Lagrådsremiss

Genomförande av skyddsgrundsdirektivet och asylprocedurdirektivet.

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den

Beatrice Ask

Ingela Fridström
(Justitiedepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen lämnas förslag till genomförande av skyddsgrundsdirektivet och asylprocedurdirektivet.

Det föreslås att utlänningslagen anpassas till skyddsgrundsdirektivets statusreglering. Vidare föreslås att det införs två kategorier av skyddsbehövande: alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande. Den förstnämnda kategorin motsvarar alternativt skyddsbehövande enligt skyddsgrundsdirektivet och den andra kategorin sådana skyddsbehövande som inte omfattas av direktivet.

Det föreslås också att bestämmelser om uteslutande från att anses som flykting respektive annan skyddsbehövande införs i utlänningslagen. En utlänning föreslås vara utesluten från att anses som flykting bl.a. om det finns synnerlig anledning att anta att han eller hon har gjort sig skyldig till krigsförbrytelser eller ett grovt icke-politiskt brott utanför Sverige innan han eller hon kom hit. En utlänning föreslås vara utesluten från att anses som annan skyddsbehövande bl.a. om det finns synnerlig anledning att anta att han eller hon har gjort sig skyldig till krigsförbrytelser, ett allvarligt brott eller utgör en fara för rikets säkerhet.

Dessutom föreslås att det i vissa fall ska vara möjligt att vägra en flykting uppehållstillstånd, nämligen om han eller hon genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenat med allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta honom eller henne stanna i Sverige eller om han eller hon har bedrivit verksamhet som inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att han eller hon skulle fortsätta verksamheten här. Under samma förutsättningar ska en utlänning kunna vägras flyktingstatus.

Kan utlänningens asylansökan prövas i ett annat land på grund av bestämmelser om första asylland eller säkert tredjeland eller på grund av

bestämmelserna i Dublinförordningen ska enligt förslaget ansökan avvisas.

Om en utlänning har ansökt om uppehållstillstånd och åberopat skyddsskäl föreslås huvudregeln vara att ett beslut om avvisning eller utvisning inte får verkställas innan ansökan har prövats genom ett beslut som har vunnit laga kraft eller ett beslut om att avvisa ansökan har vunnit laga kraft.

Slutligen föreslås ändringar av reglerna om handläggning av ärenden med säkerhetsaspekter. Ändringarna föranleds förutom av asylprocedurdirektivet även av det s.k. rörlighetsdirektivet. Flertalet ärenden med säkerhetsaspekter ska enligt förslaget kunna prövas av domstol på samma sätt som andra utlänningsärenden. Särskilt kvalificerade säkerhetsärenden ska handläggas enligt lagen om särskild utlänningskontroll. Detta ska gälla även om ärendet innefattar frågor om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument. Migrationsverkets beslut i dessa ärenden ska kunna överklagas till regeringen. Har regeringen beslutat att utvisa en EES-medborgare eller en familjemedlem till en sådan medborgare med stöd av lagen om särskild utlänningskontroll ska han eller hon ha möjlighet att hos Regeringsrätten ansöka om rättsprövning.

Innehållsförteckning

1 Beslut ... 8

2 Lagtext ... 9
2.1 Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716) ... 9
2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring ... 45
2.3 Förslag till lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481) ... 47
2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll ... 48
2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. ... 63
2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:702) om garantipension. ... 64
2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut ... 66
2.8 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare ... 67
2.9 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. ... 68

3 Ärendet och dess beredning ... 69

4 Huvuddragen i gällande ordning ... 70
4.1 Utlänningslagen ... 70
4.1.1 Flyktingar ... 70
4.1.2 Skyddsbehövande i övrigt ... 71
4.1.3 Uppehållstillstånd ... 72
4.1.4 Asyl 72
4.1.5 Verkställighetshinder och nya omständigheter ... 73
4.1.6 Förfarandet ... 74
4.1.7 Ärenden med säkerhetsaspekter ... 75
4.2 Internationella förpliktelser ... 76
4.2.1 Förenta nationerna (FN) ... 76
4.2.2 Europarådet ... 79
4.2.3 Europeiska unionen (EU) ... 80

5 Skyddsgrundsdirektivet ... 82
5.1 Syfte m.m. ... 82
5.2 Definitioner ... 82
5.3 Bedömning av ansökningar om internationellt skydd (kapitel II) ... 83
5.4 Förutsättningar för att betraktas som flykting (kapitel III) ... 85
5.5 Flyktingstatus (kapitel IV) ... 85
5.6 Förutsättningar för att betecknas som alternativt skyddsbehövande (kapitel V) ... 86

5.7 Status som alternativt skyddsbehövande (kapitel VI) 87
5.8 Innebörden av internationellt skydd (kapitel VII) 87
5.9 Administrativt samarbete (kapitel VIII) 89
5.10 Slutbestämmelser (kapitel IX) 89

6 Asylprocedurdirektivet 89
6.1 Syfte m.m. 89
6.2 Definitioner 89
6.3 Ansvariga myndigheter 90
6.4 Grundläggande principer och garantier (kapitel II) 91
6.5 Förfaranden i första instans (kapitel III) 92
6.6 Förfaranden för återkallande av flyktingstatus (kapitel IV) 93
6.7 Överklagande (kapitel V) 93
6.8 Allmänna bestämmelser och slutbestämmelser (kapitel VI) 94

7 Genomförande av skyddsgrundsdirektivet 94
7.1 Utgångspunkter 94
7.2 Flyktingar 96
7.2.1 Inledning 96
7.2.2 Flyktingdefinitionen 96
7.2.3 Beviljande av flyktingstatus 107
7.2.4 Upphörande av att vara flykting 109
7.2.5 Återkallelse av flyktingstatus 110
7.3 Andra skyddsbehövande 113
7.3.1 Inledning 113
7.3.2 Skyddsgrundsdirektivet och utlänningslagens bestämmelser om skyddsbehövande i övrigt 113
7.3.3 Beviljande av skyddsbehövandestatus 120
7.3.4 Upphörande av att vara skyddsbehövande 121
7.3.5 Återkallelse av skyddsbehövandestatus 122
7.4 Bedömningen av ansökningar om internationellt skydd 123
7.4.1 Inledning 123
7.4.2 Bedömningen av fakta och omständigheter 123
7.4.3 Internationellt skyddsbehov sur place 129
7.4.4 Aktörer som utövar förföljelse eller tillfogar allvarlig skada 130
7.4.5 Aktörer som ger skydd 131
7.4.6 Internt skydd 132
7.5 Uppehållstillstånd och skydd mot avvisning och utvisning 134
7.5.1 Inledning 134
7.5.2 Uppehållstillstånd 134
7.5.3 Uppehållstillstånd för familjemedlemmar 142
7.5.4 Skydd mot avvisning 147
7.6 Innebörden av internationellt skydd 149
7.6.1 Inledning 149
7.6.2 Allmänna bestämmelser 150

7.6.3 Information ... 151
7.6.4 Resedokument ... 152
7.6.5 Tillträde till arbetsmarknaden ... 153
7.6.6 Tillträde till utbildning ... 154
7.6.7 Tillgång till sociala trygghetssystem och sociala förmåner ... 155
7.6.8 Hälso- och sjukvård ... 158
7.6.9 Underåriga utan medföljande vuxen ... 159
7.6.10 Tillgång till bostad ... 162
7.6.11 Rätt till fri rörlighet inom medlemsstaten ... 163
7.6.12 Tillgång till integrationsfrämjande åtgärder ... 163
7.6.13 Återvandring ... 164
7.6.14 Förmåner som enligt direktivet ska tillkomma familjemedlemmar ... 165
7.7 Administrativt samarbete inom EU ... 166
7.7.1 Nationell kontaktpunkt ... 166
7.7.2 Utbildning och tystnadsplikt ... 166

8 Genomförande av asylprocedurdirektivet ... 167
8.1 Utgångspunkter ... 167
8.2 Ansvariga myndigheter ... 168
8.3 Grundläggande principer och garantier i asylförfarandet ... 170
8.3.1 Inledning ... 170
8.3.2 Rätten till prövning av ansökan ... 170
8.3.3 Rätten att stanna kvar i medlemsstaten när ansökan prövas ... 171
8.3.4 Krav som ställs på prövningen av ansökan ... 178
8.3.5 Krav som ställs på beslut av den beslutande myndigheten ... 179
8.3.6 Garantier för asylsökande ... 180
8.3.7 Den asylsökandes skyldigheter ... 184
8.3.8 Personlig intervju ... 185
8.3.9 Rättsligt bistånd och biträde ... 188
8.3.10 Garantier för ensamkommande barn ... 194
8.3.11 Förvar 197
8.3.12 Förfarandet när ansökan återkallas ... 198
8.3.13 UNHCR:s roll ... 199
8.3.14 Insamling av uppgifter om enskilda ärenden ... 200
8.4 Förfaranden för prövning av en asylansökan i första instans ... 202
8.4.1 Inledning ... 202
8.4.2 Grundläggande principer för handläggningen och handläggningstid ... 202
8.4.3 Prioritera och påskynda ärenden ... 204
8.4.4 Ogrundande ansökningar ... 205
8.4.5 Särskilda förfaranden där undantag från direktivets rättssäkerhetsgarantier är tillåtna 206

8.5 Ansökningar som nekas prövning 211
8.5.1 Inledning 211
8.5.2 När ansökan kan nekas prövning på grund av bestämmelserna om första asylland och säkert tredjeland 211
8.5.3 När ansökan kan nekas prövning i andra fall 215
8.5.4 Dublinärenden 217
8.5.5 Rätten till informationshandling 218
8.6 Förfaranden för återkallelse av flyktingstatus 219
8.6.1 Inledning 219
8.6.2 Återkallelse av flyktingstatus 219
8.6.3 Förfaranderegler 219
8.7 Överklagande 221
8.7.1 Rätten att överklaga och krav på prövningstillstånd 221
8.7.2 Möjligheten för migrationsdomstolarna att i vissa fall besluta om avvisning eller utvisning av barn 223
8.7.3 Förfarandet vid överklagande 224
8.7.4 Förfarandet när en asylsökande har utvisats på grund av brott 225
8.8 Ärenden med säkerhetsaspekter 230
8.8.1 Instansordningen 230
8.8.2 Möjlighet att bevilja tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt lagen om särskild utlänningskontroll 240
8.8.3 Beslut om anmälningsplikt och om tillämpning av reglerna om tvångsmedel efter beslut om utvisning 242
8.8.4 Övriga processuella frågor 244
8.9 Allmänna bestämmelser 249
8.9.1 Tystnadsplikt 249

9 Ekonomiska konsekvenser 249

10 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser 251

11 Författningskommentar 252
11.1 Förslaget till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716) 252
11.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring 282
11.3 Förslaget till lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481) 282
11.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll 283
11.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. 297
11.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:702) om garantipension 298

11.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut 298
11.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän 299
11.9 Förslaget till lag om ändring i lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. 300

Bilaga 1 Skyddsgrundsdirektivet 301

Bilaga 2 Sammanfattning av betänkandet Skyddsgrundsdirektivet och svensk rätt (SOU 2006:6) 314

Bilaga 3 Skyddsgrundsutredningens lagförslag 326

Bilaga 4 Förteckning över remissinstanser (SOU 2006:6) 338

Bilaga 5 Asylprocedurdirektivet 339

Bilaga 6 Rörlighetsdirektivet 362

Bilaga 7 Sammanfattning av betänkandet Asylförfarandet – genomförandet av asylprocedurdirektivet i svensk rätt (SOU 2006:61) 377

Bilaga 8 Asylförfarandeutredningens lagförslag 388

Bilaga 9 Förteckning över remissinstanser (SOU 2006:61) 406

Bilaga 10 Sammanfattning av utdrag ur utkast till lagrådsremiss 407

Bilaga 11 Utdragets lagförslag 408

Bilaga 12 Förteckning över remissinstanser (utdrag ur utkast till lagrådsremiss) 432

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i utlänningslagen (2005:716),
2. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
3. lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481),
4. lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll,
5. lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande
6. lag om ändring i lagen (1998:702) om garantipension,
7. lag om ändring i lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut,
8. lag om ändring i lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare,
9. lag om ändring i lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs[1] i fråga om utlänningslagen (2005:716)

dels att 5 kap. 26 §, 14 kap. 12 och 13 §§ och 16 kap. 7 § ska upphöra att gälla,

dels att 1 kap. 1, 3, 7 och 12 §§, 4 kap. 1–3, 5 och 6 §§, 5 kap. 1, 3, 3 a, 15 a, 18, 20, 21, 24 och 25 §§, 5 a kap. 4 §, 7 kap. 7 §, 8 kap. 11, 13, 14, 16, 18–21 §§, 9 kap. 8 §, 10 kap. 11, 14 och 16 §§, 11 kap. 5 §, 12 kap. 3, 4, 8, 11, 14–17 och 19–21 §§, 13 kap. 1 § , 14 kap. 5, 6, 9 och 11 §§, 15 kap. 3 §, 16 kap. 1, 6, 8 och 11 §§, 18 kap. 1 §, 20 kap. 2 §, 21 kap. 2 och 5 §§ och 22 kap. 2 §, rubriken till 4 kap. samt rubrikerna närmast före 4 kap. 3, 5 och 6 §§, 5 kap. 1 § och 14 kap. 6 och 9 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas sjutton nya paragrafer, 4 kap. 2 a–2 c, 3 a–3 c, och 5 a–5 c §§, 5 kap. 1 a–1 c §§, 12 kap. 8 a och 19 a §§, 13 kap. 9 a §, 14 kap. 14 a § och 18 kap. 1 a § av följande lydelse samt närmast före 4 kap. 5 b §, 12 kap. 8 a § och 14 kap. 14 a § nya rubriker av följande lydelse,

dels att det ska införas en ny rubrik närmast före 5 kap. 2 a § som ska lyda ”Uppehållstillstånd för varaktigt bosatta”.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 kap.	
1 §[2]	
I denna lag finns föreskrifter om	
– lagens innehåll, vissa definitioner och allmänna bestämmelser (1 kap.),	
– villkor för att en utlänning *skall* få resa in i samt vistas och arbeta i Sverige (2 kap.),	– villkor för att en utlänning *ska* få resa in i samt vistas och arbeta i Sverige (2 kap.),
– visering (3 kap.),	
– uppehållsrätt (3 a kap.),	
– flyktingar och skyddsbehövande *i övrigt* (4 kap.),	– flyktingar och *andra* skyddsbehövande (4 kap.),

[1] Jfr rådets direktiv 2004/83/EG av den 29 april 2004 om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer skall betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet (EUT L 304, 30.9.2004, s.12, efter ompublicering EUT L 204, 5.8.2005, s. 24, Celex 32004L0083, rättad Celex 32004L0083R[2]) och rådets direktiv 2005/85/EG av den 1 december 2005 om miniminormer för medlemsstaternas förfaranden för beviljande eller återkallande av flyktingstatus (EUT L 326, 13.12.2005, s. 13, Celex 32005L0085).

[2] Senaste lydelse 2006:219.

– uppehållstillstånd (5 kap.),
– tredjelandsmedborgares ställning som varaktigt bosatta i Sverige (5 a kap.),
– arbetstillstånd (6 kap.),
– återkallelse av tillstånd (7 kap.),
– avvisning och utvisning (8 kap.),
– kontroll- och tvångsåtgärder (9 kap.),
– förvar och uppsikt avseende utlänningar (10 kap.),
– hur en utlänning som hålls i förvar *skall* behandlas (11 kap.),
– hur en utlänning som hålls i förvar *ska* behandlas (11 kap.),
– verkställighet av beslut om avvisning och utvisning (12 kap.),
– handläggningen av ärenden hos förvaltningsmyndigheterna m.m. (13 kap.),
– överklagande av förvaltningsmyndighets beslut (14 kap.),
– nöjdförklaring (15 kap.),
– migrationsdomstolar och Migrationsöverdomstolen (16 kap.),
– skyldighet att lämna uppgifter (17 kap.),
– offentligt biträde (18 kap.),
– kostnadsansvar (19 kap.),
– bestämmelser om straff m.m. (20 kap.),
– tillfälligt skydd (21 kap.),
– tribunalvittnen (22 kap.), och
– särskilda bemyndiganden (23 kap.).

3 §

Med asyl avses i denna lag ett uppehållstillstånd som beviljas en utlänning därför att han eller hon är flykting.

Med asyl avses i denna lag ett uppehållstillstånd som beviljas en utlänning därför att han eller hon är flykting *eller alternativt skyddsbehövande.*

7 §

Säkerhetsärenden enligt denna lag är ärenden där Säkerhetspolisen av skäl som rör rikets säkerhet eller som annars har betydelse för allmän säkerhet förordar

– att en utlänning *skall* avvisas eller utvisas,
– att en utlännings ansökan om uppehållstillstånd *skall* avslås,
eller
– att en utlännings uppehållstillstånd *skall* återkallas.

Säkerhetsärenden enligt denna lag är ärenden där Säkerhetspolisen av skäl som rör rikets säkerhet eller som annars har betydelse för allmän säkerhet förordar

– att en utlänning *ska* avvisas eller utvisas,
– att en utlännings ansökan om uppehållstillstånd *ska* avslås *eller att en utlännings uppehållstillstånd ska återkallas,*
– att en utlänning inte ska beviljas statusförklaring eller att en utlännings statusförklaring ska återkallas, eller
– att en utlänning inte ska beviljas resedokument.

Ett ärende hos Migrationsverket

om ny prövning enligt 12 kap. 19 eller 19 a §§ är ett säkerhetsärende om beslutet om avvisning eller ett beslut om utvisning enligt 8 kap. 7 § har fattats i ett säkerhetsärende.

Har en utlänning ansökt om uppehållstillstånd, status-förklaring eller resedokument ska, om Säkerhetspolisen ansöker om att utlänningen ska utvisas enligt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll, ärendet även i dessa delar handläggas enligt lagen om särskild utlänningskontroll.

En ansökan om uppe-hållstillstånd, statusförklaring eller resedokument av en utlänning som är utvisad enligt lagen om särskild utlännings-kontroll eller har meddelats motsvarande beslut enligt äldre lag och befinner sig i Sverige, ska handläggas enligt den lagen.

12 §

En ansökan om uppehålls-tillstånd som grundar sig på sådana omständigheter som anges i 4 kap. 2 § *skall* handläggas som en ansökan om asyl.

En ansökan om uppehålls-tillstånd som grundar sig på sådana omständigheter som anges i 4 kap. 2 *a* § *ska* handläggas som en ansökan om asyl.

4 kap. Flyktingar och skyddsbehövande *i övrigt*

4 kap. Flyktingar och *andra* skyddsbehövande

Definitioner

1 §[3]

Med flykting avses i denna lag en utlänning som

– befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att han eller hon känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning eller på grund av kön, sexuell läggning eller annan tillhörighet till en viss samhällsgrupp, och

– inte kan, eller på grund av sin fruktan inte vill, begagna sig av detta lands skydd.

Detta gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är

Detta gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är

[3] Senaste lydelse 2005:1239.

ansvariga för att utlänningen *utsatts* för förföljelse eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot förföljelse från enskilda.	ansvariga för att utlänningen *riskerar att utsättas* för förföljelse eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot förföljelse från enskilda.
Som flykting *skall* även anses en utlänning som är statslös och som	Som flykting *ska* även anses en utlänning som är statslös och som

– av samma skäl som anges i första stycket befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare har haft sin vanliga vistelseort, och

– inte kan, eller på grund av sin fruktan inte vill, återvända dit.

Av 2 b § följer att en utlänning som omfattas av denna paragraf i vissa fall är utesluten från att anses som flykting.

2 §[4]

Med skyddsbehövande *i övrigt* avses i denna lag en utlänning som i andra fall än som avses i 1 § befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att *han eller hon*	Med *alternativt* skyddsbehövande avses i denna lag en utlänning som i andra fall än som avses i 1 § befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att
1. *känner välgrundad fruktan för* att straffas med döden eller att utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning,	1. *det finns grundad anledning att anta att utlänningen vid ett återvändande till hemlandet skulle löpa risk* att straffas med döden eller att utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, *eller som civilperson löpa en allvarlig och personlig risk att skadas på grund av urskillningslöst våld med anledning av en yttre eller inre väpnad konflikt, och*
2. *behöver skydd på grund av yttre eller inre väpnad konflikt eller på grund av andra svåra motsättningar i hemlandet känner välgrundad fruktan att utsättas för allvarliga övergrepp,*	2. *utlänningen inte kan, eller på grund av sådan risk som avses i 1 inte vill, begagna sig av hemlandets skydd.*
3. inte kan återvända till sitt hemland på grund av en miljökatastrof.	
	Första stycket 1 gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen löper sådan risk

[4] Senaste lydelse 2005:1239.

som där avses eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot att utlänningen utsätts för sådan risk genom handlingar från enskilda.

Motsvarande gäller för en statslös utlänning som befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare har haft sin vanliga vistelseort.

Första och andra styckena gäller *även* för en statslös utlänning som befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare har haft sin vanliga vistelseort.

Av 2 c § följer att en utlänning som omfattas av denna paragraf i vissa fall är utesluten från att anses som alternativt skydds-behövande.

2 a §

Med övrig skyddsbehövande avses i denna lag en utlänning som i andra fall än som avses i 1 och 2 §§ befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att han eller hon

1. behöver skydd på grund av en yttre eller inre väpnad konflikt eller på grund av andra svåra motsättningar i hemlandet känner välgrundad fruktan att utsättas för allvarliga övergrepp, eller

2. inte kan återvända till sitt hemland på grund av en miljökatastrof.

Första stycket 1 gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen löper sådan risk som där avses eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot att utlänningen utsätts för sådan risk genom handlingar från enskilda.

Första och andra styckena gäller även för en statslös utlänning som befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare har haft sin vanliga vistelseort.

Av 2 c § följer att en utlänning som omfattas av denna paragraf i vissa fall är utesluten från att anses som övrig skyddsbehövande.

2 b §

En utlänning är utesluten från

att anses som flykting om det finns synnerlig anledning att anta att han eller hon har gjort sig skyldig till

1. brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten, såsom dessa definieras i de internationella instrument som har upprättats för att beivra sådana brott,

2. ett grovt icke-politiskt brott utanför Sverige innan han eller hon kom hit, eller

3. gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser enligt inledningen och artiklarna 1 och 2 i Förenta nationernas stadga.

Det som anges i första stycket gäller även en utlänning som har anstiftat eller på annat sätt deltagit i förövandet av de brott eller gärningar som där nämns.

2 c §

En utlänning är utesluten från att anses som alternativt skyddsbehövande och övrig skyddsbehövande om det finns synnerlig anledning att anta att han eller hon

1. har gjort sig skyldig till sådana brott eller gärningar som avses i 2 b § 1 eller 3,

2. har gjort sig skyldig till ett allvarligt brott, eller

3. utgör en fara för rikets säkerhet.

Flyktingförklaring

Om en flykting begär det, skall det antingen i samband med att uppehållstillstånd beviljas eller därefter förklaras att utlänningen är flykting (flyktingförklaring).

En flyktingförklaring skall återkallas, om det kommer fram att utlänningen inte längre kan

Statusförklaring

3 §

En utlänning som omfattas av definitionen i 1 § och inte är utesluten från att anses som flykting enligt 2 b § ska förklaras vara flykting (flyktingstatusförklaring).

En utlänning får dock vägras flyktingstatusförklaring om han eller hon

anses som flykting.

1. genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenat med allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta honom eller henne stanna i Sverige, eller

2. har bedrivit verksamhet som inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att han eller hon skulle fortsätta verksamheten här.

3 a §

En utlänning som omfattas av definitionen i 2 § och inte är utesluten från att anses som alternativt skyddsbehövande enligt 2 c § ska förklaras vara alternativt skyddsbehövande (internationell skyddsstatusförklaring).

En utlänning som omfattas av definitionen i 2 a § och inte är utesluten från att anses som övrig skyddsbehövandeenligt 2 c § ska förklaras vara övrig skyddsbehövande (nationell skyddsstatusförklaring).

3 b §

En ansökan om statusförklaring får inte prövas om asylansökan avvisas enligt 5 kap. 1 b eller 1 c §.

3 c §

En utlänning som har uppehållstillstånd i Sverige ska efter ansökan beviljas statusförklaring om förutsättningarna i 3 eller 3 a § är uppfyllda.

När flyktingskap upphör

När en utlänning upphör att vara flykting eller annan skyddsbehövande

5 §

En flykting upphör att vara flykting om han eller hon

1. av fri vilja på nytt använder sig av det lands skydd där han eller hon är medborgare,

2. av fri vilja på nytt förvärvar det medborgarskap som han eller hon tidigare har förlorat,

3. förvärvar medborgarskap i ett nytt land och får det landets skydd,

4. av fri vilja återvänder för att bosätta sig i det land där han eller hon är medborgare eller som statslös tidigare hade sin vistelseort, eller

5. inte längre befinner sig i en sådan situation att han eller hon kan anses som flykting och därför inte kan fortsätta att vägra använda sig av det lands *skydd* där han eller hon *är medborgare eller som statslös tidigare hade sin vistelseort.*

5. *på grund av väsentliga och bestående förändringar i hemlandet eller i det land där han eller hon som statslös tidigare hade sin vistelseort* inte längre befinner sig i en sådan situation att han eller hon kan anses som flykting och därför inte kan fortsätta att vägra använda sig av hemlandets eller *vistelselandets skydd*.

5 a §

En utlänning upphör att vara alternativt skyddsbehövande eller övrig skyddsbehövande, om de omständigheter som medförde att han eller hon bedömdes som skyddsbehövande inte längre föreligger eller har ändrats i sådan omfattning att skydd inte längre behövs. Vid bedömningen ska endast väsentliga och bestående förändringar beaktas.

Återkallelse av statusförklaring

5 b §

En flyktingstatusförklaring ska återkallas, om det kommer fram att utlänningen inte kan anses vara flykting.

Om det föreligger sådana omständigheter som anges i 3 § andra stycket får en flyktingstatusförklaring återkallas.

5 c §

En internationell skyddsstatusförklaring *ska återkallas, om det kommer fram att utlänningen inte kan anses vara alternativt skyddsbehövande .*

En nationell skyddsstatusförklaring ska återkallas, om det kommer fram att utlänningen inte kan anses vara övrig

skyddsbehövande.

Beslutande myndighet	**Beslutande myndighet, *m.m.***

6 §

Beslut enligt detta kapitel meddelas av Migrationsverket.

Migrationsverket får dock inte bevilja statusförklaring för en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott. Om en sådan utlänning ansöker om statusförklaring och Migrationsverket finner att han eller hon bör beviljas statusförklaring, ska verket inte fatta beslut i ärendet utan med eget yttrande lämna över detta till den migrationsdomstol till vilken verkets beslut om statusförklaring hade kunnat överklagas.

5 kap.

***Vem som har rätt till* uppehållstillstånd som skyddsbehövande**	**Uppehållstillstånd som skyddsbehövande**

1 §[5]

Flyktingar och skyddsbehövande *i övrigt* som befinner sig i Sverige har rätt till uppehållstillstånd.	Flyktingar, *alternativt skyddsbehövande* och *övriga* skyddsbehövande som befinner sig i Sverige har rätt till uppehållstillstånd.
Uppehållstillstånd får dock vägras	Uppehållstillstånd får dock vägras en flykting *om han eller hon*
1. en flykting *enligt 4 kap. 1 § om det finns synnerliga skäl att inte bevilja uppehållstillstånd på grund av vad som är känt om utlänningens tidigare verksamhet eller med hänsyn till rikets säkerhet,*	1. *genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenat med allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta honom eller henne stanna i Sverige, eller*
2. *en skyddsbehövande i övrigt enligt 4 kap. 2 § första stycket 2 och 3, om det på grund av hans eller hennes brottslighet finns särskilda skäl att inte bevilja utlänningen uppehållstillstånd*	2. *har bedrivit verksamhet som inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att han eller hon skulle fortsätta verksamheten här.*

[5] Senaste lydelse 2005:1239.

eller om det finns synnerliga skäl att inte bevilja sådant tillstånd på grund av vad som är känt om utlänningens tidigare verksamhet eller med hänsyn till rikets säkerhet,

3. en asylsökande som har rest in från Danmark, Finland, Island eller Norge och kan sändas tillbaka till något av dessa länder i enlighet med en överenskommelse mellan Sverige och det landet, om det inte är uppenbart att utlänningen inte kommer att beviljas uppehållstillstånd där,

4. en asylsökande som i annat fall före ankomsten till Sverige har uppehållit sig i ett annat land än hemlandet och där är skyddad mot förföljelse och mot att sändas till hemlandet eller ett annat land där han eller hon inte har motsvarande skydd,

5. en asylsökande som har särskild anknytning till ett annat land och där är skyddad på det sätt som anges i 4, eller

6. en asylsökande som kan sändas till Danmark enligt konventionen den 15 juni 1990 rörande bestämmandet av den ansvariga staten för prövningen av en ansökan om asyl som framställts i en av medlemsstaterna i de Europeiska gemenskaperna (Dublinkonventionen) och där är skyddad på det sätt som anges i 4.

I Dublinförordningen finns bestämmelser som tillämpas gentemot Europeiska unionens medlemsstater samt Island och Norge.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket ska vara permanent eller gälla i minst tre år. Detta gäller dock inte om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket får dock inte ha en kortare giltighetstid än ett år.

1 a §

Om en utlänning som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas statusförklaring efter ansökan enligt 4 kap. 3 b § ska uppehållstillståndets giltighetstid omprövas och bestämmas i enlighet med vad som föreskrivs i 1 § tredje stycket.

1 b §

En asylansökan får avvisas om sökanden

1. i en annan EU-stat har förklarats vara flykting,

2. i ett land som inte är en EU-stat har förklarats vara flykting, om sökanden kommer att släppas in i det landet och där är skyddad mot förföljelse och mot att sändas vidare till ett annat land där han eller hon inte har motsvarande skydd, eller

3. kan sändas till ett land där han eller hon

– inte riskerar att utsättas för förföljelse,

– inte riskerar att utsättas för dödsstraff, kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning,

– är skyddad mot att sändas vidare till ett land där han eller hon inte har motsvarande skydd,

– har möjlighet att ansöka om skydd som flykting, och

– har en sådan anknytning till det aktuella landet att det är rimligt för honom eller henne att resa dit.

I fall som avses i första stycket 3 får dock ansökan inte avvisas om

1. sökanden har en make, ett barn eller en förälder som är bosatt i Sverige och inte har en lika nära familjeanknytning till det land dit verkställigheten av ett avvisnings- eller utvisningsbeslut kan ske, eller

2. sökanden på grund av

tidigare långvarig vistelse i Sverige med uppehållstillstånd eller uppehållsrätt har fått särskild anknytning hit och saknar sådan anknytning eller anknytning genom anhöriga i det land dit verkställigheten av ett avvisnings- eller utvisningsbeslut kan ske.

1 c §

I Dublinförordningen finns bestämmelser om överföring av asylsökande som tillämpas gentemot EU-stater samt Island, Norge, Schweiz och Liechtenstein.

Vid beslut om överföring enligt Dublinförordningen ska asylansökan avvisas.

3 §[6]

Uppehållstillstånd *skall*, om inte annat följer av 17–17 b §§, ges till

Uppehållstillstånd *ska*, om inte annat följer av 17–17 b §§, ges till

1. en utlänning som är make eller sambo till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,

2. ett utländskt barn som är ogift och

a) har en förälder som är bosatt, eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning, i Sverige, eller,

b) har en förälder som är gift eller sambo med någon som är bosatt, eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning, i Sverige,

3. ett utländskt barn som är ogift och som adopterats eller som avses bli adopterat av någon som vid tidpunkten för adoptionsbeslutet var och som fortfarande är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om barnet inte omfattas av 2 och om adoptionsbeslutet

– har meddelats eller avses komma att meddelas av svensk domstol,

– gäller i Sverige enligt lagen (1971:796) om internationella rättsförhållanden rörande adoption, eller

– gäller i Sverige enligt lagen (1997:191) med anledning av Sveriges tillträde till Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner, och

4. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller skyddsbehövande *i övrigt*, om barnet vid ankomsten till Sverige var skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller om

4. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller *annan* skyddsbehövande, om barnet vid ankomsten till Sverige var skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe,

[6] Senaste lydelse 2006:220.

barnet lämnats ensamt efter ankomsten.

När en ansökan om uppehållstillstånd grundas på ett beslut om adoption som har meddelats av svensk domstol, *skall* den anknytning som har uppkommit genom beslutet godtas i ärendet om uppehållstillstånd.

Uppehållstillstånd enligt denna paragraf *skall* gälla minst ett år. Uppehållstillstånd som beviljas ett ogift barn enligt första stycket 2 b *skall* gälla för samma tid som föräldernas uppehållstillstånd.

eller om barnet lämnats ensamt efter ankomsten.

När en ansökan om uppehållstillstånd grundas på ett beslut om adoption som har meddelats av svensk domstol, *ska* den anknytning som har uppkommit genom beslutet godtas i ärendet om uppehållstillstånd.

Uppehållstillstånd enligt denna paragraf *ska* gälla minst ett år. Uppehållstillstånd som beviljas ett ogift barn enligt första stycket 2 b *ska* gälla för samma tid som föräldernas uppehållstillstånd.

3 a §[7]

Uppehållstillstånd får, om inte annat anges i 17 § andra stycket, ges till

1. en utlänning som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande med en person som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om förhållandet framstår som seriöst och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges,

2. en utlänning som på något annat sätt än som avses i 3 § eller i denna paragraf är nära anhörig till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om han eller hon har ingått i samma hushåll som den personen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet,

3. en utlänning som *skall* utöva umgänge, som inte är av begränsad omfattning, med ett i Sverige bosatt barn, och

3. en utlänning som *ska* utöva umgänge, som inte är av begränsad omfattning, med ett i Sverige bosatt barn, och

4. en utlänning som har svenskt ursprung eller som har vistats i Sverige under lång tid med uppehållstillstånd.

Om en utlänning har getts uppehållstillstånd enligt första stycket 1 *skall* uppehållstillstånd för samma tid också ges till utlänningens ogifta barn.

Om en utlänning har getts uppehållstillstånd enligt första stycket 1 *ska* uppehållstillstånd för samma tid också ges till utlänningens ogifta barn.

När det finns synnerliga skäl får uppehållstillstånd också i andra fall än som avses i första och andra styckena beviljas en utlänning som

1. är adopterad i Sverige i vuxen ålder,

2. är anhörig till en utlänning, om är flykting eller skyddsbehövande *i övrigt,* eller

2. är anhörig till en utlänning, som är flykting eller *annan* skyddsbehövande, eller

3. på annat sätt har särskild anknytning till Sverige.

[7] Senaste lydelse 2006:220.

15 a §[8]

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får beviljas en utlänning vars ansökan om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller skyddsbehövande *i övrigt* enligt 4 kap. 2 § eller motsvarande äldre bestämmelser avslagits genom ett lagakraftvunnet beslut, om utlänningen vistas här och	Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får beviljas en utlänning vars ansökan om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller *annan* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 *eller 2 a* § eller motsvarande äldre bestämmelser avslagits genom ett lagakraftvunnet beslut, om utlänningen vistas här och

1. sedan minst sex månader har en anställning som uppfyller de krav som anges i 6 kap. 2 § första stycket och avser en tidsperiod om minst ett år från ansökningstillfället, eller

2. enligt 3 § första stycket 1–4, 3 a § första stycket 1 eller andra stycket har stark anknytning till en person som beviljats uppehållstillstånd enligt 1.

En ansökan om tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt första stycket ska ha kommit in till Migrationsverket senast två veckor efter det att beslutet att avslå ansökan om uppehållstillstånd som flykting eller skyddsbehövande *i övrigt* har vunnit laga kraft.	En ansökan om tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt första stycket ska ha kommit in till Migrationsverket senast två veckor efter det att beslutet att avslå ansökan om uppehållstillstånd som flykting eller *annan* skyddsbehövande har vunnit laga kraft.

18 §[9]

En utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får inte bifallas efter inresan. Detta gäller dock inte om

1. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd här som flykting eller skyddsbehövande *i övrigt* enligt 1 § eller kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av 21 kap. 2, 3 eller 4 §,	1. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd här som flykting eller *annan* skyddsbehövande enligt 1 § eller kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av 21 kap. 2, 3 eller 4 §,

2. utlänningen med stöd av 6 § bör beviljas uppehållstillstånd här,

3. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som getts en utlänning med familjeanknytning med stöd av 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket,

4. utlänningen kan beviljas eller har tidsbegränsat uppehållstillstånd här med stöd av 15 §,

5. utlänningen enligt 3 § första stycket 1–4, 3 a § första stycket 1–3 eller andra stycket har stark anknytning till en person som är bosatt i

[8] Senaste lydelse 2008:884.
[9] Senaste lydelse 2008:884.

Sverige och det inte skäligen kan krävas att utlänningen reser till ett annat land för att ge in ansökan där,

6. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som med stöd av 10 § har beviljats en utlänning i fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket,

7. utlänningen kan beviljas uppehållstillstånd enligt 15 a §,

8. utlänningen med stöd av 10 § har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för studier och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning, eller

9. det annars finns synnerliga skäl.

Det som föreskrivs i första stycket gäller inte heller om utlänningen har beviljats en visering för att besöka en arbetsgivare i Sverige eller är undantagen från kravet på visering om han eller hon ansöker om ett uppehållstillstånd för arbete inom ett slag av arbete där det råder stor efterfrågan på arbetskraft. En ytterligare förutsättning är att arbetsgivaren skulle förorsakas olägenheter om utlänningen måste resa till ett annat land för att ge in ansökan där eller att det annars finns särskilda skäl.

I fråga om uppehållstillstånd för en utlänning som ska avvisas eller utvisas enligt dom eller beslut som har vunnit laga kraft gäller föreskrifterna i 15 a §, 8 kap. 14 § och 12 kap. 18–20 §§.

20 §

Beslut om uppehållstillstånd meddelas av Migrationsverket.	Beslut om uppehållstillstånd meddelas av Migrationsverket. *Migrationsverket får dock inte bevilja uppehållstillstånd för en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott. Om en sådan utlänning ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § och Migrationsverket finner att utlänningen bör beviljas uppehållstillstånd ska verket inte fatta beslut i ärendet utan med eget yttrande lämna över detta till den migrationsdomstol till vilken verkets beslut om uppehållstillstånd hade kunnat överklagas.*

Beslut om uppehållstillstånd får också meddelas av Regeringskansliet.

21 §

Av 8 kap. 14 och 21 §§ *och 12 kap. 20 §* följer att regeringen *och* den instans som prövar överklagande av beslut om avvisning och utvisning i vissa fall också får besluta om uppehållstillstånd.	Av 8 kap. 14 och 21 §§ följer att regeringen *respektive* den instans som prövar överklagande av beslut om avvisning och utvisning i vissa fall också får besluta om uppehållstillstånd.

24 §

Regeringen får i fråga om en viss grupp av utlänningar meddela föreskrifter om permanent uppehållstillstånd därför att de är skyddsbehövande i övrigt enligt 4 kap. 2 § *första stycket 2 eller 3*.

Regeringen får i fråga om en viss grupp av utlänningar meddela föreskrifter om permanent uppehållstillstånd därför att de är *övriga* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 *a* §.

25 §

Regeringen får meddela föreskrifter om att uppehållstillstånd inte får beviljas för skyddsbehövande *i övrigt* enligt 4 kap. 2 § *första stycket 2 eller* 3, om det behövs därför att Sveriges möjligheter att ta emot utlänningar har blivit begränsade.

Regeringen *skall* anmäla sådana föreskrifter till riksdagen genom en särskild skrivelse inom tre månader.

Regeringen får meddela föreskrifter om att uppehållstillstånd inte får beviljas för *övriga* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 *a* § om det behövs därför att Sveriges möjligheter att ta emot utlänningar har blivit begränsade.

Regeringen *ska* anmäla sådana föreskrifter till riksdagen genom en särskild skrivelse inom tre månader.

5 a kap.

4 §[10]

Flyktingar och skyddsbehövande *i övrigt* enligt 4 kap. *1 och* 2 §§ *skall* inte beviljas ställning som varaktigt bosatta i Sverige.

Flyktingar *enligt 4 kap. 1 §* och *andra* skyddsbehövande enligt 4 kap. *2 eller 2 a* §§ *ska* inte beviljas ställning som varaktigt bosatta i Sverige.

7 kap.

7 §

Ett permanent uppehållstillstånd *skall* återkallas för en utlänning som inte längre är bosatt i Sverige.

För en utlänning som har vistats här som flykting eller skyddsbehövande *i övrigt* får dock uppehållstillståndet återkallas tidigast när två år har förflutit efter det att bosättningen här i landet upphörde, om utlänningen har återvänt till ett land där han eller hon tidigare har varit bosatt därför att de politiska förhållandena i landet har ändrats.

Ett permanent uppehållstillstånd *ska* återkallas för en utlänning som inte längre är bosatt i Sverige.

För en utlänning som har vistats här som flykting eller *annan* skyddsbehövande får dock uppehållstillståndet återkallas tidigast när två år har förflutit efter det att bosättningen här i landet upphörde, om utlänningen har återvänt till ett land där han eller hon tidigare har varit bosatt därför att de politiska förhållandena i landet har ändrats.

[10] Senaste lydelse 2006:219.

8 kap.

11 §[11]

När en domstol överväger om en utlänning bör utvisas enligt 8 §, *skall* den ta hänsyn till utlänningens anknytning till det svenska samhället. Domstolen *skall* särskilt beakta	När en domstol överväger om en utlänning bör utvisas enligt 8 §, *ska* den ta hänsyn till utlänningens anknytning till det svenska samhället. Domstolen *ska* särskilt beakta

1. utlänningens levnadsomständigheter,
2. om utlänningen har barn i Sverige och, om så är fallet, barnets behov av kontakt med utlänningen, hur kontakten har varit och hur den skulle påverkas av att utlänningen utvisas,
3. utlänningens övriga familjeförhållanden, och
4. hur länge utlänningen har vistats i Sverige.

En utlänning som är flykting och som behöver en fristad i Sverige får utvisas endast om han eller hon har begått ett synnerligen grovt brott och det skulle medföra allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta utlänningen stanna här. Utvisning får också ske om utlänningen i Sverige eller utomlands har bedrivit verksamhet som har inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att han eller hon skulle fortsätta sådan verksamhet här.

En utlänning som har en flyktingförklaring skall anses som flykting med behov av fristad i Sverige, om det inte är uppenbart att han eller hon inte längre är flykting med ett sådant behov.

13 §

En allmän domstols *dom eller* beslut om utvisning på grund av brott *skall* innehålla förbud för utlänningen att återvända till Sverige under viss tid eller utan tidsbegränsning. I *en dom eller* ett beslut med *tidsbegränsning skall* utlänningen upplysas om vilken dag förbudet upphör att gälla. I *domen* eller beslutet *skall* utlänningen också upplysas om den påföljd som överträdelse av förbudet kan medföra enligt 20 kap.	En allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott *ska* innehålla förbud för utlänningen att återvända till Sverige under viss tid eller utan tidsbegränsning. I ett beslut med *ett tidsbegränsat återreseförbud ska* utlänningen upplysas om vilken dag förbudet upphör att gälla. I beslutet *ska* utlänningen också upplysas om den påföljd som överträdelse av förbudet kan medföra enligt 20 kap.

14 §

Om regeringen finner att en allmän domstols *dom eller* beslut om utvisning på grund av brott	Om regeringen finner att en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott inte

[11] Ändringen innebär bl.a. att tredje stycket upphävs.

inte kan verkställas eller om det annars finns särskilda skäl för att beslutet inte längre *skall* gälla, får regeringen upphäva *avgörandet* helt eller delvis. Därvid får regeringen *fatta* beslut också i fråga om uppehållstillstånd och arbetstillstånd.

Om *domen eller* beslutet om utvisning inte upphävs kan, i fall som avses i första stycket, ett tidsbegränsat uppehållstillstånd och arbetstillstånd *meddelas* av regeringen. Utvisningsbeslutet får inte verkställas medan tillståndet gäller.

kan verkställas eller om det annars finns särskilda skäl för att beslutet inte längre *ska* gälla, får regeringen upphäva *beslutet* helt eller delvis. Därvid får regeringen *meddela* beslut också i fråga om uppehållstillstånd och arbetstillstånd.

Om beslutet om utvisning inte upphävs kan, i fall som avses i första stycket, ett tidsbegränsat uppehållstillstånd och arbetstillstånd *beviljas* av regeringen. Utvisningsbeslutet får inte verkställas medan tillståndet gäller.

Om en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen, efter överlämnade enligt 5 kap. 20 §, finner att en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott ska beviljas uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § får domstolen upphäva utvisningsbeslutet och bevilja uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 §. Motsvarande gäller om en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott har överklagat Migrationsverkets beslut att inte bevilja uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a §.

Om domstolen inte upphäver beslutet om utvisning får den bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 §. Utvisningsbeslutet får inte verkställas medan tillståndet gäller.

16 §

Om en ansökan om uppehållstillstånd avslås eller *ett uppehållstillstånd* återkallas *medan* utlänningen befinner sig i Sverige, *skall* det samtidigt

Avslås eller *avvisas en ansökan om uppehållstillstånd eller* återkallas *ett sådant tillstånd och* utlänningen befinner sig i Sverige, *ska* det samtidigt meddelas beslut

meddelas beslut om avvisning eller utvisning, om inte särskilda skäl talar mot det.	om avvisning eller utvisning, om inte särskilda skäl talar mot det. *Vad som sägs i första stycket gäller inte om ansökan avvisas enligt 5 kap. 1 c §.*

18 §

I beslut om avvisning eller utvisning som meddelas av *regeringen*, Migrationsöverdomstolen, *en migrationsdomstol eller Migrationsverket skall* anges till vilket land utlänningen *skall* avvisas eller utvisas.	I beslut om avvisning eller utvisning som meddelas av *Migrationsverket*, *en migrationsdomstol eller* Migrationsöverdomstolen *ska* anges till vilket land utlänningen *ska* avvisas eller utvisas.

Om det finns särskilda skäl, får mer än ett land anges i beslutet.

Ett beslut av en sådan myndighet som avses i första stycket och som rör avvisning eller utvisning *skall* innehålla de anvisningar om verkställigheten som omständigheterna i det enskilda fallet kan ge anledning till.	Ett beslut av en sådan myndighet som avses i första stycket och som rör avvisning eller utvisning *ska* innehålla de anvisningar om verkställigheten som omständigheterna i det enskilda fallet kan ge anledning till.

19 §[12]

När Migrationsverket beslutar om avvisning eller utvisning, får beslutet förenas med förbud för utlänningen att under viss tid återvända till Sverige *utan att ha tillstånd av Migrationsverket eller, i ett säkerhetsärende, regeringen*.	När Migrationsverket beslutar om avvisning eller utvisning, får beslutet förenas med förbud för utlänningen att under viss tid återvända till Sverige.
Ett beslut om avvisning eller utvisning som avser en EES-medborgare eller *hans eller hennes* familjemedlem, får förenas med ett sådant förbud som avses i första stycket endast om beslutet har *fattats på grund* av hänsyn till allmän ordning och säkerhet.	Ett beslut om avvisning eller utvisning som avser en EES-medborgare eller *en sådan medborgares* familjemedlem, får förenas med ett sådant förbud som avses i första stycket endast om beslutet har *meddelats* av hänsyn till allmän ordning och säkerhet.

20 §[13]

En utlänning som med stöd av 13, 19 eller 21 § har förbjudits att återvända till Sverige under viss tid eller utan tidsbegränsning får ges särskilt tillstånd av Migrationsverket att göra ett kort besök här, om besöket

[12] Senaste lydelse 2006:219.
[13] Ändringen innebär att andra stycket upphävs.

gäller synnerligen viktiga angelägenheter. Om det finns särskilda skäl, får ett sådant tillstånd ges också på ansökan av någon annan än utlänningen.

Om en utlänning har förbjudits att återvända till Sverige i ett säkerhetsärende ges ett sådant tillstånd som avses i första stycket i stället av regeringen.

21 §

När ett överklagat ärende eller mål om avvisning eller utvisning avgörs, får också beslut fattas i fråga om uppehållstillstånd och arbetstillstånd. Detta gäller även om dessa frågor inte har tagits upp av utlänningen.

Vid prövning av ett beslut om avvisning eller utvisning får en migrationsdomstol, Migrationsöverdomstolen *eller regeringen* besluta att utlänningen för viss tid *skall* förbjudas att återvända till Sverige, även om ingen lägre instans har meddelat ett sådant förbud.

Vid prövning av ett beslut om avvisning eller utvisning får en migrationsdomstol *eller* Migrationsöverdomstolen besluta att utlänningen för viss tid *ska* förbjudas att återvända till Sverige, även om ingen lägre instans har meddelat ett sådant förbud.

När Migrationsverket, en migrationsdomstol, Migrationsöverdomstolen *eller regeringen* prövar ett beslut om avvisning eller utvisning, får samtidigt sådant beslut meddelas angående den som är under 16 år och som står under utlänningens vårdnad. Detta gäller även om ingen lägre instans har prövat denna fråga. I mål hos en migrationsdomstol och Migrationsöverdomstolen *samt i ärenden hos regeringen* gäller detta dock inte, om det för barnet har åberopats sådana omständigheter som avses i 4 kap. 1 *och* 2 §§, *såvida det inte är uppenbart att det inte finns grund för uppehållstillstånd enligt dessa bestämmelser.*

När Migrationsverket, en migrationsdomstol *eller* Migrationsöverdomstolen prövar ett beslut om avvisning eller utvisning, får samtidigt sådant beslut meddelas angående den som är under 16 år och som står under utlänningens vårdnad. Detta gäller även om ingen lägre instans har prövat denna fråga. I mål hos en migrationsdomstol och Migrationsöverdomstolen gäller detta dock inte, om det för barnet har åberopats sådana omständigheter som avses i 4 kap. 1, *2* eller 2 *a* §§.

9 kap.

8 §

Migrationsverket eller polismyndigheten får fotografera en utlänning och, om utlänningen fyllt 14 år, ta hans eller hennes fingeravtryck om

1. utlänningen inte kan styrka sin identitet när han eller hon kommer till Sverige,

2. utlänningen ansöker om uppehållstillstånd som flykting eller skyddsbehövande *i övrigt och anger skäl som avses i* 4 kap. *1* eller 2 §, eller

2. utlänningen ansöker om uppehållstillstånd som flykting *enligt 4 kap. 1 §* eller *som annan* skyddsbehövande *enligt* 4 kap. *2* eller 2 *a* §, eller

3. det finns grund för att besluta om förvar.

10 kap.

11 §

Varje ny prövning av ett beslut om förvar *skall* föregås av en muntlig förhandling. Detta gäller även en ny prövning av ett beslut om uppsikt, om det inte med hänsyn till utredningens art eller andra omständigheter framstår som uppenbart att en muntlig förhandling saknar betydelse.

Varje ny prövning av ett beslut om förvar *ska* föregås av en muntlig förhandling. Detta gäller även en ny prövning av ett beslut om uppsikt, om det inte med hänsyn till utredningens art eller andra omständigheter framstår som uppenbart att en muntlig förhandling saknar betydelse.

Bestämmelser som gäller för muntlig handläggning hos en myndighet finns i 13 kap. 1–8 §§. I fråga om muntlig förhandling i domstol finns bestämmelser i 16 kap.

I ärenden om förvar som handläggs av regeringen får *det* statsråd *som har till uppgift att föredra ärenden enligt denna lag*, eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer, besluta om muntlig förhandling och uppdra åt en migrationsdomstol att hålla den. Bestämmelserna i 13 kap. gäller i tillämpliga delar vid förhandlingen. Vid den muntliga förhandlingen *skall* en representant från Regeringskansliet närvara. Regeringskansliet får besluta att även andra personer än utlänningen *skall* höras vid förhandlingen. *I säkerhetsärenden gäller i stället att uppdrag att hålla muntlig förhandling får lämnas till Migrationsöverdomstolen.*

I ärenden om förvar *eller uppsikt* som handläggs av regeringen får *ansvarigt* statsråd, eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer, besluta om muntlig förhandling och uppdra åt en migrationsdomstol att hålla den. Bestämmelserna i 13 kap. gäller i tillämpliga delar vid förhandlingen. Vid den muntliga förhandlingen *ska* en representant från Regeringskansliet närvara. Regeringskansliet får besluta att även andra personer än utlänningen *ska* höras vid förhandlingen.

14 §

Migrationsverket är handläggande myndighet

1. från det att verket tar emot ett ärende som verket *skall* pröva och till dess verket fattar beslut eller utlänningen har lämnat landet eller polismyndigheten har tagit emot ärendet, eller, om ärendet

1. från det att verket tar emot ett ärende som verket *ska* pröva och till dess verket fattar beslut eller utlänningen har lämnat landet eller polismyndigheten har tagit emot ärendet eller, om ärendet

överklagas, till dess ärendet tas emot av migrationsdomstolen *eller Migrationsöverdomstolen,* och	överklagas, till dess ärendet tas emot av migrationsdomstolen, och

2. från det att verket tar emot ett beslut om avvisning eller utvisning för verkställighet och till dess att beslutet har verkställts eller ärendet lämnas över till polismyndigheten. I fråga om beslut som gäller omedelbart är, även om beslutet överklagas, Migrationsverket handläggande myndighet till dess domstolen meddelar beslut om inhibition.

16 §

I säkerhetsärenden är Migrationsöverdomstolen handläggande myndighet från det att domstolen tar emot ett ärende till dess det departement som har till uppgift att bereda ärendet tar emot det.	*I ett ärende hos en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen där beslut om inhibition kan meddelas med stöd av 12 kap. 11 § första stycket är domstolen handläggande myndighet från det att den meddelar beslut om inhibition.*

11 kap.

5 §

En utlänning som hålls i förvar skall ha tillgång till hälso- och sjukvård i samma omfattning som den som ansökt om uppehållstillstånd enligt 4 kap. 1 eller 2 § även om utlänningen inte har ansökt om ett sådant tillstånd.	En utlänning som hålls i förvar *ska* ha tillgång till hälso- och sjukvård i samma omfattning som den som ansökt om uppehållstillstånd enligt 4 kap. 1, *2* eller 2 *a* § även om utlänningen inte har ansökt om ett sådant tillstånd.
Om en utlänning som hålls i förvar behöver sjukhusvård under förvarstiden, *skall* han eller hon ges tillfälle till sådan vård.	Om en utlänning som hålls i förvar behöver sjukhusvård under förvarstiden, *ska* han eller hon ges tillfälle till sådan vård.
Verksamhetschefen för den sjukhusenhet där en utlänning vårdas *skall* se till att Migrationsverket eller den som förestår den lokal där utlänningen *skall* vistas genast underrättas, om utlänningen önskar lämna eller redan har lämnat sjukhuset.	Verksamhetschefen för den sjukhusenhet där en utlänning vårdas *ska* se till att Migrationsverket eller den som förestår den lokal där utlänningen *ska* vistas genast underrättas, om utlänningen önskar lämna eller redan har lämnat sjukhuset.

12 kap.

3 §

Avvisning *och* utvisning av en utlänning som avses i 4 kap. 2 § första stycket 2 *och 3* får inte verkställas till utlänningens hemland eller till ett land där han eller hon riskerar att sändas vidare	Avvisning *eller* utvisning av en utlänning som avses i 4 kap. 2 § första stycket *1 eller* 2 *a § första stycket 1, i fall av väpnad konflikt och svåra motsättningar i hemlandet, eller i 4 kap. 2 a §*

till hemlandet, om det *inte* finns synnerliga skäl *för detta.*

första stycket 2 får inte verkställas till utlänningens hemland eller till ett land där han eller hon riskerar att sändas vidare till hemlandet, om det finns synnerliga skäl *mot det.*

4 §

Ett beslut om avvisning eller utvisning som meddelas av *regeringen*, Migrationsöverdomstolen, *en migrationsdomstol eller Migrationsverket skall* verkställas genom att utlänningen sänds till det land eller, om flera länder angetts, något av de länder som anges i beslutet.

Ett beslut om avvisning som meddelas av en polismyndighet samt allmän domstols *dom eller* beslut om utvisning på grund av brott *skall* verkställas genom att utlänningen sänds till sitt hemland eller, om möjligt, till det land från vilket utlänningen kom till Sverige. Om verkställighet inte kan genomföras till något av dessa länder får en utlänning i stället sändas till ett land som utlänningen har anknytning till.

En utlänning som *skall* avvisas eller utvisas får alltid sändas till ett land som utlänningen visar att mottagande kan ske i.

Ett beslut om avvisning eller utvisning som meddelas av *Migrationsverket, en migrationsdomstol eller* Migrationsöverdomstolen *ska* verkställas genom att utlänningen sänds till det land eller, om flera länder angetts, något av de länder som anges i beslutet.

Ett beslut om avvisning som meddelas av en polismyndighet samt allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott *ska* verkställas genom att utlänningen sänds till sitt hemland eller, om möjligt, till det land från vilket utlänningen kom till Sverige. Om verkställighet inte kan genomföras till något av dessa länder får en utlänning i stället sändas till ett land som utlänningen har anknytning till.

En utlänning som *ska* avvisas eller utvisas får alltid sändas till ett land som utlänningen visar att mottagande kan ske i.

8 §

En allmän domstols *dom eller* beslut om utvisning på grund av brott får verkställas, om utlänningen har avgett nöjdförklaring och åklagaren medger att *domen eller* beslutet får verkställas.

En allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott får verkställas, om utlänningen har avgett nöjdförklaring och åklagaren medger att beslutet får verkställas.

Avvisning och utvisning av utlänning som ansökt om uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande

8 a §

Om en utlänning har ansökt om

uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § får ett beslut om avvisning eller utvisning inte verkställas innan ansökan har prövats genom ett beslut som har vunnit laga kraft eller ett beslut att avvisa ansökan enligt 5 kap. 1 b eller 1 c § har vunnit laga kraft.

Första stycket gäller inte om Migrationsverket har förordnat om omedelbar verkställighet enligt 8 kap. 6 § eller om utlänningen har utvisats på grund av brott. I dessa fall får beslutet om avvisning eller utvisning verkställas när ansökan om uppehållstillstånd har prövats i en instans.

Första stycket hindrar inte att utlänningen överlämnas, utlämnas eller överförs till en annan stat eller till en internationell domstol eller tribunal för att lagföras eller avtjäna en frihetsberövande påföljd.

11 §

När regeringen prövar en fråga om att upphäva en allmän domstols *dom eller* beslut om utvisning på grund av brott, får regeringen besluta om inhibition av det tidigare meddelade beslutet.	När regeringen, *en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen* prövar en fråga om att upphäva en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott, får regeringen *eller domstolen* besluta om inhibition av det tidigare meddelade beslutet.
När ett ärende enligt denna lag *skall* prövas av regeringen får, för tiden till dess regeringen avgör ärendet, det statsråd som har till uppgift att föredra ärendena besluta om inhibition av avvisning eller utvisning.	När ett ärende enligt denna lag *ska* prövas av regeringen får, för tiden till dess regeringen avgör ärendet, *ansvarigt statsråd* besluta om inhibition av avvisning eller utvisning.

14 §

Beslut om avvisning eller utvisning *skall* verkställas av Migrationsverket, om inte annat *sägs* i andra, tredje eller fjärde stycket.	Beslut om avvisning eller utvisning *ska* verkställas av Migrationsverket, om inte annat *föreskrivs* i andra, tredje eller fjärde stycket.

Säkerhetspolisen *skall* verkställa beslut om avvisning eller utvisning i säkerhetsärenden. *Regeringen eller* Migrationsverket får dock förordna att en annan myndighet *skall* ombesörja verkställigheten.	Säkerhetspolisen *ska* verkställa beslut om avvisning eller utvisning i säkerhetsärenden. Migrationsverket *eller den domstol som avgör ärendet* får dock *i beslutet om avvisning eller utvisning bestämma* att en annan myndighet *ska* ombesörja verkställigheten.
Polismyndigheten *skall* verkställa	Polismyndigheten *ska* verkställa
1. en polismyndighets beslut om avvisning,	
2. en allmän domstols *dom eller* beslut om utvisning på grund av brott enligt 8 kap. 8 §.	2. en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott.
Migrationsverket får lämna över ett avvisnings- eller utvisningsärende för verkställighet till polismyndigheten, om den som *skall* avvisas eller utvisas håller sig undan och inte kan anträffas utan polismyndighetens medverkan eller om det kan antas att tvång kommer att behövas för att verkställa beslutet.	Migrationsverket får lämna över ett avvisnings- eller utvisningsärende för verkställighet till polismyndigheten, om den som *ska* avvisas eller utvisas håller sig undan och inte kan anträffas utan polismyndighetens medverkan eller om det kan antas att tvång kommer att behövas för att verkställa beslutet.
15 §[14]	
En polismyndighets beslut om avvisning, Migrationsverkets beslut om avvisning enligt 8 kap. 4 § andra stycket, Migrationsverkets beslut om avvisning med omedelbar verkställighet och en allmän domstols lagakraftvunna *dom eller* beslut om utvisning på grund av brott *skall* verkställas snarast möjligt.	En polismyndighets beslut om avvisning, Migrationsverkets beslut om avvisning enligt 8 kap. 4 § andra stycket, Migrationsverkets beslut om avvisning med omedelbar verkställighet och en allmän domstols lagakraftvunna beslut om utvisning på grund av brott *ska* verkställas snarast möjligt.
I andra fall *skall* en utlänning som avvisas lämna landet inom två veckor och en utlänning som utvisas lämna landet inom fyra veckor efter det att beslutet vann laga kraft, om inte annat bestämts i beslutet.	I andra fall *ska* en utlänning som avvisas lämna landet inom två veckor och en utlänning som utvisas lämna landet inom fyra veckor efter det att beslutet vann laga kraft, om inte annat bestämts i beslutet.
Om utlänningen inte lämnar landet inom den föreskrivna tiden eller det måste antas att utlänningen inte har för avsikt att frivilligt lämna landet inom denna	Om utlänningen inte lämnar landet inom den föreskrivna tiden eller det måste antas att utlänningen inte har för avsikt att frivilligt lämna landet inom denna

[14] Senaste lydelse 2006:219.

tid, *skall* beslutet verkställas snarast möjligt av den myndighet som enligt 14 § är ansvarig för verkställigheten.	tid, *ska* beslutet verkställas snarast möjligt av den myndighet som enligt 14 § är ansvarig för verkställigheten.

Verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning av en EES-medborgare eller hans eller hennes familjemedlem som har rest in i Sverige får ske tidigast fyra veckor från den dag EES-medborgaren eller familjemedlemmen fick del av beslutet, om det inte finns synnerliga skäl för att verkställa beslutet.

16 §

Om Migrationsverket efter omprövning beviljar en utlänning tidsbegränsat uppehållstillstånd, får verket samtidigt upphäva ett av verket fattat beslut om avvisning eller utvisning. *Om Migrationsverket meddelar ett tidsbegränsat uppehållstillstånd utan att upphäva beslutet om avvisning eller utvisning, får beslutet om avvisning eller utvisning inte verkställas medan tillståndet gäller.*	Om Migrationsverket efter omprövning beviljar en utlänning tidsbegränsat uppehållstillstånd, får verket samtidigt upphäva ett av verket fattat beslut om avvisning eller utvisning.
Motsvarande gäller om en migrationsdomstol, Migrationsöverdomstolen *eller regeringen* i ett överklagat eller överlämnat ärende beviljar ett tidsbegränsat uppehållstillstånd utan att upphäva beslutet om avvisning eller utvisning.	*Om Migrationsverket beviljar ett tidsbegränsat uppehållstillstånd utan att upphäva beslutet om avvisning eller utvisning, får beslutet om avvisning eller utvisning inte verkställas medan tillståndet gäller.* Motsvarande gäller om en migrationsdomstol *eller* Migrationsöverdomstolen i ett överklagat ärende beviljar ett tidsbegränsat uppehållstillstånd utan att upphäva beslutet om avvisning eller utvisning.
Migrationsverket *får dock* inte *upphäva en* allmän *domstols dom eller beslut om utvisning enligt 8 kap. 8 § eller meddela uppehållstillstånd för den som* har utvisats *genom en sådan dom eller ett sådant beslut.*	*I 5 kap. 20 § föreskrivs att* Migrationsverket inte *får bevilja uppehållstillstånd för den som av* allmän *domstol* har utvisats *på grund av brott.*

17 §[15]

Om en annan myndighet än Migrationsverket *skall* verkställa	Om en annan myndighet än Migrationsverket *ska* verkställa ett

[15] Senaste lydelse 2006:219.

ett beslut om avvisning eller utvisning och denna myndighet finner att den inte kan verkställa beslutet eller att den behöver ytterligare besked, *skall* myndigheten underrätta Migrationsverket. Detsamma gäller om utlänningen hos myndigheten åberopar att det finns sådana hinder som avses i 1, 2 eller 3 § mot verkställigheten eller det på annat sätt kommer fram att det kan finnas sådana hinder.

Migrationsverket *skall* i sådana fall ge anvisningar om verkställigheten eller vidta andra åtgärder.

Om en allmän *domstols dom* eller beslut om utvisning på grund av brott av en EES-medborgare eller av hans eller hennes familjemedlem *skall* verkställas mer än två år efter det att avgörandet meddelades, *skall* polismyndigheten innan beslutet verkställs utreda om de omständigheter som låg till grund för beslutet har ändrats. Om det vid utredningen kommer fram att omständigheterna har ändrats på ett sådant sätt att utvisningsbeslutet inte längre bör gälla, *skall* ärendet lämnas över till Migrationsverket som med ett eget yttrande *skall* lämna över ärendet till regeringen för prövning enligt 8 kap. 14 §. Verkställighet får i sådant fall inte ske innan regeringen har avgjort ärendet.

beslut om avvisning eller utvisning och denna myndighet finner att den inte kan verkställa beslutet eller att den behöver ytterligare besked, *ska* myndigheten underrätta Migrationsverket. Detsamma gäller om utlänningen hos myndigheten åberopar att det finns sådana hinder som avses i 1, 2 eller 3 § mot verkställigheten eller det på annat sätt kommer fram att det kan finnas sådana hinder.

Migrationsverket *ska* i sådana fall ge anvisningar om verkställigheten eller vidta andra åtgärder.

Om en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott av en EES-medborgare eller *en sådan medborgares* familjemedlem *ska* verkställas mer än två år efter det att avgörandet meddelades, *ska* polismyndigheten innan beslutet verkställs utreda om de omständigheter som låg till grund för beslutet har ändrats. Om det vid utredningen kommer fram att omständigheterna har ändrats på ett sådant sätt att utvisningsbeslutet inte längre bör gälla, *ska* ärendet lämnas över till Migrationsverket som med ett eget yttrande *ska* lämna över ärendet till regeringen för prövning enligt 8 kap. 14 §. Verkställighet får i sådant fall inte ske innan regeringen har avgjort ärendet.

19 §

Om utlänningen i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som vunnit laga kraft åberopar nya omständigheter

1. som kan antas utgöra ett bestående sådant hinder mot verkställigheten som avses i 1, 2 eller 3 §, och

2. dessa omständigheter inte kunnat åberopas av utlänningen tidigare, eller utlänningen visar giltig ursäkt för att inte ha åberopat omständigheterna tidigare,

skall Migrationsverket, om beslut om uppehållstillstånd inte

ska Migrationsverket, om beslut om uppehållstillstånd inte kan

kan meddelas enligt 18 §, ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning samt besluta om inhibition i verkställighetsärendet.

Är förutsättningarna enligt första stycket inte uppfyllda, *skall* Migrationsverket besluta att inte bevilja ny prövning.

meddelas enligt 18 §, ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning.

Är förutsättningarna enligt första stycket inte uppfyllda, *ska* Migrationsverket besluta att inte bevilja ny prövning.

Beslutet om avvisning eller utvisning får inte verkställas innan Migrationsverket har avgjort frågan om ny prövning ska ske eller, om ny prövning beviljas, innan frågan om uppehållstillstånd har avgjorts genom ett beslut som har vunnit laga kraft.

Om en utlänning ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § och en sådan ansökan inte tidigare under utlänningens vistelse i Sverige har prövats genom ett lagakraftvunnet beslut ska Migrationsverket pröva ansökan och besluta om inhibition i verkställighetsärendet.

19 a §

Om en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott har fått en ansökan om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § prövad genom ett beslut som har vunnit laga kraft åberopar sådana omständigheter som anges i 19 § första stycket och dessa omständigheter inte kunnat åberopas av utlänningen tidigare, eller utlänningen visar giltig ursäkt för att inte ha åberopat omständigheterna tidigare, ska Migrationsverket ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning.

Är förutsättningarna enligt första stycket inte uppfyllda, ska Migrationsverket besluta att inte bevilja ny prövning.

Utvisningsbeslutet får inte verkställas innan Migrationsverket har avgjort frågan om ny prövning ska ske eller, om ny prövning beviljas, innan frågan om uppehållstillstånd har prövats i en instans.

20 §

Om det i ett ärende som avser en allmän domstols *dom eller* beslut om utvisning på grund av brott kommer fram att verkställighet inte kan genomföras, *skall* Migrationsverket inte fatta eget beslut i ärendet utan skyndsamt med eget yttrande lämna över detta till regeringen för prövning enligt 8 kap. 14 §.

Om det vid verkställigheten av ett beslut om avvisning eller utvisning i ett säkerhetsärende kommer fram uppgifter om att verkställigheten inte kan genomföras, skall Migrationsverket skyndsamt överlämna ärendet till regeringen för prövning enligt 18 §. Regeringen skall vid denna prövning inhämta yttrande från Migrationsöverdomstolen. I yttrandet skall särskilt anges om det finns hinder mot verkställighet enligt 1, 2 eller 3 §. Finner domstolen att sådant hinder mot verkställighet föreligger, får regeringen vid prövningen inte avvika från domstolens bedömning.

Regeringen får vid prövning enligt andra stycket besluta om inhibition, uppehållstillstånd och arbetstillstånd samt upphäva beslutet om avvisning eller utvisning.

Om det i ett ärende som avser en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott kommer fram att verkställighet inte kan genomföras, *ska* Migrationsverket inte fatta beslut i ärendet utan skyndsamt med eget yttrande lämna över detta till regeringen för prövning enligt 8 kap. 14 §.

Det som föreskrivs i första stycket gäller dock inte om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § eller, om utlänningen har fått en sådan ansökan prövad genom ett avgörande som inte har upphört att gälla, åberopar nya omständigheter som kan antas utgöra ett bestående sådant hinder mot verkställighet som avses i 1, 2 eller 3 §. I dessa fall ska frågan om uppehållstillstånd prövas enligt 5 kap. 20 § respektive enligt 19 a §.

21 §

Ett beslut om avvisning eller utvisning *skall* anses verkställt, om utlänningen har lämnat landet.

Ett beslut om avvisning eller utvisning *ska* anses verkställt, om utlänningen har lämnat landet. *Detta gäller dock inte om utlänningen utlämnas, överlämnas*

eller överförs till en annan stat eller till en internationell domstol eller tribunal inom ett straffrättsligt förfarande med villkor om att utlänningen ska återföras.

13 kap.

1 §

Migrationsverket får inte besluta om avvisning eller utvisning av en utlänning som har ansökt om asyl i Sverige utan att det förekommit muntlig handläggning hos Migrationsverket. Muntlig handläggning *skall* även annars företas på begäran av utlänningen, om inte en sådan handläggning skulle sakna betydelse för att avgöra asylärendet. Handläggningen kan ske i form av en muntlig förhandling eller i annan form.

Migrationsverket får inte besluta om avvisning eller utvisning av en utlänning som har ansökt om asyl i Sverige *eller vägra en utlänning den statusförklaring han eller hon ansökt om* utan att det förekommit muntlig handläggning hos Migrationsverket. Muntlig handläggning *ska* även annars företas på begäran av utlänningen, om inte en sådan handläggning skulle sakna betydelse för att avgöra asylärendet. Handläggningen kan ske i form av en muntlig förhandling eller i annan form.

9 a §

När Migrationsverket inleder ett ärende om återkallelse av statusförklaring ska utlänningen underrättas.

En statusförklaring får inte återkallas utan att utlänningen har fått tillfälle att yttra sig.

14 kap.

5 §

Migrationsverkets beslut att inte bevilja ny prövning enligt 12 kap. 19 § får överklagas till en migrationsdomstol.

Migrationsverkets beslut att inte bevilja ny prövning enligt 12 kap. 19 *eller 19 a* § får överklagas till en migrationsdomstol.

***Flyktingförklaring* och resedokument**

***Statusförklaring* och resedokument**

6 §

Migrationsverkets beslut enligt 4 kap. 3 och 4 §§ i fråga om *flyktingförklaring* eller resedokument eller om återkallelse av

Migrationsverkets beslut enligt 4 kap. 3, *3 a, 3 b* och 4 §§ i fråga om *statusförklaring* eller resedokument eller om återkallelse av

flyktingförklaring får överklagas till en migrationsdomstol.	*statusförklaring* får överklagas till en migrationsdomstol.
Förvar	**Förvar *och uppsikt***
9 §	
Beslut av en polismyndighet eller av Migrationsverket om förvar får överklagas till en migrationsdomstol.	Beslut av en polismyndighet eller av Migrationsverket om förvar *eller uppsikt* får överklagas till en migrationsdomstol.
Beslut om förvar får överklagas särskilt och utan begränsning till viss tid.	Beslut om förvar *eller uppsikt* får överklagas särskilt och utan begränsning till viss tid.
Om ett beslut om förvar har fattats av *det* statsråd *som har till uppgift att föredra ärenden enligt denna lag*, prövar Regeringsrätten på framställning av utlänningen, om åtgärden *skall* bestå.	Om ett beslut om förvar *eller uppsikt* har fattats av *ett* statsråd, prövar Regeringsrätten på framställning av utlänningen, om åtgärden *ska* bestå.
11 §	
I ett säkerhetsärende gäller i stället för det som sägs i 3 § att ett beslut av Migrationsverket i fråga om avvisning, utvisning, uppehållstillstånd eller arbetstillstånd får överklagas till regeringen. Beslut i fråga om arbetstillstånd får dock överklagas endast i de fall frågan om tillstånd har behandlats i samband med ett beslut om avvisning eller utvisning.	
Migrationsverkets beslut *enligt första stycket* får överklagas även av Säkerhetspolisen.	Migrationsverkets beslut *i fråga om avvisning, utvisning, uppehållstillstånd, arbetstillstånd, statusförklaring, resedokument och förvar i ett säkerhetsärende* får överklagas även av Säkerhetspolisen.
	Avvisning av ansökan om uppehållstillstånd
	14 a §
	Beslut enligt 5 kap. 1 b eller 1 c § att avvisa en asylansökan får överklagas till en migrationsdomstol.

15 kap.

3 §

En nöjdförklaring kan inte tas tillbaka. Om utlänningen har överklagat beslutet eller domen när nöjdförklaringen avges, *skall* utlänningen genom nöjdförklaringen anses ha tagit tillbaka sitt överklagande av beslutet om avvisning eller utvisning. Om utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd, arbetstillstånd, *resedokument*, *flyktingförklaring* eller främlingspass, *skall* utlänningen genom nöjdförklaringen anses ha tagit tillbaka sin ansökan.

En nöjdförklaring kan inte tas tillbaka. Om utlänningen har överklagat beslutet eller domen när nöjdförklaringen avges, *ska* utlänningen genom nöjdförklaringen anses ha tagit tillbaka sitt överklagande av beslutet om avvisning eller utvisning. Om utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd, arbetstillstånd, *statusförklaring, resedokument* eller främlingspass, *ska* utlänningen genom nöjdförklaringen anses ha tagit tillbaka sin ansökan.

16 kap.

1 §

De länsrätter som regeringen bestämmer skall vara migrationsdomstolar. Migrationsöverdomstol är Kammarrätten i Stockholm.

Regeringen får meddela föreskrifter om vilka länsrätter som ska vara migrationsdomstolar *och att endast en av dessa ska vara behörig att pröva säkerhetsärenden.* Migrationsöverdomstol är Kammarrätten i Stockholm.

Om migrationsdomstol och Migrationsöverdomstolen och förfarandet i dessa gäller vad som allmänt är föreskrivet om länsrätt och kammarrätt och rättsskipningen i dessa, om inte något annat följer av denna lag.

6 §

I ett mål om avvisning är Migrationsverket motpart till utlänningen.

När ett beslut i ett säkerhetsärende överklagas är såväl Migrationsverket som Säkerhetspolisen motparter till utlänningen vid handläggningen i Migrationsöverdomstolen *och hos regeringen.*

När ett beslut i ett säkerhetsärende överklagas är såväl Migrationsverket som Säkerhetspolisen motparter till utlänningen vid handläggningen *i migrationsdomstolen och* i Migrationsöverdomstolen.

8 §

Om det under handläggningen av ett mål i en migrationsdomstol framkommer att det rör sig om ett säkerhetsärende, *skall* domstolen undanröja det överklagade beslutet och *visa* målet *åter* till Migrationsverket för *fortsatt* handläggning.

Om det under handläggningen av ett mål i en migrationsdomstol framkommer att det rör sig om ett säkerhetsärende *enligt denna lag eller ett ärende som ska handläggas enligt lagen (1991:572) om särskild* utlänningskontroll, *ska* domstolen

undanröja det överklagade beslutet och *överlämna* målet till Migrationsverket för handläggning

Om det under handläggningen i Migrationsöverdomstolen av ett mål som överklagats från en migrationsdomstol framkommer att det rör sig om ett säkerhetsärende, *skall* Migrationsöverdomstolen undanröja migrationsdomstolens beslut. *Om utredningen i målet behöver kompletteras, får domstolen undanröja Migrationsverkets beslut och visa målet åter till* Migrationsverket för *fortsatt* handläggning.

Om det under handläggningen i Migrationsöverdomstolen av ett mål som överklagats från en migrationsdomstol framkommer att det rör sig om ett säkerhetsärende *enligt denna lag eller ett ärende som ska handläggas enligt lagen om särskild utlänningskontroll*, *ska* Migrationsöverdomstolen undanröja migrationsdomstolens *och Migrationsverkets* beslut *och överlämna målet till* Migrationsverket för handläggning.

11 §

Prövningstillstånd krävs vid överklagande av en migrationsdomstols beslut till Migrationsöverdomstolen.

Vid överklagande av en migrationsdomstols beslut enligt 9 § andra stycket krävs dock inte prövningstillstånd.

Vid överklagande av en migrationsdomstols beslut enligt 9 § andra stycket krävs dock inte prövningstillstånd. *Prövningstillstånd krävs inte heller vid överklagande av en migrationsdomstols beslut i fråga om statusförklaring eller uppehållstillstånd efter överlämnande enligt 4 kap. 6 § andra stycket eller 5 kap. 20 § andra stycket.*

18 kap.

1 §[16]

Offentligt biträde *skall* förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas, i mål och ärenden om

Offentligt biträde *ska* förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas, i mål och ärenden om

1. avvisning, dock inte hos polismyndighet om inte utlänningen enligt 10 kap. 1 eller 2 § hållits i förvar sedan mer än tre dagar,
2. utvisning enligt 8 kap. 7 eller 7 a §,
3. verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning enligt denna lag, om beslut om inhibition meddelats,

3. verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning enligt denna lag, om beslut om inhibition meddelats *av Migrationsverket, en*

[16] Senaste lydelse 2006:219.

migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen,

4. verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning enligt denna lag, dock endast såvitt avser fråga om förvar enligt 10 kap. 1 eller 2 § och utlänningen hållits i förvar sedan mer än tre dagar, och

5. hemsändande enligt 23 kap. 2 §.

Offentligt biträde *skall* alltid förordnas för barn som hålls i förvar enligt 10 kap. 2 §, om barnet saknar vårdnadshavare här i landet.

Offentligt biträde *ska* alltid förordnas för barn som hålls i förvar enligt 10 kap. 2 §, om barnet saknar vårdnadshavare här i landet.

1 a §

I mål som rör överklagande av Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaring ska på utlänningens begäran offentligt biträde förordnas om utlänningen befinner sig i Sverige och det inte är uppenbart att utlänningen inte kommer att beviljas yrkad statusförklaring.

20 kap.

2 §[17]

Till fängelse i högst ett år eller, om brottet är ringa, till böter döms en utlänning som uppsåtligen uppehåller sig i Sverige fastän han eller hon enligt ett verkställt beslut om utvisning enligt 8 kap. 8 § eller motsvarande beslut enligt äldre lag inte har haft rätt att återvända hit.

Bestämmelserna i första stycket gäller inte om utlänningen har flytt hit av skäl som avses i 4 kap. 1 eller 2 §.

Bestämmelserna i första stycket gäller inte om utlänningen har flytt hit av skäl som avses i 4 kap. 1, *2* eller 2 *a §*.

I ringa fall ska åtal för brott enligt första stycket inte väckas annat än om det är motiverat från allmän synpunkt.

21 kap.

2 §

En utlänning som omfattas av ett beslut om tillfälligt skydd enligt direktiv 2001/55/EG och som i enlighet med direktivet överförs till eller tas emot i Sverige *skall* ges ett tidsbegränsat uppehållstillstånd, *uppehållstillstånd med tillfälligt skydd*.

Uppehållstillstånd med tillfälligt skydd får vägras utlänningen

En utlänning som omfattas av ett beslut om tillfälligt skydd enligt direktiv 2001/55/EG och som i enlighet med direktivet överförs till eller tas emot i Sverige *ska* ges ett tidsbegränsat uppehållstillstånd, *uppehållstillstånd med tillfälligt skydd*.

Uppehållstillstånd med tillfälligt skydd får vägras utlänningen

[17] Senaste lydelse 2009:16

endast om det föreligger sådana omständigheter som innebär att en flykting får vägras uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 §.

endast om det föreligger sådana omständigheter som innebär *att en utlänning är utesluten från att vara flykting enligt 4 kap. 2 b § eller* att en flykting får vägras uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 §.

5 §

Att en utlänning har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd hindrar inte att en ansökan om *asyl* enligt 4 kap. 1 § prövas. Detsamma gäller för ansökan om *flyktingförklaring* enligt 4 kap. 3 § och en ansökan om resedokument enligt 4 kap. 4 §.

Att en utlänning har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd hindrar inte att en ansökan om *uppehållstillstånd som flykting* enligt 4 kap. 1 § prövas. Detsamma gäller för ansökan om *flyktingstatusförklaring* enligt 4 kap. 3 § och en ansökan om resedokument enligt 4 kap. 4 §.

Prövningen av en ansökan enligt första stycket får skjutas upp endast om det finns särskilda skäl för det. Om ansökan inte har prövats innan det tillfälliga skyddet har upphört att gälla, *skall* den prövas så snart det kan ske efter denna tidpunkt.

Prövningen av en ansökan enligt första stycket får skjutas upp endast om det finns särskilda skäl för det. Om ansökan inte har prövats innan det tillfälliga skyddet har upphört att gälla, ska den prövas så snart det kan ske efter denna tidpunkt.

22 kap.

2 §

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd om minst ett år *skall* ges till en utlänning för vilken en framställan om omplacering av vittne eller nära anhörig till vittne har gjorts från en internationell domstol eller tribunal, om framställan bedöms vara berättigad.

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd om minst ett år *ska* ges till en utlänning för vilken en framställan om omplacering av vittne eller nära anhörig till vittne har gjorts från en internationell domstol eller tribunal, om framställan bedöms vara berättigad.

Med vittne avses i denna paragraf den som har vittnat eller kommer att vittna i förhandlingar inför en internationell domstol eller tribunal i enlighet med dess procedur- eller bevisupptagningsregler.

Med nära anhörig till vittne avses vittnets

– make eller sambo,

– barn *under 18 år* som är beroende av vittnet, samt

– barn som är beroende av vittnet, samt

– annan anhörig till vittnet som ingår i samma hushåll som vittnet och mellan vilka det föreligger ett särskilt beroendeförhållande.

Om uppehållstillstånd *anses berättigat enligt första stycket, får det* vägras endast om det föreligger sådana omständigheter som *anges i* 5 kap. 1 § *andra*

Om *en framställan enligt första stycket anses berättigad får* uppehållstillstånd vägras endast om det föreligger sådana omständigheter som *innebär att en*

stycket 1.	*utlänning är utesluten från att anses som flykting enligt 4 kap. 2 b § eller att en flykting får vägras uppehållstillstånd enligt* 5 kap. 1 §.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

2. Ärenden som rör överklaganden och som har kommit in till regeringen men inte avgjorts före den 1 januari 2010 ska överlämnas till Migrationsöverdomstolen. Ärenden som överlämnats till regeringen enligt 12 kap. 20 § andra stycket i dess äldre lydelse men inte avgjorts före den 1 januari 2010 ska överlämnas till Migrationsverket.

3. Vid tillämpningen av de nya föreskrifterna jämställs flyktingförklaring med flyktingstatusförklaring.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 4 § lagen (1962:381) om allmän försäkring ska ha följande lydelse.

9 kap.

4 §[18]

Om den försäkrade har beviljats uppehållstillstånd i Sverige *med tillämpning av* 4 kap. 1 eller *2* § utlänningslagen (2005:716) *skall* som faktisk försäkringstid även tillgodoräknas tid då han eller hon har varit bosatt i sitt tidigare hemland från och med det år då han eller hon fyllde 16 år till tidpunkten då han eller hon först *ankom* till Sverige. Därvid *skall* en så stor andel av tiden i hemlandet tillgodoräknas som svarar mot förhållandet mellan den tid under vilken den försäkrade har varit bosatt i Sverige, inräknad den tid som avses i 3 § 2, från den första ankomsten till landet till och med året före försäkringsfallet och hela tidsrymden från det att den försäkrade första gången kom till landet till och med året före försäkringsfallet. Vid beräkning enligt detta stycke bortses från tid för vilken den försäkrade, vid bosättning i Sverige, har rätt till sådan ersättning från det andra landet och som inte enligt 11 § andra stycket *skall* ligga till grund för beräkning av garantiersättning.

Om den försäkrade har beviljats uppehållstillstånd i Sverige *som flykting enligt* 4 kap. 1 *§* eller *som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller* 2 *a* § utlänningslagen (2005:716) *eller motsvarande äldre bestämmelser eller statusförklaring enligt 4 kap. 3 b § utlänningslagen eller motsvarande förklaring enligt äldre bestämmelser ska* som faktisk försäkringstid även tillgodoräknas tid då han eller hon har varit bosatt i sitt tidigare hemland från och med det år då han eller hon fyllde 16 år till tidpunkten då han eller hon först *kom* till Sverige. Därvid *ska* en så stor andel av tiden i hemlandet tillgodoräknas som svarar mot förhållandet mellan den tid under vilken den försäkrade har varit bosatt i Sverige, inräknad den tid som avses i 3 § 2, från den första ankomsten till landet till och med året före försäkringsfallet och hela tidsrymden från det att den försäkrade första gången kom till landet till och med året före försäkringsfallet. Vid beräkning enligt detta stycke bortses från tid för vilken den försäkrade, vid bosättning i Sverige, har rätt till sådan ersättning från det andra landet och som inte enligt 11 § andra stycket *ska* ligga till grund för beräkning av garantiersättning.

[18] Senaste lydelse 2005:732.

Med tid för bosättning i hemlandet likställs tid under vilken den försäkrade före den första ankomsten till Sverige befunnit sig i annat land där han eller hon beretts en tillfällig fristad.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

2.3 Förslag till lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481)

Härigenom föreskrivs att 4 § folkbokföringslagen (1991:481) ska ha följande lydelse.

4 §[19]

En utlänning som är skyldig att ha uppehållstillstånd *skall* inte folkbokföras om han saknar sådant tillstånd och det inte finns synnerliga skäl för att han ändå folkbokförs.	En utlänning som är skyldig att ha uppehållstillstånd *ska* inte folkbokföras om han *eller hon* saknar sådant tillstånd och det inte finns synnerliga skäl för att han *eller hon* ändå folkbokförs.
En utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd, enligt 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716) *skall* inte folkbokföras, om utlänningen kan antas komma att vistas i landet med stöd av det beviljade tillståndet under kortare tid än tre år. Detta gäller dock inte, om utlänningen *fått* en *flykting-förklaring* enligt 4 kap. 3 § utlänningslagen eller ett resedokument enligt 4 kap. 4 § utlänningslagen eller om det i övrigt föreligger synnerliga skäl för folkbokföring.	En utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd, enligt 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716) *ska* inte folkbokföras, om utlänningen kan antas komma att vistas i landet med stöd av det beviljade tillståndet under kortare tid än tre år. Detta gäller dock inte, om utlänningen *beviljats en flyktingstatusförklaring* enligt 4 kap. 3 *b* § utlänningslagen *eller en motsvarande förklaring enligt äldre bestämmelser* eller ett resedokument enligt 4 kap. 4 § utlänningslagen eller om det i övrigt föreligger synnerliga skäl för folkbokföring.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

[19] Senaste lydelse 2005:724.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll

dels att 6 och 7 §§ ska upphöra att gälla,

dels att 1–3, 5, 8 a, 10–14, 22, 23 och 27 §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 6 § ska sättas närmast före 13 b §,

dels att det i lagen ska införas arton nya paragrafer, 2 b, 3 a – 3 d, 4 a, 4 b, 9 a – 9 d, 11 a, 13 a – 13 c och 28 a – 28 c §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §[20]	
En utlänning *som inte avvisas eller utvisas enligt utlänningslagen (2005:716),* får utvisas ur landet enligt denna lag, om det 1. *behövs* av hänsyn till rikets säkerhet, eller 2. med hänsyn till vad som är känt om utlänningens tidigare verksamhet och övriga omständigheter kan befaras att han kommer att begå eller medverka till terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott eller försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott.	En utlänning får utvisas ur landet enligt denna lag, om det 1. *är särskilt påkallat* av hänsyn till rikets säkerhet, eller 2. med hänsyn till vad som är känt om utlänningens tidigare verksamhet och övriga omständigheter kan befaras att han *eller hon* kommer att begå eller medverka till terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott eller försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott.
2 §[21]	
Beslut om utvisning enligt denna lag meddelas av Migrationsverket. Frågan tas upp på ansökan av Säkerhetspolisen.	Beslut om utvisning enligt denna lag meddelas av Migrationsverket. Frågan *om utvisning* tas upp på ansökan av Säkerhetspolisen.
Om en polismyndighet, en länsstyrelse eller Migrationsverket finner anledning att anta att ett beslut om utvisning enligt 1 § bör meddelas, *skall* myndigheten anmäla detta till Säkerhetspolisen.	Om en polismyndighet, en länsstyrelse eller Migrationsverket finner anledning att anta att ett beslut om utvisning enligt 1 § bör meddelas, *ska* myndigheten anmäla detta till Säkerhetspolisen. *Har Säkerhetspolisen ansökt om utvisning enligt 1 § ska, om*

[20] Senaste lydelse 2005:720.
[21] Senaste lydelse 2005:720.

utlänningen ansökt om uppehållstillstånd, status-förklaring eller resedokument, ärendet även i dessa delar handläggas enligt denna lag. Detsamma gäller om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd, statusförklaring eller rese-dokument under handläggningen av ärendet om utvisning.

Även en ansökan om uppehålls-tillstånd, statusförklaring eller resedokument som görs av en utlänning som är utvisad enligt 1 § eller har meddelats motsvarande beslut enligt äldre lag ska handläggas enligt denna lag om utlänningen befinner sig i Sverige.

2 a §[22]

Migrationsverkets beslut i fråga om utvisning får överklagas till regeringen. I övrigt får beslut som meddelas av en förvaltnings-myndighet enligt denna lag överklagas endast i de fall som *det* anges i denna lag.

Migrationsverkets beslut *enligt denna lag* i fråga om utvisning, *uppehållstillstånd, statusför-klaring eller resedokument* får överklagas till regeringen. I övrigt får beslut som meddelas av en förvaltningsmyndighet enligt denna lag överklagas endast i de fall som anges i denna lag.

Säkerhetspolisen får överklaga Migrationsverkets beslut enligt denna lag, om det kan överklagas och går Säkerhetspolisen emot.

När ett beslut enligt denna lag överklagas är såväl Migrations-verket som Säkerhetspolisen utlänningens motparter vid handläggningen i Migrationsöver-domstolen och hos regeringen.

2 b §

Har Migrationsverket beslutat att en utlänning som har ansökt om uppehållstillstånd, status-förklaring eller resedokument inte ska utvisas enligt denna lag, ska ett överklagande från utlänningen handläggas enligt utlänningslagen (2005:716), om inte Säkerhets-polisen överklagar Migrations-

[22] Senaste lydelse 2005:720.

verkets beslut.

3 §[23]

När Migrationsverkets beslut i fråga om utvisning överklagas, *skall* verket skyndsamt lämna över handlingarna i ärendet till Migrationsöverdomstolen.	När Migrationsverkets beslut i fråga om utvisning överklagas, *ska* verket skyndsamt lämna över handlingarna i ärendet till Migrationsöverdomstolen.
Migrationsöverdomstolen *skall* med ett eget yttrande lämna handlingarna vidare till regeringen.	Migrationsöverdomstolen *ska* med ett eget yttrande lämna handlingarna vidare till regeringen.
I yttrandet *skall* särskilt anges om det finns hinder enligt 12 kap. 1, 2 eller 3 § utlänningslagen (2005:716) mot att beslutet verkställs. *Om det enligt Migrationsöverdomstolen finns sådant hinder mot verkställighet och regeringen beslutar om utvisning, skall regeringen, i enlighet med 10 § första stycket, förordna att beslutet tills vidare inte får verkställas.*	I yttrandet *ska det* särskilt anges om det finns hinder enligt 12 kap. 1, 2 eller 3 § utlänningslagen (2005:716) mot att beslutet verkställs. *Finner Migrationsöverdomstolen att sådant hinder mot verkställighet finns, får regeringen inte avvika från den bedömningen.*

3 a §

Om regeringen handlägger ett ärende om utvisning och utlänningen ansöker om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument ska regeringen upphäva det överklagade beslutet och överlämna ärendet till Migrationsverket för handläggning.

3 b §

Innebär regeringens beslut att en utlänning inte ska utvisas enligt denna lag och har utlänningen ansökt om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument, får regeringen överlämna ärendet i dessa delar till Migrationsverket för prövning enligt utlänningslagen (2005:716).

[23] Senaste lydelse 2005:720.

3 c §

Vid överklagande enligt denna lag är såväl Migrationsverket som Säkerhetspolisen utlänningens motpart vid handläggningen i Migrationsöverdomstolen och hos regeringen.

3 d §

I 2 a § lagen (2006:304) om rättsprövning finns bestämmelser om rätt för EES-medborgare och sådana medborgares familje-medlemmar att få ett beslut om utvisning enligt denna lag prövat av Regeringsrätten.

4 a §

En utlänning som enligt 4 §, eller motsvarande äldre bestämmelser, har förbjudits att återvända till Sverige för en viss tid eller utan tidsbegränsning får ges ett särskilt tillstånd av regeringen att göra ett kort besök här, om besöket gäller synnerligen viktiga angelägenheter. Om det finns särskilda skäl, får ett sådant tillstånd ges på ansökan av någon annan än utlänningen.

4 b §

I ett beslut om utvisning enligt denna lag ska anges till vilket land utlänningen ska utvisas.

Om det finns särskilda skäl, får mer än ett land anges i beslutet.

Beslutet ska innehålla de anvisningar om verkställigheten som omständigheterna i det enskilda fallet kan ge anledning till.

5 §[24]

I ärenden enligt denna lag gäller följande föreskrifter i utlänningslagen (2005:716) i tillämpliga delar:

1 kap. 3 b § om EES-medborgare,

[24] Senaste lydelse 2006:225.

1 kap. 13 § om skyndsam handläggning,

3 a kap. 2 § om familjemedlemmar till EES-medborgare,

4 kap. 1–4 §§ om flyktingar och andra skyddsbehövande,

5 kap. 1–1 c, 3–10, 12–16 och 17–19 §§ om uppehållstillstånd,

8 kap. 7 a § om utvisning av utlänningar med permanent uppehållsrätt, EES-medborgare som har vistats i Sverige under de tio närmast föregående åren och EES-medborgare som är barn,

8 kap. 17 a § om sådana hänsyn som *skall* tas till anknytningen till Sverige, om fråga uppkommit om utvisning av en EES-medborgare eller en sådan *utlännings* familjemedlem,

8 kap. 17 a § om sådana hänsyn som *ska* tas till anknytningen till Sverige, om fråga uppkommit om utvisning av en EES-medborgare eller en sådan *medborgares* familjemedlem,

8 kap. 20 § om tillstånd till kort besök,

8 kap. 20 a § om upphävande av ett förbud att återvända till Sverige som meddelats en EES-medborgare eller *hans eller hennes* familjemedlem,

8 kap. 20 a § om upphävande av ett förbud att återvända till Sverige som meddelats en EES-medborgare eller *en sådan medborgares* familjemedlem,

9 kap. 8 § om fotografi och fingeravtryck,

10 kap. *4 § andra stycket, 5 §, 7 § första stycket, 8*–17 §§ om förvar och uppsikt,

10 kap. *1, 2, 4, 5–10, 11 första och andra styckena och* 17 §§ om förvar och uppsikt,

12 kap. 1–5 *§§*, 13 a *§*, *15 § fjärde stycket* och 21–23 §§ om verkställighet av beslut om utvisning,

12 kap. 1–5, 13 a och 21–23 §§ om verkställighet av beslut om utvisning,

13 kap. *2*–7 §§ om muntlig handläggning *i ärenden om förvar eller uppsikt,*

13 kap. *1*–7 §§ om muntlig handläggning *hos förvaltningsmyndighet,*

13 kap. 10 § om motivering av beslut,

13 kap. 11 § om tolkersättning,

13 kap. 12 § om rättelse av beslut på grund av oriktig uppgift,

13 kap. 15 och 16 §§ om DNA-analys,

14 kap. 13 § om överklagande,

16 kap. 1 § andra *och tredje styckena* om Migrationsöverdomstolen,

16 kap. 1 § andra *stycket* om Migrationsöverdomstolen,

17 kap. 1 och 2 §§ om skyldighet att lämna uppgifter, *samt*

17 kap. 1 och 2 §§ om skyldighet att lämna uppgifter,

18 kap. 1 § andra stycket om offentligt biträde för barn, *samt*

19 kap. 1–4 §§ om kostnadsansvar.

8 a §[25]

Säkerhetspolisen svarar för att ett beslut om förvar verkställs.

En utlänning som hålls i förvar enligt denna lag *skall* placeras i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest. Den som är under 18 år får dock inte utan synnerliga skäl placeras i sådana lokaler.	En utlänning som hålls i förvar enligt denna lag *ska* placeras i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest. Den som är under 18 år får dock inte utan synnerliga skäl placeras i sådana lokaler.
	En utlänning som är under 18 år som hålls i förvar enligt denna lag ska i första hand placerats i sådana förvarslokaler som Migrationsverket ansvarar för enligt 11 kap. 2 § utlänningslagen (2005:716). För behandlingen av en utlänning som placerats i verkets förvarslokaler gäller bestämmelserna om Migrationsverkets behandling av förvarstagna i 11 kap. utlänningslagen.
För behandlingen av en utlänning som placerats i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest gäller lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl. i tillämpliga delar. Utlänningen *skall*, utöver vad som följer av nämnda lag, beviljas de lättnader och förmåner som kan medges med hänsyn till ordningen och säkerheten inom anstalten, häktet eller arresten.	För behandlingen av en utlänning som placerats i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest gäller lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl. i tillämpliga delar. Utlänningen *ska*, utöver vad som följer av nämnda lag, beviljas de lättnader och förmåner som kan medges med hänsyn till ordningen och säkerheten inom anstalten, häktet eller arresten.

9 a §

Har en ansökan om utvisning gjorts enligt denna lag beslutar den myndighet som handlägger ärendet om förvar eller uppsikt.

Om en utlänning som har tagits i förvar eller står under uppsikt utvisas enligt denna lag, ska den myndighet som beslutar om utvisningen pröva om utlänningen fortfarande ska hållas i förvar eller stå under uppsikt.

[25] Senaste lydelse 2005:720.

9 b §

Migrationsverket är handläggande myndighet från det att verket tar emot en ansökan om utvisning till dess att verket meddelar beslut eller utlänningen har lämnat landet eller Säkerhetspolisen har tagit emot ärendet, eller, om ärendet överklagas, till dess att ärendet tas emot av Migrationsöverdomstolen.

Migrationsöverdomstolen är handläggande myndighet från det att domstolen tar emot ett ärende till dess att ansvarigt departement tar emot det.

Regeringen är handläggande myndighet från det att ärendet tagits emot av ansvarigt departement.

Säkerhetspolisen är handläggande myndighet från det att myndigheten tar emot ett beslut om utvisning för verkställighet till dess att verkställighet har skett.

9 c §

När regeringen är handläggande myndighet beslutar ansvarigt statsråd i frågor om förvar och uppsikt. Regeringen får inte besluta att ta eller hålla kvar någon i förvar eller att ställa någon under uppsikt. Regeringen får däremot upphäva ett beslut om förvar eller uppsikt.

9 d §

Säkerhetspolisens beslut om förvar i andra fall än som avses i 9 § och Migrationsverkets beslut om förvar får överklagas till Migrationsöverdomstolen. Ett sådant beslut får överklagas utan begränsning till viss tid.

Om ett statsråd har beslutat om förvar prövar Regeringsrätten på framställan av utlänningen om åtgärden ska bestå.

Migrationsverkets beslut i särskilda fall i frågor om

	behandlingen eller placeringen av en utlänning som hålls i förvar får överklagas till Migrationsöverdomstolen.
	10 §[26]
Om utvisning har beslutats enligt denna lag men hinder som anges i 12 kap. 1, 2 eller 3 § utlänningslagen (2005:716) möter mot att beslutet verkställs eller om beslutet av någon annan särskild anledning inte bör verkställas, *skall* den beslutande myndigheten förordna att verkställighet tills vidare inte får ske (inhibition).	Om utvisning har beslutats enligt denna lag *eller om motsvarande beslut har meddelats enligt äldre lag* men hinder som anges i 12 kap. 1, 2 eller 3 § utlänningslagen (2005:716) möter mot att beslutet verkställs eller om beslutet av någon annan särskild anledning inte bör verkställas, *ska* den beslutande myndigheten förordna att verkställighet tills vidare inte får ske (inhibition) *eller bevilja utlänningen ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Utvisningsbeslutet får inte verkställas under den tid ett uppehållstillstånd gäller.*
Utvisningsbeslutet och förordnandet om inhibition skall prövas på nytt av *den beslutande* myndigheten när det finns skäl till det. Så länge utvisningsbeslutet fortfarande gäller men inte har kunnat verkställas, *skall* Säkerhetspolisen före utgången av varje kalenderår efter det då beslutet meddelades anmäla hos den beslutande myndigheten huruvida det finns skäl för prövning av beslutet.	*Har den beslutande myndigheten beslutat om inhibition ska utvisningsbeslutet och beslutet om inhibition* prövas på nytt av myndigheten när det finns skäl till det. Så länge utvisningsbeslutet fortfarande gäller men inte har kunnat verkställas, *ska* Säkerhetspolisen före utgången av varje kalenderår efter det då beslutet meddelades anmäla hos den beslutande myndigheten huruvida det finns skäl för prövning av beslutet. *Har utlänningen beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska Migrationsverket ompröva utvisningsbeslutet när uppehållstillståndet löper ut.*
Om regeringen vid prövningen enligt andra stycket överväger att häva ett *förordnande* om inhibition, *skall* yttrande *inhämtas* från Migrationsöverdomstolen. *Regeringen får häva förordnandet*	Om regeringen vid prövningen enligt andra stycket överväger att häva ett *beslut* om inhibition, *ska ansvarigt statsråd eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer, inhämta ett* yttrande

[26] Senaste lydelse 2005:720.

om inhibition endast om Migrationsöverdomstolen funnit att det inte finns sådant hinder mot verkställighet som anges i 12 kap. 1, 2 eller 3 § utlänningslagen (2005:716).	från Migrationsöverdomstolen. *Därvid tillämpas 3 § tredje stycket.*
Migrationsverkets beslut i fråga om inhibition får överklagas till regeringen. Därvid tillämpas 3 §. Om det inte är uppenbart obehövligt, skall även 6 och 7 §§ tillämpas.	Migrationsverkets beslut i fråga om inhibition *eller tidsbegränsat uppehållstillstånd* får överklagas till regeringen. Därvid tillämpas 3 §.
11 §[27]	
Den myndighet som *har beslutat* om utvisning får besluta att utlänningen på vissa tider *skall* anmäla sig hos en polismyndighet (*anmälningsplikt*), om ett beslut om utvisning enligt denna lag tills vidare inte *skall* verkställas på grund av inhibition. Om utvisningsbeslutet grundas på 1 § 2, får myndigheten också besluta att 19–22 §§ *skall* tillämpas på utlänningen.	Den myndighet som *beslutar* om utvisning *enligt denna lag* får besluta att utlänningen på vissa tider *ska* anmäla sig hos en polismyndighet (*anmälningsplikt*), om ett beslut om utvisning enligt denna lag tills vidare inte *ska* verkställas på grund av inhibition *eller ett tidsbegränsat uppehållstillstånd.* Om utvisningsbeslutet grundas på 1 § 2, får myndigheten också besluta att 19–22 §§ *ska* tillämpas på utlänningen.
Första stycket tillämpas också, om ett beslut om avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen (2005:716) inte kan verkställas och Säkerhetspolisen anmält att det föreligger sådana omständigheter beträffande utlänningen som avses i 1 § 1 eller 2.	*Efter beslut om utvisning enligt denna lag får Migrationsverket på ansökan av Säkerhetspolisen besluta enligt första stycket. Ett sådant beslut får även meddelas av regeringen i samband med att regeringen beslutar om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd i ett ärende om verkställighet enligt 13 a § första stycket.*
	Innan regeringen som första instans beslutar om anmälningsplikt ska ansvarigt statsråd eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer inhämta ett yttrande från Migrationsöverdomstolen.
Ett beslut av Migrationsverket i en fråga som avses i första stycket får överklagas till regeringen. Därvid tillämpas 3 §. *Om det inte*	Ett beslut av Migrationsverket i en fråga som avses i första stycket får överklagas till regeringen. Därvid tillämpas 3 § *första och*

[27] Senaste lydelse 2005:720.

är uppenbart obehövligt, skall även 6 och 7 §§ tillämpas.	*andra styckena.*
	11 a §
	Om ett beslut om avvisning eller utvisning enligt 8 kap. utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser inte kan verkställas och det finns sådana omständigheter beträffande utlänningen som avses i 1 § 1 eller 2, får Migrationsverket på ansökan av Säkerhetspolisen besluta om anmälningsplikt enligt 11 § första stycket. Om det finns sådana omständigheter beträffande utlänningen som avses i 1 § 2, får Migrationsverket också besluta att 19–22 §§ ska tillämpas på utlänningen.
	Ett beslut som avses i första stycket får överklagas till regeringen. Därvid tillämpas 3 § första och andra styckena.
	12 §[28]
Ett beslut *av Migrationsverket eller regeringen* enligt 11 § gäller i längst tre år räknat från dagen för beslutet om avvisning eller utvisning.	Ett beslut enligt 11 *eller 11 a* § gäller i längst tre år räknat från dagen för beslutet om avvisning eller utvisning.
	13 §[29]
Om inhibition inte har meddelats, *skall* ett beslut om utvisning enligt denna lag verkställas så snart det kan ske. Säkerhetspolisen *skall* svara för verkställigheten. Den beslutande myndigheten får dock bestämma att en annan myndighet *skall* ombesörja verkställigheten. *För verkställighet av ett beslut om utvisning skall meddelas sådana anvisningar som avses i 8 kap. 18 § tredje stycket utlänningslagen (2005:716).*	Om inhibition *eller ett beslut om tidsbegränsat uppehållstillstånd* inte har meddelats, *ska* ett beslut om utvisning enligt denna lag verkställas så snart det kan ske *efter det att beslutet vunnit laga kraft*. Säkerhetspolisen *ska* svara för verkställigheten. Den beslutande myndigheten får dock bestämma att en annan myndighet *ska* ombesörja verkställigheten.

[28] Senaste lydelse 2005:720.
[29] Senaste lydelse 2005:720.

Om den verkställande myndigheten finner att verkställigheten inte kan genomföras eller att ytterligare besked behövs, skall myndigheten underrätta den beslutande myndigheten om detta. Innan regeringen har prövat huruvida förordnande om inhibition skall meddelas, får det statsråd som har till uppgift att föredra ärenden enligt denna lag besluta att verkställighet inte skall ske.

Verkställighet av ett beslut om utvisning av en EES-medborgare eller en sådan medborgares familjemedlem som har rest in i Sverige får ske tidigast fyra veckor från den dag EES-medborgaren eller familjemedlemmen fick del av beslutet, om det inte finns synnerliga skäl för att verkställa beslutet.

13 a §

Om den verkställande myndigheten finner att verkställigheten inte kan genomföras eller att ytterligare besked behövs, ska myndigheten underrätta den beslutande myndigheten om detta. Den beslutande myndigheten ska då pröva om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 10 § ska meddelas.

Innan regeringen prövar frågan om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd ska ansvarigt statsråd eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer inhämta ett yttrande från Migrationsöverdomstolen. Därvid tillämpas 3 § tredje stycket.

Innan regeringen har prövat om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 10 § ska meddelas, får ansvarigt statsråd besluta att verkställighet inte får ske.

13 b §

Migrationsöverdomstolen ska innan den yttrar sig enligt denna lag hålla muntlig förhandling. I fall som avses i 10 § fjärde och femte styckena, 11 § tredje och fjärde styckena, 11 a § andra stycket och 13 a § andra stycket behöver dock inte någon muntlig förhandling hållas, om en sådan

är uppenbart obehövlig.

Vid en muntlig förhandling ska utlänningen höras. Migrationsöverdomstolen får bestämma att även andra än utlänningen ska höras vid förhandlingen. Utlänningen ska få tillfälle att ange sin ståndpunkt och att uttala sig om de omständigheter som åberopas i ärendet.

När muntlig förhandling hålls innan Migrationsöverdomstolen yttrar sig enligt 3 §, 10 § femte stycket, 11 § fjärde stycket eller 11 a § andra stycket ska Säkerhetspolisen och Migrationsverket redogöra för omständligheterna i ärendet och ges tillfälle att ställa frågor till utlänningen och andra som hörs i ärendet. Säkerhetspolisen och Migrationsverket ska även lämna andra upplysningar som behövs för att genomföra förhandlingen.

13 c §

I ett ärende om förvar som handläggs av regeringen får ansvarigt statsråd eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer besluta om muntlig förhandling och uppdra åt Migrationsöverdomstolen att hålla denna.

Vid en muntlig förhandling ska utlänningen höras. Regeringskansliet får bestämma att även andra personer än utlänningen ska höras. En representant för Regeringskansliet ska närvara vid förhandlingen.

Utlänningen ska vid förhandlingen få tillfälle att redogöra för sin ståndpunkt och uttala sig om de omständigheter som åberopas i ärendet.

14 §[30]

Om det i fall som avses i 11 § bedöms föreligga risk för att utlänningen begår eller medverkar till brott mot rikets säkerhet eller brott som anges i 1 § första stycket 2 efter utgången av den i 12 § angivna treårsfristen, får anmälningsplikt beslutas även för tid efter denna frists utgång. På motsvarande grunder får förordnas att 19–22 §§ ska tillämpas på utlänningen för sådan tid, om risken avser brott som anges i 1 § första stycket 2.	Om det i fall som avses i 11 *eller 11 a* § bedöms föreligga risk för att utlänningen begår eller medverkar till brott mot rikets säkerhet eller brott som anges i 1 § första stycket 2 efter utgången av den i 12 § angivna treårsfristen, får anmälningsplikt beslutas även för tid efter denna frists utgång. På motsvarande grunder får förordnas att 19–22 §§ ska tillämpas på utlänningen för sådan tid, om risken avser brott som anges i 1 § första stycket 2.

Frågor som avses i första stycket prövas av Stockholms tingsrätt på ansökan av Säkerhetspolisen. Beslut i en sådan fråga ska meddelas för en viss tid och högst tre år, räknat från den dag då beslutet ska börja tillämpas.

För förfarandet vid rätten gäller, utom i de hänseenden som anges i fjärde stycket, vad som är föreskrivet om mål som rör allmänt åtal för brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i sex månader.

Tvångsmedel enligt 24 och 25 kap. rättegångsbalken får inte tillgripas. En skriftlig berättelse eller en uppteckning eller upptagning av en sådan berättelse som avses i 35 kap. 14 § rättegångsbalken får åberopas som bevis. Bestämmelsen i 10 kap. 3 § andra stycket andra meningen offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) gäller inte. Beslutet får grundas även på handlingar eller annat material som enligt första stycket samma paragraf inte får lämnas ut till parter.

22 §

En upptagning eller uppteckning som har gjorts vid hemlig teleavlyssning *skall* granskas snarast möjligt. Granskningen får utföras endast av rätten, Säkerhetspolisen, en polismyndighet eller en åklagare.	En upptagning eller uppteckning som har gjorts vid hemlig teleavlyssning *ska* granskas snarast möjligt. Granskningen får utföras endast av rätten, Säkerhetspolisen, en polismyndighet eller en åklagare.
Om upptagningen eller uppteckningen innehåller något som inte är av betydelse för det ändamål som har föranlett avlyssningen, *skall* den i denna del omedelbart förstöras efter granskningen. I fråga om brott eller förestående brott som inte är av betydelse för det ändamål som	Om upptagningen eller uppteckningen innehåller något som inte är av betydelse för det ändamål som har föranlett avlyssningen, *ska* den i denna del omedelbart förstöras efter granskningen. I fråga om brott eller förestående brott som inte är av betydelse för det ändamål som

[30] Lydelse enligt 2009:446.

har föranlett avlyssningen *skall* dock 27 kap. 24 § andra och *tredje* styckena rättegångsbalken tillämpas.

En försändelse eller någon annan handling som omfattas av tillstånd enligt 20 § får inte närmare undersökas, öppnas eller granskas av någon annan än rätten, Säkerhetspolisen, en polismyndighet eller en åklagare. En sådan handling *skall* undersökas snarast möjligt. När undersökningen har slutförts, *skall* en försändelse som finns hos ett befordringsföretag tillställas den till vilken försändelsen är ställd och en annan handling återlämnas till den hos vilken handlingen påträffats, om den inte tas i beslag.

har föranlett avlyssningen *ska* dock 27 kap. 24 § andra och *fjärde* styckena rättegångsbalken tillämpas.

En försändelse eller någon annan handling som omfattas av tillstånd enligt 20 § får inte närmare undersökas, öppnas eller granskas av någon annan än rätten, Säkerhetspolisen, en polismyndighet eller en åklagare. En sådan handling *ska* undersökas snarast möjligt. När undersökningen har slutförts, *ska* en försändelse som finns hos ett befordringsföretag tillställas den till vilken försändelsen är ställd och en annan handling återlämnas till den hos vilken handlingen påträffats, om den inte tas i beslag.

23 §

Till fängelse i högst ett år eller, när omständigheterna är mildrande, till böter döms

1. den som hjälper en utlänning som är underkastad förbud enligt 4 § att komma in i Sverige,

2. den som hindrar eller försöker hindra verkställighet av ett beslut om utvisning enligt denna lag, eller

3. en utlänning som bryter mot anmälningsplikt som har beslutats enligt 11 eller 14 §.

3. en utlänning som bryter mot anmälningsplikt som har beslutats enligt 11, *11 a* eller 14 §.

För försök eller förberedelse till brott som avses i första stycket 1 döms till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken.

Om en utlänning under den tid då han står under åtal för brott enligt första stycket 3 fortsätter att begå sådant brott, *skall* vad han gjort sig skyldig till före varje åtal anses som ett särskilt brott.

Om en utlänning under den tid då han står under åtal för brott enligt första stycket 3 fortsätter att begå sådant brott, *ska* vad han gjort sig skyldig till före varje åtal anses som ett särskilt brott.

27 §[31]

I ärende angående utvisning eller anmälningsplikt enligt denna lag samt i ärende hos Migrationsverket eller regeringen angående beslut enligt 11 § skall offentligt biträde förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste

Offentligt biträde ska förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas, i ärenden enligt denna lag om

1. utvisning,

2. anmälningsplikt,

[31] Senaste lydelse 2005:720.

antas att behov av biträde saknas.

3. verkställighet av beslut om utvisning, i fall beslut om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd meddelats,

4. verkställighet av beslut om utvisningsåvitt avser fråga om förvar och utlänningen hållits i förvar sedan mer än tre dagar, och

5. om tillämpning av tvångsmedel enligt 11 eller 11 a §.

28 a §

Beslut av Säkerhetspolisen, Migrationsverket eller Regeringskansliet enligt denna lag får överklagas till Migrationsöverdomstolen när myndighetens beslut avser

1. fråga om offentligt biträde, eller

2. ersättning i ett ärende som handläggs enligt denna lag.

28 b §

Bestämmelserna i 9 och 12 §§ förvaltningslagen (1986:223) gäller i fråga om överklagande av Säkerhetspolisens, Migrationsverkets eller Regeringskansliets beslut om avvisande av ombud eller biträde eller om jäv. Dock att beslut i dessa frågor överklagas till Migrationsöverdomstolen.

28 c §

Migrationsverkets beslut enligt denna lag om ersättning för kostnad för DNA-analys får överklagas till Migrationsöverdomstolen.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

2. Om Säkerhetspolisen har ansökt om utvisning före den 1 januari 2010 tillämpas 1 § i dess äldre lydelse.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. ska ha följande lydelse.

1 §[32]

I denna lag ges bestämmelser om sysselsättning för och bistånd till utlänningar som

1. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige enligt 4 kap. 1 eller *2* § utlänningslagen (2005:716) (asylsökande),	1. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige *som flykting* enligt 4 kap. 1 *§* eller *som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller* 2 *a* § utlänningslagen (2005:716) *eller motsvarande äldre bestämmelser* (asylsökande),

2. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd med stöd av bestämmelserna i 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen och som inte är folkbokförda här i landet, eller

3. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige och av särskilda skäl medgetts rätt att vistas här medan ansökan prövas.

Den som omfattas av denna lag har inte rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) för förmåner av motsvarande karaktär. Rätt till bistånd föreligger inte heller för bostadskostnader.

Barn under 18 år som saknar uppehållstillstånd och som inte vistas på en förläggning omfattas inte av denna lag, om de bor hos en vårdnadshavare som har uppehållstillstånd.

En utlänning som vistas här med stöd av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 § utlänningslagen omfattas inte av denna lag. Detsamma gäller en utlänning för vilken en ansökan om ett sådant tillstånd är under prövning.

I 2 och 3 §§ finns särskilda bestämmelser om mottagande av barn under 18 år som vid ankomsten till Sverige är skilda från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller som efter ankomsten står utan sådan ställföreträdare (ensamkommande barn). Bestämmelserna är tillämpliga endast så länge barnet är att anse som ensamkommande.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

[32] Senaste lydelse 2007:323.

2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:702) om garantipension.

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 3 § lagen (1998:702) om garantipension ska ha följande lydelse.

3 kap.

3 §[33]

Den som har beviljats uppehållstillstånd *med stöd av* 4 kap. 1 eller 2 § utlänningslagen (2005:716) *skall* som försäkringstid för garantipension även tillgodoräknas tid under vilken han eller hon har varit bosatt i sitt tidigare hemland från och med det kalenderår då den pensionssökande fyllde 25 år till tidpunkten då han eller hon först ankom till Sverige. Därvid *skall* en så stor andel av tiden i hemlandet tillgodoräknas som svarar mot förhållandet mellan den tid under vilken den pensionssökande har varit bosatt i Sverige, inräknad den tid som avses i 2 §, från den första ankomsten till landet till och med det kalenderår då han eller hon fyllde 64 år och hela tidsrymden från det att den pensionssökande första gången kom till landet till och med det kalenderår då han eller hon fyllde 64 år. Vid beräkningen *skall* bortses från tid för vilken personen, vid bosättning i Sverige, har rätt till pension från hemlandet.	Den som har beviljats uppehållstillstånd *som flykting enligt* 4 kap. 1 § eller *som annan skyddsbehövande enligt 2* eller 2 *a* § utlänningslagen (2005:716) *eller motsvarande äldre bestämmelser eller status-förklaring enligt 4 kap. 3 b § utlänningslagen eller motsvarande förklaring enligt äldre bestämmelser ska* som försäkringstid för garantipension även tillgodoräknas tid under vilken han eller hon har varit bosatt i sitt tidigare hemland från och med det kalenderår då den pensionssökande fyllde 25 år till tidpunkten då han eller hon först ankom till Sverige. Därvid *ska* en så stor andel av tiden i hemlandet tillgodoräknas som svarar mot förhållandet mellan den tid under vilken den pensionssökande har varit bosatt i Sverige, inräknad den tid som avses i 2 §, från den första ankomsten till landet till och med det kalenderår då han eller hon fyllde 64 år och hela tidsrymden från det att den pensionssökande första gången kom till landet till och med det kalenderår då han eller hon fyllde 64 år. Vid beräkningen *ska* bortses från tid för vilken personen, vid bosättning i Sverige, har rätt till pension från hemlandet.
Med tid i hemlandet *skall* likställas tid då den	Med tid i hemlandet *ska* likställas tid då den

[33] Senaste lydelse 2005:728.

pensionssökande före den första ankomsten till Sverige har befunnit sig i ett annat land där han eller hon har beretts en tillfällig fristad.

pensionssökande före den första ankomsten till Sverige har befunnit sig i ett annat land där han eller hon har beretts en tillfällig fristad.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut

Härigenom föreskrivs[34] i fråga om lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut

dels att 4 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 2 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	2 a §
	En EES-medborgare eller en sådan familjemedlem till en EES-medborgare som avses i 3 a kap. 2 § utlänningslagen (2005:716) som har utvisats av regeringen enligt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll får ansöka om rättsprövning av beslutet.
	4 §
En ansökan om rättsprövning *skall* ha kommit in till Regeringsrätten senast tre månader från dagen för beslutet.	En ansökan om rättsprövning *enligt 1 eller 2 § ska* ha kommit in till Regeringsrätten senast tre månader från dagen för beslutet.
	En ansökan om rättsprövning enligt 2 a § ska ha kommit in till Regeringsrätten senast tre veckor från dagen för beslutet.
Det *skall* framgå av ansökan vilken rättsregel sökanden anser att beslutet strider mot och vilka omständigheter som åberopas till stöd för detta.	Det *ska* framgå av ansökan vilken rättsregel sökanden anser att beslutet strider mot och vilka omständigheter som åberopas till stöd för detta.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

[34] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG (EUT L 158, 30.4.2004, s. 77, Celex 32004L0038).

2.8 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare ska ha följande lydelse.

3 §

Bestämmelserna om gästforskare i denna lag är inte tillämpliga på en tredjelandsmedborgare som

1. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting enligt 4 kap. 1 § *utlänningslagen (2005:716)* eller skyddsbehövande *i övrigt* enligt 4 kap. 2 § *samma lag* eller motsvarande äldre bestämmelser,	1. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting enligt 4 kap. 1 § eller *som annan* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 *eller 2 a* § *utlänningslagen (2005:716)* eller motsvarande äldre bestämmelser,

2. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd enligt 21 kap. utlänningslagen,
3. har ett lagakraftvunnet avvisnings- eller utvisningsbeslut som inte kan verkställas,
4. utför forskning uteslutande inom ramen för högskoleutbildning för att därigenom få en doktorsexamen, eller
5. har lånats ut av en forskningshuvudman i en annan EU-stat.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

2.9 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. ska ha följande lydelse.

4 §

Denna lag omfattar utlänningar som

1. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting enligt 4 kap. 1 § eller skyddsbehövande *i övrigt* enligt 4 kap. 2 § utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser,	1. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting enligt 4 kap. 1 § eller *som annan* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 *eller 2 a* § utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser,

2. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd med stöd av bestämmelserna i 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen och som inte är folkbokförda här i landet,

3. hålls i förvar enligt 10 kap. 1 eller 2 § utlänningslagen och som inte har placerats i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest, eller

4. vistas här med stöd av tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 § utlänningslagen.

Sådana utlänningar som avses i första stycket 1 eller 2 omfattas av lagen även om de har meddelats beslut om avvisning eller utvisning. Det gäller dock inte utlänning som håller sig undan så att beslutet inte kan verkställas, om han eller hon har fyllt 18 år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

3 Ärendet och dess beredning

Europeiska unionens råd antog den 29 april 2004 direktivet 2004/83/EG om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer skall betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet (skyddsgrundsdirektivet).[35] Direktivet, som trädde i kraft den 20 oktober 2004, skulle vara genomfört i medlemsstaterna den 10 oktober 2006. Skyddsgrundsdirektivet bifogas som *bilaga 1*.

Regeringen beslutade den 16 september 2004 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att ta ställning till hur skyddsgrundsdirektivet skulle genomföras i svensk rätt (dir. 2004:114). Utredningen antog namnet Skyddsgrundsutredningen (UD 2004:05). Utredningen lämnade i januari 2006 betänkandet Skyddsgrundsdirektivet och svensk rätt – En anpassning av svensk lagstiftning till EG-direktiv 2004/83/EG angående flyktingar och andra skyddsbehövande (SOU 2006:06). En sammanfattning av utredningens betänkande finns i *bilaga 2*. Utredningens lagförslag finns i *bilaga 3*. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Justitiedepartementet (dnr Ju 2007/407/L7).

Europeiska unionens råd antog den 1 december 2005 direktivet 2005/85/EG om miniminormer för medlemsstaternas förfaranden för beviljande eller återkallande av flyktingstatus (asylprocedurdirektivet).[36] Direktivet, som trädde i kraft den 2 januari 2006, skulle vara genomfört i medlemsstaterna den 1 december 2007 utom artikel 15 som skulle vara genomförd senast den 1 december 2008. Asylprocedurdirektivet bifogas som *bilaga 5*.

Regeringen beslutade den 11 augusti 2005 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att ta ställning till hur asylprocedurdirektivet skulle genomföras i svensk rätt (dir. 2005:88). Utredningen antog namnet Asylförfarandeutredningen (UD 2005:05). Utredningen lämnade i juni 2006 betänkandet Asylförfarandet – genomförandet av asylprocedurdirektivet i svensk rätt (SOU 2006:61). Utredningens uppdrag omfattade även att föreslå hur rättssäkerhetsgarantierna enligt artikel 31 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG

[35] EUT L 304, 30.9.2004, s. 12, Celex 32004L0083. Ompublicering EUT L 204, 5.8.2005 s. 24, rättad Celex 32004L0083R(02).
[36] EUT L 326, 13.12.2005, s. 13, Celex 32005L0085.

(rörlighetsdirektivet)[37] skulle genomföras i svensk rätt. Direktivet, som trädde i kraft den 30 april 2004, skulle vara genomfört i medlemsstaterna den 30 april 2006. Rörlighetsdirektivet bifogas som *bilaga 6*. En sammanfattning av utredningens betänkande finns i *bilaga 7*. Utredningens lagförslag finns i *bilaga 8*. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 9*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Justitiedepartementet (dnr Ju 2007/413/L7).

Ett utkast till lagrådsremiss som behandlade hanteringen av ärenden med säkerhetsaspekter skickades i december 2008 ut på remiss. En sammanfattning av utkastet finns som *bilaga 10*. Utdragets lagförslag finns i *bilaga* 11. I *bilaga 12* finns en förteckning över remissinstanserna. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Justitiedepartementet (dnr Ju 2008/10100/L7).

Den 30 juni 2009 träder offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) i kraft samtidigt som sekretesslagen (1980:100) upphör att gälla. Förslagen i denna lagrådsremiss har anpassats till bestämmelserna i den nya lagen.

4 Huvuddragen i gällande ordning

4.1 Utlänningslagen

4.1.1 Flyktingar

I 4 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716, UtlL) definieras begreppet flykting. Enligt bestämmelsen är en flykting en utlänning som befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i därför att han eller hon känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning eller på grund av kön, sexuell läggning eller annan tillhörighet till en viss samhällsgrupp, och inte kan, eller på grund av sin fruktan inte vill, begagna sig av detta lands skydd. Detta gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen utsatts för förföljelse eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet från förföljelse från enskilda. Som flykting ska även anses en utlänning som är statslös och som av nyss nämnda skäl befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare haft sin vanliga vistelseort och inte kan, eller på grund av sin fruktan, inte vill återvända dit.

Definitionen överensstämmer i allt väsentligt med den som finns i artikel 1 (A) 2 i 1951 års konvention angående flyktingars rättsliga ställning (Genèvekonventionen). Vägledning för tolkningen av flyktingbestämmelsen kan, förutom i förarbeten och praxis, hämtas i de rekommendationer som ges i FN:s flyktingkommissaries (UNHCR) handbok om förfarandet och kriterierna vid fastställande av flyktingars

[37] EUT L 158, 30.4.2004, s.77, Celex 32004L0038. Ompublicering EUT L 229, 29.6.2004, s. 35, rättad Celex 32004L0038R(1), EUT L 197, 28.7.2005, s. 34, Celex 32004L0038R(2) och EUT L 204, 4.8.2007, s. 28, Celex 32004L0038R(3).

rättsliga ställning enligt 1951 års konvention och 1967 års protokoll angående flyktingars rättsliga ställning och de slutsatser som utfärdas av UNHCR:s exekutivkommitté (prop. 1996/97:25 s. 97).

I 4 kap. 5 § UtlL finns en bestämmelse om upphörande av flyktingskap. Den motsvarar i sak artikel 1 C i Genèvekonventionen. En person upphör att vara flykting om han eller hon av fri vilja på nytt använder sig av det lands skydd där han eller hon är medborgare, efter att ha förlorat sitt medborgarskap av fri vilja förvärvar det på nytt, förvärvar medborgarskap i ett nytt land och får det landets skydd, av fri vilja återvänder för att bosätta sig i det land som han eller hon är medborgare i, eller, för statslösa, det land han eller hon tidigare har haft sin vistelseort. Dessutom upphör flyktingskap när flyktingen inte längre befinner sig i en sådan situation att han eller hon kan anses som flykting enligt 4 kap. 1 § UtlL och därför inte kan fortsätta att vägra använda sig av hemlandets beskydd.

En flykting kan erhålla en flyktingförklaring som ska klargöra, såväl för flyktingen själv som för berörda myndigheter, att personen är flykting och har rätt till de förmåner som tillkommer en flykting. En sådan förklaring ska utfärdas av Migrationsverket på begäran av en flykting i samband med att uppehållstillstånd beviljas eller senare (4 kap. 3 § första stycket UtlL). Flyktingförklaringen ska återkallas av Migrationsverket om det framkommer att personen inte längre är att anse som flykting (4 kap. 3 § andra stycket UtlL). Frågan om återkallelse av flyktingförklaring tas upp när det finns särskild anledning till detta t.ex. i samband med utvisning på grund av brott, vid verkställighet av ett utvisningsbeslut eller vid utfärdande av resedokument.

4.1.2 Skyddsbehövande i övrigt

Vad som avses med skyddsbehövande i övrigt, dvs. andra skyddsbehövande än flyktingar, anges i 4 kap. 2 § UtlL. Med skyddsbehövande i övrigt avses en utlänning som i andra fall än som avses i 1 § (flyktingdefinitionen) befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i därför att han eller hon känner välgrundad fruktan för att straffas med döden eller att utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (första stycket 1). Även den som behöver skydd på grund av en yttre eller inre väpnad konflikt eller som på grund av andra svåra motsättningar i hemlandet känner välgrundad fruktan för att utsättas för allvarliga övergrepp är att anse som skyddsbehövande i övrigt (första stycket 2). Till kategorin skyddsbehövande i övrigt hör också den som inte kan återvända till sitt hemland på grund av en miljökatastrof (första stycket 3). Bestämmelserna om skyddsbehövande i övrigt gäller även för en statslös utlänning som befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare haft sin vanliga vistelseort.

4.1.3 Uppehållstillstånd

Den som är flykting eller skyddsbehövande i övrigt har rätt till uppehållstillstånd (5 kap. 1 § UtlL). Uppehållstillstånd kan dock i vissa fall vägras med stöd av 5 kap. 1 § andra stycket UtlL. Av bestämmelsen i punkten 1 framgår att uppehållstillstånd får vägras en flykting om det finns synnerliga skäl att inte bevilja uppehållstillstånd på grund av vad som är känt om utlänningens tidigare verksamhet eller med hänsyn till rikets säkerhet. Av bestämmelsen i punkten 2 framgår att uppehållstillstånd för en utlänning som avses i 4 kap. 2 § första stycket 2 och 3 UtlL får vägras om det på grund av hans eller hennes brottslighet finns särskilda skäl att inte bevilja uppehållstillstånd eller om det finns synnerliga skäl att inte bevilja sådant tillstånd på grund av vad som är känt om utlänningens tidigare verksamhet eller med hänsyn till rikets säkerhet.

Med stöd av 5 kap. 1 § andra stycket 3–6 UtlL får uppehållstillstånd nekas om utlänningen kan sändas till ett annat land där han eller hon är skyddad mot förföljelse och mot att sändas vidare till ett land som inte erbjuder motsvarande skydd.

En grundprincip inom utlänningsrätten är att hålla samman kärnfamiljen, principen om familjens enhet. Denna princip som tillämpas i enlighet med UNHCR:s handbok par. 181–188, innebär att nära anhöriga till en flykting normalt också beviljas uppehållstillstånd som flyktingar. De anhöriga som omfattas av principen om familjens enhet är make och minderåriga barn. Även andra familjemedlemmar, såsom gamla föräldrar, kan omfattas under förutsättning att de tillhör samma hushåll och att det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet. Principen om familjens enhet tar sikte på den familj som flyktingen har vid det tillfälle då han eller hon flyr. En individuell prövning görs i varje enskilt fall, varvid den omständigheten att sökanden är nära anhörig till en person som beviljats uppehållstillstånd som flykting tillmäts stor betydelse vid bedömningen av om sökanden löper risk för förföljelse vid ett återvändande till hemlandet. Principen om familjens enhet tillämpas också beträffande skyddsbehövande i övrigt (reg. 2005-11-17 UD2004/30155/MAP).

Någon ovillkorlig rätt för familjemedlemmar till en flykting eller skyddsbehövande i övrigt att beviljas uppehållstillstånd på samma grund som flyktingen eller den skyddsbehövande finns inte. När principen om familjens enhet inte är tillämplig kan uppehållstillstånd, efter en individuell prövning, i stället beviljas anhöriga till en i Sverige bosatt flykting eller skyddsbehövande i övrigt med stöd av bestämmelserna om uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning (5 kap. 3 och 3 a §§ UtlL) eller med stöd av bestämmelsen om uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter (5 kap. 6 § UtlL).

4.1.4 Asyl

I 1 kap. 3 § UtlL definieras asyl som ett uppehållstillstånd som beviljas en utlänning därför att han eller hon är flykting. En ansökan om uppehållstillstånd som grundar sig på sådana omständigheter som anges i

4 kap. 2 § UtlL (skyddsbehövande i övrigt) ska enligt 1 kap. 12 § UtlL handläggas som en ansökan om asyl.

4.1.5 Verkställighetshinder och nya omständigheter

Verkställighetshinder

Om en utlänning får avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd eller ett uppehållstillstånd återkallas medan utlänningen befinner sig i Sverige ska samtidigt ett avvisnings- eller utvisningsbeslut meddelas om inte särskilda skäl talar emot det (8 kap. 16 § UtlL). I vissa situationer får beslut om avvisning eller utvisning inte verkställas. Bestämmelser om detta finns i 12 kap. UtlL. Bestämmelserna om verkställighetshinder ska beaktas av den beslutande myndigheten eller domstolen när beslut fattas i uppehållstillståndsfrågan (8 kap. 17 § UtlL).

Enligt 12 kap. 1 § UtlL får avvisning och utvisning aldrig verkställas till ett land om det finns skälig anledning att anta att utlänningen där skulle vara i fara att straffas med döden eller att utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Verkställighet får inte heller ske till ett land där utlänningen inte är skyddad mot att sändas vidare till ett land där han eller hon skulle vara i sådan fara. Bestämmelsen motsvarar vad som gäller enligt artikel 3 i FN:s konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (FN:s tortyrkonvention) och artikel 3 i den europeiska konventionen av den 4 november 1950 om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen). Förbudet mot verkställighet enligt paragrafen är absolut vilket innebär att någon avvägning mot svenska säkerhetsintressen inte kan göras.

Enligt 12 kap. 2 § UtlL får avvisning och utvisning inte verkställas till ett land om utlänningen riskerar att utsättas för förföljelse i det landet eller om hon eller han inte är skyddad i det landet mot att sändas vidare till ett land där han eller hon löper risk för förföljelse. Förbudet mot verkställighet enligt denna paragraf är inte absolut. Undantag får enligt paragrafens andra stycke göras om utlänningen genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenat med allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta honom eller henne stanna kvar i Sverige och det inte är möjligt att verkställa avvisningen eller utvisningen till något annat land. Undantag får dock inte göras om den förföljelse som hotar i det andra landet innebär fara för utlänningens liv eller annars är av särskilt svår art. Undantag får enligt paragrafens tredje stycke också göras om utlänningen har bedrivit verksamhet som inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att han eller hon skulle fortsätta verksamheten här i landet och det inte är möjligt att sända honom eller henne till något annat land.

Enligt 12 kap. 3 § UtlL får ett beslut om avvisning eller utvisning av en utlänning som avses i 4 kap. 2 § första stycket 2 och 3 inte verkställas till utlänningens hemland eller till ett land där han eller hon riskerar att sändas vidare till hemlandet, om det inte finns synnerliga skäl för detta.

Nya omständigheter

Om det kommer fram nya omständigheter som innebär att det föreligger verkställighetshinder enligt någon av bestämmelserna i 12 kap. UtlL när ett beslut om avvisning eller utvisning som har vunnit laga kraft ska verkställas, får Migrationsverket enligt 12 kap. 18 § UtlL bevilja utlänningen uppehållstillstånd. Detsamma gäller om det kommer fram nya omständigheter som innebär att det finns anledning att anta att mottagarlandet inte kommer att ta emot utlänningen, att det finns medicinska hinder mot att verkställa beslutet eller att det finns någon annan särskild anledning att inte verkställa beslutet. Om hindret är bestående får Migrationsverket bevilja utlänningen ett permanent uppehållstillstånd. Om det i stället är fråga om ett tillfälligt hinder får utlänningen beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd.

Utöver Migrationsverkets skyldighet att ex officio beakta verkställighetshinder enligt 12 kap. 18 § UtlL har utlänningen en möjlighet att få en ny prövning av ett lagakraftvunnet beslut om han eller hon åberopar nya omständigheter som kan antas utgöra bestående hinder mot verkställighet och dessa omständigheter inte har kunnat åberopas tidigare eller om han eller hon kan visa en giltig ursäkt för att inte ha åberopat dem tidigare. Migrationsverket ska då, om verket inte kan fatta beslut om uppehållstillstånd enligt 12 kap. 18 § UtlL, enligt 12 kap. 19 § UtlL ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning samt besluta om inhibition i verkställighetsärendet. Med nya omständigheter avses omständigheter som inte har prövats tidigare.

4.1.6 Förfarandet

Det är enligt 5 kap. 20 § UtlL Migrationsverket som meddelar beslut om uppehållstillstånd. Handläggningen av ärenden om uppehållstillstånd regleras dels av de allmänna bestämmelserna i förvaltningslagen (1986:223, FL), dels av bestämmelser i 13 kap. UtlL. Bestämmelser som är av intresse för handläggningen av asylärenden är bl.a. bestämmelser om muntlighet, partsinsyn och beslutsmotivering. Den allmänna bestämmelsen om muntlighet i 14 § FL föreskriver att en part som vill lämna uppgifter muntligt i ett ärende som avser myndighetsutövning mot någon enskild ska få tillfälle till det om det kan ske med hänsyn till arbetets behöriga gång. Enligt 13 kap. 1 § UtlL får Migrationsverket inte besluta om avvisning eller utvisning om en utlänning har sökt asyl utan att det har förekommit muntlig handläggning hos verket. Muntlig handläggning ska även annars företas om utlänningen begär det i ett asylärende, om det inte skulle sakna betydelse för att avgöra ärendet. I 13 kap. 3 § UtlL anges att de omständigheter som behöver klarläggas noga ska utredas vid den muntliga handläggningen och vidare att utlänningen ska få tillfälle att redogöra för sin ståndpunkt och att uttala sig om de omständigheter som åberopas i ärendet. I 13 kap. 4 § UtlL anges att utlänningen ska höras vid en muntlig förhandling och att myndigheten även får bestämma att andra personer ska höras vid förhandlingen.

Enligt den allmänna bestämmelsen om kommunikation i 17 § FL får ett ärende inte avgöras utan att den som är sökande, klagande eller annan part har underrättats om en uppgift som har tillförts ärendet genom någon annan än honom själv och han har fått tillfälle att yttra sig över den, om ärendet avser myndighetsutövning mot någon enskild. Myndigheten får dock i vissa i paragrafen särskilt angivna fall avgöra ärendet ändå. Underrättelseskyldigheten gäller med de begränsningar som följer av 10 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400, OSL).

Beslut om uppehållstillstånd måste enligt 13 kap. 10 § UtlL alltid innehålla de skäl som ligger till grund för beslutet.

Migrationsverkets beslut om avslag på en ansökan om eller återkallelse av uppehållstillstånd får enligt 14 kap. 3 § UtlL överklagas till en migrationsdomstol. Detsamma gäller enligt 14 kap. 6 § UtlL verkets beslut om avslag på en ansökan om eller återkallelse av en flyktingförklaring. Migrationsdomstolens beslut får enligt 16 kap. 9 § UtlL överklagas till Migrationsöverdomstolen där det enligt 16 kap. 11 § UtlL krävs prövningstillstånd. Prövningstillstånd meddelas enligt 16 kap. 12 § UtlL om det är av vikt för rättstillämpningen att överklagandet prövas av Migrationsdomstolen eller om det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet. Handläggningen hos domstolarna regleras av förvaltningsprocesslagen (1971:291, FPL) och bestämmelser i 16 kap. UtlL. Förfarandet hos domstolen är enligt 16 kap. 5 § UtlL skriftligt men muntlig handläggning får ingå beträffande viss fråga när det kan antas vara till fördel för utredningen eller främja ett snabbt avgörande av målet. I migrationsdomstol ska muntlig förhandling hållas om en utlänning som för talan i målet begär det samt förhandlingen inte är obehövlig och inte heller särskilda skäl talar mot det (tredje stycket).

4.1.7 Ärenden med säkerhetsaspekter

Säkerhetsärenden kännetecknas av att Säkerhetspolisen av skäl som rör rikets säkerhet eller allmän säkerhet motsätter sig att en utlänning ska tillåtas vara i Sverige. Det finns två olika typer av säkerhetsärenden, säkerhetsärenden enligt utlänningslagen och säkerhetsärenden enligt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll (LSU). De flesta säkerhetsärenden handläggs enligt utlänningslagen. Ett ärende utgör ett säkerhetsärende enligt utlänningslagen om Säkerhetspolisen av skäl som rör rikets säkerhet eller allmän säkerhet motsätter sig att en utlänning beviljas uppehållstillstånd i Sverige eller förordar att utlänningen avvisas eller utvisas eller att utlänningens uppehållstillstånd återkallas. En utlänning som inte avvisas eller utvisas enligt utlänningslagen kan under vissa förutsättningar utvisas enligt lagen om särskild utlänningskontroll. Lagen är tillämplig om inte avvisning eller utvisning sker enligt utlänningslagens regler (1 § LSU). En utlänning kan utvisas med stöd av lagen om särskild utlänningskontroll om det behövs av hänsyn till rikets säkerhet eller om det med hänsyn till vad som är känt om utlänningens tidigare verksamhet och övriga omständigheter kan befaras att han kommer att begå eller medverka till terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott eller försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott.

Säkerhetsaspekter kan finnas såväl i asylärenden som i andra ärenden som handläggs enligt utlänningslagen. Det kan röra sig om en ansökan om uppehållstillstånd från en person som befinner sig i Sverige eller en ansökan om uppehållstillstånd från en person som befinner sig utomlands. Utvisning enligt lagen om särskild utlänningskontroll aktualiseras i huvudsak i de fall utlänningen redan har uppehållstillstånd. Lagen om särskild utlänningskontroll är bara tillämplig på personer som befinner sig i Sverige.

Migrationsverket fattar beslut i första instans både i säkerhetsärenden enligt utlänningslagen och i säkerhetsärenden enligt lagen om särskild utlänningskontroll. Frågan om utvisning enligt lagen om särskild utlänningskontroll tas endast upp på ansökan av Säkerhetspolisen. Om Migrationsverket, en polismyndighet eller en länsstyrelse finner anledning att anta att ett utvisningsbeslut enligt lagen om särskild utlänningskontroll bör meddelas ska myndigheten anmäla detta till Säkerhetspolisen.

Migrationsverkets beslut i ett säkerhetsärende kan överklagas till regeringen av den enskilde och av Säkerhetspolisen. Migrationsverket och Säkerhetspolisen är den enskildes motparter hos regeringen oavsett utgången i Migrationsverket. Om Migrationsverkets beslut överklagas ska verket lämna över handlingarna i ärendet till Migrationsöverdomstolen som, med eget yttrande, ska lämna över ärendet till regeringen för prövning. Migrationsöverdomstolen ska inför sitt yttrande hålla muntlig förhandling i ärendet. I ärenden enligt utlänningslagen behöver förhandling dock inte hållas om det är uppenbart obehövligt. Detta gäller i princip endast om utlänningen inte befinner sig i Sverige (prop. 2004/05:170 s. 309). I Migrationsöverdomstolens yttrande ska särskilt anges om det finns hinder enligt 12 kap. 1, 2 eller 3 § UtlL mot att beslutet verkställs. Om det enligt Migrationsöverdomstolen finns sådant hinder mot verkställighet är regeringen bunden av yttrandet i den delen. Om regeringen beslutar om utvisning enligt lagen om särskild utlänningskontroll måste regeringen i en sådan situation förordna att beslutet tills vidare inte får verkställas. När Migrationsöverdomstolen har funnit att det föreligger verkställighetshinder i ett ärende enligt utlänningslagen beviljas utlänningen normalt ett tidsbegränsat uppehållstillstånd av regeringen. Ett sådant uppehållstillstånd kan förenas med ett beslut om avvisning eller utvisning.

4.2 Internationella förpliktelser

4.2.1 Förenta nationerna (FN)

Genèvekonventionen

De grundläggande internationella bestämmelserna om flyktingskap finns i Genèvekonventionen. I konventionen anges bl.a. kriterier för när en person ska betraktas som flykting. Tillämpningsområdet för Genèvekonventionen utvidgades genom protokollet angående flyktingars

rättsliga ställning från den 31 januari 1967 (New York-protokollet) på så sätt att de begränsningar som konventionen gav möjlighet till att göra, både en gegrafisk begränsning och en tidsmässig sådan, togs bort. Sverige har tillträtt såväl Genèvekonventionen som New York-protokollet.

Med flykting avses i artikel 1 A 2 i Genèvekonventionen den som "…i anledning av välgrundad fruktan för förföljelse på grund av sin ras, religion, nationalitet, tillhörighet till viss samhällsgrupp eller politiska åskådning befinner sig utanför det land, vari han är medborgare, samt är ur stånd att eller på grund av sådan fruktan, som nyss sagts, icke önskar att begagna sig av sagda lands skydd, eller den som, utan att vara medborgare i något land, till följd av händelser som förut sagts befinner sig utanför det land, vari han tidigare haft sin vanliga vistelseort, samt är ur stånd att eller på grund av sådan fruktan, som nyss sagts, icke önskar att återvända dit."

Artikel 1 A 2 ska läsas tillsammans med artiklarna 1 C –F som anger i vilka fall en person är utesluten från flyktingskap (1 D – F) och när flyktingskap enligt konventionen upphör (1 C).

Artikel 1 D gäller personer som redan erhåller FN:s skydd eller bistånd och är tillämplig på flyktingar från Palestina, som får ekonomiskt bistånd genom en särskild organisation, United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (UNRWA). Artikel 1 E gäller personer som inte anses vara i behov av internationellt skydd och anger att konventionen inte är tillämplig "på den som av vederbörliga myndigheter i det land, vari han bosatt sig, erkännes hava de rättigheter och skyldigheter, som äro förbundna med innehav av medborgarskap i sagda land." Artikel 1 F utesluter personer som inte är berättigade till internationellt skydd från att erhålla skydd enligt konventionen. Enligt artikel 1 F är konventionen inte tillämplig på "den beträffande vilken föreligga allvarliga skäl antaga, att han a) förövat brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten, sådana dessa brott blivit definierade i de internationella överenskommelser, som tillkommit för att meddela bestämmelser angående sådana brott; eller b) förövat grovt icke-politiskt brott utanför tillflyktslandet, innan han erhöll tillträde till detsamma såsom flykting; eller c) gjort sig skyldig till gärningar, stridande mot Förenta Nationernas syften och grundsatser."

I artikel 1 C anges att konventionen ska upphöra att vara tillämplig på den som omfattas av bestämmelserna i artikel 1 A men som " 1) av fri vilja på nytt begagnar sig av det lands skydd, vari han är medborgare; eller 2) efter att hava förlorat sitt medborgarskap, av fri vilja återförvärvar detsamma; eller 3) förvärvar medborgarskap i ett nytt land och kommer i åtnjutande av detta lands skydd; eller 4) av fri vilja återvänder för att bosätta sig i det land, som han lämnat eller utanför vilket han fortsatt att uppehålla sig på grund av fruktan för förföljelse, eller 5) icke kan fortfara att vägra begagna sig av det lands skydd, vari han är medborgare, enär de omständigheter, till följd av vilka han blivit erkänd såsom flykting, icke längre föreligga, dock att denna bestämmelse icke avser flykting hänförligt under A 1) ovan, som kan åberopa på tidigare förföljelse grundade, tungt vägande skäl för vägran att begagna sig av det lands skydd, vari han är medborgare; eller 6) utan att äga medborgarskap i något land kan återvända till det land, vari han tidigare

hade sin vanliga vistelseort, enär de omständigheter, till följd av vilka han blivit erkänd såsom flykting, icke längre föreligga, dock att denna bestämmelse icke avser flykting hänförligt under A 1) ovan, som kan åberopa på tidigare förföljelse grundade, tungt vägande skäl för vägran att återvända till det land, vari han tidigare hade sin vanliga vistelseort."

Genèvekonventionen innehåller ingen uttrycklig bestämmelse om att konventionsstaterna är skyldiga att ta emot flyktingar däremot innehåller artikel 33 en bestämmelse om förbud mot avvisning eller utvisning av en flykting (refoulement) till gränsen mot ett område där han eller hon riskerar politisk förföljelse. Enligt artikel 33.2 kan dock förbudet inte åberopas av "flykting, vilken det föreligger skälig anledning att betrakta som en fara för det lands säkerhet i vilket han uppehåller sig eller vilken, med hänsyn till att han genom lagakraftägande dom har dömts för synnerligen grovt brott, utgör en samhällsfara i sagda land."

Genèvekonventionen innehåller även andra bestämmelser om flyktingars rättigheter och skyldigheter i asyllandet. Konventionen innehåller däremot inte några föreskrifter om hur prövningen av flyktingskapet ska gå till. Den frågan lämnas till konventionsstaternas nationella lagstiftning. Vissa processuella bestämmelser finns dock i artikel 32 om utvisning av en flykting som lagligen befinner sig inom en stat. En sådan flykting får endast utvisas av skäl som hänför sig till nationell säkerhet eller allmän ordning. Utvisningen får endast ske till följd av ett i laga ordning fattat beslut. Om inte tvingande nationella säkerhetsskäl kräver något annat, ska flyktingen tillåtas att lägga fram bevisning till stöd för sin sak samt att överklaga och anlita ombud inför en behörig myndighet eller någon som har utsetts av en behörig myndighet.

UNHCR:s exekutivkommitté behandlar bl.a. rättsliga frågor som rör tolkning och tillämpning av Genèvekonventionen. Executivkommittén antar slutsatser för staternas handlande (eng. conclusions). Slutsatserna är inte formellt bindande för medlemsstaterna men har stor faktisk betydelse vid tolkningen av Genèvekonventionen.

UNHCR:s handbok om förfaranden och kriterier för fastställande av flyktingskap utgör ett internationellt erkänt tolkningsinstrument vid förfarandet för fastställande av flyktingskap och följer i huvudsak exekutivkommitténs slutsatser men beaktar även tillgänglig information om de olika staternas praxis. Handboken kompletteras med riktlinjer. Hittills har sju riktlinjer utfärdats: om könsrelaterad förföljelse,[38] om tillhörighet till viss samhällsgrupp,[39] om upphörande av flyktingstatus,[40]

[38] Guidelines on International Protection: Gender-Related Persecution within the Context of Article 1A (2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol relating to the Status of Refugees, HCR/GIP/02/01, 7 May 2002.

[39] Guidelines on International Protection: Membership of a Particular Social Group within the Context of Article 1A (2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol relating to the Status of Refugees, HCR/GIP/02/02, 7 May 2002.

[40] Guidelines on International Protection: Cessation of Refugee Status under Article 1C(5) and (6) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol relating to the Status of Refugees, HCR/GIP/03/03, 10 february 2003.

om internt flyktalternativ,[41] om uteslutning från flyktingskap,[42] om religionsbaserade ansökningar,[43] och om tillämpningen av flyktingdefinitionen på asylansökningar från personer som varit utsatta för människohandel.[44]

FN:s tortyrkonvention

FN:s tortyrkonvention innehåller bl.a. förbud mot att utvisa, återföra eller utlämna en person till en annan stat, i vilken det finns grundad anledning att tro att han eller hon skulle vara i fara att utsättas för tortyr. Tortyrkommittén övervakar konventionens efterlevnad. En konventionsstat kan avge en förklaring att den erkänner kommitténs behörighet att motta och pröva ansökningar från enskilda personer som anser sig ha blivit utsatta för kränkning av konventionens bestämmelser. Sverige har, i likhet med ett 50-tal andra länder, avgivit en sådan förklaring.

Barnkonventionen

FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) bygger på fyra grundprinciper, förbud mot diskriminering, principen om barnets bästa, rätten till liv och utveckling samt rätten att framföra sina åsikter och få dem respekterade. Kommittén för barnets rättigheter har till uppgift att följa upp och kontrollera staternas tillämpning av konventionen.

4.2.2 Europarådet

Europakonventionen

Europakonventionen påverkar normalt inte konventionsstaternas rätt att utvisa eller avvisa utlänningar. Några artiklar har dock betydelse vid prövningen av utlänningsärenden. Det är främst artikel 2 (rätt till livet),)artikel 3 (förbud mot tortyr), artikel 8 (rätt till skydd för privat- och familjeliv) och artikel 13 (rätt till ett effektivt rättsmedel).

[41] Guidelines on International Protection: Internal Flight or Relocation Alternative within the Context of Article 1 A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol relating to the Status of Refugees, HCR/GIP/03/04, 23 July 2003.
[42] Guidelines on International Protection: Application of the Exclusion Clauses: Article 1F of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees, HCR/GIP/03/05, 4 September 2003.
[43] Guidelines on International Protection: Religion-Based Refugee Claims under Article 1 A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol relating to the Status of Refugees, HCR/GIP/04/06, 28 april 2004.
[44] Guidelines on International Protection: The Application of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol relating to the Status of Refugees to Victims of Trafficking and Persons at Risk of Being Trafficked (”UNHCR GIP trafficking”) HCR/GIP/06/07, 7 april 2006.

Artikel 3 innebär enligt Europadomstolens praxis ett förbud mot att avvisa eller utvisa en utlänning om det finns grundad anledning att anta att utlänningen i hemlandet riskerar att utsättas för tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Ett avvisnings- eller utvisningsbeslut kan också innebära ett brott mot skyddet för privat- och familjelivet i artikel 8.

Artikel 13 innehåller bestämmelser om rätten till ett effektivt rättsmedel för den som har utsatts för en kränkning enligt konventionen. I artikeln anges att var och en, vars i konventionen angivna fri- och rättigheter kränkts, ska ha tillgång till ett effektivt rättsmedel inför en nationell myndighet. I artikel 13 ställs inga krav på domstolsprövning. En konventionsstats rätt att avvisa eller utvisa en person kan tänkas komma i konflikt med artikel 13, om inte staten tillhandahåller ett sådant rättsmedel som där krävs när artikel 3 eller 8 berörs i ett avvisnings- eller utvisningsärende.

Frågor som gäller viseringar, uppehållstillstånd och andra utlänningsrättsliga frågor rör som regel inte enskildas civila rättigheter och skyldigheter. Artikel 6 om rätt till en rättvis rättegång är därmed inte tillämplig på sådana frågor. Detta gäller även om besluten i dessa frågor får återverkningar på den enskildes privat- och familjeliv (jfr Europadomstolens dom i målet Maaouia mot Frankrike den 5 oktober 2000).

Det fjärde tilläggsprotokollet till Europakonventionen innehåller i artikel 2 bestämmelser om rätt att röra sig fritt. Inskränkningar i rörelsefriheten måste vara föreskrivna i lag och de måste vara nödvändiga i ett demokratiskt samhälle av hänsyn till statens säkerhet eller den allmänna säkerheten, för att upprätthålla den allmänna ordningen eller förhindra brott eller för att skydda hälsa eller moral eller annans fri- och rättigheter. I artikel 4 finns ett förbud mot kollektiv utvisning av utlänningar.

Det sjätte tilläggsprotokollet till Europakonventionen förbjuder dödsstraff för gärningar som har begåtts i fredstid och det trettonde tilläggsprotokollet innehåller ett totalt förbud mot användning av dödsstraff. Förbudet mot dödsstraff torde även innebära ett förbud mot utvisning eller avvisning av en person till ett land där det finns grundad anledning att anta att personen i fråga riskerar dödsstraff.

Enligt artikel 1 i det sjunde tilläggsprotokollet till Europakonventionen får en utlänning som är lagligen bosatt på en konventionsstats område inte utvisas utan ett i laga ordning fattat beslut härom. Utlänningen ska därvid tillåtas att (a) framlägga skäl som talar mot utvisningen, (b) få sin sak omprövad (*reviewed*) och (c) för dessa ändamål företrädas genom ombud inför vederbörande myndighet.

4.2.3 Europeiska unionen (EU)

I de s.k. Tammerforsslutsatserna från Europeiska rådet hösten 1999 sattes ett gemensamt europeiskt asylsystem upp som mål. Därefter har ett antal rättsakter för att harmonisera asyllagstiftningen inom EU antagits. Enligt det femåriga handlingsprogram som antogs år 2004, Haagprogrammet, ska en utvärdering ske av den första fasens minimiregler och ett

gemensamt asylsystem utarbetas. Under 2009 ska ett nytt femårigt handlingsprogram antas, Stockholmsprogrammet.

Dublinförordningen

Rådets förordning (EG) nr 343/2003 av den 18 februari 2003 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som har ansvaret för att pröva en asylansökan som en medborgare i tredje land har gett in i någon medlemsstat[45] (Dublinförordningen) garanterar att en tredjelandsmedborgare som söker asyl i någon av EU:s medlemsstater får sin ansökan prövad i en medlemsstat. Om en ansökan om asyl omfattas av Dublinförordningens bestämmelser medför detta normalt att den asylsökande överförs till den ansvariga staten utan att den sändande staten prövar hans eller hennes asylansökan i sak. Dublinförordningen är också tillämplig gentemot Danmark, Norge, Island, Schweiz och Liechtenstein.[46]

Massflyktsdirektivet

Rådets direktiv 2001/55/EG av den 20 juli 2001 om miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer och om åtgärder för att främja en balans mellan medlemsstaternas insatser för att ta emot dessa personer och bära följden av detta[47] (massflyktsdirektivet) syftar till att medlemsländerna ska ha ett gemensamt ansvar för att ge skydd åt utlänningar som vid en massflykt har ett omedelbart och tillfälligt skyddsbehov. Ansvaret ska fördelas rättvist mellan medlemsstaterna. Beslut om vilka grupper av personer som ska få tillfälligt skydd fattas av rådet på förslag av kommissionen.

Mottagandedirektivet

Rådets direktiv 2003/9/EG av den 27 januari 2003 om miniminormer för mottagande av asylsökande i medlemsstaterna[48] (mottagandedirektivet) huvudsakliga syfte är att fastställa miniminormer för mottagande av asylsökande i medlemsstaterna.

Familjeåterföreningsdirektivet

Rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening[49] (familjeåterföreningsdirektivet) syftar till att fastställa villkor för utövandet av rätten till familjeåterförening för tredjelandsmedborgare som vistas lagligen i medlemsstaterna.

[45] EUT L 50, 25.2.2003, s.1, Celex 32003R0343.
[46] EUT L 66, 8.3.2006, s.37, Celex 22006A0308(03), EUT L 57, 28.2.2006, s. 15, Celex 22006A0228(01), EUT L 53, 27.2.2008, s. 3, Celex 22008A0227 (01).
[47] EGT L 212, 7.8.2001, s. 12, Celex 32001L0055.
[48] EUT L 31, 6.2.2003, s. 18, Celex 32003L0009.
[49] EUT L 251, 3.10.2003, s. 12, Celex 32003L0086.

Direktivet behandlar tredjelandsmedborgares rätt till familjeåterförening med familjemedlemmar som också är tredjelandsmedborgare. För att omfattas av direktivets bestämmelser om rätt till familjeåterförening ska anknytningspersonen, dvs. den tredjelandsmedborgare som bor i en medlemsstat och som önskar få återförenas med sina familjemedlemmar inneha ett uppehållstillstånd med en giltighetstid på minst ett år och ha välgrundade utsikter att få ett permanent sådant.

Direktivet föreskriver som huvudregel en skyldighet för medlemsstaterna att bevilja uppehållstillstånd för make och omyndiga ogifta barn till anknytningspersonens make. Vidare ska uppehållstillstånd beviljas för föräldrar till ensamkommande flyktingbarn. Undantag från rätten till uppehållstillstånd får göras i vissa angivna situationer.

5 Skyddsgrundsdirektivet

5.1 Syfte m.m.

Syftet med direktivet är enligt artikel 1 att införa miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd och innehållet i det beviljade skyddet. Av artikel 3 följer att medlemsstaterna får införa eller behålla förmånligare bestämmelser än vad som följer av direktivet för att fastställa vem som ska betraktas som flykting eller som alternativt skyddsbehövande och för att fastställa innebörden av internationellt skydd, förutsatt att bestämmelserna är förenliga med direktivet.

5.2 Definitioner

Artikel 2 i direktivet innehåller definitioner av olika begrepp i direktivet.

Med *internationellt skydd* avses flyktingstatus och status som alternativt skyddsbehövande.

Med *flykting* avses en tredjelandsmedborgare som med anledning av välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, religion, nationalitet, politisk åskådning eller tillhörighet till viss samhällsgrupp befinner sig utanför det land där han eller hon är medborgare och som inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill begagna sig av det landets skydd, eller en statslös person som av samma skäl befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort och som inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill återvända dit och som inte omfattas av direktivets artikel 12.

Med *flyktingstatus* avses en medlemsstats erkännande av en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som flykting.

Med *person som uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande* avses en tredjelandsmedborgare eller statslös person som inte uppfyller kraven för att betecknas som flykting, men där det finns grundad anledning att förmoda att den berörda personen, om han

eller hon återsänds till sitt ursprungsland, eller, i fråga om en statslös person, till det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort, skulle utsättas för en verklig risk att lida allvarlig skada enligt artikel 15 och som inte omfattas av undantagen i artikel 17.1 och 17.2 och som inte kan, eller på grund av en sådan risk inte vill begagna sig av det landets skydd.

Med *status som alternativt skyddsbehövande* avses en medlemsstats erkännande av en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som en person som uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande.

Med *ansökan om internationellt skydd* avses en ansökan om skydd som ges in till en medlemsstat av en tredjelandsmedborgare eller statslös person och där det finns skäl att anta att personen söker flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande och att denne inte uttryckligen ansöker om en annan typ av skydd som ligger utanför direktivets tillämpningsområde och som kan omfattas av en separat ansökan.

Med *familjemedlemmar* avses följande familjemedlemmar till den som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande, om dessa familjemedlemmar befinner sig i samma medlemsstat och om familjen existerade redan i ursprungslandet. Make och ogift partner i en stadigvarande relation om lagstiftningen eller sedvanerätten i den berörda medlemsstaten behandlar ogifta par på samma sätt som gifta enligt dess utlänningslagstiftning. Underåriga ogifta barn till sådana par eller till den person som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande under förutsättning att de är beroende av flyktingen eller den alternativt skyddsbehövande för sin försörjning. Adoptivbarn ska enligt direktivet likställas med biologiska barn..

Med begreppet *underåriga utan medföljande vuxen* avses tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som är yngre än 18 år som anländer till en medlemsstats territorium utan att vara i sällskap med en vuxen som enligt lag eller sedvana ansvarar för dem, så länge de inte faktiskt tas om hand av en sådan person. Begreppet omfattar också underåriga som lämnas ensamma utan medföljande vuxen efter det att de rest in på en medlemsstats territorium.

Med *uppehållstillstånd* avses tillstånd som utfärdats av myndigheterna i en medlemsstat i enlighet med den statens lagstiftning och som ger en tredjelandsmedborgare eller statslös person rätt att uppehålla sig på dess territorium.

Med *ursprungsland* avses det land eller de länder där en person är medborgare eller, i fråga om statslösa personer, tidigare haft sin vanliga vistelseort.

5.3 Bedömning av ansökningar om internationellt skydd (kapitel II)

I artiklarna 4–8 i direktivet finns bestämmelser som ska tillämpas vid bedömningen av ansökningar om internationellt skydd.

Medlemsstaterna får enligt artikel 4.1 betrakta det som sökandens skyldighet att så snart som möjligt lägga fram alla faktorer som behövs

för att styrka ansökan om internationellt skydd. De faktorer som sökanden ska lägga fram utgörs enligt artikel 4.2 av den sökandes utsagor och alla handlingar som han eller hon förfogar över avseende sin ålder, bakgrund, inklusive relevanta släktingars bakgrund, identitet, nationalitet, tidigare bosättningsländer, tidigare asylansökningar, resvägar, identitets- och resehandlingar samt orsakerna till ansökan om internationellt skydd.

I artikel 4.1 anges att det är medlemsstaternas skyldighet att i samarbete med sökanden bedöma de relevanta faktorerna i ansökan.

Av artikel 4.3 framgår att bedömningen av en ansökan om internationellt skydd ska vara individuell och att den individuella prövningen ska omfatta viss information som räknas upp i artikeln. Enligt artikel 4.4 är det faktum att en sökande redan har varit utsatt för förföljelse eller annan allvarlig skada, eller för direkta hot om sådan förföljelse eller skada, en allvarlig indikation på att sökandens fruktan för förföljelse är välgrundad eller att det finns en verklig risk för att han eller hon kommer att lida allvarlig skada, såvida det inte finns goda skäl till att anta att sådan förföljelse eller allvarlig skada inte kommer att upprepas. I artikel 4.5 finns en bevislättnadsregel för sökanden om medlemsstaten tillämpar principen att det är sökandens skyldighet att styrka sin ansökan om internationellt skydd (jfr artikel 4.1 första meningen), som innebär en kodifiering av principen om tvivelsmålets fördel (eng. the benefit of the doubt).

Artikel 5 innehåller bestämmelser om skyddsbehov sur place. Enligt artikel 5.1 kan en välgrundad fruktan för förföljelse eller en verklig risk för allvarlig skada grunda sig på händelser som har ägt rum efter det att sökanden lämnade ursprungslandet. Enligt artikel 5.2 kan en välgrundad fruktan för förföljelse eller en verklig risk för allvarlig skada grunda sig på verksamhet som sökanden ägnat sig åt sedan han eller hon lämnade ursprungslandet. Av artikel 5.3 följer att medlemsstaterna får besluta att en sökande som lämnar in en efterföljande ansökan normalt inte ska beviljas flyktingstatus om risken för förföljelse grundar sig på omständigheter som sökanden genom eget beslut har skapat efter att ha lämnat ursprungslandet.

I artikel 6 preciseras vilka aktörer som kan utöva förföljelse eller tillfoga allvarlig skada.

I artikel 7 ges exempel på aktörer som kan ge skydd. Artikeln anger också närmare vilka åtgärder av en aktör som normalt ska anses innebära skydd.

I artikel 8 finns bestämmelser om internt skydd. Medlemsstaterna får enligt artikel 8.1 besluta att en sökande inte är i behov av internationellt skydd om det i en del av ursprungslandet inte finns någon välgrundad fruktan för förföljelse eller någon verklig risk för att lida allvarlig skada, och sökanden rimligen kan förväntas uppehålla sig i den delen av landet.

5.4 Förutsättningar för att betraktas som flykting (kapitel III)

Som framgår av avsnitt 5.2 avses med *flykting* en tredjelandsmedborgare som med anledning av välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, religion, nationalitet, politisk åskådning eller tillhörighet till viss samhällsgrupp befinner sig utanför det land där han eller hon är medborgare och som inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill begagna sig av det landets skydd, eller en statslös person som av samma skäl befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort och som inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill återvända dit och som inte omfattas av direktivets artikel 12.

I artikel 9.1 anges vad som avses med förföljelse. I artikel 9.2 ges exempel på åtgärder som kan utgöra förföljelse. Av artikel 9.3 följer att det måste finnas ett samband mellan förföljelsen och de skäl till förföljelse som anges i artikel 10.

I artikel 10.1 anges ett antal faktorer som medlemsstaterna ska ta hänsyn till vid bedömningen av begreppen ras, religion, nationalitet, särskild samhällsgrupp och politisk åskådning. Enligt artikel 10.2 är det vid bedömningen av huruvida en sökande har en välgrundad fruktan för förföljelse irrelevant huruvida sökanden faktiskt har någon av de ifrågavarande egenskaperna om en sådan egenskap tillskrivs den sökande av den som utövar förföljelsen.

Artikel 11 anger när en flykting ska upphöra att vara flykting.

I artikel 12 anges vilka som är undantagna från att kunna anses som flyktingar enligt direktivet. Det är personer som omfattas av artikel 1 D i Genèvekonventionen om skydd eller bistånd från andra organ eller kontor inom FN än UNHCR (artikel 12.1 a) och de som av de behöriga myndigheterna i bosättningslandet har tillerkänts samma rättigheter och skyldigheter som följer med medborgarskap i det landet eller rättigheter och skyldigheter som motsvarar dessa (artikel 12.1 b). En person är också utesluten från att anses som flykting om det finns synnerliga skäl för att anse att han eller hon har förövat ett brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten, såsom dessa definieras i de internationella instrument som har upprättats för att beivra sådana brott (artikel 12.2 a), eller har förövat ett grovt icke-politiskt brott utanför tillflyktslandet innan vederbörande fick tillträde till landet som flykting (artikel 12.2 b) eller har gjort sig skyldig till gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser enligt inledningen och artiklarna 1 och 2 i Förenta nationernas stadga (artikel 12.2 c). Undantagsbestämmelserna gäller även personer som anstiftar eller på annat sätt deltar i förövandet av dessa brott eller gärningar (artikel 12.3).

5.5 Flyktingstatus (kapitel IV)

Direktivet innehåller i artikel 13 en tvingande bestämmelse om beviljande av flyktingstatus. Medlemsstaterna ska bevilja en tredjelandsmedborgare eller en statslös person flyktingstatus om han eller hon kan betraktas som flykting enligt kapitlen II och III.

I artikel 14 finns bestämmelser om återkallande av, upphävande av och vägran att förnya flyktingstatus. Enligt artikel 14.3 ska medlemsstaterna återkalla, upphäva eller vägra att förnya en persons flyktingstatus om han eller hon inte skulle ha ansetts vara eller inte kan vara flykting i enlighet med artikel 12 (a) eller om han eller hon har förvrängt eller utelämnat fakta, inklusive användandet av falska handlingar och detta varit avgörande för beviljandet av flyktingstatus (b).

Enligt artikel 14.4, som är fakultativ, får medlemsstaterna återkalla, upphäva eller vägra att förnya flyktingstatus i ytterligare två situationer. Återkallelse får ske om det finns skälig anledning att betrakta flyktingen som en fara för säkerheten i medlemsstaten (a) eller om flyktingen utgör en samhällsfara i medlemsstaten på grund av att vederbörande genom en lagakraftvunnen dom har dömts för ett synnerligen allvarligt brott (b). I artikel 14.5 anges att medlemsstaterna i dessa situationer även får vägra en tredjelandsmedborgare eller statslös person flyktingstatus. En utlänning vars flyktingstatus återkallas i enlighet med artikel 14.4 eller som vägras flyktingstatus i enlighet med artikel 14.5 ska enligt artikel 14.6 ha de rättigheter som anges i eller som liknar de som anges i artiklarna 3, 4, 16, 22, 31, 32 och 33 i Genèvekonventionen.

5.6 Förutsättningar för att betecknas som alternativt skyddsbehövande (kapitel V)

Som framgår av avsnitt 5.2 avses med *person som uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande* en tredjelandsmedborgare eller statslös person som inte uppfyller kraven för att betecknas som flykting, men där det finns grundad anledning att förmoda att den berörda personen, om han eller hon återsänds till sitt ursprungsland, eller, i fråga om en statslös person, till det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort, skulle utsättas för en verklig risk att lida allvarlig skada enligt artikel 15 och som inte omfattas av undantagen i artiklarna 17.1 och 17.2 och som inte kan, eller på grund av en sådan risk inte vill begagna sig av det landets skydd.

Allvarlig skada utgörs enligt artikel 15 av dödsstraff eller avrättning (a), tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning av en sökande i ursprungslandet (b) samt allvarligt och personligt hot mot en civilpersons liv eller lem på grund av urskillningslöst våld i situationer av internationell eller intern väpnad konflikt (c).

Artikel 16 reglerar när en tredjelandsmedborgare eller en statslös person upphör att uppfylla kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande

I artiklarna 17.1 och 17.2 anges vilka som är undantagna från att kunna betecknas som alternativt skyddsbehövande enligt direktivet. En person är enligt artikel 17.1 undantagen från att betecknas som alternativt skyddsbehövande om det finns synnerliga skäl för att anse att han eller hon har förövat ett brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten, såsom dessa definieras i de internationella instrument som har upprättats för att beivra sådana brott (a), har förövat ett allvarligt brott (b), har gjort sig skyldig till gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser enligt inledningen och artiklarna 1

och 2 i Förenta nationernas stadga (c) eller utgör en fara för samhället eller säkerheten i den medlemsstat där han eller hon befinner sig (d). I artikel 17.2 anges att undantagsbestämmelserna även gäller personer som anstiftar eller på annat sätt deltar i förövandet av aktuella brott eller gärningar.

Enligt artikel 17.3 får medlemsstaterna besluta att en tredjelandsmedborgare eller en statslös person inte uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande om vederbörande innan han eller hon fick tillträde till medlemsstaten begått ett eller flera brott som inte omfattas av artikel 17.1, men som skulle gett fängelsestraff om de hade begåtts i den berörda medlemsstaten, och han eller hon lämnade sitt ursprungsland endast för att undvika påföljder för dessa brott.

5.7 Status som alternativt skyddsbehövande (kapitel VI)

Direktivet innehåller i artikel 18 en tvingande bestämmelse om beviljande av status som alternativt skyddsbehövande. Medlemsstaterna ska bevilja en tredjelandsmedborgare eller en statslös person status som alternativt skyddsbehövande om han eller hon uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande enligt kapitel II och V.

I artikel 19 finns bestämmelser om återkallande av, upphävande av och vägran att förnya status som alternativt skyddsbehövande. Enligt artikel 19.1 ska medlemsstaterna vidta sådana åtgärder om utlänningen inte längre uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande enligt artikel 16 i direktivet. Enligt artikel 19.2 får medlemsstaterna återkalla, upphäva eller vägra att förnya en utlännings status som alternativt skyddsbehövande om han eller hon inte längre uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande i enlighet med artikel 17.3. Enligt artikel 19.3 ska medlemsstaterna återkalla, upphäva eller vägra att förnya en persons status som alternativt skyddsbehövande om han eller hon inte borde ha betecknats som eller inte längre uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande i enlighet med artiklarna 17.1 eller 17.2 (a) eller har förvrängt eller utelämnat fakta, inklusive användandet av falska handlingar och detta varit avgörande för beviljandet av status som alternativt skyddsbehövande (b).

Artikel 19.4 innehåller en bestämmelse om vem som har bevisbördan för att en utlänning har upphört att vara eller aldrig har varit att beteckna som alternativt skyddsbehövande.

5.8 Innebörden av internationellt skydd (kapitel VII)

I artikel 20 i direktivet finns allmänna bestämmelser om innebröden av internationellt skydd. I artikel 20.1 anges att bestämmelserna om innebörden av internationellt skydd i direktivet inte ska påverka de rättigheter som följer av Genèvekonventionen. Enligt artikel 20.2 ska bestämmelserna i kapitlet om innebörden av internationellt skydd tillämpas på både flyktingar och personer som uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande om inte något annat anges.

Vid genomförandet av bestämmelserna ska medlemsstaterna enligt artikel 20.3 beakta situationen för utsatta personer, t.ex. underåriga, underåriga utan medföljande vuxen, funktionshindrade, äldre, gravida, ensamstående föräldrar med underåriga barn och personer som utsatts för tortyr, våldtäkt eller andra allvarliga former av psykiskt, fysiskt eller sexuellt våld. Detta ska dock, enligt artikel 20.4, endast gälla de personer som man finner har särskilda behov efter en individuell prövning av deras situation. I artikel 20.5 anges att medlemsstaterna i första hand ska se till barnets bästa vid genomförandet av de bestämmelser i kapitlet som rör underåriga. Enligt artikel 20.6 får medlemsstaterna, inom de gränser som anges i Genèvekonventionen, inskränka de förmåner som en flykting beviljas enligt kapitlet om denne har erhållit flyktingstatus på grundval av verksamhet som bedrivits med enda syfte eller med huvudsyfte att skapa de nödvändiga förutsättningarna för att bli erkänd som flykting. Av samma skäl får medlemsstaterna, enligt artikel 20.7, inom de gränser som följer av medlemsstaternas internationella förpliktelser, inskränka de förmåner som en person som uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande beviljas enligt kapitlet.

I artikel 21 finns bestämmelser om skydd mot avvisning. Artikel 22 innehåller en bestämmelse om att flyktingar och alternativt skyddsbehövande ska erhålla information om sina rättigheter och skyldigheter på ett språk som de kan förstå. Artikel 23 innehåller bestämmelser om sammanhållning av familjer.

Artikel 24 innehåller bestämmelser om uppehållstillstånd. En person som har erhållit flyktingstatus ska så snart som möjligt efter det att statusen har beviljats ges ett uppehållstillstånd som ska gälla i minst tre år och vara förnybart om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver något annat (artikel 24.1). En person som har beviljats status som alternativt skyddsbehövande ska så snart statusen har beviljats ges ett uppehållstillstånd som ska gälla i minst ett år och vara förnybart om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver något annat (artikel 24.2).

Artikel 25 innehåller bestämmelser om rätt till resedokument. I artikel 26 finns bestämmelser om flyktingars och alternativt skyddsbehövandes tillträde till arbetsmarknaden. I artikel 27 finns bestämmelser om tillträde till utbildning och om erkännande av utländska utbildningsbevis. Artiklarna 26.5 och 28 innehåller bestämmelser om rätt till social trygghet respektive sociala förmåner. Artikel 29 behandlar tillgång till hälso- och sjukvård för flyktingar och alternativt skyddsbehövande. Artikel 30 innehåller särskilda bestämmelser om behandlingen av underåriga utan medföljande vuxen. Artikel 31 behandlar tillgång till bostad och artikel 32 rätten att röra sig fritt inom medlemsstaten. I artikel 33 finns bestämmelser om tillgång till integrationsfrämjande åtgärder och i artikel 34 bestämmelser om bidrag för återinvandring.

5.9 Administrativt samarbete (kapitel VIII)

Medlemsstaterna ska enligt artikel 35 utse en nationell kontaktpunkt för samarbete mellan kommissionen och medlemsstaterna samt mellan medlemsstaterna sinsemellan. Samarbetet ska även omfatta utbyte av information. I artikel 36 finns bestämmelser om utbildning och tystnadsplikt för de personer som svarar för direktivets genomförande.

5.10 Slutbestämmelser (kapitel IX)

Slutbestämmelserna i artiklarna 37–40 innehåller bl.a. bestämmelser om kommissionens rapporteringsskyldighet till Europaparlamentet och rådet, införlivande och ikraftträdande.

6 Asylprocedurdirektivet

6.1 Syfte m.m.

Syftet med direktivet är enligt artikel 1 att fastställa miniminormer för medlemsstaternas förfaranden för beviljande eller återkallande av flyktingstatus. Direktivet är enligt artikel 3.1 tillämpligt på alla asylansökningar som lämnas in på medlemsstaternas territorium, inbegripet vid gränsen eller i deras transitzoner, samt på återkallande av flyktingstatus. Enligt artikel 3.2 är direktivet inte tillämpligt på ansökningar om diplomatisk eller territoriell asyl som lämnas in till medlemsstaternas beskickningar. När medlemsstaterna tillämpar eller inför ett förfarande där asylansökningar prövas både som ansökningar på grundval av Genèvekonventionen och som ansökningar om andra typer av internationellt skydd som grundar sig på omständigheter som fastställs i artikel 15 i skyddsgrundsdirektivet ska direktivet enligt artikel 3.3 tillämpas under hela förfarandet. Medlemsstaterna får dessutom enligt artikel 3.4 besluta att tillämpa direktivet på förfaranden för att fatta beslut om ansökningar om alla typer av internationellt skydd.

Av artikel 5 följer att medlemsstaten får införa eller behålla förmånligare normer än vad som följer av direktivet för förfarande för beviljande eller återkallande av flyktingstatus, förutsatt att de normerna är förenliga med direktivet.

6.2 Definitioner

Artikel 2 i direktivet innehåller definitioner av olika begrepp i direktivet.

Med *ansökan* eller *asylansökan* avses en ansökan som görs av en tredjelandsmedborgare eller statslös person och som kan förstås som en begäran om internationellt skydd från en medlemsstat i enlighet med Genèvekonventionen. En ansökan om internationellt skydd antas vara en

asylansökan, om inte personen i fråga uttryckligen begär en annan typ av skydd som kan ansökas om separat.

Med *sökande* eller *asylsökande* avses en tredjelandsmedborgare eller statslös person som har ansökt om asyl och vars ansökan ännu inte lett till ett slutligt beslut.

Med *slutligt beslut* avses ett beslut om huruvida en tredjelandsmedborgare eller statslös person ska beviljas flyktingstatus i enlighet med skyddsgrundsdirektivet och som inte längre kan överklagas i enlighet med kapitel V i asylprocedurdirektivet, oberoende av om ett sådant överklagande innebär att sökandena får stanna kvar i medlemsstaten i avvaktan på resultat.

Med *beslutande myndighet* avses en myndighet med domstolsliknande uppgifter eller en administrativ myndighet i en medlemsstat som är ansvarig för att pröva asylansökningar och behörig att fatta beslut i första instans i sådana ärenden.

Med *flykting* avses en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som uppfyller kraven enligt artikel 1 i Genèvekonventionen så som den återges i skyddsgrundsdirektivet.

Med *flyktingstatus* avses en medlemsstats erkännande av en tredjelandsmedborgare eller statslös person som flykting.

Med *ensamkommande barn* avses en person som är yngre än arton år och som anländer till medlemsstaternas territorium utan att vara i sällskap av en vuxen som enligt lag eller sedvana ansvarar för honom eller henne, så länge som han eller hon inte faktiskt tas om hand av en sådan person. Begreppet omfattar också en underårig som lämnas utan sällskap av en vuxen efter att ha rest in på medlemsstaternas territorium.

Med *företrädare* avses en person som agerar för en organisations räkning vilken företräder ett ensamkommande barn i egenskap av förmyndare, en person som agerar för en nationell organisations räkning vilken ansvarar för underårigas omvårdnad och välbefinnande eller någon annan lämplig företrädare som utsetts att värna om barnets bästa.

Med *återkallande av flyktingstatus* avses ett beslut av en behörig myndighet om att återkalla, upphäva eller vägra att förnya en persons flyktingstatus i enlighet med skyddsgrundsdirektivet.

Med *stanna kvar i medlemsstaten* avses att stanna kvar på den medlemsstats territorium där asylansökan har lämnats in eller håller på att prövas, inbegripet vid gränsen eller i denna medlemsstats transitzoner.

6.3 Ansvariga myndigheter

Enligt artikel 4.1 i direktivet ska medlemsstaterna för alla förfaranden utse en beslutande myndighet som ska ansvara för en korrekt prövning av ansökningarna enligt direktivet. Enligt artikel 4.2 får medlemsstaterna i vissa angivna situationer besluta att en annan myndighet ska vara ansvarig. En annan myndighet får vara ansvarig för prövningen om t.ex. det är fråga om ett Dublinärende (a) eller om ärendet aktualiserar nationella säkerhetsbestämmelser (b).

6.4 Grundläggande principer och garantier (kapitel II)

I artiklarna 6–22 i direktivet finns bestämmelser om grundläggande principer och garantier som ska tillämpas vid förfarandet.

Artikel 6 behandlar rätten till prövning av ansökan. Enligt artikel 6.1 får medlemsstaterna kräva att en asylansökan lämnas in av den som ansökan gäller och/eller på en angiven plats. Artikel 6.2 innehåller en tvingande bestämmelse om att varje enskild myndig person med rättskapacitet ska ha rätt att lämna in en ansökan för egen räkning. Medlemsstaterna får enligt artikel 6.3 föreskriva att en asylsökande får lämna in ansökan för en person som är beroende av honom eller henne för sin försörjning. Artikel 6.4 innehåller bestämmelser om ansökningar från underåriga. Medlemsstaterna ska enligt artikel 6.5 se till att de myndigheter dit en asylsökande kan komma att vända sig är i stånd att informera personen i fråga om hur en ansökan lämnas in och/eller får kräva att dessa myndigheter ska vidarebefordra ansökan till den behöriga myndigheten.

Artikel 7 innehåller bestämmelser om rätt att stanna kvar i medlemsstaten under prövningen av en asylansökan i första instans.

Artikel 8 behandlar de grundläggande principer som ska gälla för själva prövningen av en ansökan bl.a. att en asylansökan inte får avslås eller nekas prövning endast på den grunden att den inte lämnats in så snart som möjligt och att en asylansökan ska prövas individuellt, objektivt och opartiskt. Artikeln innehåller även bestämmelser om myndigheternas tillgång till landinformation, om personalens kompetens och om översättning av handlingar.

Artikel 9 behandlar hur ett beslut om flyktingstatus ska utformas. Medlemsstaterna ska enligt artikel 9.1 se till att beslut meddelas skriftligen. Enligt artikel 9.2 ska avslagsbeslut innehålla skälen till avslaget och en överklagandehänvisning.

Artikel 10 behandlar garantier för asylsökande som ska gälla i alla förfaranden i första instans. Artikeln innehåller bestämmelser om rätt till information, rätt till tolk, möjlighet att kontakta UNHCR och om beslutsunderrättelse.

Artikel 11 behandlar myndigheters möjligheter att ålägga den enskilde skyldigheter. Bland annat får medlemsstaterna ålägga en asylsökande skyldighet att samarbeta med de behöriga myndigheterna i den utsträckning behandlingen av ansökan kräver. Artikel 11.2 innehåller en uppräkning av vissa tillåtna åtgärder som t.ex. att den asylsökande ska rapportera till eller infinna sig hos myndigheterna och att den asylsökande måste överlämna vissa handlingar till myndigheterna.

Artiklarna 12–14 innehåller bestämmelser om rätten för den enskilde att få höras muntligt om skälen för ansökan (personlig intervju).

I artiklarna 15 och 16 behandlas rätten till rättsligt bistånd och biträde.

Artikel 17 innehåller särskilda bestämmelser om ensamkommande barn. Enligt artikel 17.1 ska medlemsstaterna som huvudregel se till att det finns en företrädare för det ensamkommande barnet. Enligt artikel 17.5 får medlemsstaterna i samband med prövningen av asylansökan genomföra läkarundersökningar i syfte att fastställa åldern på ensamkommande barn. Om sådana läkarundersökningar förekommer ska medlemsstaterna uppfylla vissa rättssäkerhetsgarantier. Enligt artikel

17.6 ska barnets bästa komma i första hand när medlemsstaterna genomför bestämmelserna i den aktuella artikeln.

Artikel 18 innehåller bestämmelser om förvar. Enligt artikel 18.1 får medlemsstaterna inte hålla en asylsökande i förvar endast av det skälet att han eller hon är asylsökande. Enligt artikel 18.2 ska medlemsstaterna säkerställa att det finns en möjlighet till påskyndad rättslig prövning om en asylsökande hålls i förvar.

Artiklarna 19 och 20 innehåller bestämmelser om förfaranden vid återkallelse av en asylansökan.

Artikel 21 innehåller bestämmelser om UNHCR:s roll i asylärenden.

Artikel 22 innehåller regler om sekretess.

6.5 Förfaranden i första instans (kapitel III)

Artiklarna 23–36 i direktivet behandlar förfarandet i första instans.

Artikel 23 behandlar förfarandet enligt huvudregeln. Enligt artikel 23.1 ska de grundläggande principer och garantier som framgår av kapitel II i direktivet följas vid förfaranden i första instans. Enligt artikel 23.2 ska medlemsstaterna se till att förfarandet avslutas så snart som möjligt utan att åsidosätta en lämplig och fullständig prövning. Om beslut inte kan fattas inom sex månader ska medlemsstaterna antingen informera sökanden om förseningen eller på begäran ge denne information om den tid inom vilken beslut är att vänta. Artiklarna 23.3 och 23.4 anger i vilka fall ärenden får prioriteras eller påskyndas.

Artikel 24 behandlar särskilda förfaranden, dvs. de fall när undantag från förfarandet enligt huvudregeln tillåts. Medlemsstaterna får enligt artikel 24.1 föreskriva särskilda förfaranden som avviker från de grundläggande principerna och garantierna som framgår av kapitel II för en preliminär prövning i syfte att handlägga ärenden i enlighet med bestämmelserna i avsnitt IV (efterföljande ansökan) (a) och för förfaranden i syfte att handlägga ärenden i enlighet med bestämmelserna i avsnitt V (gränsförfaranden) (b). Enligt artikel 24.2 får medlemsstaterna också föreskriva ett undantag från avsnitt VI (bestämmelserna om Europeiska säkra länder).

Artikel 25 behandlar ansökningar som kan nekas prövning. Enligt artikel 25.1 behöver medlemsstaterna inte pröva om sökanden kan betraktas som flykting om ansökan i stället kan nekas prövning enligt artikel 25.2. Medlemsstaterna får neka att pröva en asylansökan enligt artikel 25.2 om en annan medlemsstat har beviljat flyktingstatus (a), om ett land som inte är en medlemsstat betraktas som första asylland för sökanden enligt artikel 26 (b), om ett land som inte är en medlemsstat betraktas som säkert tredjeland för sökanden enligt artikel 27 (c), om sökanden har rätt att stanna kvar i medlemsstaten av andra skäl (d och e), om sökanden har lämnat in en identisk ansökan efter ett slutligt beslut (f) eller om sökandens ansökan prövas som del av en annan ansökan (g). Artikel 26 reglerar begreppet första asylland och artikel 27 begreppet säkert tredjeland.

Artikel 28 behandlar ogrundade ansökningar.

Artiklarna 29-31 behandlar säkra ursprungsländer.

I artiklarna 32–34 regleras förfarandet för s.k. efterföljande ansökningar, dvs. när en asylsökande åberopar nya omständigheter eller ger in en ny ansökan efter det att den beslutande myndigheten redan har prövat en ansökan. Handläggningen av sådana ansökningar får avvika från rättssäkerhetsgarantierna i kapitel II, om förfaranderegler na i artiklarna 32.3–32.7 och 34 i stället beaktas.

Artikel 35 ger medlemsstaterna möjlighet att föreskriva särskilda förfaranden vid gränsen och i transitzoner.

Artikel 36 ger en möjlighet att ha särskilda förfaranden som avviker från rättsäkerhetsgarantierna i kapitel II om sökanden rest in illegalt från ett land som fastställts som ett säkert europeiskt tredjeland av rådet.

6.6 Förfaranden för återkallande av flyktingstatus (kapitel IV)

Enligt artikel 37 i direktivet ska medlemsstaterna se till att en utredning får inledas om att återkalla en persons flyktingstatus så snart det framkommer nya fakta eller uppgifter som tyder på att det finns skäl att ompröva giltigheten av hans eller hennes flyktingstatus. Artikel 38 anger vissa förfaranderegler som ska gälla för det förfarande som tillämpas i ärenden om återkallande av flyktingstatus. Artikel 38.4 medger att medlemsstaterna avviker från de aktuella förfaranderegler na i fall där flyktingstatusen återkallas på grund av att den enskilde frivilligt agerat på ett visst sätt som leder till att hon eller han inte längre är i behov av skydd.

6.7 Överklagande (kapitel V)

Artikel 39 behandlar rätten till ett effektivt rättsmedel. En asylsökande har enligt artikel 39.1 rätt till ett effektivt rättsmedel inför domstol mot ett beslut som fattats om en asylansökan, inbegripet beslut att inte ta upp ansökan till prövning och beslut som med stöd av artikel 35.1 har fattats vid en medlemsstats gräns eller i en transitzon (a). Rätten till domstolsprövning omfattar vidare beslut att inte ta upp prövningen på nytt efter det att sökanden har återkallat eller avstår från sin asylansökan (b) samt beslut om att inte gå vidare med en preliminär prövning av s.k. efterföljande ansökan enligt artikel 32 (c). Rätten gäller också ett beslut att vägra inresa enligt artikel 35.2 (d) och ett beslut att återkalla flyktingstatus (e).

Enligt artikel 39.2 ska medlemsstaterna fastställa tidsfrister och andra nödvändiga bestämmelser så att sökanden kan utöva sin rätt till effektivt rättsmedel. Medlemsstaterna ska vidare enligt artikel 39.3, vid behov, fastställa föreskrifter i enlighet med sina internationella åtaganden när det gäller t.ex. frågan om suspensiv effekt.

6.8 Allmänna bestämmelser och slutbestämmelser (kapitel VI)

De avslutande bestämmelserna i artiklarna 40–46 innehåller bl.a. bestämmelser om tystnadsplikt, kommissionens rapporteringsskyldighet till Europaparlamentet och rådet och införlivande, övergångsbestämmelser och ikraftträdande.

7 Genomförande av skyddsgrundsdirektivet

7.1 Utgångspunkter

Regeringens bedömning:. Det finns ett behov av at kunna särskilja skyddsbehövande som omfattas av skyddsgrundsdirektivet från andra skyddsbehövande. Andra skyddsbehövande bör därför utgöra en egen nationell kategori av skyddsbehövande.

Utlänningslagen bör anpassas till direktivets statusreglering. Detta bör ske genom att en sådan reglering införs i utlänningslagen och genom att förutsättningarna för att bevilja status för flyktingar och andra skyddsbehövande korresponderar med förutsättningarna för att bevilja dessa utlänningar uppehållstillstånd. Prövningen av status och uppehållstillstånd bör normalt ske i ett sammanhang.

Utredningens bedömning: Enligt utredningen måste det faktum att direktivet är ett minimidirektiv innebära att det är tillåtet för medlemsstaterna att ha en mer generös bestämning av kretsen flyktingar och alternativt skyddsbehövande än den som följer av direktivet förutom att personer som uppfyller kriterierna i artiklarna 12 och 17 inte får inkluderas. Frågan om anpassning till direktivets statusreglering har inte särskilt berörts av utredningen. Utredningen föreslår dock att flyktingar och alternativt skyddsbehövande ska ges flyktingstatus respektive status som alternativt skyddsbehövande.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har berört frågan om vilka som får omfattas av begreppen flykting och alternativt skyddsbehövande och inte heller frågan om anpassning till direktivets statusreglering.

Skälen för regeringens förslag: Skyddsgrundsdirektivet är ett minimidirektiv och medlemsstaterna får således ha förmånligare bestämmelser än direktivets. Detta gäller dock endast om de förmånligare bestämmelserna är förenliga med direktivet (artikel 3). I skäl 6 i ingressen anges att huvudsyftet med direktivet är att garantera dels att medlemsstaterna tillämpar gemensamma kriterier för att fastställa vilka personer som har ett verkligt behov av internationellt skydd, dels att en miniminivå av förmåner är tillgänglig för dessa personer i samtliga medlemsstater. Med *internationellt skydd* avses enligt artikel 2 a flyktingstatus och status som alternativt skyddsbehövande enligt definitionerna i artiklarna 2 d och 2 f. Uttrycket *personer som beviljats internationellt skydd* (eng. beneficiaries of international protection)

används i EG-rättsliga sammanhang för att beteckna just tredjelandsmedborgare och statslösa personer som har beviljats flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande enligt skyddsgrundsdirektivet. För närvarande pågår förhandlingar om att utöka räckvidden av rådets förordning 2003/343/EG av den 18 februari 2003 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som har ansvaret för att pröva en asylansökan som en medborgare i tredje land har gett in i någon medlemsstat (Dublinförordningen) och rådets direktiv 2003/9/EG av den 27 januari 2003 om miniminormer för mottagande av asylsökande i medlemsstaterna (mottagandedirektivet) till att omfatta personer som har lämnat in en ansökan om internationellt skydd enligt definitionen i skyddsgrundsdirektivet. Mot den angivna bakgrunden anser regeringen att kriterierna för vilka som omfattas av begreppen flykting och alternativt skyddsbehövande måste vara desamma i samtliga medlemsstater. Enligt undantagsbestämmelser i direktivet (artiklarna 12 och 17) är en utlänning utesluten från att anses som flykting respektive som alternativt skyddsbehövande under vissa förutsättningar. Dessa bestämmelser måste innebära att medlemsstaterna inte får ge internationellt skydd till dem som omfattas av undantagen. Eftersom skyddsgrundsdirektivet är ett minimidirektiv hindrar det däremot inte medlemsstaterna att ge utlänningar som inte kan få internationellt skydd uppehållstillstånd på annan grund.

En tredjelandsmedborgare eller en statslös person som enligt direktivet betraktas som flykting ska enligt artikel 13 beviljas flyktingstatus. På motsvarande sätt ska en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande enligt artikel 18 beviljas status som alternativt skyddsbehövande. Den som har beviljats flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande har rätt till de förmåner som anges i artiklarna 21–34 i direktivet. Det är således statusen som är det centrala begreppet i direktivet och till statusen kopplas sedan de förmåner som anges i direktivet, t.ex. rätten till uppehållstillstånd. Den svenska ordningen är annorlunda uppbyggd. Bestämmelser om flyktingar och andra skyddsbehövande finns i utlänningslagen (2005:716, UtlL). I utlänningslagen är det centrala begreppet uppehållstillstånd. En utlänning som är i behov av skydd beviljas enligt utlänningslagen uppehållstillstånd utan att det först separat tagits ställning till om han eller hon är flykting eller skyddsbehövande i övrigt. Av beslutet om uppehållstillstånd framgår på vilken grund uppehållstillståndet beviljats, t.ex. på grund av att utlänningen är flykting, men någon särskild status beviljas inte utlänningen. Ett EG-direktiv är bindande för medlemsstaterna med avseende på det resultat som ska uppnås men överlåter åt staterna att bestämma form och tillvägagångssätt för genomförandet (artikel 249 i EG-fördraget). Det innebär att staterna inte är bundna av sådant som ett direktivs terminologi och systematik, om det avsedda resultatet kan uppnås med en annan terminologi och systematik. De svenska bestämmelserna om vem som har rätt till skydd och vilka rättigheter han eller hon har rätt till motsvarar i allt väsentligt direktivets bestämmelser. Som framgår har dock direktivet en annan struktur med statusen som grund för erhållandet av uppehållstillstånd och andra rättigheter. För att inte den svenska regleringens struktur i allt för hög

grad ska skilja sig från direktivets med de problem som det kan innebära – tveksamheter kring direktivets genomförande och rättsförluster för enskilda som beviljas uppehållstillstånd som skyddsbehövande i Sverige – bör utlänningslagen anpassas till direktivets statusreglering. Det ligger nära till hands att välja en ordning där de rättigheter som tillerkänns utlänningen kopplas till statusen på samma sätt som i direktivet. Utredningen har dock inte närmare berört frågan om införandet av en sådan ordning. Remissinstanserna har inte heller uttalat sig om direktivets statusordning. Att övergå till en ordning där rättigheter kopplas till statusen kan inte komma ifråga utan att frågan först analyseras mer ingående. Det är inte möjligt inom ramen för detta lagstiftningsarbete. Utlänningslagen bör därför anpassas till direktivets statusreglering genom att begreppet status – som utredningen föreslagit – införs i lagen och genom att förutsättningarna för att bevilja status för flyktingar och andra skyddsbehövande korresponderar med förutsättningarna för att bevilja dessa utlänningar uppehållstillstånd. Prövningen av såväl status som uppehållstillstånd bör ske i ett sammanhang.

7.2 Flyktingar

7.2.1 Inledning

Direktivet ger skydd åt två kategorier av skyddsbehövande, flyktingar och alternativt skyddsbehövande. Definitionen av begreppet flykting i direktivet är hämtad från Genèvekonventionen. I detta avsnitt behandlas direktivets bestämmelser som rör definitionen av begreppet flykting (artiklarna 2 c, 9, 10 och 12), beviljande av flyktingstatus (artikel 13 och artikel 14.5), upphörande av flyktingskap (artikel 11) samt återkallelse av, upphävande av och vägran att förnya flyktingstatus (artikel 14.1–14.4 och 14.6).

7.2.2 Flyktingdefinitionen

Regeringens förslag: Det ska av utlänningslagens flyktingdefinition framgå att den riskbedömning som ska göras avseende förföljelse ska vara framåtsyftande.

En utlänning ska inte anses som flykting om det finns synnerlig anledning att anta att han eller hon har gjort sig skyldig till brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten såsom dessa definieras i de internationella instrument som har upprättats för att beivra sådana brott, ett grovt icke-politiskt brott utanför Sverige innan han eller hon kom hit, eller gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser enligt inledningen och artiklarna 1 och 2 i Förenta nationernas stadga. Detta ska gälla även en utlänning som har anstiftat eller på annat sätt deltagit i förövandet av dessa brott eller gärningar.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Enligt utredningens förslag ska även uteslutandegrunderna i artiklarna

12.1 a och 12.1 b i direktivet, dvs. artiklarna 1 D och 1 E i Genèvekonventionen, knytas till flyktingdefinitionen i utlänningslagen.

Remissinstanserna: *Svenska Röda Korset* och *Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar* tillstyrker förslaget att det av lagtextens ordalydelse ska framgå att den riskbedömning som görs i asylprövningen ska vara framåtsyftande. *Kammarrätten i Stockholm* föreslår att lagtexten ska utformas så att det framgår att både vad utlänningen riskerar vid ett återvändande och förhållandena vid flykttillfället ska beaktas. Kammarrätten föreslår därför följande ordalydelse *utlänningen utsatts för eller riskerar att utsättas för*. *FN:s flyktingkommissariat – UNHCR, Stockholm* (UNHCR) välkomnar utredningens uttalande att den svenska författningsregleringen ska återge Genèvekonventionen så nära som möjligt och anser i likhet med utredningen att en alltför långtgående precisering tenderar att låsa rättsutvecklingen och verka begränsande. Den föreslagna uteslutandebestämmelsen bör enligt UNHCR innehålla hela artikel 1 D i Genèvekonventionen. UNHCR ser gärna att det i författningstexten ges exempel på andra grupper, utöver kön och sexuell läggning, som kan utgöra samhällsgrupper i lagens mening, t.ex. ålder, funktionshinder och hälsotillstånd, och att det görs en hänvisning till Genèvekonventionen i utlänningslagens flyktingdefinition. *Migrationsverket* anser att det är angeläget att uteslutandegrunderna får en tydligare utformning än i nuvarande lagstiftning och att direktivets definition av icke-politiskt brott bör tas in i lagtexten. *Hovrätten för Västra Sverige* och Migrationsverket anser att det finns skäl att överväga en författningsreglering av förföljelsebegreppet. *Barnombudsmannen (BO)*, *Rädda Barnens Riksförbund*, *Caritas*, Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar, *Amnesty International – Svenska sektionen*, *UNICEF Sverige* och *Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)* tycker att lämnade förslag inte speglar vikten av att beakta barns egna asylskäl. Bland annat BO, Rädda Barnens Riksförbund och UNICEF anser att det behövs en ordentlig genomgång och analys av vad som är barnspecifik förföljelse och att regeringen därför bör tillsätta en utredning. UNICEF anser att det finns skäl att införa en bestämmelse i utlänningslagen som specifikt handlar om barns egna asylskäl och BO anför att barnspecifik förföljelse kan vara rekrytering av barnsoldater, våld inom familjen, barnamord, barnäktenskap, könsstympning av barn, tvångsarbete, barnprostitution, handel med barn eller barn som föds utanför de strikta regler för familjeplanering som gäller i vissa länder. *Svensk flyktinghjälp – SWERA* anser att en direkt hänvisning till barnkonventionen bör göras. BO anser att barn inte bör omfattas av den föreslagna uteslutandebestämmelsen t.ex. om det finns synnerliga skäl att anta att barnet begått vissa grova brott såsom krigsförbrytelser eller brott mot mänskligheten. Röda Korset framhåller att asylsökande som enligt förslaget ska uteslutas från att beviljas flyktingstatus också kommer att uteslutas från att beviljas status som alternativt skyddsbehövande och detta även om det föreligger hinder mot verkställighet enligt 12 kap. 1–3 §§ UtlL. Röda Korset anser därför att en särskild bestämmelse om skyddsbehov på grund av verkställighetshinder bör införas.

Skälen för regeringens förslag

Direktivets definition av begreppet flykting

Definitionen av begreppet flykting finns i artikel 2 c i direktivet. Definitionen motsvarar den som finns i artikel 1 A 2 i Genèvekonventionen, med undantag för att definitionen i direktivet enbart omfattar tredjelandsmedborgare och statslösa. Med flykting avses i direktivet en tredjelandsmedborgare som med anledning av välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, religion, nationalitet, politisk åskådning eller tillhörighet till viss samhällsgrupp befinner sig utanför det land där han eller hon är medborgare och som inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill begagna sig av det landets skydd eller en statslös person som av samma skäl befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort och som inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill återvända dit, under förutsättning att han eller hon inte omfattas av artikel 12.

Enligt artikel 12.1 a i direktivet är en tredjelandsmedborgare eller en statslös person utesluten från att vara flykting om han eller hon omfattas av artikel 1 D i Genèvekonventionen om skydd eller bistånd från andra organ eller kontor inom Förenta nationerna än FN:s flyktingkommissariat (UNHCR). I artikeln anges att om sådant skydd eller bistånd av något skäl har upphört, utan att de berörda personernas ställning har fastställts slutgiltigt i enlighet med de relevanta resolutioner som antagits av FN:s generalförsamling, ska dessa personer automatiskt komma i åtnjutande av förmånerna i direktivet. Enligt artikel 12.1 b är en tredjelandsmedborgare eller en statslös person också utesluten från att vara flykting om han eller hon av de behöriga myndigheterna i bosättningslandet tillerkänns samma rättigheter och skyldigheter som följer med medborgarskap i det landet eller rättigheter och skyldigheter som motsvarar dessa.

Enligt artikel 12.2 a är en tredjelandsmedborgare eller en statslös person utesluten från att vara flykting om det finns synnerliga skäl för att anta att han eller hon har förövat brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten, såsom dessa definieras i de internationella instrument som har upprättats för att beivra sådana brott. Detsamma gäller, enligt artikel 12.2 b, om det finns synnerliga skäl att anta att personen har förövat ett grovt icke-politiskt brott utanför tillflyktslandet, innan han eller hon fick tillträde till det landet som flykting. I artikeln anges att särskilt grymma handlingar, även om de begåtts i förment politiskt syfte, får betecknas som allvarliga icke-politiska brott. Enligt artikel 12.2 c är en tredjelandsmedborgare eller en statslös person också utesluten från att vara flykting om det finns synnerliga skäl att anta att han eller hon har gjort sig skyldig till gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser enligt inledningen och artiklarna 1 och 2 i Förenta nationernas stadga. Vad som sagts i artikel 12.2 a, b och c gäller enligt artikel 12.3 även personer som anstiftar eller på annat sätt deltar i förövandet av de brott eller gärningar som nämns däri.

Utlänningslagens definition av begreppet flykting

En flykting är enligt 4 kap. 1 § UtlL en utlänning som befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att han eller hon känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning eller på grund av kön, sexuell läggning eller annan tillhörighet till en viss samhällsgrupp, och inte kan, eller på grund av sin fruktan inte vill, begagna sig av detta lands skydd. Detta gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen utsatts för förföljelse eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet från förföljelse från enskilda. Som flykting ska även anses en utlänning som är statslös och som av samma skäl som nyss nämnts befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare haft sin vanliga vistelseort och inte kan, eller på grund av sin fruktan inte vill, återvända dit.

Riskbedömningen

För att en utlänning ska anses vara flykting krävs såväl enligt direktivet som enligt Genèvekonventionen och utlänningslagen att utlänningen befinner sig utanför sitt hemland därför att han eller hon känner en välgrundad fruktan för förföljelse. Fruktan anses välgrundad om det med hänsyn till den asylsökandes personliga förhållanden och förhållandena i hemlandet finns anledning att anta att sökanden kan komma att utsättas för förföljelse vid ett återvändande till hemlandet. Det är således en framåtsyftande riskbedömning som ska göras (UNHCR:s handbok par. 42).

I 4 kap. 1 § andra stycket UtlL anges att vad som sagts om välgrundad fruktan för förföljelse gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen utsatts för förföljelse eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot förföljelse från enskilda (jfr UNHCR:s handbok par 65). Eftersom den riskbedömning som ska göras gäller risken för att personen i fråga ska bli förföljd vid ett återvändande till hemlandet anser regeringen, i likhet med utredningen, att uttrycket *utsatts* bör ändras till *riskerar att utsättas.* Om en sökande tidigare har varit utsatt för förföljelse är det en omständighet som talar för att risk för förföljelse alltjämt föreligger (prop. 2005/06:6 s. 9 och MIG 2007:16, se även avsnitt 7.4.2). Vid bedömningen av om en utlänning riskerar att utsättas för förföljelse vid ett återvändande ska således, som *Kammarrätten i Stockholm* påpekat, förhållandena vid flyktillfället beaktas. Något särskilt förtydligande av lagtexten i det avseendet behövs enligt regeringens mening inte.

Förföljelse

En förutsättning för att en utlänning ska anses vara flykting är att de åtgärder som han eller hon riskerar i hemlandet är att bedöma som förföljelse. Genèvekonventionen innehåller inte någon definition av begreppet förföljelse. Någon sådan finns inte heller i direktivet men enligt artikel 9.1 måste förföljelse i artikel 1 A i Genèvekonventionens

mening utgöras av handlingar som är tillräckligt allvarliga till sin natur eller på grund av sin upprepning för att innebära en allvarlig överträdelse av de grundläggande mänskliga rättigheterna, särskilt de rättigheter från vilka det inte går att göra undantag enligt artikel 15.2 i Europakonventionen, eller handlingar som är en ackumulation av olika åtgärder däribland sådana överträdelser av de mänskliga rättigheterna som är tillräckligt allvarliga för att påverka en individ på ett liknande sätt. I artikel 9.2 i direktivet anges att förföljelse bl.a. kan ta sig uttryck i fysiskt eller psykiskt våld, inklusive sexuellt våld, rättsliga, administrativa, polisiära och/eller judiciella åtgärder som i sig är diskriminerande eller som genomförs på ett diskriminerande sätt, åtal eller straff som är oproportionerliga eller diskriminerande, ett avslag i fråga om rättsligt överklagande som resulterar i ett oproportionerligt eller diskriminerande straff, åtal eller straff för vägran att utföra militärtjänst i en konflikt om fullgörandet av militärtjänsten skulle innefatta brott eller handlingar som omfattas av undantagsklausulerna i artikel 12.2, köns- eller barnspecifika handlingar. Någon definition av begreppet förföljelse finns inte i utlänningslagen. Frågan är om det för direktivets genomförande i svensk rätt krävs en bestämmelse som närmare reglerar förföljelsebegreppet.

Regeringen konstaterar att artiklarna 9.1 och 9.2 till övervägande del motsvarar den i svensk rätt sedan länge etablerade tolkningen av Genèvekonventionen som kommit till uttryck i tidigare förarbetsuttalanden. I 1980 års utlänningslag fanns en uttrycklig bestämmelse om vad som avsågs med begreppet förföljelse. Med förföljelse avsågs enligt 3 § tredje stycket i den lagen *förföljelse som riktar sig mot utlänningens liv eller frihet eller som annars är av svår beskaffenhet.* Denna bestämmelse har inte förts över till de följande utlänningslagarna. . I förarbetena till 1989 års lag uttalas emellertid att avsaknaden av definition i den nya lagtexten inte innebär att någon ändring är avsedd (prop. 1988:86 s. 77 och 154). Stöd för tolkningen av förföljelsebegreppet hämtas i svensk rätt ur bl.a. UNHCR:s handbok och dess exekutivkommittés slutsatser (prop. 1996/97:25 s. 97 och MIG 2006:1).

Att de åtgärder som utlänningen riskerar ska vara av viss beskaffenhet för att de ska bedömas som förföljelse framgår av olika förarbetsuttalanden. I prop. 1988/89:86 uttalas att ”Det kan i sammanhanget påpekas att varje slag av frihetsberövande som en asylsökande har varit föremål för i hemlandet inte innebär att förföljelse i paragrafens mening skall anses föreligga. Ett kortvarigt frihetsberövande torde endast kunna ge uttryck för förföljelse om ytterligare omständigheter talar härför. Så kan t.ex. vara fallet om misshandel har förekommit eller om frihetsberövandet har varit ett led i en rad trakasserier.” (s. 154 f., se även prop. 1954:134 s. 20, prop. 1988/89:86 s. 154 f., prop. 1996/97:25 s. 89 f. och prop. 2005/06:6 s. 10). På samma sätt som enligt direktivet kan en kombination av olika trakasserier och inskränkande åtgärder i vissa fall vara att bedöma som förföljelse i utlänningslagens mening även om varje åtgärd för sig inte är det (prop. 1996/97:25 s. 101 och UNHCR:s handbok par. 53).

Såväl utlänningslagens som direktivets flyktingdefinition är avspeglingar av Genèvekonventionens definition. Förföljelsebegreppet i

utlänningslagen tolkas mot bakgrund av internationella rättsprinciper och Genèvekonventionen. Det har framhållits att det inte kan komma i fråga att Sverige tillämpar Genèvekonventionen på ett sätt som, oavsett i vilken riktning det sker, avsevärt avviker från tillämpningen i andra länder (prop. 1996/97:25 s. 96 f.). Mot den bakgrunden anser regeringen att det finns anledning att låta lagtexten ligga så nära Genèvekonventionens formulering som möjligt. Det finns inte skäl att vid genomförandet av direktivet vid sidan av vad som anges i internationellt vedertagna tolkningsanvisningar slå fast principer för tolkningen. Det bör i stället överlämnas till rättstillämpningen att med stöd av förarbeten och internationella riktlinjer närmare utveckla tolkningen och tillämpningen av förföljelsebegreppet. Enligt regeringens bedömning kräver direktivets genomförande inte heller att det i utlänningslagen ges en närmare definition av detta begrepp. I likhet med utredningen anser regeringen att en precisering av förföljelsebegreppet i författningstext kan medföra en risk för att rättstillämpningen låses. Någon sådan precisering bör därför inte göras.

Enligt regeringens uppfattning är artiklarna 9.1 och 9.2 i direktivet uppfyllda genom regleringen i 4 kap. 1 § UtlL. I artikel 9.3 i direktivet anges att det enligt artikel 2 c i direktivet måste finnas ett samband mellan förföljelsegrunderna och den fruktade förföljelsen. Detta överensstämmer med vad som gäller enligt Genèvekonventionen och utlänningslagen. Något behov av lagändringar för att genomföra direktivets bestämmelser i artikel 9 finns därför inte.

Flera remissinstanser har framfört kritik av innebörd att utredningens förslag inte speglar vikten av att beakta barns egna asylskäl. *BO, Rädda Barnens Riksförbund* och *UNICEF* anser att det behövs en ordentlig genomgång och analys av vad som är barnspecifik förföljelse och att regeringen för detta ändamål bör tillsätta en utredning. Regeringen vill här framhålla att utgångspunkten i den svenska asylprocessen är att barn som söker asyl i Sverige ska få sin ansökan prövad i en process där deras röst hörs och där hänsyn tas till deras behov. Barns egna asylskäl ska självklart beaktas. Det är viktigt att barnet uppmärksammas som en egen individ inte bara när barnet är ensamkommande utan även när en hel familj söker asyl. Beslut i asylärenden som rör barn bör innehålla en redovisning av barnets egna skäl och av hur barnets bästa har beaktats. Det finns i detta sammanhang skäl att påminna om att det upprepade gånger i tidigare förarbeten har uttalats att barn ska uppmärksammas som individer som har egna skäl för uppehållstillstånd (prop. 1988/89:86 s. 80 f., prop. 1996/97:25 s. 244 f. och 2004/05:170 s. 194). I 2005 års utlänningslag har bestämmelsen om att barn ska höras, om det inte är olämpligt, flyttats till lagens inledning (1 kap. 11 § UtlL). Därigenom understryks vikten av att artikel 12 i barnkonventionen följs. Vid prövningen av asylärenden som rör barn ska alltid den s.k. portalbestämmelsen om barnets bästa beaktas (1 kap. 10 § UtlL). Vid införandet av portalbestämmelsen anfördes att prövningen av barnets bästa inte kan gå så långt att det i princip blir till ett eget kriterium för uppehållstillstånd att vara barn. Risken skulle i sådant fall finnas att det blev frestande att utnyttja barnen när önskan att bosätta sig i ett visst land är stark men skyddsskälen otillräckliga (prop. 1996/97:25 s. 247). Denna bedömning gör sig alltjämt gällande.

Vidare vill regeringen här lyfta fram andra åtgärder som har vidtagits för asylsökande barn. Migrationsverket har fått i uppdrag att se till att särskild barnkompetens finns på samtliga enheter som utreder barns asylärenden. Migrationsverket ska vidta åtgärder för att säkerställa att barn kommer till tals och att deras situation redovisas i ärendena. Om det inte är möjligt att höra barnet direkt ska barnets situation klarläggas genom barnfokuserade föräldrasamtal. I 2008 års regleringsbrev anges att barns egna asylskäl alltid ska utredas och bedömas samt redovisas i besluten. Migrationsverket har utarbetat en samtals- eller intervjuguide som ska användas vid samtal med barn i utlänningsärenden. Verket har under åren 2005 och 2006 vidare utfärdat interna anvisningar för hanteringen av ärenden som omfattar barn såväl inom prövnings- som mottagandeverksamheten. Samtliga enheter med asylprövning har fått utbildning i att utreda barn. Prövningen av ärenden för ensamkommande barn handläggs vid särskilt utsedda enheter hos verket, där både beslutsfattare och handläggare har genomgått en särskild barnutbildning. Sedan år 2005 har utbildningar genomförts med delar av personalen i samarbete med Barnombudsmannen, bl.a. när det gäller barnkonsekvensanalyser. På flertalet tillståndsenheter finns det särskilt utsedda barnansvariga, varav flera har genomgått verkets utbildning i barnfrågor. På de större enheterna finns särskilda grupper som enbart handlägger barnärenden. I dessa s.k. barngrupper finns det handläggare och beslutsfattare med särskild barnkompetens.

När det gäller barnspecifika former av förföljelse kan särskilt framhållas att Migrationsverkets handbok innehåller avsnitt om hörande av barn i utlänningsärenden beträffande deras asylskäl. Den samtals- eller intervjuguide som har utarbetats för Migrationsverket beskriver en teknik som ska möjliggöra att barnet fritt kan berätta så detaljerat som möjligt om sina asylskäl. Migrationsverket fick i regleringsbrevet för år 2006 i uppdrag att redovisa hur barns asylskäl har beaktats i specifika former av förföljelse av barn, exempelvis könsstympning och tvångsrekrytering av barnsoldater. I regleringsbrevet för år 2008 ålades Migrationsverket att i återrapporteringen särskilt redovisa hur arbetet med att använda barnkonsekvensanalyser fortskrider, vilka åtgärder som vidtagits för att beakta barnperspektivet såväl i prövningen och mottagandet som i återvändandet samt i bosättningsärenden och hur myndigheten tillförsäkrar att ändamålsenlig barnkompetens finns att tillgå.

Mot den angivna bakgrunden anser regeringen att ytterligare åtgärder avseende barnspecifik förföljelse och barns asylskäl för närvarande inte behöver vidtas.

Förföljelsegrunderna

En utlänning är endast flykting om den fruktade förföljelsen har sin grund i utlänningens ras, nationalitet, tillhörighet till viss samhällsgrupp eller hans eller hennes religiösa eller politiska uppfattning. Någon definition av de olika förföljelsegrunderna finns inte i Genèvekonventionen. Någon sådan definition finns inte heller i direktivet men i artikel 10.1 anges vilka faktorer som medlemsstaterna ska ta

hänsyn till vid bedömningen av skälen till förföljelsen. I artikeln anges att de olika förföljelsegrunderna *ska omfatta särskilt* vissa uppräknade faktorer. Någon motsvarande bestämmelse finns inte i utlänningslagen. Frågan är om det för direktivets genomförande i svensk rätt krävs att det i svensk författningstext lämnas en närmare definition av skälen till förföljelse.

Regeringen konstaterar att artikel 10.1 motsvarar den i svensk rätt sedan länge etablerade tolkningen av Genèvekonventionen som kommit till uttryck i tidigare förarbetsuttalanden, t.ex. prop. 2005/06:6 s. 10 f. Det har framhållits att det inte kan komma ifråga att Sverige tillämpar Genèvekonventionen på ett sätt som, oavsett i vilken riktning det sker, avsevärt avviker från tillämpningen i andra länder (prop. 1996/97:25 s. 96 f.). Mot den bakgrunden anser regeringen, i likhet med *UNHCR*, att det finns anledning att låta lagtexten ligga så nära Genèvekonventionens formulering som möjligt. Det finns inte skäl att vid genomförandet av direktivet vid sidan av vad som anges i internationellt vedertagna tolkningsanvisningar slå fast principer för tolkningen. Det bör i stället överlämnas till rättstillämpningen att med stöd av förarbeten och internationella riktlinjer närmare utveckla tolkningen och tillämpningen av de olika förföljelsegrunderna. En allt för långtgående precisering i författningstext kan, som *UNHCR* påpekar, låsa rättsutvecklingen och verka begränsande. Artikel 10.1 bör alltså inte medföra några författningsändringar.

UNHCR har anfört att det i författningstext bör anges andra grupper – utöver kön och sexuell läggning – som kan utgöra samhällsgrupper i lagens mening. Tillhörighet till viss samhällsgrupp är den förföljelsegrund som anses mest svårdefinierad. I internationella sammanhang pågår ett kontinuerligt arbete för att bestämma begreppets innebörd. Vägledning för den svenska tolkningen av begreppet kan hämtas ur UNHCR:s handbok och exekutivkommitténs slutsatser (t.ex. UNHCR, Guidelines on International protection: *Membership of a particular social group*). Det är mot bakgrund av att det bland ett stort antal länder råder enighet om att Genèvekonventionen bör ges en mer vidsträckt tolkning än tidigare i fråga om förföljelsegrunden *tillhörighet till viss samhällsgrupp* som det svenska flyktingbegreppet utvidgats till att uttryckligen omfatta en utlänning som känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning. Med hänsyn till att en omfattande uppräkning bl.a. kan få till följd att uppräkningen uppfattas som uttömmande anser regeringen att det i författningstexten inte bör räknas upp fler grupper som kan anses utgöra en samhällsgrupp i lagens mening.

Artikel 10.2 i direktivet anger att det vid bedömningen av huruvida en sökande har en välgrundad fruktan för förföljelse är irrelevant om sökanden faktiskt har de egenskaper i fråga om ras, religion, nationalitet, tillhörighet till viss samhällsgrupp eller politisk åskådning som är skälet till förföljelsen om en sådan egenskap tillskrivs den sökande av den som utövar förföljelsen. Motsvarande gäller enligt svensk rätt och några författningsändringar krävs därför inte för att genomföra artikel 10.2.

Undantagsbestämmelserna

Definitionen av flykting i artikel 2 c i direktivet anger som en förutsättning för att en person ska anses vara flykting att han eller hon inte omfattas av artikel 12. En person som omfattas av något av undantagen i artikel 12 är således utesluten från att vara flykting.

I utlänningslagen finns det inte några bestämmelser som utesluter någon från flyktingskap på motsvarande sätt. Detta hänger samman med utlänningslagens konstruktion där uppehållstillståndet är det centrala. Sådana omständigheter som innebär att Genèvekonventionens bestämmelser inte ska tillämpas beträffande en utlänning, dvs. att han eller hon gjort sig skyldig till brott mot freden, krigsförbrytelse, brott mot mänskligheten, ett grovt icke-politiskt brott utanför tillflyktslandet eller gärningar som strider mot Förenta Nationernas syften och grundsatser, beaktas därför i stället i utlänningslagens bestämmelser om uppehållstillstånd. Enligt 5 kap. 1 § andra stycket 1 UtlL får uppehållstillstånd vägras en flykting om det finns synnerliga skäl att inte bevilja ett sådant tillstånd på grund av vad som är känt om utlänningens tidigare verksamhet eller med hänsyn till rikets säkerhet. Bestämmelsen tar sikte dels på sådana omständigheter som innebär att Genèvekonventionens bestämmelser inte ska tillämpas beträffande utlänningen, dels på situationer då det av hänsyn till rikets säkerhet inte är möjligt att ge asyl (prop. 1954:41 s. 77 och prop. 1975/76:18 s. 107, jfr Genèvekonventionen artikel 1 F).

Som nämns i föregående avsnitt anser regeringen att det följer av direktivet att kriterierna för vilka som omfattas av begreppen flykting och alternativt skyddsbehövande ska vara desamma i samtliga medlemsstater. För att uppnå full förenlighet med direktivet bör därför bestämmelser om uteslutande från flyktingskap införas i utlänningslagen.

Artikel 12.1 a i direktivet motsvarar artikel 1 D i Genèvekonventionen och är tillämplig på sådana flyktingar från Palestina som får ekonomiskt bistånd genom United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (UNRWA). Artikel 12.1 b i direktivet motsvarar artikel 1 E i Genèvekonventionen, som vid sin tillkomst främst tog sikte på personer som utan att vara medborgare i Tyskland ändå åtnjöt samma rättigheter som sådana medborgare. Dessa båda undantag utgår från att de utlänningar som omfattas av dem inte behöver något ytterligare skydd. Huruvida en utlänning redan har beviljats tillräckligt skydd och därmed inte är i behov av skydd i Sverige är en omständighet som måste beaktas vid prövningen av frågan om han eller hon riskerar förföljelse. Dessa undantag ryms således inom gällande lydelse av flyktingdefinitionen i 4 kap. 1 § UtlL och behöver inte enligt regeringens bedömning uttryckligen anges i utlänningslagen. I artikel 12.1 a i direktivet anges att om det skydd eller bistånd från andra organ eller kontor inom FN än UNHCR som utlänningen omfattas av har upphört utan att de berörda personernas ställning har fastställts slutgiltigt i enlighet med de relevanta resolutioner som antagits av FN:s generalförsamling, ska dessa personer automatiskt komma i åtnjutande av förmånerna i direktivet. *UNHCR* har anfört att lagtexten bör omfatta hela artikel 12.1 a. Regeringens förslag innebär att en utlänning som har erhållit sådant skydd eller bistånd som anges i artikel 12.1 a kommer att

omfattas av flyktingdefinitionen om detta skydd eller bistånd av någon anledning upphör. Därmed saknas skäl att särskilt reglera den situationen.

Artikel 12.2 a motsvarar artikel 1 F a i Genèvekonventionen och avser brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten, såsom dessa definieras i de internationella instrument som har upprättats för att beivra sådana brott. Dessa brott har allt sedan andra världskrigets slut givits skiftande definitioner. Ledning för vad som avses med *internationella instrument som har upprättats för att beivra sådana brott* finns i UNHCR:s handbok par. 150. Där anges att den mest uttömmande definitionen finns i 1945 års Londonöverenskommelse och i stadgan för den internationella krigstribunalen. En annan viktig internationell överenskommelse som räknas upp i UNHCR:s handbok är 1948 års konvention om förebyggande och bestraffning av brottet folkmord (genocide). Den senast överenskomna definitionen av brott mot mänskligheten och krigsförbrytelse finns i Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen från år 1998. Det är också förutsett att Romstadgan ska innehålla en definition av aggressionsbrott (brott mot freden). Någon sådan definition lyckades man dock inte enas om vid förhandlingarna av Romstadgan. Förhandlingar pågår för närvarande i syfte att skapa en definition av det brottet. Artikel 12.2 b i direktivet motsvarar artikel 1 F b i Genèvekonventionen och avser grovt icke-politiskt brott utanför tillflyktslandet. Artikel 12.2 c motsvarar artikel 1 F c i Genèvekonventionen och behandlar gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser. En utlänning som har gjort sig skyldig till sådana brott eller gärningar som omfattas av dessa bestämmelser kan som nämns ovan vägras uppehållstillstånd i Sverige. För att uppnå full förenlighet med direktivet anser regeringen att en bestämmelse bör införas i utlänningslagen som föreskriver att en utlänning som har gjort sig skyldig till brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten såsom dessa definieras i de internationella instrument som har upprättats för att beivra sådan brott, ett grovt icke-politiskt brott utanför tillflyktslandet eller gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser enligt inledningen och artiklarna 1 och 2 i Förenta nationernas stadga inte ska kunna anses vara flykting. En sådan reglering ligger närmare Genèvekonventionens bestämmelser än den nuvarande svenska regleringen eftersom det i artikel 1 F i konventionen anges att stadgandena i konventionen inte ska äga tillämpning på den beträffande vilken det föreligger allvarliga skäl antaga att han förövat brott mot freden, krigsförbrytelse, osv.

I artikel 12.2 b i direktivet om grovt icke-politiskt brott utanför tillflyktslandet anges att särskilt grymma handlingar, även om de begåtts i förment politiskt syfte, får betecknas som allvarliga icke-politiska brott. Detta överensstämmer med vad som uttalas i UNHCR:s handbok (par. 152) om grymma icke-politiska brott och också med vad som ligger till grund för den svenska tolkningen (jfr prop. 1996/97:25 s. 97). *Migrationsverket* anser att direktivets definition bör tas in i utlänningslagen. Enligt regeringens uppfattning är det inte nödvändigt att denna framgår direkt av lagtexten. Det har framhållits att det inte kan komma i fråga att Sverige tillämpar Genèvekonventionen på ett sätt som, oavsett i vilken riktning det sker, avsevärt avviker från tillämpningen i

andra länder (prop. 1996/97:25 s. 96 f.). Mot den bakgrunden anser regeringen att det finns anledning att låta lagtexten ligga så nära Genèvekonventionens formulering som möjligt. Det finns inte skäl att vid genomförandet av direktivet vid sidan av vad som anges i internationellt vedertagna tolkningsanvisningar slå fast principer för tolkningen. Det bör i stället överlämnas till rättstillämpningen att med stöd av förarbeten och internationella riktlinjer närmare utveckla tolkningen och tillämpningen av icke-politiskt brott. En allt för långtgående precisering i författningstext kan låsa rättsutvecklingen och verka begränsande. Med hänsyn härtill bör direktivets definition av icke-politiskt brott inte tas in i utlänningslagen.

Enligt artikel 12.3 i direktivet gäller undantagen i artikel 12.2 även personer som anstiftar eller på annat sätt deltar i förövandet av de brott eller gärningar som nämns. Detta bör komma till uttryck i lagtexten. Som nämns ovan anser regeringen att det följer av direktivet att kriterierna för vilka som omfattas av begreppen flykting och alternativt skyddsbehövande ska vara desamma i samtliga medlemsstater. Direktivet medger därför inte, som *BO* föreslagit, att barn undantas från uteslutandebestämmelsen. Att en utlänning är utesluten från flyktingskap innebär emellertid inte att han eller hon är utesluten från möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.

Genom att i utlänningslagen införa bestämmelser om uteslutande från möjligheten att vara flykting eller annan skyddsbehövande kan, som *Röda Korset* har påpekat, den situationen uppkomma att en utlänning är utesluten från att anses som flykting eller annan skyddsbehövande samtidigt som det föreligger hinder mot verkställighet av ett avvisnings- eller utvisningsbeslut. När ett beslut om avvisning eller utvisning ska fattas ska den beslutande myndigheten eller domstolen enligt 8 kap. 17 § UtlL ta hänsyn till om det föreligger verkställighetshinder. Om det föreligger verkställighetshinder eller om det senare visar sig att verkställighet inte kan ske, kan ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas med stöd av 5 kap. 11 § UtlL. Bestämmelsen tar enligt förarbetena bl.a. sikte på fall då det före ett avvisnings- eller utvisningsbeslut visar sig att ett sådant beslut inte skulle gå att verkställa under viss tid (prop. 2004/05:170 s. 282 f.). Om verkställighetshindret bedöms vara bestående under så lång tid att utlänningen kan bedömas få en särskild anknytning till Sverige kan ett uppehållstillstånd ges med stöd av 5 kap. 6 § UtlL, uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter. Regeringen anser, till skillnad från *Röda Korset*, att det inte bör införas någon särskild grund för uppehållstillstånd för utlänningar som har begått sådana handlingar att de är uteslutna från flyktingskap och från att anses som annan skyddsbehövande. Bestämmelserna om uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder och synnerligen ömmande omständigheter ger enligt regeringens uppfattning tillräckliga möjligheter att hantera angivna situationer.

7.2.3 Beviljande av flyktingstatus

Regeringens förslag: En utlänning som uppfyller kriterierna för att vara flykting och som inte är utesluten från att anses som flykting ska förklaras vara flykting (flyktingstatusförklaring).

En utlänning som har beviljats uppehållstillstånd på någon annan grund än att han eller hon är flykting ska kunna ansöka om flyktingstatusförklaring.

En utlänning får vägras flyktingstatusförklaring om han eller hon genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenat med allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta honom eller henne stanna i Sverige eller om han eller hon har bedrivit verksamhet som inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att han eller hon skulle fortsätta verksamheten här.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Enligt utredningens förslag skulle direktivets bestämmelser som ger möjlighet att vägra flyktingstatus inte föranleda några författningsändringar.

Remissinstanserna: Många remissinstanser som har yttrat sig om förslaget, däribland *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet, Amnesty International – Svenska sektionen, Caritas, Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar* och *Rädda Barnens Riksförbund,* välkomnar förslaget att frågan om flyktingförklaring ska prövas med automatik. *Svenska Röda Korset* anser att det uttryckligen bör framgå av utlänningslagen att frågan om flyktingförklaring ska prövas i alla asylärenden, särskilt då ett införande av direktivets begrepp alternativt skyddsbehövande riskerar att leda till minskad tydlighet i detta avseende. Det måste enligt Röda Korset stå helt klart för ansvariga myndigheter att övriga skyddsgrunder utgör ett komplement till att beviljas asyl som flykting, inte ett jämbördigt alternativ. Även *Kammarrätten i Stockholm* framhåller att asylprövningen ska ske mot Genèvekonventionens bestämmelser och att det inte är tillräckligt att flyktingen får skydd på andra grunder. *Migrationsverket* anför att en ordning med obligatorisk flyktingförklaring i vissa fall kan medföra stora problem för den enskilde. Utgångspunkten i direktivet är att den som anser sig i behov av skydd ansöker om internationellt skydd. Utgångspunkten i utlänningslagen är i stället att personen ansöker om uppehållstillstånd. I en sådan ordning är det, enligt Migrationsverket, rimligt att personen uttryckligen ansöker om flyktingförklaring. Den kombination av direktivets utgångspunkt och utlänningslagens konstruktion som är resultatet av utredningens förslag innebär, enligt verket, att den sökande själv inte kan avge någon viljeyttring, som t.ex. att få sin sak prövad inom ramen för humanitära skäl. *Länsrätten i Skåne län* anser att utredningens förslag till lagtext skulle bli tydligare om den utformades så att det klart framgår att flyktingförklaring förutsätter att undantagen inte är tillämpliga.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 13 i direktivet ska medlemsstaterna bevilja en tredjelandsmedborgare eller en statslös

person flyktingstatus om han eller hon kan betraktas som flykting enligt kapitlen II och III.

Enligt artikel 14.5 får medlemsstaterna besluta att inte bevilja status för en flykting om det finns skälig anledning att betrakta vederbörande som en fara för säkerheten i medlemsstaten eller om vederbörande utgör en samhällsfara i medlemsstaten med hänsyn till att han eller hon genom en lagakraftvunnen dom har dömts för ett synnerligen allvarligt brott.

Direktivets bestämmelse om beviljande av flyktingstatus innebär att en utlänning som uppfyller kraven för att betraktas som flykting ska beviljas flyktingstatus. Som framgår av avsnitt 7.1 anser regeringen att utlänningslagen ska anpassas till direktivets statusreglering. Utredningen har föreslagit att direktivets bestämmelse om beviljande av flyktingstatus ska genomföras genom att bestämmelsen om flyktingförklaring ska göras obligatorisk. Flyktingförklaringen ska enligt utredningen konkretisera beviljandet av flyktingstatus. Regeringen anser att det bör tydliggöras att en statusreglering införs i utlänningslagen. Förklaringen av att en utlänning uppfyller kriterierna för att vara flykting föreslås därför benämnas flyktingstatusförklaring. I likhet med *Länsrätten i Skåne län* anser regeringen att det bör framgå av lagtexten att endast den som inte är utesluten från att vara flykting kan förklaras vara flykting.

Migrationsverket har i sitt remissvar anfört att det kan innebära stora problem för en utlänning om flyktingförklaringen blir obligatorisk och att den som så önskar i stället borde kunna få uppehållstillstånd på en annan grund. Regeringen anser att det följer av direktivet att den som är flykting ska beviljas flyktingstatus. Flera remissinstanser såsom *Amnesty International – Svenska sektionen, Caritas, Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar, Rädda Barnens Riksförbund* samt *UNICEF* har också varit positiva till detta.

En utlänning som har beviljats uppehållstillstånd av andra skäl än flyktingsskäl kan t.ex. på grund av händelser i hemlandet bli flykting under tiden han eller hon vistas här. Det måste därför vara möjligt att beviljas flyktingstatus i efterhand. Som *Kammarrätten i Stockholm* har påpekat kan prövningen i dessa fall endast komma att ske på begäran av flyktingen.

Röda Korset och *Kammarrätten i Stockholm* har påpekat att en asylansökan i första hand ska prövas mot flyktingkriterierna. Den föreslagna bestämmelsen om att en utlänning som uppfyller förutsättningarna för att vara flykting ska förklaras vara flykting innebär ett förtydligande av vad som redan gäller nämligen att frågan om flyktingskap ska prövas före frågan om annat skydd. Enligt regeringen krävs inte något ytterligare förtydligande.

Bestämmelsen om när flyktingstatus kan vägras i artikel 14.5 motsvarar bestämmelsen om undantag från principen om non-refoulement i artikel 33.2 i Genèvekonventionen. Principen om non-refoulement innebär att en fördragsslutande stat inte får avvisa eller utvisa en flykting till gränsen mot ett område där hans eller hennes liv eller frihet skulle hotas på grund av de skäl som anges i flyktingdefinitionen. I artikel 33.2 anges i vilka fall undantag får göras, dvs. när en flykting får avvisas eller utvisas. Syftet med artikeln är att skydda den aktuella statens intressen.

Artikel 33 i Genèvekonventionen motsvarar bestämmelsen om verkställighetshinder i 12 kap. 2 § UtlL. Enligt den bestämmelsen får en utlänning inte avvisas eller utvisas till ett land om utlänningen riskerar att utsättas för förföljelse i det landet eller om utlänningen inte är skyddad i det landet mot att sändas vidare till ett land där utlänningen löper risk för förföljelse. Skyddet mot verkställighet gäller enligt andra stycket inte om det inte är möjligt att verkställa avvisningen eller utvisningen till något annat land och utlänningen genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenat med allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta utlänningen stanna i Sverige. Detta gäller dock inte om den förföljelse som hotar i det andra landet innebär fara för utlänningens liv eller annars är av särskilt svår art. Enligt tredje stycket gäller skyddet mot verkställighet inte heller om utlänningen har bedrivit verksamhet som inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att utlänningen skulle fortsätta verksamheten här i landet och det inte är möjligt att sända utlänningen till något annat land.

Enligt nu gällande ordning kan således en utlänning som har begått ett synnerligen grovt brott eller utgör en fara för rikets säkerhet i vissa fall avvisas eller utvisas trots att han eller hon uppfyller förutsättningarna för att anses som flykting. Enligt regeringens mening bör en flykting som ska avvisas eller utvisas på grund av brottslighet eller hot mot rikets säkerhet inte beviljas flyktingstatus. Regeringen anser därför att det i de situationer en flykting kan avvisas eller utvisas också ska vara möjligt att vägra flyktingen flyktingstatusförklaring. Detta överensstämmer med vad som föreskrivs i artikel 14.5. Regeringen föreslår därför att en utlänning som uppfyller kriterierna för att erhålla flyktingstatusförklaring ska kunna vägras en sådan förklaring han eller hon genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenat med allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta honom eller henne stanna i Sverige eller har bedrivit verksamhet som inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att han eller hon skulle fortsätta verksamheten här.

En utlänning som vägras flyktingstatus i enlighet med artikel 14.5 i direktivet ska enligt artikel 14.6 ha de rättigheter som anges i eller som liknar de som anges i artiklarna 3, 4, 16, 22, 31, 32 och 33 i Genèvekonventionen. Regeringen konstaterar, i likhet med utredningen, att svensk rätt uppfyller kraven i artikel 14.6. Artikeln föranleder därför inte några författningsåtgärder.

7.2.4 Upphörande av att vara flykting

Regeringens förslag: Det ska framgå av lagtexten att endast väsentliga och bestående förändringar i utlänningens hemland eller tidigare vistelseland ska kunna medföra att utlänningen upphör att vara flykting.

Utredningens bedömning: Utredningen har bedömt att den svenska ordningen uppfyller direktivets krav och att några författningsändringar inte behövs.

Remissinstanserna: *FN:s flyktingkommissariat – UNHCR, Stockholm (UNHCR)* anser att det bör framgå av lagtexten att det krävs att förändringarna som föranleder att utlänningen upphör att vara flykting är djupgående och bestående.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 11.1 i direktivet ska en tredjelandsmedborgare eller statslös person upphöra att vara flykting om hon eller han

a) av fri vilja på nytt begagnar sig av det lands skydd vari han eller hon är medborgare, eller

b) efter att ha förlorat sitt medborgarskap, av fri vilja förvärvar det på nytt, eller

c) förvärvar medborgarskap, och kommer i åtnjutande av det landets skydd, eller

d) av fri vilja återvänder för att bosätta sig i det land som han eller hon lämnat eller fortsatt att uppehålla sig utanför på grund av fruktan för förföljelse, eller

e) inte längre kan fortsätta att vägra att begagna sig av skyddet i det land där han eller hon är medborgare eftersom de omständigheter som ledde till att han eller hon erkändes som flykting inte längre föreligger, eller

f) utan att äga medborgarskap i något land, kan återvända till det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort, eftersom de omständigheter som ledde till att han eller hon erkändes som flykting inte längre föreligger.

Artikel 11.1 i direktivet motsvarar artikel 1 C i Genèvekonventionen och 4 kap. 5 § UtlL. Enligt artikel 11.2 i direktivet ska medlemsstaterna vid tillämpningen av punkterna 1 e och f beakta huruvida omständigheterna har ändrats så väsentligt och varaktigt att flyktingens fruktan för förföljelse inte längre kan anses välgrundad. Punkterna 1 e och f motsvaras av 4 kap. 5 § 5 UtlL. Där föreskrivs att flyktingskap ska upphöra om flyktingen inte längre befinner sig i en sådan situation att han eller hon kan anses som flykting och därför inte kan fortsätta att vägra använda sig av det lands skydd där han eller hon är medborgare eller som statslös tidigare hade sin vistelseort. I utlänningslagen finns dock ingen uttrycklig föreskrift om att förändringarna ska vara väsentliga och bestående för att flyktingskap ska anses ha upphört. Direktivet bör därför, i enlighet med vad *UNHCR* anfört, genomföras på så sätt att 4 kap. 5 § 5 UtlL ändras så att det framgår att det ska vara fråga om väsentliga och bestående förändringar i utlänningens hemland eller i det land där utlänningen som statslös tidigare hade sin vistelseort för att han eller hon inte längre ska anses vara flykting.

7.2.5 Återkallelse av flyktingstatus

Regeringens förslag: Det ska vara möjligt att återkalla en flyktingstatusförklaring om utlänningen genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenat med allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta honom eller henne stanna i Sverige eller om utlänningen har bedrivit verksamhet som inneburit fara för rikets

säkerhet och det finns anledning att anta att han eller hon skulle fortsätta verksamheten här i landet.

Utredningens bedömning: Enligt utredningens bedömning bör direktivets fakultativa bestämmelser om återkallelse av flyktingstatus på grund av brott eller verksamhet som innebär fara för rikets säkerhet (artikel 14.4) inte föranleda några författningsändringar.

Remissinstanserna: *Hovrätten för Västra Sverige* och *Länsrätten i Skåne län* har vissa språkliga synpunkter på utredningens förslag till lagtext. Hovrätten anser att en hänvisning till bestämmelsen om återkallelse av flyktingförklaring som återfinns i 4 kap. UtlL borde införas i 7 kap. UtlL eftersom utlänningslagens disposition ger intryck av att samtliga bestämmelser om återkallelse finns i 7 kap. UtlL.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 14.1 i direktivet ska medlemsstaterna återkalla, upphäva eller vägra att förnya en tredjelandsmedborgares eller statslös persons flyktingstatus om vederbörande inte längre är flykting enligt artikel 11.

Enligt artikel 14.3 ska medlemsstaterna återkalla, upphäva eller vägra att förnya en persons flyktingstatus om det efter beviljandet av flyktingstatus fastställs att vederbörande skulle ha varit eller är utesluten från att vara flykting i enlighet med artikel 12 eller har förvrängt eller utelämnat fakta, inklusive användning av falska handlingar, och detta varit avgörande för beviljandet av flyktingstatusen.

I 4 kap. 3 § andra stycket UtlL regleras återkallelse av flyktingförklaring. Bestämmelsen motsvarar direktivets bestämmelser om återkallelse och upphävande av flyktingsstatus i artiklarna 14.1 och 14.3. En flyktingförklaring ska enligt bestämmelsen återkallas om det framkommer att utlänningen inte längre är att anse som flykting, dvs. inte längre uppfyller rekvisiten i flyktingdefinitionen. Att utlänningen inte längre är att anse som flykting kan bero på att utlänningen lämnade felaktiga uppgifter vid ansökan och förutsättningar för flyktingförklaring således saknades (prop. 1979/80:96 s. 117). Det kan också bero på att flyktingskapet har upphört på grund av senare inträffade omständigheter enligt 4 kap. 5 § UtlL (jfr avsnitt 7.2.4). Återkallelsebestämmelsen i 4 kap. 3 § UtlL är till sin lydelse tvingande. Frågan om återkallelse tas upp när det finns anledning till det, t.ex. i samband med utvisning på grund av brott. Migrationsverket bedriver inte någon efterforskande verksamhet. Direktivets bestämmelser om återkallelse och upphävande kan inte rimligen anses innebära att medlemsstaterna är skyldiga att fortlöpande följa upp och på eget initiativ pröva om förutsättningar för flyktingskap alltjämt föreligger. Utlänningslagens bestämmelser uppfyller direktivets krav avseende återkallelse av flyktingstatus och några författningsändringar är därför inte påkallade.

En förklaring om att en utlänning är flykting föreslås inte vara tidsbegränsad och något behov av att införa bestämmelser om förnyelse av flyktingstatus föreligger därför inte.

Enligt den fakultativa bestämmelsen i artikel 14.4 i direktivet får medlemsstaterna återkalla, upphäva eller vägra att förnya en tredjelandsmedborgares eller en statslös persons flyktingstatus om det finns skälig anledning att betrakta vederbörande som en fara för

säkerheten i medlemsstaten eller om vederbörande utgör en samhällsfara i medlemsstaten på grund av att han eller hon genom en lagakraftvunnen dom har dömts för ett synnerligen allvarligt brott. I artikel 14.5 anges att medlemsstaterna i dessa situationer även får vägra en tredjelandsmedborgare eller statslös person flyktingstatus. Artikel 14.5 har behandlats i avsnitt 7.2.3. Där föreslås att det ska införas bestämmelser i utlänningslagen som gör det möjligt att vägra en utlänning flyktingstatus om utlänningen genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenat med allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta honom eller henne stanna i Sverige eller om utlänningen har bedrivit verksamhet som inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att han eller hon skulle fortsätta verksamheten i Sverige. Om en utlänning har beviljats flyktingstatus och det kommer fram att han eller hon har gjort sig skyldig till ett sådant brott eller bedrivit sådan verksamhet att han eller hon hade kunnat vägras flyktingstatus bör det enligt regeringens mening vara möjligt att återkalla utlänningens flyktingstatus. Regeringen föreslår därför att det ska vara möjligt att återkalla en utlännings flyktingstatusförklaring under samma förutsättningar som det föreslås vara möjligt att vägra en utlänning en sådan förklaring. Förslaget innebär att det kommer att vara möjligt att återkalla en utlännings flyktingstatusförklaring i samma situationer som det enligt 12 kap. 2 § UtlL är möjligt att avvisa eller utvisa en flykting.

En utlänning vars flyktingstatus återkallas i enlighet med artikel 14.4 i direktivet ska enligt artikel 14.6 ha de rättigheter som anges i eller som liknar de som anges i artiklarna 3, 4, 16, 22, 31, 32 och 33 i Genèvekonventionen. Regeringen konstaterar, i likhet med utredningen, att svensk rätt uppfyller kraven i artikel 14.6. Artikel 14.6 föranleder därför inte några författningsåtgärder.

Att en utlännings flyktingstatusförklaring återkallas innebär inte i sig att hans eller hennes uppehållstillstånd ska återkallas. För att ett uppehållstillstånd ska kunna återkallas måste någon av förutsättningarna för det i 7 kap. vara uppfyllda. Direktivet innebär inte något hinder mot att behålla denna ordning. *Hovrätten för Västa Sverige* har föreslagit att det ska införas en bestämmelse i 7 kap. UtlL som upplyser om bestämmelserna om återkallelse av flyktingförklaring. I 7 kap. UtlL finns endast bestämmelser om återkallelse av tillstånd. Mot den bakgrunden anser regeringen inte att det finns skäl att där hänvisa till bestämmelser om återkallelse av flyktingstatusförklaring.

Artikel 14.2 i direktivet behandlar bevisbördans placering i förfaranden om återkallelse av flyktingstatus. Medlemsstaterna ska i varje enskilt fall bevisa att tredjelandsmedborgaren inte längre uppfyller eller aldrig har uppfyllt kraven för att betecknas som flykting. I svensk rätt följer det av allmänna rättsprinciper att det är myndigheten som har bevisbördan i ärenden om återkallelse av ett gynnande beslut. En individuell bedömning ska göras och kraven på myndighetens utredning och bevisning är högt ställda. Enligt regeringens bedömning uppfyller svensk rätt direktivets krav och artikel 14.2 bör inte föranleda några författningsåtgärder.

7.3 Andra skyddsbehövande

7.3.1 Inledning

Direktivet ger skydd åt två kategorier av skyddsbehövande, flyktingar och alternativt skyddsbehövande. I detta avsnitt behandlas direktivets bestämmelser som rör definitionen av begreppet alternativt skyddsbehövande (artiklarna 2 e, 15 och 17), beviljande av status som alternativt skyddsbehövande (artikel 18), upphörande av skyddsbehov (artikel 16) samt återkallelse av, upphävande av och vägran att förnya status som alternativt skyddsbehövande (artikel 19).

7.3.2 Skyddsgrundsdirektivet och utlänningslagens bestämmelser om skyddsbehövande i övrigt

Regeringens förslag: 4 kap. 2 § UtlL om skyddsbehövande i övrigt ska delas upp i två paragrafer. Den ena ska innehålla bestämmelser som motsvarar direktivets bestämmelser om alternativt skyddsbehövande (artiklarna 2 e och 15). Den andra ska innehålla bestämmelser om sådana skyddsbehövande som inte omfattas av direktivet. Direktivets alternativt skyddsbehövande ska i svensk rätt benämnas alternativt skyddsbehövande medan övriga skyddsbehövande ska benämnas övriga skyddsbehövande.

En utlänning ska inte anses som alternativt skyddsbehövande eller som övrig skyddsbehövande om det finns synnerlig anledning att anta att han eller hon har gjort sig skyldig till brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten såsom dessa definieras i de internationella instrument som har upprättats för att beivra sådana brott, om han eller hon har förövat ett allvarligt brott, om han eller hon har gjort sig skyldig till gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser enligt inledningen och artiklarna 1 och 2 i Förenta nationernas stadga eller om han eller hon utgör en fara för rikets säkerhet.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen har föreslagit att definitionen av skyddsbehövande i övrigt i 4 kap. 2 § UtlL ska kompletteras med en bestämmelse avseende utlänningar som omfattas av artikel 15 c i skyddsgrundsdirektivet, som avser allvarligt och personligt hot mot en civilpersons liv eller lem på grund av urskillningslöst våld i situationer av internationell eller intern väpnad konflikt. Utredningen har vidare föreslagit att bestämmelsen om skydd på grund av en miljökatastrof i 4 kap. 2 § första stycket 3 UtlL ska flyttas till en egen bestämmelse i 5 kap. UtlL.

Remissinstanserna: Utredningens förslag har bemötts positivt av flertalet remissinstanser. *Barnombudsmannen (BO)* anser att den kompletterande bestämmelsen även bör omfatta personer som inte är civilpersoner när det gäller barn t.ex. barnsoldater. BO anser vidare att barn inte bör omfattas av uteslutandebestämmelserna. *Svenska Röda Korset* anser att förslaget riskerar att leda till otydlighet och att frågan hur direktivets bestämmelser om alternativt skyddsbehövande ska

genomföras i svensk rätt bör analyseras ytterligare. Enligt Röda Korset är ett alternativ att göra rätten till skydd enligt 4 kap. 2 § första stycket 2 UtlL om väpnad konflikt och svåra motsättningar absolut. Svenska Röda Korset anser att samtliga skyddsgrunder bör behållas i 4 kap. UtlL. *FN:s flyktingkommissariat – UNHCR, Stockholm (UNHCR)* anför att organisationen inte delar utredningens bedömning att den fakultativa bestämmelsen i artikel 17.3 ryms i den föreslagna bestämmelsen och föreslår att det klargörs att så inte är fallet. *Hovrätten för Västa Sverige, Länsrätten i Stockholms län, Länsrätten i Göteborg* och *Länsrätten i Skåne län* har språkliga invändningar mot förslaget till författningstext. *Svensk flyktinghjälp – SWERA* anför att det begrepp utredningen valt när det gäller riskbedömningen medför en oklarhet. *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* anför att det är olyckligt att välja lokutionen *anledning anta* i riskrekvisitet eftersom denna förekommer som uttryck för ett (mycket) lågt beviskrav i svensk rätt. Enligt fakultetsnämnden bör man i stället använda den ursprungliga översättningen *grundad anledning att förmoda*. *Malmö tingsrätt* anför att det inte enligt tingsrättens uppfattning är självkart att uttrycket *grundad anledning att förmoda* är mer förmånligt för den enskilde vid bedömningen av dennes skyddsbehov än rekvisitet *välgrundad fruktan*. *Kammarrätten i Stockholm* och *Länsrätten i Stockholms län* har anfört att begreppet *alternativt skyddsbehövande* är språkligt tveksamt.

Skälen för regeringens förslag

Utgångspunkter

Både direktivet och utlänningslagen innehåller bestämmelser om andra skyddsbehövande än flyktingar. I direktivet används begreppet alternativt skyddsbehövande och i utlänningslagen begreppet skyddsbehövande i övrigt. Frågan är hur dessa begrepp förhåller sig till varandra och hur bestämmelserna i utlänningslagen ska vara utformade för att uppfylla direktivets bestämmelser.

Direktivets definition av alternativt skyddsbehövande

Alternativt skyddsbehövande definieras i artikel 2 e i direktivet som en tredjelandsmedborgare eller statslös person som inte uppfyller kraven för att betecknas som flykting, men där det finns grundad anledning att förmoda att den berörda personen, om han eller hon återsänds till sitt ursprungsland, eller, ifråga om en statslös person, till det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort, skulle utsättas för en verklig risk att lida allvarlig skada enligt artikel 15 och som inte omfattas av artikel 17.1 och 17.2 och som inte kan, eller på grund av sådan risk inte vill, begagna sig av det landets skydd. Allvarlig skada definieras i artikel 15 i direktivet som dödsstraff eller avrättning (a), tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning av en sökande i ursprungslandet (b) eller allvarligt och personligt hot mot en civilpersons liv eller lem på grund av urskillningslöst våld i situationer av internationell eller intern väpnad konflikt (c).

Ledning för vad som avses med civilperson i direktivets mening finns i skäl 25 i inledningen till direktivet där det anges att kriterierna för att fastställa om en person är berättigad till skydd som alternativt skyddsbehövande bland annat ska hämtas från internationella förpliktelser rörande mänskliga rättigheter.

Enligt artikel 17.1 uppfyller en tredjelandsmedborgare eller en statslös person inte kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande om det finns synnerliga skäl att anse att han eller hon har förövat ett brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten, såsom dessa definieras i de internationella instrument som har upprättats för att beivra sådana brott (a) eller har förövat ett allvarligt brott (b) eller har gjort sig skyldig till gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser enligt inledningen och artiklarna 1 och 2 i Förenta nationernas stadga (c) eller utgör en fara för samhället eller säkerheten i den medlemsstat där han eller hon befinner sig (d). Enligt artikel 17.2 gäller vad som sägs i artikel 17.1 även personer som anstiftar eller på något annat sätt deltar i förövandet av de brott eller gärningar som nämns där.

Medlemsstaterna får enligt artikel 17.3 även besluta att en tredjelandsmedborgare eller en statslös person inte uppfyller kriterierna för att betecknas som alternativt skyddsbehövande om han eller hon före inresan i medlemsstaten begått ett eller flera brott som i medlemsstaten skulle ha gett fängelsestraff och han eller hon lämnade ursprungslandet endast för att undvika påföljder för dessa brott.

Utlänningslagens definition av skyddsbehövande i övrigt

Skyddsbehövande i övrigt definieras i 4 kap. 2 § UtlL. Där anges att med skyddsbehövande i övrigt avses en utlänning som i andra fall än som avses i 1 § (definitionen av flykting) befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i därför att han eller hon känner välgrundad fruktan för att straffas med döden eller att utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (1), behöver skydd på grund av yttre eller inre väpnad konflikt eller på grund av andra svåra motsättningar i hemlandet känner välgrundad fruktan för att utsättas för allvarliga övergrepp (2), eller inte kan återvända till sitt hemland på grund av en miljökatastrof (3). Motsvarande gäller för en statslös utlänning som befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare haft sin vanliga vistelseort.

Begreppet skyddsbehövande i övrigt

Utredningen har föreslagit att 4 kap. 2 § UtlL ska kompletteras med en bestämmelse för utlänningar som omfattas av artikel 15 c i direktivet, allvarligt och personligt hot mot en civilpersons liv eller lem på grund av urskillningslöst våld i situationer av internationell eller intern väpnad konflikt och att bestämmelsen om miljökatastrof ska flyttas till en egen paragraf i 5 kap. UtlL. Som framgår av avsnitt 7.1 anser regeringen att kriterierna för vilka som omfattas av begreppen flykting och alternativt skyddsbehövande måste vara desamma i alla medlemsstater. Eftersom

utlänningslagens begrepp *skyddsbehövande i övrigt* är vidare än direktivets begrepp *alternativt skyddsbehövande* är utredningens förslag enligt regeringens mening inte förenligt med direktivet. Regeringen anser att det i utlänningslagen bör införas en kategori skyddsbehövande som motsvarar direktivets kategori *alternativt skyddsbehövande*.

Att direktivet är ett minimidirektiv ger utrymme för att i nationell lagstiftning ha bestämmelser som ger rätt till uppehållstillstånd för andra tredjelandsmedborgare än dem som omfattas av direktivet liksom att ha förmånligare villkor gällande innehållet i skyddet, t.ex. beträffande uppehållstillstånd eller tillträde till arbetsmarknaden. Direktivet föranleder därför inte någon inskränkning av vilka som ska kunna erhålla uppehållstillstånd som skyddsbehövande i Sverige. Inte heller finns det någon anledning att av andra skäl föreslå någon sådan inskränkning. Utöver en kategori som motsvarar direktivets alternativt skyddsbehövande bör det därför i utlänningslagen finnas en kategori skyddsbehövande som innefattar resterande del av den nuvarande kategorin skyddsbehövande i övrigt.

Regeringen föreslår mot bakgrund av det ovan anförda att paragrafen om skyddsbehövande i övrigt (4 kap. 2 § UtlL) delas upp i två paragrafer, en som innehåller bestämmelser som motsvarar direktivets bestämmelser om alternativt skyddsbehövande och en som innehåller bestämmelser om de skyddsbehövande i övrigt som inte omfattas av direktivet. Den förstnämnda kategorin, den som motsvarar direktivets alternativt skyddsbehövande, föreslås benämnas *alternativt skyddsbehövande* och den andra, som således blir en nationell skyddskategori, föreslås benämnas *övriga skyddsbehövande*.

Både direktivet och utlänningslagen innehåller en bestämmelse om skydd åt dem som riskerar dödsstraff eller att utsättas för tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (artiklarna 15 a och b i direktivet respektive 4 kap. 2 § första stycket p 1 UtlL). I direktivet nämns förutom dödsstraff avrättning. Avrättning omfattas av utlänningslagens begrepp dödsstraff. Utlänningslagen nämner till skillnad från direktivet kroppsstraff. Enligt FN:s tortyrkonvention kan kroppsstraff vara en form av tortyr. Kroppsstraff som strider mot folkrätten ingår också i begreppet *omänsklig och förnedrande behandling*. Enligt regeringens bedömning omfattar bestämmelsen om skydd åt dem som riskerar dödsstraff eller att utsättas för tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning i 4 kap. 2 § första stycket 1 UtlL samma förutsättningar som artiklarna 15 a och b i direktivet. Både direktivet och utlänningslagen ger också skydd i situationer av väpnad konflikt (artikel 15 c i direktivet respektive 4 kap. 2 § första stycket 2 UtlL). Bestämmelserna om väpnad konflikt skiljer sig dock åt och det skydd som direktivet ger är snävare än utlänningslagens. Direktivet ger skydd åt en civilperson som skulle utsättas för en verklig risk att drabbas av allvarligt och personligt hot mot liv eller lem på grund av urskillningslöst våld medan utlänningslagen ger skydd åt den som behöver skydd på grund av en väpnad konflikt. Utlänningslagen innehåller slutligen bestämmelser om svåra motsättningar och miljökatastrof. Några motsvarande bestämmelser finns inte i direktivet. Regeringen anser mot den angivna bakgrunden att den föreslagna uppdelningen av den nuvarande paragrafen om skyddsbehövande i övrigt

bör göras på så sätt att den ena paragrafen omfattar dem som behöver skydd på grund av tortyr m.m. (nuvarande 1) och dem som behöver skydd på grund av allvarligt och personligt hot mot en civilpersons liv eller lem på grund av urskillningslöst våld i situationer av internationell eller intern väpnad konflikt (delar av nuvarande 2), och den andra paragrafen omfattar övriga situationer av väpnad konflikt (delar av nuvarande 2) samt skydd på grund av svåra motsättningar (delar av nuvarande 2) och miljökatastrof (nuvarande 3).

Bestämmelserna om alternativt skyddsbehövande i direktivet och skyddsbehövande i övrigt i utlänningslagen skiljer sig åt vad avser beviskrav och vilket krav på risk som uppställs. Enligt artikel 2 e i direktivet ska det föreligga *grundad anledning att förmoda* att tredjelandsmedborgaren vid ett återsändande skulle utsättas för en *verklig risk* att lida allvarlig skada för att han eller hon ska anses vara alternativt skyddsbehövande. Det krav som ställs för att en utlänning ska vara skyddsbehövande i övrigt enligt utlänningslagen är olika beroende på vilken grund skyddsbehov föreligger. När det gäller risk för dödsstraff, tortyr m.m. (4 kap. 2 § första stycket 1) och risk för allvarliga övergrepp på grund av andra svåra motsättningar (4 kap. 2 § första stycket 2 andra hälften av bestämmelsen) krävs att utlänningen känner *välgrundad fruktan* för att bli utsatt för det som skyddet avser. När det gäller yttre eller inre väpnad konflikt (4 kap. 2 § första stycket 2 första delen) krävs i stället att utlänningen *behöver skydd*. När det gäller skydd vid miljökatastrof (4 kap. 2 § första stycket 3) krävs att utlänningen *inte kan återvända* till sitt hemland.

Utredningen har anfört att direktivets rekvisit *grundad anledning att förmoda* att utlänningen vid ett återsändande skulle utsättas för en *verklig risk* att lida allvarlig skada kan uppfattas som mer förmånligt för den enskilde vid bedömningen av dennes skyddsbehov än utlänningslagens rekvisit *välgrundad fruktan*. Utredningen har därför föreslagit att utlänningslagen ska anpassas till direktivets ordalydelse genom att rekvisitet *grundad anledning att anta* tas in i lagen. Regeringen delar uppfattningen att utlänningslagen bör anpassas till direktivets riskrekvisit. *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* har anfört att lokutionen *anledning anta* som bl.a. används i 23 kap. RB ger uttryck för ett (mycket) lågt beviskrav i svensk rätt och föreslagit att direktivets rekvisit *grundad anledning att förmoda* används i stället. I 23 kap. 1 § RB används visserligen uttryckssättet *anledning att anta* dock inte *grundad* anledning att anta. I 12 kap. 1 § UtlL används uttrycket *skälig anledning att anta*. Med beaktande av att beviskraven för verkställighetshinder bör ligga något lägre än kraven för uppehållstillstånd anser regeringen att utredningens förslag bör följas.

Uppdelningen av 4 kap. 2 § UtlL innebär inte någon förändring av rätten till skydd och alla skyddsbehövande ska ha samma rätt till en fristad i Sverige. Uppdelningen innebär inte heller någon förändring av de rättigheter som tillkommer dem som kommer att betraktas som nationellt skyddsbehövande. Alternativt skyddsbehövande kommer tillsammans med flyktingar att omfattas av direktivets tillämpningsområde, dvs. dessa kommer att vara personer som beviljats internationellt skydd (eng. beneficiaries of international protection).

Undantagsbestämmelserna

Definitionen av alternativt skyddsbehövande i artikel 2 e i direktivet anger som en förutsättning för att en person ska uppfylla kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande att han eller hon inte omfattas av artiklarna 17.1 eller 17.2. Personer som omfattas av undantagen i artiklarna 17.1 och 17.2 är således uteslutna från att erhålla skydd som alternativt skyddsbehövande.

I utlänningslagen finns det inte några bestämmelser som utesluter någon från skydd på motsvarande sätt. Detta hänger samman med utlänningslagens konstruktion med uppehållstillståndet som det centrala begreppet. Bestämmelser som motsvarar undantagsbestämmelserna i artikel 17.1 finns därför i stället i 5 kap. 1 § UtlL som behandlar rätten till uppehållstillstånd. Enligt 5 kap. 1 § andra stycket 2 UtlL får uppehållstillstånd vägras en skyddsbehövande i övrigt enligt 4 kap. 2 § första stycket 2 och 3 UtlL (den som behöver skydd på grund av väpnad konflikt, andra svåra motsättningar eller en miljökatastrof) om det på grund av hans eller hennes brottslighet finns särskilda skäl att inte bevilja uppehållstillstånd eller om det finns synnerliga skäl att inte bevilja ett sådant tillstånd på grund av vad som är känt om utlänningens tidigare verksamhet eller med hänsyn till rikets säkerhet. Synnerliga skäl att inte bevilja uppehållstillstånd kan vara att det föreligger sådana omständigheter som omfattas av uteslutandebestämmelserna i Genèvekonventionen, t.ex. att sökanden gjort sig skyldig till brott mot freden, krigsförbrytelse eller gjort sig skyldig till gärningar som strider mot Förenta Nationernas syften och grundsatser, dvs. motsvarande de grunder som anges i 17.1 a och 17.1 c i direktivet. Någon bestämmelse om att uppehållstillstånd får vägras den som uppfyller kriterierna i 4 kap. 2 § första stycket 1 UtlL (dödsstraff, tortyr m.m.) finns däremot inte.

Som nämns ovan anser regeringen att det följer av direktivet att kriterierna för vilka som omfattas av begreppen flykting och alternativt skyddsbehövande ska vara desamma i samtliga medlemsstater. För att uppnå full förenlighet med direktivet måste därför bestämmelser om uteslutande införas i utlänningslagen. Detta överensstämmer med vad som föreslås beträffande flyktingar i avsnitt 7.2.2.

Regeringen anser att undantagsbestämmelserna i artikel 17.1 i svensk rätt kan uttryckas på så sätt att en utlänning ska vara utesluten från att anses som skyddsbehövande om det finns synnerlig anledning att anta att han eller hon har gjort sig skyldig till brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten såsom dessa definieras i de internationella instrument som har upprättats för att beivra sådana brott (a), har förövat ett allvarligt brott (b), har gjort sig skyldig till gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser enligt inledningen och artiklarna 1 och 2 i Förenta nationernas stadga (c) eller utgör en fara för allmän ordning och rikets säkerhet (d). Enligt artikel 17.2 gäller vad som sägs i artikel 17.1 även personer som anstiftar eller på något annat sätt deltar i förövandet av de brott eller gärningar som nämns där. Att även personer som anstiftar eller på annat sätt deltar i förövandet av de brott eller gärningar som nämns omfattas av undantaget följer redan av definitionen av de aktuella brotten i artikel 6 i stadgan för

Nürnbergtribunalen. Artikel 17.2 föranleder därför inte några författningsändringar (jfr avsnitt 7.2.2 om flyktingar).

Införandet av uteslutandegrunder innebär att utlänningslagens bestämmelser om skyddsbehövande får en ny struktur. Denna struktur bör enligt regeringens mening gälla för alla skyddsbehövande. Regeringen föreslår därför att uteslutandegrunderna ska gälla även för den nationella kategorin övriga skyddsbehövande.

BO har föreslagit att barn inte ska omfattas av uteslutandebestämmelserna. När det gäller den kategori skyddsbehövande som föreslås motsvara direktivets alternativt skyddsbehövande, dvs. alternativt skyddsbehövande, är det enligt regeringens bedömning inte förenligt med direktivet att införa ett sådant undantag. Eftersom regeringen anser att de båda skyddsbehövandekategorierna ska behandlas på samma sätt anser regeringen inte heller att ett sådant undantag bör göras avseende övriga skyddsbehövande. Regeringen vill här framhålla att det faktum att en utlänning är utesluten från att vara skyddsbehövande enligt dessa bestämmelser inte innebär att han eller hon är utesluten från möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige. Förbudet att verkställa ett beslut om avvisning eller utvisning till ett land där en utlänning löper risk att utsättas för tortyr m.m. är t.ex. absolut (12 kap. 1 § UtlL). I en sådan situation där en utlänning som är utesluten från att vara skyddsbehövande riskerar att utsättas för tortyr vid ett återvändande kan han eller hon beviljas uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 11 § eller 5 kap. 6 § UtlL.

Utöver de obligatoriska undantagsbestämmelserna innehåller direktivet en fakultativ undantagsbestämmelse i artikel 17.3. Den bestämmelsen möjliggör för medlemsstaterna att undanta den som före inresan i medlemsstaten begått brott som i medlemsstaten skulle ha gett fängelsestraff från skydd om han eller hon lämnade ursprungslandet endast för att undvika påföljder för brottet. Utredningen har anfört att den möjlighet som ges medlemsstaterna att på denna grund utesluta någon från att erhålla status som alternativt skyddsbehövande ryms inom den föreslagna bestämmelsen (*begått ett allvarligt brott*). *UNHCR* har anfört att organisationen inte delar utredningens bedömning och har föreslagit att det ska klargöras att undantagsbestämmelsen inte omfattar den situation som anges i artikel 17.3. Regeringen anser inte att det bör införas en särskild bestämmelse som reglerar den situation som avses i artikel 17.3. Däremot anser regeringen, i likhet med utredningen, att en person som skulle kunna vara utesluten från att vara alternativt skyddsbehövande enligt artikel 17.3, dvs. en person som har begått brott som i den aktuella medlemsstaten skulle ha gett fängelsestraff och som lämnat ursprungslandet endast för att undvika påföljder för brottet, i vissa fall även kan vara utesluten enligt artikel 17.1 b, nämligen om han eller hon har begått ett allvarligt brott. Undantagsbestämmelsen om allvarligt brott i artikel 17.1 b är tvingande för medlemsstaterna och något sådant klargörande som UNHCR föreslår bör därför inte göras.

7.3.3 Beviljande av skyddsbehövandestatus

Regeringens förslag: En utlänning som uppfyller kriterierna för att vara alternativt skyddsbehövande och som inte är utesluten från att vara sådan skyddsbehövande ska förklaras vara alternativt skyddsbehövande (internationell skyddsstatusförklaring).

En utlänning som uppfyller kriterierna för att vara övrig skyddsbehövande och som inte är utesluten från att vara sådan skyddsbehövande ska förklaras vara övrig skyddsbehövande (nationell skyddsstatusförklaring).

En utlänning som har beviljats uppehållstillstånd på någon annan grund än att han eller hon är flykting eller annan skyddsbehövande ska kunna ansöka om skyddsstatusförklaring.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Enligt utredningens förslag ska det endast finnas en kategori skyddsbehövande utöver flyktingar. En utlänning som uppfyller kriterierna för att vara en sådan skyddsbehövande ska enligt utredningens förslag förklaras som alternativt skyddsbehövande och erhålla en skyddsstatusförklaring.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser, däribland *Länsrätten i Stockholms län, Svenska Röda Korset* och *Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar,* är positiva till att skyddsbehövande i övrigt beviljas en särskild skyddsstatusförklaring. *Länsrätten i Stockholms län* anser att flyktingförklaringen och skyddsstatusförklaringen bör jämställas. *Kammarrätten i Stockholm* ifrågasätter behovet av begreppet skyddsstatusförklaring. *Hovrätten för Västra Sverige* har redaktionella invändningar på författningstexten.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 18 i direktivet ska medlemsstaterna bevilja en tredjelandsmedborgare eller en statslös person status som alternativt skyddsbehövande om han eller hon uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande.

Direktivets bestämmelse om beviljande av status som alternativt skyddsbehövande innebär att en utlänning som uppfyller kriterierna för att betecknas som alternativt skyddsbehövande ska beviljas en särskild status. Som framgår av avsnitt 7.1 anser regeringen att utlänningslagen ska anpassas till direktivets statusreglering. En utlänning som uppfyller kriterierna för att anses som alternativt skyddsbehövande bör därför erhålla en särskild status. I likhet med vad som gäller t.ex. uteslutandegrunderna bör alla skyddsbehövande behandlas på samma sätt. Även sådana skyddsbehövande som inte omfattas av direktivet bör således erhålla en särskild status. Regeringen föreslår därför att en utlänning som uppfyller kriterierna för att vara alternativt skyddsbehövande och som inte är utesluten från att vara en sådan skyddsbehövande förklaras vara alternativt skyddsbehövande (internationell skyddsstatusförklaring) och att en utlänning som uppfyller kriterierna för att vara övrig skyddsbehövande och som inte är utesluten från att vara en sådan skyddsbehövande förklaras vara skyddsbehövande i övrigt (nationell skyddsstatusförklaring).

En utlänning som har uppehållstillstånd i Sverige på någon annan grund kan, t.ex. på grund av verksamhet sur place, komma att bli

skyddsbehövande under vistelsen här. Det måste därför vara möjligt för en utlänning som redan har uppehållstillstånd att ansöka om en skyddsstatusförklaring.

7.3.4 Upphörande av att vara skyddsbehövande

Regeringens förslag: En utlänning ska inte anses vara alternativt skyddsbehövande eller övrig skyddsbehövande när de omständigheter som ledde till att han eller hon bedömdes som skyddsbehövande inte längre föreligger eller har ändrats i sådan omfattning att skydd inte längre behövs. Endast väsentliga och bestående förändringar ska beaktas vid bedömningen.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Enligt utredningens bedömning kräver direktivet inte att det i lagtexten anges att endast väsentliga och varaktiga förändringar ska kunna leda till att en person upphör att vara skyddsbehövande.

Remissinstanserna: *Svenska avdelningen av Internationella Juristkommissionen* välkomnar förslaget att i utlänningslagen införa en reglering om upphörandet av ställning som alternativt skyddsbehövande.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 16.1 i direktivet ska en tredjelandsmedborgare eller en statslös person upphöra att uppfylla kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande när de omständigheter som ledde till att status som alternativt skyddsbehövande beviljades inte längre föreligger eller när de har ändrats i sådan grad att skydd inte längre behövs. Av artikel 16.2 följer att det ska vara fråga om en sådan väsentlig och varaktig förändring att en verklig risk för allvarlig skada inte längre föreligger för att upphörandebestämmelsen ska vara tillämplig.

Det finns inte någon bestämmelse som anger när en person upphör att vara skyddsbehövande i övrigt i svensk rätt. Mot bakgrund av vad som tidigare anförts om att kriterierna för vilka som omfattas av begreppen flykting och alternativt skyddsbehövande ska vara desamma i alla medlemsstater anser regeringen att en bestämmelse om upphörande av skydd för kategorin alternativt skyddsbehövande måste införas. Övriga skyddsbehövandebör även i detta sammanhang behandlas på samma sätt som de skyddsbehövande som omfattas av direktivet. Bestämmelsen om upphörande av skydd ska därför omfatta både alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande. Enligt utredningens bedömning är det tillräckligt för direktivets genomförande att i motiven hänvisa till den praxis som finns beträffande upphörande av flyktingskap, dvs. att det ska vara fråga om klara, djupgående och bestående förändringar för att en person inte längre ska anses vara flykting. För tydlighets skull anser regeringen dock att det av författningstexten bör framgå att endast bestående förändringar ska beaktas vid bedömningen av om en utlänning inte längre är att anse som skyddsbehövande. Detta överensstämmer med vad som föreslås avseende upphörande av att vara flykting (avsnitt 7.2.4)

7.3.5 Återkallelse av skyddsbehövandestatus

Regeringens förslag: En skyddsstatusförklaring ska återkallas om det kommer fram att utlänningen inte kan anses vara alternativt skyddsbehövande eller övrig skyddsbehövande.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Enligt utredningens förslag ska det endast finnas en kategori skyddsbehövande utöver flyktingar – alternativt skyddsbehövande.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har berört denna fråga.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 19.1 ska medlemsstaterna återkalla, upphäva eller vägra förnya en tredjelandsmedborgares eller en statslös persons status som alternativt skyddsbehövande om vederbörande inte längre uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande enligt artikel 16. Detsamma gäller enligt artikel 19.3 om utlänningen inte borde ha erhållit eller inte längre uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande i enlighet med artiklarna 17.1 och 17.2 eller om utlänningen har förvrängt eller utelämnat fakta, inklusive användning av falska handlingar, och detta varit avgörande för att bevilja status som alternativt skyddsbehövande.

I avsnitt 7.3.3 föreslås att en utlänning som uppfyller kriterierna för att vara alternativt skyddsbehövande ska förklaras vara alternativt skyddsbehövande och att en utlänning som uppfyller kriterierna för att anses vara övrig skyddsbehövande ska förklaras vara övrig skyddsbehövande. För att uppfylla direktivets krav bör även bestämmelser om återkallelse av status införas i utlänningslagen. Regeringen anser att bestämmelser om återkallelse bör vara tillämpliga både på sådana skyddsbehövande som omfattas av direktivet och på övriga skyddsbehövande. Regeringen föreslår att bestämmelser om att en utlännings skyddsstatusförklaring ska återkallas när det framkommer att utlänningen inte längre är alternativt skyddsbehövande eller övrig skyddsbehövande införs i utlänningslagen. Sådana generella bestämmelser täcker alla de situationer som direktivet anger.

Artikel 19.2 innehåller en fakultativ bestämmelse om upphävande av skyddsstatus som motsvarar undantagsbestämmelsen i artikel 17.3. Enligt regeringens förslag i avsnitt 7.3.2 bör artikel 17.3 inte föranleda några författningsändringar. Inte heller artikel 19.2 bör enligt regeringens bedömning föranleda några sådana ändringar.

Att en utlännings skyddsstatusförklaring återkallas innebär inte i sig att hans eller hennes uppehållstillstånd ska återkallas. För att ett uppehållstillstånd ska kunna återkallas måste någon av förutsättningarna för återkallelse i 7 kap. UtlL vara uppfyllda. Direktivet utgör inte något hinder mot att behålla denna ordning.

Artikel 19.4 i direktivet reglerar bevisbördans placering i förfaranden om återkallelse av status som alternativt skyddsbehövande. Medlemsstaterna ska enligt artikeln i varje enskilt fall bevisa att tredjelandsmedborgaren inte längre uppfyller eller aldrig har uppfyllt kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande. I svensk rätt

följer det av allmänna rättsprinciper att det är myndigheten som har bevisbördan i ärenden om återkallelse av ett gynnande beslut. En individuell bedömning ska göras och kraven på myndighetens utredning och bevisning är högt ställda. Enligt regeringens bedömning uppfyller svensk rätt direktivets krav och artikel 19.4 bör därför inte föranleda några författningsåtgärder.

7.4 Bedömningen av ansökningar om internationellt skydd

7.4.1 Inledning

I detta avsnitt behandlas Kapitel II i direktivet, Bedömning av ansökningar om internationellt skydd. Bestämmelserna i detta kapitel avser bedömningen av fakta och omständigheter (artikel 4), internationellt skyddsbehov sur place (artikel 5), aktörer som utövar förföljelse eller tillfogar allvarlig skada (artikel 6), aktörer som ger skydd (artikel 7) och internt skydd (artikel 8).

7.4.2 Bedömningen av fakta och omständigheter

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om bedömningen av ansökningar om internationellt skydd är uppfyllda genom gällande rätt. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Länsrätten i Stockholms län* anför att bestämmelsen i 14 kap. 5 § sekretesslagen (1980:100) (10 kap. 3 § Offentlighets- och sekretesslagen [2009:400, OSL]) medför att det finns situationer då det inte är möjligt för Migrationsverket eller domstol att underrätta part om en uppgift och där parten inte heller på annat sätt kan få veta vad materialet innehåller utan allvarlig skada för det intresse som sekretessen ska skydda. I sådana fall bör det, enligt länsrätten, framgå av förarbeten att kommunikationsskyldigheten i förvaltningslagen och förvaltningsprocesslagen inte kan anses uppfylld om inte verket respektive domstolen underrättat parten om att det finns uppgifter i ärendet som han eller hon inte kan få del av och grunden för att uppgifterna inte kan delges samt gett parten tillfälle att slutföra sin talan. *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet*, *Sveriges advokatsamfund*, *Svensk flyktinghjälp – SWERA* och *UNICEF Sverige* anför att det är angeläget att klargöra att principen om partsinsyn och kommunikation ska tillämpas hos Migrationsverket. UNICEF betonar att kommunikationsskyldigheten också gäller gentemot barn. Juridiska fakultetsnämnden, Sveriges advokatsamfund och *FN:s flyktingkommissariat – UNHCR, Stockholm (UNHCR)* anser att den presumtion avseende tidigare förföljelse som kommer till uttryck i artikel 4.4 i direktivet bör författningsregleras. UNHCR anser vidare att den omständigheten att en nära anhörig, vänner eller kollegor till sökanden har utsatts för förföljelse i hemlandet kan vara en indikation och utgöra en viktig omständighet vid bedömningen av om sökandens fruktan för

förföljelse är välgrundad. *Hovrätten för Västra Sverige*, Juridiska fakultetsnämnden och Sveriges advokatsamfund anser att det finns skäl att överväga en författningsreglering av principen om *the benefit of the doubt*. *Rädda Barnens Riksförbund*, *Caritas*, *Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar* och *Amnesty International – Svenska sektionen* anser inte att man kan hänvisa till en i svensk rätt väl etablerad praxis avseende tillämpningen av principen *the benefit of the doubt.*

Skälen för regeringens bedömning

Direktivets bestämmelser

Artikel 4 i direktivet behandlar bedömningen av fakta och omständigheter i ett ärende rörande en ansökan om internationellt skydd. Medlemsstaterna får enligt artikel 4.1 ålägga sökanden en skyldighet att så snart som möjligt lägga fram alla faktorer som behövs för att styrka ansökan om internationellt skydd. De faktorer sökanden ska lägga fram är enligt artikel 4.2 hans eller hennes utsagor och alla handlingar som han eller hon förfogar över avseende sin ålder, bakgrund, inklusive relevanta släktingars bakgrund, identitet, nationalitet, tidigare bosättningsland och ort, tidigare asylansökningar, resväg, identitets- och resehandlingar samt orsakerna till ansökan om internationellt skydd. Artikel 4.1 andra meningen anger att det är medlemsstaternas skyldighet att i samarbete med sökanden bedöma de relevanta faktorerna i ansökan.

Artikel 4.3 i direktivet slår fast att bedömningen av en ansökan om internationellt skydd ska vara individuell. I samma artikel anges vad som ska beaktas vid bedömningen av ansökan. Det gäller alla relevanta uppgifter om ursprungslandet vid den tidpunkt då beslut fattas om ansökan inbegripet lagar och andra författningar samt på vilket sätt dessa tillämpas (a), de relevanta utsagor och handlingar som den sökande lämnat inklusive information om huruvida sökanden har varit eller kan bli utsatt för förföljelse eller allvarlig skada (b), sökandens personliga ställning och förhållanden inklusive faktorer som bakgrund, kön och ålder (c) och om man rimligen kan förvänta sig att den sökande begagnar sig av skyddet i ett annat land där han eller hon kan hävda sitt medborgarskap (e). I artikeln anges vidare att om den sökande efter att ha lämnat ursprungslandet ägnat sig åt en verksamhet vars enda syfte eller vars huvudsyfte var att skapa de nödvändiga förutsättningarna för att ansöka om internationellt skydd, ska man bedöma om denna verksamhet kommer att utsätta den sökande för förföljelse eller allvarlig skada om han eller hon återvänder till landet (d).

I artikel 4.4 i direktivet anges att det faktum att den sökande redan har varit utsatt för förföljelse eller annan allvarlig skada eller för direkta hot om sådan skada, är en allvarlig indikation på att den sökandes fruktan för förföljelse är välgrundad eller att det finns en verklig risk för att han eller hon kommer att lida allvarlig skada såvida det inte finns goda skäl till att anta att sådan förföljelse eller allvarlig skada inte kommer att upprepas.

I artikel 4.5 i direktivet finns en bevislättnadsregel för sökanden som utgör en kodifiering av principen om tvivelsmålets fördel, *the benefit of the doubt*.

Sökandens skyldigheter

Som framgår ovan får medlemsstaterna enligt artikel 4.1 i direktivet ålägga sökanden en skyldighet att så snart som möjligt lägga fram alla faktorer som behövs för att styrka hans eller hennes ansökan om internationellt skydd. I artikeln anges också att medlemsstaterna är skyldiga att bedöma ansökan i samarbete med sökanden. De faktorer som medlemsstaterna får ålägga sökanden att lägga fram räknas upp i artikel 4.2. Bestämmelsen innebär inte att den beslutande myndigheten vid bedömningen av skyddsbehovet enbart ska ta hänsyn till dessa omständigheter. Om sökanden lämnar annan information eller om andra uppgifter kommer fram på annat sätt får denna information också läggas till grund för bedömningen av sökandens skyddsbehov.

Det är en vedertagen princip inom förvaltningsrätten att den som ansöker om en förmån har bevisbördan för att han eller hon uppfyller de krav som uppställs i lagen för att förmånen ska beviljas. Inom asylrätten är det en grundläggande princip att den asylsökande ska göra sitt behov av internationellt skydd sannolikt. Det är således den asylsökande som enligt svensk rätt har bevisbördan, vilket innebär att det är han eller hon som i första hand har att tillhandahålla relevanta uppgifter till ledning för bedömningen av hans eller hennes behov av skydd (se t.ex. MIG 2006:1). Det är emellertid inte enbart den sökande som ansvarar för att ett tillräckligt beslutsunderlag tas fram. Förvaltningsmyndigheter och förvaltningsdomstolar ansvarar enligt officialprincipen för att deras ärenden blir tillräckligt utredda. Det innebär att både Migrationsverket och migrationsdomstolarna ska leda utredningen och se till att nödvändigt material kommer in. För förvaltningsdomstolarnas verksamhet är officialprincipen uttryckligen lagfäst i 8 § FPL. För förvaltningsmyndigheterna finns inte principen lagfäst utan anses bygga på sedvanerättslig grund. Vissa bestämmelser i förvaltningslagen (1986:223, FL) anses också ge uttryck för denna princip, nämligen serviceskyldigheten i 4 § och de allmänna kraven på handläggningen i 7 §. När en myndighet vidtar åtgärder för att tillvarata de allmänna intressen som lagstiftningen är avsedd att skydda respektive främja i ett ärende anses myndigheten också ha huvudansvaret för utredningen. Officialprincipen innebär inte att myndigheten själv måste ombesörja utredningen utan det kan räcka med att myndigheten ger part besked om hur talan ska kompletteras.

Enligt 16 § FL har en part rätt att på egen begäran ta del av utredningsmaterial i ett ärende som avser myndighetsutövning mot någon enskild. Enligt 17 § FL får ett ärende som avser myndighetsutövning mot någon enskild inte avgöras utan att den som är sökande, klagande eller annan part har underrättats om en uppgift som har tillförts ärendet genom någon annan än honom själv och fått tillfälle att yttra sig över uppgiften. Undantag från underrättelseskyldigheten gäller bl.a. om avgörandet inte går parten emot, om uppgiften saknar betydelse eller om åtgärden av någon annan anledning är uppenbart obehövlig. Myndigheten bestämmer om underrättelsen ska ske muntligt, genom vanligt brev, genom delgivning eller på något annat sätt. För förvaltningsdomstolarna finns kommunikationsprincipen lagfäst i 10–12 och 18 §§ FPL. Genom bestämmelserna om partsinsyn och

kommunikation garanteras den enskilde möjlighet att ta tillvara sina intressen i ärendet. I ärenden om visering, tidsbegränsat uppehållstillstånd, arbetstillstånd och återkallelse av permanent uppehållstillstånd tillämpas 17 § FL endast när utlänningen är bosatt eller annars vistas i Sverige (13 kap. 9 § UtlL). Utgångspunkten i direktivet är att sökanden eller den mot vilken ett beslut om återkallelse riktas befinner sig i medlemsstaten. Undantagen i 13 kap. 9 § UtlL påverkar därmed inte direktivets genomförande. I övrigt har inte några avvikande bestämmelser i detta avseende meddelats i utlänningslagen och förvaltningslagens bestämmelser gäller således för handläggningen av utlänningsärenden och ska tillämpas vid Migrationsverkets handläggning av såväl asylansökningar som ärenden om återkallelse av uppehållstillstånd och flyktingförklaring. En ansökan om uppehållstillstånd som skyddsbehövande i övrigt ska enligt 1 kap. 12 § UtlL handläggas som en ansökan om asyl.

En särskild fråga som *Länsrätten i Stockholms län* har tagit upp är att kommunikationsskyldigheten i förvaltningslagen, förvaltningsprocesslagen och utlänningslagen är underkastade vissa inskränkningar i 10 kap. 3 § OSL. Huvudregeln i 10 kap. 3 § OSL är att sekretess viker för parts rätt att ta del av material i ett mål eller ett ärende. Material får dock inte lämnas ut i den mån det av hänsyn till allmänt eller enskilt intresse är av synnerlig vikt att sekretessbelagd uppgift i materialet inte röjs. I sådant fall är myndigheten eller domstolen skyldig att på annat sätt lämna parten upplysning om vad materialet innehåller i den mån det behövs för att han eller hon ska kunna ta tillvara sin rätt och det kan ske utan allvarlig skada för det intresse som sekretessen ska skydda. Bestämmelsen innebär att Migrationsverket och förvaltningsdomstolarna i undantagsfall skulle kunna komma att grunda sitt avgörande på en omständighet vilken part inte alls eller inte till fullo fått kännedom om eller fått yttra sig över. I 10 kap. 3 § andra stycket OSL föreskrivs att sekretess aldrig hindrar att part i mål eller ärende tar del av dom eller beslut i målet eller ärendet. Enligt 10 kap. 3 § tredje stycket OSL tillämpas inte första och andra styckena, om avvikande bestämmelser har meddelats i lag. Några avvikande bestämmelser som har relevans för prövningen av en ansökan om eller återkallelse av skydd enligt direktivet finns inte i utlänningslagen.

En grundläggande princip i ett rättssamhälle är att en part i ett mål eller ett ärende hos en förvaltningsmyndighet eller en domstol ska ha full insyn i ärendet och ha beretts möjlighet att bemöta myndighetens eller motpartens uppgifter och påståenden som kan läggas till grund för avgörandet. Direktivet ställer krav på en bedömning i samverkan med sökanden. Om en uppgift som omfattas av sekretess undantagsvis inte kan lämnas ut till part föreligger som nämns ovan en skyldighet för myndigheten att på annat sätt lämna parten upplysning om vad materialet innehåller, i den mån detta behövs för att utlänningen ska kunna tillvarata sin rätt och det kan ske utan allvarlig skada för det intresse som sekretessen avser att skydda. Migrationsverkets beslut överklagas hos migrationsdomstol. Förfarandet i förvaltningsdomstolarna är ett tvåpartsförfarande där det i första hand är parterna som svarar för utredningen. Regeringen anser att kommunikationsskyldigheten i förvaltningslagen och förvaltningsprocesslagen tillsammans med den

praxis som utbildats vid tillämpningen av bestämmelsen i 14 kap. 5 § sekretesslagen (1980:100) (10 kap. 3 § OSL) säkerställer en rättstillämpning som uppfyller direktivets krav på samarbete med sökanden. *UNICEF* har betonat att kommunikationsskyldigheten även gäller gentemot barn. Det krävs enligt organisationen riktlinjer för hur kommunikation ska ske med såväl ensamkommande barn som barn i familj. Kommunikationsskyldigheten i förvaltningslagen och förvaltningsprocesslagen gäller naturligtvis också i förhållande till barn som söker skydd i Sverige. Kommuniceringen sker med barnets ställföreträdare. Migrationsverkets handböcker, däribland utlänningshandboken, innehåller praktiska anvisningar om handläggningen av olika ärendetyper, bl.a. hur kommunikation ska ske med såväl vuxna som barn.

Mot den angivna bakgrunden anser regeringen att det inte föreligger något behov av författningsändringar i anledning av artiklarna 4.1 och 4.2 i direktivet.

Individuell bedömning

Bedömningen av en ansökan om internationellt skydd ska enligt artikel 4.3 i direktivet vara individuell. Den individuella prövningen ska enligt samma artikel omfatta all den information som räknas upp i punkterna a till e i artikeln.

Prövningen av en asylansökan i svensk rättstillämpning är individuell. Bedömningen grundar sig på vad som förekommit i ärendet. De uppgifter som har betydelse för prövningen av ett ärende är i regel de som räknas upp i artikel 4.3, dvs. landinformation, sökandens utsagor och handlingar, sökandens personliga ställning och förhållanden, sur-place verksamhet, riskbedömning och möjlighet att få skydd i en annan stat. Uppräkningen i artikel 4.3 är enligt regeringens uppfattning inte uttömmande och det är inte heller lämpligt att författningsreglera vilka faktorer som får vägas in i prövningen av en asylansökan.

Sammantaget bör artikel 4.3 inte föranleda några författningsåtgärder.

Tidigare förföljelse

Artikel 4.4 i direktivet behandlar fall där sökanden tidigare utsatts för förföljelse eller allvarlig skada eller hotats av sådan. Enligt artikeln är tidigare förföljelse eller allvarlig skada eller direkta hot därom en *allvarlig indikation* på att den sökandes fruktan för förföljelse är välgrundad eller att det finns en verklig risk för att han eller hon kommer att lida allvarlig skada. Detta gäller dock inte om det finns goda skäl att anta att sådan förföljelse eller allvarlig skada inte kommer att upprepas. Non refoulementprincipen i artikel 33 i Genèvekonventionen (artikel 21 i direktivet) medför att prövningen av asylärenden ytterst handlar om att bedöma framtida riskscenarier i landet dit sökanden skulle komma att avvisas eller utvisas (jfr UNHCR:s handbok par. 45). Regeringen föreslår i avsnitt 7.2.2 att det av ordalydelsen i 4 kap. 1 § UtlL ska framgå att den riskbedömning som ska göras vid prövningen av huruvida en utlänning är att anse som flykting är framåtsyftande. När det gäller

skyddsbehövande i övrigt framgår redan av nu gällande 4 kap. 2 § UtlL att prövningen är framåtsyftande. I UNHCR:s handbok par. 45 anges att man som regel kan utgå från att en person som redan har förföljts på grund av något av de skäl som anges i Genèvekonventionen hyser en välgrundad fruktan för förföljelse. Av förarbetena till nuvarande flyktingbestämmelse framgår att det faktum att en sökande tidigare har utsatts för förföljelse är en omständighet som talar för att risk för förföljelse alltjämt finns (prop. 2005/06:6 s. 9). Detta framgår även av praxis (MIG 2007:16). Även förföljelse av nära anhörig, vänner eller kollegor till sökanden i hemlandet utgör en omständighet som beaktas vid prövningen av ansökan om skydd (jfr UNHCR:s handbok par. 43). Motsvarande hänsyn tas också vid bedömningen av om någon är skyddsbehövande i övrigt. Enligt regeringens bedömning föranleder artikel 4.4 i direktivet inte några författningsändringar.

Benefit of the doubt

Om medlemsstaterna använder sig av möjligheten att ålägga sökanden en skyldighet att så snart som möjligt lägga fram alla faktorer som behövs för att styrka ansökan om internationellt skydd och om den sökandes uppgifter inte kan styrkas av skriftliga eller andra bevis ska sådana uppgifter enligt bevislättnadsregeln i artikel 4.5 i direktivet inte behöva bekräftas om vissa villkor är uppfyllda. Dessa villkor är:

a att sökanden har gjort en genuin ansträngning för att styrka sin ansökan,

b att alla relevanta faktorer som den sökande förfogar över har lagts fram och en tillfredsställande förklaring har lämnats till varför andra relevanta faktorer saknas,

c att sökandens uppgifter befinns vara sammanhängande och rimliga och inte strider mot tillgänglig specifik och allmän information som rör den sökandes ärende,

d att sökanden har ansökt om internationellt skydd så tidigt som möjligt, såvida inte sökanden kan framföra goda skäl till varför han eller hon inte har gjort det, och

e att sökandes allmänna trovärdighet är fastställd.

Bevislättnadsregeln i artikel 4.5 ger uttryck för principen om tvivelsmålets fördel, *the benefit of the doubt*, som behandlas i UNHCR:s handbok par. 203 och 204. Med *the benefit of the doubt* avses att sökandens uppgifter bör läggas till grund för bedömningen när hans eller hennes påståenden om förföljelse framstår som rimliga och de faktiska förhållandena inte kan klarläggas. Principen om *the benefit of the doubt* bör endast användas när all tillgänglig bevisning har lagts fram och kontrollerats och när utredaren har övertygat sig om sökandens allmänna trovärdighet. När det gäller påståenden om förföljelse behövs inga ytterligare bevis om sökandens berättelse är sammanhängande och trovärdig. Någon fullständig bevisning som klart styrker att det finns en sådan risk kan sällan läggas fram och sökandens berättelse bör därför godtas om den framstår som trovärdig och sannolik. Även om det saknas uttryckligt författningsstöd för *the benefit of the doubt* i svensk rätt har det kommit till klart uttryck i förarbetena till 1989 års utlänningslag att

denna bevislättnadsregel till den sökandes fördel ska tillämpas vid prövningen av huruvida någon är att anse som flykting enligt 4 kap. 1 § UtlL eller som skyddsbehövande i övrigt enligt 4 kap. 2 § UtlL (prop. 1979/80:96 s. 88, se även prop. 1996/97:25 s. 98 och 294). Att principen ska tillämpas följer också av såväl tidigare praxis från Utlänningsnämnden som praxis från Migrationsöverdomstolen (MIG 2007:12 och 2007:37).

Principen om *the benefit of the doubt* tillämpas alltså redan i svensk rätt. Flera remissinstanser har anfört att man inte kan hänvisa till en i svensk rätt väl etablerad praxis avseende tillämpningen av *the benefit of the doubt*. Med hänsyn till de ovan angivna avgörandena från Migrationsöverdomstolen anser regeringen att det nu finns en väletablerad praxis rörande tillämpningen av denna princip och regeringen delar därför utredningens bedömning att några författningsändringar inte behövs för att genomföra direktivets bestämmelse.

7.4.3 Internationellt skyddsbehov sur place

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om skyddsbehov sur place är uppfyllda genom gällande rätt. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Möjligheten att begränsa tillämpningsområdet för skyddsbehov sur place bör inte utnyttjas.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Hovrätten för Västra Sverige*, *Länsrätten i Stockholms län*, *Migrationsverket* och *FN:s flyktingkommissariat – UNHCR, Stockholm* anser att en författningsreglering av sur place-verksamhet bör övervägas. *Kammarrätten i Stockholm* anser att artiklarna 5.1 och 5.2 är obligatoriska och därför ska författningsregleras.

Skälen för regeringens bedömning: Artikel 5 i direktivet innehåller bestämmelser om skyddsbehov sur place. Enligt artikel 5.1 kan en välgrundad fruktan för förföljelse eller en verklig risk för att lida allvarlig skada grunda sig på händelser som har ägt rum efter det att sökanden lämnade ursprungslandet. Enligt artikel 5.2 kan en välgrundad fruktan för förföljelse också grunda sig på verksamhet som sökanden ägnat sig åt sedan han eller hon lämnade ursprungslandet, i synnerhet om det kan fastställas att den verksamhet som åberopas är ett uttryck för och en fortsättning på åsikter eller en inställning som sökanden hade i ursprungslandet.

Enligt artikel 5.3 får medlemsstaterna utan att det påverkar Genèvekonventionen besluta att en sökande som lämnar in en efterföljande ansökan normalt inte ska beviljas flyktingstatus om risken för förföljelse grundar sig på omständigheter som sökanden genom eget beslut har skapat efter att ha lämnat ursprungslandet.

Att flyktingskap kan grundas på händelser som ägt rum eller handlingar som utlänningen företagit efter det att han eller hon lämnade sitt ursprungsland är en internationellt vedertagen princip, flyktingskap

sur place (jfr UNHCR:s handbok par. 94–96). *Sur place-principen* tillämpas även i svensk rätt, både när det gäller bedömningen av om någon är flykting enligt 4 kap. 1 § UtlL och vid bedömningen av om någon är skyddsbehövande i övrigt enligt 4 kap. 2 § UtlL (MIG 2007:20). Om de händelser som inträffat efter det att utlänningen lämnade ursprungslandet är tillräckliga för att grunda en välgrundad fruktan för förföljelse eller medföra att utlänningen behöver skydd avgörs genom en bedömning av samtliga omständigheter i det enskilda fallet. Detsamma gäller ett eventuellt skyddsbehov på grund av utlänningens eget agerande efter det att han eller hon lämnat ursprungslandet. Bedömningen avser vilken risk utlänningen löper vid ett återvändande till hemlandet. Regeringen gör, i likhet med utredningen och i motsats till vad *Kammarrätten i Stockholm* anfört, bedömningen att artiklarna 5.1 och 5.2 inte medför krav på författningsreglering. Enligt regeringens mening är artiklarna 5.1 och 5.2 tolkningsanvisningar vid prövningen av om en utlänning är flykting eller alternativt skyddsbehövande. Det saknas anledning att i författningstext uttryckligen ange att principen om skyddsbehov sur place gäller.

Artikel 5.3 är fakultativ. Regeringen anser, i likhet med utredningen, inte att något sådant undantag från principen om skyddsbehov sur place som artikeln medger bör införas i svensk rätt. Artikel 5.3 bör därför inte medföra några författningsändringar.

7.4.4 Aktörer som utövar förföljelse eller tillfogar allvarlig skada

Regeringens förslag: Det ska av utlänningslagen framgå att en utlänning kan vara skyddsbehövande oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen löper de risker som kan innebära att han eller hon är skyddsbehövande eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot att utlänningen utsätts för sådan risk genom handlingar från enskilda.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Svensk flyktinghjälp – SWERA* anser att det inte föreligger behov av att i utlänningslagen uttömmande reglera vem som utövar förföljelse eller tillfogar allvarlig skada. De aktörer som står för förföljelse eller tillfogar allvarlig skada bör, enligt SWERA:s uppfattning, inte begränsas till nackdel för sökanden och därmed riskera att låsa rättspraxis.

Skälen för regeringens förslag: I artikel 6 i direktivet anges vilka som kan vara aktörer som utövar förföljelse eller tillfogar allvarlig skada. Dessa är staten, parter eller organisationer som kontrollerar staten eller en betydande del av statens territorium och grupper som inte företräder staten eller en betydande del av dess territorium, om det kan bevisas att staten eller organisationer som kontrollerar staten, inklusive internationella organisationer, är oförmögna eller ovilliga att tillhandahålla skydd mot förföljelse eller allvarlig skada.

I 4 kap. 1 § andra stycket UtlL anges att flyktingdefinitionen gäller oberoende av om förföljelsen utgår från landets myndigheter eller dessa

inte kan antas bereda trygghet mot förföljelse från enskilda. Därigenom har markerats att flyktingskap kan föreligga även när förföljelsen inte utgår från staten. Om förföljelsen utgår från enskilda eller grupper av befolkningen föreligger förföljelse i utlänningslagens mening om statsmakterna understöder åtgärderna eller om statsmakten på grund av bristande vilja eller bristande förmåga inte ingriper och bereder de förföljda skydd. Även det fallet att en fungerande statsmakt saknas inbegrips (prop. 1996/97:25 s. 97 och 289). Det avgörande för om flyktingskäl föreligger är vilken förföljelse sökanden riskerar och inte vem som står för förföljelsen.

Någon motsvarighet till 4 kap. 1 § andra stycket UtlL finns inte i definitionen av skyddsbehövande i övrigt i 4 kap. 2 § UtlL även om det i praxis har saknat betydelse om åtgärderna eller handlingarna vidtas av statsmakten eller dess organ eller om statsmakten annars är direkt eller indirekt ansvarig för åtgärderna eller handlingarna (prop. 2004/05:170 s. 274). Regeringen anser att det av tydlighetsskäl bör framgå direkt av lagtexten att det även beträffande andra skyddsbehövande än flyktingar saknar betydelse om det är landets myndigheter som utsätter utlänningen för sådan risk som anges i paragrafen eller om dessa inte kan antas bereda trygghet mot åtgärder som enskilda vidtar. I avsnitt 7.3.2 föreslås att 4 kap. 2 § UtlL ska delas upp i två paragrafer, en om alternativt skyddsbehövande och en om övriga skyddsbehövande. Det bör av båda paragraferna framgå att det saknar betydelse om det är landets myndigheter som utsätter utlänningen för den aktuella risken eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot att utlänningen utsätts för sådan risk genom handlingar från enskilda. *Svensk flyktinghjälp - SWERA* har anfört att det inte bör införas någon begränsning av vilka som kan vara aktörer som utövar förföljelse eller tillfogar allvarlig skada. Ett sådant förtydligande som regeringen föreslår kan dock inte anses innebära någon sådan begränsning.

7.4.5 Aktörer som ger skydd

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om aktörer som ger skydd är uppfyllda genom gällande rätt. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser, däribland *Rädda Barnens Riksförbund*, *Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar* och *Amnesty International – Svenska sektionen,* anser inte att det går att hänvisa till en i svensk rätt väl etablerad praxis avseende tillämpningen av vilka aktörer som ger skydd och att direktivets uppräkning av aktörer som ger skydd måste ses som uttömmande. *Svensk flyktinghjälp – SWERA* förespråkar en uttömmande reglering av vilka aktörer som ger skydd. Enligt SWERA bör endast staten, med vilket även avses organ som statsmakten annars är direkt eller indirekt ansvarig för, anses som en aktör som ger skydd. Även *Integrationsverket* anser att det bör framgå av lagen vilka aktörer som kan ge skydd.

Skälen för regeringens bedömning: I artikel 7 i direktivet anges vilka aktörer som kan ge skydd. Skydd kan enligt artikel 7.1 ges av staten (a) och parter eller organisationer, inklusive internationella organisationer, som kontrollerar staten eller en betydande del av statens territorium (b). I artikel 7.2 anges vilka åtgärder av en aktör som normalt ger skydd. Det gäller rimliga åtgärder för att förhindra att en person förföljs eller lider allvarlig skada, bl.a. genom att ombesörja att det finns ett effektivt rättssystem för avslöjande, åtal och bestraffning av handlingar som innebär förföljelse eller allvarlig skada, och att sökanden har tillgång till detta skydd. I artikel 7.3 anges att medlemsstaterna ska beakta alla riktlinjer som kan finnas i rådets relevanta rättsakter när de bedömer om en internationell organisation kontrollerar en stat eller en betydande del av statens territorium och ger skydd enligt artikeln.

Av utlänningslagens flyktingdefinition följer som nämns ovan att förföljelse kan utgå direkt från statsmakten. Förföljelse kan också utgå från enskilda eller grupper av befolkningen. Då föreligger förföljelse om statsmakten understödjer åtgärderna eller om statsmakten på grund av bristande vilja eller förmåga inte ingriper och bereder de förföljda skydd. Motsvarande gäller för andra skyddsbehövande. Av utlänningslagen följer alltså att det i första hand är statsmakten i utlänningens hemland eller tidigare vistelseland eller dess organ som kan bereda utlänningen skydd. Av direktivet följer att också parter eller organisationer som kontrollerar staten eller en betydande del av statens territorium kan ge skydd. Även vid tillämpning av utlänningslagen kan det förekomma att en utlänning anses utesluten från skydd på grund av att skydd kan ges i hemlandet eller tidigare vistelseland genom något annat organ än staten. En bedömning av vad utlänningen kan riskera om han eller hon sänds tillbaka till sitt hemland eller sitt tidigare vistelseland måste alltid göras i det enskilda fallet.

Flera remissinstanser har anfört att direktivets uppräkning av aktörer som ger skydd är uttömmande. Regeringen delar inte denna uppfattning utan anser att det avgörande för om sökanden är att anse som flykting eller annan skyddsbehövande är om sökanden riskerar förföljelse eller andra åtgärder som kan medföra skyddsbehov. Andra organ än statsmakten har visserligen normalt begränsade möjligheter att bereda sådant skydd som avses i artikel 7.2. Regeringen finner emellertid att det saknas skäl att lagreglera sådana undantagssituationer där ett fullgott skydd kan erbjudas av någon annan aktör. Om en sådan situation skulle uppstå bör sökandens skyddsbehov, som alltid, bedömas utifrån en samlad bedömning av alla omständigheter i det enskilda fallet. Mot den angivna bakgrunden anser regeringen att någon författningsändring inte är påkallad med anledning av artikel 7.

7.4.6 Internt skydd

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om internt skydd är uppfyllda genom gällande rätt. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Möjligheten att tillämpa principen om internt skydd även när tekniska hinder för återsändande föreligger bör inte utnyttjas.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser, däribland *Hovrätten för Västra Sverige*, *Kammarrätten i Stockholm*, *Migrationsverket* och *Rädda Barnens Riksförbund* anser att det finns skäl att överväga en författningsreglering av internflyktsalternativet. *Svensk flyktinghjälp – SWERA* anför att en konsekvens av att artikel 8.3 inte är aktuell för tillämpning i Sverige är att man vid tillämpningen av Dublinförordningen måste anse vissa länder som osäkra. För att undvika brott mot principen om non-refoulment bör, enligt SWERA, en förteckning över osäkra länder upprättas och artikel 21 bör komma till direkt uttryck i utlänningslagen. *Svenska avdelningen av Internationella Juristkommissionen* och *FN:s flyktingkommissariat – UNHCR, Stockholm* tillstyrker bedömningen att artikel 8.3 inte ska medföra författningsåtgärder.

Skälen för regeringens bedömning: Artikel 8 i direktivet reglerar frågan om s.k. internt skydd. Enligt artikel 8.1 i direktivet får medlemsstaterna besluta att en sökande inte är i behov av internationellt skydd om det i en del av ursprungslandet inte finns någon välgrundad fruktan för förföljelse eller någon verklig risk för att lida allvarlig skada och sökanden rimligen kan förväntas uppehålla sig i den delen av landet. Enligt artikel 8.2 ska medlemsstaterna, när de prövar om någon del av ursprungslandet överensstämmer med artikel 8.1, beakta de allmänna omständigheter som råder i den delen av landet och sökandens personliga förhållanden. Enligt artikel 8.3 får bestämmelsen om internt skydd tillämpas oaktat om tekniska hinder föreligger för återsändande till ursprungslandet.

Varken Genèvekonventionens eller utlänningslagens flyktingbegrepp innefattar en utlänning som har möjlighet att begagna sig av skydd i någon del av hemlandet. Vid bedömningen av om en person är att anse som flykting görs en bedömning av de risker personen löper vid ett återsändande till hemlandet. En person anses inte riskera förföljelse och således inte vara flykting, om han eller hon kan få ett effektivt skydd i någon del av hemlandet. En förutsättning är dock att det finns en realistisk möjlighet för personen i fråga att försörja sig och förutsättningar att leva på ett sätt som inte innebär onödigt lidande eller umbäranden (prop. 2005/06:6 s. 28). I UNHCR:s handbok par. 91 anges beträffande internt skydd att en person inte ska uteslutas från möjligheten att erhålla flyktingskap endast på den grund att han eller hon kunde ha sökt tillflykt i en annan del av landet, om det under alla rådande omständigheter inte hade varit rimligt att förvänta sig av honom eller henne att göra detta. Principen om internt skydd tillämpas i svensk rätt även vid prövningen av om en utlänning behöver skydd som skyddsbehövande i övrigt (se t.ex. MIG 2007:9 och prop. 1996/97:25 s. 101). Mot bakgrund av det anförda föreslås inte några författningsändringar i anledning av artiklarna 8.1 och 8.2.

Enligt regeringen är det inte rimligt att hänvisa till ett internt flyktalternativ om detta i praktiken inte kan utnyttjas, något som också skulle innebära praktiska problem vid verkställigheten. Någon författningsreglering i anledning av artikel 8.3 i direktivet är således inte aktuell. Svensk flyktinghjälp - *SWERA* har anfört att en konsekvens av

att artikel 8.3 inte tillämpas i Sverige är att man vid tillämpningen av Dublinförordningen måste anse vissa länder som osäkra. Regeringen uppfattar inte undantaget i artikel 8.3 på så sätt att det skulle innebära ett undantag från principen om non-refoulement. Undantaget har i stället betydelse för frågan om rätt till flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande.

Mot bakgrund av det anförda föreslås inte några författningsändringar till följd av artikel 8 i direktivet.

7.5 Uppehållstillstånd och skydd mot avvisning och utvisning

7.5.1 Inledning

Som nämns i avsnitt 7.1 är direktivet och utlänningslagen uppbyggda på olika sätt. Det centrala begreppet i direktivet är statusen. I utlänningslagen är det i stället uppehållstillståndet som är det centrala begreppet. En tredjelandsmedborgare eller en statslös person som uppfyller kriterierna för att vara flykting eller alternativt skyddsbehövande ska enligt direktivet beviljas flyktingstatus respektive status som alternativt skyddsbehövande. En utlänning som har beviljats status som flykting eller alternativt skyddsbehövande har enligt bestämmelserna i kapitel VII i direktivet rätt till uppehållstillstånd. I detta avsnitt behandlas rätten till uppehållstillstånd (artikel 24), sammanhållning av familjer (artikel 23) och skydd mot avvisning (artikel 21). Övriga förmåner behandlas i avsnitt 7.6.

7.5.2 Uppehållstillstånd

Regeringens förslag: Flyktingar, alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande som befinner sig i Sverige ska beviljas permanent uppehållstillstånd eller tidsbegränsat uppehållstillstånd som har en giltighetstid på minst tre år om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Uppehållstillståndet får dock aldrig ha en kortare giltighetstid än ett år.

När en utlänning som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på någon annan grund än att han eller hon är flykting eller annan skyddsbehövande beviljas en statusförklaring ska giltighetstiden på uppehållstillståndet bestämmas i enlighet med vad som gäller uppehållstillstånd för flyktingar och andra skyddsbehövande.

Uppehållstillstånd får vägras en flykting om han eller hon genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenat med allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta honom eller henne stanna i Sverige eller om han eller hon har bedrivit verksamhet

som inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att han eller hon skulle fortsätta verksamheten här.

Möjligheten för regeringen att meddela föreskrifter om att uppehållstillstånd inte får beviljas ska inte gälla beträffande alternativt skyddsbehövande.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningens förslag avseende rätten till uppehållstillstånd bygger dock på en annan teknisk lösning. Enligt utredningens förslag ska ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för skyddsbehövande i övrigt vara giltigt i minst ett år om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver något annat.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser, däribland *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet, Sveriges advokatsamfund, Svenska Röda Korset* och *FN:s flyktingkommissariat – UNHCR, Stockholm,* ifrågasätter om det finns skäl att differentiera giltighetstiden för ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för flyktingar och skyddsbehövande i övrigt. *Riksdagens ombudsmän (JO)* anför att det tydligare bör framgå av lagtexten att möjligheten till undantag av hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen gäller både uppehållstillståndets giltighetstid och att det ska vara förnybart. *Kammarrätten i Stockholm* anför att ett resonemang om när ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska beviljas och om vilka synnerliga skäl som kan medge undantag från bestämmelsen om uppehållstillståndstidens längd saknas. Dessutom påpekar kammarrätten att en flykting som erhållit ett tidsbegränsat uppehållstillstånd troligen kommer att vara flykting även när tillståndet löper ut. *Länsrätten i Stockholms län* anför att i praxis beviljas flyktingar och andra skyddsbehövande i regel permanent uppehållstillstånd och att det kan ifrågasättas om och i så fall var i 5 kap. utlänningslagen dessa bestämmelser bör tas in. *Barnombudsmannen (BO)* anser att uppehållstillstånd för barn endast i undantagsfall ska vara tidsbegränsade.

Skälen för regeringens förslag

Rätten till uppehållstillstånd

Artikel 24 i direktivet reglerar rätten till uppehållstillstånd för personer som beviljats flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande. Enligt artikel 24.1 ska medlemsstaterna så snart som möjligt efter det att flyktingstatus har beviljats till de personer som innehar flyktingstatus utfärda ett uppehållstillstånd som ska gälla minst tre år och vara förnybart om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver något annat. Motsvarande gäller enligt artikel 24.2 för personer som har beviljats status som alternativt skyddsbehövande med den skillnaden att uppehållstillståndet ska gälla i minst ett år. Av artikel 21.3 framgår att medlemsstaterna får vägra att bevilja eller förnya ett uppehållstillstånd för en flykting om det finns skälig anledning att anta att han eller hon utgör en fara för säkerheten i den medlemsstat där han eller hon befinner sig eller utgör en samhällsfara i medlemsstaten i fråga med hänsyn till att han eller hon

genom en lagakraftvunnen dom har dömts för ett synnerligen allvarligt brott.

Flyktingar och skyddsbehövande i övrigt har enligt 5 kap. 1 § första stycket UtlL rätt till uppehållstillstånd. Rätten till uppehållstillstånd är dock inte utan undantag. Enligt 5 kap. 1 § andra stycket 1 UtlL får uppehållstillstånd vägras en flykting om det finns synnerliga skäl att inte bevilja uppehållstillstånd på grund av vad som är känt om utlänningens tidigare verksamhet eller med hänsyn till rikets säkerhet. Synnerliga skäl att inte bevilja uppehållstillstånd på grund av vad som är känt om utlänningens tidigare verksamhet är enligt förarbetena avsett att omfatta sådana omständigheter som enligt Genèvekonventionen diskvalificerar en flykting från konventionens skydd, t.ex. brott mot freden, krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten (prop. 1954:41 s. 77 och prop. 1975/76:18 s. 107). Uppehållstillstånd får, enligt samma stycke 2, vägras en utlänning som är skyddsbehövande i övrigt enligt 4 kap. 2 § första stycket 2 och 3 (väpnad konflikt, andra svåra motsättningar och miljökatastrof) om det på grund av hans eller hennes brottslighet finns särskilda skäl att inte bevilja utlänningen uppehållstillstånd eller om det finns synnerliga skäl att inte bevilja uppehållstillstånd på grund av vad som är känt om utlänningens tidigare verksamhet eller med hänsyn till rikets säkerhet.

Rätten till uppehållstillstånd enligt direktivet gäller endast de utlänningar som har beviljats flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande. Utlänningar som är undantagna från att anses som flyktingar eller alternativt skyddsbehövande enligt artikel 12 respektive 17 kan inte beviljas flyktingstatus respektive status som alternativt skyddsbehövande och har därför inte någon rätt till uppehållstillstånd enligt direktivet. Direktivets bestämmelser om undantag från rätten till uppehållstillstånd är därmed delvis annorlunda utformade än utlänningslagens. Artikel 21.3 i direktivet medger dock att medlemsstaterna nekar en flykting uppehållstillstånd om det finns skälig anledning att anta att han eller hon utgör en fara för säkerheten i den medlemsstat där han eller hon befinner sig (artikel 21.2 a) eller om det finns skälig anledning att anta att han eller hon utgör en samhällsfara i medlemsstaten i fråga med hänsyn till att han eller hon genom en lagakraftvunnen dom har dömts för ett synnerligen allvarligt brott (artikel 21.2 b). Några motsvarande bestämmelser som ger möjlighet att neka en alternativt skyddsbehövande uppehållstillstånd finns inte i direktivet eftersom undantagsbestämmelserna avseende alternativt skyddsbehövande är vidare än undantagsbestämmelserna avseende flyktingar. En utlänning som utgör en samhällsfara (jfr artikel 21.2 a) eller som har förövat ett allvarligt brott (jfr artikel 21.2 b) är utesluten från att vara alternativt skyddsbehövande enligt artikel 17.1 (d respektive b) i direktivet och kan av den anledningen inte ges status som alternativt skyddsbehövande och saknar därmed rätt till uppehållstillstånd enligt direktivet.

I avsnitt 7.2.2 och 7.3.2 föreslås att bestämmelser om uteslutandegrunder som motsvarar undantagsbestämmelserna i artiklarna 12 respektive 17 i direktivet ska införas i utlänningslagen. Detta innebär att en utlänning i vissa angivna situationer kommer att vara utesluten från att anses som flykting eller annan skyddsbehövande. Vissa av

bestämmelserna i 5 kap. 1 § andra stycket UtlL om möjlighet att neka uppehållstillstånd kommer därmed att sakna betydelse. En utlänning som har gjort sig skyldig till brott mot freden, krigsförbrytelse, brott mot mänskligheten eller gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser kommer enligt förslaget vara utesluten från att anses som flykting eller som annan skyddsbehövande. Vidare kommer en utlänning som har gjort sig skyldig till ett grovticke-politiskt brott utanför Sverige innan han eller hon kom hit enligt förslaget att uteslutas från att anses som flykting. Därigenom förlorar bestämmelserna om att en flykting och en skyddsbehövande i övrigt enligt 4 kap. 2 § första stycket 2 och 3 UtlL kan vägras uppehållstillstånd om det finns synnerliga skäl att inte bevilja uppehållstillstånd på grund av vad som är känt om utlänningens tidigare verksamhet (5 kap. 1 § andra stycket punkten 1 första ledet och punkten 2 andra ledet UtlL) sin betydelse. Dessutom kommer en utlänning som har gjort sig skyldig till ett allvarligt brott eller som utgör en fara för rikets säkerhet enligt förslaget att uteslutas från att vara annan skyddsbehövande än flykting. Därigenom förlorar bestämmelsen om att en skyddsbehövande i övrigt enligt 4 kap. 2 § första stycket 2 och 3 UtlL kan vägras uppehållstillstånd om det finns särskilda skäl att inte bevilja uppehållstillstånd på grund av hans eller hennes brottslighet (5 kap. 1 § andra stycket punkten 2 första ledet UtlL) och bestämmelsen om att en skyddsbehövande i övrigt enligt 4 kap. 2 § första stycket 2 och 3 UtlL kan vägras uppehållstillstånd med hänsyn till rikets säkerhet (5 kap. 1 § andra stycket punkten 2 sista ledet UtlL) sin betydelse. Dessa bestämmelser bör därför tas bort.

Syftet med direktivets bestämmelser om undantag från rätten till uppehållstillstånd (artiklarna 21.2 och 21.3) är att skydda den medlemsstats intressen i vilken flyktingen vistas. Bestämmelserna motsvarar artikel 33.2 i Genèvekonventionen som möjliggör undantag från principen om non-refoulement. Principen om non-refoulement som finns uttryckt i artikel 33.1 i Genèvekonventionen innebär som nämns ovan att en fördragsslutande stat inte får utvisa eller avvisa en flykting till gränsen mot ett område där hans eller hennes liv eller frihet skulle hotas på grund av ras, religion, nationalitet, tillhörighet till viss samhällsgrupp eller politiska åskådning. Enligt artikel 33.2 i konventionen får undantag från principen om non-refoulement göras om det föreligger skälig anledning att betrakta flyktingen som en fara för det landets säkerhet i vilket han eller hon uppehåller sig eller om flyktingen utgör en samhällsfara därför att han eller hon genom en lagakraftvunnen dom har dömts för synnerligen grovt brott.

I utlänningslagen finns bestämmelser som har sin utgångspunkt i artikel 33 i Genèvekonventionen i 12 kap. 2 § UtlL som reglerar verkställighetshinder. Enligt 12 kap. 2 § första stycket UtlL får ett beslut om avvisning eller utvisning aldrig verkställas till ett land om utlänningen riskerar att utsättas för förföljelse i det landet eller om utlänningen inte är skyddad i det landet mot att sändas vidare till ett land där utlänningen löper risk för förföljelse. Detta förbud mot verkställighet gäller enligt paragrafens andra stycke dock inte om utlänningen genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenat med allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta honom eller henne stanna i Sverige och det inte är möjligt att verkställa avvisningen eller

utvisningen till något annat land. Undantaget gäller inte om den förföljelse som hotar i det andra landet innebär fara för utlänningens liv eller annars är av särskilt svår art. Enligt tredje stycket gäller förbudet mot verkställighet inte heller om utlänningen har bedrivit verksamhet som inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att utlänningen skulle fortsätta verksamheten här i landet och det inte är möjligt att sända utlänningen till något annat land.

I avsnitt 7.2.3 föreslås att det ska vara möjligt att neka en utlänning flyktingstatus i de situationer som medger undantag från förbudet mot verkställighet i 12 kap. 2 § UtlL, dvs. om utlänningen genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenat med allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta honom eller henne stanna i Sverige eller om utlänningen har bedrivit verksamhet som inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att utlänningen skulle fortsätta verksamheten här i landet. Författningsändringen har föreslagits dels för att tydliggöra vad som redan gäller dvs. att en utlänning som uppfyller förutsättningarna för att anses som flykting i vissa fall kan avvisas eller utvisas, dels för att ytterligare anpassa utlänningslagen till direktivets (och Genèvekonventionens) ordning. Som redovisas i avsnitt 7.1 anser regeringen att utlänningslagen bör anpassas till direktivets statusreglering genom att förutsättningarna för att bevilja status för flyktingar och andra skyddsbehövande och för att bevilja dessa utlänningar uppehållstillstånd korresponderar med varandra. Regeringen anser därför att det även ska vara möjligt att neka en flykting uppehållstillstånd om flyktingen genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenat med allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta honom eller henne stanna i Sverige eller om flyktingen har bedrivit verksamhet som inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att han eller hon skulle fortsätta verksamheten här i landet. Prövningen av såväl statusfrågan som om uppehållstillstånd ska beviljas bör ske i ett sammanhang. I själva konstruktionen ligger därmed att en flykting som beviljas flyktingstatus regelmässigt också ska beviljas uppehållstillstånd. På samma vis bör en flykting som vägras flyktingstatus inte ges uppehållstillstånd som flykting. Däremot kan uppehållstillstånd beviljas på annan grund.

Giltighetstiden för uppehållstillstånd

Ett uppehållstillstånd för en person som har flyktingstatus ska enligt artikel 24.1 i direktivet gälla i minst tre år och vara förnybart om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver det. Ett uppehållstillstånd för en person som har status som alternativt skyddsbehövande ska enligt artikel 24.2 i direktivet gälla i minst ett år och vara förnybart om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver det.

En utlänning som beviljas uppehållstillstånd på grund av att han eller hon är i behov av skydd anses i regel ha kommit till Sverige i avsikt att bosätta sig här och beviljas därmed permanent uppehållstillstånd (prop. 1983/84:144 s. 86 ff.). Det finns dock inte någon uttrycklig rätt för flyktingar och andra skyddsbehövande att erhålla uppehållstillstånd av en

viss längd. För att uppnå full överensstämmelse med direktivet bör därför rätten till uppehållstillstånd av viss varaktighet lagregleras. Enligt regeringens uppfattning ska permanent uppehållstillstånd alltjämt vara huvudregel. Detta förhållande bör uttryckligen framgå av lagtexten. Flyktingar och andra skyddsbehövande behandlas i regel på samma sätt i svensk rätt. Direktivet är ett minimidirektiv och regeringen anser i likhet med remissinstanserna att det saknas skäl att, som utredningen föreslagit, differentiera giltighetstiden för ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för flyktingar och andra skyddsbehövande. Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd bör därför vara tre år för både flyktingar och andra skyddsbehövande.

Om en flykting har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd kommer, som *Kammarrätten i Stockholm* har påpekat, troligen personen fortfarande att bedömas vara flykting när uppehållstillståndet löper ut. Enligt vad som föreslås i avsnitt 7.2.3 kommer han eller hon dessutom att ha flyktingstatus. Det torde därför endast i undantagsfall vara aktuellt att neka en flykting en förlängning av uppehållstillståndet. Skyldigheten för medlemsstaterna att utfärda ett uppehållstillstånd som ska gälla viss minsta tid och vara förnybart gäller enligt direktivet inte om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver det. Det finns således en möjlighet för medlemsstaterna att begränsa giltighetstiden av uppehållstillståndet eller att inte förnya uppehållstillståndet om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver det. Det kan finnas situationer där det inte är möjligt att neka en utlänning uppehållstillstånd men det av hänsyn till rikets säkerhet är lämpligt att det uppehållstillstånd som meddelas ska vara giltigt kortare tid än tre år. Regeringen föreslår därför att en sådan möjlighet ska införas i utlänningslagen. För att en utlänning ska folkbokföras i Sverige, vilket i de flesta fall är avgörande för vilken social trygghet han eller hon har rätt till, krävs att uppehållstillståndet gäller i minst ett år (se närmare avsnitt 7.6.1). Regeringen föreslår därför att en flykting eller en annan skyddsbehövande alltid ska beviljas uppehållstillstånd i minst ett år.

BO anser att uppehållstillstånd för barn endast i undantagsfall ska vara tidsbegränsade. Regeringen delar denna uppfattning. Om ett barns föräldrar beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd kan det dock vara lämpligt att även barnet beviljas ett tidsbegränsat tillstånd. Något förslag om att barn endast i undantagsfall ska kunna erhålla tidsbegränsade uppehållstillstånd bör därför inte läggas fram.

I svensk rätt kan ett uppehållstillstånd vars giltighetstid löpt ut alltid förnyas om förutsättningarna för att bevilja uppehållstillståndet fortfarande är uppfyllda. I de undantagsfall där en flykting eller en annan skyddsbehövande beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd kan han eller hon således lämna in en ny ansökan om uppehållstillstånd. Någon särskild bestämmelse om att uppehållstillståndet ska vara förnybart behövs därför inte.

En utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd på någon annan grund än att han eller hon är flykting eller annan skyddsbehövande kan enligt vad som föreslås i avsnitt 7.2.3 och 7.3.3 ansöka om statusförklaring. Ett uppehållstillstånd för en person som har flyktingstatus enligt artikel 24.1 i direktivet ska gälla i minst tre år om

inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver det. Motsvarande giltighetstid för alternativt skyddsbehövande är ett år. Om en utlänning som beviljas en statusförklaring efter ansökan har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med en kort giltighetstid kan det därför krävas att giltighetstiden för tillståndet förlängs för att direktivets krav ska vara uppfyllda. När en utlänning som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas en statusförklaring bör därför uppehållstillståndet omprövas och giltighetstiden anpassas till det förhållande att utlänningen är flykting eller annan skyddsbehövande. Detta bör tydliggöras genom att en särskild bestämmelse med detta innehåll tas in i utlänningslagen.

Återkallelse av uppehållstillstånd

Av artikel 21.3 i direktivet framgår att medlemsstaterna får återkalla eller upphäva ett uppehållstillstånd för en flykting om det finns skälig anledning att anta att flyktingen utgör en fara för säkerheten i den medlemsstat där han eller hon befinner sig eller utgör en samhällsfara i medlemsstaten i fråga med hänsyn till att han eller hon genom en lagakraftvunnen dom har dömts för ett synnerligen allvarligt brott.

En utlänning som är undantagen från att anses som flykting eller alternativt skyddsbehövande enligt artikel 12 respektive 17 kan, som framgår ovan, inte beviljas flyktingstatus respektive status som alternativt skyddsbehövande och har därför inte någon rätt till uppehållstillstånd enligt direktivet. Eftersom undantagsbestämmelserna avseende alternativt skyddsbehövande är vidare än undantagsbestämmelserna avseende flyktingar och en utlänning som utgör en samhällsfara eller som har förövat ett allvarligt brott är utesluten från att vara alternativt skyddsbehövande enligt artikel 17 i direktivet och av den anledningen inte kan ges status som alternativt skyddsbehövande, innehåller direktivet inte några bestämmelser om återkallelse av uppehållstillstånd för alternativt skyddsbehövande. Direktivet måste dock tolkas på så sätt att det ger möjlighet för medlemsstaterna att återkalla en utlännings uppehållstillstånd om utlänningens flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande har återkallats. Återkallelse av flyktingstatus regleras i artikel 14 och återkallelse av status som alternativt skyddsbehövande regleras i artikel 19. I de situationer det är möjligt att återkalla uppehållstillstånd för en flykting enligt artikel 21.3 är det möjligt att återkalla status som alternativt skyddsbehövande enligt artikel 19.3. Bestämmelserna om återkallelse av status som flykting behandlas i avsnitt 7.2.5 och bestämmelserna om återkallelse av status som alternativt skyddsbehövande behandlas i avsnitt 7.3.5.

Återkallelse av uppehållstillstånd regleras i 7 kap. UtlL. Ett uppehållstillstånd får enligt 7 kap. 1 § första stycket UtlL återkallas om utlänningen medvetet lämnat oriktiga uppgifter som varit av betydelse för att få tillståndet eller medvetet förtigit omständigheter av sådan betydelse. Om en utlänning har vistats i Sverige i mer än fyra år med uppehållstillstånd när frågan om återkallelse prövas av den myndighet som först beslutar i saken krävs enligt paragrafens andra stycke att synnerliga skäl föreligger för att återkallelse ska få ske. Denna

bestämmelse motsvarar artiklarna 14.3 b och 19.3 b i direktivet enligt vilka medlemsstaterna ska återkalla en tredjelandsmedborgares eller statslös persons flyktingstatus respektive status som alternativt skyddsbehövande om vederbörande har förvrängt eller utelämnat fakta, inklusive användning av falska handlingar, och detta varit avgörande för beviljandet av statusen.

7 kap. UtlL innehåller även några bestämmelser om återkallelse av uppehållstillstånd i situationer som rör rikets säkerhet. Ett uppehållstillstånd får återkallas om det på grund av tidigare verksamhet eller i övrigt kan antas att utlänningen kommer att bedriva sabotage, spioneri eller olovlig underrättelseverksamhet i Sverige eller i något annat nordiskt land (7 kap. 3 § första stycket 3 UtlL), om utlänningen har registrerats på den spärrlista som avses i 3 § 2 lagen (2000:344) om Schengens informationssystem och det finns tillräckliga skäl för en återkallelse (7 kap. 5 § UtlL) och om ett beslut om avvisning eller utvisning har meddelats i en stat tillhörande Europeiska unionen eller i Island, Norge eller Schweiz och beslutet är grundat på att det finns ett allvarligt hot mot den allmänna ordningen eller den inre säkerheten och på att utlänningen i den beslutande staten har dömts för ett brott för vilket det är föreskrivet fängelse i minst ett år eller utlänningen är skäligen misstänkt för att ha begått ett grovt brott eller att det finns starka skäl som tyder på att utlänningen avser att begå ett sådant brott (7 kap. 6 § UtlL). Bestämmelserna om återkallelse av hänsyn till den nationella säkerheten finns i artiklarna 14.4 (återkallelse av flyktingstatus), 19.3 jämförda med 17.1 d (återkallelse av status som alternativt skyddsbehövande) och 21.3 (återkallelse av uppehållstillstånd) i direktivet. Enligt regeringens bedömning är de svenska bestämmelserna förenliga med direktivets.

Ett permanent uppehållstillstånd ska enligt 7 kap. 7 § UtlL återkallas för en utlänning som inte längre är bosatt i Sverige. Enligt andra stycket i samma paragraf får uppehållstillstånd dock återkallas tidigast när två år har förflutit efter det att bosättningen i Sverige upphörde för en utlänning som har vistats här som flykting eller skyddsbehövande i övrigt, om utlänningen har återvänt till ett land där han eller hon tidigare har varit bosatt därför att de politiska förhållandena i landet har ändrats. Denna bestämmelse är enligt regeringens bedömning förenlig med direktivet.

Mot den angivna bakgrunden anser regeringen därmed att utlänningslagens bestämmelser om återkallelse av uppehållstillstånd är förenliga med direktivet. Några författningsändringar är därför inte påkallade i denna del.

Bemyndiganden i fråga om uppehållstillstånd

I 5 kap. 25 § UtlL har regeringen bemyndigats att meddela föreskrifter om att uppehållstillstånd inte får beviljas för skyddsbehövande i övrigt som behöver skydd på grund av en yttre eller inre väpnad konflikt eller en miljökatastrof eller som på grund av andra svåra motsättningar känner välgrundad fruktan för att utsättas för allvarliga övergrepp. Eftersom direktivet ger personer som faller in under begreppet alternativt skyddsbehövande en rätt till uppehållstillstånd om inte något av

undantagen i direktivet är för handen bör bemyndigandet inte omfatta de skyddsbehövande som omfattas av begreppet alternativt skyddsbehövande. Regeringen föreslår därför att bemyndigandet ska ändras på så sätt att det enbart omfattar de utlänningar som med regeringens förslag i avsnitt 7.3.2 kommer att utgöra övriga skyddsbehövande.

7.5.3 Uppehållstillstånd för familjemedlemmar

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om uppehållstillstånd för familjemedlemmar är uppfyllda genom gällande rätt. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Utredningens förslag och bedömning: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningens förslag utgår dock från 1989 års utlänningslag.

Remissinstanserna: *Länsrätten i Stockholms län* anför att rätten till uppehållstillstånd för make eller sambo och ogifta barn – liksom för flyktingar och andra skyddsbehövande – bör gälla utan hinder av huvudregeln att uppehållstillstånd ska vara ordnat före inresan. Bestämmelsen i 5 kap. 18 § UtlL bör enligt länsrätten kompletteras i detta hänseende. *Barnombudsmannen (BO)* anser att ett föräldralöst barn eller ett barn vars föräldrar är försvunna ska kunna få uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning om barnet har ett syskon som har uppehållstillstånd i Sverige som flykting, skyddsbehövande i övrigt eller på grund av synnerligen ömmande omständigheter. *Svenska Röda Korset* och *UNICEF Sverige* anser att bestämmelsen om uppehållstillstånd för make, sambo och barn även bör omfatta föräldrar och syskon till barn som är flyktingar eller alternativt skyddsbehövande. Röda Korset anser dessutom att det av bestämmelsen ska framgå att familjemedlemmarna, i enlighet med principen om familjens enhet, normalt ska beviljas samma status som den familjemedlem som är flykting eller alternativt skyddsbehövande.

Skälen för regeringens bedömning

Rätten till uppehållstillstånd

Artikel 23 i direktivet innehåller bestämmelser om sammanhållning av familjer. Enligt artikel 23.1 ska medlemsstaterna se till att familjen hålls samlad. Medlemsstaterna ska vidare, enligt artikel 23.2, se till att familjemedlemmar till den person som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande, och som för egen del inte uppfyller kraven för att erhålla sådan status, får ansöka om de förmåner som regleras i artiklarna 24–34 i den mån detta överensstämmer med familjemedlemmens personliga rättsliga status. Enligt artikel 23.3 ska artiklarna 23.1 och 23.2 inte vara tillämpliga om familjemedlemmen omfattas av undantagen i artiklarna 12 och 17, dvs. om familjemedlemmen är utesluten från att vara flykting respektive

alternativt skyddsbehövande. För familjemedlemmar till personer som innehar status som alternativt skyddsbehövande får medlemsstaterna fastställa tillämpliga villkor för förmånerna. Av artikel 23.4 följer att uppehållstillstånd får vägras med hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen.

Vilka som utgör familjemedlemmar definieras i artikel 2 h i direktivet. Det är make till den som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande eller en ogift partner i en stadigvarande relation till en sådan utlänning om lagstiftningen eller sedvanerätten i den berörda medlemsstaten behandlar ogifta par på samma sätt som gifta enligt dess utlänningslagstiftning. Som familjemedlem räknas också underåriga ogifta barn till en person som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande och till hans eller hennes make eller sambo eller till en person som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande, under förutsättning att de är beroende av den som innehar flyktingstatus respektive status som alternativt skyddsbehövande för sin försörjning. Direktivets bestämmelser om familjesammanhållning gäller endast om familjemedlemmarna befinner sig i samma medlemsstat och om familjen existerade redan i ursprungslandet.

En make, registrerad partner, sambo eller ett barn till en flykting får i regel uppehållstillstånd som flykting i Sverige även om han eller hon inte själv har sådana skäl i enlighet med principen om familjens enhet. Även beträffande familjemedlemmar till skyddsbehövande i övrigt strävar man i möjligaste mån efter att hålla familjen samlad. *Röda Korset* har anfört att organisationen anser att det ska framgå att familjemedlemmarna, i enlighet med principen om familjens enhet, normalt ska beviljas samma status som den familjemedlem som är flykting eller skyddsbehövande i övrigt. Någon rätt för en familjemedlem till en flykting eller en annan skyddsbehövande att beviljas motsvarande status kan dock inte härledas ur Genèvekonventionen eller direktivet. Regeringen anser att de svenska bestämmelserna bör överensstämma med konventionen och direktivet och är därför av uppfattningen att inte någon sådan rätt som Röda Korset förordar bör införas i utlänningslagen.

Bestämmelser om uppehållstillstånd för make, sambo och barn finns i 5 kap. 3 § UtlL. Enligt första stycket 1 har make och sambo till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige rätt till uppehållstillstånd. En sådan rätt tillkommer också, enligt 5 kap. 3 § första stycket 2 UtlL, ogifta barn till någon som är bosatt eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige eller till dennes make eller sambo. Med make avses även registrerad partner enligt 3 kap. 1 § andra stycket lagen (1994:1117) om registrerat partnerskap vilken enligt 2 § lagen (2009:260) om upphävande av lagen (1994:1117) om registrerat partnerskap i vissa fall fortfarande tillämpas i fråga om ett enligt den lagen registrerat partnerskap. Enligt 1 kap. 2 § UtlL avses med barn en person som är under 18 år. Adopterade barn likställs med biologiska barn. Även barn som avses bli adopterade har rätt till uppehållstillstånd om adoptionsbeslutet har meddelats eller avses komma att meddelas av svensk domstol och adoptionsbeslutet gäller i Sverige enligt lagen (1971:796) om internationella rättsförhållanden rörande adoption eller enligt lagen (1997:191) med anledning av Sveriges

tillträde till Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner (5 kap. 3 § första stycket 3 UtlL).

Röda Korset och *UNICEF* anser att föräldrar till barn som är flyktingar eller alternativt skyddsbehövande ska ha rätt till uppehållstillstånd. Föräldrar till ensamkommande barn som är flyktingar eller skyddsbehövande i övrigt har enligt nuvarande ordning rätt till uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 § första stycket 4 UtlL. Med ensamkommande barn avses ett barn som vid ankomsten till Sverige var skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe. Regeringen anser att det saknas skäl att därutöver införa någon rätt till uppehållstillstånd för föräldrar.

Bestämmelserna om familjesammanhållning i direktivet är endast tillämpliga på familjemedlemmar som befinner sig i samma medlemsstat som flyktingen eller den alternativt skyddsbehövande. Det innebär att bestämmelserna endast är tillämplig på familjemedlemmar som befinner sig i Sverige. Huvudregeln är som framgår ovan att en make, registrerad partner eller sambo eller ett barn till en person som är flykting eller skyddsbehövande i övrigt också beviljas uppehållstillstånd som flykting respektive skyddsbehövande i övrigt. Att familjemedlemmarna då får beviljas uppehållstillstånd även efter inresan till Sverige framgår av 5 kap. 18 § andra stycket 1 UtlL. I de undantagsfall en familjemedlem inte beviljas uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande kan som framgår ovan uppehållstillstånd beviljas med stöd av anknytningsreglerna. Uppehållstillstånd på grund av anknytning ska som huvudregel sökas före ankomsten till Sverige. En ansökan om uppehållstillstånd som görs efter inresan kan dock beviljas om den sökande har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige och det inte skäligen kan krävas att utlänningen reser till ett annat land för att ge in sin ansökan där (5 kap. 18 § andra stycket femte punkten UtlL). I en sådan situation att en make, registrerad partner eller sambo eller ett barn till en person som är flykting eller annan skyddsbehövande inte själv kan beviljas uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande torde det inte vara aktuellt att kräva att han eller hon reser till ett annat land för att ansöka om uppehållstillstånd. Enligt artikel 23.5 i direktivet får medlemsstaterna besluta att även andra nära släktingar som levde tillsammans som en del av familjen vid tidpunkten för avfärden från ursprungslandet, och som då för sin försörjning var helt eller delvis beroende av den som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande, ska få ansöka om förmåner på samma sätt som övriga familjemedlemmar. En motsvarande bestämmelse finns i 5 kap. 3 a § första stycket 2 UtlL enligt vilken andra nära anhöriga än make, registrerad partner, sambo och barn kan få uppehållstillstånd om de har ingått i samma hushåll som anknytningspersonen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet. En annan anhörig än make, registrerad partner, sambo eller barn till en flykting eller skyddsbehövande i övrigt kan också beviljas uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 a § tredje stycket 2 UtlL. Enligt den bestämmelsen får uppehållstillstånd ges en utlänning som är anhörig till en utlänning som är flykting eller skyddsbehövande i övrigt.

Enligt 5 kap. 17 a § UtlL får uppehållstillstånd vid familjeåterförening vägras om oriktiga uppgifter medvetet lämnats eller omständigheter

förtigits som är av betydelse för att få uppehållstillståndet, om det åberopade anknytningsförhållandet är ett skenförhållande eller om utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet. När det gäller uppehållstillstånd för make, registrerad partner eller sambo får uppehållstillstånd också vägras om makarna, de registrerade partnerna eller samborna inte lever tillsammans eller inte har sådan avsikt, om anknytningspersonen är gift eller sambo med någon annan eller om någon av makarna eller partnerna är under 18 år. Vid bedömningen av om uppehållstillstånd bör vägras ska hänsyn tas till utlänningens övriga levnadsomständigheter och familjeförhållanden. I 5 kap. 17 b § UtlL anges att uppehållstillstånd ska vägras en sökande för det fall att anknytningspersonen redan är gift med en annan person och sammanbor med den personen i Sverige. Om en make, registrerad partner, sambo eller ett barn till en person som är flykting eller skyddsbehövande i övrigt inte har rätt till uppehållstillstånd enligt svensk rätt är enligt regeringens bedömning inte heller kriterierna för rätt till uppehållstillstånd enligt artikel 23 i direktivet uppfyllda. Bestämmelserna om när uppehållstillstånd kan eller ska vägras i 5 kap. 17 a och b §§ UtlL är således förenliga med direktivet. Om en make, registrerad partner, sambo eller ett barn till en flykting eller en skyddsbehövande i övrigt själv i enlighet med principen om familjens enhet beviljas uppehållstillstånd som flykting respektive skyddsbehövande i övrigt blir inte bestämmelserna om när uppehållstillstånd kan nekas en anhörig tillämpliga.

Mot den angivna bakgrunden saknas det enligt regeringens uppfattning skäl att vidta några författningsändringar i anledning av direktivets bestämmelser om sammanhållning av familjer.

Flera remissinstanser har anfört att även syskon till flyktingar och andra skyddsbehövande bör kunna få uppehållstillstånd. Ett syskon till någon som är bosatt i Sverige eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning här kan beviljas uppehållstillstånd med stöd av bestämmelserna i 5 kap. 3 a § första stycket 2 och 3 a § tredje stycket 2 UtlL. En individuell prövning ska göras i det enskilda fallet och utgångspunkten är att återföreningen ska ske i det land där största delen av familjen lagligen vistas. Prövningen ska dock alltid göras utifrån vad som är bäst för barnet (1 kap. 10 § UtlL). Regeringen finner inte skäl att därutöver införa en särskild rätt till uppehållstillstånd för syskon.

Giltighetstiden för familjemedlemmars uppehållstillstånd

I artikel 24.1 anges att det uppehållstillstånd som ska utfärdas till familjemedlemmar till den som har flyktingstatus kan ha en giltighetstid på mindre än tre år. Någon motsvarande bestämmelse beträffande personer som har status som alternativt skyddsbehövande finns inte. Däremot anges i artikel 23.2 att medlemsstaterna får fastställa tillämpliga villkor för förmånerna för familjemedlemmar till personer som innehar status som alternativt skyddsbehövande. Det står således medlemsstaterna fritt att bestämma giltighetstid för uppehållstillstånd för familjemedlemmar till sådana personer.

En make, registrerad partner, sambo eller ett barn till en flykting får, som framgår ovan, i regel själv uppehållstillstånd som flykting i enlighet med principen om familjens enhet. I så fall gäller den i avsnitt 7.5.2 föreslagna bestämmelsen om giltighetstid för uppehållstillstånd även för dem. Detsamma gäller för familjemedlemmar till andra skyddsbehövande. Om uppehållstillstånd i stället ges med stöd av anknytningsreglerna anges i 5 kap. 3 § tredje stycket UtlL att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för make (varmed jämställs registrerad partner), sambo och barn ska gälla minst ett år. Ett uppehållstillstånd som beviljas för barn till en make, registrerad partner eller sambo till en utlänning som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, ska ha samma giltighetstid som förälderns uppehållstillstånd (5 kap. 3 § tredje stycket UtlL). Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för familjeåterförening kan förnyas (jfr 5 kap. 18 § andra stycket punkten 3 och 5 UtlL). Regeringen bedömer att utlänningslagens bestämmelser är förenliga med direktivets krav.

Återkallelse av familjemedlemmars uppehållstillstånd

Av artikel 23.4 i direktivet följer att en familjemedlems uppehållstillstånd får återkallas med hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen.

I utlänningslagen regleras återkallelse av uppehållstillstånd i 7 kap. Enligt 7 kap. 1 § UtlL får ett uppehållstillstånd återkallas om utlänningen medvetet lämnat oriktiga uppgifter som varit av betydelse för att få tillståndet eller medvetet förtigit omständigheter av sådan betydelse. Om en utlänning har vistats i Sverige i mer än fyra år med uppehållstillstånd när frågan om återkallelse prövas av den myndighet som först beslutar i saken krävs enligt paragrafens andra stycke att synnerliga skäl föreligger för att återkallelse ska få ske. En förutsättning för att en utlänning ska ha rätt till uppehållstillstånd som familjemedlem enligt direktivet är att han eller hon omfattas av artikel 2 h eller den vidare definition av begreppet familjemedlem som tillämpas i medlemsstaten (artikel 23.5). Förutsättningarna för att en utlännings uppehållstillstånd ska kunna återkallas enligt 7 kap. 1 § UtlL är att de oriktiga uppgifter han eller hon har lämnat eller de omständigheter som förtigits har varit av betydelse för att få tillståndet. Detta innebär således att uppgifterna eller omständigheterna antingen är sådana att utlänningen inte har ett sådant släktskap som krävs för det beviljade uppehållstillståndet eller att han eller hon har ljugit om något annat som påverkar rätten till uppehållstillstånd. Bestämmelsen måste anses förenlig med direktivet.

7 kap. UtlL innehåller även några bestämmelser om återkallelse av uppehållstillstånd i situationer som rör rikets säkerhet. Ett uppehållstillstånd får återkallas om det på grund av tidigare verksamhet eller i övrigt kan antas att utlänningen kommer att bedriva sabotage, spioneri eller olovlig underrättelseverksamhet i Sverige eller i något annat nordiskt land (7 kap. 3 § första stycket 3 UtlL), om utlänningen har registrerats på den spärrlista som avses i 3 § 2 lagen (2000:344) om Schengens informationssystem och det finns tillräckliga skäl för en återkallelse (7 kap. 5 § UtlL) och om ett beslut om avvisning eller

utvisning har meddelats i en stat tillhörande Europeiska unionen eller i Island, Norge eller Schweiz och beslutet är grundat på att det finns ett allvarligt hot mot den allmänna ordningen eller den inre säkerheten och på att utlänningen i den beslutande staten har dömts för ett brott för vilket det är föreskrivet fängelse i minst ett år eller utlänningen är skäligen misstänkt för att ha begått ett grovt brott eller att det finns starka skäl som tyder på att utlänningen avser att begå ett sådant brott (7 kap. 6 § UtlL). Dessa bestämmelser omfattar sådana omständigheter som enligt regeringens bedömning är att hänföra till den nationella säkerheten och överensstämmer således med vad som gäller återkallelse av uppehållstillstånd enligt artikel 23.4 i direktivet.

Slutligen ska ett permanent uppehållstillstånd återkallas enligt 7 kap. 7 § för en utlänning som inte längre är bosatt i Sverige. Denna bestämmelse är enligt regeringens bedömning förenlig med direktivet eftersom direktivet endast gäller personer som ansöker om internationellt skydd och 7 kap. 7 § UtlL är tillämplig på utlänningar som frivilligt har flyttat från Sverige.

Mot den angivna bakgrunden bedömer regeringen att utlänningslagens bestämmelser om återkallelse av uppehållstillstånd är förenliga med direktivets bestämmelser om återkallelse av uppehållstillstånd för familjemedlemmar. Några författningsändringar är därför inte påkallade i denna del.

7.5.4 Skydd mot avvisning

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om skydd mot avvisning är uppfyllda genom gällande rätt. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm* efterlyser ett förtydligande i lagtexten hur förföljelse i 12 kap. 2 § UtlL ska tolkas. *Migrationsverket* anför att frågan om verkställighetshinder enligt 12 kap. 1 § UtlL ofta är aktuell i ärenden där en tillämpning av uteslutandegrunderna aktualiseras och att det i lagen bör klargöras vilket utrymme som finns för att bevilja uppehållstillstånd i dessa situationer.

Skälen för regeringens bedömning: Bestämmelser om skydd mot avvisning finns i artikel 21 i direktivet. Enligt artikel 21.1 i direktivet ska medlemsstaterna i enlighet med sina internationella förpliktelser respektera principen om non-refoulement. Om det inte är förbjudet enligt dessa förpliktelser får medlemsstaterna enligt artikel 21.2 i direktivet avvisa en flykting, vare sig denne formellt erkänts eller ej, om det finns skälig anledning att anta att vederbörande utgör en fara för säkerheten i den medlemsstat där han eller hon befinner sig eller om vederbörande utgör en samhällsfara i medlemsstaten med hänsyn till att han eller hon genom en lagakraftvunnen dom har dömts för ett synnerligen allvarligt brott. Direktivet innehåller inte några motsvarande bestämmelser avseende alternativt skyddsbehövande eftersom en utlänning som utgör en fara för säkerheten i den medlemsstat där han eller hon befinner sig

eller som har förövat ett allvarligt brott är utesluten från att anses som alternativt skyddsbehövande enligt undantagsbestämmelserna i artikel 17.

I direktivet används begreppet skydd mot avvisning. Enligt svenska bestämmelser får ett beslut om avvisning i första instans inte fattas senare än tre månader efter det att den första ansökan om uppehållstillstånd gjorts efter ankomsten till Sverige (8 kap. 5 § UtlL). När den tiden har löpt ut fattas i stället beslut om utvisning. Direktivets avvisning motsvaras således av både avvisning och utvisning i svensk rätt.

Bestämmelserna i artikel 21 i direktivet motsvarar bestämmelserna om non-refoulement i artikel 33 i Genèvekonventionen. Principen om non-refoulement innebär som nämns ovan att en fördragsslutande stat inte får utvisa eller avvisa en flykting till gränsen mot ett område där hans eller hennes liv eller frihet skulle hotas på grund av ras, religion, nationalitet, tillhörighet till viss samhällsgrupp eller politiska åskådning. Enligt artikel 33.2 i Genèvekonventionen får undantag från principen om non-refoulement göras om det föreligger skälig anledning att betrakta flyktingen som en fara för det landets säkerhet i vilket han eller hon uppehåller sig eller om flyktingen utgör en samhällsfara därför att han eller hon genom en lagakraftvunnen dom har dömts för synnerligen grovt brott. Syftet med undantaget i artikel 33.2 i Genèvekonventionen och med artikel 21.2 i direktivet är att skydda den stats intressen i vilken flyktingen befinner sig.

I utlänningslagen finns bestämmelser som har sin utgångspunkt i artikel 33 i Genèvekonventionen i 12 kap. 2 § som reglerar verkställighetshinder. Enligt 12 kap. 2 § UtlL får avvisning eller utvisning aldrig verkställas till ett land om utlänningen riskerar att utsättas för förföljelse i det landet eller om utlänningen inte är skyddad i det landet mot att sändas vidare till ett land där utlänningen löper risk för förföljelse. Detta förbud mot verkställighet gäller dock inte enligt paragrafens andra stycke om utlänningen genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenat med allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta honom eller henne stanna i Sverige och det inte är möjligt att verkställa avvisningen eller utvisningen till något annat land. Undantaget gäller inte om den förföljelse som hotar i det andra landet innebär fara för utlänningens liv eller annars är av särskilt svår art. Enligt tredje stycket gäller förbudet mot verkställighet inte heller om utlänningen har bedrivit verksamhet som inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att utlänningen skulle fortsätta verksamheten här i landet och det inte är möjligt att sända utlänningen till något annat land. Genom uttrycket *synnerligen grovt brott* har klargjorts att undantagsbestämmelserna inte ska tillämpas i sådana fall då utlänningen genom mängden av brott kan anses ha gjort sig skyldig till synnerligen grov brottslighet, såvida inte åtminstone något av brotten ensamt kan anses som synnerligen grovt. I praxis har grovt narkotikabrott, grov misshandel och grovt rån ansetts utgöra sådana synnerligen grova brott. Någon definition av vad som ska anses utgöra ett *synnerligen allvarligt brott* finns inte i direktivet. Regeringen anser dock att uttrycken får anses vara jämförbara. Bestämmelserna i 12 kap. 2 § UtlL får därmed anses stå i överensstämmelse med artikel 21 i direktivet.

Kammarrätten i Stockholm efterlyser ett förtydligande i lagtexten hur förföljelse i 12 kap. 2 § UtlL ska tolkas. Som nämnts ovan bygger bestämmelserna om verkställighetshinder i 12 kap. 2 § UtlL på artikel 33 i Genèvekonventionen som reglerar när det är tillåtet att avvisa eller utvisa en *flykting*. Begreppet förföljelse i 12 kap. 2 § UtlL ska tolkas på samma sätt som i flyktingdefinitionen i 4 kap. 1 § UtlL. Regeringen anser inte att det finns något behov av ett förtydligande.

Hänvisningen till förbud enligt internationella förpliktelser i artikel 21 i direktivet innebär bl.a. att det är absolut förbjudet att avvisa en utlänning på ett sådant sätt att han eller hon skulle riskera att utsättas för tortyr eftersom detta skulle strida mot artikel 3 i FN:s tortyrkonvention och artikel 3 i Europakonventionen. Enligt 12 kap. 1 § UtlL får avvisning eller utvisning av en utlänning aldrig verkställas till ett land om det finns skälig anledning att tro att utlänningen där skulle vara i fara att straffas med döden eller med kroppsstraff eller att utsättas för tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. En avvisning eller utvisning får inte heller verkställas till ett land där utlänningen inte är skyddad mot att sändas vidare till ett land där han eller hon skulle vara i sådan fara.

Bestämmelserna om verkställighetshinder i 12 kap. UtlL och domstolars och andra myndigheters skyldighet enligt 8 kap. 17 § UtlL att redan vid bedömningen av frågan om uppehållstillstånd beakta eventuella verkställighetshinder kan såsom *Migrationsverket* påpekat medföra att en utlänning som är utesluten från skydd ändå måste tillåtas stanna i Sverige. Denna fråga behandlas i avsnitt 7.2.2.

Sammanfattningsvis gör regeringen den bedömningen att nuvarande reglering uppfyller direktivets krav vad gäller skydd mot avvisning. Någon författningsändring är därför inte påkallad.

7.6 Innebörden av internationellt skydd

7.6.1 Inledning

Kapitel VII i direktivet, Innebörden av internationellt skydd, reglerar vilka förmåner personer som innehar status som flyktingar respektive alternativt skyddsbehövande ska ha rätt till i medlemsstaterna. I detta avsnitt behandlas de förmåner som gäller i fråga om social trygghet, tillgång till utbildning och arbetsmarknad, m.m. (artiklarna 20, 22 och 25–34). Rätten till uppehållstillstånd (artikel 24), sammanhållning av familjer (artikel 23) och skydd mot avvisning (artikel 21) behandlas i avsnitt 7.5.

Det som i de flesta fall är avgörande för vilken social trygghet en person som befinner sig i Sverige har rätt till, dvs. vilka sociala förmåner han eller hon är berättigad till och vilken hälso- och sjukvård som ska erbjudas honom eller henne, är om personen anses bosatt här. Kriterierna för när en person anses vara bosatt i Sverige varierar mellan olika lagar men ledning för tolkningen av bosättningsbegreppet hämtas i regel från bestämmelserna i folkbokföringslagen (1991:481, FOL). En person som flyttar till Sverige och avser att tillbringa minst ett år här ska enligt huvudregeln i 3 § FOL folkbokföras i Sverige. En utlänning som är

skyldig att ha uppehållstillstånd ska dock enligt 4 § första stycket FOL inte folkbokföras om han eller hon saknar ett sådant tillstånd och det inte finns synnerliga skäl för att han eller hon ändå ska folkbokföras. I 4 § andra stycket FOL finns ett generellt undantag från folkbokföring för utlänningar som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd enligt 21 kap. UtlL. Barn som föds i Sverige ska folkbokföras här om modern är folkbokförd här eller om fadern är vårdnadshavare och folkbokförd här (2 § FOL). Folkbokföring innebär bl.a. fastställande av en persons bosättning (1 § FOL). Registreringsförfarandet handhas av Skatteverket.

Bestämmelserna i folkbokföringslagen innebär således att en utlänning som flyttar till Sverige och avser att tillbringa minst ett år här ska folkbokföras förutsatt att han eller hon har ett uppehållstillstånd när ett sådant krävs, om inte uppehållstillstånd har beviljats med stöd av 21 kap. UtlL. En utlänning som beviljas ett permanent uppehållstillstånd eller ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som gäller i ett år eller mer ska följaktligen folkbokföras. Flyktingar och andra skyddsbehövande beviljas i regel permanent uppehållstillstånd i Sverige. I avsnitt 7.5.2 föreslås att flyktingar och andra skyddsbehövande i de undantagsfall dessa kategorier beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd alltid ska beviljas ett uppehållstillstånd om minst ett år. Förslaget innebär att flyktingar och andra skyddsbehövande som beviljas uppehållstillstånd alltid ska folkbokföras. Folkbokföringslagen är föremål för översyn av Folkbokföringsutredningen (Fi 2007:11).

7.6.2 Allmänna bestämmelser

Regeringens bedömning: Direktivets allmänna bestämmelser om innebörden av internationellt skydd är uppfyllda genom gällande rätt. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Möjligheten att begränsa förmånerna enligt artiklarna 20.6 och 20.7 bör inte utnyttjas.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: I artikel 20 i direktivet finns allmänna bestämmelser om innebörden av internationellt skydd.

Vid genomförandet av bestämmelserna i kapitel VII ska medlemsstaterna enligt artikel 20.3 beakta situationen för utsatta personer, t.ex. underåriga, underåriga utan medföljande vuxen, funktionshindrade, äldre, gravida, ensamstående föräldrar med underåriga barn och personer som utsatts för tortyr, våldtäkt eller andra allvarliga former av psykiskt, fysiskt eller sexuellt våld. Detta ska dock, enligt artikel 20.4, endast gälla de personer som man finner har särskilda behov efter en individuell prövning av deras situation. I artikel 20.5 anges att medlemsstaterna i första hand ska se till barnets bästa vid genomförandet av de bestämmelser i kapitlet som rör underåriga. Som

framgår av avsnitt 7.6.1 ska flyktingar och andra skyddsbehövande folkbokföras i Sverige. De har således tillgång till samma sociala trygghet som andra personer som är bosatta i Sverige. Svensk rätt innehåller bestämmelser som syftar till att ge extra stöd och skydd åt personer med särskilda behov i ett flertal författningar, t.ex. socialtjänstlagen och lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Regeringen anser att artiklarna 20.3 och 20.4 om särskilt utsatta personer är uppfyllda genom dessa bestämmelser. Bestämmelser om hänsyn till barnets bästa finns också i flera författningar, t.ex. utlänningslagen och socialtjänstlagen. Artikel 20.5 är enligt regeringens uppfattning genomförd genom dessa bestämmelser. Det finns därför ingen anledning att införa några särskilda bestämmelser om utsatta personer och barns bästa som tar sikte på personer som omfattas av direktivet.

Enligt artikel 20.6 får medlemsstaterna, inom de gränser som anges i Genèvekonventionen, inskränka de förmåner som en flykting beviljas enligt kapitlet om denne har erhållit flyktingstatus på grundval av verksamhet som bedrivits med enda syfte eller med huvudsyfte att skapa de nödvändiga förutsättningarna för att bli erkänd som flykting. Medlemsstaterna får enligt artikel 20.7, inom de gränser som följer av medlemsstaternas internationella förpliktelser, inskränka de förmåner som en person som uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande beviljas enligt kapitlet, om denna person har erhållit status som alternativt skyddsbehövande på grundval av verksamhet som bedrivits med enda syfte eller med huvudsyfte att skapa de nödvändiga förutsättningarna för att erkännas som alternativt skyddsbehövande. Bestämmelserna i artiklarna 20.6 och 20.7 är fakultativa och bör enligt regeringens mening inte föranleda några författningsändringar.

Mot den angivna bakgrunden gör regeringen bedömningen att det inte behövs några författningsåtgärder för att genomföra de allmänna bestämmelserna i artikel 20.

7.6.3 Information

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om information har delvis genomförts genom en bestämmelse i utlänningsförordningen. Den bestämmelsen bör anpassas till förslagen i avsnitt 7.2.3 och 7.3.3 om statusförklaring. Något behov av lagändring finns inte.

Utredningens bedömning: Enligt utredningens bedömning kan direktivets bestämmelser om information genomföras i förordningsform.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: Artikel 22 i direktivet innehåller en tvingande bestämmelse som innebär att den som beviljats status som flykting eller alternativt skyddsbehövande ska ges information om de rättigheter och skyldigheter som är förbundna med respektive status. Informationen ska lämnas på ett språk som utlänningen kan förstå.

Direktivets bestämmelser om information har delvis genomförts genom 8 kap. 10 d § utlänningsförordningen (2006:97, UtlF). Enligt denna paragraf ska Migrationsverket i samband med att en utlänning beviljas uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § UtlL informera utlänningen om de rättigheter och skyldigheter som följer av att han eller hon bedömts vara flykting eller skyddsbehövande i övrigt. Informationen ska lämnas på ett språk som utlänningen kan förstå. Om en utlänning beviljas flyktingförklaring enligt 4 kap. 3 § UtlL efter det att uppehållstillstånd meddelats ska Migrationsverket ge informationen om en flyktings rättigheter och skyldigheter i samband med att flyktingförklaring beviljas. Bestämmelsen bör anpassas till förslagen i avsnitt 7.2.3 och 7.3.3 om statusförklaring. Något behov av lagändring finns inte.

7.6.4 Resedokument

Regeringens bedömning: Främlingspass bör kunna utfärdas för personer som har status som skyddsbehövande och som inte kan få ett nationellt pass om det uppstår allvarliga humanitära skäl som kräver utlänningens närvaro i ett annat land. Bestämmelser om detta kan tas in i utlänningsförordningen.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Länsrätten i Skåne län* påpekar att ett främlingspass har ett begränsat värde som resehandling och anser att det bör övervägas om det i stället borde införas en särskild passhandling för aktuellt ändamål.

Skälen för regeringens bedömning: Av artikel 25.1 i direktivet framgår att medlemsstaterna ska utfärda resedokument i den form som anges i bilagan till Genèvekonventionen till personer som innehar flyktingstatus om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver något annat. Enligt artikel 25.2 ska medlemsstaterna utfärda dokument som gör det möjligt att resa för personer som innehar status som alternativt skyddsbehövande och inte kan få nationellt pass, åtminstone om det uppstår allvarliga humanitära skäl som kräver deras närvaro i en annan stat, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver något annat.

För en flykting eller en statslös får resedokument för resor utanför Sverige utfärdas enligt bestämmelserna i 4 kap. 4 § UtlL och 2 kap. 7–10 §§ UtlF. Bestämmelserna i den svenska regleringen bygger på Genèvekonventionens bestämmelser om resedokument för flyktingar. Direktivet innebär inte några förpliktelser avseende personer som har flyktingstatus utöver vad som följer av Genèvekonventionen. Artikel 25.1 föranleder därför inga författningsåtgärder.

Personer som har status som alternativt skyddsbehövande och som inte kan få ett nationellt pass ska enligt direktivet i vissa fall också ha rätt till en resehandling. I 2 kap. 2 § UtlL har regeringen bemyndigats att meddela föreskrifter om i vilka fall svenska myndigheter får utfärda pass för utlänningar. Enligt 2 kap. 12 § UtlF får Migrationsverket utfärda främlingspass för en utlänning som inte har någon handling som gäller

som pass och saknar möjlighet att skaffa en sådan handling. Verket får utfärda främlingspass även i andra fall, om det finns särskilda skäl. Bestämmelsen ger visserligen Migrationsverket en möjlighet att utfärda främlingspass i de fall som anges i artikel 25.2 i direktivet men det finns inte någon sådan rätt till resehandling som artikeln föreskriver. En bestämmelse om utfärdande av främlingspass om det föreligger allvarliga humanitära skäl bör därför införas i utlänningsförordningen.

7.6.5 Tillträde till arbetsmarknaden

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om likabehandling i fråga om tillträde till arbetsmarknaden är uppfyllda genom gällande rätt. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Möjligheten att begränsa tillträdet till arbetsmarknaden för personer som har status som alternativt skyddsbehövande med hänsyn till situationen på arbetsmarknaden bör inte utnyttjas.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Arbetsmarknadsstyrelsen* och *Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)* instämmer i bedömningen att svensk rätt uppfyller direktivets krav.

Skälen för regeringens bedömning: Medlemsstaterna ska enligt direktivets artiklar 26.1 och 26.3, med förbehåll för de bestämmelser som allmänt tillämpas för yrket och för anställning i offentlig tjänst, ge personer som innehar flyktingstatus och status som alternativt skyddsbehövande rätt att vara anställda eller bedriva verksamhet som egenföretagare. Medlemsstaterna får när det gäller alternativt skyddsbehövande ta vissa hänsyn till situationen på arbetsmarknaden. Enligt artikel 26.2 ska personer som innehar flyktingstatus likabehandlas i fråga om arbetsmarknadsrelaterad utbildning för vuxna, yrkesutbildning och arbetsplatspraktik. Personer som innehar status som alternativt skyddsbehövande ska enligt artikel 26.4 erbjudas arbetsmarknadsrelaterad utbildning för vuxna, yrkesutbildning och arbetsplatspraktik på villkor som medlemsstaterna bestämmer.

I 2 kap. 20 § regeringsformen (RF) föreskrivs att begränsningar i rätten att driva näring eller utöva yrke får införas endast för att skydda angelägna allmänna intressen och aldrig i syfte enbart att ekonomiskt gynna vissa personer eller företag. Enligt 2 kap. 22 § andra stycket RF är utlänning här i riket, om inte annat följer av särskilda föreskrifter i lag, likställd med svensk medborgare i fråga om rätt att driva näring eller utöva yrke. Svensk lagstiftning har som utgångspunkt att endast sakliga grunder ska utgöra tillåtna kriterier vid tjänstetillsättning. Vid statlig tjänstetillsättning kommer detta till uttryck i 11 kap. 9 § andra stycket RF. Där stadgas att det vid tillsättning av statlig tjänst endast ska fästas avseende vid sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet. Det är alltså uteslutet att ta ovidkommande hänsyn som t.ex. etniskt ursprung om det inte finns undantag eller särskilda villkor föreskrivet i lag, t.ex. krav på svenskt medborgarskap. Vidare finns bestämmelser om förbud mot diskriminering i diskrimineringslagen (2008:567).

Som framgår av avsnitt 7.5.2 beviljas flyktingar och skyddsbehövande i övrigt i regel permanent uppehållstillstånd i Sverige. De behöver då inte arbetstillstånd för att arbeta här (2 kap. 8 § UtlL). För utlänningar som får tidsbegränsat uppehållstillstånd gäller enligt 6 kap. 3 § UtlL att arbetstillstånd får ges om inte skäl hänförliga till syftet med tillståndet talar emot det. De exempel på sådana skäl som anges i förarbetena är uppehållstillstånd på grund av sjukdom eller för tillfälligt besök (prop. 2004/05:170 s. 286). Även i de undantagsfall en flykting eller en skyddsbehövande i övrigt ges ett tidsbegränsat uppehållstillstånd kan han eller hon således arbeta i Sverige. Skyldigheten att ha arbetstillstånd omfattar endast arbetstagare. För att bedriva egen näringsverksamhet krävs således inte något arbetstillstånd. Inte heller föreligger några andra hinder för flyktingar och andra skyddsbehövande att bedriva näringsverksamhet i Sverige.

Flyktingar och andra skyddsbehövande kan registrera sig vid en arbetsförmedling omedelbart efter det att de fått ett uppehållstillstånd som kan ligga till grund för folkbokföring och ges därmed tillgång till arbetsmarknadsrelaterade åtgärder på samma villkor som svenska medborgare.

Mot den angivna bakgrunden gör regeringen bedömningen att gällande bestämmelser uppfyller direktivets krav och att några författningsåtgärder därför inte behövs. Den fakultativa bestämmelsen i artikel 26.3 om möjligheten att ta hänsyn till arbetsmarknaden när det gäller personer med status som alternativt skyddsbehövande bör inte föranleda några författningsåtgärder.

7.6.6 Tillträde till utbildning

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om likabehandling i fråga om tillträde till utbildning är uppfyllda genom gällande rätt. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Barnombudsmannen, Statens skolverk* och *Högskoleverket* instämmer i bedömningen att svensk rätt uppfyller direktivets krav.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 27.1 i direktivet ska alla underåriga som har beviljats flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande ges tillträde till utbildningssystemet på samma villkor som egna medborgare. Enligt artikel 27.2 ska vuxna som har beviljats flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande ges tillträde till utbildningssystemet, fortbildning och omskolning på samma villkor som tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta i medlemsstaten.

Enligt artikel 27.3 i direktivet ska personer som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande behandlas på samma sätt som medlemsstaternas egna medborgare när det gäller erkännande av utländska akademiska eller yrkesmässiga examens-, utbildnings- och andra behörighetsbevis.

Det finns inga särskilda bestämmelser i skollagstiftningen för barn som är flyktingar eller skyddsbehövande i övrigt. Rätten och möjligheten till förskoleverksamhet, förskoleklass, skolbarnomsorg och utbildning hänförs inte till medborgarskap utan till bosättning i landet. Som framgår av avsnitt 7.6.1 innebär förslaget i avsnitt 7.5.2 att flyktingar och andra skyddsbehövande alltid ska beviljas ett uppehållstillstånd med en giltighetstid om minst ett år att flyktingar och andra skyddsbehövande alltid ska folkbokföras i Sverige när de har beviljats uppehållstillstånd. Barn som är flyktingar eller annan skyddsbehövande kommer därmed ha rätt till skolgång inom det offentliga skolväsendet på samma villkor som andra barn och ungdomar som är bosatta i Sverige. Vuxna flyktingar och andra skyddsbehövande kommer kunna delta i den kommunala vuxenutbildningen på samma villkor som andra personer som är bosatta i Sverige.

Svenska och utländska medborgare som uppfyller fastställda behörighetsvillkor konkurrerar på lika villkor till utbildningsplatserna inom högskolan. Svenskt medborgarskap eller bosättning är således inte ett villkor för tillträde till högre utbildning. Inte heller i högskoleförordningens (1993:100) bestämmelser om tillgodoräknande av utländsk utbildning görs skillnad mellan svenska och utländska medborgare när det gäller möjligheten att tillgodoräkna sig utländsk utbildning.

Mot den angivna bakgrunden bedömer regeringen att nuvarande reglering uppfyller direktivets krav vad gäller tillträde till utbildning. Några författningsändringar behövs därför inte.

7.6.7 Tillgång till sociala trygghetssystem och sociala förmåner

Regeringens förslag: En utlänning som har beviljats uppehållstillstånd av andra skäl än skyddsskäl och därefter beviljas statusförklaring, ska vid beräkningen av försäkringstid enligt lagen (1961:381) om allmän försäkring och lagen (1998:702) om garantipension jämställas med sådana utlänningar som beviljats uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § UtlL eller motsvarande äldre bestämmelser.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Migrationsverket* anser att Sverige inte uppfyller direktivets krav på tillgång till sociala förmåner i de undantagsfall en flykting eller en skyddsbehövande i övrigt beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd eftersom dessa utlänningar betraktas som asylsökande när de ansöker om förlängt uppehållstillstånd. *Försäkringskassan* anför att en utlänning som beviljas ett uppehållstillstånd som är giltigt i endast 12 månader inte omfattas av de bosättningsbaserade socialförsäkringsförmånerna eftersom det krävs att en person ska antas vara bosatt i Sverige längre tid än ett år för att han eller hon ska anses vara bosatt här enligt socialförsäkringslagen (1999:799, SofL). *Socialstyrelsen* instämmer i utredningens bedömning att regleringen på socialtjänstområdet uppfyller direktivets krav.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 26.5 i direktivet ska gällande lagstiftning i medlemsstaterna om ersättning och tillgång till sociala trygghetssystem vid verksamhet som anställd eller egenföretagare samt övriga anställningsvillkor tillämpas för personer som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande. Enligt artikel 28.1 i direktivet ska medlemsstaterna se till att personer som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande i den medlemsstat som har beviljat sådan status får nödvändigt socialt stöd som tillhandahålls medborgare i den medlemsstaten. Medlemsstaterna får enligt artikel 28.2 begränsa det sociala stödet som beviljas personer som innehar status som alternativt skyddsbehövande till att gälla endast grundläggande förmåner.

För att få tillgång till de bosättningsbaserade förmånerna på socialförsäkringsområdet krävs bosättning i Sverige. Den som kommer till Sverige anses bosatt här i socialförsäkringshänseende om det kan antas att personen kommer att vistas här under längre tid än ett år (2 kap. 1 § andra stycket SofL). Bestämmelsen gäller för såväl svenska som utländska medborgare. För de personer som behöver uppehållstillstånd i Sverige krävs ett sådant tillstånd innan de bosättningsbaserade förmånerna får utges (3 kap. 3 § SofL). I avsnitt 7.5.2 föreslås att flyktingar och andra skyddsbehövande som befinner sig i Sverige ska ges permanent uppehållstillstånd eller ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som har en giltighetstid på minst tre år. Endast i undantagsfall, om tvingade hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver det, får ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljas en flykting eller en annan skyddsbehövande ha en kortare giltighetstid än tre år. Uppehållstillståndet får aldrig ha en kortare giltighetstid än ett år. Om en flykting eller en annan skyddsbehövande har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska detta förnyas om utlänningen fortfarande är flykting eller annan skyddsbehövande när tillståndet löper ut. Mot den bakgrunden finns skäl att anta att flyktingar och andra skyddsbehövande som beviljas uppehållstillstånd i Sverige kommer att vistas här under längre tid än ett år. De kommer då att omfattas av socialförsäkringslagens bosättningsbaserade förmåner. De arbetsbaserade förmånerna utges till den som arbetar i Sverige oberoende av om han eller hon är bosatt här. För den som behöver ha arbetstillstånd i Sverige krävs ett sådant tillstånd för rätt till förmåner (3 kap. 11 § SofL).

I lagen om allmän försäkring och lagen om garantipension finns särskilda bestämmelser om beräkningen av försäkringstid för personer som har beviljats uppehållstillstånd i Sverige som flyktingar eller skyddsbehövande i övrigt. Vid beräkning av försäkringstid för dessa personer kan även viss tid under vilken han eller hon varit bosatt i sitt tidigare hemland få beaktas. I avsnitt 7.2.3 och 7.3.3 föreslås att en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd av andra skäl än skyddsskäl ska kunna ansöka om statusförklaring. En person som beviljas en sådan förklaring efter beslutet om uppehållstillstånd bör enligt regeringens mening likställas med en person som har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande. En reglering som innebär att den förmånligare beräkningen av försäkringstid tillämpas avseende sådana personer bör därför tas in i lagen om allmän försäkring och lagen om garantipension.

Direktivets begrepp social förmån innefattar även den verksamhet som ryms under begreppet socialtjänst i den svenska regleringen. Enligt 2 kap. 2 § socialtjänstlagen (2001:453, SoL) har kommunen det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver. För att en enskild ska ha rätt till bistånd enligt socialtjänstlagen krävs således varken att han eller hon är svensk medborgare, är folkbokförd eller ens bosatt i Sverige. Enligt 4 kap. 1 § SoL har den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning och sin livsföring i övrigt.

Flyktingar och andra skyddsbehövande har rätt att vistas i landet och ska också betraktas som bosatta här. Socialtjänstlagen är subsidiär i förhållande till lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.m. (LMA). Detsamma gäller socialförsäkringslagen. Det innebär att en utlänning som omfattas av lagen om mottagande av asylsökande inte har rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL eller till bosättningsbaserade förmåner av motsvarande karaktär enligt socialförsäkringslagen (1 § andra stycket LMA respektive 3 kap. 3 § andra stycket SofL). En utlänning som omfattas av lagen om mottagande av asylsökande har inte heller rätt till bistånd enligt socialtjänstlagen för bostadskostnader. I princip upphör rätten till bistånd enligt lagen om mottagande av asylsökande när uppehållstillstånd beviljas. Det finns emellertid bestämmelser i 8 § LMA som tar sikte på övergångsfasen från tiden som asylsökande till tiden efter beslutet om uppehållstillstånd och bosättning i en kommun. Utlänningar som vistas på förläggning har rätt till bistånd enligt lagen om mottagande av asylsökande även efter det att de har beviljats uppehållstillstånd, om de inte anvisats eller kunnat utnyttja en anvisad plats i en kommun. Utlänningar som inte vistas på förläggning har rätt till bistånd enligt lagen under en månad från den dag de har beviljats uppehållstillstånd. Rätten till bistånd enligt lagen om mottagande av asylsökande är mer begränsad än rätten till bistånd enligt socialtjänstlagen. Enligt regeringen medför artikel 28 i direktivet att flyktingar och skyddsbehövande i övrigt i princip ska ha rätt till sociala förmåner på samma villkor som svenska medborgare från det att uppehållstillstånd beviljas. Enligt artikeln ska det dock vara fråga om nödvändigt socialt stöd. Enligt regeringen talar övervägande skäl för att den valda lösningen är ändamålsenlig. Regeringen delar utredningens bedömning att det stöd som kan utgå enligt 8 § LMA tillgodoser det behov av stöd som kan föreligga för flyktingar och andra skyddsbehövande under övergångsfasen från tiden som asylsökande till tiden efter beslut om uppehållstillstånd och bosättning i en kommun och uppfyller direktivets krav på nödvändigt socialt stöd Några författningsändringar är därför inte påkallade.

I undantagsfall kan en flykting eller en skyddsbehövande i övrigt beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. När det tidsbegränsade uppehållstillståndet löper ut omfattas utlänningen åter av lagen om mottagande av asylsökande m.fl. om han eller hon ansöker om förlängt uppehållstillstånd. Innan ett nytt tillstånd har beviljats har utlänningen således inte samma rätt till bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner och bistånd enligt socialtjänstlagen som bosatta. *Migrationsverket* anser att detta strider mot direktivet. Med

hänsyn till vad som anförts ovan och till att rätten till arbetsbaserade förmåner inte påverkas menar regeringen att den svenska regleringen även i de undantagsfall detta är aktuellt uppfyller direktivets krav. I detta sammanhang kan nämnas att denna fråga har varit föremål för översyn av Asylmottagningsutredningen. Betänkandet (SOU 2009:19) bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Den fakultativa bestämmelsen i artikel 28.2 som ger medlemsstaterna en möjlighet att begränsa det sociala stödet för personer som innehar status som alternativt skyddsbehövande till att gälla endast grundläggande förmåner bör enligt regeringens mening inte utnyttjas.

7.6.8 Hälso- och sjukvård

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om likabehandling i fråga om hälso- och sjukvård och om hälso- och sjukvård för personer med särskilda behov är uppfyllda genom gällande rätt. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Möjligheten att begränsa tillgång till hälso- och sjukvård för alternativt skyddsbehövande bör inte utnyttjas.

Utredningens bedömning: Enligt utredningens bedömning behövs inte några författningsändringar utöver dem i den då föreslagna lagen om hälso- och sjukvård samt tandvård till asylsökande m.fl., sedermera lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.

Remissinstanserna: *Socialstyrelsen* instämmer i bedömningen att regleringen inom hälso- och sjukvårdsområdet uppfyller direktivets krav.

Skälen för regeringens bedömning: Artikel 29 i direktivet innehåller bestämmelser om hälso- och sjukvård. Enligt artikel 29.1 ska personer som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande ha tillträde till hälso- och sjukvård på samma villkor som medlemsstaternas egna medborgare. Medlemsstaterna får begränsa den hälso- och sjukvård som beviljas personer som innehar status som alternativt skyddsbehövande till att gälla endast grundläggande förmåner som ska tillhandahållas på samma nivåer och på samma villkor som för egna medborgare (artikel 29.2). Medlemsstaterna ska också, på samma villkor som för egna medborgare, erbjuda lämplig hälso- och sjukvård till personer som har särskilda behov (artikel 29.3).

Det finns inte någon rätt i egentlig mening till hälso- och sjukvård i Sverige. Däremot finns skyldigheter för landstingen och i viss omfattning kommunerna att tillhandahålla vård av viss omfattning och standard. Dessa skyldigheter framgår av 3 § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) och 5 § tandvårdslagen (1985:125) samt specialförfattningar. 2008 års lag om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. reglerar hälso- och sjukvård för tiden före uppehållstillstånd beviljas och är därför inte relevant för genomförandet av direktivet.

Landstingens skyldighet att erbjuda hälso- och sjukvård samt tandvård gäller gentemot dem som är bosatta inom landstinget. För att avgöra om en person som befinner sig inom ett landsting anses bosatt där eller inte kan vägledning hämtas från folkbokföringslagens bestämmelser om

folkbokföring. Som framgår av avsnitt 7.6.1 innebär förslaget i avsnitt 7.5.2 att flyktingar och andra skyddsbehövande alltid ska beviljas ett uppehållstillstånd med en giltighetstid om minst ett år att flyktingar och andra skyddsbehövande alltid ska folkbokföras när de har beviljats uppehållstillstånd. Flyktingar och andra skyddsbehövande kommer således ha tillgång till hälso- och sjukvård på samma villkor som andra i Sverige bosatta personer. Några författningsåtgärder för att genomföra direktivets bestämmelser om hälso- och sjukvård behövs därför inte.

Den fakultativa bestämmelsen i artikel 29.2 om begränsningar i tillgång till hälso- och sjukvård för alternativt skyddsbehövande bör inte utnyttjas.

7.6.9 Underåriga utan medföljande vuxen

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om underåriga utan medföljande vuxen är uppfyllda genom gällande rätt och rådande ordning i övrigt. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Utredningens bedömning: Enligt utredningens bedömning kan direktivets bestämmelser om efterspårning av ensamkommade barns familjemedlemmar genomföras i förordningsform.

Remissinstanserna: *Barnombudsmannen* och *UNICEF Sverige* tillstyrker utredningens förslag. *Migrationsverket, Svenska Röda Korset, Rädda Barnens Riksförbund, Caritas, Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar* och *Amnesty International - Svenska sektionen* anser att det är den kommun där barnet vistas som har ansvaret för efterforskningen av ensamkommande barns familjemedlemmar. Migrationsverket påpekar att sedan verket utfärdat ett permanent uppehållstillstånd för ett ensamkommande barn upphör barnets kontakt med verket och migrationsprocessen är avslutad. Rädda Barnens Riksförbund, Caritas, Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar, Amnesty International och UNICEF påtalar behovet av utbildning för personer som arbetar med ensamkommande barn och anser att en författningsreglering av kravet på utbildning bör övervägas.

Skälen för regeringens bedömning

Direktivets bestämmelser

Artikel 30 i direktivet innehåller bestämmelser om underåriga utan medföljande vuxen. Enligt artikel 30.1 ska medlemsstaterna så snabbt som möjligt efter det att flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande har beviljats vidta nödvändiga åtgärder för att se till att underåriga utan medföljande vuxen företräds av en förmyndare eller någon annan form av lämplig representation. Medlemsstaterna ska se till att den underåriges behov enligt artikel 30.2 tillgodoses på ett korrekt sätt av den förmyndare eller företrädare som utsetts. Behöriga myndigheter ska göra regelbundna utvärderingar av detta. Artikeln innehåller också bestämmelser om placeringen av underåriga utan medföljande vuxen

(30.3 och 30.4). Medlemsstaten ska enligt artikel 30.5 för att värna den underåriges bästa bemöda sig att spåra den underåriges familjemedlemmar så snabbt som möjligt. I vissa särskilt angivna fall ska insamling, behandling och spridning av uppgifter om dessa personer ske konfidentiellt. Enligt artikel 30.6 ska personer som arbetar med underåriga utan medföljande vuxen ha eller erhålla lämplig utbildning om barnens behov.

God man och särskilt förordnad vårdnadshavare

Begreppet *underåriga utan medföljande vuxen* motsvaras av begreppet *ensamkommande barn* i den svenska lagstiftningen. För asylsökande barn som saknar vårdnadshavare ska enligt 2 § lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn under vissa förutsättningar en god man förordnas. En sådan ska enligt nämnda paragraf förordnas om ett barn vid ankomsten till Sverige är skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe eller om dessa efter barnets ankomst till Sverige, men innan barnet fått uppehållstillstånd, på grund av dödsfall, sjukdom eller någon annan orsak upphört att kunna utöva förmyndarskapet eller vårdnaden. När ett ensamkommande barn beviljas uppehållstillstånd ska en särskilt förordnad vårdnadshavare enligt föräldrabalken förordnas (6 kap. 8 a § FB). Förordnandet för den gode mannen ska då upphöra (5 § lagen om god man för ensamkommande barn). Om ett utländskt barn av någon anledning kommit att stå utan vårdnadshavare först efter det att uppehållstillstånd har beviljats ska också en särskilt förordnad vårdnadshavare enligt föräldrabalken förordnas. Den som har förordnats särskilt till vårdnadshavare är också förmyndare för barnet (10 kap. 3 § FB). Tillsyn av förmyndares och gode mäns verksamhet utövas av överförmyndaren för den kommun där barnet är folkbokfört eller, om barnet inte är folkbokfört, vistelsekommunen (16 kap. 1 och 2 §§ FB).

Regeringen gör bedömningen att den nu beskrivna ordningen uppfyller direktivets krav och att några författningsåtgärder för att genomföra artiklarna 30.1 och 30.2 inte behövs.

Placering av ensamkommande barn

Enligt artikel 30.3 i direktivet ska medlemsstaterna se till att underåriga utan medföljande vuxen placeras i ett lämpligt boende. Barnets åsikter om placering ska beaktas i förhållande till dess ålder och mognad. Enligt artikel 30.4 ska syskon hållas samman så långt det är möjligt och underåriga utan medföljande vuxen ska byta inkvartering så sällan som möjligt.

Svensk rätt saknar uttryckliga föreskrifter om var ensamkommande barn som har fått uppehållstillstånd som flyktingar eller skyddsbehövande i övrigt ska placeras. Som nämns ovan ska ensamkommande barn som är flyktingar eller andra skyddsbehövande alltid folkbokföras om de beviljas uppehållstillstånd i Sverige. I de allra flesta fall är folkbokföringskommunen den kommun där barnet redan bor och det är denna kommun som ansvarar för insatser enligt

socialtjänstlagen och som också uppbär ersättning för mottagandet enligt förordning (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m. Det kan också förekomma att den kommun i vilken barnet folkbokförs beslutar att placera barnet i t.ex. ett familjehem eller ett hem för vård och boende som ligger i en annan kommun. Placeringskommunen behåller då normalt ansvaret för barnet (16 kap. 2 § SoL). Boendekommunen kan ta över ansvaret för insatser enligt socialtjänsten (16 kap. 1 § SoL). För det fall barnet privatplacerats hos en släkting kommer barnet att folkbokföras hos släktingen och boendekomunen har då ansvaret för barnet. Det är socialnämnden som ansvarar för att den som genom nämndens försorg har tagits emot i ett annat hem än det egna får god vård. Om vården i familjehem och hem för vård och boende finns bestämmelser i 6 kap. SoL.

Socialtjänstlagen föreskriver dels att socialnämndens insatser för den enskilde normalt ska genomföras tillsammans med denne, dels – om åtgärderna rör ett barn – att barnets inställning så långt det är möjligt ska klarläggas och att hänsyn ska tas till barnets vilja med hänsyn till dess ålder och mognad (3 kap. 5 § SoL). Barnets bästa ska alltid beaktas när beslut enligt socialtjänstlagen ska fattas (1 kap. 2 § SoL). Barnets vårdnadshavare ska samtycka till åtgärderna, vilket tillgodoses genom att en särskilt förordnad vårdnadshavare ska utses för barnet. Med hänsyn till principen om barnets bästa hålls syskon samman så långt det är lämpligt och möjligt.

Sammanfattningsvis anser regeringen att den svenska regleringen uppfyller kraven i artiklarna 30.3 och 30.4 i direktivet och några författningsändringar är därför inte påkallade.

Efterforskning av familjemedlemmar

Enligt artikel 30.5 i direktivet ska medlemsstaterna bemöda sig att spåra den underåriges familjemedlemmar så snabbt som möjligt.

Ansvaret för att efterforska ett ensamkommande barns familjemedlemmar ligger till dess att uppehållstillstånd beviljas på Migrationsverket (2 d § förordningen (1994:361) om mottagande av asylsökande m.fl.). Efterforskningen inleds i samband med att asylutredningen påbörjas. När barnet beviljats uppehållstillstånd upphör Migrationsverkets kontakt med barnet och det ankommer på den kommun där barnet är placerat att svara för eventuella ytterligare eftrforskningsåtgärder enligt socialtjänstlagen. Regleringen i socialtjänstlagen innebär att det ytterst är den kommun där barnet vistas som ska värna om barnet och dess sociala rättigheter, inbegripet rätten till kontakt med föräldrarna. I detta ingår ett ansvar för att försöka utreda ett ensamkommande barns familjesituation. Eftersom det är Migrationsverket som inledningsvis har ansvar för att efterforska barnets familjemedlemmar och detta ansvar endast övergår till kommunerna i de fall när verket inte har lyckats hitta barnets familj när uppehållstillstånd beviljas måste Migrationsverkets och kommunernas arbete samordnas. Genom bestämmelsen i 8 kap. 10 c § utlänningsförordningen har regeringen säkerställt att ett sådant samarbete sker. I bestämmelsen anges att Migrationsverket ska bistå en socialnämnd som efterforskar

familjemedlemmar till ensamkommande barn som har beviljats uppehållstillstånd. Bestämmelsen trädde i kraft den 1 december 2007. Några ytterligare författningsåtgärder för att uppfylla artikel 30.5 i direktivet bedöms inte vara erforderliga.

Utbildning av personal

Personer som arbetar med underåriga utan medföljande vuxen ska ha fått eller ska erhålla lämplig utbildning om barns behov (artikel 30.6). Det finns inte några författningsbestämmelser som uttryckligen reglerar kompetensen för personer som arbetar med barn, varken hos Migrationsverket eller inom socialtjänsten. Det är dock en grundläggande förutsättning inom svensk förvaltning att varje myndighet allmänt sett ska vara kompetent för sitt ansvarsområde. När det gäller personal som arbetar med barn inom Migrationsverket anges i regleringsbrevet för år 2008 att ändamålsenlig kompetens om barn ska finnas inom verksamhetsområdena Asyl och Besök och bosättning vid handläggning av ärenden rörande ensamkommande barn och barn i familj. I regleringsbrevet för år 2009 åläggs Migrationsverket att redovisa en analys av kompetensbehov kopplat till barns villkor.

Mot den angivna bakgrunden gör regeringen bedömningen att den beskrivna ordningen uppfyller direktivets krav och att några författningsåtgärder för att genomföra artikel 30.6 i direktivet inte behövs.

7.6.10 Tillgång till bostad

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om likabehandling i fråga om tillgång till bostad är uppfyllda genom rådande ordning. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 31 i direktivet ska medlemsstaterna se till att personer som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande har tillgång till bostad på likvärdiga villkor som andra tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta inom landet.

Det finns inte någon uttrycklig reglering om tillgång till bostad för enskilda i svensk rätt. Flyktingar och andra skyddsbehövande har tillgång till bostäder på samma villkor som svenska medborgare. Regeringen gör bedömningen att denna ordning uppfyller direktivets krav och att några författningsåtgärder för att genomföra direktivets bestämmelser om tillgång till bostad inte behövs.

7.6.11 Rätt till fri rörlighet inom medlemsstaten

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelse om likabehandling i fråga om rätt till fri rörlighet inom medlemsstaten är uppfyllda genom rådande ordning. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 32 i direktivet ska medlemsstaterna tillåta fri rörlighet inom sina territorier för personer som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande på samma villkor och med samma begränsningar som gäller för andra tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta inom deras territorier.

Varje svensk medborgare är enligt 2 kap. 8 § RF gentemot det allmänna skyddad mot frihetsberövande och även i övrigt tillförsäkrad frihet att förflytta sig inom riket eller att lämna det. Om inte annat följer av särskilda föreskrifter i lag är utlänningar här i riket likställda med svenska medborgare i fråga om bl.a. skyddet mot frihetsberövande, däremot inte i fråga om andra begränsningar i rörelsefriheten. Av bestämmelsen i artikel 2.1 i fjärde tilläggsprotokollet till Europakonventionen, som gäller som svensk lag, har emellertid var och en som befinner sig lagligen inom rikets territorium rätt att fritt röra sig där och att fritt välja sin bosättningsort. Rätten till rörelsefrihet är dock ingen absolut rättighet. Den får inskränkas, men sådana inskränkningar får göras bara om de är nödvändiga i ett demokratiskt samhälle med hänsyn till vissa närmare angivna intressen bl.a. statens säkerhet eller den allmänna säkerheten, och de måste vara angivna lag (artikel 2.3).

Flyktingar och andra skyddsbehövande har samma rätt till fri rörlighet inom landet som andra tredjelandsmedborgare som vistas lagligt i landet. Regeringen bedömer att svensk rätt uppfyller direktivets krav enligt artikel 32 och att några författningsåtgärder för att genomföra direktivets bestämmelser om rätt till fri rörlighet inte behövs.

7.6.12 Tillgång till integrationsfrämjande åtgärder

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelse om tillgång till integrationsfrämjande åtgärder är uppfyllda genom gällande rätt och rådande ordning i övrigt. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Arbetsmarknadsstyrelsen* instämmer i bedömningen att svensk rätt uppfyller direktivens krav om tillgång till integrationsfrämjande åtgärder.

Skälen för regeringens bedömning: I artikel 33 i direktivet finns bestämmelser om integrationsfrämjande åtgärder. För att underlätta integrationen av flyktingar i samhällslivet ska medlemsstaterna inrätta

sådana integrationsprogram som de finner lämpliga eller skapa villkor som säkerställer tillgång till sådana program (artikel 33.1). Finner medlemsstaterna det lämpligt ska även personer som innehar status som alternativt skyddsbehövande ges tillgång till integrationsprogram (artikel 33.2).

Det är staten som har det övergripande ekonomiska ansvaret för mottagandet av flyktingar och andra utlänningar. Kommunerna svarar för det praktiska mottagandet och samordningen av introduktionsinsatser för flyktingar och andra nyanlända utlänningar. En kommun får enligt lagen (1992:1068) om introduktionsersättning för flyktingar och vissa andra utlänningar bevilja introduktionsersättning till bl.a. flyktingar och skyddsbehövande i övrigt som har tagits emot i kommunen inom ramen för det kommunala flyktingmottagandet. Ett villkor för introduktionsersättning är att utlänningen förbinder sig att följa en introduktionsplan som fastställts av kommunen efter samråd med utlänningen (3 § samma lag). Enligt 1 § förordningen om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m. ska Migrationsverket träffa överenskommelser med kommuner om mottagande av skyddsbehövande och andra utlänningar. En kommun som tar emot flyktingar och skyddsbehövande i övrigt har rätt till ersättning från staten i form av bl.a. årlig grundersättning, schablonersättning och ersättning för vissa hälso- och sjukvårdskostnader enligt närmare föreskrifter i förordningen. Rätt till schablonersättning enligt 11 § förordningen har kommuner som genomför ett program för utlänningens introduktion i samhället i enlighet med en skriftlig introduktionsplan som fastställs efter samråd med utlänningen. Även för barn ska en plan upprättas. Om utlänningen är i arbetsför ålder ska samråd ske med den lokala arbetsförmedlingen. Ett introduktionsprogram för personer som fyllt 16 år ska innehålla svenskundervisning för invandrare enlig skollagen (1985:1100), praktik i den utsträckning som är möjlig, orientering om svenska arbetsförhållanden och svenskt samhällsliv samt information om vardagslivet i en kommun och andra liknande förhållanden.

Mot den angivna bakgrunden gör regeringen bedömningen att den nu beskrivna ordningen uppfyller direktivets krav och att några författningsåtgärder för att genomföra artikel 33 i direktivet inte behövs.

7.6.13 Återvandring

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelse om bidrag till återvandring bör inte föranleda några författningsändringar.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 34 i direktivet får medlemsstaterna ge bidrag till personer med flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande som vill återvandra.

I förordningen (1984:890) om bidrag till utlänningars resor från Sverige för bosättning i annat land finns bestämmelser om

återresebidrag. Enligt regeringens bedömning är förordningen förenlig med artikel 34 i direktivet.

7.6.14 Förmåner som enligt direktivet ska tillkomma familjemedlemmar

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om likabehandling av familjemedlemmar är uppfyllda genom gällande rätt. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 23.2 i direktivet ska medlemsstaterna se till att familjemedlemmar till personer som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande och som för egen del inte uppfyller kraven för att erhålla sådan status får ansöka om de förmåner som avses i artiklarna 24-34 i enlighet med nationella förfaranden och i den mån detta överensstämmer med familjemedlemmens personliga rättsliga status. När de gäller familjemedlemmar till personer som innehar status som alternativt skyddsbehövande får medlemsstaterna begränsa förmånerna om de förmåner som tillhandahålls garanterar en tillräcklig levnadsstandard. Medlemsstaterna får enligt artikel 23.4 vägra, inskränka eller återkalla förmånerna med hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen.

Som framgår av avsnitt 7.6.1 är bosättningen avgörande för vilken social trygghet en utlänning som befinner sig i Sverige har. Enligt samma avsnitt innebär förslaget i avsnitt 7.5.2 att flyktingar och andra skyddsbehövande alltid ska beviljas ett uppehållstillstånd med en giltighetstid om minst ett år att flyktingar och andra skyddsbehövande alltid ska folkbokföras i Sverige när de har beviljats uppehållstillstånd. Enligt principen om familjens enhet beviljas en make, registrerad partner, sambo eller ett barn till en flykting eller en skyddsbehövande i övrigt själv normalt uppehållstillstånd som flykting respektive skyddsbehövande i övrigt. Om så undantagsvis inte skulle ske ska ett uppehållstillstånd för make, registrerad partner, sambo eller ogift barn enligt 5 kap. 3 § tredje stycket UtlL beviljas för minst ett år (uppehållstillstånd för familjemedlemmar behandlas närmare i avsnitt 7.5.3). Bestämmelserna innebär således att de anhöriga som omfattas av direktivet ska folkbokföras i Sverige. Därigenom ges de tillgång till utbildning, sociala förmåner samt hälso- och sjukvård i den utsträckning som direktivet föreskriver.

Anledning saknas att begränsa förmånerna för familjemedlemmar till andra skyddsbehövande eller att begränsa förmånerna med hänsyn till den nationella säkerheten och den allmänna ordningen.

Mot den angivna bakgrunden gör regeringen bedömningen att gällande rätt uppfyller direktivets krav och att några författningsåtgärder för att

genomföra direktivets bestämmelser om likabehandling av familjemedlemmar inte behövs.

7.7 Administrativt samarbete inom EU

7.7.1 Nationell kontaktpunkt

Regeringens bedömning: Migrationsverket bör utses till nationell kontaktpunkt.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 35 i direktivet ska medlemsstaterna utse en nationell kontaktpunkt. Medlemsstaterna ska i samarbete med kommissionen vidta alla lämpliga åtgärder för att inrätta ett direkt samarbete, som även omfattar utbyte av information mellan behöriga myndigheter.

Enligt förordningen (2007:996) med instruktion för Migrationsverket ska verket verka för samverkan och samordning mellan berörda myndigheter samt bistå regeringen inom ramen för utvecklingssamarbetet på migrationsområdet och politiken för global utveckling. Migrationsverket ska bl.a. föra register och statistik över utlänningar i landet i den utsträckning det behövs för verksamheten, vara ansvarig myndighet gentemot kommissionen i frågor som rör den europeiska flyktingfonden samt vara kontaktmyndighet i frågor som rör Eurodac. Det är vidare Migrationsverket som fattar beslut om uppehållstillstånd m.m. i första instans. Regeringen finner mot bakgrund av Migrationsverkets uppgifter att verket bör utses till nationell kontaktpunkt.

7.7.2 Utbildning och tystnadsplikt

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om utbildning och tystnadsplikt i artikel 36 är uppfyllda genom gällande rätt. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 36 i direktivet ska medlemsstaterna se till att myndigheter och andra organisationer som ansvarar för att genomföra direktivet har fått tillräcklig utbildning och att de ska vara bundna av tystnadsplikt enligt den nationella lagstiftningen när det gäller alla uppgifter som de får kännedom om i samband med sitt arbete.

Beträffande kravet på tillräcklig utbildning för personalen ska noteras att det är en grundläggande förutsättning inom svensk förvaltning att

varje myndighet allmänt sett ska vara kompetent för sitt ansvarsområde. Myndigheterna ska enligt 8 § myndighetsförordningen (2007:515) se till att de anställda är väl förtrogna med målen för verksamheten och ta till vara och utveckla de anställdas kompetens och erfarenhet.

När det gäller tystnadsplikt kräver artikeln endast att det ska finnas sekretessbestämmelser som är tillämpliga på området utan att närmare ange vad de ska innehålla. I 21 kap. 5 § OSL första stycket föreskrivs att sekretess gäller för uppgift som rör enutlänning, om det kan antas att röjande av uppgiften skulle medföra fara för att någon utsätts för övergrepp eller lider annat allvarligt men som föranleds av förhållandet mellan utlänningen och en utländsk stat eller myndighet eller organisation av utlänningar. I 37 kap. 1 § första stycket OSL föreskrivs att sekretess gäller i verksamhet för kontroll över utlänningar och i ärende om svenskt medborgarskap för uppgift om enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men. I verksamhet för kontroll över utlänningar gäller sekretess också för anmälan eller annan utsaga av en enskild, om det kan antas att fara uppkommer för att den som lämnat uppgiften eller någon närstående till denne utsätts för våld eller lider annat allvarligt men om uppgiften röjs (37 kap. 1 § andra stycket OSL). Beträffande beslut i ärende som avses i 37 kap. 1 § första och andra styckena OSL gäller sekretessen dock endast för uppgifter i skälen (tredje stycket i samma paragraf). Sekretessen gäller även hos myndighet som lämnar biträde i ett ärende eller verksamhet som avses där.

Enligt regeringens bedömning uppfyller svensk rätt direktivets krav och några författningsåtgärder för att genomföra artikel 36 i direktivet behövs därför inte.

8 Genomförande av asylprocedurdirektivet

8.1 Utgångspunkter

Regeringens förslag: Direktivets bestämmelser ska tillämpas på alla ansökningar om uppehållstillstånd där skyddsskäl åberopas. Direktivet ska också tillämpas vid återkallelse av alla typer av statusförklaring.

Asyl ska i utlänningslagen definieras som ett uppehållstillstånd som beviljas en utlänning därför att han eller hon är flykting eller alternativt skyddsbehövande.

En ansökan om uppehållstillstånd som grundar sig på sådana omständigheter som anges i 4 kap. 2 a § UtlL (övriga skyddsbehövande) ska handläggas som en ansökan om asyl.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Svenska Röda Korset* välkomnar att en persons skyddsbehov kan prövas i ett sammanhang och i ett enda förfarande.

Skälen för regeringens förslag: Syftet med asylprocedurdirektivet är att fastställa miniminormer för medlemsstaternas förfaranden för beviljande eller återkallande av flyktingstatus (artikel 1). Direktivet är enligt artikel 3.1 tillämpligt på alla asylansökningar som lämnas in på medlemsstaternas territorium, inbegripet vid gränsen eller i deras transitzoner. Enligt artikel 3.2 är direktivet inte tillämpligt på ansökningar om diplomatisk asyl eller territoriell asyl som lämnas in till medlemssaternas beskickningar. När medlemsstaterna tillämpar eller inför ett förfarande där asylansökningar prövas både som ansökningar på grundval av Genèvekonventionen och som ansökningar om andra typer av internationellt skydd som grundar sig på omständigheter enligt artikel 15 i skyddsgrundsdirektivet (alternativt skyddsbehövande) ska asylprocedurdirektivet enligt artikel 3.3 tillämpas på hela förfarandet. Medlemsstaterna får enligt artikel 3.4 i asylprocedurdirektivet besluta att tillämpa direktivet på förfaranden för att fatta beslut om ansökningar om alla typer av internationellt skydd. Asylprocedurdirektivet är ett minimidirektiv och medlemsstaterna får således ha förmånligare bestämmelser än direktivets, förutsatt att de förmånligare bestämmelserna är förenliga med direktivet (artikel 5).

I svensk rätt handläggs alla ansökningar om uppehållstillstånd på samma sätt oberoende av om de skäl som åberopas är hänförliga till flyktingskap eller något annat skyddsbehov. Asyl definieras i 1 kap. 3 § utlänningslagen (2005:716, UtlL) som ett uppehållstillstånd som beviljas en utlänning därför att han eller hon är flykting. I 1 kap. 12 § UtlL anges att en ansökan om uppehållstillstånd som grundar sig på sådana omständigheter som anges i 4 kap. 2 § UtlL (skyddsbehövande i övrigt) ska handläggas som en ansökan om asyl. I avsnitt 7.3.2 föreslås att 4 kap. 2 § UtlL om skyddsbehövande i övrigt ska delas upp i två paragrafer. Den ena ska motsvara skyddsgrundsdirektivets bestämmelser om alternativt skyddsbehövande. Den andra ska reglera skyddet för de skyddsbehövande i övrigt som inte omfattas av skyddsgrundsdirektivet. Den kategori som motsvarar kategorin alternativt skyddsbehövande i direktivet föreslås benämnas alternativt skyddsbehövande. och andra skyddsbehövande föreslås benämnas övriga skyddsbehövande. Den svenska ordningen med en enhetlig process där samtliga åberopade grunder för uppehållstillstånd prövas i ett förfarande bör behållas. Alla ansökningar om skydd bör därför handläggas som asylansökningar. Detta bör enligt regeringens mening åstadkommas genom att definitionen av asyl ändras till att omfatta även uppehållstillstånd som beviljas en utlänning därför att han eller hon är alternativt skyddsbehövande och att 1 kap. 12 § UtlL ändras på så sätt att en ansökan om uppehållstillstånd där grunder för att vara övrig skyddsbehövande åberopas ska handläggas som en ansökan om asyl. Detta innebär att asylprocedurdirektivets bestämmelser kommer att tillämpas på alla ansökningar om uppehållstillstånd som grundar sig på omständigheter som är relaterade till ett behov av skydd oavsett vilken grund som åberopas . Direktivet utgör inte något hinder mot detta.

8.2 Ansvariga myndigheter

Regeringens bedömning: Några författningsändringar utöver den som föreslås i avsnitt 8.7.2 som innebär att möjligheten tas bort för en migrationsdomstol och Migrationsöverdomstolen att som första instans avvisa eller utvisa ett barn, behövs inte för att tillgodose direktivets krav.

Utredningens förslag: Enligt utredningens förslag ska det i utlänningslagen anges att Regeringskansliet inte är behörig att pröva asylansökningar.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: Artikel 4.1 i direktivet anger att medlemsstaterna ska utse en beslutande myndighet som ska ansvara för prövningen av asylansökningar. Enligt definitionen i artikel 2 punkten e avses med *beslutande myndighet* den myndighet som gör asylprövningen i första instans. Enligt artikel 4.2 får en annan myndighet vara ansvarig i vissa undantagsfall. Det gäller ärenden där Dublinförordningen är tillämplig (a), ärenden där hänsynen till nationella säkerhetsbestämmelser har betydelse (b), preliminära prövningar vid förnyade ansökningar (c), gränsförfaranden (d och e) samt förfaranden när sökanden rest in i landet från ett s.k. europeiskt säkert tredjeland (f). I alla andra ärenden ska det alltså vara en och samma myndighet som är beslutande myndighet. Enligt artikel 4.3 ska, om undantagen i 4.2 utnyttjas, medlemsstaterna se till att personalen vid de aktuella myndigheterna har lämpliga kunskaper eller får den utbildning som krävs för att kunna fullgöra sina skyldigheter vid genomförandet av detta direktiv.

Av 5 kap. 20 § UtlL framgår att det är Migrationsverket och i vissa fall Regeringskansliet som meddelar beslut om uppehållstillstånd i första instans. Möjligheten för Regeringskansliet att besluta om uppehållstillstånd infördes för att Regeringskansliet skulle kunna meddela beslut om uppehållstillstånd i fråga om personer med diplomatisk anknytning eller personer som utan att vara diplomater har anknytning till internationella organ (prop. 1988/89:86 s. 60). Av 4 kap. 20 § andra stycket utlänningsförordningen (2006:97, UtlF) framgår att en ansökan om uppehållstillstånd av en utlänning som vistas i Sverige ska lämnas in till Migrationsverket och i 8 kap. 4 § UtlL anges att det är Migrationsverket som ska pröva frågan om avvisning om utlänningen söker asyl i Sverige. Mot denna bakgrund står det klart att regelverket inte syftar till att Regeringskansliet ska pröva asylansökningar. Någon författningsändring för att uppfylla direktivet i denna del är därför inte påkallad.

Frågan om ansvarig myndighet när en asylsökande av allmän domstol utvisats på grund av brott behandlas i avsnitt 8.7.4. Några författningsändringar för att uppfylla direktivets bestämmelser om ansvarig myndighet anses inte heller i den situationen behövas eftersom undantag medges i enlighet med artikel 4.2.

Frågan om ansvarig myndighet när en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen, som första instans, avvisar eller utvisar ett barn behandlas i avsnitt 8.7.2. Där föreslås att möjligheten för en migrationsdomstol och Migrationsöverdomstolen att som första instans avvisa eller utvisa ett barn tas bort i de fall barnet har ansökt om uppehållstillstånd och åberopat skyddsskäl.

8.3 Grundläggande principer och garantier i asylförfarandet

8.3.1 Inledning

Kapitel II i direktivet, Grundläggande principer och garantier, reglerar vilka grundläggande rättssäkerhetsgarantier som ska gälla för asylförfarandet i första instans. Kapitlet, som innehåller artiklarna 6-22, behandlas i detta avsnitt.

8.3.2 Rätten till prövning av ansökan

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om rätt till prövning av ansökan är uppfyllda genom gällande rätt. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Sveriges advokatsamfund* förordar att det förtydligas vem som ska göra en asylansökan för minderåriga.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 6.1 i direktivet får medlemsstaterna ställa som krav att en asylansökan ska lämnas in av den som ansökan gäller och/eller på en angiven plats. Enligt artikel 6.2 ska medlemsstaterna se till att varje enskild myndig person med rättskapacitet har rätt att lämna in en asylansökan för sin egen räkning. Enligt artikel 6.3 får medlemsstaterna föreskriva att en asylsökande får lämna in asylansökningar för personer som är beroende av honom eller henne för sin försörjning. Enligt artikel 6.4 får medlemsstaterna fastställa i vilka fall en underårig har rätt att lämna in en asylansökan för egen räkning (a), i vilka fall en ansökan för ett ensamkommande barn måste lämnas in av en företrädare för barnet (b) och i vilka fall en ansökan även anses inbegripa en ansökan för eventuella ogifta underåriga (c). Enligt artikel 6.5 ska medlemsstaterna se till att de myndigheter som en person som önskar lämna in en asylansökan kan komma att vända sig till är i stånd att informera sökanden om hur han eller hon kan lämna in en sådan ansökan. Medlemsstaterna får också kräva att dessa myndigheter ska vidarebefordra ansökan till den behöriga myndigheten.

En asylansökan ska enligt 4 kap. 20 § UtlF ges in till Migrationsverket. Detta är förenligt med direktivets fakultativa bestämmelse i artikel 6.1.

En grundläggande princip inom svensk förvaltningsrätt är att var och en med rättskapacitet som vill ansöka om en förmån kan göra detta. Några undantag från denna princip finns inte. Det krävs således inte några författningsändringar för att uppfylla direktivets krav i artikel 6.2.

Bestämmelserna i artiklarna 6.3 och 6.4 om medlemsstaternas möjligheter att meddela föreskrifter om i vilka fall en person får lämna in en ansökan för någon annan och om underårigas rätt att lämna in en asylansökan för egen räkning är fakultativa. *Advokatsamfundet* anser att det bör förtydligas vem som ska göra en asylansökan för minderåriga. När det gäller ensamkommande barn regleras frågan om att ansöka om uppehållstillstånd i 18 kap. 4 § UtlL. Där anges att den som är god man eller, om god man inte är förordnad, offentligt biträde för ett ensamkommande barn ska ansöka om uppehållstillstånd för barnet, om detta inte är uppenbart obehövligt. Det framhålls i motiven till bestämmelsen att ett ensamkommande barn som anländer till Sverige normalt sett alltid är i behov av uppehållstillstånd här. En situation då det skulle anses uppenbart onödigt att ansöka om uppehållstillstånd kan enligt motiven vara att det redan efter ett par dagars vistelse i Sverige framkommer att barnet inom kort kommer att resa till ett annat land (prop. 2004/05:136 s. 58). I propositionen anges vidare att om ett barn på grund av låg ålder bedöms sakna behörighet att föra sin egen talan i ett ärende om uppehållstillstånd som initierats genom barnets egen ansökan, måste barnets ställföreträdare föreläggas att föra barnets talan och i samband därmed erinras om att barnets ansökan annars inte kommer att prövas (a. prop. s. 44). Regeringen anser att bestämmelsen i 18 kap. 4 § UtlL om skyldighet för god man eller offentligt biträde att ansöka om uppehållstillstånd för ensamkommande barn är ändamålsenlig för att tillgodose barns behov i nu aktuellt hänseende. När det gäller barn som anländer till Sverige tillsammans med någon av sina vårdnadshavare följer det av föräldrabalkens bestämmelser att vårdnadshavaren ska ansvara för barnets personliga förhållanden och personliga angelägenheter. Den svenska ordningen är enligt regeringens bedömning förenlig med direktivet. Något sådant förtydligande som *Advokatsamfundet* efterfrågar bedöms inte vara erforderligt.

Myndigheternas allmänna serviceskyldighet följer framförallt av 4 § förvaltningslagen (1986:223, FL). Bestämmelsen innebär att varje myndighet ska lämna upplysningar, vägledning, råd och annan hjälp till enskilda. Hjälpen ska lämnas i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov och myndighetens verksamhet. Även personer som inte intar ställning av part ska få denna service. Om någon enskild av misstag vänder sig till fel myndighet bör myndigheten hjälpa honom till rätta (4 § tredje stycket FL). Enligt regeringens bedömning innebär de svenska reglerna om myndigheternas serviceskyldighet att direktivets krav i artikel 6.5 är uppfyllt.

Sammantaget föranleder direktivets artikel 6 inga författningsändringar.

8.3.3 Rätten att stanna kvar i medlemsstaten när ansökan prövas

Regeringens förslag: Om en utlänning har ansökt om uppehållstillstånd och åberopat skyddsskäl ska huvudregeln vara att ett beslut om avvisning eller utvisning inte får verkställas innan

ansökan har prövats genom ett beslut som har vunnit laga kraft eller ett beslut om att avvisa ansökan har vunnit laga kraft.

Undantag från huvudregeln får göras om Migrationsverket har förordnat om omedelbar verkställighet enligt 8 kap. 6 § UtlL eller om utlänningen har utvisats på grund av brott. I dessa fall får beslutet om avvisning eller utvisning verkställas när ansökan om uppehållstillstånd har prövats i en instans.

Undantag får också göras om utlänningen överlämnas, utlämnas eller överföras till en annan stat eller till en internationell domstol eller tribunal för att lagföras eller avtjäna en frihetsberövande påföljd.

Ett beslut om avvisning eller utvisning ska inte anses verkställt om utlänningen utlämnas, överlämnas eller överförs till en annan stat eller till en internationell domstol eller tribunal inom ett straffrättsligt förfarande med villkor om att utlänningen ska återföras.

Om en utlänning i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning åberopar nya omständigheter får ett beslutet inte verkställas innan Migrationsverket har avgjort om ny prövning ska ske eller, om ny prövning beviljas, innan frågan om uppehållstillstånd har avgjorts genom ett beslut som har vunnit laga kraft. Har utlänningen utvisats på grund av brott får dock verkställighet ske när frågan om uppehållstillstånd har prövats i en instans.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Enligt utredningens förslag ska ett beslut om avvisning eller utvisning när en utlänning har ansökt om uppehållstillstånd och åberopat skyddsskäl inte kunna verkställas innan ansökan har prövats i första instans.

Remissinstanserna: *Länsrätten i Göteborg* är positiv till utredningens förslag att lagfästa rätten att stanna kvar i landet tills första instans har prövat asylansökan eller meddelat beslut om att inte pröva ansökan. Utredningens lagförslag bör dock, enligt länsrätten, omarbetas så att det blir tydligare, mer överskådligt och närmare ansluter till direktivet. Enligt länsrätten bör det göras en skillnad mellan de situationer där ansökan inte tidigare prövats och situationer där det finns ett lagakraftvunnet avlägsnandebeslut. *Sveriges advokatsamfund* anser att den nuvarande huvudregeln, att asylsökande har rätt att vistas i landet fram tills att ett avlägsnandebeslut vunnit laga kraft, bör lagfästas. Advokatsamfundet anser vidare att personer som åberopar asylskäl efter det att de blivit utvisade på grund av brott inte omfattas av utredningens lagförslag, utan att reglerna om verkställighetshinder i 12 kap. 18–19 §§ UtlL i stället blir tillämpliga. En särskild bestämmelse som omfattar denna grupp bör därför, enligt Advokatsamfundet, införas i utlänningslagen. Advokatsamfundet anser även att det krävs en tydlig reglering av att verkställighet inte får ske förrän Migrationsverket har tagit ställning till frågan om inhibition vid tillämpningen av 12 kap. 19 § UtlL. *Migrationsverket* är kritiskt till utredningens förslag. Verket anser att en rätt att stanna kvar i landet vid en ansökan om förnyad prövning enligt 12 kap. 19 § UtlL medför att avlägsnandebesluten blir mycket svåra att verkställa och att det synsätt som kommer till uttryck i motiven till

12 kap. 19 § UtlL i viktiga delar går förlorat med den föreslagna bestämmelsen. Verket anser vidare att utredningen inte har beaktat förhållandet mellan den föreslagna bestämmelsen och bestämmelserna om inhibition i 12 kap. 18-19 §§ UtlL. *FN:s flyktingkommissariat – UNHCR, Stockholm* efterfrågar ett klargörande av den föreslagna regelns tillämpningsområde. *Svenska Röda Korset*, *Amnesty International – Svenska sektionen* och *Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar* avstyrker den av utredningen föreslagna regeln och förordar i stället en regel som ger en sökande rätt att stanna i landet under prövningen i alla instanser.

Skälen för regeringens förslag

Direktivets bestämmelser

Artikel 7 i direktivet behandlar asylsökandes rätt att stanna kvar i medlemsstaten under tiden som ansökan prövas. Enligt artikel 7.1 har en asylsökande rätt att stanna kvar i medlemsstaten så länge som förfarandet pågår, till dess att den beslutande myndigheten har fattat beslut i enlighet med de förfaranden i första instans som fastställs i kapitel III. Som utgångspunkt avser beslutet sökandens flyktingstatus men det kan även vara fråga om ett beslut att neka prövning enligt artikel 25, t.ex. därför att sökanden redan har beviljats flyktingstatus i en annan medlemsstat.

Artikel 32 tillåter medlemsstaterna att i vissa fall tillämpa ett särskilt förfarande när en asylsökande lämnar in en s.k. efterföljande ansökan. Med en efterföljande ansökan avses en asylansökan som följer på en tidigare inlämnad asylansökan. Det särskilda förfarandet enligt artikel 32 medger att medlemsstaterna får tillämpa ett förfarande med en preliminär prövning som avgör om den efterföljande ansökan ska prövas på nytt i enlighet med rättssäkerhetsgarantierna i kapitel II eller inte. Rätten att stanna kvar i medlemsstaten under tiden ansökan prövas gäller i dessa fall enligt artikel 7.2 till dess att den beslutande myndigheten vid den preliminära prövningen funnit att ansökan inte ska prövas på nytt. Om den preliminära prövningen leder till att den efterföljande ansökan ska prövas på nytt innebär rätten att stanna kvar i medlemsstaten att den asylsökande ska få stanna kvar under tiden den efterföljande ansökan prövas i första instans.

Enligt artikel 7.2 får medlemsstaterna göra undantag från rätten att stanna kvar i medlemsstaten under prövningen av ansökan när de kommer att överlämna eller i förekommande fall utlämna en person antingen till en annan medlemsstat enligt skyldigheter i enlighet med en europeisk arresteringsorder eller på annat sätt, eller till ett tredjeland eller till internationella brottmålsdomstolar eller tribunaler.

Utlänningslagens bestämmelser

Det finns inte någon uttrycklig lagregel i svensk rätt som ger en asylsökande rätt att stanna kvar i Sverige under tiden som ansökan prövas. Däremot innebär bestämmelserna som reglerar när en utlänning får avlägsnas ur landet att en asylsökande i de flesta fall har rätt att stanna kvar här till dess att hans eller hennes ansökan har prövats. En

utlänning kan avlägsnas från landet genom utvisning eller avvisning eller genom överföring enligt Dublinförordningen. En utlänning får avvisas enligt 8 kap. 1 och 2 §§ UtlL, bl.a. om han eller hon saknar pass eller uppehållstillstånd eller något annat tillstånd när det krävs för inresa eller vistelse i Sverige. Om utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd efter inresan i Sverige får ett beslut om avvisning inte fattas senare än tre månader efter det att ansökan gjordes. En utlänning som inte kan avvisas får utvisas enligt 8 kap. 7 § UtlL om han eller hon uppehåller sig här men saknar pass eller de tillstånd som krävs för att få uppehålla sig i landet. Enligt Dublinförordningen får en utlänning överföras till en annan medlemsstat för att få sin asylansökan prövad där. En utlänning som har begått brott kan utvisas av allmän domstol enligt 8 kap. 8 § UtlL. Utlänningar kan även utvisas med stöd av lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll.

En person kan vidare tvingas att lämna landet i enlighet med bestämmelser om det straffrättsliga samarbetet. En person som är misstänkt för eller dömd för brott kan utlämnas eller överlämnas till en annan stat eller internationell domstol eller tribunal för att ställas inför rätta eller för att verkställa en frihetsberövande påföljd. Bestämmelser om detta finns bl.a. i lagen (1957:668) om utlämning för brott och lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder. En person kan också överföras för att verkställa en frihetsberövande påföljd i en annan stat enligt t.ex. bestämmelserna i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom.

Bestämmelserna om efterföljande ansökan i direktivet motsvaras närmast av bestämmelserna om ny prövning i 12 kap. 19 § UtlL. Om det kommer fram nya omständigheter i ett verkställighetsärende ska Migrationsverket under vissa förutsättningar utan yrkande (ex officio) pröva om uppehållstillstånd ska beviljas (12 kap. 18 § UtlL). Om en utlänning åberopar nya omständigheter i ett verkställighetsärende och Migrationsverket inte kan bevilja uppehållstillstånd enligt 12 kap. 18 § UtlL ska verket i stället pröva om en ny prövning av frågan om uppehållstillstånd ska ske (12 kap. 19 § UtlL). Om de åberopade omständigheterna kan antas utgöra ett verkställighetshinder enligt 12 kap. 1–3 §§ UtlL och omständigheterna inte kunnat åberopas tidigare eller utlänningen haft en giltig ursäkt för att inte åberopa dem, ska Migrationsverket ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning och besluta om inhibition i verkställighetsärendet.

I avsnitt 8.4.5 föreslås att 12 kap. 18 och 19 §§ UtlL endast ska kunna tillämpas om frågan om internationellt skydd redan varit föremål för prövning i samband med att beslutet om avvisning eller utvisning meddelades. En utlänning som har ansökt om uppehållstillstånd på någon annan grund än skyddsbehov och som i den processen fått ett lagakraftvunnet avslagsbeslut ska få sina skyddsskäl prövade i enlighet med förfarandet för en ursprunglig ansökan om han eller hon därefter åberopar skyddsskäl som grund för uppehållstillstånd.

Prövning av asylansökan

En utlänning som är flykting har enligt 5 kap. 1 § första stycket UtlL rätt till uppehållstillstånd och får enligt 5 kap. 18 § UtlL ansöka om uppehållstillstånd efter inresan till Sverige. Av detta följer att en asylsökande inte kan avvisas innan hans eller hennes ansökan har prövats. Inte heller kan en asylsökande utvisas enligt 8 kap. 7 § UtlL innan hans eller hennes rätt att vistas i landet har prövats. I artikel 25 i direktivet finns bestämmelser om när en asylansökan får nekas prövning. Det gäller t.ex. när det finns ett s.k. första asylland eller ett säkert tredjeland för sökanden eller om asylansökan ska prövas i en annan medlemsstat enligt bestämmelserna i Dublinförordningen. Den sökande har i dessa fall enligt direktivet rätt att stanna kvar i landet till dess att behörig myndighet tagit ställning till om ansökan ska nekas prövning. I avsnitt 8.5.2 föreslås att bestämmelser som innebär att en asylansökan får avvisas om det finns ett säkert tredjeland eller ett första asylland för sökanden ska tas in i utlänningslagen. Att en asylsökande inte kan avvisas eller utvisas innan Migrationsverket har tagit ställning till om asylansökan ska avvisas enligt dessa bestämmelser eller om överföring ska ske enligt Dublinförordningen följer av 5 kap. 1 § första stycket UtlL. Utlänningslagen uppfyller således kraven i direktivet avseende rätten att stanna kvar i medlemsstaten när ansökan prövas i dessa fall.

Det finns i direktivet inte något undantag från rätten att stanna kvar i medlemsstaten när ansökan prövas för utlänningar som är utvisade på grund av brott. Om en utlänning som har utvisats på grund av brott ansöker om asyl har han eller hon således enligt direktivet rätt att stanna kvar i medlemsstaten när ansökan prövas i en instans. När det gäller allmän domstols dom eller beslut om utvisning på grund av brott aktualiseras rätten att stanna kvar i medlemsstaten när ansökan prövas i två fall. Dels kan en domstol i ett brottmål besluta om utvisning av en asylsökande innan han eller hon har fått sin asylansökan prövad, dels kan en utlänning som av domstol utvisats på grund av brott ansöka om asyl efter utvisningsbeslutet i brottmålet. I båda fallen har utlänningen rätt att få sin asylansökan prövad i administrativ ordning men någon uttrycklig rätt att stanna kvar i Sverige till dess att ansökan har prövats finns inte. För att uppnå full förenlighet med direktivet måste därför en bestämmelse som ger en rätt för en utlänning att stanna kvar i landet under tiden asylansökan prövas i första instans även när han eller hon har utvisats på grund av brott införas i utlänningslagen.

Utredningen har föreslagit en bestämmelse av innebörd att ett beslut om avvisning eller utvisning inte får verkställas innan ansökan har prövats i första instans. Huvudregeln i svensk rätt är emellertid att ett beslut om avvisning eller utvisning inte ska verkställas förrän beslutet har vunnit laga kraft. Detta framgår av 12 kap. 15 § UtlL. Regeringen anser, i likhet med flera remissinstanser, att lagtexten därför bör utformas på ett sådant sätt att det framgår att huvudregeln är att rätten att stanna kvar i landet gäller till dess ett beslut om avvisning eller utvisning har vunnit laga kraft. Denna regel bör dock inte vara utan undantag.

Om en utlänning som är föremål för en brottmålsprocess under processen anför sådana omständigheter som kan utgöra skäl för att erhålla uppehållstillstånd som flykting eller skyddsbehövande i övrigt

inhämtar domstolen i brottmålet i regel ett yttrande från Migrationsverket avseende frågan om verkställighetshinder. Eftersom bestämmelserna om verkställighetshinder i 12 kap. 1–3 §§ UtlL korresponderar med bestämmelserna om flyktingar och andra skyddsbehövande i 4 kap. UtlL beaktas utlänningens skyddsbehov i dessa fall i brottmålet. Om Migrationsverket prövar en asylansökan från en person som har utvisats på grund av brott kan således de omständigheter som kan utgöra skyddsskäl redan ha varit föremål för prövning i två eller tre instanser. Om utlänningen först i samband med att utvisningsbeslutet ska verkställas åberopar skyddsskäl har han eller hon dessutom haft god tid på sig att ansöka om uppehållstillstånd och åberopa skyddsskäl. Regeringen anser inte att det är rimligt att verkställigheten av ett beslut om utvisning på grund av brott ska behöva avvakta en prövning i två eller tre instanser om en utlänning, som kanske har vistats i Sverige i flera år, plötsligt ansöker om asyl eller åberopar andra skyddsskäl bara för att undvika verkställighet. Regeringen anser därför att det ska vara möjligt att verkställa ett beslut om utvisning på grund av brott innan asylansökan är lagakraftvunnet avgjord. Av bestämmelsen om när verkställighet får ske bör därför framgå att rätten att stanna kvar i landet när det gäller en utlänning som har utvisats på grund av brott endast gäller till dess ansökan om uppehållstillstånd prövats i en instans. Ett sådant undantag är förenligt med direktivet eftersom rätten att stanna kvar i medlemsstaten när ansökan prövas endast gäller under prövningen i första instans.

Migrationsverket får enligt 8 kap. 6 § UtlL förordna att verkets beslut om avvisning enligt 8 kap. 4 § första stycket får verkställas även om det inte har vunnit laga kraft (avvisning med omedelbar verkställighet), om det är uppenbart att det inte finns grund för asyl och att uppehållstillstånd inte heller ska beviljas på någon annan grund. Denna möjlighet bör enligt regeringens uppfattning finnas kvar och strider inte mot artikel 7 i direktivet eftersom rätten att stanna kvar i medlemsstaten när ansökan prövas endast gäller under prövningen i första instans. Av bestämmelsen om när verkställighet får ske bör därför framgå att undantag från huvudregeln får göras när det gäller Migrationsverkets förordnande om avvisning med omedelbar verkställighet enligt 8 kap. 6 § UtlL.

Direktivet medger enligt artikel 7.2 undantag från rätten att stanna kvar i medlemsstaten när ansökan prövas när det gäller utlänningar som ska överlämnas eller utlämnas till en annan stat för att där bli föremål för lagföring av brott eller verkställighet av frihetsberövande påföljd. Dessa undantag syftar till att bibehålla ett effektivt straffrättsligt samarbete mellan medlemsstaterna eller mellan en medlemsstat och tredjeland eller internationell tribunal. Sverige samarbetar sedan mitten av nittiotalet med de internationella brottsmålstribunalerna för f.d. Jugoslavien (ICTY) och Rwanda (ICTR), vilka inrättades av FN:s säkerhetsråd 1993 respektive 1994. Vidare har Sverige sedan 2006 möjlighet att samarbeta med Specialdomstolen för Sierra Leone, en domstol som inrättades 2002 genom ett avtal mellan FN och Sierra Leones regering. Därutöver samarbetar Sverige sedan 2002 med Internationella brottmålsdomstolen (ICC) som är en permanent domstol, inrättad genom en multilateral överenskommelse. För att Sverige effektivt ska kunna bistå andra stater i det straffrättsliga samarbetet bör bestämmelsen om när verkställighet får

ske i utlänningslagen utformas på så sätt att bestämmelsen inte hindrar att utlänningen utlämnas, överlämnas eller överförs till en annan stat eller till en internationell domstol eller tribunal för att lagföras eller avtjäna en frihetsberövande påföljd. Vidare ska en bestämmelse tas in i utlänningslagen som innebär att ett beslut om avvisning eller utvisning inte ska anses verkställt om en utlänning inom ett straffrättsligt förfarande utlämnas, överlämnas eller överförs till en annan stat eller till en internationell domstol eller tribunal med villkor om att utlänningen ska återföras.

Nya omständigheter

När en asylsökande åberopar nya omständigheter efter det att det finns ett lagakraftvunnet beslut avseende hans eller hennes ansökan eller, med direktivets nomenklatur, lämnar in en efterföljande ansökan innebär bestämmelserna om rätt att stanna kvar i medlemsstaten när ansökan prövas i direktivet att den asylsökande har rätt att stanna kvar till dess att den ansvariga myndigheten har tagit ställning till om ny prövning ska beviljas. Om en utlänning i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som vunnit laga kraft åberopar nya omständigheter som kan antas utgöra ett bestående verkställighetshinder enligt 12 kap. 1–3 §§ UtlL och dessa omständigheter inte kunnat åberopas tidigare eller utlänningen visar giltig ursäkt för att inte ha åberopat omständigheterna tidigare ska Migrationsverket enligt 12 kap. 19 § UtlL ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning och besluta om inhibition i verkställighetsärendet. Innan Migrationsverket har prövat frågan om ny prövning kan verkställighet ske vilket dock enligt utredningen knappast förekommer i praktiken. För att uppnå full överensstämmelse med direktivet föreslår utredningen att en bestämmelse om att verkställighet inte får ske innan Migrationsverket har avgjort frågan om ny prövning ska ske tas in i utlänningslagen. *Migrationsverket* har uttalat farhågor om att en sådan bestämmelse kan försvåra verkställighetsarbetet. Det är enligt regeringens uppfattning mycket angeläget att verkställighetsarbetet inte onödigt försvåras. Asylprocessen måste ha ett tydligt slut. Regeringen delar dock utredningens bedömning att en bestämmelse med innebörden att verkställighet inte får ske innan Migrationsverket har tagit ställning till om ny prövning ska ske tas in i utlänningslagen. Mot den angivna bakgrunden är det emellertid viktigt att Migrationsverket snabbt kan ta ställning till om ny prövning ska beviljas. Arbetet inom verket måste organiseras på ett sådant sätt att verkställighetsarbetet påverkas så lite som möjligt. Regeringen vill erinra om att inte vilka omständigheter som helst kan leda till en ny prövning. Det är endast omständigheter av skyddskaraktär som kan antas innebära ett bestående hinder mot verkställighet som inte har åberopats tidigare som kan föranleda att verkställighet inte får ske. Om Migrationsverket beviljar ny prövning bör, på samma sätt som i grundärenden, verkställighet inte få ske förrän frågan om uppehållstillstånd har avgjorts genom ett beslut som har vunnit laga kraft.

I avsnitt 8.7.4 föreslås en särskild reglering som motsvarar regleringen i 12 kap. 19 § UtlL för förfarandet för handläggning av åberopade nya omständigheter från en sökande som har utvisats på grund av brott. För att uppnå överensstämmelse med direktivets bestämmelser om rätt att stanna kvar i medlemsstaten när ansökan prövas bör även i denna situation ett utvisningsbeslut inte få verkställas förrän Migrationsverket har tagit ställning till om ny prövning ska ske. Om Migrationsverket beviljar ny prövning bör, på samma sätt som i grundärenden, verkställighet inte få ske förrän frågan om uppehållstillstånd har prövats i en instans.

8.3.4 Krav som ställs på prövningen av ansökan

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om prövningen av en asylansökan är uppfyllda genom gällande rätt. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Sveriges advokatsamfund* och *Svenska Röda Korset* förordar att det i lag införs närmare bestämmelser om skyldighet att översätta handlingar.

Skälen för regeringens bedömning: Artikel 8 i direktivet behandlar vilka grundläggande krav som ska gälla vid prövningen av en asylansökan. Enligt artikel 8.1 får en asylansökan inte avslås eller prövning av en ansökan nekas enbart på den grunden att den inte lämnats in så snart som möjligt. Artikel 8.2 stadgar att medlemsstaterna ska se till att asylansökningar prövas individuellt, objektivt och opartiskt (a), att exakt och aktuell information inhämtas från olika källor (b) samt att personal som har att pröva asylansökningar har kunskap om tillämpliga normer (c). Enligt artikel 8.3 ska även den domstol dit beslut får överklagas enligt artikel 39 – genom den beslutande myndigheten, genom sökanden eller på annat sätt – få tillgång till länderinformation. Enligt artikel 8.4 får medlemsstaterna föreskriva regler för översättning av handlingar som är relevanta för prövningen av ansökan.

Flyktingar som befinner sig i Sverige har rätt till uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § UtlL. Uppehållstillstånd får dock vägras i vissa i paragrafen särskilt angivna undantagsfall. Att en ansökan inte lämnats in så snart som möjligt är inte ett sådant undantagsfall. Den nya ordningen som föreslås i avsnitt 8.5.2 innebär inte någon förändring i detta avseende. Vad som anges i artikel 8.1 föranleder därför inte några författningsändringar.

Vad gäller direktivets krav på individuell, objektiv och opartisk prövning av asylansökningar ska domstolar och förvaltningsmyndigheter m.fl. enligt 1 kap. 9 § regeringsformen (RF) beakta allas likhet inför lagen samt iakttaga saklighet och opartiskhet. Den objektivitetsprincip som enligt grundlagen gäller inom den offentliga förvaltningen garanteras också genom jävsbestämmelserna i förvaltningslagen och förvaltningsprocesslagen (1971:291, FPL) (se 11 och 12 §§ FL respektive 41 § FPL). Rätten till uppehållstillstånd prövas individuellt och något utrymme för kollektiva prövningar finns inte. Svensk

lagstiftning uppfyller därmed direktivets krav i artikel 8.2 och några författningsändringar är inte påkallade.

Migrationsverket har – som alla andra förvaltningsmyndigheter – en allmän utredningsskyldighet. Migrationsverket har tillgång till många olika informationskällor som rör förhållanden i andra länder, t.ex. information från utlandsmyndigheter, UNHCR, frivilligorganisationer och andra källor. Verket genomför även resor för faktainsamling, s.k. factfindingresor, till olika länder som en del i uppbyggnaden av verkets landinformation. Lagringen av informationen sker till stor del genom verkets databaserade länderinformationssystem, Lifos. Informationen finns utlagd på verkets hemsida och är således även tillgänglig för migrationsdomstolarna. I den tvåpartsprocess som gäller i migrationsdomstolarna ankommer det i princip på parterna, dvs. utlänningen och Migrationsverket, att ansvara för utredning och bevisning. Enligt 8 § FPL har även migrationsdomstolarna en utredningsskyldighet. I bestämmelsen anges att rätten ska se till att ett mål blir så utrett som dess beskaffenhet kräver. Den skyldigheten innebär inte att domstolen själv i alla lägen måste genomföra utredningar, utan den kan även ge anvisningar till parterna om vilken utredning som behövs. När målet är tillräckligt utrett ska domstolarna, på samma sätt som i andra mål och ärenden, grunda sina avgöranden på vad som kommit fram i handläggningen vid domstolen.

Beträffande direktivets krav på kunskap hos personalen ska noteras att det är en grundläggande förutsättning inom svensk förvaltning att varje myndighet allmänt sett ska vara kompetent för sitt ansvarsområde. Myndigheterna ska enligt 8 § myndighetsförordningen (2007:515) se till att de anställda är väl förtrogna med målen för verksamheten och ta till vara och utveckla de anställdas kompetens och erfarenhet. Det genomförs regelbundet utbildningsinsatser inom Migrationsverket.

Sammantaget gör regeringen den bedömningen att Sverige uppfyller direktivets föreskrifter i artikel 8.3 och någon författningsändring behövs därför inte för att uppfylla direktivets krav.

Artikel 8.4 om översättning av handlingar är fakultativ. I 8 § FL anges att en myndighet vid behov bör anlita tolk när den har att göra med någon som inte behärskar svenska eller som är allvarligt hörsel- eller talskadad. Med tolkning avses såväl muntlig som skriftlig översättning.

Till skillnad från *Advokatsamfundet* och *Röda Korset* anser inte regeringen att det i det här lagstiftningsärendet finns anledning att införa några närmare bestämmelser om skyldighet att översätta handlingar. Regeringen föreslår därför inte några författningsändringar i anledning av artikel 8.4.

8.3.5 Krav som ställs på beslut av den beslutande myndigheten

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om vilka krav som ska ställas på beslut i asylärenden är uppfyllda genom gällande rätt. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Länsrätten i Göteborg* förordar att kravet på att beslut ska meddelas skriftligen lagregleras.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 9.1 i direktivet ska medlemsstaterna se till att beslut om asylansökningar meddelas skriftligen. Ett avslagsbeslut ska innehålla de faktiska och rättsliga skälen för beslutet och en skriftlig besvärshänvisning (artikel 9.2). Medlemsstaterna behöver inte ange skälen för beslutet om sökanden beviljas en status som ger samma rättigheter och förmåner enligt den nationella lagstiftningen som flyktingstatus enligt skyddsgrundsdirektivet. Medlemsstaterna ska då se till att skälen för att sökanden inte beviljas flyktingstatus anges i sökandens akt och att sökanden på begäran får tillgång till sin akt (artikel 9.2 andra stycket). Någon besvärshänvisning behöver inte bifogas beslutet om sådan information lämnats i ett tidigare skede eller är tillgänglig för sökanden elektroniskt (artikel 9.2 tredje stycket). Medlemsstaterna får, för de ändamål som avses i artikel 6.3, fatta ett enda beslut som omfattar samtliga personer som är beroende av sökanden för sin försörjning om ansökan beträffande samtliga personer grundar sig på samma skäl (artikel 9.3).

I 13 kap. 10 § första stycket UtlL anges att ett beslut i fråga om uppehållstillstånd alltid ska innehålla de skäl som ligger till grund för beslutet. Att ett beslut om uppehållstillstånd ska vara skriftligt följer av samma bestämmelse. Till skillnad från *Länsrätten i Göteborg* anser regeringen inte att något förtydligande av lagtexten behövs såvitt gäller kravet på skriftlighet. Bestämmelsen i 13 kap. 10 § första stycket UtlL gäller både vid avslag av och bifall till en ansökan om uppehållstillstånd och vid återkallelse av ett uppehållstillstånd. Ett beslut ska vidare enligt 21 § FL innehålla information om hur man överklagar. Någon författningsändring för att uppfylla kraven i artiklarna 9.1 och 9.2 behövs därför inte. I svensk rätt fattas individuella beslut för varje asylsökande. Några författningsändringar i anledning av den fakultativa artikeln 9.3 är därför inte aktuella.

8.3.6 Garantier för asylsökande

Regeringens bedömning: Det bör införas en bestämmelse som föreskriver att en asylsökande på ett språk som han eller hon rimligen kan förväntas förstå ska upplysas om asylförfarandet, om sina rättigheter och skyldigheter under förfarandet och om tänkbara konsekvenser av att inte uppfylla sina skyldigheter eller samarbeta med myndigheterna.

Det bör införas en bestämmelse som föreskriver att Migrationsverket ska informera asylsökande om sina beslut på ett språk de rimligen kan förväntas förstå.

Bestämmelserna bör tas in i förordning.

Utredningens förslag och bedömning: Överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen har föreslagit att en bestämmelse om tolkning införs i utlänningslagen.

Remissinstanserna: *Länsrätten i Göteborg, Rädda Barnens Riksförbund*, *Sveriges advokatsamfund* samt *Amnesty International – Svenska sektionen* och *Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar* tillstyrker införandet av en bestämmelse om informationsskyldighet. Länsrätten i Göteborg tillägger att det bör övervägas om bestämmelsen ska meddelas i lag. *Svenska Röda Korset* anser att en författningsbestämmelse om formen för underrättelse eventuellt bör införas. Röda Korset anser även att tolk alltid ska anlitas om den sökande begär det och att detta bör framgå av utlänningslagen. Slutligen förordar Röda Korset en uttrycklig lagbestämmelse om rätten att sammanträffa med en flyktingorganisation.

Skälen för regeringens bedömning

Rätten till information

Enligt artikel 10.1 a i direktivet ska sökanden, på ett språk som han eller hon rimligen kan förväntas förstå, upplysas om det förfarande som ska följa och om sina rättigheter och skyldigheter under detta förfarande och de tänkbara konsekvenserna av att inte uppfylla sina skyldigheter och inte samarbeta med myndigheterna. Sökanden ska också upplysas om den tidsram och de medel som står till sökandens förfogande för att uppfylla skyldigheten att lägga fram de fakta som avses i artikel 4 i skyddsgrundsdirektivet, dvs. skyldigheten att så snart som möjligt lägga fram alla faktorer som behövs för att styrka ansökan om internationellt skydd. Informationen till sökanden ska tillhandahållas i så god tid att sökanden har möjlighet att utöva de rättigheter som garanteras genom asylprocedurdirektivet och uppfylla sina skyldigheter att samarbeta med de behöriga myndigheterna enligt artikel 11 i direktivet.

Som nämns i avsnitt 8.3.2 innebär bestämmelsen om myndigheternas serviceskyldighet i 4 § FL att varje myndighet ska lämna upplysningar, vägledning, råd och annan hjälp till enskilda. En viss informationsskyldighet har därmed alla myndigheter. Migrationsverket har också en skyldighet enligt 2 a § förordningen (1994:361) om mottagande av asylsökande m.fl. att informera asylsökande om bl.a. vilka förmåner och skyldigheter en asylsökande har. Det saknas dock bestämmelser som uttryckligen anger att en asylsökande ska få den information som direktivet föreskriver. För att garantera att direktivet genomförs på ett klart och tydligt sätt bör såväl skyldigheten att lämna information som skyldigheten att lämna informationen på ett språk som utlänningen kan förväntas förstå författningsregleras. *Länsrätten i Göteborg* har i sammanhanget anfört att det bör övervägas om bestämmelsen om information ska införas i lag. Med beaktande av att informationsfrågor inom migrationsrätten normalt regleras i förordning anser regeringen att en reglering på förordningsnivå är den mest ändamålsenliga.

Rätten till tolk

Enligt artikel 10.1 b i direktivet ska sökanden närhelst så är nödvändigt få hjälp av en tolk som kan framföra sökandens argument till de behöriga

myndigheterna. Detta gäller enligt artikel 10.2 även vid ett överklagande. Medlemsstaterna ska anse att det är nödvändigt att tillhandahålla tolk åtminstone när den beslutande myndigheten kallar sökanden till en intervju i enlighet med artiklarna 12 och 13 och adekvat kommunikation inte kan säkerställas utan sådana tjänster. Kostnaden för tolken ska täckas av allmänna medel. Enligt artikel 13.3 b ska medlemsstaterna vidta lämpliga åtgärder för att se till att personliga intervjuer genomförs under sådana förhållanden att sökandena kan lägga fram skälen för sina ansökningar på ett heltäckande sätt. Medlemsstaterna ska därför utse en tolk som kan garantera en fungerande kommunikation mellan sökanden och intervjuaren. Det är dock inte nödvändigt att kommunikationen äger rum på det språk som sökanden föredrar, om det finns något annat språk som han eller hon rimligen kan förväntas förstå och som han eller hon kan kommunicera på.

Enligt 8 § FL bör en myndighet, när den har att göra med en person som inte behärskar svenska, vid behov anlita tolk. Enligt 50 § FPL ska tolk anlitas vid behov. Enligt utredningens bedömning är 8 § FL i princip förenlig med direktivets bestämmelse om tolk. Bestämmelsen ger dock enligt utredningen intryck av att det finns ett visst utrymme för myndigheten att välja att inte använda tolk trots att det behövs. Utredningen har därför föreslagit att en bestämmelse som innebär att Migrationsverket ska anlita tolk i ett ärende som gäller en ansökan om uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande ska införas i utlänningslagen. Av förarbetena till 8 § FL framgår att den inte ger något utrymme för en myndighet att avstå från att tillkalla tolk om en sådan behövs utan att tolk bör anlitas i all rimlig utsträckning. Vid rimlighetsbedömningen får bl.a. hänsyn tas till tillgången på tolkar (prop. 1985/86:80 s. 27). Enligt regeringens bedömning är kraven i artikel 10.1 b i direktivet tillgodosedda i svensk rätt. *Röda Korset* anser att tolk alltid ska anlitas om den sökande begär det och att detta bör framgå av utlänningslagen. Regeringen finner inte skäl att införa en rätt till tolk som går utöver direktivets bestämmelser. Det är inte heller rimligt att det ska föreligga en rätt till tolk även om en sådan i ett enskilt fall inte skulle behövas. Någon lagreglering i enlighet med vad Röda Korset förordar föreslås därför inte.

Rätten att meddela sig med UNHCR

Enligt artikel 10.1 c i direktivet får en asylsökande inte nekas möjlighet att meddela sig med UNHCR eller någon annan organisation som verkar för flyktingkommissariatets räkning på medlemsstatens territorium enligt avtal med denna medlemsstat. Detta gäller enligt artikel 10.2 även vid ett överklagande.

Det finns inte någon svensk bestämmelse som ger en utlänning rätt att kontakta UNHCR eller någon annan organisation. Utgångspunkten i svensk rätt är att alla enskilda har rätt att ta kontakt med vilken person eller organisation som helst. De enda situationer när rätten att ta kontakt med andra personer kan begränsas är när den enskilde är frihetsberövad. En asylsökande som har tagits i förvar har enligt 11 kap. 4 § UtlL rätt att ta emot besök och på annat sätt ha kontakt med personer utanför lokalen.

Denna rätt inkluderar kontakter med UNHCR och andra organisationer. Enligt bestämmelsen får ett visst besök eller en viss kontakt vägras om det skulle försvåra den verksamhet som rör förvaret. Den enda begränsning som det kan vara fråga om är enligt förarbetena att det av rent praktiska skäl inte går att genomföra besök eller andra kontakter i den omfattning och på de tider som önskas (prop. 1996/97:147 s. 43). Vidare gäller enligt 11 kap. 10 § UtlL att brev och andra försändelser till en förvarstagen från offentliga biträden, advokater, UNHCR eller internationella organ som har behörighet att pröva klagomål från enskilda inte får undersökas. Enligt 10 kap. 20 § UtlL får Migrationsverket i vissa fall besluta att en utlänning som hålls i förvar ska placeras i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest. I sådana fall ska, enligt 11 kap. 2 § tredje stycket UtlL, lagen (1976:371) om behandling av häktade och anhållna m.fl. gälla i tillämpliga delar. Utlänningen ska dock beviljas de lättnader och förmåner som kan medges med hänsyn till ordningen och säkerheten inom anstalten, häktet eller arresten. Enligt 11 och 12 §§ lagen om behandling av häktade och anhållna m.fl. får besök och telefonsamtal äga rum i den utsträckning det lämpligen kan ske. Besök och telefonsamtal kan vägras om de kan medföra fara från säkerhetssynpunkt. Vidare gäller enligt 9 § samma lag att brev från den häktade till svenska myndigheter, internationella organ som har av Sverige erkänd behörighet att ta emot klagomål från enskilda eller den häktades offentliga försvare ska vidarebefordras utan föregående granskning. Utöver detta får den häktade sända eller ta emot brev och andra försändelser om det kan ske utan fara från säkerhetssynpunkt (9 och 10 §§).

Röda Korset efterfrågar en uttrycklig lagbestämmelse om rätten att sammanträffa med en flyktingorganisation. Enligt regeringens bedömning är gällande bestämmelser om behandlingen av förvarstagna utlänningar tillräckliga för att uppfylla direktivets krav. En uttrycklig bestämmelse om att en asylsökande har rätt att ta kontakt med just UNHCR och andra flyktingorganisationer skulle kunna ge sken av att någon generell rätt att ta kontakt med vem som helst inte föreligger enligt svensk rätt. Regeringen anser därför, i likhet med utredningen, att artikel 10.1 c i direktivet inte bör föranleda några författningsändringar.

Rätten att underrättas om beslut

Enligt artikel 10.1 d i direktivet ska en asylsökande inom skälig tid underrättas om vilket beslut den beslutande myndigheten har fattat avseende asylansökan. Om en juridisk rådgivare eller annan rådgivare rättsligt företräder sökanden får medlemsstaterna välja att underrätta honom eller henne om beslutet i stället för sökanden. Informationen ska enligt artikel 10.1 e vara på ett språk som sökanden rimligen kan förväntas förstå och den ska innefatta upplysningar om möjligheterna att överklaga. Rätten att bli underrättad om beslutet gäller enligt artikel 10.2 även vid ett överklagande.

Enligt 21 § FL ska en sökande underrättas om innehållet i det beslut varigenom myndigheten avgör ärendet, om detta avser myndighetsutövning mot någon enskild. Om beslutet går parten emot och

kan överklagas, ska han eller hon underrättas om hur beslutet kan överklagas. Underrättelseskyldigheten gäller inte om det är uppenbart obehövligt. Exempel på fall där det kan vara uppenbart obehövligt är rutinbeslut i icke kontroversiella ärenden, såsom beslut om folkbokföring i enlighet med de uppgifter som parten har lämnat. Undantaget från underrättelseskyldigheten i förvaltningslagen omfattar således inte typiskt sätt beslut i asylärenden. Beträffande domstolarna ska enligt 31 § FPL beslut, varigenom rätten avgör målet, tillställas part genom handling som fullständigt återger beslutet. I förordningen (2003:234) om tillhandahållande av domar och beslut m.m. anges bl.a. när en myndighet ska tillhandahålla ett beslut. Enligt 7 § i samma förordning gäller att ett beslut av en annan myndighet än en domstol ska tillhandahållas senast en vecka efter dagen för avkunnandet. Om beslutet inte avkunnats ska det tillhandahållas så fort som möjligt. Enligt 4 § i förordningen ska vidare, i ett mål eller ärende vid en annan domstol än allmän domstol, en dom eller ett beslut skickas till parterna senast en vecka efter dagen för avkunnandet. Om det har getts till känna att avgörandet ska meddelas en viss dag, ska domen eller beslutet skickas till parterna samma dag som det meddelas. I andra fall ska beslutet eller domen skickas till parterna senast en vecka efter dagen för avgörandet. Regeringen anser i likhet med utredningen att direktivets krav på beslutsunderrättelse inom skälig tid är tillgodosett i svensk rätt. Någon författningsändring är således inte påkallad.

En asylsökande har också enligt direktivet rätt att få information om vad den beslutande myndighetens beslut innebär på ett språk som han eller hon rimligen kan förväntas förstå. Någon bestämmelse som uttryckligen ålägger en myndighet en sådan skyldighet finns inte i svensk rätt. Utredningen har därför föreslagit att en bestämmelse om att Migrationsverket ska informera asylsökande om sina beslut på ett språk de rimligen kan förväntas förstå bör införas. Regeringen anser att utredningens förslag bör genomföras och att en bestämmelse med detta innehåll tas in i förordning.

8.3.7 Den asylsökandes skyldigheter

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om asylsökandes skyldigheter är uppfyllda genom gällande rätt. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Länsrätten i Göteborg* förordar att möjligheten enligt direktivet att ålägga en asylsökande att meddela sin bostadsadress bör utnyttjas och att Migrationsverket ska få avskriva ett ärende om sökanden inte håller sig tillgänglig för myndigheten.

Skälen för regeringens bedömning: Artikel 11 i direktivet behandlar rätten för medlemsstaterna att ålägga asylsökande olika skyldigheter. Medlemsstaterna får enligt artikel 11.1 ålägga en asylsökande skyldigheten att samarbeta med de behöriga myndigheterna i den utsträckning behandlingen av ansökan kräver en sådan skyldighet.

Artikel 11.2 innehåller en uppräkning av exempel på tillåtna åtgärder som medlemsstaterna därvid får använda sig av. Åtgärderna måste syfta till att underlätta handläggningen av asylärendet.

De åtgärder i svensk rätt som närmast faller under tillämpningsområdet för artikel 11 är de kontroll- och tvångsåtgärder som finns reglerade i 9 kap. UtlL. Direktivet rör asylförfarandet och nationella bestämmelser om tvångsåtgärder eller samarbetsskyldigheter som ska tillämpas i samband med inresa och utresa i syfte att upprätthålla den allmänna utlänningskontrollen i landet berörs således inte av direktivet. Migrationsverkets och polisens möjlighet att omhänderta pass och andra handlingar enligt 9 kap. 4 och 5 §§ UtlL står i överensstämmelse med artikel 11.2 b i direktivet, enligt vilken medlemsstaterna får föreskriva att de asylsökande måste överlämna handlingar som de innehar som är av betydelse för prövning av ansökan, t.ex. egna pass. Enligt 9 kap. 6 § UtlL får en utlännings hemresebiljett tas om hand under vissa förutsättningar. Syftet med bestämmelsen är att underlätta verkställighet av ett eventuellt avlägsnandebeslut. Detta syfte måste anses förenligt med artikel 11 i direktivet. Rätten att fotografera en utlänning enligt 9 kap. 8 § UtlL överensstämmer med artikel 11.2 e, där det föreskrivs att de behöriga myndigheterna får fotografera en asylsökande.

Sammantaget är det regeringens bedömning att de aktuella svenska bestämmelserna är förenliga med artikel 11 i direktivet. Mot bakgrund av detta och med hänsyn till att artikeln inte heller ålägger medlemsstaterna att införa några skyldigheter, saknas det anledning att föreslå några författningsändringar med anledning av denna artikel.

Medlemsstaterna får enligt artikel 11.2 c i direktivet särskilt föreskriva att asylsökande ska informera de behöriga myndigheterna om sin aktuella bostadsort eller adress samt om ändringar av dessa snarast möjligt och vidare att sökanden måste ta emot eventuella underrättelser på den senaste bostadsort eller adress som han eller hon sålunda har uppgivit.

Länsrätten i Göteborg har föreslagit att sökanden ska åläggas en skyldighet att anmäla sin adress till Migrationsverket och att Migrationsverket ska få avskriva ett ärende om sökanden inte håller sig tillgänglig för myndigheten. Om en asylsökande efter upprepade kallelser inte infinner sig hos Migrationsverket för muntlig handläggning förekommer det att Migrationsverket avskriver ärendet eftersom det bedöms vara sannolikt att sökanden har lämnat landet. Om ett ärende avskrivs har den asylsökande rätt att lämna in en ny ansökan till verket. Regeringen finner inte att det finns behov av någon sådan bestämmelse som *Länsrätten i Göteborg* har föreslagit.

8.3.8 Personlig intervju

Regeringens förslag: Migrationsverket får inte vägra en utlänning en sådan statusförklaring han eller hon ansökt om utan att det förekommit muntlig handläggning hos verket.

Regeringens bedömning: En bestämmelse om protokollföring vid muntlig handläggning hos Migrationsverket bör införas. Bestämmelsen bör tas in i förordning.

Utredningens förslag och bedömning: Överensstämmer delvis med regeringens. Bestämmelserna om muntlig handläggning i utlänningslagen uppfyller enligt utredningens bedömning direktivets krav på intervju av sökanden.

Remissinstanserna: För att uppfylla direktivets krav måste enligt *Länsrätten i Göteborg* utlänningslagen ändras på så sätt att muntlig handläggning ska företas även i de fall utlänningen inte begär det. *Sveriges advokatsamfund* förordar att utlänningslagens bestämmelse att muntlig utredning får underlåtas om sökanden inte avvisas eller utvisas ska ändras på så sätt att muntlig utredning får underlåtas endast om sökandens ansökan beviljas. Länsrätten i Göteborg, *Rädda Barnens Riksförbund*, *Svenska Röda Korset* och Advokatsamfundet tillstyrker förslaget att det i alla ärenden som gäller ansökan om uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande ska upprättas ett protokoll över den muntliga handläggning som företas av verket och att protokollet ska skickas till sökanden senast i samband med att beslut meddelas. Länsrätten i Göteborg, Rädda Barnen och Advokatsamfundet förordar även mer preciserade regler om protokollets innehåll och när det ska sändas till sökanden. Länsrätten anser dessutom att bestämmelserna bör tas in i lag. Rädda Barnen betonar vikten av handläggarnas barnkompetens samtidigt som organisationen delar utredningens slutsats att det inte krävs lagregler för detta. Röda Korset understryker vikten av att myndigheterna har kompetens att höra barn, våldtäktsoffer, m.fl.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Rätten till intervju

Enligt artikel 12.1 i direktivet ska den beslutande myndigheten ge den asylsökande tillfälle att höras om sin ansökan av en person som är behörig att utföra en sådan intervju enligt nationell lagstiftning innan myndigheten fattar något beslut. Personlig intervju behöver enligt artikel 12.2 dock inte genomföras om den beslutande myndigheten kan fatta ett positivt beslut på grundval av tillgänglig bevisning (a), om den behöriga myndigheten redan har haft ett möte med sökanden för att hjälpa honom eller henne att fylla i sin ansökan och överlämna väsentliga uppgifter för ansökan i enlighet med artikel 4.2 i skyddsgrundsdirektivet (b) eller om den beslutande myndigheten på grundval av en fullständig prövning av den information som sökanden har lämnat betraktar ansökan som ogrundad i de fall sådana omständigheter föreligger som anges i artikel 23.4 a, c, g, h och j (c).

Enligt artikel 12.3 tillåter direktivet också att en personlig intervju inte genomförs om det finns praktiska hinder mot att genomföra en sådan. I en sådan situation ska skäliga ansträngningar göras för att ge sökanden eller personer som är beroende av sökanden för sin försörjning möjlighet att lämna ytterligare upplysningar. Enligt artikel 12.4 ska den beslutande myndigheten kunna fatta beslut i ett asylärende även om någon personlig intervju inte har genomförts. Om någon personlig intervju inte har genomförts ska detta, enligt artikel 12.5, inte påverka den beslutande myndighetens beslut i negativ riktning.

Enligt 13 kap. 1 § UtlL får Migrationsverket inte besluta om avvisning eller utvisning av en utlänning som har sökt asyl utan att det förekommit muntlig handläggning. Om det inte fattas något beslut om avvisning eller utvisning kräver inte utlänningslagen att muntlig handläggning äger rum i ett asylärende, t.ex. om sökanden beviljas uppehållstillstånd på en annan grund. Direktivet tillåter enligt artikel 12.2 a att medlemsstaterna gör undantag från bestämmelsen om muntlighet om myndigheten kan fatta ett positivt beslut på grundval av tillgänglig bevisning. Eftersom direktivet tar sikte på förfarandet för att bevilja flyktingstatus måste dock begreppet *positivt beslut* förstås som att det är flyktingstatus som ska beviljas. Den nuvarande svenska bestämmelsen är således inte förenlig med direktivet. Regeringen föreslår därför ett tillägg till 13 kap. 1 § UtlL som innebär att Migrationsverket inte får vägra en utlänning en sådan statusförklaring som han eller hon ansökt om utan att muntlig handläggning har förekommit hos verket.

Krav på intervjun

Enligt artikel 13.1 i direktivet ska personliga intervjuer normalt äga rum utan att familjemedlemmar är närvarande såvida inte den beslutande myndigheten finner det nödvändigt för en korrekt prövning. Enligt artikel 13.2 ska en personlig intervju genomföras under förhållanden som garanterar tillbörlig sekretess och enligt artikel 13.3 ska medlemsstaterna bl.a. se till att intervjuaren är tillräckligt kompetent (a) och att en tolk som kan garantera en fungerande kommunikation mellan sökanden och intervjuaren utses (b). Artikel 13.4 ger medlemsstaterna möjlighet att fastställa regler för tredje parts närvaro vid den personliga intervjun.

Som nämns ovan bygger utlänningslagen på förutsättningen att rätten till uppehållstillstånd prövas individuellt. Prövningen av en asylansökan avser således enbart den enskilde sökanden, vilket bl.a. medför att den muntliga handläggningen vid prövningen hos Migrationsverket genomförs med enbart den sökande själv. Bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen innebär att det kan råda sekretess för uppgifter som kommer fram under den muntliga handläggningen vilket kan utgöra ett hinder mot att andra personer än den sökande deltar i den muntliga handläggningen.

Enligt 21 kap. 5 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400, OSL) gäller sekretess för uppgift som rör en utlänning om det kan antas att röjande av uppgiften skulle medföra fara för att någon utsätts för övergrepp eller annat allvarligt men som föranleds av förhållandet mellan utlänningen och utländsk stat eller myndighet eller organisation av utlänningar. Enligt 37 kap. 1 § första stycket gäller dessutom sekretess i verksamhet för kontroll över utlänningar för uppgift om enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till den enskilde lider men. I sådan verksamhet gäller sekretess även för anmälan eller annan utsaga från enskild, om det kan antas att fara uppkommer för att den som gjort anmälan eller avgivit utsagan eller någon närstående till denne utsätts för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs (37 kap. 1 § andra stycket OSL). Med verksamhet för kontroll över utlänningar avses bl.a.

ärenden om uppehållstillstånd och därmed således behandlingen av asylansökningar. Enligt regeringens bedömning uppfyller de svenska bestämmelserna direktivets krav på tillbörlig sekretess.

Mot den angivna bakgrunden är några författningsändringar i anledning av artiklarna 13.1 och 13.2 inte påkallade.

Det finns inte någon författningsbestämmelse som uttryckligen anger vilken kompetens en handläggare hos Migrationsverket ska ha men det är, som nämns ovan, en grundläggande förutsättning inom svensk förvaltning att varje myndighet allmänt sett ska ha kompetens för de uppgifter som myndigheten ålagts. Myndigheterna ska enligt 8 § myndighetsförordningen (2007:515) se till att de anställda är väl förtrogna med målen för verksamheten och ta till vara och utveckla de anställdas kompetens och erfarenhet. Det genomförs regelbundet utbildningsinsatser inom Migrationsverket. Regeringen håller med *Röda Korset* om att det är viktigt att myndigheterna har tillräcklig kompetens när det gäller att höra barn och andra utsatta personer men anser inte att ytterligare författningsreglering är påkallad. Regeringen anser således att svensk rätt uppfyller direktivets krav vad gäller intervjuarens kompetens. Rätten till tolk vid intervju behandlas under avsnitt 8.3.6. Något behov av författningsändringar bedöms inte föreligga.

Artikel 13.4 om regler för tredje parts närvaro är fakultativ och bör inte föranleda några författningsändringar.

Protokoll

Enligt artikel 14.1 i direktivet ska det föras ett skriftligt protokoll över alla personliga intervjuer. Protokollet ska enligt artikel 14.2 i god tid tillhandahållas sökanden. Om sökanden får protokollet först efter det att den beslutande myndigheten fattat beslut, ska medlemsstaterna se till att tillgång kan ges inom den tid som krävs för att förbereda och lämna in ett överklagande i rätt tid. Enligt artikel 14.3 får medlemsstaterna begära att sökanden godkänner innehållet i protokollet från den personliga intervjun.

Migrationsverket upprättar normalt protokoll över vad som framkommer under den muntliga handläggningen. Protokollet skickas regelmässigt till sökanden. Detta sker senast vid kommunicering av uppgifter inför beslut. Det finns dock ingen uttrycklig bestämmelse om att protokollföring ska ske vid den muntliga handläggningen hos verket. För att uppfylla direktivets bestämmelser om protokoll bör skyldigheten att upprätta protokoll författningsregleras. *Länsrätten i Göteborg* förordar att bestämmelsen tas in i lag. En bestämmelse om protokollföring har dock karaktären av tillämpningsföreskrift och faller därmed inom regeringens normgivningskompetens. Med hänsyn härtill anser regeringen att bestämmelsen bör tas in i förordning.

8.3.9 Rättsligt bistånd och biträde

Regeringens förslag: Offentligt biträde ska förordnas på utlänningens begäran om han eller hon överklagar ett beslut av Migrationsverket

som gäller statusförklaring, om utlänningen befinner sig i Sverige och det inte är uppenbart att utlänningen inte kommer att beviljas yrkad statusförklaring.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår att offentligt biträde ska förordnas på klagandens begäran om han eller hon överklagar ett beslut av Migrationsverket att avslå en asylansökan och det är sannolikt att överklagandet kommer att bifallas. Utredningen föreslår även en bestämmelse om att asylsökande som har tagits i förvar och placerats i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest ska ges möjlighet att rådgöra med ett offentligt biträde, advokat eller annan juridisk rådgivare om inte besöket eller kontakten i ett särskilt fall skulle försvåra den verksamhet som rör förvaret.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm* och *Länsrätten i Stockholm* tillstyrker förslaget om utökad rätt till biträde vid överklagande. Länsrätten förordar dock att det tydliggörs att den föreslagna bestämmelsen går utöver huvudregeln och kammarrätten anser att det är onödigt med biträde om det är uppenbart att överklagandet ska bifallas. *Svenska Röda Korset* och *Sveriges advokatsamfund* förordar att direktivets huvudregel om rätt till biträde i andra instans genomförs i svensk rätt. *Amnesty International – Svenska sektionen* och *Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar* anser att en asylsökande alltid ska ha rätt till biträde i båda instanserna. *Ambassaden i Sarajevo* förordar att man utnyttjar möjligheten enligt artikel 38.4 i direktivet att inskränka rätten till offentligt biträde för personer som återvänt till sitt ursprungsland.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Rätten till rättsligt bistånd på egen bekostnad och rådgivarens tillträde till förvarsenheter och transitzoner

Enligt artikel 15.1 i direktivet ska en asylsökande ges en faktisk möjlighet att på egen bekostnad rådgöra med en juridisk rådgivare eller annan enligt den nationella lagstiftningen godkänd eller tillåten rådgivare i frågor som rör asylansökan. Bestämmelsen innebär att det inte får finnas något hinder för en asylsökande att rådgöra med en rådgivare angående asylärendet.

Enligt artikel 16.2 ska medlemsstaterna se till att den juridiska rådgivaren eller en annan rådgivare har tillträde till områden med begränsat tillträde som förvarsenheter och transitzoner för att kunna rådgöra med den asylsökande. Medlemsstaterna får endast begränsa rådgivarens tillträde till aktuella områden om denna begränsning enligt nationell lagstiftning är objektivt nödvändig av hänsyn till säkerheten, den allmänna ordningen eller den administrativa verksamheten på området eller för att sörja för en effektiv prövning av ansökan, under förutsättning att rådgivarens tillträde inte därigenom begränsas avsevärt eller omöjliggörs.

Enligt 9 § FL får den som för talan i ett ärende anlita ombud eller biträde. Motsvarande bestämmelse finns i 48 § FPL. En asylsökande som

tagits i förvar har enligt 11 kap. 4 § UtlL rätt att ta emot besök och på annat sätt ha kontakt med personer utanför lokalen. Denna rätt inkluderar kontakter med ombud och biträde. Enligt bestämmelsen får ett visst besök eller en viss kontakt vägras om det skulle försvåra den verksamhet som rör förvaret. Den enda begränsning som det kan vara fråga om är enligt förarbetena om det av rent praktiska skäl inte går att genomföra i den omfattning och på de tider som önskas (prop. 1996/97:147 s. 43). Enligt 10 kap. 20 § UtlL får Migrationsverket i vissa situationer besluta att en utlänning som hålls i förvar ska placeras i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest. I sådana fall ska, enligt 11 kap. 2 § tredje stycket UtlL, lagen om behandling av häktade och anhållna m.fl. gälla i tillämpliga delar. Utlänningen ska dock beviljas de lättnader och förmåner som kan medges med hänsyn till ordningen och säkerheten inom anstalten, häktet eller arresten. Enligt 11 och 12 §§ lagen om behandling av häktade och anhållna m.fl. får besök och telefonsamtal äga rum i den utsträckning det lämpligen kan ske. Besök och telefonsamtal kan vägras om de kan medföra fara från säkerhetssynpunkt. Vidare gäller enligt 9 § samma lag att brev från den häktade till svenska myndigheter, internationella organ som har av Sverige erkänd behörighet att ta emot klagomål från enskilda eller den häktades offentliga försvare, ska vidarebefordras utan föregående granskning. Utöver detta får den häktade sända eller ta emot brev och andra försändelser om det kan ske utan fara från säkerhetssynpunkt (9 och 10 §§). Enligt utredningens bedömning är det troligt att rätten att rådgöra med en juridisk rådgivare för en utlänning som tagits i förvar och placerats i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest tillgodoses i praktiken. Enligt utredningen bör dock rätten tydliggöras genom att en uttrycklig regel med detta innehåll införs. Enligt regeringens bedömning uppfyller de allmänna reglerna i 9–12 §§ lagen om behandling av häktade och anhållna m.fl. direktivets krav i artiklarna 15.1 och 16.2 vad gäller möjligheten att rådgöra med en juridisk rådgivare och rådgivarens tillträde till förvarsenheter och transitzoner. Några författningsändringar är därför inte påkallade i dessa delar.

Rätten till kostnadsfritt rättsligt bistånd

Artiklarna 15.2 – 15.6 i direktivet behandlar rätten till kostnadsfritt rättsligt bistånd. Enligt huvudregeln i artikel 15.2 ska en asylsökande alltid få ett offentligt biträde när den beslutande myndigheten fattat ett beslut som går sökanden emot. Utgångspunkten i direktivet är att den sökande inte har rätt till och heller inte har ett juridiskt biträde i grundärendet hos den beslutande myndigheten. Detta motsvaras av vad som gäller i de flesta andra medlemsstater. Enligt artikel 38.3 ska en person som får ett beslut om återkallelse av flyktingstatus ha samma rätt till juridiskt bistånd som följer av artikel 15.2.

Vissa begränsningar av rätten till kostnadsfritt rättsligt bistånd gäller enligt artiklarna 15.3, 15.5 och 15.6. Rätten får begränsas till att enbart gälla i en överinstans och inte vid ytterligare överklaganden (15.3 a). Vidare får rätten begränsas till att endast gälla personer som saknar tillräckliga tillgångar (15.3 b) eller till att endast avse personer som enligt

nationell lagstiftning särskilt utsetts att bistå och företräda asylsökande (15.3 c). Medlemsstaterna får också införa belopps- och tidsgränser för rättsligt bistånd eller begära ersättning, helt eller delvis, för beviljade utgifter om och när sökandens ekonomiska situation avsevärt har förbättrats eller om beslutet att bevilja kostnadsfritt bistånd fattades på grundval av felaktiga uppgifter från sökanden (15.5). Slutligen får medlemsstaterna enligt 15.3 d begränsa rätten till biträde efter ett avslagsbeslut till att endast avse fall där det är sannolikt att överklagandet eller omprövningen ska godkännas. När det gäller återkallelse av flyktingstatus får rätten till offentligt biträde enligt artikel 38.4 inskränkas om flyktingstatusen återkallas enligt artikel 11.1 a – d i skyddsgrundsdirektivet (om personen inte längre kan anses som flykting) eller om flyktingen otvetydigt avsagt sig sitt erkännande som flykting. Enligt artikel 15.4 får medlemsstaterna fastställa närmare föreskrifter för hur en sådan begäran om rättsligt bistånd och/eller biträde ska lämnas in och handläggas.

Rätten till offentligt biträde regleras i 18 kap. 1 § UtlL. Där anges att offentligt biträde ska förordnas i ett antal särskilt angivna fall under förutsättning att det inte måste antas att behov av biträde saknas. Offentlig biträde ska förordnas för den som åtgärden avser i mål och ärenden om avvisning, dock inte hos polismyndigheten i vissa fall, och i mål och ärenden om utvisning på grund av att utlänningen saknar pass eller tillstånd att uppehålla sig i Sverige. Offentligt biträde ska också förordnas i ärenden om utvisning av EES-medborgare i vissa fall och vid verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning om inhibition meddelats. Vidare ska offentligt biträde förordnas vid verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning såvitt avser fråga om förvar enligt 10 kap. 1 eller 2 § UtlL om utlänningen hållits i förvar sedan mer än tre dagar och vid hemsändande av utlänningar i vissa fall. Detta innebär att offentligt biträde i praktiken förordnas i alla asylärenden om ansökningarna inte anses vara uppenbart ogrundade eller på annat sätt okomplicerade. Migrationsverkets förordnande om offentligt biträde gäller också förfarandet i överinstanserna.

Rätten till biträde är mer omfattande i svensk rätt än vad som föreskrivs i direktivet. Rätten till biträde i utlänningslagen gäller, till skillnad från den i direktivet, i alla instanser. Rätten till biträde i utlänningslagen är dock kopplad till frågan om avvisning eller utvisning medan direktivet tar sikte på förfarandet för att bevilja eller återkalla flyktingstatus. De svenska bestämmelserna utesluter inte att Migrationsverket kan avslå en ansökan om asyl utan att ha förordnat något offentligt biträde. Om migrationsdomstolen gör samma bedömning av biträdesbehovet får den enskilde inte heller något offentligt biträde hos domstolen. Rätten till biträde enligt direktivet gäller även om den beslutande myndigheten har beviljat sökanden uppehållstillstånd i de fall beslutet innebär ett avslag i fråga om flyktingstatus. Utlänningslagen måste därför ändras för att den ska stå i överensstämmelse med direktivets bestämmelser om rätten till biträde.

Regeringen anser att omfattningen av rätten till offentligt biträde i första instans bör kvarstå. Rätten till biträde vid överklagande bör, för att överensstämmelse med direktivet ska uppnås, kompletteras så att rätt till biträde inte enbart gäller i situationer där en asylsökande riskerar att

avvisas eller utvisas utan också när en asylsökande inte beviljats yrkad statusförklaring och när en statusförklaring återkallas. Med hänsyn till den väl tilltagna rätten till offentligt biträde i den nuvarande regleringen anser regeringen att rätten till rättsligt bistånd vid beslut om avslag på en asylansökan inte behöver vara undantagslös. Rätten bör av kostnadsskäl begränsas. Det kan såsom *Ambassaden i Sarajevo* påpekat finnas anledning att inskränka rätten till offentligt biträde för personer som återvänt till sitt ursprungsland. Att den utökade rätten till offentligt biträde endast ska gälla om utlänningen befinner sig i Sverige är förenligt med direktivet eftersom det enligt artikel 3 endast gäller asylansökningar som görs på medlemsstaternas territorier. Rätten till offentligt biträde bör även inskränkas i de fall ett överklagande är uppenbart ogrundat. Detta är förenligt med artikel 15.3.d i direktivet. Direktivet tillåter däremot inte någon sådan begränsning som *Kammarrätten i Stockholm* föreslår. Regleringen bör således utformas så att offentligt biträde ska förordnas på utlänningens begäran om utlänningen befinner sig i Sverige och det inte är uppenbart att utlänningen inte ska beviljas yrkad statusförklaring.

Rådgivarens tillgång till sökandens akt

Artikel 16.1 reglerar biträdets eller rådgivarens tillgång till uppgifter i den asylsökandes akt. Enligt artikeln ska rådgivare och biträde ha tillgång till sådan information i sökandens akt som kan komma att prövas i ett överklagande i den mån uppgifterna är relevanta för prövningen av ansökan. Undantag får göras om offentliggörande av uppgifter eller källor skulle äventyra den nationella säkerheten eller säkerheten för den som tillhandahöll uppgifterna eller för dem som uppgifterna hänför sig till. Detsamma gäller om ett röjande av uppgifterna skulle äventyra antingen utredningar i samband med medlemsstaternas behöriga myndigheters behandlingar av asylansökningar eller medlemsstaternas internationella relationer.

Det finns inte någon särskild reglering av rådgivares tillgång till uppgifter i sökandens akt i svensk rätt. Ett biträde eller ett ombud har inte någon rätt till insyn i klientens akt utöver den rätt till insyn klienten själv har. Enligt 16 § FL har part rätt att ta del av det som tillförts ärendet om detta avser myndighetsutövning mot någon enskild. Enligt 18 § FPL ska part, innan mål avgörs, ha fått kännedom om det som tillförts målet genom annan än honom själv och haft tillfälle att yttra sig över det. Partsinsynen kan dock i viss mån begränsas på grund av sekretess. I 16 § FL och 43 § FPL anges att rätten att ta del av uppgifter gäller med de begränsningar som följer av 10 kap. 3 § OSL. Där anges att sekretess inte hindrar att sökande, klagande eller annan part i mål eller ärende hos domstol eller annan myndighet tar del av handling eller annat material i målet eller ärendet. Handling eller annat material får dock inte lämnas ut i den mån det av hänsyn till allmänt eller enskilt intresse är av synnerlig vikt att sekretessbelagd uppgift i materialet inte röjs. I sådant fall ska myndigheten på annat sätt lämna parten upplysning om vad materialet innehåller i den mån det behövs för att parten ska kunna ta tillvara sin rätt och det kan ske utan allvarlig skada för det intresse som sekretessen ska skydda. Sekretess i förhållande till den asylsökande själv

förekommer praktiskt taget enbart i s.k. säkerhetsärenden, dvs. ärenden där Säkerhetspolisen av skäl som rör rikets säkerhet eller som annars har betydelse för allmän säkerhet förordar att en utlänning ska avvisas eller utvisas, att en utlännings ansökan om uppehållstillstånd ska avslås eller att en utlännings uppehållstillstånd ska återkallas (1 kap. 7 § UtlL). De sekretessbestämmelser som kan komma i fråga i dessa ärenden är bl.a. sekretess med hänsyn till förhållande till annan stat eller mellanfolklig organisation i 15 kap. 1 § OSL och sekretess enligt 18 kap. 1 § OSL.

Huvudregeln i artikel 16.1 i direktivet är att rådgivare och biträde ska ha tillgång till sådan information i sökandens akt som kan komma att prövas i ett överklagande. Detta gäller även enligt etta huvudregeln i 10 kap. 3 § OSL under förutsättning att huvudmannen inte har några invändningar. Enligt 10 kap. 3 § OSL gäller dock undantag från huvudregeln om utlämnande av material om det är av synnerlig vikt att vissa uppgifter inte röjs. Som framgår ovan tillåter direktivet vissa undantag. Enligt artikel 16.1 får undantag göras om offentliggörande av uppgifter eller källor skulle äventyra den nationella säkerheten eller säkerheten för den som tillhandahöll uppgifterna eller för dem som uppgifterna hänför sig till. Undantag får också göras om ett röjande av uppgifterna skulle äventyra antingen utredningar i samband med medlemsstaternas behöriga myndigheters behandlingar av asylansökningar eller medlemsstaternas internationella relationer. Till skillnad från undantagsbestämmelserna i artikel 16.1 är undantagsbestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen inte inskränkta till att avse endast vissa intressen såsom skyddet för en uppgiftslämnare. Undantagsreglerna i 10 kap. 3 § OSL bygger i stället på att det kan vara av synnerlig vikt att vissa uppgifter inte röjs, oavsett vilket intresse som skyddas genom sekretessen. Sekretess enligt 15 kap. 1 § OSL (utrikessekretess) torde falla under artikelns undantagsbestämmelser såvitt gäller internationella relationer och nationell säkerhet. En uppgift som är skyddad från partsinsyn enligt 15 kap. 1 § jämfört med 10 kap. 3 § OSL torde därför även enligt direktivet kunna hållas hemlig för den asylsökandes rådgivare eller biträde. Som nämns ovan kan det i ett asylärende även förekomma uppgifter som är sekretessbelagda enligt bestämmelserna om förundersökningssekretess i 18 kap. 1 § OSL. Enligt 16.1 får undantag göras från skyldigheten att hålla uppgifter tillgängliga om det annars skulle äventyra *utredningar i samband* med behandlingen av asylansökan. Uppgifter som kommit fram i t.ex. Säkerhetspolisens verksamhet och som har relevans för en asylsökandes möjligheter att få stanna i landet bör även enligt artikel 16.1 kunna undantas från partsinsyn. Mot den angivna bakgrunden finner regeringen att de svenska bestämmelserna om sekretess och partsinsyn är förenliga med artikel 16.1.

Rådgivarens närvaro vid intervjuer

Enligt artikel 16.3 får medlemsstaterna föreskriva regler för juridiska rådgivares närvaro vid personliga intervjuer under asylförfarandet utan att det påverkar tillämpningen av artikel 16 eller artikel 17.1 b. Artikel 17.1 andra stycket behandlar bl.a. rätten för medlemsstaterna att kräva att

ensamkommande barn ska närvara vid den personliga intervjun även om barnets företrädare är närvarande. Avsikten med artikel 16.3 är närmast att understryka att rådgivares och biträdens rätt inte förtar medlemsstaternas rätt enligt artikel 16.4 att kräva att den asylsökande själv är närvarande vid den personliga intervjun och där svarar på frågor samt att intervjun genomförs även om rådgivare eller biträde inte är närvarande. Enligt artikeln får medlemsstaterna även föreskriva att den sökande tillåts ta med sig en rådgivare till den personliga intervjun.

Artiklarna 16.3 och 16.4 är fakultativa. Regeringen delar utredningens bedömning att det saknas anledning att överväga författningsåtgärder till följd av dessa artiklar.

8.3.10 Garantier för ensamkommande barn

Regeringens bedömning: Ställföreträdaren för ett ensamkommande barn bör kallas till den muntliga handläggningen. Ensamkommande barn bör informeras om möjligheten till åldersbestämning genom läkarundersökning och vad denna innebär. Bestämmelser om detta bör tas in i förordning.

Utredningens bedömning: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Enligt utredningens bedömning bör dock direktivets bestämmelse om läkarundersökning för att utröna en persons ålder inte föranleda några författningsändringar eftersom direktivets krav på information om en sådan undersökning inte är tillämplig när den, såsom i Sverige, endast används som ett frivilligt bevismedel för den enskilde.

Remissinstanserna: *Länsrätten i Göteborg* och *Rädda Barnens Riksförbund* tillstyrker förslaget att författningsreglera att ställföreträdaren för ett ensamkommande barn ska kallas till den muntliga handläggningen. Länsrätten förordar att detta sker i lag. *Barnombudsmannen (BO)* anser att ett krav på relevant utbildningsnivå för personer som handlägger barnärenden bör föreskrivas i lag. Rädda Barnen betonar vikten av att handläggarna har hög barnkompetens samtidigt som organisationen delar utredningens slutsats att kompetenskraven inte behöver lagregleras. Rädda Barnen och BO anser att direktivets regel om barnets bästa är tydligare än den som finns i utlänningslagen och att den senare bör ändras så att den överensstämmer med direktivets formulering. Länsrätten i Göteborg anser att direktivets krav på information vid en läkarundersökning i samband med åldersutredning bör författningsregleras. Rädda Barnen är av uppfattningen att direktivet kräver att åldersbestämning sker genom läkarundersökning och inte genom andra, enklare metoder.

Skälen för regeringens bedömning

Rätten till företrädare

Enligt artikel 17.1 a i direktivet ska medlemsstaterna snarast möjligt säkerställa att en företrädare företräder eller biträder ett ensamkommande barn i samband med prövningen av ansökan. Direktivet tillåter att företrädaren är samma person som den företrädare som utses enligt

artikel 19 i rådets direktiv 2003/9/EG av den 27 januari 2003 om miniminormer för mottagande av asylsökande i medlemsstaterna (mottagandedirektivet). Enligt artikel 17.1 b ska medlemsstaterna se till att företrädaren ges tillfälle att informera det ensamkommande barnet om innebörden och de tänkbara konsekvenserna av den personliga intervjun och, i förekommande fall, om hur han eller hon kan förbereda sig inför denna. Företrädaren ska ha möjlighet att närvara vid intervjun och att ställa frågor och lämna synpunkter inom en av intervjuaren fastställd ram. Medlemsstaterna får enligt artikel 17.2 avstå från att utse en företrädare för ett ensamkommande barn om barnet med största sannolikhet kommer att uppnå myndighetsålder innan ett beslut fattas i första instans (a), kostnadsfritt kan använda sig av en juridisk rådgivare eller en annan rådgivare som godkänns som en sådan enligt nationell lagstiftning för att fullgöra de uppgifter som tillkommer företrädare (b) eller är eller har varit gift (c). Medlemsstaterna får också enligt artikel 17.3, under vissa förutsättningar, avstå från att utse en företrädare om det ensamkommande barnet är 16 år eller äldre.

Enligt 2 § lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn ska god man förordnas för ett barn som inte är svensk medborgare, om barnet vid ankomsten till Sverige är skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe. Detsamma gäller om barnets föräldrar, eller den person som trätt i deras ställe, efter barnets ankomst till Sverige av någon orsak upphör att kunna utöva förmynderskapet eller vårdnaden. Den som utses till god man ska i vårdnadshavarens och förmyndarens ställe ansvara för barnets personliga förhållanden och sköta dess angelägenheter. Den gode mannen kan således företräda barnet i alla angelägenheter och därmed också i ett asylärende. Enligt 18 kap. 4 § UtlL ska den som är förordnad som god man ansöka om uppehållstillstånd för barnet om detta inte är uppenbart obehövligt. Som framgår av avsnitt 8.3.9 innebär 18 kap. 1 § UtlL att ett offentligt biträde normalt förordnas för en asylsökande. För ett ensamkommande barn förordnas ett offentligt biträde i princip undantagslöst (jfr prop. 1988/89:86 s. 135). Det kan alltså finnas både en god man och ett offentligt biträde för barnet. I ett sådant fall är det offentliga biträdet endast biträde för barnet. Om den gode mannen lämnat det offentliga biträdet en fullmakt är det offentliga biträdet ombud för barnet. Det finns ingen uttrycklig bestämmelse om att den gode mannen och det offentliga biträdet ska kallas till det tillfälle då barnet ska höras. Av Migrationsverkets praxis framgår visserligen att biträdet ska kallas till muntlig handläggning men inte att även barnets ställföreträdare, dvs. den gode mannen, ska kallas. I likhet med utredningen, *Länsrätten i Göteborg* och *Rädda Barnen* anser regeringen att befintliga bestämmelser bör kompletteras på så sätt att det framgår att ställföreträdaren för ett ensamkommande barn ska kallas till den muntliga handläggningen. Till skillnad från *Länsrätten i Göteborg* anser regeringen att detta inte behöver ske i lag utan att en sådan bestämmelse lämpligen kan tas in i förordning.

Handläggarens kunskaper

Enligt artikel 17.4 i direktivet ska den som intervjuar ett ensamkommande barn och handlägger ett ärende om en asylansökan från ett ensamkommande barn ha nödvändiga kunskaper om underårigas särskilda behov.

Det finns inte någon författningsbestämmelse som uttryckligen reglerar kompetensen hos Migrationsverkets handläggare men det är, som nämns ovan, en grundläggande förutsättning inom svensk förvaltning att varje myndighet allmänt sett ska vara kompetent för sitt ansvarsområde. Myndigheterna ska enligt 8 § myndighetsförordningen se till att de anställda är väl förtrogna med målen för verksamheten och ta till vara och utveckla de anställdas kompetens och erfarenhet. Det genomförs regelbundet utbildningsinsatser inom Migrationsverket. Regeringen anser i likhet med *BO* och *Rädda Barnen* att det är viktigt att personal som arbetar med barn har tillräcklig barnkompetens. Det framgår även av regleringsbrevet för Migrationsverket år 2008 att ändamålsenlig kompetens om barn ska finnas inom verksamhetsområdena Asyl och Besök och bosättning. Prövningen av asylansökningar från ensamkommande barn görs vid ett fåtal särskilt utsedda enheter på Migrationsverket där alla handläggare och beslutsfattare har fått särskild barnutbildning. BO har anfört att bestämmelser om relevant utbildningsnivå för personer som handlägger barnärenden bör föreskrivas i lag. Regeringen anser att svensk rätt uppfyller direktivets krav avseende handläggarens kunskaper och att någon författningsändring i denna del inte är påkallad.

Läkarundersökning

Enligt artikel 17.5 i direktivet är det tillåtet att genomföra läkarundersökningar i syfte att fastställa åldern på ensamkommande barn. När så sker ska medlemsstaterna se till att barnet före prövningen av asylansökan informeras om att det kan komma att göras en åldersbestämning genom läkarundersökning (a). Informationen ska ges på ett språk barnet rimligen kan förväntas förstå och ska innehålla upplysningar om undersökningsmetoden och de eventuella konsekvenser som undersökningsresultatet kan få för prövningen av asylansökan och också om konsekvenserna av en vägran att genomgå en läkarundersökning. Medlemsstaterna ska vidare se till att barnet och/eller barnets företrädare ger sitt samtycke till en sådan undersökning (b). Ett beslut om avslag på en asylansökan får inte enbart baseras på en vägran att genomgå en läkarundersökning (c).

Det förekommer att asylsökande i Sverige undersöks för att det ska gå att fastställa om de är underåriga. En sådan undersökning görs normalt i form av en röntgenundersökning men inget hindrar att någon annan typ av läkarundersökning används. Undersökningen görs inte mot den sökandes vilja. Migrationsverket tillhandahåller möjligheten för den enskilde att använda läkarundersökningen som ett bevismedel för att visa att han eller hon är underårig. Detta förfarande är i överensstämmelse med direktivet. Någon informationsbestämmelse rörande läkarundersökning finns inte i svensk rätt.

Med hänsyn till att läkarundersökning inte är en utredningsmetod som Migrationsverket använder sig av för att kunna fatta beslut rörande en asylansökan från ett barn utan något som den enskilde erbjuds för att styrka sin ålder kan det, som framgår av remissinstansernas och utredningens olika uppfattningar, diskuteras huruvida en bestämmelse om information om läkarundersökning behöver införas i svensk rätt. Med anledning av att läkarundersökningar faktiskt förekommer i det svenska asylförfarandet och att bestämmelsen om information om läkarundersökning innebär en ökad rättssäkerhet för den enskilde anser regeringen, i likhet med *Länsrätten i Göteborg*, att en bestämmelse om information bör införas. En sådan bestämmelse kan lämpligen tas in i förordning. Eftersom det inte är fråga om att Migrationsverket använder en läkarundersökning utan endast tillhandahåller möjligheten för den enskilde att använda en sådan som ett bevismedel för att uppfylla sin bevisbörda saknas det anledning att, som *Rädda Barnen* har föreslagit, införa bestämmelser som föreskriver att inga andra metoder än läkarundersökning får användas för att fastställa ett barns ålder.

Barnets bästa

Enligt artikel 17.6 i direktivet ska barnets bästa komma i första hand när medlemsstaterna genomför bestämmelserna i artikel 17 i direktivet.

Enligt 1 kap. 10 § UtlL ska i fall som rör ett barn särskilt beaktas vad hänsynen till barnets hälsa och utveckling samt barnets bästa i övrigt kräver.

Som några av remissinstanserna har påpekat är direktivets och utlänningslagens bestämmelser olika formulerade. Utlänningslagens bestämmelse tar sikte på alla fall som rör barn. Direktivets bestämmelse gäller enbart ensamkommande barn och tar endast sikte på genomförandet av bestämmelserna i artikel 17. Det materiella innehållet i 1 kap. 10 § UtlL uppfyller väl direktivets krav. En särskild bestämmelse om ensamkommande barn skulle innebära en risk för att portalbestämmelsen i 1 kap. 10 § UtlL urholkas. Någon författningsändring bör därför inte göras.

8.3.11 Förvar

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om förvar är uppfyllda genom gällande rätt. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 18.1 i direktivet får medlemsstaterna inte hålla en person i förvar endast av det skälet att han eller hon är asylsökande.

I 10 kap. UtlL anges i detalj under vilka förutsättningar en utlänning får tas i förvar. En utlänning får tas i förvar endast om utlänningens

identitet är oklar, om förvarstagandet är nödvändigt för att utlänningens rätt att stanna i Sverige ska kunna utredas, om det är sannolikt att utlänningen kommer att avvisas eller utvisas eller om det är fråga om att verkställa ett avlägsnandebeslut. Ett beslut om förvar enligt de två sistnämnda grunderna får meddelas endast om det på grund av utlänningens personliga förhållanden eller övriga omständigheter finns anledning att anta att utlänningen annars kommer att hålla sig undan eller bedriva brottslig verksamhet i Sverige. Möjligheterna att ta barn i förvar är än mer begränsade. Inte i något fall är det möjligt att ta en utlänning i förvar endast på grund av att han eller hon har sökt asyl.

Enligt artikel 18.2 ska medlemsstaterna, i de fall en asylsökande hålls i förvar, säkerställa att det finns en möjlighet till påskyndad rättslig prövning. Med detta avses att det ska finnas en möjlighet att få förvarsbeslutet prövat. En utlänning kan enligt 14 kap. 9 § UtlL när som helst överklaga ett förvarsbeslut till domstol. Förvarsmål ska handläggas med förtur (16 kap. 4 § UtlL).

Sammantaget bedömer regeringen att nuvarande reglering uppfyller direktivets krav vad gäller förvar. Några författningsändringar behövs därför inte.

8.3.12 Förfarandet när ansökan återkallas

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om förfarandet när en ansökan återkallas och när sökanden avstår från sin ansökan är uppfyllda genom gällande rätt. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 19.1 i direktivet ska medlemsstaterna, i den mån de i sin nationella lagstiftning föreskriver en möjlighet att uttryckligen återkalla en ansökan, vid återkallelse se till att den beslutande myndigheten fattar beslut om att antingen avbryta prövningen eller att avslå ansökan. Enligt artikel 19.2 får medlemsstaterna bestämma att den beslutande myndigheten ska ha rätt att avbryta prövningen utan att fatta beslut, om en tjänsteanteckning förs i sökandens akt. Enligt artikel 20.1 ska medlemsstaterna, om det finns skälig grund att anta att en asylsökande implicit har återkallat eller avstått från sin asylansökan, se till att den beslutande myndigheten fattar beslut om att antingen avbryta prövningen eller att avslå ansökan på grundval av att sökanden inte har visat sig ha rätt till flyktingstatus. I artikel 20.1 andra stycket finns exempel på fall när medlemsstaterna får förutsätta att sökanden implicit har återkallat eller avstått från sin ansökan. Det gäller om sökanden har underlåtit att besvara en begäran om att lämna information av betydelse för ansökan i enlighet med artikel 4 i skyddsgrundsdirektivet eller har underlåtit att infinna sig till en personlig intervju enligt artiklarna 12, 13 och 14, om sökanden inte inom rimlig tid kan visa att hans eller hennes underlåtenhet beror på omständigheter som han eller hon inte rådde över. Det gäller vidare om

sökanden har avvikit eller utan tillstånd lämnat den plats där han eller hon bodde eller hölls i förvar utan att inom skälig tid kontakta den behöriga myndigheten eller han eller hon har underlåtit att inom skälig tid fullgöra sin anmälningsskyldighet eller annan skyldighet att meddela sig. Medlemsstaterna ska enligt artikel 20.2 se till att en sökande som efter ett beslut att avbryta prövningen enligt denna artikel åter anmäler sig hos den behöriga myndigheten har möjlighet att begära att asylärendet tas upp på nytt såvida inte ansökan prövas som en efterföljande ansökan enligt artiklarna 32 och 34.

I Sverige har en asylsökande alltid möjlighet att återkalla sin ansökan. Denna möjlighet följer av allmänna principer inom förvaltningsrätten. Om en ansökan återkallas ska ärendet avskrivas. Ordningen med att en sökande alltid kan återkalla en ansökan och att ärendet i så fall ska avskrivas står i överensstämmelse med direktivet. Artikel 20.1 andra stycket har betydelse för de medlemsstater som har eller vill införa särskilda regler om när sökandens agerande ska tolkas som ett underförstått återkallande eller avstående. Några sådana bestämmelser finns inte i svensk rätt. Om en asylsökande efter det att hans eller hennes ärende är avskrivet hos Migrationsverket inkommer med en ny ansökan kommer den att behandlas som en ursprunglig ansökan. Bestämmelsen i artikel 20.2 är således uppfylld i svensk rätt.

Mot den angivna bakgrunden finner regeringen att det saknas anledning att föreslå några författningsändringar i anledning av bestämmelserna i artiklarna 19 och 20.

8.3.13 UNHCR:s roll

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om UNHCR:s roll i asylärenden är uppfyllda genom gällande rätt. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *FN:s flyktingkommissariat – UNHCR, Stockholm* förordar att en uttrycklig regel som motsvarar artikelns innehåll tas in i svensk rätt.

Skälen för regeringens bedömning: Artikel 21 i direktivet behandlar UNHCR:s roll i asylärenden. Medlemsstaterna ska enligt artikel 21.1 ge UNHCR möjlighet att ta kontakt med asylsökande (a), att få tillgång till information om enskilda asylansökningar, om förfarandets gång och om vilka beslut som fattas under förutsättning att den sökande samtycker till detta (b) och vid utövandet av sin tillsyn enligt artikel 35 i Genèvekonventionen lägga fram synpunkter till vilken behörig myndighet som helst i fråga om enskilda asylansökningar i alla skeden av förfarandet (c). Enligt artikel 21.2 ska artikel 21.1 även vara tillämplig på organisationer som verkar i medlemsstaterna för UNHCR:s räkning.

Det finns inte någon bestämmelse i svensk rätt som uttrycker en rätt för UNHCR eller någon annan organisation att ta kontakt med en asylsökande. Som nämns ovan är utgångspunkten i svensk rätt att alla enskilda har rätt att ha kontakt med vilken person eller organisation som

helst. De enda situationer när möjligheten för UNHCR eller någon annan att ta kontakt med en asylsökande kan begränsas är när den asylsökande är frihetsberövad. Bestämmelserna om detta behandlas i avsnitt 8.3.9 där regeringen finner att de svenska bestämmelserna uppfyller direktivets krav.

Vad beträffar direktivets bestämmelse i 21.1 b om UNHCR:s tillgång till information i enskilda fall framgår att denna förutsätter sökandens samtycke. Om den enskilde samtycker har UNHCR möjlighet till samma insyn i sökandens akt som sökande själv. Frågan om sökandens rätt till insyn i akten behandlas i avsnitt 8.3.9.

Bestämmelsen om UNHCR:s möjlighet att lägga fram synpunkter under asylförfarandet i artikel 21.1.c är inte utformad på så sätt att den beslutande myndigheten ska höra UNHCR och inte heller att UNHCR ges ställning som part. Bestämmelsen ger enbart UNHCR rätt att yttra sig till behöriga myndigheter. Redan enligt nuvarande ordning har UNHCR möjlighet att lägga fram sina synpunkter inför svenska förvaltningsmyndigheter och domstolar. Regeringen menar därför att det saknas anledning at föreslå en författningsreglering av rätten att yttra sig i ärenden.

Sammanfattningsvis anser regeringen. i likhet med utredningen, att artikel 21 i direktivet inte bör föranleda några författningsändringar.

8.3.14 Insamling av uppgifter om enskilda ärenden

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om insamling av uppgifter i enskilda ärenden är uppfyllda genom gällande rätt. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Sveriges ambassad i Moskva* delar utredningens bedömning. Flera remissinstanser, däribland *Kammarrätten i Stockholm*, *Länsrätten i Skåne län*, *Migrationsverket* och *Rädda Barnens Riksförbund*, är tveksamma till utredningens slutsats att sekretesslagen överensstämmer med direktivet och anför att de svenska sekretessbestämmelserna bör ses över och att ytterligare överväganden erfordras. *Sveriges advokatsamfund* förordar att det klargörs att uppgifter om att en person har lämnat in en asylansökan inte i något sammanhang får lämnas ut.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 22 a i direktivet får inte medlemsstaterna vid prövning av enskilda ärenden, för aktörer som påstås bedriva förföljelse av den asylsökande, direkt röja uppgifter om enskilda asylansökningar eller det faktum att en ansökan lämnats in. Enligt artikel 22 b får medlemsstaterna inte heller från sådana aktörer inhämta uppgifter på ett sätt som skulle leda till att dessa aktörer får direkt information om att en ansökan har lämnats in av sökanden och som skulle äventyra den fysiska integriteten hos sökanden och hos personer som är beroende av honom eller henne för sin försörjning, eller skulle äventyra friheten och säkerheten för hans eller hennes familjemedlemmar som bor kvar i ursprungslandet.

Enligt 21 kap. 5 § OSL gäller sekretess för uppgift som rör utlänning om det kan antas att röjande av uppgiften skulle medföra fara för att någon utsätts för övergrepp eller annat allvarligt men som föranleds av förhållandet mellan utlänningen och utländsk stat eller myndighet eller organisation av utlänningar. Enligt 37 kap. 1 § första stycket OSL gäller dessutom sekretess i verksamhet för kontroll över utlänningar för uppgift om enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till den enskilde lider men. I sådan verksamhet gäller sekretess även för anmälan eller annan utsaga från enskild, om det kan antas att fara uppkommer för att den som gjort anmälan eller avgivit utsagan eller någon närstående till denne utsätts för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs (37 kap. 1 § andra stycket OSL). Med verksamhet för kontroll över utlänningar avses bland annat ärenden om uppehållstillstånd och således ärenden om asyl. Röjandet av uppgiften att en enskild sökt asyl till den som påstås bedriva förföljelse utgör typiskt sett en risk för den enskilde eller dennes närstående. En sådan uppgift omfattas således av sekretess enligt 21 kap. 5 § OSL. De kategorier av personer som artikeln omfattar, personer som är beroende av sökanden för sin försörjning och andra familjemedlemmar som bor kvar i ursprungslandet, omfattas också av 21 kap. 5 § OSL. Uttrycket men i detta lagrum innefattar hot mot frihet, säkerhet och fysisk integritet. I sammanhanget bör också nämnas att Regeringsrätten i en dom den 16 februari 2007 (RÅ 2007 ref 17) klargjort att 7 kap. 14 § andra stycket sekretesslagen (1980:100), som motsvaras av 37 kap. 1 § första stycket OSL, är tillämplig även hos migrationsdomstolarna. Om uppgifter som omfattas av sekretess hos domstol förebringas vid en förhandling inför öppna dörrar eller tas in i ett beslut upphör dock som huvudregel sekretessen att gälla för uppgiften i målet eller ärendet (43 kap. 5 och 8 §§ OSL).

Enligt regeringens bedömning uppfyller de svenska sekretessbestämmelserna direktivets krav. Några författningsändringar är därför inte påkallade. Flera remissinstanser, bl.a. *Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Skåne Län, Migrationsverket* och *Rädda Barnens Riksförbund*, har framfört att det finns behov av en snar översyn av de sekretessbestämmelser som gäller i utlänningsärenden, särskilt vad gäller förfarandet i migrationsdomstolarna. Här vill regeringen framhålla att detta lagstiftningsärende i första hand syftar till att genomföra asylprocedurdirektivet och att den aktuella bestämmelsen i direktivet reglerar sekretessfrågorna vid förfarandet hos Migrationsverket. Frågan om sekretess i utlänningsärenden har behandlats i Utvärderingsutredningens delbetänkande Sekretess och offentliga biträden i utlänningsärenden (SOU 2008:65). I delbetänkandet föreslås att 12 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100), som motsvaras av 43 kap. 8 § OSL, ändras så att det uttryckligen blir tillåtet att i ett domslut hemlighålla en uppgift om vem som en dom eller ett beslut enligt utlänningslagen eller lagen om särskild utlänningskontroll gäller, under förutsättning att sekretess för uppgiften gäller enligt 7 kap. 14 § första stycket sekretesslagen (1980:100), som motsvarar21 kap. 5 § OSL. I betänkandet anförs att förslaget bör genomföras först i samband med den mer övergripande översyn av 12 kap. 4 § sekretesslagen (190:100) som Utredningen om insyn och sekretess inom vissa delar av rättsväsendet,

m.m. (Insynsutredningen, Ju 2007:13) genomför. Insynsutredningen har lämnat ett förslag på ny lydelse av 12 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100) i delbetänkandet Partsinsyn och ny teknik i domstol, m.m. (SOU 2008:93). Förslaget bereds inom Regeringskansliet.

8.4 Förfaranden för prövning av en asylansökan i första instans

8.4.1 Inledning

Direktivet föreskriver som huvudregel att asylförfarandet i första instans ska uppfylla de rättsäkerhetsgarantier som anges i direktivets kapitel II, vilka redogjorts för i avsnitt 8.3, och att en asylansökan ska prövas i sak. I kapitel III i direktivet anges under vilka förutsättningar det är tillåtet att avvika från rättssäkerhetsgarantierna och under vilka förutsättningar det är tillåtet att underlåta att pröva en asylansökan i sak.

Artikel 23.1 i direktivet, som anger huvudregeln att asylförfarandet ska följa de principer och garantier som stadgas i kapitel II, behandlas i avsnitt 8.4.2.

Artiklarna 23.3 och 23.4 ger medlemsstaterna möjlighet att prioritera och påskynda vissa ärenden, t.ex. om ansökan kan förväntas vara välgrundad eller om den sökande har särskilda behov. Prioriterade och påskyndade ärenden behandlas i avsnitt 8.4.3.

I artikel 28.1 finns en bestämmelse om ogrundade ansökningar. Den behandlas i avsnitt 8.4.4.

Artikel 24 anger de förfaranden där det är tillåtet att avvika från rättssäkerhetsgarantierna i kapitel II. Det är fråga om tre undantagsfall: förfaranden för efterföljande ansökningar (artiklarna 32–34), gränsförfaranden (artikel 35) och förfaranden där sökanden rest in i landet olagligt från ett s.k. europeiskt säkert tredje land (artikel 36). För samtliga dessa förfaranden gäller att det är tillåtet att göra undantag från rättssäkerhetsgarantierna i kapitel II om de alternativa regler som anges i respektive artikel i stället beaktas. Undantagsfallen i artikel 24 behandlas i avsnitt 8.4.5.

8.4.2 Grundläggande principer för handläggningen och handläggningstid

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelse att en asylansökan som huvudregel ska handläggas enligt de grundläggande principerna och garantierna i kapitel II i direktivet är uppfyllda genom gällande rätt. Detsamma gäller direktivets bestämmelse om information avseende handläggningstid. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm* anför att det behövs en författningsreglering för att säkerställa att direktivets bestämmelser om information till sökanden avseende handläggningstid uppfylls.

Skälen för regeringens bedömning

Handläggning i enlighet med direktivets rättssäkerhetsgarantier

Enligt artikel 23.1 i direktivet ska en asylansökan i första instans handläggas enligt de grundläggande principerna och garantierna i kapitel II i direktivet, dvs. i enlighet med vad som redogörs för i avsnitt 8.3.

Innebörden av artikel 23.1 är att de rättssäkerhetsgarantier som anges i kapitel II ska tillämpas vid handläggningen av en asylansökan om inte något av de särskilda förfaranden som anges i artikel 24 i direktivet är tillämpliga. Enligt regeringens bedömning ställer direktivet inte något krav på att en motsvarande bestämmelse införs i medlemsstaternas nationella lagstiftning. För att uppnå överrensstämmelse med direktivet är det tillräckligt att de nationella bestämmelserna uppfyller de rättssäkerhetsgarantier som föreskrivs. Enligt regeringens bedömning bör artikel 23.1 därför inte föranleda några författningsändringar.

Handläggningstid

Enligt artikel 23.2 i direktivet ska medlemsstaterna se till att prövningsförfarandet avslutas så snart som möjligt utan att man åsidosätter en lämplig och fullständig prövning. Om ett beslut inte kan fattas inom sex månader ska medlemsstaterna se till att sökanden antingen blir informerad om förseningen (a) eller på begäran erhåller information om den tidsfrist inom vilken beslut om ansökan är att vänta (b). Att sådan information lämnas ska dock inte innebära en skyldighet för medlemsstaten att fatta ett beslut inom denna tidsfrist.

Enligt 4 § FL ska varje myndighet lämna upplysningar, vägledning, råd och annan sådan hjälp till enskilda i frågor som rör myndighetens verksamhetsområde. Hjälpen skall lämnas i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet. Frågor från enskilda skall besvaras så snart som möjligt. Om någon enskild av misstag vänder sig till fel myndighet, bör myndigheten hjälpa honom till rätta.

Enligt 7 § FL ska en ansökan där en enskild är part handläggas så enkelt, snabbt och billigt som möjligt utan att säkerheten eftersätts. I regleringsbrevet för Migrationsverket för år 2009 anges att beslut om uppehållstillstånd eller utvisning ska fattas senast sex månader från det att ansökan kommit in till Migrationsverket. Beslut i fråga om asylansökningar som rör ensamkommande barn och Dublinärenden ska fattas senast inom tre månader från det att ansökan kommit in.

Av 4 och 7 §§ FL följer att myndigheterna ska hjälpa den enskilde och svara på frågor om t.ex. handläggningstid. *Kammarrätten i Stockholm* har förordat att direktivets krav på information till sökanden om tidpunkten för beslut författningsregleras. Regeringen anser, i likhet med utredningen, att direktivets krav är uppfyllda genom bestämmelserna i 4 och 7 §§ FL. En bestämmelse om krav på automatisk underrättelse om handläggningstiden överstiger sex månader skulle leda till ökade kostnader och längre handläggningstider. Regeringen anser därför att det

inte finns skäl att gå längre än direktivets krav att den enskilde *på begäran* ska kunna erhålla information om handläggningstid.

8.4.3 Prioritera och påskynda ärenden

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om att prioritera och påskynda ärenden bör inte föranleda några författningsändringar.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *FN:s flyktingkommissariat – UNHCR, Stockholm* önskar ett klargörande av vilket tillämpningsområde bestämmelserna om att prioritera och påskynda ärenden får i svensk rätt. *Länsrätten i Skåne* anför att bestämmelsen som föreskriver att medlemsstaterna i lagstiftning ska fastställa regler för tillämpningen av begreppet säkert ursprungsland inte är fakultativ.

Skälen för regeringens bedömning: Artiklarna 23.3 och 23.4 i direktivet ger medlemsstaterna möjlighet att prioritera vissa ärenden. Enligt artikel 23.3 får medlemsstaterna prioritera eller påskynda en prövning i enlighet med de grundläggande principerna och garantierna i kapitel II, t.ex. om ansökan kan förväntas vara välgrundad eller om den sökande har särskilda behov. Enligt artikel 23.4 får medlemsstaterna även föreskriva att ett prövningsförfarande i enlighet med de grundläggande principerna och garantierna i kapitel II ska prioriteras eller påskyndas om någon av de 15 olika situationer som anges i artikeln föreligger (23.4 a – o).

I andra medlemsstater förekommer det allmänt att det i lagstiftningen eller på annat formaliserat sätt föreskrivs att vissa kategorier av asylansökningar ska handläggas i ett påskyndat förfarande (*accelerated procedure*). Ett sådant påskyndat förfarande kan t.ex. användas för sökande från vissa länder, för sökande utan identitetshandlingar eller för sökande som inte söker asyl vid inresetillfället. Ofta är syftet med bestämmelser om påskyndat förfarande att skapa en signaleffekt för att på förhand minska antalet sökande av den aktuella kategorin. Direktivets bestämmelser präglas av detta förhållningssätt och de 15 fall som räknas upp i artikel 23.4 kan ses som en katalog över vilka kategorier av ärenden som typiskt sett kan vara föremål för ett påskyndat förfarande.

En av grunderna för ett prioriterat eller påskyndat förfarande är enligt artikel 23.4 c ii att ansökan anses ogrundad eftersom sökanden kommer från ett säkert ursprungsland enligt artiklarna 29, 30 och 31. Innebörden av artikel 23.4 c är att ett ärende får prioriteras eller påskyndas om asylansökan anses ogrundad. Det är således inte fråga om att asylansökan efter en sakprövning bedöms vara ogrundad utan snarare används begreppet ogrundad ansökan här för att beteckna en viss typ av ärenden.

I artikel 29.1 anges att rådet genom beslut med kvalificerad majoritet, på förslag av kommissionen och efter att ha hört Europaparlamentet, ska anta en gemensam minimiförteckning över tredjeländer som av medlemsstaterna ska betraktas som säkra ursprungsländer. Artiklarna 29.2–29.8 reglerar rådets och kommissionens arbete med att fastställa säkra ursprungsländer. Artikel 30 behandlar medlemsstaternas möjligheter att på nationell nivå fastställa andra tredjeländer än de som

anges i den gemensamma minimiförteckningen som säkra ursprungsländer. I artikel 31 anges närmare bestämmelser om säkra ursprungsländer. Enligt artikel 31.2 ska medlemsstaterna betrakta en asylansökan som ogrundad om sökanden kommer från ett land som är upptaget på rådets minimiförteckning över tredjeländer som ska betraktas som säkra ursprungsländer. Rättsföljden av att en ansökan anses ogrundad enligt den artikeln är att artikel 23.4 c är tillämplig, dvs. att ärendet får prioriteras eller påskyndas.

I artikel 28.2 anges att i de fall som avses i 23.4 b (om det klart framgår att sökanden inte har rätt att betraktas som flykting eller rätt till flyktingstatus enligt skyddsgrundsdirektivet) och beträffande ogrundade asylansökningar där någon av de omständigheter som förtecknas i artikel 23.4 a och c-o är tillämplig, får medlemsstaterna anse en ansökan vara uppenbart ogrundad, om den definieras på detta sätt i nationell lagstiftning. Innebörden av artikeln får anses vara den att sådana ansökningar som får prioriteras eller påskyndas enligt de nämnda artiklarna i direktivet får anses *uppenbart ogrundade* om det finns nationell lagstiftning med den definitionen. Någon rättsföljd av att en ansökan anses uppenbart ogrundad anges inte i direktivet.

I svensk utlänningsrätt saknas, med undantag från bestämmelsen i 1 kap. 13 § UtlL som anger att säkerhetsärenden ska handläggas skyndsamt, turordningsregler för handläggningen av olika kategorier av ärenden. I stället gäller den allmänna bestämmelsen i 7 § FL att ett ärende ska handläggas så enkelt, snabbt och billigt som möjligt. Regeringen finner inte skäl att införa några särskilda förfaranden för påskyndade och prioriterade ärenden. Således föranleder inte de fakultativa artiklarna 23.3 och 23.4 om påskyndat och prioriterat förfarande några författningsändringar. Bestämmelserna i artiklarna 28.2-31 kompletterar artikel 23.4 varför det blir aktuellt att tillämpa dessa endast för de medlemsstater som väljer att tillämpa artikel 23.4. *Länsrätten i Skåne* har anfört att bestämmelsen om säkert ursprungsland i artikel 29 inte är fakultativ. Rättsföljden av att en sökande kommer från ett sådant säkert ursprungsland är enligt artikel 31.2 att asylansökan ska anses som ogrundad. Rättsföljden av att en ansökan anses ogrundad enligt den artikeln är att ärendet får prioriteras eller påskyndas enligt artikel 23.4 c. Eftersom regeringen inte finner skäl att införa några särskilda förfaranden för påskyndade och prioriterade ärenden saknar bestämmelserna om säkert ursprungsland betydelse för svenskt vidkommande. Det saknas således skäl att överväga författningsändringar med anledning av artiklarna 28.2–31. I sammanhanget ska vidare noteras att EG-domstolen i dom den 6 maj 2008 (C-133/06) har beslutat att artiklarna 29.1 och 29.2 är ogiltiga.

Bestämmelsen i 1 kap. 13 § UtlL att säkerhetsärenden ska handläggas skyndsamt är förenlig med direktivet som enligt artikel 23.4 m tillåter ett prioriterat eller påskyndat förfarande om sökanden utgör en fara för den inre säkerheten och den allmänna ordningen enligt nationell lag.

8.4.4 Ogrundande ansökningar

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om ogrundade ansökningar i artikel 28.1 är uppfyllda genom gällande rätt. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 28.1 i direktivet får medlemsstaterna, om inte annat följer av artiklarna 19 (förfarandet när asylansökan återkallas) och 20 (förfaranden om den sökande implicit återkallar eller avstår från sin ansökan), endast anse en asylansökan som ogrundad om den beslutande myndigheten har konstaterat att sökanden inte har rätt till flyktingstatus enligt skyddsgrundsdirektivet.

Begreppet ogrundad ansökan i artikel 28.1 avser inte samma sak som ogrundad ansökan i artikel 23.4. I artikel 23.4, som behandlats i avsnitt 8.4.3, används begreppet för att beteckna en viss typ av ärenden medan begreppet i artikel 28.1 används för att uttrycka att det i ett enskilt fall inte finns någon grund för en asylansökan. I utlänningslagen finns en bestämmelse som rör ogrundade ansökningar, nämligen bestämmelsen om omedelbar verkställighet i 8 kap. 6 § UtlL. Migrationsverket får enligt den bestämmelsen förordna att ett avvisningsbeslut får verkställas även om det inte har vunnit laga kraft om det är uppenbart att det inte finns grund för asyl och att uppehållstillstånd inte heller ska beviljas på någon annan grund. Detta är i överensstämmelse med artikel 28.1 i direktivet. Några författningsändringar behövs därför inte.

8.4.5 Särskilda förfaranden där undantag från direktivets rättssäkerhetsgarantier är tillåtna

Regeringens förslag: En asylansökan som görs av en utlänning som omfattas av ett lagakraftvunnet avvisnings- eller utvisningsbeslut ska prövas som en ursprunglig ansökan om frågan om skyddsbehov inte har prövats tidigare.

Regeringens bedömning: Den bestämmelse om information om asylförfarandet m.m. som enligt regeringens bedömning bör införas i förordning (avsnitt 8.3.6) bör vara tillämplig även vid prövning enligt 12 kap. 19 § UtlL.

Utredningens förslag och bedömning: Överensstämmer delvis med regeringens. Enligt utredningens bedömning bör direktivets bestämmelser om efterföljande ansökningar inte föranleda några författningsändringar.

Remissinstanserna: *FN:s flyktingkommissariat – UNHCR, Stockholm* välkomnar utredningens slutsatser att bestämmelserna om gränsförfaranden och om europeiska säkra länder inte bör föranleda förändringar av det svenska asylförfarandet.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Direktivets bestämmelser

Artiklarna 32–34 i direktivet innehåller bestämmelser om efterföljande ansökan. Med efterföljande ansökan avses en asylansökan som följer på en redan inlämnad ansökan. Om en asylsökande åberopar ytterligare omständigheter eller ger in en efterföljande ansökan får medlemsstaterna enligt artikel 32.1 i direktivet pröva sådana nya omständigheter eller fakta i den efterföljande ansökan i samband med prövningen av den tidigare ansökan eller i samband med omprövning eller med ett överklagande i den mån de behöriga myndigheterna kan beakta och pröva alla fakta som utgör grund för dessa ytterligare omständigheter eller den efterföljande ansökan inom denna ram. Medlemsstaterna är således fria att pröva ytterligare åberopade omständigheter på vilket sätt de vill under förutsättning att direktivets rättssäkerhetsgarantier beaktas.

Om en asylsökande lämnar in en efterföljande ansökan efter det att en tidigare ansökan har återkallats eller sedan ett beslut har fattats om den tidigare ansökan, får medlemsstaterna enligt artikel 32.2 tillämpa ett särskilt förfarande. I ett sådant förfarande ska den efterföljande ansökan först bli föremål för en preliminär prövning av om nya fakta eller uppgifter vad avser sökandens rätt att erhålla flyktingstatus har framkommit eller lagts fram av sökanden (artikel 32.3). För den preliminära prövningen får medlemsstaterna tillämpa ett särskilt förfarande som avviker från rättssäkerhetsgarantierna i kapitel II (artikel 24.1 a). Om ett sådant särskilt förfarande tillämpas ska förfaranderegelerna i artikel 34 beaktas (artikel 34.1). Enligt artikel 34.2 är det tillåtet att förelägga sökanden att inom viss tid lägga fram de omständigheter och bevis som åberopas i den efterföljande ansökan (a och b) och att genomföra den preliminära prövningen utan någon personlig intervju (c). Enligt artikel 34.3 a ska medlemsstaterna se till att sökanden informeras på ett lämpligt sätt om utfallet av den preliminära prövningen och, om ansökan inte kommer att prövas vidare, skälen till detta och möjligheterna att överklaga eller ompröva beslutet.

Om medlemsstaterna vid den preliminära prövningen kommer fram till att nya fakta eller uppgifter som på ett avgörande sätt bidrar till sökandens möjligheter till flyktingstatus har kommit fram eller lagts fram av sökanden ska den efterföljande ansökan prövas på nytt (artikel 32.4). Den nya prövningen ska ske i enlighet med rättssäkerhetsgarantierna i kapitel II, dvs. på samma sätt som om det rörde sig om en ursprunglig asylansökan i första instans. Medlemsstaterna får också besluta att pröva den efterföljande ansökan om det finns andra skäl som motiverar en ny prövning (artikel 32.5). Som villkor för att pröva den efterföljande ansökan får medlemsstaterna kräva att sökanden utan egen förskyllan i det tidigare förfarandet var oförmögen att bedöma de situationer som avses i artiklarna 32.3, 32.4 och 32.5, särskilt rätten till ett effektivt rättsmedel enligt artikel 39 (artikel 32.6). Medlemsstaterna ska se till att den beslutande myndigheten så snart som möjligt prövar den efterföljande ansökan i enlighet med bestämmelserna i kapitel II (artikel 34.4 b.

Enligt artikel 32.7 i direktivet kan förfarandet med en preliminär prövning också tillämpas på en person som är beroende av sökanden för sin försörjning och som lämnat en ansökan efter det att han eller hon enligt artikel 6.3 har godtagit att det egna ärendet ska utgöra en del av ansökan som lämnats på hans eller hennes vägnar.

Artikel 33 i direktivet tillåter särskilda bestämmelser för sökande som lämnat in en efterföljande ansökan och som avsiktligt eller av grov försummelse inte infinner sig på en mottagningsenhet eller hos en behörig myndighet vid en fastställd tid.

Enligt artiklarna 24.1 b och 35 i direktivet får medlemsstaterna i viss utsträckning behålla särskilda förfaranden vid sina gränser som avviker från rättssäkerhetsgarantierna i kapitel II i direktivet. Detta gäller endast om de nationella bestämmelserna var i kraft före den 1 december 2005. Samma artiklar tillåter även att medlemsstaterna föreskriver särskilda förfaranden vid gränserna och i transitzoner. Dessa förfaranden ska uppfylla rättssäkerhetsgarantierna i kapitel II i direktivet.

Artiklarna 24.2 och 36 i direktivet medger att medlemsstaterna får ha särskilda förfaranden som avviker från rättsäkerhetsgarantierna i kapitel II om sökanden har rest in i medlemsstaten illegalt från ett land som av rådet fastställts som ett europeiskt säkert tredjeland. I artikel 36.3 anges att rådet genom beslut med kvalificerad majoritet, på förslag av kommissionen och efter att ha hört Europaparlamentet, ska anta en gemensam förteckning över tredjeländer som ska anses vara säkra tredjeländer (se närmare avsnitt 8.4.3). EG-domstolen har i dom den 6 maj 2008 (C-133/06) beslutat att artikeln är ogiltig.

Utlänningslagens bestämmelser om nya omständigheter

Om en ansökan om uppehållstillstånd avslås medan utlänningen befinner sig i Sverige ska enligt 8 kap. 16 § UtlL samtidigt meddelas ett beslut om avvisning eller utvisning om inte särskilda skäl talar emot det. En asylsökande som har fått avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd har således i regel även erhållit ett beslut om avvisning eller utvisning. Ett beslut om avvisning eller utvisning får normalt verkställas när det har vunnit laga kraft, under förutsättning att det inte föreligger några verkställighetshinder.

Om det i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning kommer fram nya omständigheter som innebär att det finns hinder mot verkställighet enligt 12 kap. 1–3 §§ UtlL eller att det finns anledning att anta att det avsedda mottagarlandet inte kommer att vara villigt att ta emot utlänningen eller om det finns medicinska hinder eller annan särskild anledning att beslutet inte ska verkställas, får Migrationsverket enligt 12 kap. 18 § UtlL bevilja uppehållstillstånd. Denna bestämmelse ska av Migrationsverket beaktas utan särskilt yrkande (ex officio). Om utlänningen i ett verkställighetsärende åberopar nya omständigheter och uppehållstillstånd inte kan meddelas enligt 12 kap. 18 § UtlL ska Migrationsverket enligt 12 kap. 19 § UtlL, om de åberopade omständigheterna kan antas utgöra ett bestående verkställighetshinder enligt 12 kap. 1–3 §§ UtlL och dessa inte kunnat åberopas tidigare eller utlänningen visar giltig ursäkt för att inte ha

åberopat omständigheterna tidigare, ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning och besluta om inhibition. Om det inte är fråga om nya omständigheter eller om omständigheterna hade kunnat åberopas tidigare eller om utlänningen inte visat en giltig ursäkt för att inte ha åberopat omständigheterna tidigare ska Migrationsverket besluta att inte bevilja ny prövning.

Överväganden

Bestämmelserna om efterföljande ansökan i direktivet motsvaras närmast av bestämmelserna om ny prövning i 12 kap. 19 § UtlL. Som framgår ovan blir bestämmelserna i 12 kap. 18 och 19 §§ UtlL tillämpliga när det finns ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning oavsett på vilken grund avvisnings- eller utvisningsbeslutet har fattats. Det innebär att en utlänning som har fått avslag på en ansökan om uppehållstillstånd där t.ex. familjeanknytning åberopats som grund inte har rätt att få skyddsskäl som åberopas efter det att beslutet om avvisning eller utvisning vunnit laga kraft prövade om inte villkoren i 12 kap. 18 eller 19 § UtlL är uppfyllda. Direktivet medger enbart att det särskilda förfarandet med en preliminär prövning av en efterföljande ansökan tillämpas om en tidigare ansökan om flyktingstatus har avslagits eller återkallats. När en medlemsstat för första gången prövar en utlännings skäl för asyl ska ansökan enligt huvudregeln handläggas som en asylansökan i ett förstainstansförfarande. Eftersom de svenska bestämmelserna innebär att det inte finns någon rätt att få en asylansökan prövad om den lämnas in efter det att ett beslut om uppehållstillstånd på någon annan grund har vunnit laga kraft, strider de mot direktivet. För att uppnå förenlighet med direktivet bör därför 12 kap. 19 § UtlL ändras på så sätt att bestämmelsen i de fall utlänningen söker asyl endast tillämpas om en sådan ansökan redan har prövats.

Enligt artikel 34.1 i direktivet ska ansökningar som blir föremål för en preliminär prövning i enlighet med det särskilda förfarandet i artikel 32 omfattas av de garantier som anges i artikel 10.1. Garantierna i artikel 10.1 i direktivet behandlas i avsnitt 8.3.6. I det avsnittet görs bedömningen att sökanden, på ett språk som han eller hon rimligen kan förväntas förstå, ska upplysas om det förfarande som ska följa och om sina rättigheter och skyldigheter under detta förfarande. För att uppfylla direktivets krav avseende den preliminära prövningen bör denna informationsskyldighet även gälla inför en prövning enligt 12 kap. 19 § UtlL.

Enligt 20 § FL ska ett beslut varigenom en myndighet avgör ett ärende innehålla de skäl som har bestämt utgången om ärendet avser myndighetsutövning mot någon enskild. I vissa undantagsfall får skälen utelämnas, t.ex. om beslutet inte går någon part emot eller om det av någon annan anledning är uppenbart onödigt. Om skälen har utelämnats bör myndigheten på begäran av den som är part om möjligt upplysa honom eller henne om dem i efterhand. Om beslutet går parten emot och kan överklagas ska parten enligt 21 § FL underrättas om hur beslutet kan överklagas. Migrationsverket beslut att inte bevilja ny prövning enligt 12 kap. 19 § UtlL kan överklagas. Bestämmelserna i 20 och 21 § FL

innebär således att en asylsökande som inte beviljas en ny prövning enligt 12 kap. 19 § UtlL ska få ett motiverat beslut och underrättas om hur han eller hon kan överklaga beslutet. De svenska bestämmelserna uppfyller därmed kraven på förfarandet för den preliminära prövningen enligt artikel 34 i direktivet.

Om en utlänning vars asylansökan redan har prövats åberopar nya omständigheter och Migrationsverket inte kan bevilja uppehållstillstånd enligt 12 kap. 18 § UtlL krävs att utlänningen inte har kunnat åberopa de nya omständigheterna tidigare eller att han eller hon visar giltig ursäkt för att inte ha åberopat omständigheterna tidigare, för att Migrationsverket ska bevilja en ny prövning enligt 12 kap. 19 § UtlL. Detta är förenligt med direktivet eftersom medlemsstaterna enligt artikel 32.6 i direktivet som villkor för att den efterföljande ansökan ska prövas får kräva att sökanden haft laga förfall för att först senare åberopa de nya omständigheterna.

I de fall där den preliminära prövningen resulterat i att en ny prövning ska göras kräver direktivet i artikel 32.4 att den nya prövningen ska göras i enlighet med rättssäkerhetsgarantierna i kapitel II. De förändringar som föreslås i detta lagstiftningsärende innebär att de svenska bestämmelserna om handläggning av asylansökningar genomgående kommer att uppfylla kraven i kapitel II i direktivet. När Migrationsverket beslutar att frågan om uppehållstillstånd ska tas upp till ny prövning enligt 12 kap. 19 § UtlL kommer den nya prövningen också att ske enligt de föreslagna bestämmelserna. Prövningen kommer därigenom att vara i överensstämmelse med direktivet.

Enligt 7 § FL ska varje ärende där någon enskild är part handläggas så enkelt, snabbt och billigt som möjligt utan att säkerheten eftersätts. Kravet i artikel 34.4 b i direktivet på att den efterföljande ansökan ska prövas så snart som möjligt om ansökan enligt den preliminära prövningen ska prövas vidare är således uppfyllt.

I svensk rätt tillämpas inte något särskilt förfarande i den situationen att en utlänning lämnar in en ny ansökan efter det att han eller hon har återkallat en asylansökan. Direktivet innebär inget krav på att det särskilda förfarandet med en preliminär prövning ska tillämpas i dessa situationer och regeringen finner inte skäl att införa något särskilt förfarande för de sällsynta fall när en asylansökan lämnas in efter en tidigare återkallelse.

Artikel 32.7 gäller endast medlemsstater för vilka artikel 6.3 (om möjligheten att ansöka om asyl för närstående) är tillämplig och är inte aktuell i Sverige. Artikeln föranleder därför inte några författningsändringar.

Artikel 33 i direktivet som tillåter särskilda bestämmelser för sökande som lämnat in en efterföljande ansökan och som avsiktligt eller av grov försummelse inte infinner sig på en mottagningsenhet eller hos en behörig myndighet vid en fastställd tid är fakultativ och enligt regeringens bedömning saknas anledning att överväga att införa några sådana bestämmelser. Artikel 33 i direktivet föranleder således inte några författningsändringar

Sverige har inte några särskilda gräns- eller transitförfaranden och regeringen anser, i likhet med utredningen, att det inte föreligger något

skäl att införa några sådana. Artiklarna 24.1 b och 35 i direktivet föranleder därför inte några författningsändringar.

Några författningsändringar i anledning av bestämmelserna om Europeiska säkra tredjeländer i artiklarna 24.2 och 36 är, med hänsyn till EG-domstolens dom om att artikel 36.3 är ogiltig, inte aktuella.

8.5 Ansökningar som nekas prövning

8.5.1 Inledning

Huvudregeln är som nämns ovan att asylförfarandet i första instans ska uppfylla alla de rättsäkerhetsgarantier som anges i direktivets kapitel II (se närmare i avsnitt 8.3) och att en asylansökan ska prövas i sak.

Artikel 25 anger de undantagsfall där medlemsstaterna inte behöver pröva en asylansökan i sak. Även i dessa fall gäller att rättssäkerhetsgarantierna i kapitel II i direktivet ska tillämpas. Enligt artikel 25.2 får medlemsstaterna neka att pröva en asylansökan om något av de sju undantagsfall som anges i artikeln föreligger. I avsnitt 8.5.2 behandlas bestämmelserna om första asylland och säkert tredjeland och i avsnitt 8.5.3 behandlas resterande undantag. Utöver dessa undantag utgör ärenden där Dublinförordningen tillämpas ett undantag från kravet på att en asylansökan ska prövas i sak. Dublinärenden behandlas i avsnitt 8.5.4.

Rätten till en informationshandling enligt artikel 27.3 behandlas i avsnitt 8.5.5.

8.5.2 När ansökan kan nekas prövning på grund av bestämmelserna om första asylland och säkert tredjeland

Regeringens förslag: En asylansökan får avvisas om sökanden

1. har beviljats flyktingstatus i en annan EU-stat,
2. har beviljats flyktingstatus i ett land som inte är en EU-stat under förutsättning att sökanden kommer att släppas in i det landet och där är skyddad mot förföljelse och mot att sändas vidare till ett annat land där han eller hon inte har motsvarande skydd, eller
3. kan skickas till ett land där han eller hon

– inte riskerar att utsättas för förföljelse,

– inte riskerar att utsättas för dödsstraff, kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning,

– är skyddad mot att sändas vidare till ett land där han eller hon inte har motsvarande skydd,

– har möjlighet att ansöka om skydd som flykting och

– har en sådan anknytning som gör att det skulle vara rimligt för honom eller henne att resa dit.

Vad som sägs i tredje punkten ska dock inte gälla om sökanden har en make, ett barn eller en förälder som är bosatt i Sverige och inte har en lika nära familjeanknytning till det land dit verkställigheten av ett avvisnings- eller utvisningsbeslut kan ske eller om sökanden på grund av tidigare långvarig vistelse i Sverige med uppehållstillstånd eller

uppehållsrätt har fått särskild anknytning hit och saknar sådan anknytning eller anknytning genom anhöriga till det land dit verkställigheten av ett avvisnings- eller utvisningsbeslut kan ske.

Särregleringen i utlänningslagen om asylsökande som rest in från Danmark, Finland, Island eller Norge och bemyndigandet i 5 kap. 26 § UtlL ska tas bort.

Utredningens förslag: Överensstämmer i sak med regeringens. Utredningen har dock valt en annan lagteknisk lösning för att anpassa utlänningslagens bestämmelser om första asylland och säkert tredjeland till direktivets bestämmelser.

Remissinstanserna: *Stockholms tingsrätt* anför att bestämmelsen i utlänningslagen att uppehållstillstånd kan nekas en asylsökande som har uppehållit sig i ett annat land än sitt hemland före ankomsten till Sverige är en blandning av direktivets bestämmelser om första asylland och säkert tredjeland och ifrågasätter därför om de hänvisningar mellan befintliga bestämmelser i gällande lagstiftning som föreslås av utredningen innebär att direktivets krav blir uppfyllda.

Skälen för regeringens förslag

Direktivets bestämmelser om första asylland och säkert tredjeland

Enligt artikel 25.1 i direktivet behöver medlemsstaterna inte pröva om sökanden kan betraktas som flykting enligt skyddsgrundsdirektivet om ansökan nekas prövning enligt artikel 25.2.

Enligt artikel 25.2 a får medlemsstaterna neka att pröva en asylansökan om en annan medlemsstat har beviljat flyktingstatus.

Enligt artikel 25.2 b får medlemsstaterna neka att pröva en asylansökan om ett land som inte är en medlemsstat betraktas som första asylland för sökanden. Ett land kan enligt artikel 26 betraktas som första asylland för en asylsökande om han eller hon har erkänts som flykting i landet och fortfarande kan erhålla detta skydd (a) eller om han eller hon åtnjuter annat tillräckligt skydd i landet inbegripet skydd enligt principen om non-refoulement (b). Detta gäller under förutsättning att han eller hon åter kommer att släppas in i det landet.

Enligt artikel 25.2 c får medlemsstaterna neka att pröva en asylansökan om ett land som inte är en medlemsstat betraktas som ett säkert tredjeland för sökanden. Ett land får betraktas som säkert tredjeland om villkoren i artikel 27.1 är uppfyllda, dvs.

a) den asylsökandes liv och frihet inte är hotade på grund av ras, religion, medborgarskap, tillhörighet till en viss samhällsgrupp eller politisk övertygelse,

b) principen om non-refoulement iakttas i enlighet med Genèvekonventionen,

c) tredjelandet iakttar förbudet mot varje återsändande som innebär åsidosättande av förbudet mot tortyr och grym, omänsklig eller förnedrande behandling i enlighet med folkrätten, och

d) den asylsökande har möjlighet att ansöka om flyktingstatus och, om han eller hon befinns vara flykting, erhålla skydd i enlighet med Genèvekonventionen.

Begreppet säkert tredjeland ska enligt artikel 27.2 tillämpas i enlighet med bestämmelser i den nationella lagstiftningen. Den nationella lagstiftningen ska enligt artikel 27.2 a innehålla bestämmelser som innebär att den asylsökande måste ha en anknytning till det berörda tredjelandet som gör att det skulle vara rimligt för denne att resa till det landet och, enligt artikel 27.2 b, bestämmelser om vilka metoder de behöriga myndigheterna ska använda för att säkerställa att begreppet säkert tredjeland kan tillämpas på ett enskilt land eller en enskild sökande samt, enligt artikel 27.2 c, bestämmelser som gör det möjligt för en asylsökande att överklaga tillämpningen av begreppet säkert tredjeland. Enligt artikel 27.4 ska medlemsstaterna se till att asylansökan prövas i enlighet med de grundläggande rättssäkerhetsgarantierna som beskrivs i kapitel II om sökanden inte tillåts resa in i tredjelandet. Enligt artikel 27.5 ska medlemsstaterna slutligen regelbundet underrätta kommissionen vilka tredjeländer begreppet säkert tredjeland tillämpas på. Denna artikel tar sikte på medlemsländer som på förhand fastställer vissa länder som säkra tredjeländer.

Utlänningslagens bestämmelser

Några bestämmelser om att en asylansökan i vissa fall inte behöver prövas finns inte i svensk rätt. Däremot finns bestämmelser som delvis motsvarar direktivets bestämmelser om första asylland och säkert tredjeland i 5 kap. 1 § andra stycket 3–5 UtlL. Enligt punkten 3 får uppehållstillstånd vägras en asylsökande som har rest in från Danmark, Finland, Island eller Norge och kan sändas tillbaka till något av dessa länder i enlighet med en överenskommelse mellan Sverige och det landet, om det inte är uppenbart att utlänningen inte kommer att beviljas uppehållstillstånd där. Enligt punkten 4 får uppehållstillstånd vägras en asylsökande som i annat fall före ankomsten till Sverige har uppehållit sig i ett annat land än hemlandet och där är skyddad mot förföljelse och mot att sändas till hemlandet eller ett annat land där han eller hon inte har motsvarande skydd. Enligt punkten 5 får uppehållstillstånd vägras en asylsökande som har särskild anknytning till ett annat land och där är skyddad på det sätt som anges i punkt 4.

Innebörden av bestämmelserna i 5 kap. 1 § andra stycket 3 – 5 UtlL är att någon materiell prövning av utlänningens skyddsskäl inte behöver göras om någon av de aktuella situationerna föreligger.

Överväganden

Vid en jämförelse mellan direktivets bestämmelser om första asylland och säkert tredjeland och de svenska bestämmelserna finner man, som *Stockholms tingsrätt* har påpekat, att de senare utgör en blandning av direktivets begrepp. Ett första asylland enligt direktivets definition är ett land där en asylsökande redan har erkänts som flykting medan den svenska bestämmelsen om första asylland i 5 kap. 1 § andra stycket 4 UtlL omfattar både de fall där en sökande redan erkänts som flykting i ett annat land och de fall där den asylsökande endast har uppehållit sig i ett annat land före ankomsten till Sverige. Den sistnämnda situationen

motsvarar direktivets begrepp *säkert tredjeland*. Även de situationer där 5 kap. 1 § andra stycket 5 UtlL är tillämplig omfattas av direktivets bestämmelser om säkert tredjeland. Bestämmelsen i 5 kap. 1 § andra stycket 3 UtlL som är tillämplig när en utlänning kommer till Sverige direkt från Danmark, Finland, Island eller Norge är dessutom i praktiken ett särfall av punkten 4.

Det kan därmed konstateras att begreppen *första asylland* och *säkert tredjeland* inte används på samma sätt i svensk rätt som i direktivet. Det har ett värde att svensk terminologi överensstämmer med den i andra länder. Dessutom är de svenska bestämmelserna om när uppehållstillstånd får vägras en asylsökande inte lika detaljerade som direktivets vad gäller det skydd utlänningen ska vara tillförsäkrad för att bestämmelserna ska vara tillämpliga. De svenska bestämmelserna bör därför ändras på så sätt att begreppen första asylland och säkert tredjeland används på samma sätt som i direktivet.

För det första krävs att det i utlänningslagen förs in en fristående bestämmelse som motsvarar direktivets bestämmelse om första asylland. Enligt den ska det vara möjligt att inte ta upp en asylansökan till prövning om sökanden redan har beviljats flyktingstatus i ett tredjeland och han eller hon fortfarande kan erhålla detta skydd eller om sökanden åtnjuter annat tillräckligt skydd i det landet.

Eftersom ett annat EU-land inte kan vara ett första asylland enligt direktivet behövs *för det andra* en bestämmelse som motsvarar direktivets artikel 25.2 a, dvs. att det ska vara möjligt att inte ta upp en asylansökan till prövning om en annan medlemsstat har beviljat sökanden flyktingstatus.

För det tredje fordras att direktivets bestämmelser om säkert tredjeland genomförs i en särskild bestämmelse. För att ett land ska anses vara ett säkert tredjeland i direktivets mening krävs inte att den asylsökande har uppehållit sig där utan endast att hon eller han har en sådan anknytning dit att det är rimligt för honom eller henne att resa till det landet. Bestämmelsen omfattar således både situationer när en utlänning har uppehållit sig i ett land före ankomsten till Sverige och därigenom fått en särskild anknytning till det landet och situationer där utlänningen har någon annan typ av anknytning till ett annat land. Någon uppdelning motsvarande nuvarande uppdelning i punkterna 4 och 5 i 5 kap. 1 § andra stycket UtlL behöver därför inte göras. Att det säkra tredjelandet är ett land som inte är en medlemsstat följer i praktiken av att Dublinförordningen tillämpas gentemot medlemsstaterna och de andra stater som genom avtal är anslutna till Dublinförordningen. Bestämmelsen ska göra det möjligt att inte ta upp en asylansökan till prövning om det finns ett säkert tredjeland för sökanden.

Vid införandet av bestämmelserna om undantag från rätten till uppehållstillstånd för asylsökande år 1989 bemyndigades regeringen att meddela undantag från bestämmelsen om första asylland om en utlännings anknytning till Sverige är av sådan art att utlänningen inte bör nekas att få sin ansökan prövad här. Bemyndigandet utnyttjades genom att regeringen samma år införde de två undantag som nu finns i 4 kap. 3 § UtlF och som innebär att principen om första asylland inte ska tillämpas om utlänningens make, barn eller förälder är bosatt i Sverige och han eller hon inte har en lika nära familjeanknytning till det andra

landet eller om utlänningen har fått en särskild anknytning till Sverige genom en tidigare långvarig vistelse med uppehållstillstånd här och saknar familjeanknytning eller annan särskild anknytning till det andra landet. Att regeringen förbehölls rätten att reglera detta motiverades i förarbetena med att en lagreglering skulle *kunna äventyra möjligheten att snabbt anpassa tillämpningen till nya situationer och mönster beträffande asylsökande* (prop. 1988/89:86 s. 78). Regelns innebörd har emellertid inte ändrats sedan år 1989. Bestämmelserna i förordningen har således utgjort en modifiering av lagens bestämmelser i nästan tjugo år. Direktivet hindrar inte att Sverige behåller dessa mer förmånliga bestämmelser och enligt regeringens bedömning saknas skäl att ta bort dem. Med hänsyn till att anpassningen till direktivet bör vara klar och tydlig och till att undantagsbestämmelserna numera får anses ha permanent karaktär, bör undantagen föras in i utlänningslagen. Bemyndigandet kan därmed upphävas.

Den nuvarande bestämmelsen i 5 kap. 1 § andra stycket 3 UtlL om att en asylsökande kan vägras uppehållstillstånd om han eller hon kan avvisas till ett nordiskt land enligt en särskild överenskommelse har genom Dublinförordningen förlorat sin betydelse. Den bör därför upphävas.

Som framgår ovan är bestämmelserna om första asylland och säkert tredjeland i svensk rätt utformade på ett annat sätt än i direktivet. I svensk rätt innebär bestämmelserna att en utlänning får vägras uppehållstillstånd medan motsvarande bestämmelser i direktivet innebär att asylansökan får nekas prövning. Som framgår ovan innebär dock de svenska bestämmelserna att någon materiell prövning av skyddsbehovet inte företas. Bestämmelserna om rätt till uppehållstillstånd för flyktingar och andra skyddsbehövande i 5 kap. UtlL bör reserveras för de fall man faktiskt gör en materiell prövning av grunderna för tillstånd. De ovan föreslagna bestämmelserna bör därför placeras i en egen paragraf. Ett beslut om överföring enligt Dublinförordningen innebär att asylansökan inte prövas materiellt i Sverige. Ett sådant beslut ska enligt praxis förenas med en avvisning av asylansökan (MIG 2006:4). Bestämmelsen om första asylland och säkert tredjeland bör därför utformas på så sätt att en asylansökan får avvisas om någon av de uppräknade situationerna föreligger.

Artiklarna 27.2 b och 27.2 c om säkra tredjeländer och artikel 27.5 om meddelande till kommissionen saknar relevans för svensk rätt. Det finns således inte någon anledning att överväga författningsändringar till följd av dessa artiklar.

8.5.3 När ansökan kan nekas prövning i andra fall

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om ansökningar som får nekas prövning i artiklarna 25.2 d – g bör inte föranleda några författningsändringar.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag: Medlemsstaterna får neka att pröva en asylansökan om sökanden har rätt att stanna kvar i den berörda medlemsstaten av andra skäl än att han eller hon har beviljats flyktingstatus, vilka har lett till att han eller hon beviljats en status med motsvarande rättigheter och förmåner som flyktingstatus enligt skyddsgrundsdirektivet (artikel 25.2 d). Detsamma gäller om sökanden har rätt att stanna kvar i den berörda medlemsstaten av andra skäl som skyddar honom eller henne från att avvisas i väntan på resultatet av förfarandet för att fastställa en status enligt 25.2 d (artikel 25.2 e). Det är också möjligt för medlemsstaterna att neka att pröva en asylansökan om sökanden har lämnat in en identisk ansökan efter ett slutligt beslut (artikel 25.2 f). Medlemsstaterna får slutligen neka att pröva en asylansökan om en ny ansökan lämnas in efter det att artikel 6.3, enligt vilken sökanden får lämna in ansökan även för personer som är beroende av honom eller henne för sin försörjning, tillämpats i ärendet (artikel 25.2 g).

Några bestämmelser som föreskriver att en asylansökan får nekas prövning finns som framgår ovan inte i svensk rätt. Däremot finns, som ovan nämns, bestämmelser som delvis motsvarar direktivets bestämmelser om första asylland och säkert tredjeland i 5 kap. 1 § andra stycket 3–5 UtlL. Enligt punkten 3 får uppehållstillstånd vägras en asylsökande som har rest in från Danmark, Finland, Island eller Norge och kan sändas tillbaka till något av dessa länder i enlighet med en överenskommelse mellan Sverige och det landet, om det inte är uppenbart att utlänningen inte kommer att beviljas uppehållstillstånd där. Enligt punkten 4 får uppehållstillstånd vägras en asylsökande som i annat fall före ankomsten till Sverige har uppehållit sig i ett annat land än hemlandet och där är skyddad mot förföljelse och mot att sändas till hemlandet eller ett annat land där han eller hon inte har motsvarande skydd. Enligt punkten 5 får uppehållstillstånd vägras en asylsökande som har särskild anknytning till ett annat land och där är skyddad på det sätt som anges i punkt 4. Dessa Bestämmelser innebär att någon materiell prövning av utlänningens skyddsskäl inte behöver göras om någon av de aktuella situationerna föreligger. Bestämmelserna i artikel 25.2 d och e om att en ansökan får nekas prövning om sökanden har rätt att stanna kvar i den berörda medlemsstaten av andra skäl saknar betydelse för svenskt vidkommande eftersom samtliga åberopade grunder för uppehållstillstånd prövas i ett förfarande. Dessa artiklar föranleder således inte några författningsförslag.

Som framgår av avsnitt 8.4.5 gäller ett avvisnings- eller utvisningsbeslut i fyra år från det att beslutet vann laga kraft. Om beslutet är förenat med ett återreseförbud med längre giltighetstid, upphör beslutet att gälla först när tiden för återreseförbudet går ut. En asylansökan som lämnas in under tiden som ett tidigare fattat avvisnings- eller utvisningsbeslut gäller prövas enligt svensk rätt endast om den innehåller nya omständigheter. Dessutom måste förutsättningarna i någon av bestämmelserna i 12 kap. 18 och 19 §§ UtlL vara uppfyllda (se närmare avsnitt 8.4.5). En identisk ansökan som lämnas in efter ett slutligt beslut kommer således inte att prövas, om den inte lämnas in efter

fyra år eller mer. Detta är förenligt med direktivet som enligt artikel 25.2 f tillåter att en asylansökan nekas prövning om sökanden har lämnat in en identisk ansökan efter ett slutligt beslut.

Artikel 6.3 i direktivet om möjligheten för en asylsökande att lämna in en ansökan för någon som är beroende av honom eller henne för sin försörjning är fakultativ och har inte någon relevans för svensk rätt. Det finns därför inte någon anledning att överväga författningsändringar på grund av artikel 25.2 g som tillåter att en ansökan nekas prövning om en ny ansökan lämnas in efter det att artikel 6.3 tillämpats i ärendet.

8.5.4 Dublinärenden

Regeringens förslag: Bestämmelsen om Danmark och Dublinkonventionen i 5 kap. 1 § andra stycket 6 UtlL ska tas bort. Hänvisningen till Dublinförordningen i 5 kap. 1 § tredje stycket UtlL ska flyttas till en egen paragraf. Det ska av hänvisningen framgå att Dublinförordningen även tillämpas avseende Schweiz och Liechtenstein. En asylansökan ska avvisas om ett beslut om överföring meddelas enligt Dublinförordningen.

Utredningens förslag: Utredningen har inte föreslagit några författningsändringar för de asylärenden där Dublinförordningen tillämpas.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm* anser att utlänningslagen inte ska tyngas av den obsoleta bestämmelsen om Danmark och Dublinkonventionen i 5 kap. 1 § andra stycket 6.

Skälen för regeringens förslag: Av artikel 25.1 i direktivet framgår att medlemsstaterna inte behöver pröva om sökanden är flykting om ett beslut om överföring fattats enligt Dublinförordningen.

Enligt Dublinförordningen ska endast en medlemsstat ha ansvaret för att pröva en asylansökan som lämnas in i EU. Förordningen innehåller bestämmelser som avgör vilken medlemsstat som har detta ansvar. Förfarandet för att avgöra ansvaret ska inledas när en asylansökan första gången lämnas in i en medlemsstat. Att det enligt bestämmelserna i Dublinförordningen är någon annan medlemsstat än den där asylansökan lämnats in som ska pröva ansökan utgör enligt direktivet ett skäl för att neka prövning av ansökan.

Det finns inte någon uttrycklig bestämmelse i utlänningslagen av innebörd att uppehållstillstånd kan vägras en asylsökande på grund av att en annan medlemsstat är ansvarig för att pröva asylansökan enligt bestämmelserna i Dublinförordningen. I stället finns en upplysningsbestämmelse i 5 kap. 1 § tredje stycket UtlL som anger att det i Dublinförordningen finns bestämmelser som tillämpas gentemot Europeiska unionens medlemsstater samt Island och Norge. Ett beslut om överföring enligt Dublinförordningen innebär att asylansökan inte prövas materiellt i Sverige. Ett sådant beslut ska enligt praxis förenas med avvisning av asylansökan (MIG 2006:4). Detta är i överensstämmelse med direktivet.

I avsnitt 8.5.2 föreslås att bestämmelserna i 5 kap. 1 § andra stycket 3–5 UtlL om när uppehållstillstånd kan vägras en asylsökande ska anpassas

till direktivets bestämmelser om när en asylansökan kan nekas prövning och placeras i en egen paragraf. 5 kap. 1 § UtlL kommer därför endast att reglera frågor om uppehållstillstånd. Upplysningsbestämmelsen om Dublinförordningen bör därför flyttas till en egen paragraf. Dublinförordningen tillämpas numera även gentemot Schweiz och Liechtenstein. Detta bör framgå av bestämmelsen liksom att en asylansökan ska avvisas om ett beslut meddelas om överföring enligt Dublinförordningen.

Enligt 5 kap. 1 § andra stycket 6 UtlL får uppehållstillstånd vägras en asylsökande som kan sändas till Danmark enligt Dublinkonventionen. Danmark omfattas inte av Dublinförordningen men genom ett avtal mellan EU och Danmark tillämpas sedan den 1 april 2006 förordningens bestämmelser gentemot Danmark. Bestämmelsen i 5 kap. 1 § andra stycket 6 UtlL har således, som *Kammarrätten i Stockholm* påpekat, blivit obsolet och bör upphävas.

8.5.5 Rätten till informationshandling

Regeringens bedömning: Bestämmelsen i 4 kap. 4 § UtlF att en utlänning under vissa förutsättningar ska få en handling av vilken framgår att hans eller hennes asylansökan inte prövats i sak, bör anpassas till den i avsnitt 8.5.2 föreslagna lydelsen av bestämmelsen om säkert tredje land. Det bör framgå att en sådan handling ska utfärdas på tredjelandets språk.

Utredningens bedömning: Utredningen föreslår inte någon ändring i denna del.

Remissinstanserna: *Länsrätten i Göteborg* påpekar att utlänningsförordningens bestämmelse om en särskild handling med information till ett tredjelands myndigheter inte uppfyller direktivets krav.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 27.3 i direktivet ska medlemsstaterna när en asylansökan nekas prövning med hänvisning till ett säkert tredje land, informera sökanden om detta (a) och förse honom eller henne med en handling på tredjelandets språk där myndigheterna i det landet underrättas om att ansökan inte prövats i sak (b).

Om en utlänning vägras uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § andra stycket 4 UtlL, dvs. om den asylsökande före ankomsten till Sverige har uppehållit sig i ett annat land än hemlandet och där är skyddad mot förföljelse och mot att sändas till hemlandet eller ett annat land där han eller hon inte har motsvarande skydd, ska utlänningen enligt 4 kap. 4 § UtlF få en särskild handling av vilken det framgår att de skäl för asyl som han eller hon anfört inte har prövats i sak i Sverige. I avsnitt 8.5.2 föreslås att 5 kap. 1 § andra stycket 4 UtlL ska ändras. Bestämmelsen i 4 kap. 4 § UtlF bör anpassas till den där föreslagna ändringen. För att uppfylla direktivets krav bör, som *Länsrätten i Göteborg* har anfört, 4 kap. 4 § UtlF också ändras på så sätt att det framgår att handlingen ska utfärdas på det aktuella landets språk.

8.6 Förfaranden för återkallelse av flyktingstatus

8.6.1 Inledning

Direktivet är som framgår ovan tillämpligt både på förfaranden för att bevilja flyktingstatus och på förfaranden för att återkalla flyktingsstatus. Återkallelse av flyktingsstatus behandlas i direktivets kapitel IV, artiklarna 37 och 38. I detta avsnitt behandlas dessa bestämmelser.

8.6.2 Återkallelse av flyktingstatus

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om återkallelse av flyktingstatus är uppfyllda genom gällande rätt. Direktivets bestämmelser om återkallelse av flyktingstatus bör därför inte föranleda några författningsändringar utöver de som föreslås i avsnitt 7.3.5.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Enligt artikel 37 i direktivet ska medlemsstaterna se till att en utredning får inledas om att återkalla en persons flyktingstatus så snart det framkommer nya fakta eller uppgifter som tyder på att det finns skäl att ompröva giltigheten av hans eller hennes flyktingstatus.

Att en utredning om att återkalla en persons flyktingstatus får inledas så snart det framkommer nya fakta eller uppgifter som tyder på att det finns skäl att ompröva beslutet följer av 4 kap. 3 § UtlL där det anges att en flyktingförklaring (begreppet föreslås i avsnitt 7.2.3 ändras till flyktingsstatusförklaring) ska återkallas om det kommer fram att utlänningen inte längre kan anses som flykting. Som föreslås i avsnitt 8.1 bör direktivets bestämmelser tillämpas även på återkallelse av skyddsstatusförklaring. I avsnitt 7.3.5 föreslås att bestämmelser om återkallelse av skyddsstatusförklaring ska införas i utlänningslagen. Någon ytterligare författningsändring för att uppfylla direktivet i denna del behövs inte.

8.6.3 Förfaranderegler

Regeringens förslag: I utlänningslagen ska införas dels en bestämmelse om att en utlänning ska underrättas när Migrationsverket inleder ett ärende om återkallelse av statusförklaring, dels en bestämmelse om att en sådan förklaring inte får återkallas utan att utlänningen har givits möjlighet att yttra sig.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen lämnar inte några förslag avseende skyddsstatus. Utredningen har därför valt en annan lagteknisk lösning. Utredningen har

inte lämnat något förslag om att Migrationsverket ska underrätta en utlänning när verket inleder ett ärende om återkallelse av flyktingförklaring.

Remissinstanserna: *Länsrätten i Göteborg* anser att en möjlighet att yttra sig inte är tillräcklig för att uppfylla direktivets krav att den enskilde ska underrättas skriftligen om att en prövning initierats och skälen för det. Länsrätten anser därför att kravet på skriftlig underrättelse uttryckligen bör framgå av utlänningslagen.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: I artikel 38 anges de rättssäkerhetsgarantier som ska gälla vid förfaranden för återkallande av flyktingsstatus. Enligt artikel 38.1 a ska den enskilde skriftligen underrättas om att den behöriga myndigheten omprövar hans eller hennes rätt till flyktingstatus och skälen för en sådan omprövning. Enligt artikel 38.1 b ska den enskilde få möjlighet att i en personlig intervju eller i en skriftlig förklaring ange sina skäl till varför flyktingstatusen inte bör återkallas. I artikel 38.1 c ställs krav på att den behöriga myndigheten har korrekt och uppdaterad information. Enligt 38.1 d ska sekretess iakttas i vissa avseenden vid insamlande av uppgifter i ett enskilt fall. Enligt artikel 38.2 ska myndighetens beslut att återkalla flyktingstatus lämnas skriftligen. De faktiska och rättsliga skälen ska anges i beslutet och information om hur beslutet kan överklagas ska lämnas skriftligen. Av artikel 38.3 följer också att utlänningens biträde eller motsvarande ska ha tillgång till information i ärendet i den omfattning som anges i artikel 16.1 och att UNHCR ska ha möjlighet att ta kontakt med den som fått sin flyktingstatus återkallad. Slutligen får medlemsstaterna enligt artikel 38.4 avvika från ovan nämnda rättssäkerhetsgarantier om flyktingstatusen återkallas enligt artikel 11.1 a – d i skyddsgrundsdirektivet (om personen inte längre kan anses som flykting) eller om flyktingen otvetydigt avsagt sig sitt erkännande som flykting.

Det finns ingen skyldighet för Migrationsverket att underrätta en utlänning om att verket inleder ett ärende om återkallelse av flyktingförklaring och inte heller någon uttrycklig bestämmelse som innebär att utlänningen har rätt att yttra sig innan återkallelse sker. Kommuniceringsskyldigheten enligt 17 § FL kan inte anses vara tillräcklig för att direktivets krav när det gäller återkallelse av flyktingstatus ska anses uppfyllda. Regeringen föreslår därför att det i utlänningslagen införs bestämmelser med innebörden att en utlänning ska underrättas när Migrationsverket inleder ett ärende om återkallelse av statusförklaring och att en sådan förklaring inte får åtrkallas utan att utlänningen har givits möjlighet att yttra sig.

Direktivets bestämmelse om myndigheternas information i artikel 38.1 c motsvarar artikel 8.2, som behandlas i avsnitt 8.3.4. Bestämmelsen om sekretess i artikel 38.1 d motsvarar artikel 22 som behandlas i avsnitt 8.3.14. Direktivets krav på skriftliga beslut, beslutsmotivering och information om överklagande i artikel 38.2 motsvarar artikel 9.1 och 9.2 första stycket, som behandlas i avsnitt 8.3.5. Rätten till offentligt biträde behandlas i avsnitt 8.3.9.

8.7 Överklagande

8.7.1 Rätten att överklaga och krav på prövningstillstånd

Regeringens förslag: Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaring och verkets beslut att avvisa en asylansökan ska kunna överklagas till en migrationsdomstol. Migrationsdomstolens beslut ska kunna överklagas till Migrationsöverdomstolen. Prövningstillstånd ska krävas vid överklagande till Migrationsöverdomstolen.

Utredningens förslag: Överensstämmer i princip med regeringens. Skyddsgrundsutredningen har i vissa delar valt en annan lagteknisk lösning.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag

Beslut som kan fattas avseende en asylansökan

En asylsökande ska enligt artikel 39.1 a i direktivet ha rätt till ett effektivt rättsmedel inför domstol mot ett beslut som fattats om en asylansökan, inbegripet beslut att inte pröva en asylansökan enligt artikel 25.2, beslut som enligt artikel 35.1 har fattats vid en medlemsstats gräns eller i en transitzon och beslut att inte pröva ansökan enligt artikel 36.

En asylansökan definieras i artikel 2 b som en ansökan som görs av en tredjelandsmedborgare eller statslös person och som kan förstås som en begäran om internationellt skydd från en medlemsstat i enlighet med Genèvekonventionen. Ett beslut om en asylansökan enligt direktivet är ett beslut om huruvida en tredjelandsmedborgare eller statslös person ska beviljas flyktingstatus i enlighet med skyddsgrundsdirektivet (jfr artikel 2 d).

I avsnitt 7.2.3 föreslås vidare att en utlänning som uppfyller förutsättningarna för att anses som flykting enligt 4 kap. 1 § UtlL och som inte är utesluten från att anses som flykting enligt 4 kap. 2 b § UtlL ska förklaras vara flykting (flyktingstatusförklaring). Ett beslut i fråga om flyktingförklaring kan enligt 14 kap. 6 § UtlL överklagas till en migrationsdomstol. Migrationsdomstolens beslut kan enligt 16 kap. 9 § UtlL överklagas till Migrationsöverdomstolen. Enligt 16 kap. 11 § UtlL krävs prövningstillstånd vid ett överklagande till Migrationsöverdomstolen. Motsvarande reglering bör gälla för flyktingstatusförklaring. En sådan reglering uppfyller direktivets bestämmelser om rätten till ett effektivt rättsmedel inför domstol i fråga om beslut som fattats om en asylansökan.

I avsnitt 7.2.3 föreslås att en utlänning som uppfyller förutsättningarna för att anses som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § UtlL och som inte är utesluten från att anses som sådan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 c § UtlL ska förklaras vara alternativt skyddsbehövande (internationell skyddsstatusförklaring) och att en utlänning som uppfyller

förutsättningarna för att anses som övrig skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 a § UtlL och som inte är utesluten från att anses som sådan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 c § UtlL ska förklaras vara övrig skyddsbehövande (nationell skyddsstatusförklaring). Som anförs i avsnitt 8.1 ska alla ansökningar om skydd handläggas som asylansökningar. Beslut i fråga om skyddsstatusförklaring bör därför kunna överklagas på samma sätt som beslut ifråga om flyktingstatusförklaring. En bestämmelse av denna innebörd bör därför införas i utlänningslagen.

Rätten till ett effektivt rättsmedel gäller även beslut att inte pröva en ansökan enligt artikel 25.2 i direktivet. I avsnitt 8.5.2 föreslås att Migrationsverket i de fall som anges i artikel 25.2 i direktivet ska kunna avvisa en asylansökan. Enligt gällande rätt kan Migrationsverket i dessa fall i stället avslå ansökan om uppehållstillstånd. Ett sådant beslut kan överklagas till en migrationsdomstol enligt 14 kap. 3 § UtlL. För att en överklagandemöjlighet ska finnas även i de fall Migrationsverket avvisar en asylansökan krävs en särskild överklagandebestämmelse. Regeringen föreslår därför att en sådan bestämmelse tas in i utlänningslagen.

Rätten till ett effektivt rättsmedel gäller också beträffande beslut som fattas vid gränsen eller en medlemsstats transitzoner enligt artikel 35.1 (gränsförfaranden) och beslut att inte pröva en ansökan enligt artikel 36 (europeiska säkra tredjeländer). Det finns inte någon möjlighet att fatta sådana beslut i svensk rätt varför dessa artiklar inte heller avseende rätten till ett effektivt rättsmedel föranleder några författningsändringar.

Beslut att inte pröva en ansökan efter återkallelse

Rätten till ett effektivt rättsmedel inför domstol gäller enligt artikel 39.1 b beslut att inte ta upp prövningen på nytt efter det att sökanden har återkallat eller avstått från sin asylansökan. Något särskilt förfarande för när en asylsökande har återkallat en ansökan och sedan ansöker på nytt finns inte i svensk rätt. En ny ansökan i en sådan situation behandlas som en ursprunglig ansökan. Artikel 39.1 b föranleder därför inte några författningsändringar.

Beslut att inte pröva en efterföljande ansökan

Om en medlemsstat tillämpar ett sådant särskilt förfarande som anges i artikel 32 beträffande efterföljande ansökningar omfattar rätten till ett effektivt rättsmedel enligt artikel 39.1 c beslut att efter en preliminär prövning av en efterföljande ansökan inte gå vidare med prövningen av ansökan. Bestämmelser som motsvarar direktivets bestämmelser om preliminär prövning av en efterföljande ansökan finns i 12 kap. 19 § UtlL (se närmare avsnitt 8.4.5). Enligt de ska Migrationsverket om utlänningen i ett verkställighetsärende åberopar nya omständigheter enligt vissa förutsättningar ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning. Om Migrationsverket beslutar att inte bevilja ny prövning kan ett sådant beslut överklagas till en migrationsdomstol enligt 14 kap. 5 § UtlL. Svensk rätt överstämmer således med direktivet i denna del.

Beslut att vägra inresa

Enligt artikel 39.1 d i direktivet gäller rätten till ett effektiv rättsmedel för beslut att vägra inresa inom ramen för de förfaranden som föreskrivs i artikel 35.2 (medlemsstater som har särskilda förfaranden vid gränserna och i transitzoner). Något sådant förfarande finns inte i svensk rätt. Vad som anges i artikel 39.1 d föranleder därför inte några författningsändringar.

Beslut att återkalla flyktingstatus

Enligt artikel 39.1 e i direktivet ska ett beslut att återkalla flyktingstatus kunna överklagas till domstol. Det är Migrationsverket som prövar frågan om återkallelse av flyktingförklaring. Ett sådant beslut kan enligt 14 kap. 6 § UtlL överklagas till en migrationsdomstol. Förslagen i avsnitt 7.2.3 om flyktingstatusförklaring innebär att flyktingförklaring ersätts av flyktingstatusförklaring. Migrationsverkets beslut om återkallelse av en sådan förklaring bör på samma sätt som flyktingförklaring kunna överklagas till en migrationsdomstol. I avsnitt 7.3.3 föreslås att en utlänning som är alternativt skyddsbehövande ska kunna beviljas skyddsstatus (internationell skyddsstatusförklaring) . Ett beslut av Migrationsverket att återkalla en sådan förklaring måste också kunna överklagas till en migrationsdomstol. I avsnitt 7.3.3 föreslås vidare att en utlänning som är övrig skyddsbehövande ska kunna beviljas skyddsstatus (nationell skyddsstatusförklaring). Ett beslut av Migrationsverket att återkalla en sådan förklaring bör i likhet med beslut om återkallelse av en internationell skyddsstatusförklaring kunna överklagas till en migrationsdomstol. En bestämmelse av den innebörden bör därför införas i utlänningslagen.

8.7.2 Möjligheten för migrationsdomstolarna att i vissa fall besluta om avvisning eller utvisning av barn

Regeringens förslag: Möjligheten för en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen att som första instans avvisa eller utvisa ett barn tas bort i de fall barnet har ansökt om uppehållstillstånd och åberopat skyddsskäl.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Länsrätten i Göteborg* anser att den föreslagna ändringen kan leda till stora negativa konsekvenser av praktisk natur beträffande nyfödda barns asylansökningar, särskilt i de fall då barnen endast ansluter sig till vårdnadshavarnas asylskäl. Länsrätten förordar därför att man överväger ytterligare alternativ. *Rädda Barnens Riksförbund* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Av 8 kap. 21 § UtlL framgår att vissa frågor får prövas i överklagade mål och ärenden även om inte lägre instans har meddelat beslut beträffande dessa frågor. Av tredje stycket framgår att en överinstans, i ett mål eller ärende som gäller en viss utlänning, får besluta att avvisa eller utvisa ett barn under 16 år som står

under utlänningens vårdnad. Detta gäller även om ingen lägre instans har prövat denna fråga. Om det för barnet har åberopats sådana omständigheter som kan medföra att barnet är flykting eller annan skyddsbehövande får dock inte en migrationsdomstol, Migrationsöverdomstolen eller regeringen besluta att avvisa eller utvisa barnet på detta sätt om det inte är uppenbart att barnet inte har rätt till uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande. Den nuvarande ordningen innebär att en asylsökandes barn kan komma att avvisas eller utvisas genom ett beslut som kunnat prövas endast i en instans. Ett sådant förfarande strider mot direktivets bestämmelser om rätt till ett effektivt rättsmedel inför domstol (artikel 39) och om ansvariga myndigheter (artikel 4). Regeringen föreslår därför att möjligheten för en migrationsdomstol och Migrationsöverdomstolen att som första instans avvisa eller utvisa barn under 16 år tas bort i de fall barnet har ansökt om uppehållstillstånd och åberopat skyddsskäl. I avsnitt 8.8.1 föreslås att regeringen inte längre ska kunna pröva ärenden enligt utlänningslagen. Regeringen kommer således inte längre att omfattas av bestämmelsen i 8 kap. 21 § UtlL.

8.7.3 Förfarandet vid överklagande

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om förfarandet vid överklagande är uppfyllda genom gällande rätt. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Utredningens bedömning: Har inte uttryckligen gjort någon bedömning i denna del.

Remissinstanserna: Har inte yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag: Artiklarna 39.2–39.6 i direktivet behandlar förfarandet vid ett överklagande.

Artikel 39.2 föreskriver att medlemsstaterna ska fastställa tidsfrister och andra nödvändiga bestämmelser för att sökanden ska kunna utöva sin rätt till ett effektivt rättsmedel. Enligt artikel 39.3 ska medlemsstaterna vid behov fastställa föreskrifter i enlighet med sina internationella förpliktelser avseende frågor som rör huruvida ett överklagande ska medföra att klaganden får stanna i landet i avvaktan på resultatet (a), vilka rättsmedel och skyddsåtgärder som ska finnas tillgängliga om klaganden inte får stanna kvar i landet (b) och grunderna för att överklaga ett beslut som rör frågan om ett land kan betraktas som ett säkert tredjeland för sökanden enligt artikel 27.2 b och c (c).

När det gäller tidsfrister för överklagande av Migrationsverkets beslut gäller de allmänna bestämmelserna i förvaltningslagen. I 23 § FL anges att ett överklagande ska ha inkommit till den myndighet som har meddelat beslutet inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Huvudregeln vid verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning är att beslutet ska ha vunnit laga kraft för att det ska få verkställas (12 kap. 15 § UtlL). En bestämmelse med den innebörden föreslås i avsnitt 8.3.3 införas i utlänningslagen. Migrationsverket kan i vissa fall förordna om att verkets beslut om avvisning får verkställas

även om det inte har vunnit laga kraft (8 kap. 6 § UtlL). Om utlänningen överklagar ett sådant beslut ska Migrationsverket pröva om verkställigheten av beslutet tills vidare ska avbrytas (12 kap. 10 § UtlL). Huvudregeln gäller inte när en person ska överlämnas till en annan stat för att där bli föremål för lagföring av brott eller verkställighet av frihetsberövande påföljd. I dessa situationer gäller inte rätten att stanna kvar i medlemsstaterna under prövningen av ansökan i första instans (artikel 7.2) varför någon rätt att stanna kvar under tiden ett överklagande prövas inte heller föreligger. Något behov av att införa ytterligare bestämmelser för att uppfylla artiklarna 39.2 och 39.3 a och b föreligger inte. Artikel 39.3 c gäller endast sådana stater som genom nationell lagstiftning på förhand fastställer vissa länder som säkra tredjeländer. Denna ordning tillämpas inte i Sverige varför något behov av författningsändringar i denna del inte föreligger

I artikel 39.4 anges att medlemsstaten får fastställa tidsfrister för den domstol som prövar ett överklagande. I 16 kap. 4 § UtlL anges att mål om avvisning eller utvisning ska handläggas skyndsamt. Något behov av att införa ytterligare bestämmelser bedöms inte föreligga.

Artikel 39.5 i direktivet behandlar den situationen att sökanden har beviljats en status som ger samma rättigheter som flyktingstatus. I avsnitt 7.3.3 föreslås att en utlänning som uppfyller förutsättningarna för att anses som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § UtlL och som inte är utesluten från att anses som en sådan skyddsbehövande enligt 2 c § UtlL ska förklaras som alternativt skyddsbehövande (internationell skyddsstatusförklaring) och att en utlänning som uppfyller förutsättningarna för att anses som övrig skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 a § UtlL och som inte är utesluten från att anses som en sådan skyddsbehövande enligt 2 c § UtlL ska förklaras som övrig skyddsbehövande (nationell skyddsstatusförklaring). Förfarandet för erhållande av sådan status kommer att vara detsamma som förfarandet för att erhålla flyktingstatus. Artikel 39.5 föranleder därför inte några författningsändringar.

Slutligen anges i artikel 39.6 att medlemsstaterna får fastställa i vilka fall en sökande får anses ha återkallat eller avstått från sitt överklagande. En asylsökande kan enligt 15 kap. 1 § UtlL avstå från sin rätt att överklaga genom att avge en s.k. nöjdförklaring. Detta överensstämmer med direktivet och föranleder inga författningsändringar.

8.7.4 Förfarandet när en asylsökande har utvisats på grund av brott

Regeringens förslag: Om Migrationsverket anser att en utlänning som har utvisats på grund av brott ska beviljas uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § UtlL eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § UtlL eller beviljas statusförklaring, ska Migrationsverket med eget yttrande lämna över ärendet till den migrationsdomstol till vilken verkets beslut kunnat överklagas. Migrationsdomstolens beslut ska kunna överklagas till

Migrationsöverdomstolen. Prövningstillstånd ska inte krävas vid överklagande till Migrationsöverdomstolen.

Migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen ska kunna upphäva allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd av skyddsskäl. En migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen får besluta om inhibition av utvisningsbeslutet.

Åberopar en utlänning som har utvisats på grund av brott nya omständigheter som kan antas utgöra ett sådant bestående verkställighetshinder som avses 12 kap. 1, 2 eller 3 § UtlL, bl.a. risk för dödsstraff, tortyr eller förföljelse vid ett återvändande till hemlandet, och dessa omständigheter inte kunnat åberopas tidigare eller utlänningen visar giltig ursäkt för att inte ha åberopat omständigheterna tidigare, ska Migrationsverket ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning. Om Migrationsverket beslutar att inte bevilja ny prövning ska detta beslut kunna överklagas.

Regeringens bedömning: Om en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen förordnar om inhibition av ett beslut om utvisning på grund av brott ska Migrationsverket, Regeringskansliet och polismyndigheten underrättas om beslutet. Detta bör framgå av förordning.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Enligt utredningens förslag ska Migrationsverket och migrationsdomstolarna kunna bevilja uppehållstillstånd på vilken grund som helst för en utlänning som har utvisats på grund av brott och som ansöker om uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande. Utredningen har inte föreslagit något undantag från kravet på prövningstillstånd i Migrationsöverdomstolen.

Remissinstanserna: *Hovrätten över Skåne och Blekinge*, *Stockholms tingsrätt*, *Kammarrätten i Stockholm*, *Länsrätten i Stockholms län*, *Länsrätten i Göteborg*, *Ombudsmannen mot etnisk diskriminering* och *Sveriges advokatsamfund* tillstyrker utredningens förslag att migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen ska ges behörighet att upphäva allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott om utlänningen söker uppehållstillstånd som flykting eller skyddsbehövande i övrigt. Kammarrätten i Stockholm framhåller att gällande lagstiftning varken ger migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen möjlighet att, till skillnad från Migrationsverket, överlämna mål till regeringen. En sådan ordning finner kammarrätten av konstitutionella skäl heller inte vara önskvärd. Remissinstanserna har i övrigt inte haft några synpunkter på förslaget i denna del.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Ansökan om asyl

En utlänning som har utvisats på grund av brott kan enligt 12 kap. 16 § UtlL inte beviljas uppehållstillstånd av Migrationsverket. Däremot kan regeringen enligt bestämmelserna i 8 kap. 14 § UtlL upphäva en allmän

domstols beslut om utvisning och i samband därmed bevilja uppehållstillstånd.

Migrationsverket kan behöva pröva en asylansökan från en utlänning som är utvisad på grund av brott i två olika situationer. Dels kan en asylsökande utvisas på grund av brott innan han eller hon har fått sin asylansökan prövad, dels kan en utlänning som utvisats på grund av brott ansöka om asyl. Om Migrationsverket finner att ansökan ska avslås föranleder bestämmelsen i 12 kap. 16 § UtlL inte något särskilt förfarande. I de fallen kan Migrationsverket avslå ansökan och beslutet kan överklagas till en migrationsdomstol. Om migrationsdomstolen finner att utlänningen ska beviljas uppehållstillstånd kan dock inte domstolen bevilja ett sådant. För att direktivets krav på rätt till ett effektivt rättsmedel inför domstol ska vara uppfyllt krävs att en utlänning som är utvisad på grund av brott och som får avslag på en ansökan om asyl kan få avslagsbeslutet prövat av domstol. Den nuvarande ordningen strider således mot direktivet. Om Migrationsverket skulle finna att en utlänning som är utvisad på grund av brott ska beviljas uppehållstillstånd ska ärendet enligt 12 kap. 20 § UtlL överlämnas till regeringen för prövning enligt 8 kap. 14 § UtlL. Delar inte regeringen Migrationsverkets bedömning utan avslår ansökan kommer avslagsbeslutet inte att kunna överklagas. Denna ordning är inte heller förenlig med direktivet. Utlänningslagen måste därför ändras för att den ska stå i överensstämmelse med direktivets bestämmelser om rätt till ett effektivt rättsmedel.

Enligt huvudregeln om ansvarig myndighet i artikel 4 i direktivet ska en myndighet i varje medlemsstat pröva asylansökningar i första instans. Direktivet ger dock utrymme för att i vissa fall göra undantag från huvudregeln om ansvarig myndighet (artikel 4.2). Av 5 kap. 20 § UtlL framgår att det är Migrationsverket som normalt meddelar beslut om uppehållstillstånd. Att låta en förvaltningsmyndighet upphäva en allmän domstols beslut om utvisning är dock enligt regeringens mening inte lämpligt. Migrationsverket bör därför inte ges möjlighet att bevilja uppehållstillstånd för en asylsökande som utvisats på grund av brott. Däremot anser regeringen, i likhet med utredningen och remissinstanserna, att migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen bör ges en sådan möjlighet. I de fall Migrationsverket anser att en asylsökande bör beviljas uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § UtlL eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § UtlL trots att han eller hon är utvisad på grund av brott bör verket, utan att fatta beslut, med eget yttrande överlämna ärendet till en migrationsdomstol. Bestämmelsen i 12 kap. 20 § UtlL om överlämnande till regeringen måste därmed ändras så att överlämnande till regeringen inte sker om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande. Det får ankomma på migrationsdomstolen att pröva frågorna om utvisning, statusförklaring och uppehållstillstånd. Skulle domstolen inte dela Migrationsverkets uppfattning utan avslå ansökan, kan utlänningen överklaga till Migrationsöverdomstolen. Vid överklagande av en migrationsdomstols beslut till Migrationsöverdomstolen krävs enligt 16 kap. 11 § UtlL prövningstillstånd. Prövningstillstånd meddelas enligt 16 kap. 12 § UtlL om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet

prövas av Migrationsöverdomstolen eller om det annars finns synnerliga skäl. Med beaktande av att migrationsdomstolarna kommer att pröva en asylansökan rörande en utlänning som utvisats på grund av brott som första instans kan det inte anses förenligt med direktivet att uppställa krav på prövningstillstånd med den utformning som har valts i utlänningslagen. Regeringen föreslår därför att undantag från kravet på prövningstillstånd ska göras i dessa fall.

Som anges i avsnitt 7.1 anser regeringen att förutsättningarna för att bevilja status för flyktingar och andra skyddsbehövande och för att bevilja dessa utlänningar uppehållstillstånd ska korrespondera med varandra och att prövningen av statusfrågan och uppehållstillståndsfrågan bör ske i ett sammanhang. Migrationsverket bör därför inte heller kunna bevilja statusförklaring för en utlänning som är utvisad på grund av brott. Även denna fråga bör alltså överlämnas av Migrationsverket till en migrationsdomstol.

Nya omständigheter

Om en utlänning lämnar in en efterföljande ansökan sedan en tidigare ansökan har återkallats eller ett beslut har fattats om den tidigare ansökan, får medlemsstaterna enligt artikel 32.2 i direktivet tillämpa ett särskilt förfarande. I ett sådant förfarande ska den efterföljande ansökan först bli föremål för en preliminär prövning av om nya fakta eller uppgifter vad avser sökandens rätt att erhålla flyktingstatus har framkommit eller lagts fram av sökanden (artikel 32.3).

Bestämmelser som reglerar situationen när nya omständigheter åberopas eller kommer fram efter det att ett beslut om avvisning eller utvisning har vunnit laga kraft finns i 12 kap. 18–19 §§ UtlL. Dessa bestämmelser, som behandlas i avsnitt 8.4.5, är dock inte tillämpliga på utlänningar som har utvisats på grund av brott. Om en sådan utlänning åberopar nya omständigheter som medför att utvisningsbeslutet inte kan verkställas ska Migrationsverket enligt 12 kap. 20 § UtlL lämna över ärendet till regeringen för prövning enligt 8 kap. 14 § UtlL. För att uppnå överensstämmelse med direktivet bör Migrationsverket om utlänningen anför nya omständigheter som hänför sig till ett behov av skydd kunna besluta om det ska göras en ny prövning av frågan om uppehållstillstånd. En bestämmelse med den innebörden bör därför införas i utlänningslagen. Om utlänningen åberopar andra nya omständigheter som grund för att ett utvisningsbeslut inte ska kunna verkställas bör det även i fortsättningen ankomma på regeringen att ta ställning till om utvisningsbeslutet ska upphävas helt eller delvis.

Regeringens prövning

Om en utlänning som är föremål för en brottmålsprocess under processen anför sådana omständigheter som kan utgöra skäl för att erhålla uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande inhämtar domstolen i brottmålet i regel ett yttrande från Migrationsverket avseende frågan om verkställighetshinder. Eftersom bestämmelserna om verkställighetshinder i 12 kap. 1–3 §§ UtlL korresponderar med

bestämmelserna om flyktingar och andra skyddsbehövande i 4 kap. UtlL har ofta eventuella skäl av skyddskaraktär bedömts redan inom ramen för brottmålsprocessen. Dessutom kan utlänningen vända sig till regeringen som enligt 8 kap. 14 § UtlL får upphäva, helt eller delvis, en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott om regeringen finner att beslutet inte kan verkställas eller om det annars finns särskilda skäl för att beslutet inte längre ska gälla. Regeringen får också fatta beslut i fråga om uppehållstillstånd. Den föreslagna ordningen kan således i vissa fall få till följd att samma omständigheter kan bli föremål för prövning i tre förfaranden. Det ligger nära till hands att föreslå att prövningen enligt 8 kap. 14 § UtlL helt lyfts bort från regeringen och läggs över på migrationsdomstolarna. En sådan ordning skulle ligga i linje med den allmänna strävan att regeringens förvaltningsärenden så långt det är möjlighet bör föras över till myndigheterna. En så långtgående lösning kräver dock fortsatta överväganden och kan därför inte behandlas inom ramen för detta lagstiftningsärende. Möjligheten att upphäva en allmän domstols utvisningsbeslut enligt 8 kap. 14 § UtlL bör därför tills vidare vara kvar. Omfattningen av den prövning som kan företas av regeringen skiljer sig från den som föreslås för Migrationsverket och, vid överlämnande eller överklagande, migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen. Det de sistnämnda instanserna ska pröva är huruvida utlänningen har rätt till uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande och statusförklaring. Regeringen har visserligen möjlighet att bevilja uppehållstillstånd enligt 8 kap. 14 § UtlL men saknar möjlighet att bevilja uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande. Regeringen kan inte heller bevilja statusförklaring. Skyddsrelaterade ärenden kommer därför i princip att hanteras av Migrationsverket och migrationsdomstolarna. Som en konsekvens av detta finns det enligt regeringens uppfattning anledning att anta att antalet ärenden enligt 8 kap. 14 § UtlL hos regeringen kommer att minska.

Inhibition

I avsnitt 8.3.3 föreslås att en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott ska kunna verkställas när en asylansökan har prövats i en instans. Skälet är att regeringen inte anser det rimligt att verkställigheten av ett beslut om utvisning på grund av brott alltid ska behöva avvakta en prövning i två eller tre instanser. Det kan emellertid inträffa att en utlännings behov av skydd uppkommer först efter det att han eller hon utvisats av allmän domstol, t.ex. på grund av politiska förändringar i hemlandet. Det kan därför finnas skäl att avvakta med verkställighet till dess ansökan har prövats i mer än en instans. Regeringen kan enligt 12 kap. 11 § UtlL besluta om inhibition av en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott när regeringen prövar om en sådan dom eller ett sådant beslut ska upphävas. Domstolarna bör ha en motsvarande möjlighet att inhibera allmän domstols beslut om utvisning. En bestämmelse med den innebörden bör därför tas in i utlänningslagen.

Det är polismyndigheten som verkställer allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott. I dessa ärenden är polismyndigheten

handläggande myndighet från det att myndigheten tar emot ett sådant ärende för verkställighet till dess att verkställighet har skett. Detta gäller även om ärendet är föremål för prövning enligt 12 kap. 20 §, dock inte under den tid då beslutet inte får verkställas på grund av inhibition (10 kap. 13 § andra punkten UtlL). Om beslut om inhibition meddelas i ett regeringsärende är regeringen handläggande myndighet (10 kap. 15 § UtlL). Lämpligen bör en motsvarande särreglering införas för de fall en domstol meddelar beslut om inhibition. En bestämmelse med den innebörden bör därför föras in i utlänningslagen.

Migrationsverket är central utlänningsmyndighet och bör därför informeras när en domstol inhiberar en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott. Även polismyndigheten och Regeringskansliet bör underrättas om domstolens inhibitionsbeslut. Bestämmelser om detta bör tas in i förordning.

8.8 Ärenden med säkerhetsaspekter

8.8.1 Instansordningen

Regeringens förslag: Flertalet säkerhetsärenden ska kunna prövas av domstol på samma sätt som andra utlänningsärenden. Dessa säkerhetsärenden ska handläggas enligt utlänningslagen.

Särskilt kvalificerade säkerhetsärenden ska handläggas enligt lagen om särskild utlänningskontroll. Detta ska gälla även om ärendet innefattar frågor om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument. Ansöker en utlänning som är utvisad enligt lagen om särskild utlänningskontroll om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument ska ansökan handläggas enligt den lagen. Migrationsverkets beslut i dessa ärenden ska kunna överklagas till regeringen.

Regeringens utvisningsbeslut avseende EES-medborgare och deras familjemedlemmar ska kunna prövas av Regeringsrätten enligt lagen om rättsprövning av vissa regeringsbeslut. Fristen för begäran om rättsprövning ska i dessa fall vara tre veckor.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen har föreslagit att Migrationsverkets beslut i säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen ska kunna överklagas till domstol (Migrationsöverdomstolen). Samtliga säkerhetsärenden som handläggs enligt lagen om särskild utlänningskontroll ska enligt utredningen alltjämt överklagas till regeringen. Utredningen har inte föreslagit någon utökning av tillämpningsområdet för lagen om särskild utlänningskontroll till att avse vissa ärenden om uppehållstillstånd m.m.

Remissinstanserna avseende utredningens förslag: Nästan alla remissinstanser har ställt sig positiva till att säkerhetsärenden enligt utlänningslagen ska kunna prövas av domstol. *Hovrätten över Skåne och*

Blekinge, Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Göteborg, Domstolsverket, Sveriges advokatsamfund och *Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps)* anser att även sådana säkerhetsärenden som handläggs enligt lagen om särskild utlänningskontroll i enlighet med utredningens förslag bör kunna prövas av Migrationsöverdomstolen.
Hovrätten över Skåne och Blekinge påpekar att utredningens förslag att EES-medborgare m.fl. ska kunna begära rättsprövning av regeringens beslut enligt lagen om särskild utlänningskontroll medför att instansordningen inte blir enhetlig. Kammarrätten anser att det i och för sig är godtagbart med rättsprövning i dessa ärenden för att uppfylla rörlighetsdirektivets krav men påpekar att detta förslag medför att det införs ytterligare en instans vilket gör att handläggningstiden för dessa ärenden blir längre. *Migrationsverket* ifrågasätter om det inte är mer ändamålsenligt med en instansordning för alla ärenden. *Sieps* anför att det skulle vara olämpligt om regeringen hade en roll som överprövningsinstans eller hade möjlighet att påverka enskilda ärenden i det nya system som byggts upp på EU-nivå. Sieps stödjer av hänsyn till säkerhetsärendenas brådskande natur utredningens förslag att Migrationsverkets beslut ska överklagas direkt till Migrationsöverdomstolen. *Regeringsrätten* anför att det lämpliga i att, med utgångspunkt från medborgarskapet i en i övrigt enhetlig reglering, ge vissa personer en möjlighet till domstolsprövning men inte andra starkt kan ifrågasättas. Regeringsrätten anför vidare att det från principiella utgångspunkter framstår som en mindre god ordning att lägga prövningen av en så liten ärendegrupp som det här är fråga om på Regeringsrätten som i övrigt, frånsett förvarsbesluten, inte har någon befattning med utlänningsärenden. Vidare anser Regeringsrätten att ärenden med så stort inslag av diskretionär prövning som ärenden enligt lagen om särskild utlänningskontroll inte lämpar sig för rättsprövning och att det bör undvikas att rättsprövningsinstitutet används för att tillgodose krav på domstolsprövning i olika grupper av ärenden där en sådan krävs enligt Sveriges internationella åtaganden. Om det ställs krav på domstolsprövning i en viss typ av ärenden bör denna, enligt Regeringsrätten, ske inom ramen för den ordinära förvaltningsprocessen. *Justitiekanslern* anser att förhållandet mellan prövningen av säkerhetsärenden enligt utlänningslagen och enligt lagen om särskild utlänningskontroll bör bli föremål för ytterligare överväganden.

Säkerhetspolisen konstaterar att de föreslagna ändringarna kan komma att få avgörande betydelse för myndighetens handläggning av säkerhetsärenden och anför bl.a. följande. Säkerhetspolisen ser flera fördelar med utredningens förslag men förslaget skapar också problem för myndighetens verksamhet avseende den nationella säkerheten. Uppgifter som Säkerhetspolisen erhåller från andra länders säkerhets- och underrättelsetjänster lämnas vanligtvis med förbehållet att mottagande underrättelsetjänst inte får lämna uppgiften vidare till nationella myndigheter, vilket innebär att uppgiften inte heller kan lämnas till domstol. Det internationella underrättelsearbetet har mycket stor betydelse för Säkerhetspolisens arbete med utlänningsärenden. Det kan till och med vara så att ett säkerhetsärende helt och hållet bygger på sådan information. Den föreslagna ordningen kan medföra att vissa säkerhetsärenden inte kommer att bli föremål för en helhetsbedömning

eller att ett säkerhetsärende överhuvudtaget aldrig anmäls. Säkerhetspolisen understryker i det sammanhanget att Säkerhetspolisens avsikt redan nu är att presentera så mycket information som möjligt vid handläggningen av säkerhetsärenden i såväl Migrationsverket som Migrationsöverdomstolen. Det är rimligt att regeringen är den instans som har det yttersta ansvaret för vem som permanent får vistas i Sverige när den nationella säkerheten kan vara i fara. Säkerhetspolisen anför vidare att utredningen inte har tagit ställning till vilken betydelse artikel 64 i EG-fördraget har eller kan få för hanteringen av säkerhetsfrågor. När det gäller EES-medborgare ifrågasätter Säkerhetspolisen om ytterligare en instans ska blandas in i handläggningen av dessa ärenden eftersom detta innebär dels att fler personer deltar i handläggningen, dels att ärendena kommer att ta längre tid.

Sveriges ambassad i Sarajevo anser att det i säkerhetsärenden kan behöva göras sådana känsliga bedömningar att regeringen även i fortsättningen bör överpröva dessa ärenden. Ambassaden anser att den lämpligaste ordningen är att Migrationsverkets beslut får överklagas till Migrationsöverdomstolen vars avgörande kan överklagas till regeringen.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna avseende utkastet till lagrådsremiss: Många av remissinstanserna, *Justitiekanslern*, *JO*, *Sieps, Stockholms tingsrätt, Länsrätten i Stockholms län, Länsrätten i Göteborg* och *Migrationsverket* har inte haft några avgörande invändningar mot det remitterade förslaget. De synpunkter som har lämnats rör främst förslagen avseende de kvalificerade säkerhetsärendena.

Några remissinstanser*, Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Skåne län, Lunds universitet, Juridiska fakulteten, och Sveriges Advokatsamfund* har anfört att artikel 64 i EG-fördraget inte kan tolkas på så sätt att det går att göra undantag från rätten till domstolsprövning i asylprocedurdirektivet. *Justitiekanslern* instämmer i regeringens bedömning i fråga om förslagets förenlighet med gemenskapsrätten och anför att artikel 64 i EG-fördraget rimligen måste medge ett begränsat undantag från asylprocedurdirektivets krav, bl.a. när det gäller rätten till domstolsprövning. *Migrationsverket* och *Säkerhetspolisen* har anfört att det kan ifrågasättas om EU överhuvudtaget, inom ramen för befintliga fördrag, har befogenhet att i direktivform reglera frågor som avser medlemsstaternas inre säkerhet.

Regeringsrättens ledamöter, Länsrätten i Stockholms län och *Länsrätten i Skåne län* ifrågasätter lämpligheten av att använda rättsprövning i ärenden med så stort inslag av diskretionär prövning som säkerhetsärenden. Flera remissinstanser, *Regeringsrättens ledamöter, Kammarrätten i Stockholm* och *Sveriges Advokatsamfund* har anfört att rättsprövning av utvisningsärenden enligt lagen om särskild utlänningskontroll bör regleras i lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut (rättsprövningslagen). Regeringsrättens ledamöter anför vidare att vad regeringen har anfört i remissen inte ger ledamöterna skäl att frångå sin inställning att det inte är lämpligt att endast låta EES-medborgare och deras familjemedlemmar rätt till domstolsprövning. *Länsrätten i Skåne län* anför att det finns skäl att ställa sig frågan om det lämpliga i att göra rätten till överprövning i domstol beroende av om den

enskilde är EES-medborgare eller inte. Det kan också ifrågasättas om det är ändamålsenligt att införa ytterligare en instans av det skälet att ett ärende rör en EES-medborgare. *Länsrätten i Göteborg* anser att EES-medborgares möjlighet att begära rättsprövning av regeringen beslut får anses i tillräcklig grad uppfylla kravet på domstolsprövning.

Kammarrätten i Stockholm tillstyrker förslaget att säkerhetsärenden ska prövas i samma ordning som gäller för andra utlänningsärenden enligt utlänningslagen men avstyrker förslaget om att särskilt kvalificerade säkerhetsärenden ska handläggas enligt lagen om särskild utlänningskontroll och att lagen utvidgas på ett sådant sätt att detta ska gälla även ärenden som innefattar prövning om uppehållstillstånd m.m. Kammarrätten föreslår att asylfrågan i dessa fall ska prövas separat i domstol enligt utlänningslagens regler. Kammarrätten anser att det finns en påtaglig risk för att flertalet säkerhetsärenden kommer att handläggas enligt lagen om särskild utlänningskontroll. *Länsrätten i Stockholms län* har förståelse för att särskilt kvalificerade säkerhetsärenden bör kunna prövas av regeringen, som är ytterst ansvarig för rikets säkerhet. Länsrätten anser dock att det föreslagna systemet med två processordningar för säkerhetsärenden är tämligen svåröverskådligt. *Länsrätten i Göteborg* anser att det är ändamålsenligt att särskilja de mest kvalificerade säkerhetsärendena för handläggning enligt lagen om särskild utlänningskontroll och att regeringen är sista instans att pröva dessa ärenden. *Justitiekanslern* har inga synpunkter på förslaget att även ärenden om uppehållstillstånd m.m. ska handläggas enligt lagen om särskild utlänningskontroll när Säkerhetspolisen ansöker om utvisning enigt den lagen. Justitiekanslern godtar förslaget att särskilt kvalificerade säkerhetsärenden förbehålls regeringen.

Enligt *Säkerhetspolisen* innebär förslaget att Säkerhetspolisen inte kommer att kunna driva säkerhetsärenden avseende EES-medborgare effektivt och i vissa fall inte alls eftersom Säkerhetspolisen har begränsade möjligheter att lämna underrättelseinformation till andra förvaltningsmyndigheter och domstolar. Det borde enligt Säkerhetspolisen kunna gå att göra undantag även från rörlighetsdirektivet eftersom medlemsstaterna inte har överfört kompetens som gäller den nationella säkerheten till unionen. *Rikspolisstyrelsen* har för egen del inget att erinra mot de förslag som läggs fram men ställer sig bakom de synpunkter som framförts av Säkerhetspolisen.

Lunds universitet, Juridiska fakulteten avstyrker förslaget beträffande de kvalificerade säkerhetsärendena. *Sveriges Advokatsamfund* är av uppfattningen att samtliga säkerhetsärenden bör prövas av Migrationsöverdomstolen som sista instans. Vidare anser samfundet att det inte är tillräckligt preciserat vilka ärenden som är att beteckna som särskilt kvalificerade säkerhetsärenden.

Skälen för regeringens förslag

En utökad rätt till domstolsprövning

Som framgår ovan handläggs ärenden med säkerhetsaspekter enligt både utlänningslagen och lagen om särskild utlänningskontroll. Migrations-

verket fattar beslut i första instans enligt båda lagarna. Möjligheten för den enskilde att få sin sak prövad av domstol i ärenden som rör myndighetsutövning utgör en grundläggande rättssäkerhetsgaranti i svensk rätt. Regeringen anser därför att utgångspunkten måste vara att Migrationsverkets beslut i säkerhetsärenden i så stor utsträckning som möjligt ska kunna prövas av domstol.

Den aktuella ärendegruppen innefattar ett brett spektrum av ärenden där säkerhetsaspekter gör sig gällande med olika styrka. I utlänningslagen definieras säkerhetsärenden som ärenden där Säkerhetspolisen av skäl som rör rikets säkerhet eller allmän säkerhet motsätter sig att en utlänning beviljas uppehållstillstånd i Sverige eller förordar att utlänningen avvisas eller utvisas eller att utlänningens uppehållstillstånd återkallas. Redan av denna definition framgår att säkerhetsärenden rymmer allt från mycket känsliga frågor om rikets säkerhet till mer allmänna frågor om säkerhet. Ärendena kan röra internationell terrorism, flyktingspionage, personer i exil från störtade diktaturer eller ärenden som har betydelse för Sveriges relationer med andra länder. Även i säkerhetsärenden som handläggs enligt lagen om särskild utlänningskontroll varierar säkerhetsaspekterna. En utlänning kan utvisas enligt lagen om särskild utlänningskontroll om det behövs med hänsyn till rikets säkerhet eller om det med hänsyn till vad som är känt om utlänningens tidigare verksamhet och övriga omständigheter kan befaras att han kommer att begå eller medverka till terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott eller försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott. Komplexiteten och känsligheten från säkerhetssynpunkt varierar beroende på vilka säkerhetsintressen som gör sig gällande i ett ärende. Vissa ärenden kräver känsliga utrikespolitiska bedömningar och andra innehåller känslig information om Säkerhetspolisens verksamhet. Regeringen anser att flertalet säkerhetsärenden bör kunna överprövas i domstol på samma sätt som andra utlänningsärenden.

Vissa säkerhetsärenden är emellertid av sådan karaktär att deras utgång har särskilt stor betydelse för den nationella säkerheten. En del av dessa ärenden handläggs enligt nuvarande ordning enligt utlänningslagen medan andra prövas enligt lagen om särskild utlänningskontroll. Det är i dessa ärenden naturligt att regeringen har en roll, särskilt mot bakgrund av regeringens övergripande ansvar för rikets säkerhet. För dessa kvalificerade säkerhetsärenden bör även i fortsättningen regeringen vara överinstans. Därmed säkerställs regeringens möjlighet att fullgöra sitt ansvar för rikets säkerhet. Det rör sig i första hand om sådana ärenden där den inre säkerheten är utsatt för allvarligt hot. Det kan vara ärenden som rör utlänningar med starka kopplingar till organisationer som utövar våld och annan brottslighet för politiska syften. Det kan vidare röra sig om ärenden som rör personer som agerar i nätverk eller strukturer med ideologiska band till kända terroristorganisationer. Även ärenden som rör företrädare för icke-demokratiska regimer som har tagit sin tillflykt till Sverige kan innebära ett allvarligt hot mot den inre säkerheten i Sverige. Undantagsvis kan även andra ärenden vara av en sådan karaktär att regeringen bör vara överinstans. I ett enskilt ärende är det uppgifter om den enskildes egna aktiviteter och verksamhet som kommer att ha störst betydelse för bedömningen om ett ärende är kvalificerat eller inte. Att

konstatera att en person tillhör en viss organisation kan normalt inte vara tillräckligt för att bedöma om han eller hon utgör en säkerhetsrisk. Med hänsyn till att säkerhetsbedömningen måste göras med utgångspunkt från förhållandena i varje enskilt fall bör någon sådan ytterligare precisering av vilka ärenden som ska vara kvalificerade som *Advokatsamfundet* efterfrågar inte ske. De kvalificerade säkerhetsärendena bör handläggas enligt lagen om särskild utlänningskontroll, vilket fordrar att kriterierna för utvisning enligt den lagen justeras. Övriga säkerhetsärenden bör handläggas enligt utlänningslagen. *Kammarrätten i Stockholm* har uttalat att det finns en risk för att flertalet säkerhetsärenden kommer att handläggas enligt lagen om särskild utlänningskontroll. Regeringen bedömer inte att den risken är särskilt stor. Kriterierna i 1 § LSU bör skärpas så att utvisning endast kan ske om det är särskilt påkallat med hänsyn till rikets säkerhet eller om det med hänsyn till vad som är känt om utlänningens tidigare verksamhet och övriga omständigheter kan befaras att han eller hon kommer att begå eller medverka till terroristbrott talar i sig emot en sådan utveckling. För att utvisning ska få ske måste det alltså endera vara särskilt påkallat av hänsyn till rikets säkerhet eller så måste det befaras att utlänningen kommer att begå eller medverka till terroristbrott. Dessutom är det regeringen som ytterst ansvarar för att de ärenden som handläggs enligt lagen om särskild utlänningskontroll uppfyller kriterierna i 1 §. För att eventuellt uppkomna frågor om uppehållstillstånd, statusförklaring och resedokument ska kunna prövas samlat med frågan om utvisning bör regleringen för de kvalificerade säkerhetsärendena gälla även ärenden som innefattar ansökningar om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument. Detsamma bör gälla ärenden som rör sådana ansökningar avseende en utlänning som redan är utvisad enligt lagen om särskild utlänningskontroll. En sådan ordning får till följd att det även kan finnas behov av att kunna tillämpa de förvarsgrunder som finns i utlänningslagen i ärenden som handläggs enligt lagen om särskild utlänningskontroll, t.ex. utredningsförvar. I avsnitten 7.2.2 och 7.3.2 föreslås att bestämmelser om uteslutande från flyktingskap m.m. ska införas i utlänningslagen. En utlänning som utgör en säkerhetsrisk kan därför vara utesluten från att erhålla asyl. Det är därför inte möjligt att, på sätt som *Kammarrätten i Stockholm* har förordat, pröva asylfrågan separat eftersom säkerhetsaspekterna kan ha direkt betydelse för asylfrågan.

Utredningen har föreslagit att Migrationsverkets beslut i säkerhetsärenden enligt utlänningslagen ska kunna överklagas direkt till Migrationsöverdomstolen. Som skäl för detta har anförts att det regelmässigt förekommer känsliga uppgifter i dessa ärenden och att Säkerhetspolisen ofta är beroende av utländska uppgiftslämnares medgivanden för att kunna använda uppgifterna. Utredningen gör bedömningen att möjligheten att få sådana medgivanden ökar om kretsen av svenska myndigheter som ska behandla uppgifterna hålls begränsad. Av *Säkerhetspolisens* remissyttrande framgår dock att det saknar betydelse för möjligheten att utnyttja information från andra länders säkerhets- och underrättelsetjänster om överklagandet kan prövas av en eller två instanser då den s.k. tredjepartsregeln innebär att uppgifterna överhuvudtaget inte kan lämnas till domstol. Som skäl för att Migrationsverkets beslut ska kunna överklagas direkt till Migrations-

överdomstolen har utredningen också angett att säkerhetsärenden ofta är brådskande, vilket även *Sieps* har påpekat i sitt remissvar. Regeringen har ingen annan uppfattning men anser inte att omständigheterna är sådana att detta förhållande bör föranleda en särskild instansordning för dessa ärenden. Säkerhetsärenden ska handläggas skyndsamt hos Migrationsverket och mål om avvisning eller utvisning är s.k. förtursmål hos domstolarna (1 kap. 13 § och 16 kap. 4 § UtlL). Det åligger verket och domstolarna att se till att dessa ärenden handläggs med den skyndsamhet som krävs. Migrationsverkets beslut i säkerhetsärenden enligt utlänningslagen bör därför kunna överklagas till migrationsdomstol och migrationsdomstolens beslut kunna överklagas till Migrationsöverdomstolen. I enlighet med vad som gäller i andra ärenden enligt utlänningslagen bör överklagande till Migrationsöverdomstolen omfattas av systemet med prövningstillstånd.

Asylprocedurdirektivet och artikel 64 i EG-fördraget

En asylsökande ska enligt artikel 39.1 a i direktivet ha rätt till ett effektivt rättsmedel inför domstol mot ett beslut som fattats om en asylansökan. Direktivet innehåller inte något uttryckligt undantag för ärenden som har betydelse för nationell säkerhet eller allmän ordning när det gäller rätten att överklaga beslut till domstol. Det kan därför sättas i fråga om direktivet tillåter en ordning där regeringen är den enda instans som kan överpröva Migrationsverkets beslut i fråga om en asylansökan. Artikel 64 i EG-fördraget innebär en begränsning av EU:s kompetens när det gäller medlemsstaternas ansvar för att upprätthålla lag och ordning och skydda den inre säkerheten. *Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Skåne län* och *Lunds universitet* har anfört att artikel 64 i EG-fördraget inte kan tolkas på så sätt att det går att göra undantag från rätten till domstolsprövning i direktivet.

I beaktandesats 28 i direktivet anges att direktivet i enlighet med artikel 64 i EG-fördraget inte påverkar medlemsstaternas ansvar för att upprätthålla lag och ordning och skydda den inre säkerheten.

Åtgärder som rör visering, asyl, invandring och annan politik som rör fri rörlighet för personer beslutas enligt EG-fördragets avdelning IV, det vill säga inom ramen för det EG-rättsliga samarbetet i den första pelaren. Enligt artikel 64.1 i EG-fördraget ska denna avdelning dock inte påverka medlemsstaternas ansvar för att upprätthålla lag och ordning och skydda den inre säkerheten. Det innebär att medlemsstaternas rättigheter och skyldigheter som följer av det exklusiva ansvaret för lag och ordning och inre säkerhet inte inskränks av bestämmelser som är antagna med stöd av avdelning IV i fördraget. Att det ankommer på medlemsstaterna att besluta om lämpliga åtgärder för att säkerställa inre och yttre säkerhet framgår t.ex. av EG-domstolens dom i mål C-273/97 Angela Maria Sirdar mot The Army Board och Secretary of State for Defence, REG 1999 I-07403 (se även mål 222/84 Marguerite Johnston mot Chief Constable of the Royal Ulster Constabulary, REG 1986 s. 01651, svensk specialutgåva s. 00597 och mål C-285/98 Tanja Kreil mot Förbundsrepubliken Tyskland, REG 2000 I-00069). Primärrätten, dvs. fördragstexten och EG-domstolens tolkning av denna, gäller före sekundärrätten,

dvs. bestämmelser antagna av EU:s institutioner såsom direktiv och förordningar. Artikel 64 i EG-fördraget kan därmed i vissa fall medföra att bestämmelser i sekundärrätten inte kan tillämpas även om de är gynnande för enskilda.

Det saknas praxis från EG-domstolen om den närmare räckvidden av artikel 64 i EG-fördraget. Enligt regeringens bedömning kan medlemsstaterna med stöd av artikel 64 i EG-fördraget endast göra undantag från sådana bestämmelser i sekundärrätten som innebär rättigheter för enskilda eller skyldigheter för staten gentemot enskilda, om detta är nödvändigt för att upprätthålla lag och ordning och skydda den inre säkerheten. Artikel 64 i EG-fördraget ska således inte enligt regeringens mening tolkas så att asylprocedurdirektivet överhuvudtaget inte är tillämpligt på säkerhetsärenden. Inte heller ger artikel 64 i EG-fördraget utrymme att införa något generellt undantag från den enskildes rätt till domstolsprövning för säkerhetsärenden.

Som redan nämnts anser regeringen att Migrationsverkets beslut i säkerhetsärenden i så stor utsträckning som möjligt ska kunna prövas av domstol men att en begränsad del av säkerhetsärendena är av sådan kvalificerad art att regeringen bör vara enda överinstans. Med hänsyn till att undantaget från rätten till domstolsprövning enbart gäller en särskild och begränsad kategori av ärenden där säkerhetsaspekten är särskilt kvalificerad är förslaget enligt regeringens mening förenligt med gemenskapsrätten. Flera remissinstanser, däribland *Justitiekanslern* och *Migrationsverket*, instämmer i den bedömningen. Det nya fördraget och rättighetsstadgan innebär ingen förändring i detta avseende.

Rörlighetsdirektivet och EES-medborgare

En EES-medborgare eller en familjemedlem till en sådan medborgare kan bli utvisad enligt lagen om särskild utlänningskontroll. Om en sådan utvisning aktualiseras måste hänsyn tas till rättssäkerhetsgarantierna i artiklarna 15 och 31 i rörlighetsdirektivet. Artiklarna innebär att EES-medborgare och deras familjemedlemmar har rätt till domstolsprövning i fråga om beslut som begränsar deras fria rörlighet. För att lagen om särskild utlänningskontroll ska uppfylla rättssäkerhetsgarantierna i rörlighetsdirektivet har utredningen föreslagit att EES-medborgare och deras familjemedlemmar ska kunna begära rättsprövning av regeringens beslut.

Migrationsverket och *Säkerhetspolisen* har ställt sig tveksamma till om EU, inom ramen för befintliga fördrag, har befogenhet att i direktivform reglera frågor som avser medlemsstaternas inre säkerhet. Det måste, enligt Säkerhetspolisen, med hänvisning till medlemsstaternas ansvar för nationell säkerhet vara möjligt att göra undantag även från rörlighetsdirektivet på så sätt att en EES-medborgares rätt att uppehålla sig på en annan medlemsstats territorium inte behöver prövas i domstol. Som nämns ovan är det regeringens uppfattning att regeringen bör vara sista instans för kvalificerade säkerhetsärenden. Endast när Sveriges internationella åtaganden kräver något annat bör avsteg från denna ordning göras. Enligt rörlighetsdirektivet ska EES-medborgare och deras familjemedlemmar ges möjlighet att få ett beslut som inskränker deras

rätt till fri rörlighet prövat av en domstol. Även om det ankommer på medlemsstaterna att reglera frågor som rör upprätthållande av inre säkerhet ska medlemsstaterna beakta gemenskapsrätten vid utövandet av dessa befogenheter. Såvitt avser fri rörlighet för unionsmedborgare har EG-domstolen avgjort mål med säkerhetsaspekter. I målen C-65/95 och C-111/95 The Queen mot Secretary of State for the Home Department, ex parte Mann Singh Shingara (C-65/95) och ex parte Abbas Radiom (C-111/95) som rör rådets direktiv 64/221/EEG[50] som ersatts av rörlighetsdirektivet uttalade domstolen att en medborgare i en medlemsstat som med hänsyn till allmän ordning eller säkerhet har förvägrats inresa i en annan medlemsstat ska ha tillgång till rättsmedel enligt artikel 8 i direktivet (REG 1997 s. I-3343). (Se även EG-domstolens dom i mål C-175/94 The Queen mot Secretary of State for the Home Department, ex parte John Gallagher, REG 1995 s. I-4253.) Mot den bakgrunden och med hänsyn till den särskilda ställning unionsmedborgare, och i viss mån EES-medborgare, och deras familjemedlemmar har genom Sveriges anslutning till den Europeiska unionen anser regeringen att det inte skulle vara förenligt med rörlighetsdirektivets krav att undanta EES-medborgare och deras familjemedlemmar från rätten till domstolsprövning.

Regeringsrättens ledamöter och *Länsrätten i Skåne Län* anser inte att lagen om särskild utlänningskontroll lämpar sig för rättsprövning. *Regeringsrättens ledamöter* har anfört att det bör undvikas att rättsprövningsinstitutet används för att tillgodose krav på domstolsprövning i olika grupper av ärenden där en sådan krävs enligt Sveriges internationella åtaganden. Enligt artikel 31.3 i rörlighetsdirektivet ska domstolsprövningen göra det möjligt att granska beslutets laglighet samt de fakta och omständigheter som ligger till grund för den föreslagna åtgärden. Domstolsprövningen ska även garantera att beslutet inte är oproportionerligt. Prövningsramen för rättsprövning framgår av 7 § rättsprövningslagen. Enligt den bestämmelsen ska regeringens beslut upphävas om Regeringsrätten finner att det strider mot någon rättsregel på det sätt som sökanden har angett eller som klart framgår av omständigheterna. Detta gäller dock inte om det är uppenbart att felet saknar betydelse för avgörandet. Rättsprövning är således inte endast en ren laglighetsprövning, utan kan omfatta även faktabedömning och bevisvärdering. Av bestämmelserna om utvisning av EES-medborgare och sådana medborgares familjemedlemmar på grund av allmän ordning och säkerhet i rörlighetsdirektivet och utlänningslagen följer att en förutsättning för att ett beslut att utvisa en sådan person ska kunna fattas är att beslutet är proportionerligt.

Enligt regeringens bedömning är rättsprövningsförfarandet tillräckligt för att tillgodose rörlighetsdirektivets krav på domstolsprövning. När det gäller tillämpningsområdet för rättsprövning har i förarbetena till rättsprövningslagen anförts bl.a. att systemet med rättsprövning visserligen har tillkommit för att tillgodose Europakonventionens krav,

[50] Rådets direktiv 64/221/EEG av den 25 februari 1964 om samordningen av särskilda åtgärder som gäller utländska medborgares rörlighet och bosättning som är berättigade med hänsyn till allmän ordning, säkerhet och hälsa (EGT 56, 4.4.1964, s. 850-857).

men att det vid en samlad bedömning ändå framstår som mest ändamålsenligt att i ett sammanhang reglera möjligheterna till överprövning av regeringsbeslut i annan ordning än genom resning (prop. 2005/06:56 s. 17). Regeringen anser inte att det finns skäl att göra en annan bedömning i fråga om regeringens beslut enligt lagen om särskild utlänningskontroll. Sådana beslut bör därför kunna prövas av Regeringsrätten genom rättsprövning.

Regeringsrättens ledamöter och *Länsrätten i Skåne Län* har anfört att det kan ifrågasättas om det är lämpligt att i en i övrigt enhetlig reglering låta personers medborgarskap avgöra möjligheten att få tillgång till domstolsprövning.Med hänsyn till den särställning som EES-medborgare och deras familjemedlemmar har jämfört med andra utländska medborgare anser regeringen att det är rimligt att ge dem en rätt till domstolsprövning även om en sådan rätt inte tillkommer andra utländska medborgare. EES-medborgare och sådana medborgares familjemedlemmar har redan givits vissa andra rättigheter som inte tillkommer andra, t.ex. rätten att överklaga Migrationsverkets beslut om visering (14 kap. 3 § UtlL) och rätten till muntlig förhandling i migrationsdomstolen (16 kap. 5 § UtlL). Regeringen anser därför att EES-medborgare och deras familjemedlemmar bör ges en rätt till domstolsprövning av utvisningsbeslut enligt lagen om särskild utlänningskontroll.

Mot den angivna bakgrunden anser regeringen, i likhet med utredningen, att en EES-medborgare eller en sådan medborgares familjemedlem som utvisas av regeringen bör ha möjlighet att hos Regeringsrätten ansöka om rättsprövning. I utkastet till lagrådsremiss föreslogs att rättsprövningen i dessa fall skulle regleras genom särskilda bestämmelser i lagen om särskild utlänningskontroll. *Regeringsrättens ledamöter, Kammarrätten i Stockholm* och *Sveriges Advokatsamfund* har anfört att rättsprövning av utvisningsärenden enligt lagen om särskild utlänningskontroll bör regleras i rättsprövningslagen. Regeringen delar denna uppfattning och föreslår därför att frågan om rättsprövning av ett beslut om utvisning av en EES-medborgare eller en sådan medborgares familjemedlem enligt lagen om särskild utlänningskontroll ska regleras i rättsprövningslagen. Regeringens beslut gäller även om en ansökan om rättsprövning har gjorts (5 § rättsprövningslagen). Regeringsrätten kan dock enligt samma paragraf besluta om inhibition. En sådan ordning är förenlig med de krav på förfarandet som ställs upp i artikel 31.2 i rörlighetsdirektivet.

En ansökan om rättsprövning ska enligt 4 § rättsprövningslagen ha kommit in till Regeringsrätten senast tre månader från dagen för beslutet. Det är av särskild vikt att säkerhetsärenden handläggs skyndsamt. Regeringen föreslår därför att en ansökan om rättsprövning av ett beslut om utvisning enligt lagen om särskild utlänningskontroll ska ha kommit in till Regeringsrätten senast tre veckor från det att regeringen beslutat om utvisning.

Det är Säkerhetspolisen som ansvarar för verkställighet av utvisningsbeslut enligt lagen om särskild utlänningskontroll. På samma sätt som enligt nuvarande ordning ska Säkerhetspolisen anses vara handläggande myndighet för förvarsfrågor när Säkerhetspolisen har tagit emot ett ärende för verkställighet. Regeringsrätten kommer således inte att ha

ansvar för förvarsfrågorna i samband med handläggningen av en ansökan om rättsprövning.

8.8.2 Möjlighet att bevilja tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt lagen om särskild utlänningskontroll

Regeringens förslag: Om ett beslut om utvisning har meddelats enligt lagen om särskild utlänningskontroll och det föreligger hinder mot att verkställa beslutet ska den beslutande myndigheten, förutom möjligheten att förordna att verkställighet tills vidare inte får ske (inhibition), ha möjlighet att bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Utvisningsbeslutet får inte verkställas under den tid ett uppehållstillstånd gäller. Migrationsverkets beslut i fråga om tidsbegränsat uppehållstillstånd ska kunna överklagas till regeringen.

Utvisningsbeslutet ska omprövas när det tidsbegränsade uppehållstillståndet löper ut.

Utredningens förslag: Utredningen har inte lämnat något förslag i denna del.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna avseende utkastet till lagrådsremiss: *Säkerhetspolisen* tillstyrker att det ska finnas en möjlighet att bevilja tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt LSU. *Riksdagens ombudsmän (JO)* har anfört att det enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer normalt endast är den myndighet som fattat beslut i första instans som har rätt att ompröva sina beslut. *Migrationsverket* har anfört att man bör överväga att införa en möjlighet att bevilja permanent uppehållstillstånd innan ett utvisningsbeslut enligt lagen om särskild utlänningskontroll preskriberas, t.ex. om utlänningen inte längre är av intresse för Säkerhetspolisen.

Skälen för regeringens förslag

Nuvarande ordning

Om ett beslut om utvisning har fattats enligt lagen om särskild utlänningskontroll och det föreligger ett sådant verkställighetshinder som anges i 12 kap. 1, 2 eller 3 § UtlL eller om beslutet av någon annan särskild anledning inte bör verkställas, ska den beslutande myndigheten enligt 10 § första stycket LSU förordna om inhibition av utvisningsbeslutet. Utvisningsbeslutet och förordnandet om inhibition ska prövas på nytt av den beslutande myndigheten när det finns skäl till det. Så länge utvisningsbeslutet fortfarande gäller men inte har kunnat verkställas ska Säkerhetspolisen före utgången av varje kalenderår efter det då beslutet meddelades, anmäla hos den beslutande myndigheten huruvida det finns skäl för prövning av beslutet. Migrationsverkets beslut i fråga om inhibition kan överklagas till regeringen. Vid ett överklagande ska handlingarna skyndsamt lämnas över till Migrationsöverdomstolen som med eget yttrande ska lämna handlingarna vidare till regeringen. I yttrandet ska särskilt anges om det finns hinder enligt 12 kap. 1, 2 eller

3 § UtlL mot att beslutet verkställs. Om det enligt Migrationsöverdomstolen finns sådant hinder mot verkställighet ska regeringen besluta om inhibition. Om det inte är uppenbart obehövligt ska Migrationsöverdomstolen hålla muntlig förhandling innan den yttrar sig.

Tidsbegränsat uppehållstillstånd

För att undvika att personer vistas i Sverige utan tillstånd när ett beslut om avvisning eller utvisning inte kan verkställas finns en bestämmelse i 5 kap. 11 § UtlL som ger en möjlighet att i sådana fall bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Bestämmelsen är tillämplig om det före ett avvisnings- eller utvisningsbeslut visar sig att ett sådant beslut inte skulle vara möjligt att verkställa under en längre tid. Bestämmelsen kan också tillämpas om den beslutande myndigheten eller domstolen bedömer att avvisning eller utvisning bör ske men att ett längre rådrum än vad som medges i normalfallet krävs för verkställighet. Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd kan då meddelas samtidigt med ett avlägsnandebeslut. Avlägsnandebeslutet får verkställas när tiden för uppehållstillståndet har löpt ut. Regeringen anser att det på motsvarande sätt bör finnas en möjlighet för den beslutande myndigheten att bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för en person som utvisats enligt lagen om särskild utlänningskontroll. Den möjligheten bör företrädesvis användas i de fall där verkställighetshindret kan antas bestå under en längre tid. I de fall där verkställighetshindret kan förväntas bestå under endast en kortare tid bör utvisningsbeslutet i stället inhiberas.

Migrationsverket har anfört att det kan finnas anledning att överväga om det ska finnas en möjlighet att bevilja permanent uppehållstillstånd innan ett utvisningsbeslut preskriberas. Regeringen anser inte att det är lämpligt att en person som omfattas av ett utvisningsbeslutenligt lagen om särskild utlänningskontroll ska kunna beviljas ett permanent uppehållstillstånd. Om utlänningen inte längre är av intresse från Säkerhetspolisens sida bör utvisningsbeslutet i stället omprövas och utlänningen beviljas uppehållstillstånd enligt utlänningslagens bestämmelser. Omprövning kan även aktualiseras efter det att ett beslut om utvisning har verkställts. Om en utlänning som är utvisad enligt lagen om särskild utlänningskontroll ansöker om uppehållstillstånd kan det t.ex. vara aktuellt för regeringen att ompröva ett utvisningsbeslut om den utvisade utlänningen på ett trovärdigt sätt tydligt markerat avståndstagande från tidigare verksamhet eller om det är klarlagt att den tidigare verksamheten inte längre existerar.

När utvisningsbeslutet prövas på nytt

Om ett utvisningsbeslut inte verkställs på grund av ett förordnande om inhibition ska beslutet enligt 10 § andra stycket LSU prövas på nytt av den beslutande myndigheten när det finns skäl till det. Uppkommer helt ändrade förutsättningar kan utvisningsbeslutet upphävas. Denna möjlighet bör även finnas i den situationen att ett utvisningsbeslut har förenats med ett beslut om tidsbegränsat uppehållstillstånd. När ett tidsbegränsat uppehållstillstånd har beviljats bör dock den nya prövningen

alltid göras av Migrationsverket. Regeringen föreslår därför att ett utvisningsbeslut som är förenat med ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska prövas på nytt av Migrationsverket när tiden för uppehållstillståndet löper ut. Om utvisningsbeslutet ska bestå och det fortfarande föreligger hinder mot verkställighet när tillståndet löper ut kan utlänningen återigen beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Migrationsverkets beslut i fråga om tidsbegränsat uppehållstillstånd bör, i enlighet med vad som gäller för inhibition, kunna överklagas till regeringen.

8.8.3 Beslut om anmälningsplikt och om tillämpning av reglerna om tvångsmedel efter beslut om utvisning

Regeringens förslag: Har ett beslut om utvisning som har vunnit laga kraft inte förenats med ett beslut om anmälningsplikt eller ett beslut att tillämpa reglerna om tvångsmedel enligt 19–22 §§ LSU, ska Migrationsverket på ansökan av Säkerhetspolisen kunna besluta om sådana åtgärder. Motsvarande ska gälla sådana beslut om avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen som inte kan verkställas om det föreligger sådana omständigheter beträffande utlänningen som avses i 1 § 1 eller 2 LSU. Migrationsverkets beslut ska kunna överklagas till regeringen. Överklagas Migrationsverkets beslut ska verket skyndsamt lämna över handlingarna i ärendet till Migrationsöverdomstolen som ska hålla muntlig förhandling i ärendet, om en sådan inte är uppenbart obehövlig. Domstolen ska därefter med eget yttrande överlämna ärendet till regeringen.

Beslut om anmälningsplikt eller beslut att tillämpa reglerna om tvångsmedel enligt 19–22 §§ LSU ska också kunna meddelas om ett utvisningsbeslut inte verkställs på grund av att utlänningen beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd.

Regeringen ska vidare kunna besluta om anmälningsplikt och att tillämpa reglerna om tvångsmedel enligt 19–22 §§ LSU i samband med att regeringen beslutar om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd i ett verkställighetsärende.

Innan regeringen fattar ett beslut om anmälningsplikt som första instans ska yttrande inhämtas från Migrationsöverdomstolen. Migrationsöverdomstolen ska, innan den yttrar sig, hålla muntlig förhandling om en sådan inte är uppenbart obehövligt.

Utredningens förslag: Utredningen har inte lämnat något förslag i denna del.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna avseende utkastet till lagrådsremiss: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag: Om ett utvisningsbeslut enligt lagen om särskild utlänningskontroll inte ska verkställas på grund av inhibition får den myndighet som har beslutat om utvisning besluta om anmälningsplikt (11 § första stycket LSU). Om utvisningsbeslutet grundas på 1 § 2 LSU, dvs. om det med hänsyn till vad som är känt om utlänningens tidigare verksamhet och övriga omständigheter kan befaras

att utlänningen kommer att begå eller medverka till terroristbrott enligt 2 § lagen om straff för terroristbrott eller försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott, får myndigheten också besluta om tillämpning av reglerna om tvångsmedel i 19 –22 §§ LSU. Beslut om anmälningsplikt och om tillämpning av reglerna om tvångsmedel får även fattas om ett beslut om avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen inte kan verkställas och Säkerhetspolisen anmält att det föreligger sådana omständigheter beträffande utlänningen som avses i 1 § 1 eller 2 LSU (11 § andra stycket LSU).

Har ett beslut om anmälningsplikt eller ett beslut om tillämpning av reglerna om tvångsmedel enligt 19-–22 §§ LSU inte meddelats i samband med utvisningsbeslutet kan det ibland finnas anledning att besluta om sådana åtgärder i efterhand. Enligt nuvarande ordning är det den myndighet som har beslutat om utvisning som kan meddela ett sådant beslut. Det är enligt regeringens mening i många fall mer ändamålsenligt att Migrationsverket meddelar ett sådant beslut, t.ex. om lång tid förflutit mellan utvisningsbeslutet och behovet av att besluta om anmälningsplikt eller om tillämpning av reglerna om tvångsmedel i 19–22 §§ LSU. Regeringen föreslår därför att Migrationsverket, som första instans, på ansökan av Säkerhetspolisen ska kunna besluta om anmälningsplikt eller om tillämpning av reglerna om tvångsmedel i 19–22 §§ LSU även när regeringen eller en domstol har beslutat om utvisning. Frågan om behov av anmälningsplikt och tillämpning av reglerna om tvångsmedel i 19–22 §§ LSU uppkommer ofta samtidigt. Enligt regeringens mening bör Migrationsverket därför också kunna besluta om sådana tvångsmedel även när regeringen eller domstol har beslutat om utvisning. Motsvarande ordning bör gälla om beslut om avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen inte kan verkställas och det föreligger sådana omständigheter beträffande utlänningen som avses i 1 § 1 eller 2 LSU.

Migrationsverkets beslut om anmälningsplikt eller om tillämpning av reglerna om tvångsmedel bör kunna överklagas till regeringen. Om Migrationsverkets beslut överklagas bör Migrationsöverdomstolen yttra sig i ärendet och inför yttrandet hålla muntlig förhandling, om en sådan inte är uppenbart obehövlig. Bestämmelserna om anmälningsplikt och om att tillämpa reglerna om tvångsmedel i 19-22 §§ LSU bör kunna tillämpas även när utlänningen har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 10 § LSU.

Om regeringen i ett verkställighetsärende kommer fram till att det föreligger verkställighetshinder kan regeringen besluta om inhibition eller, enligt vad som föreslås i avsnitt 8.8.2, om tidsbegränsat uppehållstillstånd. Det är lämpligt att regeringen kan besluta om anmälningsplikt eller tillämpning av reglerna om tvångsmedel i 19–22 §§ LSU i samband med beslutet om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd. En sådan möjlighet bör därför införas. Innan regeringen som första instans fattar beslut om anmälningsplikt, bör regeringen inhämta ett yttrande från Migrationsöverdomstolen. Migrationsöverdomstolen bör inför yttrandet hålla muntlig förhandling, om inte en sådan är uppenbart obehövlig.

8.8.4 Övriga processuella frågor

Regeringens förslag: Avslår Migrationsverket en ansökan om utvisning enligt lagen om särskild utlänningskontroll och utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument, ska ett överklagande från utlänningen handläggas enligt utlänningslagen om Säkerhetspolisen inte överklagar Migrationsverkets beslut.

Innebär regeringens beslut att en utlänning inte ska utvisas enligt lagen om särskild utlänningskontroll och utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument, får regeringen överlämna ärendet i dessa delar till Migrationsverket för prövning enligt utlänningslagen.

Om det under handläggningen av ett mål i en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen framkommer att det rör sig om ett säkerhetsärende ska domstolen undanröja det överklagade avgörandet och överlämna målet till Migrationsverket för handläggning.

Om regeringen handlägger ett ärende om utvisning och utlänningen ansöker om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument ska regeringen upphäva det överklagade beslutet och överlämna ärendet till Migrationsverket för handläggning.

Endast en av migrationsdomstolarna ska vara behörig att pröva säkerhetsärenden enligt utlänningslagen.

Utredningens förslag: Har inte lämnat något förslag i denna del.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna avseende utredningens förslag: *Riksdagens ombudsmän* (*JO*) och *Hovrätten över Skåne och Blekinge* har anfört att den föreslagna processordningen för ärenden enligt lagen om särskild utlänningskontroll inte fullständigt uppfyller asylprocedurdirektivets krav på rätt till domstolsprövning eftersom en person som har fått rätt att stanna i Sverige i enlighet med utlänningslagens bestämmelser om uppehållstillstånd för flyktingar kan utvisas enligt lagen om särskild utlänningskontroll. *Sveriges ambassad i Sarajevo* anser att prövningen i Migrationsöverdomstolen bör tas om hand av en speciell enhet för att minska omfattningen av personer som befattar sig med säkerhetsärenden.

Remissinstanserna avseende utkastet till lagrådsremiss: *Länsrätten i Skåne län* anser att det med beaktande av säkerhetsärendenas särart och att de är få till antalet får anses ändamålsenligt att endast en migrationsdomstol ska vara behörig att pröva säkerhetsärenden. *Länsrätten i Göteborg* och *Sveriges advokatsamfund* anser inte att tillräckliga skäl har anförts för att handläggningen av säkerhetsärenden endast ska ske i en migrationsdomstol. *Länsrätten i Skåne län och Advokatsamfundet* anser att det inte är godtagbart att Säkerhetspolisen avgör vilka ärenden som ska prövas enligt lagen om särskild utlänningskontroll. *Säkerhetspolisen* anser att den föreslagna skrivningen inte tydliggör vilket processmaterial som ska lämnas till Migrationsverket om ett ärende enligt lagen om särskild utlänningskontroll av regeringen lämnas över för prövning enligt utlänningslagen. Enligt Säkerhetspolisen är det mycket viktigt för

myndighetens möjligheter att delge regeringen all tillgänglig information i ett kvalificerat säkerhetsärende att det kan säkerställas att denna information inte lämnas vidare till Migrationsverket. Säkerhetspolisen anför vidare att det förhöjda kravet för att utvisa någon med stöd av lagen om särskild utlänningskontroll kan medföra problem vid verkställigheten eftersom utvisningar enligt denna lag kan påverka risken för att den utvisade personen utsätts för omänsklig behandling m.m. *Länsrätten i Stockholms län* förordar att ett säkerhetsärende som ska prövas enligt utlänningslagen överlämnas till den behöriga migrationsdomstolen i stället för att domstolen undanröjer det överklagade avgörandet och överlämnar målet till Migrationsverket för ny handläggning. Enligt *Migrationsverket* finns det behov av att närmare utreda och belysa konsekvenserna av förslaget i olika avseenden särskilt då ett utvisningsbeslut har vunnit laga kraft. Migrationsverket anser att det bör övervägas om inte verket när det prövar en ansökan om uppehållstillstånd ska kunna meddela ett utvisningsbeslut i de fall verket inte anser att utvisning ska ske enligt 1 § LSU. Vidare anför Migrationsverket att det inte finns någon möjlighet för Säkerhetspolisen att överklaga verkets beslut enligt 12 kap. 18 § UtlL och att denna fråga bör utredas ytterligare.

Skälen för regeringens förslag

Prövning enligt utlänningslagen i vissa fall

Även om det som framgår av avsnitt 8.8.1 bör vara möjligt att pröva alla frågor som ingår i ett säkerhetsärende inom ramen för lagen om särskild utlänningskontroll, bör frågor om uppehållstillstånd, statusförklaring och resedokument i så stor utsträckning som möjligt handläggas enligt utlänningslagen. Om Säkerhetspolisen har ansökt om utvisning enligt lagen om särskild utlänningskontroll i ett ärende där även frågor om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument har aktualiserats och Migrationsverket avslår både Säkerhetspolisens och utlänningens ansökningar bör därför, om Säkerhetspolisen inte överklagar Migrationsverkets beslut, ett överklagande från utlänningen handläggas enligt utlänningslagen. Om Säkerhetspolisen överklagar Migrationsverkets beslut i ett sådant ärende som även rör frågor om uppehållstillstånd m.m. eller om Migrationsverket beslutat att utlänningen ska utvisas och utlänningen överklagar Migrationsverkets beslut bör regeringen, om förutsättningarna för utvisning enligt 1 § LSU inte anses uppfyllda, i samband med att ansökan om utvisning avslås kunna överlämna ärendet i övriga delar till Migrationsverket för prövning enligt utlänningslagen. En utlänning ska endast kunna utvisas med stöd av lagen om särskild utlänningskontroll om förutsättningarna i 1 § LSU är uppfyllda. Om Migrationsverket eller regeringen, vid prövningen av ett sådant LSU-ärende som innefattar både en ansökan om utvisning och en ansökan om uppehållstillstånd, inte finner att förutsättningarna för utvisning enligt 1 § LSU är uppfyllda och inte heller att det finns någon grund för uppehållstillstånd ska både ansökan om utvisning och ansökan om uppehållstillstånd avslås. Något utvisningsbeslut ska dock inte fattas enigt lagen om särskild utlänningskontroll. Ett utvisningsbeslut bör i ett

sådant fall fattas med stöd av utlänningslagens bestämmelser. Regeringen anser därför inte att det, som *Migrationsverket* föreslår, ska vara möjligt för Migrationsverket att meddela ett utvisningsbeslut enligt LSU i de fall verket inte anser att utvisning ska ske enligt 1 § LSU. Om en utlänning som ansökt om uppehållstillstånd inte utvisas med stöd av 1 § LSU men inte heller beviljas uppehållstillstånd saknar han eller hon rätt att vistas i Sverige och det ankommer då på Migrationsverket att fatta ett beslut om avvisning eller utvisning enligt bestämmelserna i 8 kap. UtlL.

Om regeringen inte delar Säkerhetspolisens uppfattning att ett säkerhetsärende är så kvalificerat att det ska handläggas enligt lagen om särskild utlänningskontroll är utgångspunkten att utlänningens ansökan om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument ska prövas enligt utlänningslagen. Ansökan kommer då att utgöra ett nytt ärende hos Migrationsverket och endast det processmaterial som bedöms vara av direkt betydelse för prövningen av frågan om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument bör lämnas över till Migrationsverket. Om Säkerhetspolisen anser att Migrationsverket av säkerhetsskäl ska avslå utlänningens ansökan får Säkerhetspolisen inom ramen för det nya ärendet ge in ett yttrande till verket och däri redogöra för de förhållanden som Säkerhetspolisen anser att Migrationsverket bör beakta. Det nya ärendet som handläggs av Migrationsverket kommer då att handläggas som ett säkerhetsärende enligt 1 kap. 7 § UtlL.

Handläggningen i migrationsdomstolen

Regeringen föreslår i avsnitt 8.8.1 att säkerhetsärenden enligt utlänningslagen ska handläggas enligt samma ordning som andra ärenden enligt utlänningslagen. Det måste emellertid beaktas att säkerhetsärendena i flera avseenden skiljer sig från andra utlänningsärenden. Det rör sig t.ex. om ett mycket litet antal ärenden. En fråga som inställer sig är om det finns anledning att endast låta en av migrationsdomstolarna ha behörighet att pröva säkerhetsärenden. Bland remissinstanserna finns delade uppfattningar i denna fråga. *Länsrätten i Skåne län* anser att endast en migrationsdomstol ska ha sådan behörighet medan *Länsrätten i Göteborg* och *Sveriges advokatsamfund* inte anser att det finns tillräckliga skäl för en sådan lösning. *Sveriges ambassad i Sarajevo* påpekar att det ofta förekommer uppgifter som är mycket känsliga ur sekretessynpunkt i säkerhetsärenden och förordar att handläggningen av sådana ärenden Enligt regeringens uppfattning är det med hänsyn till att endast en mycket liten del av de ärenden som handläggs enligt utlänningslagen är säkerhetsärenden en fördel ur kompetenssynpunkt om handläggningen av överklagade säkerhetsärenden kunde begränsas till en migrationsdomstol. Denna skulle kunna bygga upp och vidmakthålla den särskilda erfarenhet och kompetens som handläggningen av dessa mål kräver. Dessutom förekommer som ambassaden i Sarajevo påpekat ofta uppgifter som är mycket känsliga ur sekretessynpunkt i säkerhetsärenden. Mot den angivna bakgrunden anser regeringen, i likhet med Länsrätten i Skåne län, att endast en av migrationsdomstolarna ska vara behörig att pröva säkerhetsärenden.

När säkerhetsaspekter aktualiseras under handläggningen i migrationsdomstol

Det förekommer att Säkerhetspolisen först efter Migrationsverkets prövning av ett ärende får kännedom om ärendet eller på grund av ny information först då anser att det innehåller säkerhetsaspekter. Detta skapar problem om ärendet överklagats eftersom domstolen enligt nuvarande ordning inte är behörig att pröva säkerhetsärenden. Migrationsdomstolen ska i en sådan situation undanröja Migrationsverkets beslut och visa målet åter till Migrationsverket för fortsatt handläggning. Om det under handläggningen i Migrationsöverdomstolen framkommer att det rör sig om ett säkerhetsärende ska Migrationsöverdomstolen undanröja migrationsdomstolens beslut. Om utredningen i målet behöver kompletteras får Migrationsöverdomstolen även undanröja Migrationsverkets beslut och visa målet åter till Migrationsverket för fortsatt handläggning (16 kap. 8 § UtlL).

Det kommer även fortsättningsvis att finnas ett behov av en reglering i utlänningslagen för det fall att Säkerhetspolisen först under handläggning i överinstanserna gör gällande att ett ärende innehåller säkerhetsaspekter. En annan situation som kan uppkomma är att Säkerhetspolisen under domstolarnas handläggning av ärenden om uppehållstillstånd, statusförklaring och resedokument hos Migrationsverket ansöker om att utlänningen ska utvisas enligt lagen om särskild utlänningskontroll. I dessa fall kommer domstolarna med den föreslagna ordningen inte längre att vara behöriga att pröva frågorna om uppehållstillstånd m.m. En regel som gör det möjligt för domstolarna att i dessa situationer överlämna målet till Migrationsverket för handläggning bör därför införas. Med den föreslagna ordningen kommer endast en av migrationsdomstolarna att vara behörig att pröva säkerhetsärenden enligt utlänningslagen. Med hänsyn till den s.k. instansordningens princip – som i sig inte kräver någon lagreglering – bör något undantag inte göras för det fall att ärendet trots allt handläggs, eller har handlagts, av den migrationsdomstol som är behörig att pröva dessa ärenden. Tillkommande säkerhetsaspekter kan leda till att utlänningen bör beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder. Regeringen anser att den utredning som i detta sammanhang krävs bör göras av Migrationsverket som är central utlänningsmyndighet. Detta ger också, till skillnad från *Länsrättens i Stockholms län* förslag den enskilde möjlighet att få beslutet överprövat i domstol.

Om den omvända situationen skulle uppkomma, dvs. att Säkerhetspolisen återkallar en ansökan om utvisning enligt lagen om särskild utlänningskontroll under handläggningen hos regeringen, får regeringen om utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd överlämna ärendet beträffande uppehållstillstånd m.m. till Migrationsverket. Detta kräver inte någon särskild reglering.

Ansökan om uppehållstillstånd m.m. när regeringen handlägger ett ärende om utvisning

Enligt vad som föreslås i avsnitt 8.8.1 ska en ansökan om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument handläggas enligt

lagen om särskild utlänningskontroll om Säkerhetspolisen ansöker om att utlänningen ska utvisas enligt den lagen. Frågorna om uppehållstillstånd, statusförklaring och resedokument bör prövas samlat med frågan om utvisning. Om en utlänning som är föremål för en ansökan om utvisning enligt lagen om särskild utlänningskontroll ansöker om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument under tiden som regeringen handlägger ärendet om utvisning bör därför regeringen upphäva Migrationsverkets beslut i fråga om utvisning och överlämna ärendet till verket för en samlad prövning. En bestämmelse med denna innebörd bör införas i lagen om särskild utlänningskontroll.

Ansökan om utvisning enligt lagen om särskild utlänningskontroll när uppehållstillstånd beviljats

Att en utlänning tidigare har beviljats uppehållstillstånd enligt utlänningslagen hindrar inte att Säkerhetspolisen senare hos Migrationsverket ansöker om att utlänningen ska utvisas enligt lagen om särskild utlänningskontroll. Regeringen anser till skillnad från *JO* och *Hovrätten över Skåne och Blekinge* att asylprocedurdirektivet inte innebär något hinder mot en sådan ordning. Asylprocedurdirektivet gäller enbart förfarandet för beviljande eller återkallande av flyktingstatus och påverkar därför inte medlemsstaternas möjlighet att utvisa tredjelandsmedborgare som utgör ett hot mot rikets säkerhet. Vidare tillåter skyddsgrundsdirektivet enligt artikel 21 att medlemsstaterna utvisar en flykting om det t.ex. finns skälig anledning att anta att vederbörande utgör en fara för säkerheten i den medlemsstat där han eller hon befinner sig.

Verkställighetsfrågor

Säkerhetspolisen har anfört att det förhöjda kravet för att utvisa någon med stöd av lagen om särskild utlänningskontroll kan medföra problem på verkställighetsstadiet eftersom utvisningar enligt denna lag kan påverka risken för att den utvisade personen utsätts för omänsklig behandling m.m. Regeringen anser dock inte att en förändring i rekvisiten av 1 § LSU typiskt sett innebär någon ökad risk för att en utvisad utlänning efter verkställighet av ett utvisningsbeslut skulle utsättas för sådan behandling. Som alltid är det viktigt att verkställigheten förbereds på ett sådant sätt att den enskilde inte riskerar att fara illa. Eventuella risker för den enskilde vid ett återvändande hanteras genom bestämmelserna om verkställighetshinder och inhibition.

Migrationsverket har anfört att det inte finns någon möjlighet för Säkerhetspolisen att överklaga verkets beslut enligt 12 kap. 18 § UtlL och att denna fråga bör utredas ytterligare. 12 kap. 18 § UtlL ger Migrationsverket en möjlighet att bevilja uppehållstillstånd trots att det föreligger ett lagakraftvunnet avlägsnandebeslut. Migrationsverkets beslut kan inte överklagas. Den prövning som Migrationsverket ska vidta i dessa ärenden rör främst frågan om uppkomna verkställighetshinder. Enligt regeringens bedömning är det tillräckligt att det är Migrationsverket som har att avgöra denna fråga. Om Säkerhetspolisen

anser att säkerhetsaspekter föreligger och bör beaktas av Migrationsverket får Säkerhetspolisen yttra sig i ärendet hos verket.

8.9 Allmänna bestämmelser

8.9.1 Tystnadsplikt

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om tystnadsplikt är uppfyllda genom gällande rätt. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 41 i direktivet ska medlemsstaterna se till att de myndigheter som genomför direktivet är bundna av tystnadsplikt enligt nationell lagstiftning vad avser alla uppgifter de får kännedom om i samband med sitt arbete.

Artikeln kräver endast att det ska finnas sekretessbestämmelser som är tillämpliga på området utan att närmare ange vad de ska innehålla. I 21 kap. 5 § OSL föreskrivs att sekretess gäller för uppgift som rör utlänning, om det kan antas att röjande av uppgiften skulle medföra fara för att någon utsätts för övergrepp eller annat allvarligt men som föranleds av förhållandet mellan utlänningen och utländsk stat eller myndighet eller organisation av utlänningar. Enligt 37 kap. 1 § första stycket OSL föreskrivs att sekretess gäller i verksamhet för kontroll över utlänningar och i ärende om svenskt medborgarskap för uppgift om enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till den enskilde lider men. Enligt 37 kap. 1 § andra stycket OSL gäller sekretess i verksamhet för kontroll över utlänningar också för anmälan eller annan utsaga av enskild, om det kan antas att fara uppkommer för att den som har gjort anmälan eller avgivit utsagan eller någon närstående till honom eller henne utsätts för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs. Beträffande beslut i ärende som avses i 37 kap. 1 § första och andra styckena OSL gäller sekretessen dock endast för uppgifter i skälen. Sekretessen gäller även hos myndighet som lämnar biträde i ett ärende eller verksamhet som avses där.

Enligt regeringens bedömning uppfyller svensk rätt direktivets krav och några författningsåtgärder för att genomföra artikel 41 i direktivet behövs därför inte.

9 Ekonomiska konsekvenser

Regeringens bedömning: De föreslagna reglerna innebär ett visst merarbete för Migrationsverket. Vidare tillförs migrationsdomstolarna

och Migrationsöverdomstolen en ny målgrupp. Förslaget innebär också en viss utökad möjlighet att få offentligt biträde. Förslagen medför endast begränsade kostnadsökningar, vilka bedöms rymmas inom befintliga anslagsramar.

Utredningarna bedömning: Enligt respektive utrednings bedömning kommer de lagförslag som har presenterats inte att föranleda några ökade kostnader.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: Förslagen i lagrådsremissen innebär att utlänningslagen anpassas till skyddsgrundsdirektivets och asylprocedurdirektivets krav.

Utlänningslagen föreslås anpassas till skyddsgrundsdirektivets statusordning på så sätt att flyktingar och andra skyddsbehövande som beviljas uppehållstillstånd i Sverige också ska erhålla en särskild statusförklaring. En utlänning som har beviljats uppehållstillstånd på någon annan grund ska kunna beviljas en statusförklaring efter ansökan. Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaring ska kunna överklagas till en migrationsdomstol. Migrationsdomstolens beslut ska kunna överklagas till Migrationsöverdomstolen. Prövningstillstånd ska krävas vid överklagande till Migrationsöverdomstolen. Migrationsverket ska inte få vägra en utlänning en sådan statusförklaring han eller hon ansökt om utan att det förekommit muntlig handläggning hos verket. Bestämmelsen om offentligt biträde i utlänningslagen ska kompletteras så att offentligt biträde alltid ska förordnas på utlänningens begäran om han eller hon överklagar ett beslut av Migrationsverket i fråga om statusförklaring om utlänningen befinner sig i Sverige och det inte är uppenbart att utlänningen inte ska beviljas yrkad statusförklaring. En utlänning ska underrättas när Migrationsverket inleder ett ärende om återkallelse av statusförklaring och en sådan förklaring får inte återkallas utan att utlänningen har givits möjlighet att yttra sig.

De föreslagna bestämmelserna kan innebära att ett visst merarbete för Migrationsverket dels för att prövningen i vissa delar kan bli mer tidskrävande, dels för att antalet ärenden avseende statusförklaring kan komma att öka i förhållande till antalet ärenden om flyktingförklaring enligt nuvarande ordning. Dessutom innebär förslagen ett visst utökat krav på muntlig handläggning. I praktiken genomförs emellertid i regel muntlig handläggning i aktuella fall varför förslaget bedöms endast få marginella konsekvenser. Införandet av statusförklaringar antas inte medföra att antalet utlänningar som ansöker om skydd i Sverige ökar. Det förhållande att en utlänning efter ansökan kan beviljas en statusförklaring i efterhand bedöms inte leda till någon ökad ärendetillströmning. Möjligheten att överklaga Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaring innebär att en ny målgrupp tillförs migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen. Målgruppen kan dock inte förväntas vara så betungande eftersom domstolarna redan prövar frågor av motsvarande slag och ökningen av antalet mål beräknas bli begränsat. En viss utökad rätt till offentligt biträde föreslås vad gäller överklaganden av Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaringar.

Den ökade rätten till offentligt biträde medför ökade kostnader. Dessa finansieras inom ram för befintligt anslag. Regeringen gör bedömningen att övriga förslag avseende statusförklaringar kan komma att leda till endast marginella kostnadsökningar. Även dessa bedöms rymmas inom befintliga anslagsramar.

Vidare föreslås att Migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen ska kunna upphäva allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott om utlänningen ansöker om asyl. Om Migrationsverket anser att en asylsökande som har utvisats på grund av brott ska beviljas uppehållstillstånd eller statusförklaring ska verket, som är förhindrat att bevilja uppehållstillstånd i en sådan situation, med eget yttrande lämna över ärendet till den migrationsdomstol till vilken verkets beslut kunnat överklagas. Vid överklagande av migrationsdomstolens beslut i dessa fall ska prövningstillstånd inte krävas för prövning i Migrationsöverdomstolen. Den föreslagna ordningen innebär inte att domstolarna tillförs någon ny målgrupp eftersom Migrationsverkets beslut i ärenden som rör asylsökande som är utvisade på grund av brott redan enligt gällande ordning överklagas till migrationsdomstolarna. Det förhållande att Migrationsverket ska överlämna ärenden där verket anser att uppehållstillstånd ska beviljas en asylsökande som är utvisad på grund av brott till migrationsdomstolarna innebär visserligen att domstolarna tillförs en ny kategori inom den befintliga målgruppen. Eftersom det är fråga om ett begränsat antal ärenden kan ett genomförande av förslagen om asylsökande som utvisats på grund av brott även med beaktande av att prövningstillstånd inte ska krävas för prövning i Migrationsöverdomstolen inte förväntas medföra andra än marginella kostnadseffekter, vilka bedöms rymmas inom befintliga anslagsramar.

Den föreslagna ordningen för handläggning av ärenden med säkerhetsaspekter innebär att domstolarna tillförs en ny målgrupp. Med hänsyn till det mycket begränsade antalet ärenden det är fråga om kommer den föreslagna ordningen endast att medföra marginella merkostnader för domstolarna, vilka bedöms rymmas inom befintliga anslagsramar.

10 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Författningsförslagen ska träda i kraft den 1 januari 2010.

Säkerhetsärenden enligt utlänningslagen som överklagats till regeringen men inte avgjorts före ikraftträdandet ska överlämnas till Migrationsöverdomstolen för avgörande. Säkerhetsärenden enligt utlänningslagen som har överlämnats till regeringen enligt 12 kap. 20 § andra stycket UtlL men inte avgjorts före ikraftträdandet ska överlämnas till Migrationsverket. Om Säkerhetspolisen har ansökt om utvisning enligt lagen om särskild utlänningskontroll före ikraftträdandet ska 1 § LSU tillämpas i sin äldre lydelse.

Vid tillämpningen av de nya föreskrifterna ska en flyktingförklaring enligt äldre föreskrifter jämställas med en flyktingstatusförklaring.

Utredningarnas förslag: Asylförfarandeutredningen har föreslagit att författningsförslagen ska träda i kraft den 1 december 2007. Skyddsgrundsutredningen har inte föreslagit något ikraftträdandedatum.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: Skyddsgrundsdirektivet skulle ha varit genomfört i medlemsstaterna senast den 10 oktober 2006 (artikel 38). Asylprocedurdirektivet skulle ha varit genomfört i medlemsstaterna senast den 1 december 2007 bortsett från artikel 15 som skulle ha varit genomförd senast den 1 december 2008 (artikel 43). Eftersom tidpunkten för genomförandet har passerats för båda direktiven är det angeläget att författningsförslagen kan träda i kraft så snart som möjligt. Mot den bakgrunden föreslås författningsförslagen träda i kraft den 1 januari 2010.

I lagrådsremissen föreslås en ny ordning för handläggning av ärenden med säkerhetsaspekter. Förslaget innebär att säkerhetsärenden enligt utlänningslagen inte längre kommer att prövas av regeringen. Regeringen anser att säkerhetsärenden enligt utlänningslagen där Migrationsverkets beslut har överklagats till regeringen och ärendet kommit in till regeringen men inte avgjorts före ikraftträdandet bör överlämnas till Migrationsöverdomstolen för prövning. Säkerhetsärenden enligt utlänningslagen som har överlämnats till regeringen enligt 12 kap. 20 § andra stycket UtlL som inte har avgjorts före ikraftträdandet bör överlämnas till Migrationsverket. Vad slutligen gäller säkerhetsärenden som handläggs enligt lagen om särskild utlänningskontroll innebär förslaget att rekvisiten för utvisning enligt den lagen ändras. I de fall Säkerhetspolisen har ansökt om att en utlänning ska utvisas enligt lagen om särskilt utlänningskontroll före ikraftträdandet bör enligt regeringen uppfattning samma rekvisit för utvisning som gällde vid ansökningstillfället tillämpas. En övergångsbestämmelse med den innebörden bör därför införas.

Slutligen innebär förslagen i lagrådsremissen att begreppet flyktingförklaring ersätts av flyktingstatusförklaring. Regeringen anser att det som enligt de föreslagna bestämmelserna gäller för flyktingstatusförklaring även bör gälla en tidigare beviljad flyktingförklaring. En övergångsbestämmelse som jämställer dessa förklaringar bör därför införas.

11 Författningskommentar

11.1 Förslaget till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

1 kap.

1 § I denna lag finns föreskrifter om

– lagens innehåll, vissa definitioner och allmänna bestämmelser (1 kap.),

– villkor för att en utlänning *ska* få resa in i samt vistas och arbeta i Sverige (2 kap.),

– visering (3 kap.),
– uppehållsrätt (3 a kap.),
– flyktingar och *andra* skyddsbehövande (4 kap.),
– uppehållstillstånd (5 kap.),
– tredjelandsmedborgares ställning som varaktigt bosatta i Sverige (5 a kap.),
– arbetstillstånd (6 kap.),
– återkallelse av tillstånd (7 kap.),
– avvisning och utvisning (8 kap.),
– kontroll- och tvångsåtgärder (9 kap.),
– förvar och uppsikt avseende utlänningar (10 kap.),
– hur en utlänning som hålls i förvar *ska* behandlas (11 kap.),
– verkställighet av beslut om avvisning och utvisning (12 kap.),
– handläggningen av ärenden hos förvaltningsmyndigheterna m.m. (13 kap.),
– överklagande av förvaltningsmyndighets beslut (14 kap.),
– nöjdförklaring (15 kap.),
– migrationsdomstolar och Migrationsöverdomstolen (16 kap.),
– skyldighet att lämna uppgifter (17 kap.),
– offentligt biträde (18 kap.),
– kostnadsansvar (19 kap.),
– bestämmelser om straff m.m. (20 kap.),
– tillfälligt skydd (21 kap.),
– tribunalvittnen (22 kap.), och
– särskilda bemyndiganden (23 kap.).

Paragrafen innehåller en innehållsförteckning till lagen.

Paragrafen ändras till följd av att rubriken till 4 kap. ändras.

3 § Med asyl avses i denna lag ett uppehållstillstånd som beviljas en utlänning därför att han eller hon är flykting *eller alternativt skyddsbehövande.*

I paragrafen anges vad som avses med asyl. Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

Med asyl har hittills avsetts för uppehållstillstånd som beviljas flyktingar. Av ändringen framgår att begreppet fortsättningsvis ska avse ett uppehållstillstånd som beviljas en utlänning därför att han eller hon är flykting eller alternativt skyddsbehövande, dvs. de kategorier som omfattas av skyddsgrundsdirektivet. Utanför begreppet asyl faller det uppehållstillstånd som beviljas kategorin övriga skyddsbehövande. En ansökan om ett sådant uppehållstillstånd ska dock enligt 12 § handläggas som en ansökan om asyl.

7 § Säkerhetsärenden enligt denna lag är ärenden där Säkerhetspolisen av skäl som rör rikets säkerhet eller som annars har betydelse för allmän säkerhet förordar

- att en utlänning *ska* avvisas eller utvisas,
- att en utlännings ansökan om uppehållstillstånd *ska* avslås eller *att en utlännings uppehållstillstånd ska återkallas,*
- *att en utlänning inte ska beviljas statusförklaring eller att en utlännings statusförklaring ska återkallas, eller*
- *att en utlänning inte ska beviljas resedokument.*

Ett ärende hos Migrationsverket om ny prövning enligt 12 kap. 19 eller 19 a §§ är ett säkerhetsärende om beslutet om avvisning eller ett beslut om utvisning enligt 8 kap. 7 § har fattats i ett säkerhetsärende.

Har en utlänning ansökt om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument ska, om Säkerhetspolisen ansöker om att utlänningen ska utvisas enligt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll, ärendet även i dessa delar handläggas enligt lagen om särskild utlänningskontroll.

En ansökan om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument av en utlänning som är utvisad enligt lagen om särskild utlänningskontroll eller har meddelats motsvarande beslut enligt äldre lag ska handläggas enligt den lagen om utlänningen befinner sig i Sverige.

Paragrafen anger vilka ärenden som utgör säkerhetsärenden.

Av ändringen i *första stycket* följer att även sådana ärenden där Säkerhetspolisen – av skäl som rör rikets säkerhet eller som annars har betydelse för allmän säkerhet – förordar att en utlänning inte ska beviljas statusförklaring eller att utlänningens statusförklaring ska återkallas eller att utlänningen inte ska beviljas resedokument, ska betraktas som säkerhetsärenden. I de allra flesta fall behandlas frågan om en person ska beviljas statusförklaring och resedokument tillsammans med frågan om uppehållstillstånd. En utlänning som beviljas uppehållstillstånd på någon annan grund än att han eller hon är skyddsbehövande kan dock ansöka om att erhålla en statusförklaring i efterhand (4 kap. 3 c §). Ändringen i första stycket ger Säkerhetspolisen möjlighet att motsätta sig att en person beviljas statusförklaring eller resedokument även i de fall den frågan behandlas separat från frågan om uppehållstillstånd. Det blir också möjligt för Säkerhetspolisen att verka för att en statusförklaring återkallas.

Av *andra stycket*, som är nytt, framgår att ett ärende om ny prövning enligt 12 kap. 19 eller 19 a § ska betraktas som ett säkerhetsärende om grundärendet är ett säkerhetsärende.

Av *tredje stycket,* som är nytt, framgår att i de fall Säkerhetspolisen har ansökt om utvisning enligt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll och utlänningen ansökt om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument ska ärendet även i sistnämnda delar handläggas enligt lagen om särskild utlänningskontroll. En ansökan om t.ex. uppehållstillstånd ska således prövas enligt lagen om särskild utlänningskontroll om Säkerhetspolisen ansökt om att utlänningen ska utvisas enligt den lagen.

I *fjärde stycket,* som är nytt, behandlas det fallet att en utlänning som redan utvisats med stöd av lagen om särskild utlänningskontroll, eller motsvarande beslut enligt äldre lag, ansöker om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument. Under förutsättning att utlänningen befinner sig i Sverige ska i ett sådant fall hans eller hennes ansökan handläggas enligt lagen enligt särskild utlänningskontroll.

12 § En ansökan om uppehållstillstånd som grundar sig på sådana omständigheter som anges i 4 kap. 2 *a* § *ska* handläggas som en ansökan om asyl.

I paragrafen anges att en ansökan om uppehållstillstånd i vissa fall ska handläggas som en asylansökan. Överväganden finns i avsnitt 8.1.

Av paragrafens hänvisning till 4 kap. 2 a § följer att en ansökan om uppehållstillstånd som övrig skyddsbehövande ska handläggas som en ansökan om asyl. En definition av begreppet asyl finns i 3 §.

4 kap.

1 § Med flykting avses i denna lag en utlänning som

– befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att han eller hon känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning eller på grund av kön, sexuell läggning eller annan tillhörighet till en viss samhällsgrupp, och

– inte kan, eller på grund av sin fruktan inte vill, begagna sig av detta lands skydd.

Detta gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen *riskerar att utsättas* för förföljelse eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot förföljelse från enskilda.

Som flykting *ska* även anses en utlänning som är statslös och som

– av samma skäl som anges i första stycket befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare har haft sin vanliga vistelseort, och

– inte kan, eller på grund av sin fruktan inte vill, återvända dit.

Av 2 b § följer att en utlänning som omfattas av denna paragraf i vissa fall är utesluten från att anses som flykting.

I paragrafen anges vad som avses med flykting. Övervägandena finns i avsnitt 7.2.2.

Ändringen i *andra stycket* förtydligar att den riskbedömning som ska göras är framåtsyftande.

Fjärde stycket, som är nytt, upplyser om att en utlänning enligt 2 b § i vissa fall är utesluten från att anses som flykting.

2 § Med *alternativt* skyddsbehövande avses i denna lag en utlänning som i andra fall än som avses i 1 § befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att

1. *det finns grundad anledning att anta att utlänningen vid ett återvändande till hemlandet skulle löpa risk* att straffas med döden eller att utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, *eller som civilperson löpa en allvarlig och personlig risk att skadas på grund av urskillningslöst våld med anledning av en yttre eller inre väpnad konflikt, och*

2. *utlänningen inte kan, eller på grund av sådan risk som avses i 1 inte vill, begagna sig av hemlandets skydd.*

Första stycket 1 gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen löper sådan risk som där avses eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot att utlänningen utsätts för sådan risk genom handlingar från enskilda.

Första och andra styckena gäller *även* för en statslös utlänning som befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare har haft sin vanliga vistelseort.

Av 2 c § följer att en utlänning som omfattas av denna paragraf i vissa fall är utesluten från att anses som alternativt skyddsbehövande.

I paragrafen anges vad som avses med alternativt skyddsbehövande. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.2.

Ändringarna följer av att en ny kategori skyddsbehövande införs i utlänningslagen, alternativt skyddsbehövande. Denna kategori skyddsbehövande motsvarar alternativt skyddsbehövande i artikel 2 c i skyddsgrundsdirektivet. Samma begrepp som i direktivet används.

I *första stycket* anges vilka omständigheter som kan medföra att en utlänning är att anse som alternativt skyddsbehövande. Första ledet i första punkten, som avser utlänningar som riskerar dödsstraff eller tortyr m.m., motsvarar artiklarna 15 a och b i skyddsgrundsdirektivet och nuvarande 2 § första stycket 1. Andra ledet i första punkten, som avser civilpersoner som vid ett återsändande skulle löpa en allvarlig och personlig risk att skadas på grund av urskillningslöst våld med anledning av en yttre eller inre väpnad konflikt, motsvarar artikel 15 c i skyddsgrundsdirektivet. Med personlig risk avses normalt att det ska föreligga ett specifikt hot mot sökanden på grund av omständigheter som är hänförliga till sökandens personliga situation. Om det urskillningslösa våldet som föreligger är så allvarligt att det finns grundad anledning att förmoda att en person genom sin blotta närvaro i landet skulle löpa en verklig risk att skadas kan dock kravet på personlig risk anses vara uppfyllt även om något specifikt hot mot just sökanden inte föreligger (jfr EG-domstolen mål C-465/07 Meki Elgafaji och Noor Elgafaji mot

Staatssecretaris van Justitie, EUT C 90, 18.04.2009 s. 4). Med uttrycket *grundad anledning att anta* avses ett något högre beviskrav än vad som gäller vid verkställighetshinder enligt 12 kap. 1 § UtlL där uttrycket *skälig anledning att anta* används.

I *andra stycket,* som är nytt, anges att det saknar betydelse för bedömningen av om en utlänning är alternativt skyddsbehövande om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen löper en sådan risk som där avses eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot att utlänningen utsätts för sådan risk genom handlingar från enskilda.

Av ändringen i *tredje stycket* följer att det som sägs i första och andra styckena även gäller för utlänningar som är statslösa.

Fjärde stycket, som är nytt, upplyser om att en utlänning enligt 2 c § i vissa fall är utesluten från att anses som alternativt skyddsbehövande.

2 a § *Med övriga skyddsbehövande avses i denna lag en utlänning som i andra fall än som avses i 1 och 2 §§ befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i därför att han eller hon*

1. behöver skydd på grund av en yttre eller inre väpnad konflikt eller på grund av andra svåra motsättningar i hemlandet känner välgrundad fruktan att utsättas för allvarliga övergrepp, eller

2. inte kan återvända till sitt hemland på grund av en miljökatastrof.

Första stycket 1 gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen löper sådan risk som där avses eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot att utlänningen utsätts för sådan risk genom handlingar från enskilda.

Första och andra styckena gäller även för en statslös utlänning som befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare har haft sin vanliga vistelseort.

Av 2 c § följer att en utlänning som omfattas av denna paragraf i vissa fall är utesluten från att anses som övrig skyddsbehövande.

I paragrafen, som är ny, anges vad som avses med övrig skyddsbehövande. Överväganden finns i avsnitt 7.3.2.

I *första stycket* anges vilka situationer som kan medföra att en utlänning är att anse som övrig skyddsbehövande. Stycket motsvarar nuvarande 4 kap. 2 § andra och tredje punkterna.

I *andra stycket* anges att det saknar betydelse för bedömningen av om en utlänning är övrig skyddsbehövande om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen löper sådana risker som där avses eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot att utlänningen utsätts för sådan risk genom handlingar från enskilda.

Av *tredje stycket* framgår att även statslösa utlänningar kan ingå i kategorin övriga skyddsbehövande.

Fjärde stycket, som är nytt, upplyser om att en utlänning enligt 2 c § i vissa fall är utesluten från att anses som övrig skyddsbehövande.

2 b § *En utlänning är utesluten från att anses som flykting om det finns synnerlig anledning att anta att han eller hon har gjort sig skyldig till*

1. brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten, såsom dessa definieras i de internationella instrument som har upprättats för att beivra sådana brott,

2. ett grovt icke-politiskt brott utanför Sverige innan han eller hon kom hit, eller

3. gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser enligt inledningen och artiklarna 1 och 2 i Förenta nationernas stadga.

Det som anges i första stycket gäller även en utlänning som har anstiftat eller på annat sätt deltagit i förövandet av de brott eller gärningar som där nämns.

I paragrafen, som är ny, anges vilka utlänningar som är uteslutna från att anses som flyktingar. Överväganden finns i avsnitt 7.2.2.

Paragrafen motsvarar artikel 1 F i Genèvekonventionen och artikel 12.2 i skyddsgrundsdirektivet.

För att en utlänning ska vara utesluten från att anses som flykting krävs att det finns *synnerlig anledning att anta* att han eller hon har gjort sig skyldig till någon av de gärningar som anges i paragrafen. Med tanke på de allvarliga konsekvenser som kan följa av att en sökande utesluts från att vara flykting måste bestämmelsen tolkas restriktivt. Det ska föreligga en faktisk omständighet som påtagligt visar att man med fog kan anta att utlänningen har begått någon av gärningarna. Den senast överenskomna definitionen av brott mot mänskligheten och krigsförbrytelse finns i Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen från år 1998. Förhandlingar pågår för närvarande i syfte att skapa en definition av aggressionsbrott (brott mot freden). Ledning för tolkning av bestämmelsen kan hämtas från UNHCR:s handbok p 147- 163 och UNHCR:s riktlinjer om uteslutning från flyktingskap[51].

Att en utlänning är utesluten från att anses som flykting innebär inte att han eller hon är utesluten från att erhålla uppehållstillstånd på någon annan grund.

2 c § *En utlänning är utesluten från att anses som alternativt skyddsbehövande och övrig skyddsbehövande om det finns synnerlig anledning att anta att han eller hon*

1. har gjort sig skyldig till sådana brott eller gärningar som avses i 2 b § 1 eller 3,

2. har gjort sig skyldig till ett allvarligt brott, eller

3. utgör en fara för rikets säkerhet.

I paragrafen, som är ny, anges vilka utlänningar som är uteslutna från att anses som alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.2.

Paragrafen motsvarar artikel 17.1 i skyddsgrundsdirektivet.

För att en utlänning ska vara utesluten från att anses som alternativt skyddsbehövande och övrig skyddsbehövande krävs att det finns *synnerlig anledning att* anta att han eller hon har gjort sig skyldig till någon av de gärningar som anges i paragrafen. Med tanke på de allvarliga konsekvenser som kan följa av att en sökande utesluts från att anses som skyddsbehövande enligt paragrafen måste den tolkas restriktivt. Det ska föreligga en faktisk omständighet som påtagligt visar att man med fog kan anta att utlänningen har begått någon av gärningarna.

Att en utlänning är utesluten från att vara alternativt skyddsbehövande och övrig skyddsbehövande innebär inte att han eller hon är utesluten från att erhålla uppehållstillstånd på någon annan grund.

3 § *En utlänning som omfattas av definitionen i 1 § och inte är utesluten från att anses som flykting enligt 2 b § ska förklaras vara flykting (flyktingstatusförklaring).*

En utlänning får dock vägras flyktingstatusförklaring om han eller hon

1. genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenat med allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta honom eller henne stanna i Sverige, eller

2. har bedrivit verksamhet som inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att han eller hon skulle fortsätta verksamheten här.

[51] Guidelines on International Protection: Application of the Exclusion Clauses: Article 1 F of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees, HCR/GIP/03/05, 4 september 2003.

Paragrafen innehåller bestämmelser om flyktingstatusförklaring. Övervägandena finns i avsnitt 7.2.3.

I *första stycket* anges att en utlänning som omfattas av definitionen i 1 § och inte är utesluten från att anses som flykting enligt 2 b § ska förklaras vara flykting (flyktingstatusförklaring). Något särskilt yrkande krävs inte.

I *andra stycket* anges de omständigheter som kan medföra att en utlänning nekas flyktingstatusförklaring. Dessa omständigheter kan också medföra att en utlänning nekas uppehållstillstånd som flykting (5 kap. 1 § andra stycket). Eftersom förutsättningarna för att vägra någon flyktingstatusförklaring och uppehållstillstånd som flykting är identiska förutsätts att en utlänning som nekas flyktingstatusförklaring också nekas uppehållstillstånd som flykting. Däremot kan det komma i fråga att utlänningen beviljas uppehållstillstånd på annan grund.

Nuvarande andra stycket flyttas till 5 b §.

3 a § *En utlänning som omfattas av definitionen i 2 § och inte är utesluten från att anses som alternativt skyddsbehövande enligt 2 c § ska förklaras vara alternativt skyddsbehövande(internationell skyddsstatusförklaring).*

En utlänning som omfattas av definitionen i 2 a § och inte är utesluten från att anses som övrig skyddsbehövande enligt 2 c § ska förklaras vara övrig skyddsbehövande (nationell skyddsstatusförklaring).

I paragrafen, som är ny, anges vilka utlänningar som har rätt till skyddsstatus. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.3.

Av *första stycket* framgår att en utlänning som omfattas av definitionen i 2 § har rätt att få en internationell skyddsstatusförklaring om han eller hon inte är utesluten från att anses vara alternativt skyddsbehövande på grund av brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten eller andra omständigheter som anges i 2 c §. En utlänning som beviljas uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § ska beviljas internationell skyddsstatusförklaring. Namnet på förklaringen har valts därför att den beviljas utlänningar som uppfyller kriterierna som följer av olika internationella åtaganden som införlivats i svensk rätt, t.ex. skyddsgrundsdirektivet och Europakonventionen. Något särskilt yrkande behövs inte.

Andra stycket, som är uppbyggt på samma sätt som det första, behandlar rätten för övriga skyddsbehövande att beviljas statusförklaring.

3 b **§** *En ansökan om statusförklaring får inte prövas om asylansökan avvisas enligt 5 kap. 1 b eller 1 c §.*

I paragrafen, som är ny, regleras prövningen av en ansökan om statusförklaring när en asylansökan avvisas.

Av paragrafen framgår att en ansökan om statusförklaring inte får prövas när asylansökan avvisas enligt bestämmelserna i 5 kap. 1 b eller 1 c §. Detta är en följd av att asylansökan i dessa fall ska prövas i ett annat land.

3 c § *En utlänning som har uppehållstillstånd i Sverige ska efter ansökan beviljas statusförklaring om förutsättningarna i 3 eller 3 a § är uppfyllda.*

I paragrafen, som är ny, regleras möjligheten att få statusförklaring för en utlänning som redan har uppehållstillstånd i Sverige. Överväganden finns i avsnitt 7.2.3 och 7.3.3.

Av paragrafen framgår att en utlänning kan ansöka om och beviljas en statusförklaring i efterhand. En flykting eller en annan skyddsbehövande har enligt 5 kap. 1 § tredje stycket rätt till permanent uppehållstillstånd eller uppehållstillstånd som ska gälla i minst tre år om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Han eller hon har dock alltid rätt till ett uppehållstillstånd som gäller under ett år. Om en utlänning som beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på någon annan grund än att han eller hon är flykting eller annan skyddsbehövande beviljas en statusförklaring kan det därför bli aktuellt att anpassa giltighetstiden av tillståndet i enlighet med bestämmelsen i 5 kap. 1 a §.

5 § En flykting upphör att vara flykting om han eller hon

1. av fri vilja på nytt använder sig av det lands skydd där han eller hon är medborgare,
2. av fri vilja på nytt förvärvar det medborgarskap som han eller hon tidigare har förlorat,
3. förvärvar medborgarskap i ett nytt land och får det landets skydd,
4. av fri vilja återvänder för att bosätta sig i det land där han eller hon är medborgare eller som statslös tidigare hade sin vistelseort, eller
5. *på grund av väsentliga och bestående förändringar i hemlandet eller i det land där han eller hon som statslös tidigare hade sin vistelseort* inte längre befinner sig i en sådan situation att han eller hon kan anses som flykting och därför inte kan fortsätta att vägra använda sig av hemlandets eller *vistelselandets skydd*.

I paragrafen regleras när flyktingskap upphör. Överväganden finns i avsnitt 7.2.4.

Femte punkten behandlar upphörande av flyktingskap på grund av att utlänningen inte längre befinner sig i en sådan situation att han eller hon kan anses som flykting. Av ändringen framgår att endast väsentliga och bestående förändringar i utlänningens hemland eller i det land där han eller hon som statslös tidigare hade sin vistelseort kan medföra att flyktingskap upphör. Att förändringarna ska vara väsentliga och bestående innebär att endast klara och djupgående förändringar som är ägnade att undanröja grunden för flyktingens fruktan för förföljelse ska beaktas.

5 a § *En utlänning upphör att vara alternativt skyddsbehövande eller övrig skyddsbehövande, om de omständigheter som medförde att han eller hon bedömdes som skyddsbehövande inte längre föreligger eller har ändrats i sådan omfattning att skydd inte längre behövs. Vid bedömningen ska endast väsentliga och bestående förändringar beaktas.*

I paragrafen, som är ny, regleras när en utlänning upphör att vara alternativt skyddsbehövande eller övrig skyddsbehövande. Överväganden finns i avsnitt 7.3.4.

En utlänning upphör att vara alternativt skyddsbehövande eller övrig skyddsbehövande när de omständigheter som medförde att han eller hon bedömdes som skyddsbehövande inte längre föreligger eller har ändrats i sådan omfattning att något skydd inte längre behövs. Av paragrafen framgår att endast väsentliga och bestående förändringar ska beaktas vid bedömningen av om en utlänning har upphört att vara alternativt

skyddsbehövande eller övrig skyddsbehövande. Med väsentliga och bestående förändringar avses detsamma som i 5 §.

5 b § *En flyktingstatusförklaring ska återkallas, om det kommer fram att utlänningen inte kan anses vara flykting.*

Om det föreligger sådana omständigheter som anges i 3 § andra stycket får en flyktingstatusförklaring återkallas.

I paragrafen, som är ny, regleras återkallelse av flyktingstatusförklaring. Övervägandena finns i avsnitt 7.2.5.

Första stycket motsvarar nuvarande 4 kap. 3 § andra stycket.

Andra stycket innebär att de omständigheter som ger möjlighet att vägra en utlänning flyktingstatusförklaring också gör det möjligt att återkalla sådan förklaring.

5 c § *En internationell skyddsstatusförklaring ska återkallas, om det kommer fram att utlänningen inte kan anses vara alternativt skyddsbehövande.*

En nationell skyddsstatusförklaring ska återkallas, om det kommer fram att utlänningen inte kan anses vara övrig skyddsbehövande.

I paragrafen, som är ny, regleras återkallelse av skyddsstatusförklaring. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.5.

Bestämmelserna motsvarar vad som enligt 5 b § första stycket gäller för flyktingstatusförklaring. Någon motsvarighet till 5 b § andra stycket finns inte eftersom en utlänning som har gjort sig skyldig till sådana gärningar som anges i 3 § andra stycket är utesluten från att vara alternativt skyddsbehövande eller övrig skyddsbehövande. Om en utlänning som har beviljats skyddsstatusförklaring har begått sådana gärningar kan således statusförklaringen återkallas på grund av att han eller hon inte kan anses som alternativt skyddsbehövande eller övrig skyddsbehövande.

6 § Beslut enligt detta kapitel meddelas av Migrationsverket.

Migrationsverket får dock inte bevilja statusförklaring för en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott. Om en sådan utlänning ansöker om statusförklaring och Migrationsverket finner att han eller hon bör beviljas statusförklaring, ska verket inte fatta beslut i ärendet utan med eget yttrande lämna över detta till den migrationsdomstol till vilken verkets beslut om statusförklaring hade kunnat överklagas.

I paragrafen regleras vilken myndighet som fattar beslut enligt 4 kap. Övervägandena finns i avsnitt 8.7.4.

I *andra stycket*, som är nytt, anges att Migrationsverket inte får bevilja statusförklaring för en utlänning som av allmän domstol utvisats på grund av brott. Om en utlänning som utvisats på grund av brott ansöker om statusförklaring och verket finner att han eller hon bör beviljas statusförklaring ska Migrationsverket inte fatta något beslut i ärendet. Verket ska i stället med ett eget yttrande lämna över ärendet till den migrationsdomstol till vilken verkets beslut om statusförklaring hade kunnat överklagas. Om en utlänning som har utvisats på grund av brott ansöker om statusförklaring och Migrationsverket finner att han eller hon inte ska beviljas statusförklaring ska verket däremot på vanligt sätt avslå ansökan. Av 5 kap. 20 § följer att Migrationsverket inte heller får bevilja uppehållstillstånd för en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott.

5 kap.

1 § Flyktingar, *alternativt skyddsbehövande* och *övriga* skyddsbehövande som befinner sig i Sverige har rätt till uppehållstillstånd.

Uppehållstillstånd får dock vägras en flykting *om han eller hon*

1. *genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenat med allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta honom eller henne stanna i Sverige, eller*

2. *har bedrivit verksamhet som inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att han eller hon skulle fortsätta verksamheten här.*

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket ska vara permanent eller gälla i minst tre år. Detta gäller dock inte om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket får dock inte ha en kortare giltighetstid än ett år.

I paragrafen regleras rätten till uppehållstillstånd för flyktingar och andra skyddsbehövande. Övervägandena finns i avsnitt 7.5.2.

Första stycket ändras till följd av att en ny kategori skyddsbehövande, alternativt skyddsbehövande, införs i utlänningslagen samtidigt som den kvarvarande nationella kategorin skyddsbehövande ändrar namn från skyddsbehövande i övrigt till övriga skyddsbehövande.

I *andra stycket* anges de fall det är möjligt att vägra en flykting uppehållstillstånd. Dessa omständigheter kan också medföra att en utlänning nekas flyktingstatusförklaring (4 kap. 3 § andra stycket). Eftersom förutsättningarna för att vägra någon flyktingstatusförklaring och uppehållstillstånd som flykting är identiska förutsätts att en utlänning som nekas flyktingstatusförklaring också nekas uppehållstillstånd som flykting. Däremot kan det komma i fråga att utlänningen beviljas uppehållstillstånd på annan grund.

Enligt *tredje stycket,* som är nytt, ska ett uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket ska vara permanent eller gälla i minst tre år. Undantag får dock göras om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket får dock aldrig ha en kortare giltighetstid än ett år. Nuvarande tredje stycket flyttas till 1 c §.

1 a § *Om en utlänning som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas statusförklaring efter ansökan enligt 4 kap. 3 b § ska uppehållstillståndets giltighetstid omprövas och bestämmas i enlighet med vad som föreskrivs i 1 § tredje stycket.*

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om giltighetstiden av uppehållstillstånd för en utlänning som beviljas statusförklaring efter ett beslut om tidsbegränsat uppehållstillstånd. Övervägandena finns i avsnitt 7.5.2.

En flykting eller en annan skyddsbehövande har enligt 5 kap. 1 § tredje stycket rätt till permanent uppehållstillstånd eller uppehållstillstånd som ska gälla i minst tre år om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Han eller hon har dock alltid rätt till ett uppehållstillstånd med en giltighetstid på minst ett år. En utlänning som har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande ska också beviljas statusförklaring. Om en utlänning beviljats uppehållstillstånd på annan grund kan han eller hon efter ansökan beviljas statusförklaring enligt 4 kap. 3 c §. Om utlänningens uppehållstillstånd är tidsbegränsat

ska uppehållstillståndets giltighetstid omprövas och bestämmas i enlighet med vad som föreskrivs i 5 kap. 1 § tredje stycket.

1 b § *En asylansökan får avvisas om sökanden*

1. i en annan EU-stat har förklarats vara flykting,

2. i ett land som inte är en EU-stat har förklarats vara flykting, om sökanden kommer att släppas in i det landet och där är skyddad mot förföljelse och mot att sändas vidare till ett annat land där han eller hon inte har motsvarande skydd, eller

3. kan sändas till ett land där han eller hon

– inte riskerar att utsättas för förföljelse,

– inte riskerar att utsättas för dödsstraff, kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning,

– är skyddad mot att sändas vidare till ett land där han eller hon inte har motsvarande skydd,

– har möjlighet att ansöka om skydd som flykting, och

– har en sådan anknytning till det aktuella landet att det är rimligt för honom eller henne att resa dit.

I fall som avses i första stycket 3 får dock ansökan inte avvisas om

1. sökanden har en make, ett barn eller en förälder som är bosatt i Sverige och inte har en lika nära familjeanknytning till det land dit verkställigheten av ett avvisnings- eller utvisningsbeslut kan ske, eller

2. sökanden på grund av tidigare långvarig vistelse i Sverige med uppehållstillstånd eller uppehållsrätt har fått särskild anknytning hit och saknar sådan anknytning eller anknytning genom anhöriga i det land dit verkställigheten av ett avvisnings- eller utvisningsbeslut kan ske.

I paragrafen, som är ny, anges under vilka förutsättningar en asylansökan får avvisas därför att den ska prövas i ett annat land. Övervägandena finns i avsnitt 8.5.2.

Enligt *första stycket första och andra punkterna* får en asylansökan avvisas om sökanden har förklarats vara flykting i ett annat land. Är landet i fråga inte en EU-stat krävs att sökanden kommer att släppas in i det landet och där är skyddad mot förföljelse och mot att sändas vidare till ett annat land där han eller hon inte har motsvarande skydd. Med att någon förklarats vara flykting avses att han eller hon i det landet har erkänts som flykting.

I *första stycket tredje punkten* föreskrivs att en asylansökan får avvisas om sökanden kan sändas till ett land där han eller hon inte riskerar att utsättas för förföljelse eller att utsättas för dödsstraff, kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning och där är skyddad mot att sändas vidare till ett land där han eller hon inte har motsvarande skydd. Bestämmelsen motsvarar nuvarande 1 § andra stycket fjärde och femte punkterna med den skillnaden att de omständigheter som anges i punkterna utgör skäl för att avvisa asylansökan i stället för att vägra uppehållstillstånd .

Av *andra stycket* följer att första stycket tredje punkten inte ska tillämpas om sökanden har en make, ett barn eller en förälder som är bosatt i Sverige och inte har en lika nära familjeanknytning till det land dit verkställigheten av ett avvisnings- eller utvisningsbeslut kan ske, eller om sökanden på grund av tidigare långvarig vistelse i Sverige med uppehållstillstånd har fått särskild anknytning hit och saknar sådan anknytning eller anknytning genom anhöriga i det land dit verkställigheten av ett avvisnings- eller utvisningsbeslut kan ske. Dessa bestämmelser motsvarar nuvarande 4 kap. 3 § utlänningsförordningen (2006:97).

1 c § *I Dublinförordningen finns bestämmelser om överföring av asylsökande som tillämpas gentemot EU-stater samt Island, Norge, Schweiz och Liechtenstein.*

Vid beslut om överföring enligt Dublinförordningen ska asylansökan avvisas.

Paragrafen, som är ny, behandlar Dublinförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 8.5.4.

Första stycket innehåller en upplysningsbestämmelse som delvis motsvarar nuvarande 1 § tredje stycket. Ändringarna följer av att Dublinförordningen numera är tillämplig även gentemot Schweiz och Liechtenstein.

Enligt *andra stycket* ska en asylansökan avvisas om det beträffande utlänningen fattas ett beslut om överföring enligt Dublinförordningen (jfr MIG 2006:4).

3 § Uppehållstillstånd *ska*, om inte annat följer av 17–17 b §§, ges till

1. en utlänning som är make eller sambo till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,

2. ett utländskt barn som är ogift och

a) har en förälder som är bosatt, eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning, i Sverige, eller,

b) har en förälder som är gift eller sambo med någon som är bosatt, eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning, i Sverige,

3. ett utländskt barn som är ogift och som adopterats eller som avses bli adopterat av någon som vid tidpunkten för adoptionsbeslutet var och som fortfarande är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om barnet inte omfattas av 2 och om adoptionsbeslutet

- har meddelats eller avses komma att meddelas av svensk domstol,
- gäller i Sverige enligt lagen (1971:796) om internationella rättsförhållanden rörande adoption, eller
- gäller i Sverige enligt lagen (1997:191) med anledning av Sveriges tillträde till Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner, och

4. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller *annan* skyddsbehövande, om barnet vid ankomsten till Sverige var skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller om barnet lämnats ensamt efter ankomsten.

När en ansökan om uppehållstillstånd grundas på ett beslut om adoption som har meddelats av svensk domstol, *ska* den anknytning som har uppkommit genom beslutet godtas i ärendet om uppehållstillstånd.

Uppehållstillstånd enligt denna paragraf *ska* gälla minst ett år. Uppehållstillstånd som beviljas ett ogift barn enligt första stycket 2 b *ska* gälla för samma tid som föräldern uppehållstillstånd.

I paragrafen finns bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av anknytning.

Första stycket fjärde punkten ändras till följd av att en ny kategori skyddsbehövande, alternativt skyddsbehövande, införs i utlänningslagen samtidigt som den kvarvarande nationella kategorin skyddsbehövande ändrar namn från skyddsbehövande i övrigt till övriga skyddsbehövande.

3 a § Uppehållstillstånd får, om inte annat anges i 17 § andra stycket, ges till

1. en utlänning som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande med en person som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om förhållandet framstår som seriöst och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges,

2. en utlänning som på något annat sätt än som avses i 3 § eller i denna paragraf är nära anhörig till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om han eller hon har ingått i samma hushåll som den personen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet,

3. en utlänning som *ska* utöva umgänge, som inte är av begränsad omfattning, med ett i Sverige bosatt barn, och

4. en utlänning som har svenskt ursprung eller som har vistats i Sverige under lång tid med uppehållstillstånd.

Om en utlänning har getts uppehållstillstånd enligt första stycket 1 *ska* uppehållstillstånd för samma tid också ges till utlänningens ogifta barn.

När det finns synnerliga skäl får uppehållstillstånd också i andra fall än som avses i första och andra styckena beviljas en utlänning som

1. är adopterad i Sverige i vuxen ålder,

2. är anhörig till en utlänning, som är flykting eller *annan* skyddsbehövande, eller

3. på annat sätt har särskild anknytning till Sverige.

I paragrafen finns bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av anknytning.

Tredje stycket andra punkten ändras till följd av att en ny kategori skyddsbehövande, alternativt skyddsbehövande, införs i utlänningslagen samtidigt som den kvarvarande nationella kategorin skyddsbehövande ändrar namn från skyddsbehövande i övrigt till övriga skyddsbehövande.

15 a § Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får beviljas en utlänning vars ansökan om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller *annan* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 *eller 2 a §* eller motsvarande äldre bestämmelser avslagits genom ett lagakraftvunnet beslut, om utlänningen vistas här och

1. sedan minst sex månader har en anställning som uppfyller de krav som anges i 6 kap. 2 § första stycket och avser en tidsperiod om minst ett år från ansökningstillfället, eller

2. enligt 3 § första stycket 1–4, 3 a § första stycket 1 eller andra stycket har stark anknytning till en person som beviljats uppehållstillstånd enligt 1.

En ansökan om tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt första stycket ska ha kommit in till Migrationsverket senast två veckor efter det att beslutet att avslå ansökan om uppehållstillstånd som flykting eller *annan* skyddsbehövande har vunnit laga kraft.

Paragrafen behandlar i vilka fall en utlänning vars ansökan om uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande avslagits kan beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete.

Första och andra styckena ändras till följd av att en ny kategori skyddsbehövande, alternativt skyddsbehövande, införs i utlänningslagen samtidigt som den kvarvarande nationella kategorin skyddsbehövande ändrar namn från skyddsbehövande i övrigt till övriga skyddsbehövande.

18 § En utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige *ska* ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får inte bifallas efter inresan. Detta gäller dock inte om

1. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd här som flykting eller *annan* skyddsbehövande enligt 1 § eller kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av 21 kap. 2, 3 eller 4 §,

2. utlänningen med stöd av 6 § bör beviljas uppehållstillstånd här,

3. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som getts en utlänning med familjeanknytning med stöd av 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket,

4. utlänningen kan beviljas eller har tidsbegränsat uppehållstillstånd här med stöd av 15 §,

5. utlänningen enligt 3 § första stycket 1–4, 3 a § första stycket 1–3 eller andra stycket har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige och det inte skäligen kan krävas att utlänningen reser till ett annat land för att ge in ansökan där,

6. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som med stöd av 10 § har beviljats en utlänning i fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket,

7. utlänningen kan beviljas uppehållstillstånd enligt 15 a §,

8. utlänningen med stöd av 10 § har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för studier och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning, eller

9. det annars finns synnerliga skäl.

Det som föreskrivs i första stycket gäller inte heller om utlänningen har beviljats en visering för att besöka en arbetsgivare i Sverige eller är undantagen från kravet på visering om han eller hon ansöker om ett uppehållstillstånd för arbete inom ett slag av arbete där det råder stor efterfrågan på arbetskraft. En ytterligare förutsättning är att arbetsgivaren skulle förorsakas olägenheter om utlänningen måste resa till ett annat land för att ge in ansökan där eller att det annars finns särskilda skäl.

I fråga om uppehållstillstånd för en utlänning som *ska* avvisas eller utvisas enligt dom eller beslut som har vunnit laga kraft gäller föreskrifterna i 15 a §, 8 kap. 14 § och 12 kap. 18–20 §§.

Paragrafen reglerar i vilka fall en ansökan om uppehållstillstånd som har gjorts i Sverige får beviljas.

Andra stycket första punkten ändras till följd av att en ny kategori skyddsbehövande, alternativt skyddsbehövande, införs i utlänningslagen samtidigt som den kvarvarande nationella kategorin skyddsbehövande ändrar namn från skyddsbehövande i övrigt till övriga skyddsbehövande.

20 § Beslut om uppehållstillstånd meddelas av Migrationsverket. *Migrationsverket får dock inte bevilja uppehållstillstånd för en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott. Om en sådan utlänning ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § och Migrationsverket finner att utlänningen bör beviljas uppehållstillstånd ska verket inte fatta beslut i ärendet utan med eget yttrande lämna över detta till den migrationsdomstol till vilken verkets beslut om uppehållstillstånd hade kunnat överklagas.*

Beslut om uppehållstillstånd får också meddelas av Regeringskansliet.

I paragrafen regleras vilka myndigheter som kan fatta beslut om uppehållstillstånd. Övervägandena finns i avsnitt 8.7.4.

Av ändringen i *första stycket* framgår att Migrationsverket inte får bevilja uppehållstillstånd för en utlänning som har utvisats på grund av brott. Detta förhållande framgår enligt nuvarande ordning av 12 kap. 16 § tredje stycket. Migrationsverket ska inte fatta beslut i ärendet om en utlänning som har utvisats på grund av brott ansöker om uppehållstillstånd och verket finner att han eller hon bör beviljas sådant tillstånd. Migrationsverket ska i stället med eget yttrande lämna över ärendet till den migrationsdomstol till vilken verkets beslut i fråga om uppehållstillstånd hade kunnat överklagas. Om en utlänning som har utvisats på grund av brott ansöker om uppehållstillstånd och Migrationsverket finner att han eller hon inte ska beviljas sådant tillstånd ska Migrationsverket avslå ansökan. Av 4 kap. 6 § framgår att Migrationsverket inte får bevilja en statusförklaring för en utlänning som har utvisats på grund av brott.

21 § Av 8 kap. 14 och 21 §§ följer att regeringen *respektive* den instans som prövar överklagande av beslut om avvisning och utvisning i vissa fall också får besluta om uppehållstillstånd.

I paragrafen upplyses om att regeringen och den instans som prövar överklaganden i vissa fall får besluta om uppehållstillstånd.

Ändringen föranleds av att säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen inte längre kan prövas av regeringen. Regeringen kan dock fortfarande pröva ärenden om utvisning på grund av brott.

24 § Regeringen får i fråga om en viss grupp av utlänningar meddela föreskrifter om permanent uppehållstillstånd därför att de är *övriga* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 *a* §.

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om permanent uppehållstillstånd för utlänningar som är skyddsbehövande i övrigt.

Ändringen följer av att bestämmelserna om skyddsbehövande i övrigt flyttas till 4 kap. 2 a § och att namnet ändras till övriga skyddsbehövande.

25 § Regeringen får meddela föreskrifter om att uppehållstillstånd inte får beviljas för *övriga* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 *a* § om det behövs därför att Sveriges möjligheter att ta emot utlänningar har blivit begränsade.

Regeringen *ska* anmäla sådana föreskrifter till riksdagen genom en särskild skrivelse inom tre månader.

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om att uppehållstillstånd inte får meddelas för utlänningar som är skyddsbehövande i övrigt.

Första stycket ändras till följd av att kategorin skyddsbehövande i övrigt ändrar namn till övriga skyddsbehövande och av att bestämmelserna om dessa skyddsbehövande flyttas till 4 kap. 2 a §.

5 a kap.

4 § Flyktingar *enligt 4 kap. 1 §* och *andra* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 *eller 2 a* §§ *ska* inte beviljas ställning som varaktigt bosatta i Sverige.

I paragrafen anges vilka kategorier som inte kan beviljas ställning som varaktigt bosatta i Sverige.

Ändringarna följer av att en ny kategori skyddsbehövande, alternativt skyddsbehövande, införs i utlänningslagen samtidigt som den kvarvarande nationella kategorin skyddsbehövande ändrar namn från skyddsbehövande i övrigt till övriga skyddsbehövande.

7 kap.

7 § Ett permanent uppehållstillstånd *ska* återkallas för en utlänning som inte längre är bosatt i Sverige.

För en utlänning som har vistats här som flykting eller *annan* skyddsbehövande får dock uppehållstillståndet återkallas tidigast när två år har förflutit efter det att bosättningen här i landet upphörde, om utlänningen har återvänt till ett land där han eller hon tidigare har varit bosatt därför att de politiska förhållandena i landet har ändrats.

I paragrafen regleras återkallelse av uppehållstillstånd på grund av att bosättningen i Sverige upphört.

Andra stycket ändras till följd av att en ny kategori skyddsbehövande, alternativt skyddsbehövande, införs i utlänningslagen samtidigt som den kvarvarande nationella kategorin skyddsbehövande ändrar namn från skyddsbehövande i övrigt till övriga skyddsbehövande.

8 kap.

11 § När en domstol överväger om en utlänning bör utvisas enligt 8 §, *ska* den ta hänsyn till utlänningens anknytning till det svenska samhället. Domstolen *ska* särskilt beakta

1. utlänningens levnadsomständigheter,
2. om utlänningen har barn i Sverige och, om så är fallet, barnets behov av kontakt med utlänningen, hur kontakten har varit och hur den skulle påverkas av att utlänningen utvisas,
3. utlänningens övriga familjeförhållanden, och
4. hur länge utlänningen har vistats i Sverige.

En utlänning som är flykting och som behöver en fristad i Sverige får utvisas endast om han eller hon har begått ett synnerligen grovt brott och det skulle medföra allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta utlänningen stanna här. Utvisning får också ske om utlänningen i Sverige eller utomlands har bedrivit verksamhet som har inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att han eller hon skulle fortsätta sådan verksamhet här.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka hänsyn en domstol ska ta när utvisning på grund av brott övervägs.

Det följer av den nya statusregleringen att en utlänning som har flyktingstatusförklaring vid tillämpning av denna bestämmelse ska anses vara flykting. Presumtionen i *tredje stycket* tas därför bort.

13 § En allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott *ska* innehålla förbud för utlänningen att återvända till Sverige under viss tid eller utan tidsbegränsning. I ett beslut med *ett tidsbegränsat återreseförbud ska* utlänningen upplysas om vilken dag förbudet upphör att gälla. I beslutet *ska* utlänningen också upplysas om den påföljd som överträdelse av förbudet kan medföra enligt 20 kap.

I paragrafen regleras återreseförbud för en utlänning som utvisas på grund av brott.

Ändringarna är endast språkliga. Begreppet beslut används som en gemensam beteckning för allmän domstols avgörande av utvisningsfrågan.

14 § Om regeringen finner att en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott inte kan verkställas eller om det annars finns särskilda skäl för att beslutet inte längre *ska* gälla, får regeringen upphäva *beslutet* helt eller delvis. Därvid får regeringen *meddela* beslut också i fråga om uppehållstillstånd och arbetstillstånd.

Om beslutet om utvisning inte upphävs kan, i fall som avses i första stycket, ett tidsbegränsat uppehållstillstånd och arbetstillstånd *beviljas* av regeringen. Utvisningsbeslutet får inte verkställas medan tillståndet gäller.

Om en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen, efter överlämnade enligt 5 kap. 20 §, finner att en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott ska beviljas uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § får domstolen upphäva utvisningsbeslutet och bevilja uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 §. Motsvarande gäller om en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott har överklagat Migrationsverkets beslut att inte bevilja uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a §.

Om domstolen inte upphäver beslutet om utvisning får den bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 §. Utvisningsbeslutet får inte verkställas medan tillståndet gäller.

I paragrafen regleras upphävande av allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott. Övervägandena finns i avsnitt 8.7.4.

I *tredje stycket*, som är nytt, anges under vilka förutsättningar en migrationsdomstol och Migrationsöverdomstolen får upphäva ett beslut om utvisning på grund av brott. Migrationsverket får enligt 5 kap. 20 § inte bevilja uppehållstillstånd för en utlänning som har utvisats på grund av brott. Enligt samma lagrum ska Migrationsverket, om verket finner att

en utlänning som har utvisats på grund av brott ska beviljas uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a §, lämna över ärendet till den migrationsdomstol till vilken verkets beslut hade kunnat överklagas. Om migrationsdomstolen delar Migrationsverket uppfattning får domstolen enligt vad som anges i tredje stycket upphäva den allmänna domstolens beslut om utvisning och bevilja utlänningen uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 §. Om domstolen inte delar Migrationsverkets uppfattning och avslår ansökan får utlänningen överklaga beslutet till Migrationsöverdomstolen. Av 16 kap. 11 § andra stycket följer att det i ett sådant fall inte krävs prövningstillstånd. Migrationsöverdomstolen har samma möjlighet som migrationsdomstolen att upphäva den allmänna domstolens beslut om utvisning och bevilja utlänningen uppehållstillstånd.

I *fjärde stycket* anges att domstolen, om den inte upphäver utvisningsbeslutet, kan bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 §. Vidare anges att utvisningsbeslutet inte får verkställas medan ett sådant tillstånd gäller. Motsvarande gäller i ärenden hos regeringen enligt andra stycket. Ett uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § måste alltid ha en giltighetstid om minst ett år (5 kap. 1 § tredje stycket).

Övriga ändringar är endast språkliga. Begreppet beslut används som en gemensam beteckning för allmän domstols avgörande av utvisningsfrågan.

16 § Avslås eller *avvisas en ansökan om uppehållstillstånd eller* återkallas *ett sådant tillstånd och* utlänningen befinner sig i Sverige, *ska* det samtidigt meddelas beslut om avvisning eller utvisning, om inte särskilda skäl talar mot det.

Vad som sägs i första stycket gäller inte om ansökan avvisas enligt 5 kap. 1 c §.

Paragrafen innehåller bestämmelser om beslut om avvisning och utvisning.

Första stycket ändras till följd av att bestämmelser om att en asylansökan i vissa situationer ska avvisas införs i utlänningslagen (5 kap. 1 b och c §§).

Av *andra stycket*, som är nytt, framgår att ett beslut om avvisning eller utvisning inte ska meddelas vid beslut om överföring enligt Dublinförordningen. Att asylansökan avvisas vid beslut om överföring enligt Dublinförordningen framgår av 5 kap. 1 c §.

18 § I beslut om avvisning eller utvisning som meddelas av *Migrationsverket, en migrationsdomstol eller* Migrationsöverdomstolen *ska* anges till vilket land utlänningen *ska* avvisas eller utvisas.

Om det finns särskilda skäl, får mer än ett land anges i beslutet.

Ett beslut av en sådan myndighet som avses i första stycket och som rör avvisning eller utvisning *ska* innehålla de anvisningar om verkställigheten som omständigheterna i det enskilda fallet kan ge anledning till.

Paragrafen behandlar verkställighetsanvisningar som ska tas in i ett beslut om avvisning eller utvisning.

Första stycket ändras till följd av att säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen inte längre kan prövas av regeringen. I stycket görs även en redaktionell ändring.

19 § När Migrationsverket beslutar om avvisning eller utvisning, får beslutet förenas med förbud för utlänningen att under viss tid återvända till Sverige.

Ett beslut om avvisning eller utvisning som avser en EES- medborgare eller *en sådan medborgares* familjemedlem, får förenas med ett sådant förbud som avses i första stycket endast om beslutet har *meddelats* av hänsyn till allmän ordning och säkerhet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om återreseförbud.

Första stycket ändras till följd av att säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen inte längre kan prövas av regeringen. Att Migrationsverket kan ge den som förbjudits att återvända till Sverige enligt denna paragraf tillstånd att göra ett kort besök här framgår av 20 §.

Övriga ändringar i paragrafen är av språklig karaktär.

20 § En utlänning som med stöd av 13, 19 eller 21 § har förbjudits att återvända till Sverige under viss tid eller utan tidsbegränsning får ges särskilt tillstånd av Migrationsverket att göra ett kort besök här, om besöket gäller synnerligen viktiga angelägenheter. Om det finns särskilda skäl, får ett sådant tillstånd ges också på ansökan av någon annan än utlänningen.

Paragrafen reglerar förutsättningarna för att en utlänning som meddelats ett beslut om återreseförbud ska kunna ges tillstånd att besöka Sverige.

Andra stycket upphävs till följd av att säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen inte längre kan prövas av regeringen.

21 § När ett överklagat ärende eller mål om avvisning eller utvisning avgörs, får också beslut fattas i fråga om uppehållstillstånd och arbetstillstånd. Detta gäller även om dessa frågor inte har tagits upp av utlänningen.

Vid prövning av ett beslut om avvisning eller utvisning får en migrationsdomstol *eller* Migrationsöverdomstolen besluta att utlänningen för viss tid *ska* förbjudas att återvända till Sverige, även om ingen lägre instans har meddelat ett sådant förbud.

När Migrationsverket, en migrationsdomstol *eller* Migrationsöverdomstolen prövar ett beslut om avvisning eller utvisning, får samtidigt sådant beslut meddelas angående den som är under 16 år och som står under utlänningens vårdnad. Detta gäller även om ingen lägre instans har prövat denna fråga. I mål hos en migrationsdomstol och Migrationsöverdomstolen gäller detta dock inte, om det för barnet har åberopats sådana omständigheter som avses i 4 kap. 1, *2 eller* 2 *a* §§.

I paragrafen behandlas vilka frågor som kan tas upp av en överinstans även om dessa inte behandlats av den lägre instansen.

Andra och *tredje styckena* ändras till följd av att säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen inte längre kan prövas av regeringen. Tredje stycket ändras också till följd av att ytterligare en kategori skyddsbehövande, införs i utlänningslagen.

9 kap.

8 § Migrationsverket eller polismyndigheten får fotografera en utlänning och, om utlänningen fyllt 14 år, ta hans eller hennes fingeravtryck om

1. utlänningen inte kan styrka sin identitet när han eller hon kommer till Sverige,
2. utlänningen ansöker om uppehållstillstånd som flykting *enligt 4 kap. 1 §* eller *som annan* skyddsbehövande *enligt* 4 kap. *2* eller 2 *a* §, eller
3. det finns grund för att besluta om förvar.

I paragrafen finns bestämmelser om när en utlänning får fotograferas och avkrävas fingeravtryck.

Ändringarna följer av att ytterligare en kategori skyddsbehövande, införs i utlänningslagen. Övriga ändringar är redaktionella.

10 kap.

11 § Varje ny prövning av ett beslut om förvar *ska* föregås av en muntlig förhandling. Detta gäller även en ny prövning av ett beslut om uppsikt, om det inte med hänsyn till utredningens art eller andra omständigheter framstår som uppenbart att en muntlig förhandling saknar betydelse.

Bestämmelser som gäller för muntlig handläggning hos en myndighet finns i 13 kap. 1-8 §§. I fråga om muntlig förhandling i domstol finns bestämmelser i 16 kap.

I ärenden om förvar *eller uppsikt* som handläggs av regeringen får *ansvarigt* statsråd, eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer, besluta om muntlig förhandling och uppdra åt en migrationsdomstol att hålla den. Bestämmelserna i 13 kap. gäller i tillämpliga delar vid förhandlingen. Vid den muntliga förhandlingen *ska* en representant från Regeringskansliet närvara. Regeringskansliet får besluta att även andra personer än utlänningen *ska* höras vid förhandlingen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om muntlig förhandling inför beslut om förvar och uppsikt.

Tredje stycket ändras till följd av att säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen inte längre kan prövas av regeringen. Dessutom har stycket förtydligats så att det uttryckligen framgår att ansvarigt statsråd, eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer, även kan besluta om muntlig förhandling i ärenden om uppsikt.

Övriga ändringar i paragrafen är endast språkliga.

14 § Migrationsverket är handläggande myndighet

1. från det att verket tar emot ett ärende som verket *ska* pröva och till dess verket fattar beslut eller utlänningen har lämnat landet eller polismyndigheten har tagit emot ärendet eller, om ärendet överklagas, till dess ärendet tas emot av migrationsdomstolen, och

2. från det att verket tar emot ett beslut om avvisning eller utvisning för verkställighet och till dess att beslutet har verkställts eller ärendet lämnas över till polismyndigheten. I fråga om beslut som gäller omedelbart är, även om beslutet överklagas, Migrationsverket handläggande myndighet till dess domstolen meddelar beslut om inhibition.

I paragrafen anges när Migrationsverket är handläggande myndighet.

Första punkten ändras till följd av att säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen ska handläggas på samma sätt som övriga utlänningsärenden. När migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen är handläggande myndighet följer av den allmänna bestämmelsen i 10 kap. 12 §.

16 § *I ett ärende hos en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen där beslut om inhibition kan meddelas med stöd av 12 kap. 11 § första stycket är domstolen handläggande myndighet från det att den meddelar beslut om inhibition.*

Mot bakgrund av att säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen inte längre kan prövas av regeringen har paragrafens nuvarande innehåll förlorat sin betydelse. Paragrafen har tagits i anspråk för regleringen av när migrationsdomstolarna är handläggande myndighet i förvarsfrågor i de fall domstolen prövar en fråga om upphäva en allmän domstolsbeslut om utvisning på grund av brott.

Paragrafen anger att en migrationsdomstol respektive Migrationsöverdomstolen är handläggande myndighet i fråga om förvar och uppsikt från det att den meddelar beslut om inhibition med stöd av 12 kap. 11 § första stycket. Motsvarande gäller i ärenden hos regeringen (10 kap. 15 § tredje stycket). Av 10 kap. 13 § andra punkten följer att polismyndigheten är handläggande myndighet om något sådant beslut om inhibition inte meddelats.

11 kap.

5 § En utlänning som hålls i förvar *ska* ha tillgång till hälso- och sjukvård i samma omfattning som den som ansökt om uppehållstillstånd enligt 4 kap. 1, *2* eller 2 *a* § även om utlänningen inte har ansökt om ett sådant tillstånd.

Om en utlänning som hålls i förvar behöver sjukhusvård under förvarstiden, *ska* han eller hon ges tillfälle till sådan vård.

Verksamhetschefen för den sjukhusenhet där en utlänning vårdas *ska* se till att Migrationsverket eller den som förestår den lokal där utlänningen *ska* vistas genast underrättas, om utlänningen önskar lämna eller redan har lämnat sjukhuset.

Paragrafen innehåller bestämmelser om hälso- och sjukvård för utlänningar som hålls i förvar.

Första stycket ändras till följd av att ytterligare en kategori skyddsbehövande införs i utlänningslagen.

12 kap.

3 § Avvisning *eller* utvisning av en utlänning som avses i 4 kap. 2 § första stycket *1 eller*2 *a § första stycket 1, i fall av väpnad konflikt och svåra motsättningar i hemlandet, eller i 4 kap. 2 a § första stycket 2* får inte verkställas till utlänningens hemland eller till ett land där han eller hon riskerar att sändas vidare till hemlandet, om det finns synnerliga skäl *mot det.*

Paragrafen behandlar vissa fall av verkställighetshinder.

Paragrafen har formulerats om så att den får samma konstruktion som 1 och 2 §§. Den är tillämplig bl.a. på utlänningar som uppfyller förutsättningarna i 4 kap. 2 eller 2 a §§ men som är uteslutna från att anses som skyddsbehövande på grund av bestämmelserna i 4 kap. 2 c §.

En otydlighet som uppkommit i samband med bestämmelsens överförande till 2005 års utlänningslag har vidare rättats till.

4 § Ett beslut om avvisning eller utvisning som meddelas av *Migrationsverket, en migrationsdomstol eller* Migrationsöverdomstolen *ska* verkställas genom att utlänningen sänds till det land eller, om flera länder angetts, något av de länder som anges i beslutet.

Ett beslut om avvisning som meddelas av en polismyndighet samt allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott *ska* verkställas genom att utlänningen sänds till sitt hemland eller, om möjligt, till det land från vilket utlänningen kom till Sverige. Om verkställighet inte kan genomföras till något av dessa länder får en utlänning i stället sändas till ett land som utlänningen har anknytning till.

En utlänning som *ska* avvisas eller utvisas får alltid sändas till ett land som utlänningen visar att mottagande kan ske i.

Paragrafen behandlar till vilket land utlänningen ska sändas vid verkställighet av avvisnings- och utvisningsbeslut.

Första stycket ändras till följd av att säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen inte längre kan prövas av regeringen. I stycket görs även en redaktionell ändring.

8 § En allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott får verkställas, om utlänningen har avgett nöjdförklaring och åklagaren medger att beslutet får verkställas.

Paragrafen innehåller bestämmelser om verkställighet av allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott.

Ändringarna är endast språkliga. Begreppet beslut används som en gemensam beteckning för allmän domstols avgörande av utvisningsfrågan.

8 a § *Om en utlänning har ansökt om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § får ett beslut om avvisning eller utvisning inte verkställas innan ansökan har prövats genom ett beslut som har vunnit laga kraft eller ett beslut att avvisa ansökan enligt 5 kap. 1b eller 1 c § har vunnit laga kraft.*

Första stycket gäller inte om Migrationsverket har förordnat om omedelbar verkställighet enligt 8 kap. 6 § eller om utlänningen har utvisats på grund av brott .I dessa fall får beslutet om avvisning eller utvisning verkställas när ansökan om uppehållstillstånd har prövats i en instans.

Första stycket hindrar inte att utlänningen överlämnas, utlämnas eller överförs till en annan stat eller till en internationell domstol eller tribunal för att lagföras eller avtjäna en frihetsberövande påföljd.

I paragrafen, som är ny, regleras när ett beslut om avvisning eller utvisning får verkställas. Övervägandena finns i avsnitt 8.3.3.

Om en utlänning har ansökt om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § får enligt *första stycket* ett beslut om avvisning eller utvisning inte verkställas innan ansökan har prövats genom ett beslut som har vunnit laga kraft eller ett beslut att avvisa ansökan enligt 5 kap. 1 b eller 1 c § har vunnit laga kraft.

Av *andra stycket* följer att undantag från huvudregeln i första stycket får göras om Migrationsverket har förordnat om omedelbar verkställighet enligt 8 kap. 6 § eller när en utlänning har utvisats på grund av brott enligt 8 kap. 8 § genom ett beslut som vunnit laga kraft ansöker om uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande. I dessa fall får beslutet om avvisning eller utvisning verkställas när ansökan om uppehållstillstånd har prövats i en instans. Begreppet beslut används som en gemensam beteckning för allmän domstols avgörande av utvisningsfrågan.

Av *tredje stycket* följer att huvudregeln inte hindrar att en utlänning ska överlämnas, utlämnas eller överföras till en annan stat eller till en internationell domstol eller tribunal för att lagföras eller avtjäna en frihetsberövande påföljd. En utlänning kan utlämnas för lagföring eller straffverkställighet av en frihetsberövande påföljd till en stat utanför Europeiska unionen enligt lagen (1957:668) om utlämning för brott eller inom Norden enligt lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge eller till någon av de internationella tribunalerna eller till den Internationella brottmålsdomstolen. Det senare regleras i lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt, lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone samt lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen. En utlänning kan överlämnas till en annan stat inom Europeiska unionen enligt bl.a. lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder. Överförande av straffverkställighet till annan stat kan ske enligt lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom och lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. I samtliga dessa fall får således beslut om utlämning, överförande och överlämnande verkställas även om avvisnings- eller utvisningsfrågan inte avgjorts genom beslut som vunnit laga kraft.

11 § När regeringen, *en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen* prövar en fråga om att upphäva en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott, får regeringen *eller domstolen* besluta om inhibition av det tidigare meddelade beslutet.

När ett ärende enligt denna lag *ska* prövas av regeringen får, för tiden till dess regeringen avgör ärendet, ansvarigt statsråd besluta om inhibition av avvisning eller utvisning.

I paragrafen regleras inhibition av allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott. Övervägandena finns i avsnitt 8.7.4.

Första stycket ändras till följd av att det i 8 kap. 14 § införs en möjlighet för migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen att upphäva en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott. Begreppet beslut används som en gemensam beteckning för allmän domstols avgörande av utvisningsfrågan.

14 § Beslut om avvisning eller utvisning *ska* verkställas av Migrationsverket, om inte annat *föreskrivs* i andra, tredje eller fjärde stycket.

Säkerhetspolisen *ska* verkställa beslut om avvisning eller utvisning i säkerhetsärenden. Migrationsverket *eller den domstol som avgör ärendet* får dock *i beslutet om avvisning eller utvisning bestämma* att en annan myndighet *ska* ombesörja verkställigheten.

Polismyndigheten *ska* verkställa

1. en polismyndighets beslut om avvisning,
2. en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott.

Migrationsverket får lämna över ett avvisnings- eller utvisningsärende för verkställighet till polismyndigheten, om den som *ska* avvisas eller utvisas håller sig undan och inte kan anträffas utan polismyndighetens medverkan eller om det kan antas att tvång kommer att behövas för att verkställa beslutet.

Paragrafen reglerar vilken myndighet som ska verkställa ett beslut om avvisning eller utvisning.

Andra stycket ändras till följd av att säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen kan prövas av domstol och inte längre kan prövas av regeringen. Begreppet beslut används som en gemensam beteckning för allmän domstols avgörande av utvisningsfrågan.

15 § En polismyndighets beslut om avvisning, Migrationsverkets beslut om avvisning enligt 8 kap. 4 § andra stycket, Migrationsverkets beslut om avvisning med omedelbar verkställighet och en allmän domstols lagakraftvunna beslut om utvisning på grund av brott *ska* verkställas snarast möjligt.

I andra fall *ska* en utlänning som avvisas lämna landet inom två veckor och en utlänning som utvisas lämna landet inom fyra veckor efter det att beslutet vann laga kraft, om inte annat bestämts i beslutet.

Om utlänningen inte lämnar landet inom den föreskrivna tiden eller det måste antas att utlänningen inte har för avsikt att frivilligt lämna landet inom denna tid, *ska* beslutet verkställas snarast möjligt av den myndighet som enligt 14 § är ansvarig för verkställigheten.

Verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning av en EES-medborgare eller hans eller hennes familjemedlem som har rest in i Sverige får ske tidigast fyra veckor från den dag EES-medborgaren eller familjemedlemmen fick del av beslutet, om det inte finns synnerliga skäl för att verkställa beslutet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vid vilken tidpunktbeslut om avvisning och utvisning ska verkställas.

Ändringarna är endast språkliga. Begreppet beslut används som en gemensam beteckning för allmän domstols avgörande av utvisningsfrågan.

16 § Om Migrationsverket efter omprövning beviljar en utlänning tidsbegränsat uppehållstillstånd, får verket samtidigt upphäva ett av verket fattat beslut om avvisning eller utvisning.

Om Migrationsverket beviljar ett tidsbegränsat uppehållstillstånd utan att upphäva beslutet om avvisning eller utvisning, får beslutet om avvisning eller utvisning inte verkställas medan tillståndet gäller. Motsvarande gäller om en migrationsdomstol *eller* Migrationsöverdomstolen i ett överklagat ärende beviljar ett tidsbegränsat uppehållstillstånd utan att upphäva beslutet om avvisning eller utvisning.

I 5 kap. 20 § föreskrivs att Migrationsverket inte *får bevilja uppehållstillstånd för den som av* allmän *domstol* har utvisats *på grund av brott.*

Paragrafen reglerar möjligheten att i vissa fall upphäva beslut om avvisning eller utvisning eller utan att upphäva ett sådant beslut bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd.

Andra meningen i *första stycket* flyttas till andra stycket. *Andra stycket* ändras till följd av att säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen inte längre kan prövas av regeringen.

Ändringarna i *tredje stycket* följer av att bestämmelsen som föreskriver att Migrationsverket inte får bevilja uppehållstillstånd för den som av allmän domstol är utvisad på grund av brott flyttas till 5 kap. 20 §.

Övriga ändringar i paragrafen är språkliga. Begreppet beslut används som en gemensam beteckning för allmän domstols avgörande av utvisningsfrågan.

17 § Om en annan myndighet än Migrationsverket *ska* verkställa ett beslut om avvisning eller utvisning och denna myndighet finner att den inte kan verkställa beslutet eller att den behöver ytterligare besked, *ska* myndigheten underrätta Migrationsverket. Detsamma gäller om utlänningen hos myndigheten åberopar att det finns sådana hinder som avses i 1, 2 eller 3 § mot verkställigheten eller det på annat sätt kommer fram att det kan finnas sådana hinder.

Migrationsverket *ska* i sådana fall ge anvisningar om verkställigheten eller vidta andra åtgärder.

Om en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott av en EES-medborgare eller *en sådan medborgares* familjemedlem *ska* verkställas mer än två år efter det att avgörandet meddelades, *ska* polismyndigheten innan beslutet verkställs utreda om de omständigheter som låg till grund för beslutet har ändrats. Om det vid utredningen kommer fram att omständigheterna har ändrats på ett sådant sätt att utvisningsbeslutet inte längre bör gälla, *ska* ärendet lämnas över till Migrationsverket som med ett eget yttrande *ska* lämna över ärendet till regeringen för prövning enligt 8 kap. 14 §. Verkställighet får i sådant fall inte ske innan regeringen har avgjort ärendet.

Paragrafen behandlar vissa särskilda fall av verkställighet av beslut om avvisning och utvisning.

Ändringarna är endast språkliga. Begreppet beslut används som en gemensam beteckning för allmän domstols avgörande av utvisningsfrågan.

19 § Om utlänningen i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som vunnit laga kraft åberopar nya omständigheter

1. som kan antas utgöra ett bestående sådant hinder mot verkställigheten som avses i 1, 2 eller 3 §, och

2. dessa omständigheter inte kunnat åberopas av utlänningen tidigare, eller utlänningen visar giltig ursäkt för att inte ha åberopat omständigheterna tidigare,

ska Migrationsverket, om beslut om uppehållstillstånd inte kan meddelas enligt 18 §, ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning.

Är förutsättningarna enligt första stycket inte uppfyllda, *ska* Migrationsverket besluta att inte bevilja ny prövning.

Beslutet om avvisning eller utvisning får inte verkställas innan Migrationsverket har avgjort frågan om ny prövning ska ske eller, om ny prövning beviljas, innan frågan om uppehållstillstånd har avgjorts genom ett beslut som har vunnit laga kraft.

Om en utlänning ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § och en sådan ansökan inte tidigare under utlänningens vistelse i Sverige har prövats genom lagakraftvunnet beslut. ska Migrationsverket pröva ansökan och besluta om inhibition i verkställighetsärendet.

Paragrafen behandlar Migrationsverkets prövning av nya omständigheter. Övervägandena finns i avsnitt 8.4.5.

Ändringen i *första stycket* följer av att bestämmelser om när verkställighet får ske har införts i 8 a §. Bestämmelsen om inhibition blir därmed överflödig.

Av ändringarna i *tredje stycket,* som är nytt, följer att verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning inte får ske förrän verket har tagit ställning till om ny prövning ska äga rum eller, om ny prövning beviljas, innan frågan om uppehållstillstånd har avgjorts genom ett beslut som har vunnit laga kraft.

Av fjärde stycket, som är nytt, framgår att en utlänning alltid har rätt att få en ansökan om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § prövad. En sådan ansökan ska således prövas även om den görs under tid som utlänningen omfattas av ett lagakraftvunnet beslut om avvisning eller utvisning. Detta gäller emellertid endast om en sådan ansökan inte har prövats genom det lagakraftvunna beslutet eller annars under utlänningens vistelse i Sverige.

19 a § *Om en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott har fått en ansökan om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § prövad genom ett beslut som har vunnit laga kraft åberopar sådana omständigheter som anges i 19 § första stycket och dessa omständigheter inte kunnat åberopas av utlänningen tidigare, eller utlänningen visar giltig ursäkt för att inte ha åberopat omständigheterna tidigare, ska Migrationsverket ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning.*

Är förutsättningarna enligt första stycket inte uppfyllda, ska Migrationsverket besluta att inte bevilja ny prövning.

Utvisningsbeslutet får inte verkställas innan Migrationsverket har avgjort frågan om ny prövning ska ske eller, om ny prövning beviljas, om ny prövning beviljas, innan frågan om uppehållstillstånd har prövats i en instans.

Paragrafen, som är ny, behandlar det fallet att en utlänning som är utvisad på grund av brott och tidigare fått sitt skyddsbehov prövat åberopar nya omständigheter som rör skyddsbehov. Övervägandena finns i avsnitt 8.7.4

Paragrafen utgör ett specialfall av regleringen av nya omständigheter i 19 § och tar sikte på de fall där en person både är utvisad på grund av brott och har fått sin ansökan om uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande prövad. Om en sådan utlänning åberopar nya omständigheter som kan antas utgöra ett bestående sådant hinder mot verkställighet som avses i 1, 2 eller 3 § och dessa omständigheter inte kunnat åberopas tidigare, eller utlänningen visar giltig ursäkt för att inte ha åberopat omständigheterna tidigare, ska enligt *första stycket* Migrationsverket ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning. Detta gäller även om verkställighet inte är nära förestående.

Om ny prövning beviljas är 5 kap. 20 § tillämplig.

Om förutsättningarna enligt första stycket inte är uppfyllda, t.ex. om utlänningen inte har giltig ursäkt för att åberopa de nya omständigheterna i ett sent skede, ska Migrationsverket enligt *andra stycket* besluta att inte bevilja ny prövning. Att ett sådant beslut kan överklagas till en migrationsdomstol framgår av 14 kap. 5 §.

Av *tredje stycket,* som är nytt, framgår att verkställighet av ett utvisningsbeslut inte får ske förrän verket har tagit ställning till om ny prövning ska äga rum eller, om ny prövning beviljas, innan frågan om uppehållstillstånd har prövats i en instans. Regleringen är parallell till regleringen i 8 a § andra stycket.

20 § Om det i ett ärende som avser en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott kommer fram att verkställighet inte kan genomföras, *ska* Migrationsverket inte fatta beslut i ärendet utan skyndsamt med eget yttrande lämna över detta till regeringen för prövning enligt 8 kap. 14 §.

Det som föreskrivs i första stycket gäller dock inte om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § eller, om utlänningen har fått en sådan ansökan prövad genom ett avgörande som inte har upphört att gälla, åberopar nya omständigheter som kan antas utgöra ett bestående sådant hinder mot verkställighet som avses i 1, 2 eller 3 §. I dessa fall ska frågan om uppehållstillstånd prövas enligt 5 kap. 20 § respektive enligt 19 a §.

Paragrafen behandlar de fall nya omständigheter åberopas eller kommer fram i ärenden som avser en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott. Övervägandena finns i avsnitt 8.7.4.

Nuvarande bestämmelser i andra och tredje styckena tas bort till följd av att säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen inte längre kan prövas av regeringen.

Det nya *andra stycket* behandlar den situationen att en utlänning i ett ärende som avser verkställighet av en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott ansöker om uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande eller åberopar nya omständigheter som kan antas utgöra ett bestående sådant hinder mot verkställighet som avses i 1, 2 eller 3 §. Migrationsverket ska i en sådan situation inte lämna över ärendet till regeringen enligt vad som föreskrivs i första stycket utan i stället pröva frågan om uppeållstillstånd enligt 5 kap. 20 § respektive 19 a §.

21 § Ett beslut om avvisning eller utvisning *ska* anses verkställt, om utlänningen har lämnat landet. *Detta gäller dock inte om utlänningen utlämnas, överlämnas eller överförs till en annan stat eller till en internationell domstol eller tribunal inom ett straffrättsligt förfarande med villkor om att utlänningen ska återföras.*

I paragrafen anges när ett beslut om avvisning eller utvisning ska anses verkställt.

Andra meningen, som är ny, utgör ett undantag från huvudregeln att ett avlägsnandebeslut ska anses verkställt när utlänningen lämnar landet. Undantaget innebär bl.a. att ett avlägsnandebeslut inte ska anses verkställt när en utlänning tillfälligt överförs till en annan stat enligt 4 kap. 29 § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål eller när en person utlämnas med villkor om återförande till Sverige, enligt 11 § andra stycket lagen (1957:668) om utlämning för brott.

13 kap.

1 § Migrationsverket får inte besluta om avvisning eller utvisning av en utlänning som har ansökt om asyl i Sverige *eller vägra en utlänning den statusförklaring han eller hon ansökt om* utan att det förekommit muntlig handläggning hos Migrationsverket. Muntlig handläggning *ska* även annars företas på begäran av utlänningen, om inte en sådan handläggning skulle sakna betydelse för att avgöra asylärendet. Handläggningen kan ske i form av en muntlig förhandling eller i annan form.

I paragrafen regleras muntlig handläggning hos Migrationsverket. Övervägandena finns i avsnitt 8.3.8.

Av ändringen framgår att Migrationsverket inte får vägra en utlänning begärd statusförklaring utan att det förekommit muntlig handläggning.

9 a § *När Migrationsverket inleder ett ärende om återkallelse av statusförklaring ska utlänningen underrättas.*

En statusförklaring får inte återkallas utan att utlänningen har fått tillfälle att yttra sig.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om handläggningen vid återkallelse av statusförklaring. Övervägandena finns i avsnitt 8.6.3.

Av *första stycket* framgår att Migrationsverket, om verket inleder ett ärende om återkallelse av statusförklaring, ska underrätta utlänningen om att ett ärende om återkallelse inleds.

Enligt *andra stycket* får en statusförklaring inte återkallas utan att utlänningen har fått tillfälle att yttra sig.

14 kap.

5 § Migrationsverkets beslut att inte bevilja ny prövning enligt 12 kap. 19 *eller 19 a §§* får överklagas till en migrationsdomstol.

I paragrafen regleras överklagande av Migrationsverkets beslut om ny prövning.

Av ändringen framgår att Migrationsverkets beslut om ny prövning i ärenden där sökanden har utvisats på grund av brott kan överklagas till en migrationsdomstol.

6 § Migrationsverkets beslut enligt 4 kap. 3, *3 a, 3 b* och 4 §§ i fråga om *statusförklaring* eller resedokument eller om återkallelse av *statusförklaring* får överklagas till en migrationsdomstol.

I paragrafen regleras överklagande av Migrationsverkets beslut om statusförklaring och resedokument. Övervägandena finns i avsnitt 8.7.1.

Ändringarna följer av att bestämmelser om skyddsstatusförklaring införs i 4 kap. 3 a och c §§.

9 § Beslut av en polismyndighet eller av Migrationsverket om förvar *eller uppsikt* får överklagas till en migrationsdomstol.

Beslut om förvar *eller uppsikt* får överklagas särskilt och utan begränsning till viss tid.

Om ett beslut om förvar *eller uppsikt* har fattats av *ett* statsråd, prövar Regeringsrätten på framställning av utlänningen, om åtgärden *ska* bestå.

I paragrafen regleras överklagande av Migrationsverkets beslut om förvar.

Ändringarna i *första* och *andra styckena* klargör att Migrationsverkets beslut om uppsikt kan överklagas till en migrationsdomstol (jfr MIG

2007:41). Ett sådant beslut får överklagas särskilt och utan begränsning till viss tid.

Av *tredje stycket* framgår att Regeringsrättens prövning av om ett beslut av statsråd ska bestå även kan avse ett beslut om uppsikt.

11 § Migrationsverkets beslut *i fråga om avvisning, utvisning, uppehållstillstånd, arbetstillstånd, statusförklaring, resedokument och förvar i ett säkerhetsärende* får överklagas även av Säkerhetspolisen.

Paragrafen behandlar överklagande av Migrationsverkets beslut i säkerhetsärenden.

Första stycket upphävs till följd av att säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen inte längre kan prövas av regeringen. Migrationsverkets beslut får i stället överklagas till migrationsdomstol med stöd av 3 §

14 a § *Beslut enligt 5 kap. 1 b eller 1 c § att avvisa en asylansökan får överklagas till en migrationsdomstol.*

I paragrafen, som är ny, regleras överklagande av beslut att avvisa en asylansökan. Övervägandena finns i avsnitt 8.7.1.

Av paragrafen framgår att beslut enligt 5 kap. 1 b eller 1 c § att avvisa en asylansökan får överklagas till en migrationsdomstol.

15 kap.

3 § En nöjdförklaring kan inte tas tillbaka. Om utlänningen har överklagat beslutet eller domen när nöjdförklaringen avges, *ska* utlänningen genom nöjdförklaringen anses ha tagit tillbaka sitt överklagande av beslutet om avvisning eller utvisning. Om utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd, arbetstillstånd, *statusförklaring, resedokument* eller främlingspass, *ska* utlänningen genom nöjdförklaringen anses ha tagit tillbaka sin ansökan.

I paragrafen regleras nöjdförklaring.

Ändringen följer av att bestämmelser om statusförklaring införs i utlänningslagen.

16 kap.

1 § *Regeringen får meddela föreskrifter om vilka länsrätter som ska* vara migrationsdomstolar *och att endast en av dessa ska vara behörig att pröva säkerhetsärenden.* Migrationsöverdomstol är Kammarrätten i Stockholm.

Om migrationsdomstol och Migrationsöverdomstolen och förfarandet i dessa gäller vad som allmänt är föreskrivet om länsrätt och kammarrätt och rättsskipningen i dessa, om inte något annat följer av denna lag.

Paragrafen innehåller bestämmelser om migrationsdomstolar och Migrationsöverdomstolen. Övervägandena finns i avsnitt 8.8.4.

Genom ändringen i *första stycket* ges regeringen ett bemyndigande att föreskriva att endast en av migrationsdomstolarna ska vara behörig att pröva säkerhetsärenden. Övriga ändringar är av språklig karaktär.

6 § I ett mål om avvisning är Migrationsverket motpart till utlänningen.

När ett beslut i ett säkerhetsärende överklagas är såväl Migrationsverket som Säkerhetspolisen motparter till utlänningen vid handläggningen *i migrationsdomstolen och* i Migrationsöverdomstolen.

Paragrafen behandlar vem som är utlänningens motpart i vissa fall.

Andra stycket ändras till följd av att säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen inte längre kan prövas av regeringen utan i stället ska handläggas på samma sätt som övriga utlänningsärenden.

8 § Om det under handläggningen av ett mål i en migrationsdomstol framkommer att det rör sig om ett säkerhetsärende *enligt denna lag eller ett ärende som ska handläggas enligt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll, ska* domstolen undanröja det överklagade beslutet och *överlämna* målet till Migrationsverket för handläggning.

Om det under handläggningen i Migrationsöverdomstolen av ett mål som överklagats från en migrationsdomstol framkommer att det rör sig om ett säkerhetsärende *enligt denna lag eller ett ärende som ska handläggas enligt lagen om särskild utlänningskontroll, ska* Migrationsöverdomstolen undanröja migrationsdomstolens *och Migrationsverkets* beslut *och överlämna målet* till Migrationsverket för handläggning.

Paragrafen behandlar hur ett utlänningsärende som handläggs av migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen ska handläggas om Säkerhetspolisen gör gällande att ärendet innehåller säkerhetsaspekter. Övervägandena finns i avsnitt 8.8.4.

Av *första stycket* framgår att en migrationsdomstol, om det under handläggningen av ett mål i domstolen framkommer att det rör sig om ett säkerhetsärende enligt utlänningslagen eller ett ärende som ska handläggas enligt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll, ska undanröja Migrationsverkets beslut och överlämna ärendet till Migrationsverket för handläggning.

Av *andra stycket* framgår att Migrationsöverdomstolen i motsvarande situation ska undanröja migrationsdomstolens och Migrationsverkets beslut och överlämna ärendet till Migrationsverket för handläggning.

11 § Prövningstillstånd krävs vid överklagande av en migrationsdomstols beslut till Migrationsöverdomstolen.

Vid överklagande av en migrationsdomstols beslut enligt 9 § andra stycket krävs dock inte prövningstillstånd. *Prövningstillstånd krävs inte heller vid överklagande av en migrationsdomstols beslut i fråga om statusförklaring eller uppehållstillstånd efter överlämnande enligt 4 kap. 6 § andra stycket eller 5 kap. 20 § andra stycket.*

I paragrafen behandlas prövningstillstånd i Migrationsöverdomstolen. Övervägandena finns i avsnitt 8.7.4.

Ändringen i *andra stycket* innebär att det inte krävs prövningstillstånd om en utlänning som har utvisats på grund av brott överklagar en migrationsdomstols beslut i fråga om uppehållstillstånd när migrationsdomstolen har prövat frågan som första instans efter att Migrationsverket lämnat över ärendet enligt 5 kap. 20 § andra stycket. Motsvarande gäller när migrationsdomstol inte beviljar en utlänning som utvisats på grund av brott statusförklaring efter det att Migrationsverket har överlämnat ärendet enligt 4 kap. 6 § andra stycket.

18 kap.

1 § Offentligt biträde *ska* förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas, i mål och ärenden om

1. avvisning, dock inte hos polismyndighet om inte utlänningen enligt 10 kap. 1 eller 2 § hållits i förvar sedan mer än tre dagar,
2. utvisning enligt 8 kap. 7 eller 7 a §,
3. verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning enligt denna lag, om beslut om inhibition meddelats *av Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen,*

4. verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning enligt denna lag, dock endast såvitt avser fråga om förvar enligt 10 kap. 1 eller 2 § och utlänningen hållits i förvar sedan mer än tre dagar, och

5. hemsändande enligt 23 kap. 2 §.

Offentligt biträde *ska* alltid förordnas för barn som hålls i förvar enligt 10 kap. 2 §, om barnet saknar vårdnadshavare här i landet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om offentligt biträde.

Av ändringen i *första stycket tredje punkten,* som rör verkställighetsärenden, följer att biträde inte ska förordnas i ärenden där regeringen beslutat om inhibition enligt 12 kap. 11 §.

1 a § *I mål som rör överklagande av Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaring ska på utlänningens begäran offentligt biträde förordnas, om utlänningen befinner sig i Sverige och det inte är uppenbart att utlänningen inte kommer att beviljas yrkad statusförklaring.*

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om offentligt biträde i mål om överklagande av Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaring. Övervägandena finns i avsnitt 8.3.9.

Av paragrafen följer att en utlänning som befinner sig i Sverige och som inte har beviljats offentligt biträde enligt bestämmelserna i 1 § på begäran ska beviljas offentligt biträde i mål som rör överklagande av Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaring om det inte är uppenbart att utlänningen inte kommer att beviljas yrkad statusförklaring.

20 kap.

2 § Till fängelse i högst ett år eller, om brottet är ringa, till böter döms en utlänning som uppsåtligen uppehåller sig i Sverige fastän han eller hon enligt ett verkställt beslut om utvisning enligt 8 kap. 8 § eller motsvarande beslut enligt äldre lag inte har haft rätt att återvända hit.

Bestämmelserna i första stycket gäller inte om utlänningen har flytt hit av skäl som avses i 4 kap. 1, *2* eller 2 *a* §.

I ringa fall ska åtal för brott enligt första stycket inte väckas annat än om det är motiverat från allmän synpunkt.

Paragrafen innehåller straffbestämmelser som avser inresa och vistelse i strid mot återreseförbud.

Andra stycket ändras till följd av att en ny kategori skyddsbehövande, alternativt skyddsbehövande, införs i utlänningslagen samtidigt som den kvarvarande nationella kategorin skyddsbehövande ändrar namn från skyddsbehövande i övrigt till övriga skyddsbehövande.

21 kap.

2 § En utlänning som omfattas av ett beslut om tillfälligt skydd enligt direktiv 2001/55/EG och som i enlighet med direktivet överförs till eller tas emot i Sverige *ska* ges ett tidsbegränsat uppehållstillstånd, *uppehållstillstånd med tillfälligt skydd*.

Uppehållstillstånd med tillfälligt skydd får vägras utlänningen endast om det föreligger sådana omständigheter som innebär *att en utlänning är utesluten från att vara flykting enligt 4 kap. 2 b § eller* att en flykting får vägras uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 §.

Paragrafen innehåller bestämmelser om uppehållstillstånd för utlänningar som omfattas av det s.k. massflyktsdirektivet.

Andra stycket ändras till följd av att bestämmelser om uteslutande från flyktingskap införs i 4 kap. 2 b §.

5 § Att en utlänning har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd hindrar inte att en ansökan om *uppehållstillstånd som flykting* enligt 4 kap. 1 § prövas. Detsamma gäller för ansökan om *flyktingstatusförklaring* enligt 4 kap. 3 § och en ansökan om resedokument enligt 4 kap. 4 §.

Prövningen av en ansökan enligt första stycket får skjutas upp endast om det finns särskilda skäl för det. Om ansökan inte har prövats innan det tillfälliga skyddet har upphört att gälla, *ska* den prövas så snart det kan ske efter denna tidpunkt.

Paragrafen behandlar den situationen att en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd ansöker om uppehållstillstånd som flykting.

Första stycket ändras till följd av att definitionen av asyl i 1 kap. 3 § ändras och av att flyktingförklaring ersätts av flyktingstatusförklaring.

22 kap.

2 § Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd om minst ett år *ska* ges till en utlänning för vilken en framställan om omplacering av vittne eller nära anhörig till vittne har gjorts från en internationell domstol eller tribunal, om framställan bedöms vara berättigad.

Med vittne avses i denna paragraf den som har vittnat eller kommer att vittna i förhandlingar inför en internationell domstol eller tribunal i enlighet med dess procedur- eller bevisupptagningsregler.

Med nära anhörig till vittne avses vittnets

– make eller sambo,

– barn som är beroende av vittnet, samt

– annan anhörig till vittnet som ingår i samma hushåll som vittnet och mellan vilka det föreligger ett särskilt beroendeförhållande.

Om *en framställan enligt första stycket anses berättigad får* uppehållstillstånd vägras endast om det föreligger sådana omständigheter som *innebär att en utlänning är utesluten från att anses som flykting enligt 4 kap. 2 b § eller att en flykting får vägras uppehållstillstånd enligt* 5 kap. 1 §.

I paragrafen regleras uppehållstillstånd för tribunalvittnen.

Tredje stycket har anpassats till definitionen av begreppet barn som finns i 1 kap. 2 §.

Fjärde stycket ändras till följd av att bestämmelser om uteslutande från flyktingskap införs i 4 kap. 2 b §. Dessutom har språkliga ändringar gjorts.

Övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

2. Ärenden som rör överklaganden och som har kommit in till regeringen men inte avgjorts före den 1 januari 2010 ska överlämnas till Migrationsöverdomstolen. Ärenden som överlämnats till regeringen enligt 12 kap. 20 § andra stycket i dess äldre lydelse men inte avgjorts före den 1 januari 2010 ska överlämnas till Migrationsverket.

3. Vid tillämpningen av de nya föreskrifterna jämställs flyktingförklaring med flyktingstatusförklaring .

Andra punkten innebär att säkerhetsärenden som har överklagats till regeringen men inte avgjorts före ikraftträdandet av de nya bestämmelserna ska överlämnas till Migrationsöverdomstolen för prövning. Prövningstillstånd krävs inte. Verkställighetsärenden som har överlämnats till regeringen men inte avgjorts före ikraftträdandet av de nya bestämmelserna ska överlämnas till Migrationsverket för prövning enligt 12 kap. 18 och 19 §§.

Tredje punkten innebär att en flyktingförklaring som beviljats en utlänning enligt äldre föreskrifter ska jämställas med en flyktingstatusförklaring.

11.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

9 kap.

4 § Om den försäkrade har beviljats uppehållstillstånd i Sverige *som flykting enligt* 4 kap. 1 *§* eller *som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller* 2 *a* § utlänningslagen (2005:716)) *eller motsvarande äldre bestämmelser eller statusförklaring enligt 4 kap. 3 b § utlänningslagen eller motsvarande förklaring enligt äldre bestämmelser ska* som faktisk försäkringstid även tillgodoräknas tid då han eller hon har varit bosatt i sitt tidigare hemland från och med det år då han eller hon fyllde 16 år till tidpunkten då han eller hon först *kom* till Sverige. Därvid *ska* en så stor andel av tiden i hemlandet tillgodoräknas som svarar mot förhållandet mellan den tid under vilken den försäkrade har varit bosatt i Sverige, inräknad den tid som avses i 3 § 2, från den första ankomsten till landet till och med året före försäkringsfallet och hela tidsrymden från det att den försäkrade första gången kom till landet till och med året före försäkringsfallet. Vid beräkning enligt detta stycke bortses från tid för vilken den försäkrade, vid bosättning i Sverige, har rätt till sådan ersättning från det andra landet och som inte enligt 11 § andra stycket *ska* ligga till grund för beräkning av garantiersättning.

Med tid för bosättning i hemlandet likställs tid under vilken den försäkrade före den första ankomsten till Sverige befunnit sig i annat land där han eller hon beretts en tillfällig fristad.

Paragrafen innehåller bestämmelser om beräkning av försäkringstid för flyktingar och andra skyddsbehövande.

Paragrafen ändras till följd av att ytterligare en kategori skyddsbehövandeinförs i utlänningslagen. Ändringarna innebär att en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd av andra skäl än skyddsskäl och som därefter beviljas statusförklaring i försäkrings-hänseende jämställs med sådan utlänning som beviljats uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § UtlL eller motsvarande äldre bestämmelser.

11.3 Förslaget till lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481)

4 § En utlänning som är skyldig att ha uppehållstillstånd *ska* inte folkbokföras om han *eller hon* saknar sådant tillstånd och det inte finns synnerliga skäl för att han *eller hon* ändå folkbokförs.

En utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd, enligt 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716) *ska* inte folkbokföras, om utlänningen kan antas komma att vistas i landet med stöd av det beviljade tillståndet under kortare tid än tre år. Detta gäller dock inte, om utlänningen *beviljats en flyktingstatusförklaring* enligt 4 kap. 3 *b* § utlänningslagen *eller en motsvarande förklaring enligt äldre bestämmelser* eller ett resedokument enligt 4 kap. 4 § utlänningslagen eller om det i övrigt föreligger synnerliga skäl för folkbokföring.

Paragrafen innehåller bestämmelser om folkbokföring av utlänningar.

Andra stycket ändras till följd av att en bestämmelse om flyktingstatusförklaring införs i utlänningslagen.

11.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll

1 § En utlänning får utvisas ur landet enligt denna lag, om det

1. *är särskilt påkallat* av hänsyn till rikets säkerhet, eller

2. med hänsyn till vad som är känt om utlänningens tidigare verksamhet och övriga omständigheter kan befaras att han *eller hon* kommer att begå eller medverka till terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott eller försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott.

Paragrafen anger i vilka fall en utlänning kan utvisas enligt denna lag. Övervägandena finns i avsnitt 8.8.1.

Paragrafen har ändrats så att lagen inte är subsidiär i förhållande till utlänningslagen.

Av ändringen i *första punkten* framgår att en utlänning kan utvisas enligt denna lag om det är särskilt påkallat av hänsyn till rikets säkerhet. Att utvisningen ska vara *särskilt* påkallad av hänsyn till rikets säkerhet innebär en skärpning av kraven i förhållande till nuvarande lydelse. Endast kvalificerade säkerhetsärenden faller in under denna punkt. Som exempel kan nämnas ärenden som rör utlänningar med starka kopplingar till organisationer som utövar våld och annan brottslighet för att uppnå politiska syften. Om det är särskilt påkallat med hänsyn till rikets säkerhet att en utlänning utvisas är utgångspunkten att utvisning ska ske. Detta gäller även om utlänningen uppfyller kriterierna för att vara flykting enligt 4 kap. 1 § UtlL eller annan skyddsbehövande i 4 kap. 2 eller 2 a § UtlL. Att utvisa en utlänning som i och för sig uppfyller kriterierna för att vara flykting eller annan skyddsbehövande om det är särskilt påkallad av hänsyn till rikets säkerhet strider inte mot Genèvekonventionen eller skyddsgrundsdirektivet (artikel 33 respektive artiklarna 17 och 21). Inte heller strider det mot rörlighetsdirektivet att utvisa en utlänning som har uppehållsrätt här av samma skäl (artikel 27).

Förutsättningarna för utvisning enligt *andra punkten* är oförändrade.

Finns det hinder mot att ett utvisningsbeslut verkställs framgår av 10 § att beslutet ska inhiberas eller utlänningen beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd.

2 § Beslut om utvisning enligt denna lag meddelas av Migrationsverket. Frågan *om utvisning* tas upp på ansökan av Säkerhetspolisen.

Om en polismyndighet, en länsstyrelse eller Migrationsverket finner anledning att anta att ett beslut om utvisning enligt 1 § bör meddelas, *ska* myndigheten anmäla detta till Säkerhetspolisen.

Har Säkerhetspolisen ansökt om utvisning enligt 1 § ska, om utlänningen ansökt om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument, ärendet även i dessa delar handläggas enligt denna lag. Detsamma gäller om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument under handläggningen av ärendet om utvisning.

Även en ansökan om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument som görs av en utlänning som är utvisad enligt 1 § eller har meddelats motsvarande beslut enligt äldre lag ska handläggas enligt denna lag om utlänningen befinner sig i Sverige.

Paragrafen innehåller inledande bestämmelser om bl.a. behörig myndighet och lagens tillämpningsområde.

Första stycket ändras för att tydliggöra att det är Säkerhetspolisen som ansöker om utvisning enligt denna lag. Frågor om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument prövas enligt denna lag på ansökan av utlänningen under förutsättning att Säkerhetspolisen har ansökt om att utlänningen ska utvisas.

Enligt *tredje stycket,* som är nytt, ska en ansökan om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument prövas enligt denna lag om Säkerhetspolisen har ansökt om att utlänningen ska utvisas enligt 1 § (jfr 1 kap. 7 § UtlL). Detta gäller även om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd m.m. efter det att Säkerhetspolisen ansökt om utvisning. Om ärendet om utvisning handläggs av regeringen när utlänningen gör sin ansökan ska regeringen undanröja Migrationsverkets beslut och återförvisa ärendet till Migrationsverket. Detta framgår av 3 a §.

Om en utlänning som utvisats enligt 1 § ansöker om uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande ska hans eller hennes ansökan enligt det nya *fjärde stycket* handläggas enligt denna lag om han eller hon befinner sig i Sverige. Detta gäller även om utlänningen utvisats eller meddelats motsvarande beslut enligt äldre lag. En ansökan om uppehållstillstånd som görs från ett annat land ska handläggas enligt utlänningslagens regler.

2 a § Migrationsverkets beslut *enligt denna lag* i fråga om utvisning*, uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument* får överklagas till regeringen. I övrigt får beslut som meddelas av en förvaltningsmyndighet enligt denna lag överklagas endast i de fall som anges i denna lag.

Säkerhetspolisen får överklaga Migrationsverkets beslut enligt denna lag, om det kan överklagas och går Säkerhetspolisen emot.

Paragrafen innehåller regler om överklagande.

I *första stycket* görs ett tillägg som innebär att Migrationsverkets beslut enligt denna lag om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument får överklagas till regeringen.

Nuvarande tredje stycket flyttas till nya 3 c §.

Övriga ändringar är endast språkliga.

2 b § *Har Migrationsverket beslutat att en utlänning som har ansökt om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument inte ska utvisas enligt denna lag, ska ett överklagande från utlänningen handläggas enligt utlänningslagen (2005:716), om inte Säkerhetspolisen överklagar Migrationsverkets beslut.*

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om handläggningen vid överklagande av Migrationsverkets beslut att avslå en ansökan om utvisning. Övervägandena finns i avsnitt 8.8.4.

Enligt 2 § ska en ansökan om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument prövas enligt denna lag om Säkerhetspolisen har ansökt om att utlänningen ska utvisas enligt 1 §. Om Migrationsverket avslår både Säkerhetspolisens ansökan om utvisning och utlänningens ansökan om uppehållstillstånd m.m. och det bara är utlänningen som överklagar verkets beslut ska utlänningens överklagande handläggas enligt utlänningslagen. Detta innebär att Migrationsverket ska överlämna överklagandet och övriga handlingar som har direkt betydelse för ärendet om uppehållstillstånd till en migrationsdomstol i stället för till

Migrationsöverdomstolen (14 kap. 3 § UtlL). Överklagar Säkerhetspolisen Migrationsverkets beslut ska överklagandet handläggas enligt denna lag. Om Säkerhetspolisen inte överklagar Migrationsverkets beslut utan i stället i ett yttrande förordar att utlänningens ansökan ska avslås är ärendet att betrakta som ett säkerhetsärende enligt 1 kap. 7 § UtlL. Migrationsverket ska i en sådan situation överlämna överklagandet m.m. i ärendet till den migrationsdomstol som är behörig att pröva säkerhetsärenden (jfr16 kap. 1 § UtlL).

3 § När Migrationsverkets beslut i fråga om utvisning överklagas, *ska* verket skyndsamt lämna över handlingarna i ärendet till Migrationsöverdomstolen.

Migrationsöverdomstolen *ska* med ett eget yttrande lämna handlingarna vidare till regeringen.

I yttrandet *ska det* särskilt anges om det finns hinder enligt 12 kap. 1, 2 eller 3 § utlänningslagen (2005:716) mot att beslutet verkställs. *Finner Migrationsöverdomstolen att sådant hinder mot verkställighet finns, får regeringen inte avvika från den bedömningen.*

Paragrafen behandlar förfarandet när Migrationsverkets beslut om utvisning överklagas.

Ändringen i *tredje stycket* är av redaktionell karaktär. Ingen ändring i sak är avsedd.

3 a § *Om regeringen handlägger ett ärende om utvisning och utlänningen ansöker om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument ska regeringen upphäva det överklagade beslutet och överlämna ärendet till Migrationsverket för handläggning.*

Paragrafen behandlar den situationen att utlänningen ansöker om uppehållstillstånd m.m. när utvisningsärendet handläggs hos regeringen. Övervägandena finns i avsnitt 8.8.4.

Av 2 § följer att en ansökan om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument prövas enligt denna lag om Säkerhetspolisen har ansökt om att utlänningen ska utvisas enligt 1 §. Om ärendet om utvisning handläggs av regeringen när utlänningen gör sin ansökan ska regeringen undanröja Migrationsverkets beslut och återförvisa ärendet till Migrationsverket.

3 b § *Innebär regeringens beslut att en utlänning inte ska utvisas enligt denna lag och har utlänningen ansökt om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument, får regeringen överlämna ärendet i dessa delar till Migrationsverket för prövning enligt utlänningslagen (2005:716).*

Paragrafen, som är ny, innehåller regler om handläggningen av en ansökan om uppehållstillstånd m.m. om ansökan om utvisning avslås. Övervägandena finns i avsnitt 8.8.4.

Enligt paragrafen får regeringen överlämna ett ärende till Migrationsverket för prövning enligt utlänningslagen om regeringens beslut innebär att en utlänning inte ska utvisas och utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument. Om skäl för utvisning enligt denna lag inte föreligger bör utgångspunkten vara att regeringen överlämnar ärendet i övriga delar till Migrationsverket. Om det är uppenbart att utlänningen bör beviljas uppehållstillstånd och i förekommande fall statusförklaring och resedokument kan det dock vara lämpligt att regeringen tar ställning till ärendet i dess helhet. Överlämnar regeringen ärendet till Migrationsverket för prövning enligt

utlänningslagen kan verkets beslut överklagas till domstol. Om inte förutsättningarna för utvisning i 1 § är uppfyllda torde en sådan möjlighet många gånger vara en förutsättning för att uppfylla gemenskapsrättens krav.

3 c § *Vid överklagande enligt denna lag är såväl Migrationsverket som Säkerhetspolisen utlänningens motpart vid handläggningen i Migrationsöverdomstolen och hos regeringen.*

Paragrafen, som är ny, reglerar vem som är utlänningens motpart.

Vem som är utlänningens motpart vid ett överklagande regleras enligt nuvarande ordning i 2 a §. Den ändrade formuleringen följer av att ett överklagande av en utlänning enligt 2 b § i vissa fall ska handläggas enligt utlänningslagen.

3 d § *I 2 a § lagen (2006:304) om rättsprövning finns bestämmelser om rätt för EES-medborgare och sådana medborgares familjemedlemmar att få ett beslut om utvisning enligt denna lag prövat av Regeringsrätten.*

Paragrafen, som är ny, upplyser om när ett beslut om utvisning kan bli föremål för rättsprövning. Övervägandena finns i avsnitt 8.8.1.

I paragrafen anges att en EES-medborgare eller en familjemedlem till en sådan medborgare har rätt att hos Regeringsrätten ansöka om rättsprövning enligt lagen (2006:304) om rättsprövning. En sådan prövning kräver inte prövningstillstånd.

4 a § *En utlänning som enligt 4 §, eller motsvarande äldre bestämmelser, har förbjudits att återvända till Sverige för en viss tid eller utan tidsbegränsning får ges ett särskilt tillstånd av regeringen att göra ett kort besök här, om besöket gäller synnerligen viktiga angelägenheter. Om det finns särskilda skäl, får ett sådant tillstånd ges på ansökan av någon annan än utlänningen.*

Paragrafen, som är ny, reglerar möjligheten för en utlänning som har fått ett återreseförbud att göra ett tillfälligt besök i Sverige.

Enligt paragrafen kan en utlänning som av regeringen förbjudits att återvända till Sverige ges tillstånd till ett kort besök här om besöket gäller synnerligen viktiga angelägenheter. Hittills har denna möjlighet reglerats genom en hänvisning i 5 § till 8 kap. 20 § UtlL. Sistnämnda paragraf ändras till följd av att säkerhetsärenden enligt utlänningslagen inte längre kan prövas av regeringen. Någon ändring i sak är inte avsedd.

4 b § *I ett beslut om utvisning enligt denna lag ska anges till vilket land utlänningen ska utvisas.*

Om det finns särskilda skäl, får mer än ett land anges i beslutet.

Beslutet ska innehålla de anvisningar om verkställigheten som omständigheterna i det enskilda fallet kan ge anledning till.

Paragrafen, som är ny, innehåller vissa bestämmelser om innehållet i ett beslut om utvisning.

Paragrafen motsvarar vad som gäller beslut om avvisning och utvisning enligt utlänningslagen (8 kap. 18 § UtlL).

5 § I ärenden enligt denna lag gäller följande föreskrifter i utlänningslagen (2005:716) i tillämpliga delar:

1 kap. 3 b § om EES-medborgare,

1 kap. 13 § om skyndsam handläggning,

3 a kap. 2 § om familjemedlemmar till EES-medborgare,

4 kap. 1–4 §§ om flyktingar och andra skyddsbehövande,

5 kap. 1–1 c, 3–10, 12–16 och 17–19 §§ om uppehållstillstånd,

8 kap. 7 a § om utvisning av utlänningar med permanent uppehållsrätt, EES-medborgare som har vistats i Sverige under de tio närmast föregående åren och EES-medborgare som är barn,

8 kap. 17 a § om sådana hänsyn som *ska* tas till anknytningen till Sverige, om fråga uppkommit om utvisning av en EES-medborgare eller en sådan *medborgares* familjemedlem,

8 kap. 20 a § om upphävande av ett förbud att återvända till Sverige som meddelats en EES-medborgare eller *en sådan medborgares* familjemedlem,

9 kap. 8 § om fotografi och fingeravtryck,

10 kap. *1, 2, 4, 5–10, 11 första och andra styckena, och* 17 §§ om förvar och uppsikt,

12 kap. 1–5, 13 a och 21–23 §§ om verkställighet av beslut om utvisning,

13 kap. *1*–7 §§ om muntlig handläggning *hos förvaltningsmyndighet,*

13 kap. 10 § om motivering av beslut,

13 kap. 11 § om tolkersättning,

13 kap. 12 § om rättelse av beslut på grund av oriktig uppgift,

13 kap. 15 och 16 §§ om DNA-analys,

16 kap. 1 § andra *stycket* om Migrationsöverdomstolen,

17 kap. 1 och 2 §§ om skyldighet att lämna uppgifter,

18 kap. 1 § andra stycket om offentligt biträde för barn, samt

19 kap. 1–4 §§ om kostnadsansvar.

Paragrafen anger vilka bestämmelser i utlänningslagen som ska tillämpas vid handläggningen av ärenden enligt denna lag.

I 1 kap. 3 b § och 3 a kap. 2 § UtlL definieras EES-medborgare respektive sådana medborgares familjemedlemmar. En hänvisning till dessa paragrafer behövs på grund av bestämmelsen om rättsprövning i 3 d §.

Hänvisningarna till bestämmelserna i 4 kap. UtlL om flyktingar och andra skyddsbehövande och 5 kap. UtlL om uppehållstillstånd följer av att frågor om uppehållstillstånd, statusförklaring och resedokument ska kunna prövas enligt denna lag.

Hänvisningen till 8 kap. 20 § UtlL om tillstånd till kort besök tas bort eftersom en motsvarande regel förs in i 4 a §.

Hänvisningen till bestämmelserna i 10 kap. UtlL om förvar och uppsikt har justerats. Genom justeringen blir förutsättningarna i utlänningslagen för att ta en utlänning i förvar tillämpliga även i ärenden enligt denna lag. Det kan således förekomma att en utlänning tas i s.k. utredningsförvar enligt lagen om särskild utlänningskontroll vilket inte är möjligt enligt nuvarande ordning. Hänvisningen till 10 kap. 11 § UtlL om muntlig förhandling har tagits bort och regleras i 13 c §. Hänvisningarna till bestämmelserna om beslutande myndighet i 10 kap. 12 – 14, 15 första och tredje styckena och 16 §§ UtlL har tagits bort. Vilken myndighet som ansvarar för förvarsfrågor regleras nu i 9 a och b §§.

Med anledning av att frågor om uppehållstillstånd, statusförklaring och resedokument kan prövas enligt denna lag ska bestämmelserna i 13 kap. UtlL om muntlig handläggning, motivering av beslut och DNA-analys kunna tillämpas även i ärenden enligt denna lag. Hänvisningarna till bestämmelserna i 13 kap. UtlL justeras i enlighet härmed.

Hänvisningen till 14 kap. 13 § UtlL om överklagande tas bort eftersom den paragrafen upphävs. Det som enligt nuvarande ordning regleras i 14 kap. 13 § UtlL regleras i 28 a och 28 b §§.

En rättelse görs också av hänvisningen till 16 kap. 1 § UtlL.

Slutligen görs en hänvisning till bestämmelsen i 18 kap. 1 § andra stycket UtlL om offentligt biträde för barn. Bestämmelsen avser förordnande om offentligt biträde för barn som hålls i förvar. Förordnande om offentligt biträde regleras i övrigt i 27 §.

Övriga ändringar i paragrafen är endast språkliga.

8 a § Säkerhetspolisen svarar för att ett beslut om förvar verkställs.

En utlänning som hålls i förvar enligt denna lag *ska* placeras i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest. Den som är under 18 år får dock inte utan synnerliga skäl placeras i sådana lokaler.

En utlänning som är under 18 år som hålls i förvar enligt denna lag ska i första hand placeras i sådana förvarslokaler som Migrationsverket ansvarar för enligt 11 kap. 2 § utlänningslagen (2005:716). För behandlingen av en utlänning som placerats i verkets förvarslokaler gäller bestämmelserna om Migrationsverkets behandling av förvarstagna i 11 kap. utlänningslagen.

För behandlingen av en utlänning som placerats i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest gäller lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl. i tillämpliga delar. Utlänningen *ska*, utöver vad som följer av nämnda lag, beviljas de lättnader och förmåner som kan medges med hänsyn till ordningen och säkerheten inom anstalten, häktet eller arresten.

Paragrafen reglerar verkställighet av förvarsbeslut.

Ändringarna föranleds av att vissa ärenden som enligt nuvarande ordning prövas enligt utlänningslagen ska prövas enligt denna lag.

Ändringen i *tredje stycket* klargör att en utlänning under 18 år som tas i förvar i första hand ska placeras i Migrationsverkets förvarslokaler. För behandlingen av en utlänning som placerats i en sådan lokal gäller bestämmelserna om Migrationsverkets behandling av förvarstagna i 11 kap. UtlL.

9 a § *Har en ansökan om utvisning gjorts enligt denna lag beslutar den myndighet som handlägger ärendet om förvar eller uppsikt.*

Om en utlänning som har tagits i förvar eller står under uppsikt utvisas enligt denna lag, ska den myndighet som beslutar om utvisningen pröva om utlänningen fortfarande ska hållas i förvar eller stå under uppsikt.

Paragrafen, som är ny, reglerar vilken myndighet som är behörig att meddela beslut om förvar.

Frågan om beslutande myndighet för förvarsfrågor har hittills reglerats genom en hänvisning i 5 § till bestämmelserna i 10 kap. UtlL. I *första stycket* anges att den myndighet som handlägger ärendet om utvisning beslutar om förvar eller uppsikt.

Om en utlänning som har tagits i förvar eller står under uppsikt utvisas framgår av *andra stycket* att den myndighet som beslutar om utvisning ska pröva om utlänningen fortfarande ska hållas i förvar eller stå under uppsikt.

9 b § *Migrationsverket är handläggande myndighet från det att verket tar emot en ansökan om utvisning till dess att verket meddelar beslut eller utlänningen har lämnat landet eller Säkerhetspolisen har tagit emot ärendet, eller, om ärendet överklagas, till dess att ärendet tas emot av Migrationsöverdomstolen.*

Migrationsöverdomstolen är handläggande myndighet från det att domstolen tar emot ett ärende till dess att ansvarigt departement tar emot det.

Regeringen är handläggande myndighet från det att ärendet tagits emot av ansvarigt departement.

Säkerhetspolisen är handläggande myndighet från det att myndigheten tar emot ett beslut om utvisning för verkställighet till dess att verkställighet har skett.

Paragrafen, som är ny, reglerar vilken myndighet som är handläggande myndighet.

Bestämmelsens syfte är att komplettera 9 a § och därigenom förtydliga vilken myndighet som ansvarar för förvarsfrågorna. Frågan om när Migrationsverket och Migrationsöverdomstolen är handläggande myndighet har hittills reglerats genom en hänvisning i 5 § till 10 kap. 14 och 16 §§ UtlL. Dessa bestämmelser ändras respektive upphävs till följd av att säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen inte längre kan prövas av regeringen.

I *första stycket* anges att Migrationsverket är handläggande myndighet från det att verket tar emot en ansökan om utvisning till dess att verket meddelar beslut eller utlänningen har lämnat landet eller Säkerhetspolisen har tagit emot ärendet, eller, om ärendet överklagas, till dess att ärendet tas emot av Migrationsöverdomstolen.

I *andra stycket* anges att Migrationsöverdomstolen är handläggande myndighet från det att domstolen tar emot ett ärende till dess att ansvarigt departement tar emot det.

I *tredje stycket* anges att regeringen är handläggande myndighet när ärendet tagits emot av ansvarigt departement. Att regeringen inte får fatta beslut om att ta eller hålla kvar någon i förvar eller om att ställa någon under uppsikt framgår av 9 c §. Däremot får regeringen upphäva ett beslut om förvar eller uppsikt. Beslut i frågor om förvar och uppsikt när regeringen är handläggande myndighet meddelas av ansvarigt statsråd.

I *fjärde stycket* anges att Säkerhetspolisen är handläggande myndighet från det att myndigheten har tagit emot ett beslut om utvisning för verkställighet till dess att verkställighet har skett. Detta har hittills framgått av 13 § och en hänvisning i 5 § till 10 kap. 13 § UtlL. Det är således Säkerhetspolisen som ansvarar för förvarsbeslut under denna tid. Detta gäller även om utlänningen har ansökt om rättsprövning.

9 c § *När regeringen är handläggande myndighet beslutar ansvarigt statsråd i frågor om förvar och uppsikt. Regeringen får inte besluta att ta eller hålla kvar någon i förvar eller att ställa någon under uppsikt. Regeringen får däremot upphäva ett beslut om förvar eller uppsikt.*

Paragrafen, som är ny, behandlar beslut om förvar när regeringen är handläggande myndighet.

I paragrafen anges att ansvarigt statsråd beslutar i frågor om förvar och uppsikt när regeringen är handläggande myndighet och att regeringen inte får fatta beslut om att ta eller hålla kvar någon i förvar eller om att ställa någon under uppsikt. Regeringen får däremot upphäva ett beslut om förvar eller uppsikt. Detta har hittills framgått av en hänvisning i 5 § till 10 kap. 15 andra stycket § UtlL. När regeringen är handläggande myndighet framgår av 9 b § tredje stycket.

9 d § *Säkerhetspolisens beslut om förvar i andra fall än som avses i 9 § och Migrationsverkets beslut om förvar får överklagas till Migrationsöverdomstolen. Ett sådant beslut får överklagas utan begränsning till viss tid.*

Om ett statsråd har beslutat om förvar prövar Regeringsrätten på framställan av utlänningen om åtgärden ska bestå.

Migrationsverkets beslut i särskilda fall i frågor om behandlingen eller placeringen av en utlänning som hålls i förvar får överklagas till Migrationsöverdomstolen.

Paragrafen, som är ny, reglerar överklagande av Säkerhetspolisens, och Migrationsverkets beslut om förvar m.m.

Frågan om överklagande i nu aktuella fall har hittills reglerats genom en hänvisning i 5 § till 14 kap. 13 § UtlL. Den paragrafen upphävs till följd av att säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen inte längre kan överklagas till regeringen.

I *första stycket* anges att Säkerhetspolisens beslut om förvar i andra fall än som avses i 9 § och Migrationsverkets beslut om förvar får överklagas till Migrationsöverdomstolen. För Säkerhetspolisens beslut om förvar enligt 9 § gäller i stället att ett sådant beslut genast ska anmälas till Migrationsverket som ska pröva om åtgärden ska bestå. Ett beslut om förvar får överklagas utan begränsning till viss tid.

I *andra stycket* behandlas statsråds beslut om förvar. Om ett statsråd har beslutat om förvar prövar Regeringsrätten på framställan av utlänningen om åtgärden ska bestå.

Tredje stycket rör Migrationsverkets beslut om behandling och placering. När en utlänning är förvarstagen enligt denna lag kan Migrationsverket endast fatta sådana beslut i ärenden som gäller utlänningar under 18 år som är placerade i verket lokaler (8 a §). Lokutionen *i särskilda fall* har använts för att markera att allmänna ordningsregler inom förvarslokalen inte får överklagas.

10 § Om utvisning har beslutats enligt denna lag *eller om motsvarande beslut har meddelats enligt äldre lag* men hinder som anges i 12 kap. 1, 2 eller 3 § utlänningslagen (2005:716) möter mot att beslutet verkställs eller om beslutet av någon annan särskild anledning inte bör verkställas, *ska* den beslutande myndigheten förordna att verkställighet tills vidare inte får ske (inhibition) *eller bevilja utlänningen ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Utvisningsbeslutet får inte verkställas under den tid ett uppehållstillstånd gäller.*

Har den beslutande myndigheten beslutat om inhibition ska utvisningsbeslutet och beslutet om inhibition prövas på nytt av myndigheten när det finns skäl till det. Så länge utvisningsbeslutet fortfarande gäller men inte har kunnat verkställas, *ska* Säkerhetspolisen före utgången av varje kalenderår efter det då beslutet meddelades anmäla hos den beslutande myndigheten huruvida det finns skäl för prövning av beslutet.

Har utlänningen beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska Migrationsverket ompröva utvisningsbeslutet när uppehållstillståndet löper ut.

Om regeringen vid prövningen enligt andra stycket överväger att häva ett *beslut* om inhibition, *ska ansvarigt statsråd eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer, inhämta ett* yttrande från Migrationsöverdomstolen. *Därvid tillämpas 3 § tredje stycket.*

Migrationsverkets beslut i fråga om inhibition *eller tidsbegränsat uppehållstillstånd* får överklagas till regeringen. Därvid tillämpas 3 §.

Paragrafen behandlar förordnande om inhibition och beviljande av tidsbegränsade uppehållstillstånd. Övervägandena finns i avsnitt 8.8.2.

Av ändringen i *första stycket* framgår att den beslutande myndigheten, om ett utvisningsbeslut inte kan verkställas, förutom att förordna om inhibition kan bevilja utlänningen ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Detta gäller även utvisningsbeslut eller andra motsvarande beslut enligt

äldre lagar Utvisningsbeslutet får inte verkställas under den tid det tidsbegränsade uppehållstillståndet gäller.

Ändringen i *andra stycket* är redaktionell och följer av att möjligheten att bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd införs i första stycket.

I *tredje stycket*, som är nytt, anges att ett utvisningsbeslut ska omprövas av Migrationsverket när ett tidsbegränsat uppehållstillstånd löper ut. Om utvisningsbeslutet ska bestå, ska Migrationsverket pröva om det fortfarande föreligger hinder mot verkställighet. Om så är fallet kan verket bevilja utlänningen ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd eller inhibera utvisningsbeslutet.

Av ändringen i *fjärde stycket* framgår att ansvarigt statsråd eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer får inhämta yttrande från Migrationsöverdomstolen. Hänvisningen till 3 § innebär att Migrationsdomstolen i yttrandet särskild ska ange om det finns hinder enligt 12 kap. 1, 2 eller 3 § UtlL mot att beslutet verkställs och att regeringen inte får avvika från Migrationsöverdomstolens bedömning om domstolen finner att ett sådant hinder mot verkställighet föreligger. Av 13 b § följer att domstolen ska hålla muntlig förhandling om en sådan inte är uppenbart obehövlig.

Av ändringen i *femte stycket* följer att Migrationsverkets beslut om tidsbegränsat uppehållstillstånd får överklagas till regeringen.

11 § Den myndighet som *beslutar* om utvisning *enligt denna lag* får besluta att utlänningen på vissa tider *ska* anmäla sig hos en polismyndighet (*anmälningsplikt*), om ett beslut om utvisning enligt denna lag tills vidare inte *ska* verkställas på grund av inhibition *eller ett tidsbegränsat uppehållstillstånd.* Om utvisningsbeslutet grundas på 1 § 2, får myndigheten också besluta att 19–22 §§ *ska* tillämpas på utlänningen.

Efter beslut om utvisning enligt denna lag får Migrationsverket på ansökan av Säkerhetspolisen besluta enligt första stycket. Ett sådant beslut får även meddelas av regeringen i samband med att regeringen beslutar om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd i ett ärende om verkställighet enligt 13 a § första stycket.

Innan regeringen som första instans beslutar om anmälningsplikt ska ansvarigt statsråd eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer, inhämta ett yttrande från Migrationsöverdomstolen.

Ett beslut av Migrationsverket i en fråga som avses i första stycket får överklagas till regeringen. Därvid tillämpas 3 § *första och andra styckena.*

Paragrafen behandlar anmälningsplikt och tillämpning av reglerna om tvångsmedel i 19–22 §§ i ärenden om utvisning enligt denna lag. Övervägandena finns i avsnitt 8.8.3.

Enligt *första stycket* får den myndighet som beslutar om utvisning, om utvisningsbeslutet inte ska verkställas, besluta om anmälningsplikt eller om att tillämpa reglerna i 19–22 §§. Ett sådant beslut kan endast fattas i samband med beslutet om utvisning.

Andra stycket, som är nytt, ger möjlighet att i tiden efter utvisningsbeslutet fatta beslut om anmälningsplikt eller om att tillämpa reglerna i 19–22 §§. Ett sådant beslut fattas av Migrationsverket på ansökan av Säkerhetspolisen. Ett sådant beslut får även fattas av regeringen i samband med att regeringen beslutar om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd i ett verkställighetsärende. Nuvarande andra stycket flyttas till 11 a §.

Om regeringen som första instans överväger att fatta ett beslut om anmälningsplikt föreskrivs i *tredje stycket*, som är nytt, att ansvarigt

statsråd eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer ska inhämta yttrande från Migrationsöverdomstolen.

I fjärde stycket ges regler om överklagande av beslut som meddelas enligt denna paragraf.

11 a § *Om ett beslut om avvisning eller utvisning enligt 8 kap. utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser inte kan verkställas och det finns sådana omständigheter beträffande utlänningen som avses i 1 § 1 eller 2, får Migrationsverket på ansökan av Säkerhetspolisen besluta om anmälningsplikt enligt 11 § första stycket. Om det finns sådana omständigheter beträffande utlänningen som avses i 1 § 2, får Migrationsverket också besluta att 19–22 §§ ska tillämpas på utlänningen.*

Ett beslut som avses i första stycket får överklagas till regeringen. Därvid tillämpas 3 § första och andra styckena.

Paragrafen, som är ny, behandlar anmälningsplikt och tillämpning av reglerna om tvångsmedel i 19–22 §§ i ärenden om avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen. Övervägandena finns i avsnitt 8.8.3.

Av *första stycket* framgår att Migrationsverket på ansökan av Säkerhetspolisen får besluta om anmälningsplikt om ett beslut om avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen eller motsvarande äldre bestämmelser inte kan verkställas. En förutsättning är att det föreligger sådana omständigheter beträffande utlänningen som avses i 1 § 1 eller 2. Migrationsverket får besluta om anmälningsplikt även när annan myndighet eller en domstol har fattat beslutet om avvisning eller utvisning. Av stycket framgår vidare att Migrationsverket får besluta att 19–22 §§ ska tillämpas på utlänningen om det föreligger sådana omständigheter beträffande utlänningen som avses i 1 § 2. Stycket motsvarar nuvarande 11 § andra stycket.

Enligt *andra stycket* får Migrationsverkets beslut överklagas till regeringen. Av hänvisningen till 3 § första och andra styckena följer att Migrationsöverdomstolen ska yttra sig innan regeringens prövning. Av 13 b § framgår att Migrationsöverdomstolen ska hålla muntlig förhandling om en sådan inte är uppenbart obehövlig.

12 § Ett beslut enligt 11 *eller 11 a* § gäller i längst tre år räknat från dagen för beslutet om avvisning eller utvisning.

Paragrafen reglerar hur länge ett beslut om anmälningsplikt eller beslut om att tillämpa reglerna om tvångsmedel i 19–22 §§ gäller.

Av ändringen framgår att även beslut enligt 11 a § om anmälningsplikt och om att tillämpa reglerna om tvångsmedel i 19–22 §§ gäller längst i tre år. Att nytt beslut om anmälningsplikt eller om att tillämpa reglerna om tvångsmedel i 19-22 §§ kan meddelas efter utgången av treårsfristen framgår av 14 §.

13 § Om inhibition *eller ett beslut om tidsbegränsat uppehållstillstånd* inte har meddelats, *ska* ett beslut om utvisning enligt denna lag verkställas så snart det kan ske *efter det att beslutet vunnit laga kraft.* Säkerhetspolisen *ska* svara för verkställigheten. Den beslutande myndigheten får dock bestämma att en annan myndighet *ska* ombesörja verkställigheten.

Verkställighet av ett beslut om utvisning av en EES-medborgare eller en sådan medborgares familjemedlem som har rest in i Sverige får ske tidigast fyra veckor från den dag EES-medborgaren eller familjemedlemmen fick del av beslutet, om det inte finns synnerliga skäl för att verkställa beslutet.

Paragrafen innehåller regler om verkställighet av beslut om utvisning enligt denna lag.

Enligt *första stycket* ska ett beslut om utvisning verkställas så snart som möjligt efter beslutet har vunnit laga kraft, om inte ett beslut om inhibition eller ett beslut om tidsbegränsat uppehållstillstånd har meddelats.

Det nuvarande andra stycket har flyttats till 13 a §. Av den nya lydelsen av *andra stycket* följer att verkställighet av ett beslut att utvisa en EES-medborgare eller en sådan medborgares familjemedlem får ske tidigast fyra veckor efter det att EES-medborgaren eller familjemedlemmen fick del av beslutet, om det inte finns synnerliga skäl för att verkställa beslutet. Detta regleras i nuvarande ordning genom en hänvisning i 5 § till 12 kap. 15 § UtlL. Av förarbetena till den paragrafen framgår att undantagsregeln bör tolkas ytterst restriktivt och att den främst bör avse fall där hänsynen till allmän ordning och säkerhet fordrar en snabb verkställighet av beslutet (prop. 2005/06:77 s. 198). En EES-medborgare och en sådan medborgares familjemedlem kan enligt 2 a § rättsprövningslagen ansöka om att Regeringsrätten ska pröva utvisningsbeslutet. En sådan ansökan ska inkomma till Regeringsrätten senast tre veckor från regeringens beslut (4 § andra stycket rättsprövningslagen). Om ett beslut om utvisning av en EES-medborgare eller en sådan medborgares familjemedlem ska verkställas innan tiden för ansökan om Regeringsrättens prövning har gått ut kan Regeringsrätten enligt 5 § rättsprövningslagen besluta om inhibition av utvisningsbeslutet. Om den utvisade EES-medborgaren eller hans eller hennes familjemedlem har ansökt om att få utvisningsbeslutet prövat av Regeringsrätten bör regeringens utvisningsbeslut inte verkställas innan Regeringsrätten har tagit ställning till ett yrkande om inhibition. Att ett utvisningsbeslut i denna situation verkställs innan en EES-medborgare eller en sådan medborgares familjemedlem har fått beslutet prövat av domstol strider inte mot rörlighetsdirektivet eftersom artikel 31.2 medger att ett beslut verkställs utan att en domstolsprövning har kommit till stånd, om beslutet om utvisning grundas på tvingande hänsyn till allmän säkerhet såsom de definieras av medlemsstaterna. Sista meningen har tagits bort eftersom en bestämmelse motsvarande 8 kap. 18 § tredje stycket UtlL finns i 4 b §.

13 a § *Om den verkställande myndigheten finner att verkställigheten inte kan genomföras eller att ytterligare besked behövs, ska myndigheten underrätta den beslutande myndigheten om detta. Den beslutande myndigheten ska då pröva om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 10 § ska meddelas.*

Innan regeringen prövar frågan om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd ska ansvarigt statsråd eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer inhämta ett yttrande från Migrationsöverdomstolen. Därvid tillämpas 3 § tredje stycket.

Innan regeringen har prövat om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 10 § ska meddelas, får ansvarigt statsråd besluta att verkställighet inte får ske.

Paragrafen, som är ny, behandlar hinder som uppkommer vid verkställighet av beslut om utvisning enligt denna lag.

Första stycket utgör enligt nuvarande ordning en del av 13 § andra stycket. Lydelsen ändras i förhållande till 13 § andra stycket. Ändringen föranleds av att utlänningen, om ett utvisningsbeslut inte går att

verkställa, kan beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd (10 §). Den nya lydelsen förtydligar dessutom att det är den beslutande myndigheten som ska pröva frågan om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd. Av andra stycket, som är nytt, framgår att ett yttrande från Migrationsöverdomstolen alltid ska inhämtas innan regeringen prövar frågan om verkställighetshinder. Av hänvisningen till 3 § tredje stycket följer att Migrationsöverdomstolen i sitt yttrande särskilt ska ange om det finns hinder enligt 12 kap. 1, 2 eller 3 § UtlL mot att beslutet verkställs och att regeringen inte får avvika från Migrationsöverdomstolens bedömning om domstolen finner att ett sådant hinder mot verkställighet föreligger. Migrationsöverdomstolen ska innan den yttrar sig hålla muntlig förhandling, om en sådan inte är uppenbart obehövlig (13 b § första stycket). Vid den muntliga förhandlingen ska utlänningen höras och få tillfälle att redogöra för sin ståndpunkt och uttala sig om de omständigheter som åberopas i ärendet (13 b § andra stycket).

Tredje stycket motsvarar den nuvarande lydelsen av 13 § andra stycket sista meningen.

13 b § *Migrationsöverdomstolen ska innan den yttrar sig enligt denna lag hålla muntlig förhandling. I fall som avses i 10 § fjärde och femte styckena, 11 § tredje och fjärde styckena, 11 a § andra stycket och 13 a § andra stycket behöver dock inte någon muntig förhandling hållas, om en sådan är uppenbart obehövlig.*

Vid en muntlig förhandling ska utlänningen höras. Migrationsöverdomstolen får bestämma att även andra än utlänningen ska höras vid förhandlingen. Utlänningen ska få tillfälle att ange sin ståndpunkt och att uttala sig om de omständigheter som åberopas i ärendet.

När muntlig förhandling hålls innan Migrationsöverdomstolen yttrar sig enligt 3 §, 10 § femte stycket, 11 § fjärde stycket eller 11 a § andra stycket ska Säkerhetspolisen och Migrationsverket redogöra för omständigheterna i ärendet och ges tillfälle att ställa frågor till utlänningen och andra som hörs i ärendet. Säkerhetspolisen och Migrationsverket ska även lämna andra upplysningar som behövs för att genomföra förhandlingen

Paragrafen, som är ny, behandlar muntlig förhandling i Migrationsöverdomstolen.

Första stycket motsvarar delvis nuvarande 6 § första stycket första meningen. I stycket anges när Migrationsöverdomstolen ska hålla muntlig förhandling innan den yttrar sig i ett ärende enligt denna lag. Muntlig förhandling ska alltid hållas innan domstolen yttrar sig i ärenden om överklagande av beslut om utvisning. Om Migrationsöverdomstolen ska yttra sig i ärenden om överklagande av beslut ifråga om inhibition, tidsbegränsat uppehållstillstånd, anmälningsplikt eller tillämpning av reglerna om tvångsmedel i 19–22 §§ ska muntlig förhandling hållas om en sådan inte är uppenbart obehövlig. Motsvarande gäller när regeringen inhämtar yttrande inför beslut om anmälningsplikt eller om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd i ett verkställighetsärende.

Andra stycket motsvarar nuvarande 6 § första stycket andra meningen och andra stycket.

Tredje stycket motsvarar nuvarande 7 §.

13 c § *I ett ärende om förvar som handläggs av regeringen får ansvarigt statsråd eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer, besluta om muntlig förhandling och uppdra åt Migrationsöverdomstolen att hålla denna.*

Vid en muntlig förhandling ska utlänningen höras. Regeringskansliet får bestämma att även andra personer än utlänningen ska höras. En representant för Regeringskansliet ska närvara vid förhandlingen.

Utlänningen ska vid förhandlingen få tillfälle att redogöra för sin ståndpunkt och uttala sig om de omständigheter som åberopas i ärendet.

Paragrafen, som är ny, behandlar muntlig förhandling i ärenden om förvar och uppsikt hos regeringen.

Av hänvisningen i 5 § till 10 kap. 11 § första stycket UtlL följer att varje ny prövning av ett beslut om förvar ska föregås av en muntlig förhandling och att detta även gäller beslut om uppsikt om det inte med hänsyn till utredningens art eller andra omständigheter framstår som uppenbart att en muntlig förhandling skulle sakna betydelse. Av *första stycket* framgår att det är ansvarigt statsråd eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer som ska besluta om muntlig förhandling och att det är Migrationsöverdomstolen som ska hålla den muntliga förhandlingen. Att Migrationsöverdomstolen får ett uppdrag att hålla en muntlig förhandling innebär att domstolen ska kalla parterna, hålla förhandlingen och i övrigt vidta alla förekommande åtgärder i anledning av förhandlingen.

I *andra och tredje styckena* anges hur en förhandling ska gå till. Vid förhandlingen ska utlänningen och de andra personer som Regeringskansliet bestämmer höras. En representant från Regeringskansliet ska alltid närvara vid förhandlingen. Utlänningen ska vid förhandlingen få tillfälle att redogöra för sin ståndpunkt och uttala sig om de omständigheter som åberopas i ärendet.

14 § Om det i fall som avses i 11 *eller 11 a* § bedöms föreligga risk för att utlänningen begår eller medverkar till brott mot rikets säkerhet eller brott som anges i 1 § första stycket 2 efter utgången av den i 12 § angivna treårsfristen, får anmälningsplikt beslutas även för tid efter denna frists utgång. På motsvarande grunder får förordnas att 19–22 §§ ska tillämpas på utlänningen för sådan tid, om risken avser brott som anges i 1 § första stycket 2.

Frågor som avses i första stycket prövas av Stockholms tingsrätt på ansökan av Säkerhetspolisen. Beslut i en sådan fråga ska meddelas för en viss tid och högst tre år, räknat från den dag då beslutet ska börja tillämpas.

För förfarandet vid rätten gäller, utom i de hänseenden som anges i fjärde stycket, vad som är föreskrivet om mål som rör allmänt åtal för brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i sex månader.

Tvångsmedel enligt 24 och 25 kap. rättegångsbalken får inte tillgripas. En skriftlig berättelse eller en uppteckning eller upptagning av en sådan berättelse som avses i 35 kap. 14 § rättegångsbalken får åberopas som bevis. Bestämmelsen i 10 kap. 3 § andra stycket andra meningen offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) gäller inte. Beslutet får grundas även på handlingar eller annat material som enligt första stycket samma paragraf inte får lämnas ut till parter.

Paragrafen behandlar möjligheten att meddela beslut om anmälningsplikt och tillämpning av reglerna om tvångsmedel i 19–22 §§ efter utgången av den i 12 § angivna tidsfristen, m.m.

Av ändringen i *första stycket* framgår att även beslut enligt 11 a § om anmälningsplikt och beslut om att tillämpa reglerna om tvångsmedel i 19–22 §§ omfattas av paragrafens tillämpningsområde.

22 § En upptagning eller uppteckning som har gjorts vid hemlig teleavlyssning *ska* granskas snarast möjligt. Granskningen får utföras endast av rätten, Säkerhetspolisen, en polismyndighet eller en åklagare.

Om upptagningen eller uppteckningen innehåller något som inte är av betydelse för det ändamål som har föranlett avlyssningen, *ska* den i denna del omedelbart förstöras efter granskningen. I fråga om brott eller förestående brott som inte är av betydelse för det ändamål som har föranlett avlyssningen *ska* dock 27 kap. 24 § andra och *fjärde* styckena rättegångsbalken tillämpas.

En försändelse eller någon annan handling som omfattas av tillstånd enligt 20 § får inte närmare undersökas, öppnas eller granskas av någon annan än rätten, Säkerhetspolisen, en polismyndighet eller en åklagare. En sådan handling *ska* undersökas snarast möjligt. När undersökningen har slutförts, *ska* en försändelse som finns hos ett befordringsföretag tillställas den till vilken försändelsen är ställd och en annan handling återlämnas till den hos vilken handlingen påträffats, om den inte tas i beslag.

Paragrafen innehåller regler om hemlig telefonavlyssning och granskning av försändelser och handlingar som omfattas av tillstånd enligt 20 §.

A*ndra stycket* har ändrats till följd av en tidigare ändring av 27 kap. 24 § rättegångsbalken.

23 § Till fängelse i högst ett år eller, när omständigheterna är mildrande, till böter döms

1. den som hjälper en utlänning som är underkastad förbud enligt 4 § att komma in i Sverige,
2. den som hindrar eller försöker hindra verkställighet av ett beslut om utvisning enligt denna lag, eller
3. en utlänning som bryter mot anmälningsplikt som har beslutats enligt 11, *11 a* eller 14 §.

För försök eller förberedelse till brott som avses i första stycket 1 döms till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken.

Om en utlänning under den tid då han står under åtal för brott enligt första stycket 3 fortsätter att begå sådant brott, *ska* vad han gjort sig skyldig till före varje åtal anses som ett särskilt brott.

Paragrafen innehåller bestämmelser om straff m.m.

Av ändringen i första stycket framgår av att även en överträdelse av ett beslut om anmälningsplikt enligt 11 a § utgör brott enligt tredje punkten.

27 § *Offentligt biträde ska förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas, i ärenden enligt denna lag om*

1. utvisning,
2. anmälningsplikt,
3. verkställighet av beslut om utvisning om beslut i fall inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd meddelats,
4. verkställighet av beslut om utvisning såvitt avser fråga om förvar och utlänningen hållits i förvar sedan mer än tre dagar, och
5. om tillämpning av tvångsmedel enligt 11 eller 11 a §.

Paragrafen reglerar rätten till offentligt biträde.

Av ändringen framgår att offentligt biträde kan förordnas även i verkställighetsärenden och i ärenden om tillämpning av tvångsmedel enligt 11 a §.

Om ett ärende lämnas över till Migrationsverket för prövning enligt utlänningslagen gäller i stället bestämmelserna om offentligt biträde i den lagen.

28 a § *Beslut av Säkerhetspolisen, Migrationsverket eller Regeringskansliet enligt denna lag får överklagas till Migrationsöverdomstolen när myndighetens beslut avser*

1. fråga om offentligt biträde, eller
2. ersättning i ett ärende som handläggs enligt denna lag.

Paragrafen, som är ny, innehåller regler om överklagande av beslut i fråga om offentligt biträde eller ersättning.

Överklagande av dessa beslut har hittills reglerats genom en hänvisning i 5 § till 14 kap. 13 § UtlL. Den paragrafen upphävs till följd av att säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen inte längre kan prövas av regeringen.

28 b § *Bestämmelserna i 9 och 12 §§ förvaltningslagen (1986:223) gäller i fråga om överklagande av Säkerhetspolisens, Migrationsverkets eller Regeringskansliets beslut om avvisande av ombud eller biträde eller om jäv. Dock att beslut i dessa frågor överklagas till Migrationsöverdomstolen.*

Paragrafen, som är ny, innehåller regler om överklagande av beslut om avvisande av ombud eller biträde och om jäv.

Av paragrafen framgår att bestämmelserna om överklagande av beslut om avvisande av ombud eller biträde och om jäv i förvaltningslagen är tillämpliga i ärenden enligt denna lag. Beslut om avvisande av ombud eller biträde och om jäv överklagas dock till Migrationsöverdomstolen. Detta har hittills reglerats genom en hänvisning i 5 § till 14 kap. 13 § UtlL. Den paragrafen upphävs till följd av att säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen inte längre kan prövas av regeringen.

28 c § *Migrationsverkets beslut enligt denna lag om ersättning för kostnad för DNA-analys får överklagas till Migrationsöverdomstolen.*

Paragrafen, som är ny, innehåller regler om överklagande av beslut om ersättning för DNA-analys.

Att utlänningslagens bestämmelser om DNA-analys är tillämpliga framgår av hänvisningen i 5 § till 13 kap. 15 och 16 §§ UtlL.

Övergångsbestämmelserna

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

2. Om Säkerhetspolisen har ansökt om utvisning före den 1 januari 2010 tillämpas 1 § i dess äldre lydelse.

Av andra punkten framgår att 1 § i dess äldre lydelse ska tillämpas om Säkerhetspolisen har ansökt om utvisning före den 1 januari 2010.

11.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

1 § I denna lag ges bestämmelser om sysselsättning för och bistånd till utlänningar som

1. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige *som flykting* enligt 4 kap. 1 *§* eller *som annan skyddsbehövande enligt 4 kap.* 2 *eller 2 a* § utlänningslagen (2005:716) *eller motsvarande äldre bestämmelser* (asylsökande),

2. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd med stöd av bestämmelserna i 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen och som inte är folkbokförda här i landet, eller

3. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige och av särskilda skäl medgetts rätt att vistas här medan ansökan prövas.

Den som omfattas av denna lag har inte rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) för förmåner av motsvarande karaktär. Rätt till bistånd föreligger inte heller för bostadskostnader.

Barn under 18 år som saknar uppehållstillstånd och som inte vistas på en förläggning omfattas inte av denna lag, om de bor hos en vårdnadshavare som har uppehållstillstånd.

En utlänning som vistas här med stöd av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 § utlänningslagen omfattas inte av denna lag. Detsamma gäller en utlänning för vilken en ansökan om ett sådant tillstånd är under prövning.

I 2 och 3 §§ finns särskilda bestämmelser om mottagande av barn under 18 år som vid ankomsten till Sverige är skilda från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller som efter ankomsten står utan sådan ställföreträdare (ensamkommande barn). Bestämmelserna är tillämpliga endast så länge barnet är att anse som ensamkommande.

I paragrafen anges vilka som omfattas av lagen.

Första stycket första punkten ändras till följd av att ytterligare en kategori skyddsbehövande införs i utlänningslagen.

11.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:702) om garantipension

3 kap.

3 § Den som har beviljats uppehållstillstånd *som flykting enligt* 4 kap. 1 § eller *som annan skyddsbehövande enligt 4 kap.* 2 *eller 2 a* § utlänningslagen (2005:716) *eller motsvarande äldre bestämmelser eller statusförklaring enligt 4 kap. 3 b § utlänningslagen eller motsvarande förklaring enligt äldre bestämmelser ska* som försäkringstid för garantipension även tillgodoräknas tid under vilken han eller hon har varit bosatt i sitt tidigare hemland från och med det kalenderår då den pensionssökande fyllde 25 år till tidpunkten då han eller hon först ankom till Sverige. Därvid *ska* en så stor andel av tiden i hemlandet tillgodoräknas som svarar mot förhållandet mellan den tid under vilken den pensionssökande har varit bosatt i Sverige, inräknad den tid som avses i 2 §, från den första ankomsten till landet till och med det kalenderår då han eller hon fyllde 64 år och hela tidsrymden från det att den pensionssökande första gången kom till landet till och med det kalenderår då han eller hon fyllde 64 år. Vid beräkningen *ska* bortses från tid för vilken personen, vid bosättning i Sverige, har rätt till pension från hemlandet.

Med tid i hemlandet *ska* likställas tid då den pensionssökande före den första ankomsten till Sverige har befunnit sig i ett annat land där han eller hon har beretts en tillfällig fristad.

Paragrafen innehåller bestämmelser om beräkning av försäkringstid för flyktingar och andra skyddsbehövande.

Första stycket justeras till följd av att ytterligare en kategori skyddsbehövande införs i utlänningslagen. Vidare jämställs en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd av andra skäl än skyddsskäl och därefter beviljas statusförklaring med sådana utlänningar som beviljats uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § UtlL eller motsvarande äldre bestämmelser.

11.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut

2 a § *En EES-medborgare eller en sådan familjemedlem till en EES-medborgare som avses i 3 a kap. 2 § utlänningslagen (2005:716) som har utvisats av regeringen enligt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll får ansöka om rättsprövning av beslutet.*

I paragrafen, som är ny, regleras rättsprövning av vissa utvisningsbeslut som fattas av regeringen. Överväganden finns i avsnitt 8.8.1.

Av paragrafen framgår att en EES-medborgare eller en familjemedlem till en sådan medborgare har rätt att ansöka om rättsprövning av ett beslut av regeringen om utvisning enligt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll. En sådan ansökan görs hos Regeringsrätten.

EES-medborgare och deras familjemedlemmar som befinner sig i Sverige har i många fall uppehållsrätt här med stöd av bestämmelserna i utlänningslagen. Om Regeringsrätten upphäver utvisningsbeslutet, får EES-medborgaren eller familjemedlemmen på sedvanligt sätt vända sig till Migrationsverket för registrering av uppehållsrätten eller för att ansöka om uppehållskort. För de fall EES-medborgaren eller familjemedlemmen inte har uppehållsrätt här får han eller hon i stället ansöka om uppehållstillstånd hos Migrationsverket. Ansökan kommer då att handläggas enligt utlänningslagen. Säkerhetspolisen har möjlighet att, av skäl som rör rikets säkerhet eller som annars har betydelse för allmän säkerhet, förorda att ansökan ska avslås. Ansökan ska då handläggas som ett säkerhetsärende enligt utlänningslagen (1 kap. 7 § UtlL).

4 § En ansökan om rättsprövning *enligt 1 eller 2 § ska* ha kommit in till Regeringsrätten senast tre månader från dagen för beslutet.

En ansökan om rättsprövning enligt 2 a § ska ha kommit in till Regeringsrätten senast tre veckor från dagen för beslutet.

Det *ska* framgå av ansökan vilken rättsregel sökanden anser att beslutet strider mot och vilka omständigheter som åberopas till stöd för detta.

I paragrafen regleras när en ansökan om rättsprövning ska ha kommit in till Regeringsrätten och vad en sådan ansökan ska innehålla. Överväganden finns i avsnitt 8.8.1.

Av *andra stycket* framgår att en ansökan om rättsprövning av ett beslut av regeringen att utvisa en EES-medborgare eller en sådan medborgares familjemedlem ska ha inkommit till Regeringsrätten senast tre veckor från den dag beslutet fattades.

Tredje stycket motsvarar nuvarande andra stycket.

11.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän

3 § Bestämmelserna om gästforskare i denna lag är inte tillämpliga på en tredjelandsmedborgare som

1. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting enligt 4 kap. 1 § eller *som annan* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 *eller 2 a § utlänningslagen (2005:716)* eller motsvarande äldre bestämmelser,
2. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd enligt 21 kap. utlänningslagen,
3. har ett lagakraftvunnet avvisnings- eller utvisningsbeslut som inte kan verkställas,
4. utför forskning uteslutande inom ramen för högskoleutbildning för att därigenom få en doktorsexamen, eller
5. har lånats ut av en forskningshuvudman i en annan EU-stat.

I paragrafen anges vilka tredjelandsmedborgare som inte omfattas av lagen.

Första punkten ändras till följd av att ytterligare en kategori skyddsbehövande införs i utlänningslagen.

11.9 Förslaget till lag om ändring i lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.

4 § Denna lag omfattar utlänningar som

1. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting enligt 4 kap. 1 § eller *som annan* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 *eller 2 a* § utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser,
2. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd med stöd av bestämmelserna i 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen och som inte är folkbokförda här i landet,
3. hålls i förvar enligt 10 kap. 1 eller 2 § utlänningslagen och som inte har placerats i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest, eller
4. vistas här med stöd av tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 § utlänningslagen.

Sådana utlänningar som avses i första stycket 1 eller 2 omfattas av lagen även om de har meddelats beslut om avvisning eller utvisning. Det gäller dock inte utlänning som håller sig undan så att beslutet inte kan verkställas, om han eller hon har fyllt 18 år.

I paragrafen regleras vilka som omfattas av lagen.

Första punkten ändras till följd av att ytterligare en kategori skyddsbehövande införs i utlänningslagen.

Bilaga 1

Skyddsgrundsdirektivet

Rådets direktiv 2004/83/EG

RÄTTELSER

Rättelse till rådets direktiv 2004/83/EG av den 29 april 2004 om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer skall betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet

(Europeiska unionens officiella tidning L 304 av den 30 september 2004)

Direktiv 2004/83/EG skall vara som följer:

RÅDETS DIREKTIV 2004/83/EG

av den 29 april 2004

om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer skall betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 63.1 c, 63.2 a och 63.3 a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag [1],

med beaktande av Europaparlamentets yttrande [2],

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande [3],

med beaktande av Regionkommitténs yttrande [4], och

av följande skäl:

(1) En gemensam asylpolitik, som omfattar ett gemensamt europeiskt asylsystem, utgör en integrerande del av Europeiska unionens mål att gradvis inrätta ett område med frihet, säkerhet och rättvisa som är öppet för personer som tvingade av omständigheterna söker skydd inom Europeiska gemenskapen på laglig väg.

(2) Europeiska rådet enades vid sitt särskilda möte i Tammerfors den 15 och 16 oktober 1999 om att arbeta för att ett gemensamt europeiskt asylsystem skapas, grundat på en fullständig och absolut tillämpning av Genèvekonventionen om flyktingars rättsliga ställning av den 28 juli 1951 ("Genèvekonventionen"), kompletterad genom New York protokollet av den 31 januari 1967 ("protokollet"), och på så sätt garantera att ingen skickas tillbaka för att bli utsatt för förföljelse, det vill säga att principen om non-refoulement bekräftas.

(3) Genèvekonventionen och dess protokoll utgör grundstenen i det folkrättsliga systemet för skydd av flyktingar.

(4) I slutsatserna från Tammerfors anges att ett gemensamt europeiskt asylsystem på kort sikt bör omfatta en tillnärmning av reglerna för erkännande av flyktingar och innebörden av flyktingstatus.

(5) I slutsatserna från Tammerfors anges även att bestämmelserna om flyktingstatus bör kompletteras med åtgärder för andra former av skydd som erbjuder en lämplig status för den som behöver ett sådant skydd.

(6) Huvudsyftet med detta direktiv är dels att garantera att medlemsstaterna tillämpar gemensamma kriterier för att fastställa vilka personer som har ett verkligt behov av internationellt skydd, dels att garantera att en miniminivå av förmåner är tillgänglig för dessa personer i samtliga medlemsstater.

(7) Tillnärmningen av reglerna om erkännande och innebörd av flyktingstatus och status som alternativt skyddsbehövande bör bidra till att begränsa asylsökandes sekundära förflyttningar mellan medlemsstaterna när sådana förflyttningar endast motiveras av skillnader i de rättsliga ramarna.

(8) Det ligger i miniminormernas natur att medlemsstaterna bör ha befogenhet att införa eller behålla förmånligare bestämmelser för tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som ansöker om internationellt skydd i en medlemsstat, om en sådan ansökan anses bygga på förutsättningen att personen i fråga antingen är flykting i den mening som avses i artikel 1 A i Genèvekonventionen, eller en person som av andra skäl behöver internationellt skydd.

(9) De tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som tillåts stanna inom medlemsstaternas territorier av skäl som inte hänför sig till ett behov av internationellt skydd utan efter en skönsmässig bedömning av ömmande eller humanitära skäl, faller utanför tillämpningsområdet för detta direktiv.

(10) Detta direktiv står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och principer som erkänns särskilt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Direktivet syftar särskilt till att säkerställa full respekt för den mänskliga värdigheten och de asylsökandes och deras medföljande familjemedlemmars rätt till asyl.

(11) När det gäller behandlingen av personer som omfattas av detta direktiv är medlemsstaterna bundna av sina skyldigheter enligt de internationella rättsliga instrument som de är parter i och som förbjuder diskriminering.

[1] EGT C 51 E, 26.2.2002, s. 325.
[2] EUT C 300 E, 11.12.2003, s. 25.
[3] EGT C 221, 17.9.2002, s. 43.
[4] EGT C 278, 14.11.2002, s. 44.

(12) Medlemsstaterna bör i första hand ta hänsyn till barnets bästa när de genomför detta direktiv.

(13) Detta direktiv påverkar inte tillämpningen av protokollet om asyl för medborgare i Europeiska unionens medlemsstater, som fogas till Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

(14) Erkännandet av flyktingstatus skall endast ses som en fastställelse av redan existerande rättigheter.

(15) Samråd med FN:s flyktingkommissariat kan ge medlemsstaterna värdefull vägledning när det gäller att fastställa flyktingstatus enligt artikel 1 i Genèvekonventionen.

(16) Det bör fastställas miniminormer för definitionen och innebörden av flyktingstatus för att vägleda medlemsstaternas behöriga myndigheter vid tillämpningen av Genèvekonventionen.

(17) Det är nödvändigt att införa gemensamma kriterier för när asylsökande skall erkännas som flyktingar i den mening som avses i artikel 1 i Genèvekonventionen.

(18) Det är särskilt nödvändigt att införa en gemensam uppfattning av följande begrepp: skyddsbehov på plats (sur place), upphov till skada och källor till skydd, internt skydd samt begreppet förföljelse, inklusive orsakerna till förföljelse.

(19) Skydd kan ges inte bara av staten utan även av sådana parter eller organisationer, inklusive internationella organisationer, som uppfyller villkoren i detta direktiv och kontrollerar en region eller ett större område på statens territorium.

(20) När underåriga ansöker om internationellt skydd är det nödvändigt att medlemsstaterna vid sin prövning beaktar typer av förföljelse som är specifika för barn.

(21) Det är också nödvändigt att införa ett gemensamt begrepp för förföljelsegrunden "tillhörighet till viss samhällsgrupp".

(22) Handlingar som är oförenliga med Förenta nationernas syften och principer anges i inledningen till Förenta nationernas stadga och i artiklarna 1 och 2 i denna stadga och ingår bl.a. i Förenta nationernas resolutioner om åtgärder för terrorismbekämpning, enligt vilka handlingar, metoder och bruk som utgör terrorism strider mot Förenta nationernas syften och principer och även avsiktlig finansiering, planering och anstiftan av terroristhandlingar är oförenliga med Förenta nationernas syften och principer.

(23) Såsom anges i artikel 14 kan "status" även innefatta flyktingstatus.

(24) Det bör även fastställas miniminormer för definitionen och innebörden av status som alternativt skyddsbehövande. Status som alternativt skyddsbehövande bör fungera som ett komplement till den status för skydd av flyktingar som finns i Genèvekonventionen.

(25) Det är nödvändigt att införa kriterier för att fastställa vilka av dem som ansöker om internationellt skydd som är berättigade till status som alternativt skyddsbehövande. Kriterierna bör hämtas från de internationella förpliktelserna enligt instrumenten för mänskliga rättigheter och från medlemsstaternas praxis.

(26) Risker som en befolkningsgrupp i ett land eller ett segment av befolkningen överlag är utsatta för utgör i normalfallet i sig inte ett personligt hot som kan betecknas som allvarlig skada.

(27) Familjemedlemmar kan, enbart på grund av sin relation till flyktingen, normalt komma att utsättas för förföljelse på ett sätt som kan utgöra grund för flyktingstatus.

(28) Begreppet nationell säkerhet och allmän ordning omfattar också fall då en tredjelandsmedborgare är medlem i en sammanslutning som stöder internationell terrorism eller stöder en sådan sammanslutning.

(29) Även om de förmåner som tillhandahålls familjemedlemmar till personer som innehar status som alternativt skyddsbehövande inte nödvändigtvis måste vara desamma som de som tillhandahålls personer som innehar status som alternativt skyddsbehövande, måste de vara rimliga i jämförelse med dessa förmåner.

(30) Medlemsstaterna får, inom de gränser som följer av internationella åtaganden, föreskriva att beviljande av förmåner avseende tillträde till sysselsättning, sociala förmåner, hälso- och sjukvård samt tillgång till integrationsfrämjande åtgärder förutsätter att ett uppehållstillstånd har utfärdats.

(31) Detta direktiv är inte tillämpligt på ekonomiska förmåner från medlemsstaterna som beviljas för att främja utbildning.

(32) De praktiska svårigheter som personer som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande ställs inför när det gäller att bestyrka utländska akademiska eller yrkesmässiga examens-, utbildnings- och andra behörighetsbevis bör beaktas.

(33) Särskilt för att undvika socialt lidande är det lämpligt att personer som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande, utan diskriminering och inom ramen för det sociala stödet, tillhandahålls tillräckliga sociala förmåner och medel för uppehället.

(34) När det gäller socialt stöd och hälso och sjukvård bör villkoren och de närmare föreskrifterna för tillhandahållande av grundläggande förmåner till personer som innehar status som alternativt skyddsbehövande fastställas i den nationella lagstiftningen. Möjligheten att begränsa förmånerna för personer som innehar status som alternativt skyddsbehövande till att gälla endast grundläggande förmåner bör tolkas så att detta begrepp omfattar åtminstone minimiinkomst, bistånd vid sjukdom och graviditet samt föräldrabistånd, i den mån dessa förmåner beviljas medborgare i enlighet med lagstiftningen i den berörda medlemsstaten.

(35) Tillträde till hälso- och sjukvård, såväl fysisk som psykisk vård, bör garanteras personer som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande.

(36) Genomförandet av detta direktiv bör utvärderas regelbundet med särskilt beaktande av utvecklingen av medlemsstaternas internationella skyldigheter när det gäller non-refoulement, utvecklingen av arbetsmarknaderna i medlemsstaterna och av de gemensamma grundläggande principerna för integration.

(37) Eftersom målen för det föreslagna direktivet, nämligen att fastställa miniminormer för medlemsstaternas beviljande av internationellt skydd till tredjelandsmedborgare och statslösa personer och innehållet i det beviljade skyddet inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och de därför, på grund av direktivets omfattning och verkningar bättre kan uppnås på gemenskapsnivå, kan gemenskapen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går direktivet inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.

(38) I enlighet med artikel 3 i protokollet om Förenade kungarikets och Irlands ställning som fogas till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, har Förenade kungariket genom skrivelse av den 28 januari 2002 meddelat sin önskan att delta i antagandet och tillämpningen av detta direktiv.

(39) I enlighet med artikel 3 i protokollet om Förenade kungarikets och Irlands ställning som fogas till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, har Irland genom skrivelse av den 13 februari 2002 meddelat sin önskan att delta i antagandet och tillämpningen av detta direktiv.

(40) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokollet om Danmarks ställning som fogas till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, deltar Danmark inte i antagandet av detta direktiv som därför varken är bindande för eller tillämpligt i Danmark.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Syfte och räckvidd

Syftet med detta direktiv är att införa miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer skall betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd och innehållet i det beviljade skyddet.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

a) *internationellt skydd:* flyktingstatus och status som alternativt skyddsbehövande enligt definitionerna i leden d och f.

b) *Genèvekonventionen:* Konventionen om flyktingars rättsliga ställning undertecknad i Genève den 28 juli 1951, ändrad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967.

c) *flykting:* en tredjelandsmedborgare som med anledning av välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, religion, nationalitet, politisk åskådning eller tillhörighet till viss samhällsgrupp befinner sig utanför det land där han eller hon är medborgare och som inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill begagna sig av det landets skydd, eller en statslös person som av samma skäl som nämnts ovan befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort och som inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill återvända dit och som inte omfattas av artikel 12.

d) *flyktingstatus:* en medlemsstats erkännande av en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som flykting.

e) *person som uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande:* en tredjelandsmedborgare eller statslös person som inte uppfyller kraven för att betecknas som flykting, men där det finns grundad anledning att förmoda att den berörda personen, om han eller hon återsänds till sitt ursprungsland, eller, i fråga om en statslös person, till det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort, skulle utsättas för en verklig risk att lida allvarlig skada enligt artikel 15 och som inte omfattas av artikel 17.1 och 17.2 och som inte kan, eller på grund av en sådan risk inte vill begagna sig av det landets skydd.

f) *status som alternativt skyddsbehövande:* en medlemsstats erkännande av en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som en person som uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande.

g) *ansökan om internationellt skydd:* en ansökan om skydd som ges in till en medlemsstat av en tredjelandsmedborgare eller statslös person och där det finns skäl att anta att personen söker flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande och att denne inte uttryckligen ansöker om en annan typ av skydd som ligger utanför detta direktivs tillämpningsområde och som kan omfattas av en separat ansökan.

h) *familjemedlemmar:* följande familjemedlemmar till den person som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande, om dessa familjemedlemmar befinner sig i samma medlemsstat i fråga om ansökan om internationellt skydd och under förutsättning att familjen existerade redan i ursprungslandet:

— Make eller maka till den person som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande eller hans/hennes ogifta partner i en stadigvarande relation, om lagstiftningen eller sedvanerätten i den berörda medlemsstaten behandlar ogifta par på samma sätt som gifta enligt dess utlänningslagstiftning.

— Underåriga barn till sådana par som avses i första strecksatsen eller till den person som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande, på villkor att de är ogifta och beroende av honom eller henne för sin försörjning, men oavsett om de fötts inom eller utom äktenskapet eller adopterats enligt nationell lagstiftning.

i) *underåriga utan medföljande vuxen:* tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som är yngre än 18 år som anländer till en medlemsstats territorium utan att vara i sällskap med en vuxen som enligt lag eller sedvana ansvarar för dem, så länge de inte faktiskt tas om hand av en sådan person; begreppet omfattar också underåriga som lämnas ensamma utan medföljande vuxen efter det att de rest in på en medlemsstats territorium.

j) *uppehållstillstånd:* tillstånd som utfärdats av myndigheterna i en medlemsstat i enlighet med den statens lagstiftning och som ger en tredjelandsmedborgare eller statslös person rätt att uppehålla sig på dess territorium.

k) *ursprungsland:* det land eller de länder där en person är medborgare eller, i fråga om statslösa personer, tidigare haft sin vanliga vistelseort.

Artikel 3

Förmånligare bestämmelser

Medlemsstaterna får införa eller behålla förmånligare bestämmelser för att fastställa vem som skall betraktas som flykting eller som en person som uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande och för att fastställa innebörden av internationellt skydd, förutsatt att de är förenliga med detta direktiv.

KAPITEL II

BEDÖMNING AV ANSÖKNINGAR OM INTERNATIONELLT SKYDD

Artikel 4

Bedömning av fakta och omständigheter

1. Medlemsstaterna får betrakta det som den sökandes skyldighet att så snart som möjligt lägga fram alla faktorer som behövs för att styrka ansökan om internationellt skydd. Det är medlemsstaternas skyldighet att i samarbete med den sökande bedöma de relevanta faktorerna i ansökan.

2. De faktorer som det hänvisas till i punkt 1 utgörs av den sökandes utsagor och alla handlingar som den sökande förfogar över angående den sökandes ålder, bakgrund, inklusive relevanta släktingars bakgrund, identitet, nationalitet(er), tidigare bosättningsland(länder) och -ort(er), tidigare asylansökningar, resvägar, identitets och resehandlingar samt orsakerna till ansökan om internationellt skydd.

3. Bedömningen av en ansökan om internationellt skydd skall vara individuell, och följande skall beaktas:

a) Alla relevanta uppgifter om ursprungslandet vid den tidpunkt då beslut fattas om ansökan, inbegripet lagar och andra författningar i ursprungslandet samt det sätt på vilket dessa tillämpas.

b) De relevanta utsagor och handlingar som den sökande har lämnat, inklusive information om huruvida sökanden har varit eller kan bli utsatt för förföljelse eller allvarlig skada.

c) Sökandens personliga ställning och förhållanden, inklusive faktorer som bakgrund, kön och ålder, så att det kan bedömas huruvida de handlingar den sökande har blivit eller skulle kunna bli utsatt för, på grundval av sökandens personliga omständigheter, skulle innebära förföljelse eller allvarlig skada.

d) Om den sökande efter att ha lämnat ursprungslandet ägnat sig åt en verksamhet, vars enda syfte eller vars huvudsyfte var att skapa de nödvändiga förutsättningarna för att ansöka om internationellt skydd, skall man bedöma om denna verksamhet kommer att utsätta den sökande för förföljelse eller allvarlig skada om han eller hon återvänder till landet.

e) Om man rimligen kan förvänta sig att den sökande begagnar sig av skyddet i ett annat land där han eller hon kan hävda sitt medborgarskap.

4. Det faktum att den sökande redan har varit utsatt för förföljelse eller annan allvarlig skada, eller för direkta hot om sådan förföljelse eller sådan skada, är en allvarlig indikation på att den sökandes fruktan för förföljelse är välgrundad eller att det finns en verklig risk för att han eller hon kommer att lida allvarlig skada, såvida det inte finns goda skäl till att anta att sådan förföljelse eller allvarlig skada inte kommer att upprepas.

5. När medlemsstaterna tillämpar principen enligt vilken det är den sökandes skyldighet att styrka sin ansökan om internationellt skydd, och den sökandes uppgifter inte kan styrkas av skriftliga eller andra bevis, skall sådana uppgifter inte behöva bekräftas om följande villkor är uppfyllda:

a) Sökanden har gjort en genuin ansträngning för att styrka sin ansökan.

b) Alla relevanta faktorer som den sökande förfogar över har lagts fram och en tillfredsställande förklaring har lämnats till varför andra relevanta faktorer saknas.

c) Sökandens uppgifter befinns vara sammanhängande och rimliga och strider inte mot tillgänglig specifik och allmän information som rör den sökandes ärende.

d) Sökanden har ansökt om internationellt skydd så tidigt som möjligt, såvida inte sökanden kan framföra goda skäl till varför han eller hon inte gjort det.

e) Sökandens allmänna trovärdighet är fastställd.

Artikel 5

Internationellt skyddsbehov "sur place"

1. En välgrundad fruktan för förföljelse eller en verklig risk för att lida allvarlig skada kan grunda sig på händelser som har ägt rum efter det att sökanden lämnade ursprungslandet.

2. En välgrundad fruktan för förföljelse eller en verklig risk för att lida allvarlig skada kan grunda sig på verksamhet som sökanden ägnat sig åt sedan han eller hon lämnade ursprungslandet, i synnerhet om det kan fastställas att den verksamhet som åberopas är ett uttryck för och en fortsättning på åsikter eller en inställning som sökanden hade i ursprungslandet.

3. Utan att det påverkar Genèvekonventionen får medlemsstaterna besluta att en sökande som lämnar in en efterföljande ansökan normalt inte skall beviljas flyktingstatus om risken för förföljelse grundar sig på omständigheter som den sökande genom eget beslut har skapat efter att ha lämnat ursprungslandet.

Artikel 6

Aktörer som utövar förföljelse eller tillfogar allvarlig skada

Aktörer som utövar förföljelse eller tillfogar allvarlig skada omfattar

a) staten,

b) parter eller organisationer som kontrollerar staten eller en betydande del av statens territorium,

c) grupper som inte företräder staten, om det kan bevisas att aktörer enligt a och b, inklusive internationella organisationer, är oförmögna eller ovilliga att tillhandahålla skydd mot förföljelse eller allvarlig skada enligt artikel 7.

Artikel 7

Aktörer som ger skydd

1. Skydd kan ges av

a) staten,

b) parter eller organisationer, inklusive internationella organisationer, som kontrollerar staten eller en betydande del av statens territorium.

2. Skydd ges normalt när aktörerna enligt punkt 1 vidtar rimliga åtgärder för att förhindra att en person förföljs eller lider allvarlig skada, bl.a. genom att ombesörja att det finns ett effektivt rättssystem för avslöjande, åtal och bestraffning av handlingar som innebär förföljelse eller allvarlig skada, och sökanden har tillgång till detta skydd.

3. När medlemsstaterna bedömer om en internationell organisation kontrollerar en stat eller en betydande del av statens territorium och ger skydd enligt punkt 2, skall de beakta alla riktlinjer som kan finnas i rådets relevanta rättsakter.

Artikel 8

Internt skydd

1. Medlemsstaterna får som ett led i bedömningen av en ansökan om internationellt skydd besluta att en sökande inte är i behov av internationellt skydd om det i en del av ursprungslandet inte finns någon välgrundad fruktan för förföljelse eller någon verklig risk för att lida allvarlig skada, och sökanden rimligen kan förväntas uppehålla sig i den delen av landet.

2. Vid prövning av om någon del av ursprungslandet överensstämmer med punkt 1, skall medlemsstaterna, när de fattar beslut om ansökan, beakta de allmänna omständigheter som råder i den delen av landet och sökandens personliga förhållanden.

3. Punkt 1 får tillämpas oaktat tekniska hinder för återvändande till ursprungslandet.

KAPITEL III

FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ATT BETRAKTAS SOM FLYKTING

Artikel 9

Förföljelse

1. Förföljelse enligt lydelsen i artikel 1 A i Genèvekonventionen måste utgöras av handlingar som

a) är tillräckligt allvarliga till sin natur eller på grund av sin upprepning för att innebära en allvarlig överträdelse av de grundläggande mänskliga rättigheterna, särskilt de rättigheter från vilka det inte går att göra undantag enligt artikel 15.2 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, eller

b) är en ackumulation av olika åtgärder, däribland sådana överträdelser av de mänskliga rättigheterna som är tillräckligt allvarliga för att påverka en individ på ett liknande sätt som i punkt a.

2. Förföljelse, enligt punkt 1, kan bland annat ta sig uttryck i

a) fysiskt eller psykiskt våld, inklusive sexuellt våld,

b) rättsliga, administrativa, polisiära och/eller judiciella åtgärder som i sig är diskriminerande eller som genomförs på ett diskriminerande sätt,

c) åtal eller straff som är oproportionerliga eller diskriminerande,

d) ett avslag i fråga om rättsligt överklagande som resulterar i ett oproportionerligt eller diskriminerande straff,

e) åtal eller straff för vägran att utföra militärtjänst i en konflikt om fullgörandet av militärtjänst skulle innefatta brott eller handlingar som omfattas av undantagsklausulerna i artikel 12.2,

f) köns- eller barnspecifika handlingar.

3. Enligt artikel 2 c måste det finnas ett samband mellan de skäl som anges i artikel 10 och den förföljelse som anges i punkt 1.

Artikel 10

Skäl till förföljelsen

1. Medlemsstaterna skall ta hänsyn till följande faktorer vid bedömningen av skälen till förföljelsen:

a) Begreppet ras skall särskilt omfatta hudfärg, härkomst eller tillhörighet till en viss etnisk grupp.

b) Begreppet religion skall särskilt omfatta teistiska, icke-teistiska och ateistiska trosuppfattningar, deltagande i, eller avstående från deltagande i formella privata eller offentliga gudstjänster, enskilt eller tillsammans med andra, samt andra religiösa handlingar eller åsiktsyttringar, eller former av personligt eller gemensamt handlande grundat på eller påbjudet genom någon trosriktning.

c) Begreppet nationalitet skall inte bara omfatta medborgarskap, eller avsaknad av medborgarskap, utan skall särskilt omfatta tillhörighet till en grupp som definieras genom dess kulturella, etniska eller språkliga identitet, gemensamma geografiska ursprung eller politiska bakgrund eller dess förbindelser med befolkningen i en annan stat.

d) En grupp skall anses utgöra en särskild samhällsgrupp, särskilt när

— gruppens medlemmar har en gemensam väsentlig egenskap eller en gemensam bakgrund som inte kan ändras, eller består av personer som har en gemensam egenskap eller övertygelse som är så grundläggande för identiteten eller samvetet att de inte får tvingas avsvära sig den,

— gruppen har en särskild identitet i det berörda landet eftersom den uppfattas som annorlunda av omgivningen.

Beroende på omständigheterna i ursprungslandet kan en särskild samhällsgrupp omfatta en grupp grundad på en gemensam egenskap, t.ex. sexuell läggning. Sexuell läggning får inte tolkas så att det innefattar handlingar som anses brottsliga enligt medlemsstaternas nationella lagstiftning. Könsrelaterade aspekter kan beaktas, utan att dessa i sig ger upphov till en presumtion för denna artikels tillämplighet.

e) Begreppet politisk åskådning skall särskilt inbegripa när någon omfattar en åsikt, tanke eller tro i en fråga som rör de potentiella aktörer som utövar förföljelse enligt artikel 6 och deras politik eller metoder, oavsett om sökanden har handlat i linje med denna åsikt, tanke eller tro.

2. Vid bedömningen av huruvida en sökande har en välgrundad fruktan för förföljelse är det irrelevant huruvida sökanden faktiskt har de egenskaper i fråga om ras, religion, nationalitet, tillhörighet till viss samhällsgrupp eller politisk åskådning som är skälet till förföljelsen, om en sådan egenskap tillskrivs den sökande av den som utövar förföljelsen.

Artikel 11

Upphörande

1. En tredjelandsmedborgare eller en statslös person skall upphöra att vara en flykting om han eller hon

a) av fri vilja på nytt begagnar sig av det lands skydd vari han eller hon är medborgare, eller

b) efter att ha förlorat sitt medborgarskap, av fri vilja förvärvar det på nytt, eller

c) förvärvar medborgarskap, och kommer i åtnjutande av det landets skydd, eller

d) av fri vilja återvänder för att bosätta sig i det land som han eller hon lämnat eller fortsatt att uppehålla sig utanför på grund av fruktan för förföljelse, eller

e) inte längre kan fortsätta att vägra att begagna sig av skyddet i det land där han eller hon är medborgare eftersom de omständigheter som ledde till att han eller hon erkändes som flykting inte längre föreligger,

f) utan att äga medborgarskap i något land, kan återvända till det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort, eftersom de omständigheter som ledde till att han eller hon erkändes som flykting inte längre föreligger.

2. Vid tillämpningen av punkt 1 e och f skall medlemsstaterna beakta huruvida omständigheterna har ändrats så väsentligt och varaktigt att flyktingens fruktan för förföljelse inte längre kan anses välgrundad.

Artikel 12

Undantag

1. En tredjelandsmedborgare eller en statslös person kan inte ges flyktingstatus om

a) han eller hon omfattas av artikel 1 D i Genèvekonventionen om skydd eller bistånd från andra organ eller kontor inom Förenta nationerna än FN:s flyktingkommissariat; om sådant skydd eller bistånd av något skäl har upphört, utan att de berörda personernas ställning har fastställts slutgiltigt i enlighet med de relevanta resolutioner som antagits av FN:s generalförsamling, skall dessa personer automatiskt komma i åtnjutande av förmånerna i detta direktiv,

b) han eller hon av de behöriga myndigheterna i bosättningslandet tillerkänns samma rättigheter och skyldigheter som följer med medborgarskap i det landet eller rättigheter och skyldigheter som motsvarar dessa.

2. En tredjelandsmedborgare eller en statslös person kan inte ges flyktingstatus om det finns synnerliga skäl för att anta att

a) han eller hon har förövat brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten, såsom dessa definieras i de internationella instrument som har upprättats för att beivra sådana brott, eller

b) han eller hon har förövat ett grovt icke-politiskt brott utanför tillflyktslandet, innan vederbörande fick tillträde till det landet som flykting, vilket innebär den tidpunkt då uppehållstillstånd utfärdades på grundval av beviljad flyktingstatus; särskilt grymma handlingar, även om de begåtts i förment politiskt syfte, får betecknas som allvarliga icke-politiska brott, eller

c) han eller hon har gjort sig skyldig till gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser enligt inledningen och artiklarna 1 och 2 i Förenta nationernas stadga.

3. Punkt 2 gäller personer som anstiftar eller på annat sätt deltar i förövandet av de brott eller gärningar som nämns däri.

KAPITEL IV

FLYKTINGSTATUS

Artikel 13

Beviljande av flyktingstatus

Medlemsstaterna skall bevilja en tredjelandsmedborgare eller en statslös person flyktingstatus om han eller hon kan betraktas som flykting enligt kapitlen II och III.

Artikel 14

Återkallande av, upphävande av eller vägran att förnya flyktingstatus

1. När det gäller ansökningar om internationellt skydd som lämnats efter detta direktivs ikraftträdande skall medlemsstaterna återkalla, upphäva eller vägra att förnya en tredjelandsmedborgares eller en statslös persons flyktingstatus som beviljats av ett regeringsorgan, ett förvaltningsrättsligt organ, en domstol eller ett domstolsliknande organ om vederbörande inte längre är flykting enligt artikel 11.

2. Utan att det påverkar flyktingens skyldighet enligt artikel 4.1 att uppge alla relevanta fakta och lämna alla relevanta handlingar som han eller hon förfogar över, skall den medlemsstat som har beviljat flyktingstatus i varje enskilt fall bevisa att den berörda personen har upphört att vara eller aldrig har varit flykting enligt punkt 1 i denna artikel.

3. Medlemsstaterna skall återkalla, upphäva eller vägra att förnya en tredjelandsmedborgares eller statslös persons flyktingstatus om de berörda medlemsstaterna efter beviljandet av flyktingstatus fastställer att vederbörande

a) inte skulle ha getts eller inte kan ges flyktingstatus i enlighet med artikel 12,

b) har förvrängt eller utelämnat fakta, inklusive användning av falska handlingar, och detta varit avgörande för beviljandet av flyktingstatus.

4. Medlemsstater får återkalla, upphäva eller vägra att förnya status som beviljats en flykting av ett regeringsorgan, ett förvaltningsrättsligt organ, en domstol eller ett domstolsliknande organ

a) om det finns skälig anledning att betrakta vederbörande som en fara för säkerheten i den medlemsstat där han eller hon befinner sig, eller

b) vederbörande utgör en samhällsfara i medlemsstaten i fråga med hänsyn till att han eller hon genom en lagakraftvunnen dom har dömts för ett synnerligen allvarligt brott.

5. I de situationer som beskrivs i punkt 4 får medlemsstaterna besluta att inte bevilja status för en flykting om ett sådant beslut ännu inte har fattats.

6. Personer som omfattas av punkt 4 eller 5 skall ha de rättigheter som anges i eller som liknar dem som anges i artiklarna 3, 4, 16, 22, 31, 32 och 33 i Genèvekonventionen om de befinner sig i medlemsstaten.

KAPITEL V

FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ATT BETRAKTAS SOM ALTERNATIVT SKYDDSBEHÖVANDE

Artikel 15

Allvarlig skada

Allvarlig skada utgörs av

a) dödsstraff eller avrättning,

b) tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning av en sökande i ursprungslandet, eller

c) allvarligt och personligt hot mot en civilpersons liv eller lem på grund av urskillningslöst våld i situationer av internationell eller intern väpnad konflikt.

Artikel 16

Upphörande

1. En tredjelandsmedborgare eller en statslös person skall upphöra att uppfylla kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande, då de omständigheter som ledde till att status som alternativt skyddsbehövande beviljades inte längre föreligger, eller har ändrats i sådan grad att skydd inte längre behövs.

2. Vid beaktande av punkt 1 skall medlemsstaterna ta hänsyn till om omständigheterna har ändrats så väsentligt och varaktigt att personen som uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande inte längre är utsatt för en verklig risk för allvarlig skada.

Artikel 17

Undantag

1. En tredjelandsmedborgare eller en statslös person uppfyller inte kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande om det finns synnerliga skäl för att anse att

a) han eller hon har förövat ett brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten, såsom dessa definieras i de internationella instrument som har upprättats för att beivra sådana brott,

b) han eller hon har förövat ett allvarligt brott,

c) han eller hon har gjort sig skyldig till gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser enligt inledningen och artiklarna 1 och 2 i Förenta nationernas stadga,

d) han eller hon utgör en fara för samhället eller säkerheten i den medlemsstat där han eller hon befinner sig.

2. Punkt 1 gäller personer som anstiftar eller på annat sätt deltar i förövandet av de brott eller gärningar som nämns däri.

3. Medlemsstaterna får besluta att en tredjelandsmedborgare eller en statslös person inte uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande om vederbörande innan han eller hon fick tillträde till medlemsstaten har begått ett eller flera brott som inte omfattas av punkt 1, men som skulle gett fängelsestraff om de hade begåtts i den berörda medlemsstaten, och han eller hon lämnade sitt ursprungsland endast för att undvika påföljder för dessa brott.

KAPITEL VI

STATUS SOM ALTERNATIVT SKYDDSBEHÖVANDE

Artikel 18

Beviljande av status som alternativt skyddsbehövande

Medlemsstaterna skall bevilja en tredjelandsmedborgare eller en statslös person status som alternativt skyddsbehövande om han eller hon uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande enligt kapitlen II och V.

Artikel 19

Återkallande av, upphävande av eller vägran att förnya status som alternativt skyddsbehövande

1. När det gäller ansökningar om internationellt skydd som lämnats efter detta direktivs ikraftträdande skall medlemsstaterna återkalla, upphäva eller vägra att förnya en tredjelandsmedborgares eller en statslös persons status som alternativt skyddsbehövande som beviljats av ett regeringsorgan, ett förvaltningsrättsligt organ, en domstol eller ett domstolsliknande organ om vederbörande inte längre uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande enligt artikel 16.

2. Medlemsstaterna får återkalla, upphäva eller vägra att förnya en tredjelandsmedborgares eller en statslös persons status som alternativt skyddsbehövande som beviljats av ett regeringsorgan, ett förvaltningsrättsligt organ, en domstol eller ett domstolsliknande organ om han eller hon, efter det att status som alternativt skyddsbehövande beviljats, inte längre uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande i enlighet med artikel 17.3.

3. Medlemsstaterna skall återkalla, upphäva eller vägra att förnya en tredjelandsmedborgares eller en statslös persons status som alternativt skyddsbehövande om

a) han eller hon efter beviljandet av status som alternativt skyddsbehövande inte borde ha erhållit eller inte längre uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande i enlighet med artikel 17.1 och 17.2,

b) han eller hon har förvrängt eller utelämnat fakta, inklusive användning av falska handlingar, och detta varit avgörande för att bevilja status som alternativt skyddsbehövande.

4. Utan att det påverkar tredjelandsmedborgarens eller den statslösa personens skyldighet enligt artikel 4.1 att uppge alla relevanta fakta och lämna alla relevanta handlingar som han eller hon förfogar över skall den medlemsstat som har beviljat status som alternativt skyddsbehövande i varje enskilt fall bevisa att den berörda personen inte längre uppfyller eller aldrig har uppfyllt kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande i enlighet med punkterna 1–3 i denna artikel.

KAPITEL VII

INNEBÖRDEN AV INTERNATIONELLT SKYDD

Artikel 20

Allmänna bestämmelser

1. Detta kapitel skall inte påverka de rättigheter som följer av Genèvekonventionen.

2. Detta kapitel skall tillämpas på både flyktingar och personer som uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande, om inte något annat anges.

3. Vid genomförandet av detta kapitel skall medlemsstaterna beakta situationen för utsatta personer, till exempel underåriga, underåriga utan medföljande vuxen, funktionshindrade, äldre, gravida, ensamstående föräldrar med underåriga barn och personer som utsatts för tortyr, våldtäkt eller andra allvarliga former av psykiskt, fysiskt eller sexuellt våld.

4. Punkt 3 skall endast gälla de personer som man finner har särskilda behov efter en individuell bedömning av deras situation.

5. Medlemsstaterna skall i första hand se till barnets bästa vid genomförandet av de bestämmelser i detta kapitel som rör underåriga.

6. Medlemsstaterna får, inom de gränser som anges i Genèvekonventionen, inskränka de förmåner som en flykting beviljas enligt detta kapitel, om denne har erhållit flyktingstatus på grundval av verksamhet som bedrivits med enda syfte eller med huvudsyfte att skapa de nödvändiga förutsättningarna för att bli erkänd som flykting.

7. Medlemsstaterna får, inom de gränser som följer av medlemsstaternas internationella förpliktelser, inskränka de förmåner som en person som uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande beviljas enligt detta kapitel, om denna person har erhållit status som alternativt skyddsbehövande på grundval av verksamhet som bedrivits med enda syfte eller med huvudsyfte att skapa de nödvändiga förutsättningarna för att erkännas som alternativt skyddsbehövande.

Artikel 21

Skydd mot avvisning

1. Medlemsstaterna skall i enlighet med sina internationella förpliktelser respektera principen om non-refoulement.

2. Om det inte är förbjudet enligt de internationella förpliktelser som avses i punkt 1 får medlemsstaterna avvisa en flykting, vare sig denne formellt erkänts eller ej om

a) det finns skälig anledning att anta att vederbörande utgör en fara för säkerheten i den medlemsstat där han eller hon befinner sig, eller

b) vederbörande utgör en samhällsfara i medlemsstaten i fråga med hänsyn till att han eller hon genom en lagakraftvunnen dom har dömts för ett synnerligen allvarligt brott.

3. Medlemsstaterna får återkalla, upphäva eller vägra att förnya eller bevilja ett uppehållstillstånd för en flykting om han eller hon omfattas av punkt 2.

Artikel 22

Information

Medlemsstaterna skall, så snart som möjligt efter det att respektive skyddsstatus beviljats personer som erkänts vara i behov av internationellt skydd, ge dessa personer tillgång till information på ett språk som de kan förstå om de rättigheter och skyldigheter som är förbundna med den statusen.

Artikel 23

Sammanhållning av familjer

1. Medlemsstaterna skall se till att familjen hålls samlad.

2. Medlemsstaterna skall se till att familjemedlemmar till den person som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande, och som för egen del inte uppfyller kraven för att erhålla sådan status, får ansöka om de förmåner som avses i artiklarna 24–34 i enlighet med nationella förfaranden och i den mån detta överensstämmer med familjemedlemmens personliga rättsliga status.

När det gäller familjemedlemmar till personer som innehar status som alternativt skyddsbehövande får medlemsstaterna fastställa tillämpliga villkor för sådana förmåner.

I sådana fall skall medlemsstaterna se till att de förmåner som tillhandahålls garanterar en tillräcklig levnadsstandard.

3. Punkterna 1 och 2 skall inte vara tillämpliga om den familjemedlemmen undantas eller skulle undantas från flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande enligt kapitlen III och V.

4. Trots vad som sägs i punkterna 1 och 2 får medlemsstaterna vägra, inskränka eller återkalla förmånerna med hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen.

5. Medlemsstaterna får besluta att denna artikel även skall gälla andra nära släktingar som levde tillsammans som en del av familjen vid tidpunkten för avfärden från ursprungslandet, och som då för sin försörjning var helt eller delvis beroende av den person som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande.

Artikel 24

Uppehållstillstånd

1. Så snart som möjligt efter det att flyktingstatus har beviljats, skall medlemsstaterna till de personer som innehar flyktingstatus utfärda ett uppehållstillstånd som skall gälla i minst tre år och vara förnybart om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver något annat, och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 21.3.

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 23.1 kan det uppehållstillstånd som skall utfärdas till familjemedlemmarna till de personer som innehar flyktingstatus vara giltigt i mindre än tre år och vara förnybart.

2. Så snart som möjligt efter det att status som alternativt skyddsbehövande har beviljats skall medlemsstaterna till de personer som innehar status som alternativt skyddsbehövande utfärda ett uppehållstillstånd som skall gälla i minst ett år och vara förnybart om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver något annat.

Artikel 25

Resedokument

1. Medlemsstaterna skall till personer som innehar flyktingstatus utfärda resedokument, i den form som anges i bilagan till Genèvekonventionen, för resor utanför deras territorier, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver något annat.

2. Medlemsstaterna skall till personer som innehar status som alternativt skyddsbehövande och som inte kan få ett nationellt pass, utfärda dokument som gör det möjligt för dem att resa, åtminstone om det uppstår allvarliga humanitära skäl som kräver deras närvaro i en annan stat, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver något annat.

Artikel 26

Tillträde till arbetsmarknaden

1. Medlemsstaterna skall ge personer som innehar flyktingstatus rätt att vara anställda eller bedriva verksamhet som egenföretagare, med förbehåll för de bestämmelser som allmänt tillämpas för yrket och för anställning i offentlig tjänst, omedelbart efter det att flyktingstatus har beviljats.

2. Medlemsstaterna skall se till att personer som innehar flyktingstatus erbjuds aktiviteter såsom arbetsmarknadsrelaterad utbildning för vuxna, yrkesutbildning och arbetsplatspraktik på likvärdiga villkor som egna medborgare.

3. Medlemsstaterna skall ge personer som innehar status som alternativt skyddsbehövande rätt att vara anställda eller bedriva verksamhet som egenföretagare, med förbehåll för de bestämmelser som allmänt tillämpas för yrket och för anställning i offentlig tjänst, omedelbart efter det att status som alternativt skyddsbehövande har beviljats. Situationen på arbetsmarknaden i medlemsstaterna får beaktas, inbegripet för eventuell prioritering när det gäller tillträde till arbetsmarknaden, under en begränsad tidsperiod som skall fastställas i enlighet med nationell lagstiftning. Medlemsstaterna skall se till att en person som innehar status som alternativt skyddsbehövande får tillträde till en anställning som han eller hon har erbjudits i enlighet med nationella bestämmelser om prioritering på arbetsmarknaden.

4. Medlemsstaterna skall se till att personer som innehar status som alternativt skyddsbehövande får tillträde till aktiviteter såsom arbetsmarknadsrelaterad utbildning för vuxna, yrkesutbildning och arbetsplatspraktik, på villkor som medlemsstaterna skall bestämma.

5. Gällande lagstiftning i medlemsstaterna om ersättning, tillgång till sociala trygghetssystem vid verksamhet som anställd eller egenföretagare samt övriga anställningsvillkor skall tillämpas.

Artikel 27

Tillträde till utbildning

1. Medlemsstaterna skall fullt ut ge alla underåriga som har beviljats flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande tillträde till utbildningssystemet, på samma villkor som egna medborgare.

2. Medlemsstaterna skall ge vuxna som har beviljats flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande tillträde till utbildningssystemet, fortbildning och omskolning, på samma villkor som tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta i medlemsstaten.

3. Medlemsstaterna skall se till att personer som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande behandlas på samma sätt som egna medborgare i samband med gällande förfaranden för erkännande av utländska akademiska eller yrkesmässiga examens-, utbildnings- och andra behörighetsbevis.

Artikel 28

Sociala förmåner

1. Medlemsstaterna skall se till att personer som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande i den medlemsstat som har beviljat sådan status får nödvändigt socialt stöd som tillhandahålls medborgare i den medlemsstaten.

2. Genom undantag från den allmänna regel som fastställs i punkt 1 får medlemsstaterna begränsa det sociala stöd som beviljas personer som innehar status som alternativt skyddsbehövande till att gälla endast grundläggande förmåner vilka skall tillhandahållas på samma nivåer och på samma villkor som för medborgare.

Artikel 29

Hälso- och sjukvård

1. Medlemsstaterna skall se till att personer som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande har tillträde till hälso- och sjukvård på samma villkor som medborgare i den medlemsstat som har beviljat sådan status.

2. Genom undantag från den allmänna regel som fastställs i punkt 1 får medlemsstaterna begränsa den hälso- och sjukvård som beviljas personer som innehar status som alternativt skyddsbehövande till att gälla endast grundläggande förmåner som skall tillhandahållas på samma nivåer och på samma villkor som för medborgare

3. Medlemsstaterna skall, på samma villkor som för medborgare i den medlemsstat som har beviljat denna status, ge lämplig hälso- och sjukvård till personer som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande och som har särskilda behov, till exempel gravida kvinnor, personer med funktionshinder, personer som har utsatts för tortyr, våldtäkt eller andra allvarliga former av psykiskt, fysiskt eller sexuellt våld eller underåriga som varit utsatta för någon form av övergrepp, försummelse, utnyttjande, tortyr eller grym, omänsklig och förnedrande behandling eller som har drabbats av väpnade konflikter.

Artikel 30

Underåriga utan medföljande vuxen

1. Så snabbt som möjligt efter det att flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande har beviljats, skall medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att se till att underåriga utan medföljande vuxen företräds av en förmyndare eller vid behov av en organisation som är ansvarig för underårigas vård och välbefinnande, eller av varje annan form av lämplig representation, inbegripet den som grundas på lagstiftning eller ett rättsligt avgörande.

2. Medlemsstaterna skall vid genomförandet av detta direktiv se till att den underåriges behov tillgodoses på ett korrekt sätt av den förmyndare eller företrädare som utsetts. De behöriga myndigheterna skall göra regelbundna utvärderingar av detta.

3. Medlemsstaterna skall se till att underåriga utan medföljande vuxen placeras antingen

a) hos vuxna släktingar,

b) i en fosterfamilj,

c) i förläggningar som utformats särskilt för att ta emot underåriga, eller

d) i andra typer av inkvartering som är lämpliga för underåriga.

I detta sammanhang skall barnets åsikter beaktas i förhållande till dess ålder och mognad.

4. Så långt det är möjligt skall syskon hållas samman, med beaktande av den berörde underåriges bästa, särskilt hans eller hennes ålder och mognad. Underåriga utan medföljande vuxen skall byta inkvartering så sällan som möjligt.

5. För att värna om den underåriges bästa skall medlemsstaterna bemöda sig att spåra den underåriges familjemedlemmar så snabbt som möjligt. Om den underåriges liv eller integritet hotas, eller nära släktingars, särskilt om dessa är kvar i ursprungslandet, är det viktigt att se till att insamling, behandling och spridning av uppgifter om dessa personer sker konfidentiellt.

6. Personer som arbetar med underåriga utan medföljande vuxen skall ha fått eller skall erhålla lämplig utbildning om barnens behov.

Artikel 31

Tillgång till bostad

Medlemsstaterna skall se till att personer som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande har tillgång till bostad på likvärdiga villkor som för andra tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta inom deras territorium.

Artikel 32

Rätt till fri rörlighet inom medlemsstaten

Medlemsstaterna skall tillåta fri rörlighet inom sina territorier för personer som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande på samma villkor och med samma begränsningar som för andra tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta inom deras territorium.

Artikel 33

Tillgång till integrationsfrämjande åtgärder

1. För att underlätta integrationen av flyktingar i samhällslivet skall medlemsstaterna inrätta sådana integrationsprogram som de finner lämpliga eller skapa villkor som säkerställer tillgång till sådana program.

2. Om medlemsstaterna finner det lämpligt skall personer som innehar status som alternativt skyddsbehövande ges tillgång till integrationsprogram.

Artikel 34

Återvandring

Medlemsstaterna får ge bidrag till personer med flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande som vill återvandra.

KAPITEL VIII

ADMINISTRATIVT SAMARBETE

Artikel 35

Samarbete

Medlemsstaterna skall utse en nationell kontaktpunkt och meddela dennas adress till kommissionen, som i sin tur skall vidarebefordra adressen till övriga medlemsstater.

Medlemsstaterna skall i samarbete med kommissionen vidta alla lämpliga åtgärder för att inrätta ett direkt samarbete, som även omfattar utbyte av information mellan behöriga myndigheter.

Artikel 36

Personal

Medlemsstaterna skall se till att myndigheter och andra organisationer som ansvarar för att genomföra detta direktiv har fått tillräcklig utbildning och att de skall vara bundna av tystnadsplikt enligt den nationella lagstiftningen när det gäller alla uppgifter som de får kännedom om i samband med sitt arbete.

KAPITEL IX

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 37

Rapporter

1. Senast den 10 april 2008 skall kommissionen rapportera till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av detta direktiv och vid behov föreslå eventuella ändringar. Dessa ändringsförslag skall prioriteras när det gäller artiklarna 15, 26 och 33. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna all information som behövs för att utarbeta rapporten senast den 10 oktober 2007.

2. Efter det att rapporten överlämnats skall kommissionen minst en gång vart femte år rapportera till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av detta direktiv.

Artikel 38

Införlivande

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 10 oktober 2006. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texten till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 39

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 40

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna i enlighet med Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

Utfärdat i Luxemburg den 29 april 2004.

På rådets vägnar

M. McDOWELL

Ordförande

Bilaga2

Sammanfattning av betänkandet Skyddsgrundsdirektivet och svensk rätt (SOU 2006:6)

Sammanfattning

Utredningen har haft i uppdrag att *dels* ta ställning till hur direktiv 2004/83/EG av den 29 april 2004 *om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer skall betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet* (skyddsgrundsdirektivet) skall genomföras i Sverige, *dels* att göra en jämförelse av andelen personer som beviljats status som flykting eller som subsidiärt skyddsbehövande i Sverige och i vissa utvalda medlemsstater och analysera vad stora skillnader beror på.

Utredningen har för vart och ett av de områden som omfattas av uppdraget, granskat hur svensk författningsreglering och praxis är utformad. Utredningen har utgått från den nya utlänningslagen (2005:716), NUtlL.

Genomförandet av skyddsgrundsdirektivet

Utredningen har inledningsvis undersökt olika metoder för genomförande av direktiv, särskilt vilka krav som ställs på medlemsstaten vid genomförandet av ett s.k. minimidirektiv.

Vid bedömningen om direktivet är genomfört i svensk rätt har utredningen undersökt om den svenska författningsregleringen och/eller praxis lägger fast en tillräckligt klar och tydlig ram för rättsläget och om enskilda därmed dels har tillräckliga förutsättningar att identifiera sina rättigheter och skyldigheter, dels kan få sina anspråk domstolsprövade.

Skyddsgrundsdirektivets bestämmelser uppvisar ofta en högre detaljregleringsgrad än NUtlL:s bestämmelser. I den mån direktivets bestämmelser är fastlagda i fast etablerad praxis har det inte ansetts nödvändigt, och i en del fall inte heller lämpligt, att införa direktivets detaljerade bestämmelser i författningstext. I vissa avse-

enden, främst beträffande alternativt skyddsbehövande, motsvarar den svenska regleringen inte de rättigheter och skyldigheter som följer av skyddsgrundsdirektivet. Utredningens förslag syftar till att en anpassning genomförs.

Flyktingar

Såväl NUtlL som skyddsgrundsdirektivets flyktingdefinition tar sin utgångspunkt i Genèvekonventionen. Den bedömning som därvid skall göras skall vara framåtsyftande, vilket enligt utredningens mening bör framgå av lagtextens ordalydelse.

Regeringen har i prop. 2005/06:6 *Flyktingskap och förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning* föreslagit att personer som känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning, och som enligt nuvarande bestämmelser ges skydd som skyddsbehövande i övrigt, istället skall få skydd som flyktingar.

Genom utredningens förslag och propositionen anpassas den svenska lagen till skyddsgrundsdirektivet.

Det är väsentligt att asylprövningen sker mot Genèvekonventionens bestämmelser. Det är inte tillräckligt att en flykting enligt konventionen får uppehållstillstånd på andra grunder. Detta tydliggörs i utredningens förslag genom att frågan om flyktingförklaring föreslås bli prövad i alla asylärenden. Det är viktigt att vid denna prövning anlägga ett internationellt perspektiv.

Skyddsgrundsdirektivet innehåller fakultativa (icke tvingande) bestämmelser om skyddsbehov ”sur place” och internt skydd. Bestämmelserna speglar en i svensk och internationell praxis etablerad tolkning av Genèvekonventionen. Det fakultativa utrymme som bestämmelserna ger kan utnyttjas utan författningsstöd. Skyddsgrundsdirektivets exempel på aktörer som utövar förföljelse och som kan ge skydd mot förföljelse speglar en i svensk och internationell praxis etablerad tolkning av Genèvekonventionen. Anledning saknas att i författningstext detaljreglera frågan. Utredningen konstaterar vidare att flyktingdefinitionens förföljelsebegrepp inte förutsätter att förföljelsen utgår direkt från statsmakten. Även det fall att en fungerande statsmakt saknas i landet omfattas av gällande rätt och några författningsändringar behövs inte för att genomföra skyddsgrundsdirektivets bestämmelser härom.

Den svenska ordningen vid upphörande av flyktingskap överensstämmer med skyddsgrundsdirektivets krav.

Uteslutningsgrunderna i artikel 1D, E och F i Genèvekonventionen som idag kan medföra att rätten till uppehållstillstånd inskränks, föreslås bli knutna till beviljandet av flyktingstatus.

Utredningen föreslår att det i NUtlL införs en bestämmelse om att ett uppehållstillstånd för en flykting skall vara permanent eller ha en giltighetstid på minst tre år och vara förnybart om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver något annat.

Bestämmelserna i NUtlL om återkallelse av flyktingförklaring uppfyller skyddsgrundsdirektivets obligatoriska bestämmelser om återkallelse och upphävande av flyktingförklaring.

Alternativt skyddsbehövande

En utlänning som inte uppfyller kriterierna för att vara flykting skall i fortsättningen kunna ges skydd som alternativt skyddsbehövande.

För att genomföra skyddsgrundsdirektivet i denna del föreslås att 4 kap. 2 § NUtlL kompletteras med en bestämmelse som omfattar allvarligt och personligt hot mot en civilpersons liv eller lem på grund av urskillningslöst våld i situationer av internationell eller intern väpnad konflikt.

Skyddsgrundsdirektivet innehåller fakultativa bestämmelser om skyddsbehov ”sur place” och internt skydd. Det fakultativa utrymme som bestämmelserna ger kan utnyttjas utan författningsstöd. Genom ett tillägg i 4 kap. 2 § NUtlL görs klart att risk för sådana handlingar som avses i paragrafen kan föreligga oberoende av om handlingarna utgår från landets myndigheter eller dessa inte kan antas bereda trygghet mot sådana handlingar från enskilda. Skyddsgrundsdirektivets exempel på aktörer som kan ge skydd mot allvarlig skada speglar svensk praxis. Anledning saknas att i författningstext särskilt reglera frågan.

Skyddsgrundsdirektivet använder sig av ett objektivt riskrekvisit ”grundad anledning att förmoda” och ”verklig risk att lida allvarlig skada”. Dessa rekvisit kan ses som mer förmånliga för den enskilde än rekvisitet ”välgrundad fruktan” i NUtlL. NUtlL bör därför ändras till att omfatta skyddsgrundsdirektivets rekvisit. Vidare bör NUtlL i enlighet med skyddsgrundsdirektivets krav innehålla en

bestämmelse om upphörande av ställning som alternativt skyddsbehövande

Uppehållstillstånd för en alternativt skyddsbehövande bör vara permanent eller ha en giltighetstid på minst ett år och vara förnybart om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver något annat.

Beviljande av status som alternativt skyddsbehövande är ett konstaterande under beslutsprocessen att en utlänning är alternativt skyddsbehövande. På motsvarande sätt som gäller flyktingar bör den som är alternativt skyddsbehövande få bekräftelse på sin status (skyddsstatusförklaring). Vidare föreslås bestämmelser om när en skyddsstatusförklaring skall återkallas.

Bedömning av fakta och omständigheter

Skyddsgrundsdirektivet innehåller bestämmelser om hur ansökningar om internationellt skydd skall bedömas. Den svenska ordningen vid bedömningen av ansökningar om internationellt skydd uppfyller f.n. såväl rättsligt som faktiskt de krav som skyddsgrundsdirektivet ställer. Genomförandet av NUtlL, vilket bl.a. kommer att medföra att Migrationsverkets beslut skall överklagas hos domstol, innebär att de rättssäkerhetsgarantier som direktivet ställer upp ytterligare kommer att säkerställas.

Information om de rättigheter och skyldigheter som är förbundna med beviljad status

Flyktingar och alternativt skyddsbehövande skall enligt skyddsgrundsdirektivet informeras om de rättigheter och skyldigheter som är förbundna med beviljad status. Så sker också. I lag eller förordning finns emellertid inte någon föreskrift om att information skall lämnas. Utredningen föreslår därför en ny bestämmelse om information om de rättigheter och skyldigheter som är förbundna med beviljad status i utlänningsförordningen (1989:547).

Sammanhållning av familjer

I svensk rätt tillämpas principen om familjens enhet på flyktingens familj. Så långt som möjlig hålls även familjen till en skyddsbehö-

vande i övrigt samman. Familjemedlemmarna får oftast samma status som den som erhållit skydd.

Skyddsgrundsdirektivet medför vissa förpliktelser för medlemsstaterna beträffande familjemedlemmar till flyktingar och alternativt skyddsbehövande, som för egen del inte uppfyller kraven för att erhålla sådan status. Familjemedlemmar har rätt till uppehållstillstånd och en långtgående rätt till de övriga förmåner som regleras genom direktivet. Utredningen föreslår att det i NUtlL införs en bestämmelse om att make eller sambo och ogift barn till flyktingen eller den som är alternativt skyddsbehövande skall ha rätt till uppehållstillstånd. Uppehållstillståndet skall vara permanent eller ha en giltighetstid på minst ett år och vara förnybart om inte hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen föranleder annat.

NUtlL bestämmelser om återkallelse av uppehållstillstånd för familjemedlemmar är förenliga med skyddsgrundsdirektivets bestämmelser.

Genom den föreslagna bestämmelsen om att familjemedlemmar till flyktingar och alternativt skyddsbehövande skall beviljas permanent uppehållstillstånd eller tidsbegränsat uppehållstillstånd för minst ett år, säkerställs att familjemedlemmarna får tillgång till de bosättningsbaserade förmåner som regleras i kap. VII i direktivet. När det gäller nivån på de förmåner som skall tillhandahållas familjemedlemmar till flyktingar och personer som är alternativt skyddsbehövande uppfyller svensk rätt skyddsgrundsdirektivets krav.

Resedokument för flyktingar

Enligt såväl skyddsgrundsdirektivet som svensk rätt skall ett resedokument utfärdas till flyktingar i de fall som anges i Genèvekonventionen. Några ändringar i gällande reglering behövs inte för att genomföra skyddsgrundsdirektivet i denna del.

Resehandling för alternativt skyddsbehövande vid allvarliga humanitära skäl

Skyddsgrundsdirektivet förpliktar medlemsstaterna att till alternativt skyddsbehövande utfärda en resehandling för resa till annan

stat om det uppkommer allvarliga humanitära skäl som kräver deras närvaro i den andra staten. Idag kan främlingspass utfärdas för ändamålet, någon skyldighet föreligger emellertid inte. Utredningen föreslår därför att bestämmelsen om främlingspass i utlänningsförordningen kompletteras med en skyldighet för Migrationsverket att till alternativt skyddsbehövande utfärda främlingspass om det är påkallat av allvarliga humanitära skäl.

Tillträde till arbetsmarknaden

Skyddsgrundsdirektivet föreskriver att medlemsstaterna skall ge flyktingar och alternativt skyddsbehövande tillgång till arbetsmarknaden. Flyktingar skall också ges tillgång till arbetsmarknadsrelaterade åtgärder.

Flyktingar och skyddsbehövande i övrigt behöver inte arbetstillstånd för att få arbeta i Sverige. För utlänningar som vill bedriva egen näringsverksamhet gäller inte något krav på tillstånd motsvarande arbetstillstånd. Det finns föreskrifter i svensk lag som begränsar utlänningars rätt att utöva yrke. Dessa föreskrifter uppfyller skyddsgrundsdirektivets krav. Såväl flyktingar som skyddsbehövande i övrigt har tillgång till arbetsmarknadsrelaterade åtgärder på samma villkor som svenska medborgare. Några ändringar i gällande författningar föreslås inte.

Utbildning

Skyddsgrundsdirektivet föreskriver att barn som är flyktingar eller har ställning som alternativt skyddsbehövande skall ges tillträde till utbildningsväsendet på samma villkor som svenska barn. Vuxna som är flyktingar eller har ställning som alternativt skyddsbehövande skall ges tillträde till utbildningsväsendet på samma villkor som andra tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta i landet.

Den svenska författningsregleringen ger barn som är flyktingar eller skyddsbehövande i övrigt rätt till skolgång och annan utbildning på samma villkor som svenska barn. Vuxna flyktingar och utlänningar med ställning som skyddsbehövande i övrigt har tillträde till den kommunala vuxenutbildningen och högskolan samt kan tillgodoräkna sig såväl svensk som utländsk utbildning på

samma villkor som svenska medborgare. Skyddsgrundsdirektivets krav är således uppfyllda.

En särskild fråga avseende rätten till utbildning är möjligheten att beviljas studiestöd. Flyktingar och skyddsbehövande i övrigt har samma rätt till studiestöd som svenska medborgare för studier i Sverige vilket medför att skyddsgrundsdirektivets föreskrifter är uppfyllda.

Social trygghet, sociala förmåner och hälso- och sjukvård

Skyddsgrundsdirektivet föreskriver att medlemsstaternas lagstiftning om sociala trygghetssystem vid anställning samt verksamhet som egenföretagare skall tillämpas för flyktingar och alternativt skyddsbehövande.

De flesta svenska socialförsäkringsförmåner omfattas av det EG-rättsliga begreppet social trygghet. Flyktingar och skyddsbehövande i övrigt beviljas i praxis uppehållstillstånd för minst ett år, vilket medför att dessa utlänningar folkbokförs och därmed är berättigade till bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner på samma villkor som svenska medborgare från det att uppehållstillstånd som medför folkbokföring beviljas. Arbetsbaserade socialförsäkringsförmåner kan utges till den som arbetar oavsett om han eller hon är bosatt i landet eller inte.

Skyddsgrundsdirektivet föreskriver vidare att flyktingar och alternativt skyddsbehövande skall få nödvändigt socialt stöd som tillhandahålls medlemsstatens egna medborgare. För alternativt skyddsbehövande får stödet begränsas till att avse grundläggande förmåner som då skall utges på samma villkor som för medlemsstatens egna medborgare.

Som utgångspunkt för vilka förmåner och insatser som enligt svensk rätt omfattas av skyddsgrundsdirektivets sociala förmåner (socialt stöd) har utredningen utgått från begreppet socialtjänst i den svenska lagstiftningen. Flyktingar och skyddsbehövande i övrigt har tillgång till sociala förmåner på samma villkor som svenska medborgare efter det att uppehållstillstånd som medför bosättning beviljats.

Flyktingar och alternativt skyddsbehövande skall ges tillträde till hälso- och sjukvård på samma villkor som medlemsstatens egna medborgare. För alternativt skyddsbehövande kan hälso- och sjukvården begränsas på samma villkor som gäller för socialt stöd.

Vidare skall flyktingar och alternativt skyddsbehövande med särskilda behov ges tillträde till hälso- och sjukvård på samma villkor som medlemsstatens egna medborgare.

Det inom regeringskansliet utarbetade förslaget till lag om hälso- och sjukvård samt tandvård för asylsökande m.fl. medför att skyddsgrundsdirektivets föreskrifter om tillhandahållande av hälso- och sjukvård för flyktingar och alternativt skyddsbehövande genomförs i svensk rätt. Den svenska regleringen av hälso- och sjukvård till personer med särskilda behov motsvarar det som skall gälla enligt skyddsgrundsdirektivet.

Underåriga utan medföljande vuxen

Med underårig utan medföljande vuxen avses i skyddsgrundsdirektivet såväl ett barn som anlänt till medlemsstaten utan vuxen som ansvarar för det, som ett barn som lämnats ensam efter ankomsten till medlemsstaten. Skyddsgrundsdirektivet föreskriver att dessa barn skall företrädas av en förmyndare eller på annat lämpligt sätt. Förmyndaren skall stå under tillsyn. Barnet skall placeras i ett lämpligt boende. Medlemsstaten skall bemöda sig att efterforska barnets familjemedlemmar. Uppgifter i samband med efterforskningen skall behandlas konfidentiellt.

Genom bestämmelserna i lag (2005:429) om god man för ensamkommande barn och föräldrabalkens bestämmelser om särskilt förordnad vårdnadshavare är skyddsgrundsdirektivets krav på att ensamkommande barn skall företrädas av en lämplig representation genomfört i svensk rätt. Föräldrabalkens bestämmelser om överförmyndartillsyn och bestämmelserna i socialtjänstlagen (2001:453) om kommunens ansvar för barn och ungdomar som vistas i kommunen, medför sammantaget att direktivets krav på att den underåriges behov tillgodoses, är genomfört i svensk rätt. Skyddsgrundsdirektivets bestämmelser om placering av ensamkommande barn är genomförda i den svenska lagstiftningen genom bestämmelserna i socialtjänstlagen.

Migrationsverket föreslås få ansvar för efterforskningen av de ensamkommande barnens familjemedlemmar efter det att barnet beviljats uppehållstillstånd. Genom bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100) är skyddsgrundsdirektivets krav på att uppgifter i samband med efterforskningen skall behandlas konfidentiellt genomfört i svensk rätt.

Tillgång till bostad

Flyktingar och alternativt skyddsbehövande skall enligt skyddsgrundsdirektivet ges tillgång till bostad på likvärdiga villkor som andra tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta i landet.

Den svenska författningsregleringen säkerställer genom dels bestämmelser i lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl., dels i socialtjänstlagen och genom de överenskommelser som träffas mellan staten och kommuner om flyktingmottagande, att flyktingar och andra skyddsbehövande får tillgång till bostad på villkor som väl tillgodoser skyddsgrundsdirektivets krav.

Rätt till fri rörlighet inom medlemsstaten

Flyktingar och alternativt skyddsbehövande skall enligt skyddsgrundsdirektivet tillåtas röra sig fritt inom medlemsstatens territorium på samma villkor och med samma begränsningar som gäller för andra tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta inom medlemsstaten.

Utlänningars rörelsefrihet begränsas antingen genom lag eller genom förordning, i sådana bestämmelser görs ingen skillnad mellan utlänningar utifrån på vilken grund de vistas i landet. Svensk rätt uppfyller således skyddsgrundsdirektivets krav.

Tillgång till integrationsfrämjande åtgärder

För flyktingar skall det finnas lämpliga integrationsprogram. Om det är lämpligt skall personer som innehar status som alternativt skyddsbehövande ges tillgång till sådana program.

I Sverige har såväl flyktingar som skyddsbehövande i övrigt tillgång till integrationsfrämjande åtgärder, dels genom bestämmelserna i förordning (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m., dels genom bestämmelserna i skollagen (1985:1100) om svenska för invandrare. Skyddsgrundsdirektivet uppställer inga förpliktelser därutöver.

Återvandring

Skyddsgrundsdirektivet innehåller en fakultativ bestämmelse om bidrag till återvandring.

I svensk rätt finns bestämmelser om bidrag till återvandring i återvandringsförordningen (1984:890).

Administrativt samarbete inom EU

Av skyddsgrundsdirektivet följer att medlemsstaterna skall utse en nationell kontaktpunkt.

Det bör ankomma på regeringen att ta ställning till svensk kontaktpunkt och att meddela kommissionen vilket organ eller myndighet som utsetts.

Personal

Skyddsgrundsdirektivet föreskriver att de som svarar för genomförandet av direktivet skall ha tillräcklig utbildning och vara bundna av tystnadsplikt.

Bestämmelsen syftar enligt utredningen till att sakligt och rättsligt riktiga beslut fattas. Skyddsgrundsdirektivet anger inte i vilken utsträckning utbildning skall tillhandahållas och medför ingen skyldighet för medlemsstaterna att vidta författningsåtgärder på området.

Sekretesslagen och andra författningars föreskrifter om förbud att lämna ut handlingar och tystnadsplikt tillgodoser direktivets krav. Några författningsändringar för att genomföra skyddsgrundsdirektivet behövs inte.

Kostnader och konsekvenser av lämnade förslag

De förslag till författningsbestämmelser som utredningen lämnar avser dels att kodifiera vad som redan följer av etablerad praxis, dels att skyddsgrundsdirektivets bestämmelser avseende främst alternativt skyddsbehövande författningsregleras. Förslaget att ålägga Migrationsverket ett ansvar för efterforskning av ensamkommande barns familjemedlemmar kommer att medföra ökade kostnader för

verket. Förslaget avser emellertid att tillgodose de krav skyddsgrundsdirektivet ställer på svensk rätt.

Flyktingstatus och alternativa skyddskategorier – en statistisk jämförelse

Endast en liten andel av de personer som under åberopande av skyddsbehov får uppehållstillstånd i Sverige erkänns som flyktingar. Sverige är ett av de länder inom EU som har den lägsta andelen beslut om uppehållstillstånd på grund av flyktingskäl, medan alternativa skyddskategorier bereds relativt stort utrymme. Avståndet till EU-genomsnittet för uppehållstillstånd på grund av flyktingskäl, är stort. Det går inte att koppla skillnaden mellan svensk och utländsk praxis till en eller ett fåtal rättsliga faktorer.

Skyddsgrundsutredningens lagförslag

Bilaga3

Författningsförslag

1 Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs i fråga om utlänningslagen (2005:716), *dels* att 4 kap. 1, 2, 3 §§, 5 kap. 1, 17, 24 och 25 §§, 12 kap. 3 § samt 14 kap. 6 § och rubriken närmast före 4 kap. 1 § och 14 kap. 6 § skall ha följande lydelse,

dels att det skall införas fem nya paragrafer, 4 kap. 2 a §, 3 a §, 5 a § samt 5 kap. 1 a § och 5 a § av följande lydelse samt närmast före 2 kap. 2 a §, 4 kap. 3 a och 5 a §§ och 5 kap. 5 a § nya rubriker av följande lydelse,

dels att orden skyddsbehövande i övrigt skall bytas ut mot alternativt skyddsbehövande.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	4 kap.
	Flyktingar och alternativt skyddsbehövande
	1 §
Med flykting avses i denna lag en utlänning som	
– befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att han eller hon känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, nationalitet, tillhörighet till en viss samhällsgrupp eller på grund av religiös eller politisk uppfattning, och	
– inte kan, eller på grund av sin fruktan inte vill, begagna sig av detta lands skydd.	
Detta gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen *utsatts* för förföljelse eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot förföljelse från	Detta gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen *riskerar att utsättas* för förföljelse eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot

enskilda.

förföljelse från enskilda.

Som flykting skall även anses en utlänning som är statslös och som

– av samma skäl som anges i första stycket befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare har haft sin vanliga vistelseort, och

– inte kan, eller på grund av sin fruktan inte vill, återvända dit.

Av 2 a § första och andra styckena framgår att en utlänning som avses i första – tredje styckena i vissa fall inte skall anses som flykting.

2 §

Med skyddsbehövande i *övrigt* avses i denna lag en utlänning som i andra fall än som avses i 1 § befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, *därför att han eller hon*

1. *känner välgrundad fruktan för* att straffas med döden eller att utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning,

2. *behöver* skydd på grund av en yttre eller inre väpnad konflikt eller på grund av andra svåra motsättningar i hemlandet *känner välgrundad fruktan* att utsättas för allvarliga övergrepp,

3. *inte kan återvända till sitt hemland på grund av en miljökatastrof, eller*

4. *känner välgrundad fruktan* för förföljelse på grund av sitt kön eller sin homosexualitet.

Motsvarande gäller för en statslös utlänning som befinner

Med *alternativt* skyddsbehövande avses i denna lag en utlänning som i andra fall än som avses i 1 § befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, *men där det finns grundad anledning att anta att utlänningen vid ett återsändande dit*

1. *skulle vara i fara* att straffas med döden eller att utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning,

2. *skulle som civilperson löpa allvarlig och personlig risk till liv eller hälsa på grund av urskillningslöst våld med anledning av en yttre eller inre väpnad konflikt,*

3. *skulle i annat fall behöva* skydd på grund av en yttre eller inre väpnad konflikt, eller *skulle* på grund av andra svåra motsättningar i hemlandet *riskera* att utsättas för allvarliga övergrepp, *eller*

sig utanför det land där han eller hon tidigare har haft sin vanliga vistelseort.

4. skulle vara i fara att utsättas för förföljelse på grund av sitt kön eller sin homosexualitet[1]

och utlänningen inte kan, eller på grund av sådan risk inte vill, begagna sig av detta lands skydd.

Detta gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen löper sådan risk som avses i första stycket 1–4 eller om dessa inte kan antas bereda trygghet mot sådana handlingar från enskilda.

Motsvarande gäller för en statslös utlänning som befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare har haft sin vanliga vistelseort.

Av 2 a § tredje stycket framgår att en utlänning som avses i första – tredje styckena i vissa fall inte skall anses som alternativt skyddsbehövande.

Uteslutningsgrunder

2 a §

Om det i fråga om en utlänning som avses i 1 § finns synnerliga skäl att anta att han eller hon

1. har förövat brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten, så som dessa definieras i de internationella instrument som har upprättats för att beivra sådana brott,

2. har förövat ett grovt icke-politiskt brott utanför Sverige

[1] Punkten kan komma att upphävas se prop. 2005/06:6.

innan han eller hon fick tillträde hit som flykting, eller

3. har gjort sig skyldig till gärningar som strider mot Förenta Nationernas syften och grundsatser,

skall utlänningen inte anses som flykting.

En utlänning som avses i 1 § skall heller inte anses som flykting, om han eller hon

1. för närvarande åtnjuter beskydd eller bistånd av andra organ eller kontor inom Förenta Nationerna än FN:s flyktingkommissariat, eller

2. av myndigheterna i bosättningslandet tillerkänns samma rättigheter och skyldigheter som följer med medborgarskap i det landet.

Om det i fråga om en utlänning som avses i 2 § finns synnerliga skäl att anta att han eller hon har begått handlingar som avses i första stycket 1 eller 3 eller i övrigt har begått ett allvarligt brott eller utgör en fara för allmän ordning eller för rikets säkerhet, skall utlänningen inte anses som alternativt skyddsbehövande.

3 §

Om en flykting begär det, skall *det antingen i samband med att uppehållstillstånd beviljas eller därefter* förklaras *att utlänningen är* flykting (flyktingförklaring).

En utlänning som avses i 1 §, skall förklaras *som* flykting (flyktingförklaring).

En flyktingförklaring skall återkallas, om det kommer fram att utlänningen inte längre kan anses som flykting.

Skyddsstatusförklaring

3 a §

En utlänning som avses i 2 §, skall förklaras som alternativt skyddsbehövande (skyddsstatusförklaring).

En skyddsstatusförklaring skall återkallas, om det kommer fram att utlänningen inte längre kan anses som alternativt skyddsbehövande.

När ställningen som alternativt skyddsbehövande upphör

5 a §

En utlänning som avses i 2 § upphör att vara alternativt skyddsbehövande när de omständigheter som ledde till att han eller hon bedömdes som sådan inte längre föreligger eller har ändrats i sådan grad att skydd inte längre behövs.

5 kap.

1 §

Flyktingar och skyddsbehövande *i övrigt* som befinner sig i Sverige har rätt till uppehållstillstånd.

Flyktingar och *alternativt* skyddsbehövande som befinner sig i Sverige har rätt till uppehållstillstånd. *Uppehållstillståndet skall vara permanent eller ha en giltighetstid, för flyktingar på minst tre år och för alternativt skyddsbehövande utlänningar på minst ett år samt vara förnybart, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver något annat.*

Uppehållstillstånd får dock vägras

1. en flykting enligt 4 kap. 1 § och en skyddsbehövande *i övrigt* enligt 4 kap. 2 § första stycket 4, om det finns synnerliga skäl att inte bevilja uppehållstillstånd på grund av vad som är känt om utlänningens tidigare verksamhet eller med hänsyn till rikets säkerhet,

2. en skyddsbehövande *i övrigt* enligt 4 kap. 2 § första stycket *2 och* 3, om det på grund av hans eller hennes brottslighet finns särskilda skäl att inte bevilja utlänningen uppehållstillstånd eller om det finns synnerliga skäl att inte bevilja sådant tillstånd på grund av vad som är känt om utlänningens tidigare verksamhet eller med hänsyn till rikets säkerhet,

Uppehållstillstånd får dock vägras

1. en flykting enligt 4 kap. 1 § och en *alternativt* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § första stycket 4, om det finns synnerliga skäl att inte bevilja uppehållstillstånd på grund av vad som är känt om utlänningens tidigare verksamhet eller med hänsyn till rikets säkerhet,

2. en *alternativt* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § första stycket 3, om det på grund av hans eller hennes brottslighet finns särskilda skäl att inte bevilja utlänningen uppehållstillstånd eller om det finns synnerliga skäl att inte bevilja sådant tillstånd på grund av vad som är känt om utlänningens tidigare verksamhet eller med hänsyn till rikets säkerhet,

3. en asylsökande som har rest in från Danmark, Finland, Island eller Norge och kan sändas tillbaka till något av dessa länder i enlighet med en överenskommelse mellan Sverige och det landet, om det inte är uppenbart att utlänningen inte kommer att beviljas uppehållstillstånd där,

4. en asylsökande som i annat fall före ankomsten till Sverige har uppehållit sig i ett annat land än hemlandet och där är skyddad mot förföljelse och mot att sändas till hemlandet eller ett annat land där han eller hon inte har motsvarande skydd,

5. en asylsökande som har särskild anknytning till ett annat land och där är skyddad på det sätt som anges i 4, eller

6. en asylsökande som kan sändas till Danmark enligt konventionen den 15 juni 1990 rörande bestämmandet av den ansvariga staten för prövningen av en ansökan om asyl som framställts i en av medlemsstaterna i de Europeiska gemenskaperna

(Dublinkonventionen) och där är skyddad på det sätt som anges i 4.

I Dublinförordningen finns bestämmelser som tillämpas gentemot Europeiska unionens medlemsstater samt Island och Norge.

1 a §

Om uppehållstillstånd enligt 1 § ges till en flykting eller en alternativt skyddsbehövande utlänning, har även utlänningens make eller sambo och ogift barn som inte omfattas av uteslutningsgrunderna i 4 kap. 2 a § rätt till uppehållstillstånd, om inte hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen föranleder annat.

Uppehållstillståndet skall vara permanent eller ha en giltighetstid på minst ett år och vara förnybart, om inte hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver annat.

Uppehållstillstånd på grund av en miljökatastrof

5 a §

En utlänning som på grund av en miljökatastrof inte kan återvända till sitt hemland har rätt till uppehållstillstånd. Tillstånd får dock i vissa fall vägras. Därvid har 1 § andra stycket 2 motsvarande tillämpning.

17 §

Vid prövningen av en ansökan om uppehållstillstånd enligt detta kapitel skall det, utom i fall som avses i 1, 2 *eller* 4 §, särskilt beaktas om den sökande

Vid prövningen av en ansökan om uppehållstillstånd enligt detta kapitel skall det, utom i fall som avses i 1, 2, 4 *eller 5 a §*, särskilt beaktas om den sökande

gjort sig skyldig till brottslighet eller brottslighet i förening med annan misskötsamhet. Vid prövning av uppehållstillstånd enligt 3 § första stycket 5 och 6 skall det särskilt beaktas om utlänningen eller utlänningens barn kan antas bli utsatt för våld eller för annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid, om uppehållstillstånd skulle beviljas.

gjort sig skyldig till brottslighet eller brottslighet i förening med annan misskötsamhet. Vid prövning av uppehållstillstånd enligt 3 § första stycket 5 och 6 skall det särskilt beaktas om utlänningen eller utlänningens barn kan antas bli utsatt för våld eller för annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid, om uppehållstillstånd skulle beviljas.

24 §

Regeringen får i fråga om en viss grupp av utlänningar meddela föreskrifter om permanent uppehållstillstånd därför att de är skyddsbehövande *i övrigt* enligt 4 kap. 2 § första stycket *2 eller* 3.

Regeringen får i fråga om en viss grupp av utlänningar meddela föreskrifter om permanent uppehållstillstånd därför att

1. de är *alternativt* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § första stycket *3, eller*

2. de omfattas av tillståndsbestämmelsen i 5 a §.

25 §

Regeringen får meddela föreskrifter om att uppehållstillstånd inte får beviljas för skyddsbehövande *i övrigt* enligt 4 kap. 2 § första stycket *2 eller* 3, om det behövs därför att Sveriges möjligheter att ta emot utlänningar har blivit begränsade.

Regeringen får meddela föreskrifter om att uppehållstillstånd inte får beviljas för

1. alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § första stycket *3*, eller

2. utlänningar som omfattas av tillståndsbestämmelsen i 5 a §

om det behövs därför att Sveriges möjligheter att ta emot utlänningar har blivit begränsade.

Regeringen skall anmäla sådana föreskrifter till riksdagen genom en särskild skrivelse inom tre månader.

12 kap.

3 §

Avvisning och utvisning av en utlänning som avses i 4 kap. 2 § första stycket *2 och* 3 får inte verkställas till utlänningens hemland eller till ett land där han eller hon riskerar att sändas vidare till hemlandet, om *det inte finns synnerliga skäl för detta.*	Avvisning och utvisning av en utlänning som avses i 4 kap. 2 § första stycket 3 *och 5 kap. 5 a §* får inte verkställas till utlänningens hemland eller till ett land där han eller hon riskerar att sändas vidare till hemlandet, om *utlänningen har synnerliga skäl mot detta.*

14 kap.

Flyktingförklaring, resedokument och skyddsstatusförklaring

6 §

Migrationsverkets beslut enligt 4 kap. 3 och 4 §§ i fråga om flyktingförklaring *eller* resedokument eller om återkallelse av flyktingförklaring får överklagas *till en* migrationsdomstol.	Migrationsverkets beslut enligt 4 kap. 3, *3 a* och 4 §§ i fråga om flyktingförklaring, resedokument *eller skyddsstatusförklaring* eller om återkallelse av flyktingförklaring *eller skyddsstatusförklaring* får överklagas *hos* migrationsdomstol.

Denna lag träder ikraft den ...

2 Förslag till förordning om ändring i utlänningsförordningen (1989:547)

Härigenom föreskrivs i fråga om utlänningsförordningen (1989:547)

dels att 1 kap. 11 § skall ha följande lydelse,

dels att det i förordningen skall införas två nya paragrafer, 3 kap. 1 a § och 7 kap. 8 c § av följande lydelse ,

dels att det närmast före 7 kap. 8 c § skall införas en ny rubrik av följande lydelse,

dels att orden skyddsbehövande i övrigt skall bytas ut mot alternativt skyddsbehövande.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

1 kap.

11 §[1]

Om en utlänning inte har någon handling som gäller som pass och saknar möjlighet att skaffa en sådan handling, får Migrationsverket utfärda främlingspass för honom att gälla som pass.

Migrationsverket skall till en utlänning som är alternativt skyddsbehövande utfärda främlingspass när det är påkallat av allvarliga humanitära skäl, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver något annat.

Verket får utfärda främlingspass även i andra fall, om det finns särskilda skäl.

3 kap.

1 a §

Migrationsverket skall i samband med att en utlänning beviljas uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande informera om de rättigheter och

[1] Senaste lydelse 2000:391.

skyldigheter som är förbundna med beviljad status. Informationen skall, i den utsträckning det är möjligt, lämnas på ett språk som utlänningen kan förstå.

7 kap.

Efterspårande av familjemedlemmar

8 c §

När uppehållstillstånd har meddelats för ett barn som anlänt till Sverige utan sina föräldrar eller annan person som trätt i föräldrarnas ställe eller som efter ankomsten lämnats utan sådan ställföreträdare, åligger det Migrationsverket att skyndsamt vidta erforderliga åtgärder för att efterspåra barnets familjemedlemmar.

Att Migrationsverket redan under asylförfarandet har skyldighet att så snart som möjligt efterspåra barnets familjemedlemmar framgår av 2 d § förordning (1994:361) om mottagande av asylsökande m.fl.

Förteckning över remissinstanser (SOU 2006:6)

Efter remiss har yttrande över betänkande Skyddsgrundsdirektivet och svensk rätt (SOU 2006:6) avgetts av Riksdagens ombudsmän (JO), Hovrätten för Västra Sverige, Malmö tingsrätt, Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Stockholms län, Länsrätten i Göteborg, Länsrätten i Skåne län, Justitiekanslern (JK), Rikspolisstyrelsen, Säkerhetspolisen, Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO), Integrationsverket, Migrationsverket, Försäkringskassan, Socialstyrelsen, Skatteverket, Barnombudsmannen, Statens skolverk, Högskoleverket, Arbetsmarknadsstyrelsen, Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet, Sveriges Kommuner och Landsting, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Domareförbund, Svenska Läkaresällskapet, Sveriges Tandläkarförbund, Svenska Avdelningen av Internationella Juristkommissionen, Svenska Röda Korset, Rädda Barnens Riksförbund, Caritas, Swera - Svensk flyktinghjälp, Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar, Amnesty International - Svenska sektionen, FN:s flyktingkommissariat – UNHCR, Stockholm, UNICEF Sverige (the United Nation's Children's Fund) och Tjänstemännens Centralorganisation (TCO).

Följande instanser har inbjudits men avstått från att yttra sig: Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, Centrala studiestödsnämnden, Juridiska institutionen vid Göteborgs universitet ,Göteborgs kommun, Malmö kommun, Skellefteå kommun, SACO och LO.

Följande instanser har erbjudits att lämna yttrande men inte inkommit med något: Flyktinggruppernas och asylkommittéernas Riksråd (FARR).

Dessutom sändes betänkandet för kännedom till Utlänningsnämnden.

Bilaga 5

Asylprocedurdirektivet

Rådets direktiv 2005/85/EG

RÅDETS DIREKTIV 2005/85/EG

av den 1 december 2005

om miniminormer för medlemsstaternas förfaranden för beviljande eller återkallande av flyktingstatus

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 63.1 d första stycket,

med beaktande av kommissionens förslag [1],

med beaktande av Europaparlamentets yttrande [2],

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande [3], och

av följande skäl:

(1) En gemensam asylpolitik, som omfattar ett gemensamt europeiskt asylsystem, är en del av Europeiska unionens mål att gradvis inrätta ett område med frihet, säkerhet och rättvisa som är öppet för personer som tvingade av omständigheterna söker skydd inom gemenskapen på laglig väg.

(2) Europeiska rådet enades vid sitt särskilda möte i Tammerfors den 15 och 16 oktober 1999 om att arbeta för att ett gemensamt europeiskt asylsystem skapas, grundat på en fullständig och absolut tillämpning av Genèvekonventionen om flyktingars rättsliga ställning av den 28 juli 1951, ändrad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967 ("Genèvekonventionen"), och på så sätt garantera att ingen skickas tillbaka för att bli utsatt för förföljelse, det vill säga att principen om "non-refoulement" bekräftas.

(3) I slutsatserna från Tammerfors fastställs att ett gemensamt europeiskt asylsystem på kort sikt bör omfatta gemensamma normer för rättvisa och effektiva asylförfaranden i medlemsstaterna och, på längre sikt, gemenskapsbestämmelser som leder till ett gemensamt asylförfarande i hela Europeiska gemenskapen.

(4) Miniminormerna i detta direktiv för medlemsstaternas förfaranden för beviljande eller återkallande av flyktingstatus är därför en första åtgärd i fråga om asylförfaranden.

(5) Detta direktivs huvudsakliga syfte är att införa miniminormer i gemenskapen för förfaranden för beviljande eller återkallande av flyktingstatus.

(6) Tillnärmningen av reglerna om förfaranden för beviljande eller återkallande av flyktingstatus bör bidra till att begränsa asylsökandes sekundära förflyttningar mellan medlemsstaterna när sådana förflyttningar motiveras av skillnader i de rättsliga ramarna.

(7) Det ligger i miniminormernas natur att medlemsstaterna bör ha befogenhet att införa eller behålla förmånligare bestämmelser för tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som ansöker om internationellt skydd i en medlemsstat, om en sådan ansökan anses bygga på förutsättningen att personen i fråga är flykting i den mening som avses i artikel 1 A i Genèvekonventionen.

(8) Detta direktiv står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och principer som erkänns särskilt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

(9) När det gäller behandlingen av personer som omfattas av detta direktiv är medlemsstaterna bundna av sina skyldigheter enligt de internationella rättsliga instrument som de är parter i och som förbjuder diskriminering.

(10) Det är av yttersta vikt att beslut om alla asylansökningar fattas på grundval av fakta och, i första instans, av myndigheter vars personal har lämpliga kunskaper eller erhåller den utbildning som behövs om asyl- och flyktingfrågor.

(11) Det ligger i såväl medlemsstaternas som de asylsökandes intresse att beslut om asylansökningar fattas så fort som möjligt. Medlemsstaterna bör efter eget gottfinnande besluta hur handläggningen av asylansökningar skall organiseras, så att de i enlighet med sina nationella behov kan prioritera eller påskynda handläggningen av en ansökan med beaktande av normerna i detta direktiv.

---

[1] EGT C 62, 27.2.2001, s. 231 och EGT C 291, 26.11.2002, s. 143.
[2] EGT C 77, 28.3.2002, s. 94.
[3] EGT C 193, 10.7.2001, s. 77. Yttrande avgivet efter icke-obligatoriskt samråd.

(12) Begreppet allmän ordning kan omfatta en fällande dom för ett allvarligt brott.

(13) För att personer som verkligen behöver skydd enligt artikel 1 i Genèvekonventionen skall erkännas som flyktingar på riktiga grunder, bör alla asylsökande, med vissa undantag, få faktisk tillgång till asylförfarandet, möjlighet att samarbeta och effektivt kommunicera med de behöriga myndigheterna för att lägga fram alla relevanta omständigheter i sitt ärende och de rättssäkerhetsgarantier under förfarandet som krävs för att de skall kunna föra sin talan genom alla skeden av förfarandet. Dessutom bör förfarandet vid prövning av en asylansökan åtminstone ge sökanden rätt att stanna kvar i avvaktan på beslut av behörig myndighet, rätt till tolk för att kunna lägga fram sin sak när de hörs av myndigheterna, möjlighet att meddela sig med en företrädare för Förenta nationernas flyktingkommissariat eller någon annan organisation som arbetar för flyktingkommissariatets räkning, rätt till korrekt delgivning av beslut, rätt till en saklig och rättslig motivering av beslutet, möjlighet att rådgöra med en juridisk rådgivare eller annan rådgivare samt rätt att under avgörande skeden i förfarandet informeras om sin rättsliga ställning på ett språk som de rimligen kan förväntas förstå.

(14) Dessutom bör det införas särskilda rättssäkerhetsgarantier för ensamkommande barn på grund av deras sårbarhet. I detta sammanhang bör medlemsstaterna i första hand ta hänsyn till barnens bästa.

(15) Om en person gör en efterföljande ansökan utan att nya bevis eller skäl läggs fram, skulle det vara orimligt om medlemsstaterna vore skyldiga att genomföra ett nytt fullständigt prövningsförfarande. I dessa fall bör medlemsstaterna få välja mellan förfaranden som innebär undantag från de garantier som den asylsökande vanligen åtnjuter.

(16) Många asylansökningar görs vid gränsen eller i en transitzon i en medlemsstat före ett beslut om den sökandes inresa. Medlemsstaterna bör kunna behålla befintliga förfaranden som är anpassade till den särskilda situationen för dessa sökande vid gränsen. Gemensamma regler bör fastställas om eventuella undantag i sådana fall från de garantier som de asylsökande vanligen åtnjuter. Förfaranden vid gränserna bör huvudsakligen avse sådana sökande som inte uppfyller villkoren för inresa på medlemsstaternas territorium.

(17) En nyckelfråga när det gäller att bedöma hur välgrundad en asylansökan är, är den sökandes säkerhet i det egna ursprungslandet. Om ett tredjeland kan anses vara ett säkert ursprungsland bör medlemsstaterna kunna fastställa dess säkerhet och förutsätta att det är säkert för en särskild sökande, såvida han eller hon inte lägger fram allvarliga motbevis.

(18) Med tanke på den harmoniseringsnivå som nåtts för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer skall betraktas som flyktingar, bör gemensamma kriterier för att fastställa tredjeländer som säkra ursprungsländer upprättas.

(19) Om rådet har försäkrat sig om att dessa kriterier uppfylls avseende ett visst ursprungsland och följaktligen har införlivat detta i den gemensamma minimiförteckning över säkra ursprungsländer som skall antas i enlighet med detta direktiv, bör medlemsstaterna vara skyldiga att behandla ansökningar från personer med medborgarskap i det landet, eller statslösa personer som tidigare hade hemvist i det landet, på grundval av presumtion som ej utesluter motbevisning av säkerheten i det landet. Mot bakgrund av att det är av politisk vikt att säkra ursprungsländer fastställs, särskilt med tanke på följderna av en bedömning av människorättssituationen i ett ursprungsland och dess följder för Europeiska unionens politik när det gäller yttre förbindelser, bör rådet fatta alla beslut om upprättande eller ändring av förteckningen efter samråd med Europaparlamentet.

(20) Till följd av Bulgariens och Rumäniens ställning som kandidatländer för anslutning till Europeiska unionen och de framsteg dessa kandidatländer har gjort bör de betraktas som säkra ursprungsländer enligt detta direktiv fram till anslutningsdagen.

(21) Fastställande av ett tredjeland som säkert ursprungsland i enlighet med detta direktiv garanterar inte någon absolut säkerhet för medborgare i dessa länder. Det ligger i sakens natur att vid den bedömning som ligger till grund för detta fastställande kan hänsyn tas endast till de allmänna civila, rättsliga och politiska förhållandena i landet samt till huruvida aktörer som utövar förföljelse, tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, i praktiken åläggs sanktioner om de befinns skyldiga i det berörda landet. Om en sökande visar att det föreligger tungt vägande skäl till att anse att landet inte är säkert när det gäller hans eller hennes särskilda omständigheter är det därför viktigt att fastställandet av landet som säkert inte längre kan anses vara relevant för honom eller henne.

(22) Medlemsstaterna bör pröva alla ansökningar i sak, det vill säga bedöma om sökanden i fråga har rätt till flyktingstatus i enlighet med rådets direktiv 2004/83/EG av den 29 april 2004 om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer skall betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet [1], förutom då det här direktivet föreskriver något annat, särskilt om det rimligtvis kan antas att ett annat land skulle göra prövningen eller lämna tillräckligt skydd. Medlemsstaterna bör i synnerhet inte vara skyldiga att bedöma sakskälen i en asylansökan om ett första asylland har beviljat sökanden flyktingstatus eller tillräckligt skydd av annat slag och sökanden kommer att åter släppas in i detta land.

(23) Medlemsstaterna bör inte heller vara skyldiga att bedöma en asylansökan i sak om sökanden på grund av en koppling till ett tredjeland enligt definitionen i nationell lagstiftning rimligtvis kan förväntas söka skydd i detta tredjeland. Medlemsstaterna bör endast gå vidare på denna grund om denna särskilda sökande skulle vara säker i det berörda tredjelandet. För att undvika sekundära förflyttningar bland sökande bör gemensamma principer för medlemsstaternas övervägande eller fastställande av säkra ursprungsländer upprättas.

(24) När det gäller vissa europeiska tredjeländer som iakttar särskilt strikta normer avseende mänskliga rättigheter och skydd av flyktingar bör medlemsstaterna tillåtas att inte pröva eller inte fullständigt pröva asylansökningar för sökande som reser in på deras territorium från sådana europeiska tredjeländer. Med tanke på de eventuella följderna för sökanden av en begränsad eller utelämnad prövning, bör denna tillämpning av begreppet säkra tredjeländer begränsas till sådana fall som rör tredjeländer avseende vilka rådet har förvissat sig om att de strikta normerna för säkerhet i det berörda tredjelandet är uppfyllda i enlighet med detta direktiv. Rådet bör fatta beslut i denna fråga efter samråd med Europaparlamentet.

(25) De gemensamma normer som rör de båda koncepten för säkra tredjeländer enligt detta direktiv är sådana att deras praktiska konsekvenser beror på om det berörda tredjelandet tillåter sökanden i fråga att resa in på dess territorium.

(26) När det gäller återkallande av flyktingstatus bör medlemsstaterna se till att de personer som har flyktingstatus vederbörligen informeras om en eventuell ny bedömning av deras status och får tillfälle att lägga fram sina synpunkter innan myndigheterna fattar ett motiverat beslut att återkalla deras flyktingstatus. Dessa garantier får dock undvaras om skälen till upphörandet av flyktingstatusen inte sammanhänger med en ändring av de villkor som låg till grund för erkännandet.

(27) En grundläggande princip i gemenskapslagstiftningen återspeglas i det faktum att beslut som fattats om en asylansökan och om återkallande av flyktingstatus är föremål för ett effektivt rättsmedel inför domstol i enlighet med artikel 234 i fördraget. Rättsmedlets effektivitet, även när det gäller prövning av berörda sakförhållanden, är beroende av det administrativa och rättsliga systemet i varje medlemsstat som helhet.

(28) I enlighet med artikel 64 i fördraget påverkar detta direktiv inte medlemsstaternas ansvar för att upprätthålla lag och ordning och skydda den inre säkerheten.

(29) Förfaranden som omfattas av rådets förordning (EG) nr 343/2003 av den 18 februari 2003 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som har ansvaret för att pröva en asylansökan som en medborgare i tredje land har gett in i någon medlemsstat [2] behandlas inte i detta direktiv.

(30) Genomförandet av detta direktiv bör utvärderas minst vartannat år.

(31) Eftersom målet för detta direktiv, nämligen att införa miniminormer för medlemsstaternas förfaranden för beviljande eller återkallande av flyktingstatus, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och de därför, på grund av åtgärdens omfattning och verkningar, bättre kan uppnås på gemenskapsnivå, kan gemenskapen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går direktivet inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.

(32) I enlighet med artikel 3 i protokollet om Förenade kungarikets och Irlands ställning, fogat till fördraget om Europeiska unionen och fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, har Förenade kungariket genom en skrivelse av den 24 januari 2001 meddelat sin önskan att delta i antagandet och tillämpningen av detta direktiv.

[1] EUT L 304, 30.9.2004, s. 12.

[2] EUT L 50, 25.2.2003, s. 1.

(33) I enlighet med artikel 3 i protokollet om Förenade kungarikets och Irlands ställning, fogat till fördraget om Europeiska unionen och fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, har Irland genom en skrivelse av den 14 februari 2001 meddelat sin önskan att delta i antagandet och tillämpningen av detta direktiv.

(34) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokollet om Danmarks ställning, fogat till fördraget om Europeiska unionen och fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, deltar Danmark inte i antagandet av detta beslut, som därför varken är bindande för eller tillämpligt i Danmark.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Syfte

Syftet med detta direktiv är att fastställa miniminormer för medlemsstaternas förfaranden för beviljande eller återkallande av flyktingstatus.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

a) *Genèvekonventionen:* konventionen av den 28 juli 1951 om flyktingars rättsliga ställning, ändrad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967.

b) *ansökan eller asylansökan:* en ansökan som görs av en tredjelandsmedborgare eller statslös person och som kan förstås som en begäran om internationellt skydd från en medlemsstat i enlighet med Genèvekonventionen. En ansökan om internationellt skydd antas vara en asylansökan, om inte personen i fråga uttryckligen begär en annan typ av skydd som det kan ansökas om separat.

c) *sökande eller asylsökande:* en tredjelandsmedborgare eller statslös person som har ansökt om asyl och vars ansökan ännu inte har lett till ett slutligt beslut.

d) *slutligt beslut:* ett beslut om huruvida en tredjelandsmedborgare eller statslös person skall beviljas flyktingstatus i enlighet med direktiv 2004/83/EG och som inte längre kan överklagas i enlighet med kapitel V i det här direktivet, oberoende av om ett sådant överklagande innebär att sökandena får stanna i de berörda medlemsstaterna i avvaktan på resultatet, med förbehåll för bilaga III i det här direktivet.

e) *beslutande myndighet:* en myndighet med domstolsliknande uppgifter eller en administrativ myndighet i en medlemsstat som är ansvarig för att pröva asylansökningar och behörig att fatta beslut i första instans i sådana ärenden, med förbehåll för bilaga I.

f) *flykting:* en tredjelandsmedborgare eller statslös person som uppfyller kraven enligt artikel 1 i Genèvekonventionen såsom den återges i direktiv 2004/83/EG.

g) *flyktingstatus:* en medlemsstats erkännande av en tredjelandsmedborgare eller statslös person som flykting.

h) *ensamkommande barn:* en person som är yngre än arton år och som anländer till medlemsstaternas territorium utan att vara i sällskap med en vuxen som enligt lag eller sedvana ansvarar för honom eller henne, så länge som han eller hon inte faktiskt tas om hand av en sådan person; begreppet omfattar också en underårig som lämnas utan sällskap av en vuxen efter att ha rest in på medlemsstaternas territorium.

i) *företrädare:* en person som agerar för en organisations räkning vilken företräder ett ensamkommande barn i egenskap av förmyndare, en person som agerar för en nationell organisations räkning vilken ansvarar för underårigas omvårdnad och välbefinnande eller någon annan lämplig företrädare som utsetts att värna om hans eller hennes bästa.

j) *återkallande av flyktingstatus:* ett beslut av en behörig myndighet om att återkalla, upphäva eller vägra att förnya en persons flyktingstatus i enlighet med direktiv 2004/83/EG.

k) *stanna kvar i medlemsstaten:* att stanna kvar på den medlemsstats territorium där asylansökan har lämnats in eller håller på att prövas, inbegripet vid gränsen eller i denna medlemsstats transitzoner.

Artikel 3

Tillämpningsområde

1. Detta direktiv är tillämpligt på alla asylansökningar som lämnas in på medlemsstaternas territorium, inbegripet vid gränsen eller i deras transitzoner, samt på återkallande av flyktingstatus.

2. Detta direktiv är inte tillämpligt på ansökningar om diplomatisk eller territoriell asyl som lämnas in till medlemsstaternas beskickningar.

3. När medlemsstater tillämpar eller inför ett förfarande där asylansökningar prövas både som ansökningar på grundval av Genèvekonventionen och som ansökningar om andra typer av internationellt skydd som grundar sig på omständigheter samt fastställs i artikel 15 i direktiv 2004/83/EG skall de tillämpa det här direktivet under hela förfarandet.

4. Medlemsstaterna får dessutom besluta att tillämpa detta direktiv på förfaranden för att fatta beslut om ansökningar om alla typer av internationellt skydd.

Artikel 4

Ansvariga myndigheter

1. Medlemsstaterna skall för alla förfaranden utse en beslutande myndighet som skall ansvara för en korrekt prövning av ansökningarna enligt detta direktiv, särskilt artikel 8.2 och artikel 9.

I enlighet med artikel 4.4 i förordning (EG) nr 343/2003 skall asylansökningar som lämnas in i en medlemsstat till myndigheterna i en annan medlemsstat som utför inresekontroller i den förstnämnda medlemsstaten behandlas av den medlemsstat på vars territorium ansökan lämnas in.

2. Medlemsstaterna får dock föreskriva att en annan myndighet skall vara ansvarig då syftet är att

a) handlägga fall där man överväger att överföra sökanden till en annan stat enligt reglerna om kriterier och mekanismer för att fastställa vilken stat som skall ansvara för prövningen av en asylansökan, så länge som överförandet inte har ägt rum eller mottagarstaten har vägrat att överta eller återta sökanden,

b) fatta ett beslut om ansökan med hänsyn till nationella säkerhetsbestämmelser, förutsatt att den beslutande myndigheten rådfrågas innan beslutet fattas om huruvida sökanden skall betraktas som flykting enligt direktiv 2004/83/EG,

c) göra en preliminär prövning enligt artikel 32, förutsatt att myndigheten i fråga har tillgång till sökandens akt avseende den tidigare ansökan,

d) handlägga fall inom ramen för de förfaranden som avses i artikel 35.1,

e) neka inresa inom ramen för det förfarande som avses i artikel 35.2–35.5, på de villkor och enligt det förfaringssätt som anges i de punkterna,

f) fastställa att en sökande försöker resa in i eller har rest in i medlemsstaten från ett säkert tredjeland enligt artikel 36, på de villkor och enligt det förfaringssätt som anges i den artikeln.

3. Om myndigheter utses enligt punkt 2 skall medlemsstaterna se till att personalen vid dessa myndigheter har lämpliga kunskaper eller får den utbildning som krävs för att kunna fullgöra sina skyldigheter vid genomförandet av detta direktiv.

Artikel 5

Förmånligare bestämmelser

Medlemsstaterna får införa eller bibehålla förmånligare normer för förfaranden för beviljande och återkallande av flyktingstatus, förutsatt att de normerna är förenliga med detta direktiv.

KAPITEL II

GRUNDLÄGGANDE PRINCIPER OCH GARANTIER

Artikel 6

Rätt till prövning av ansökan

1. Medlemsstaterna får ställa som krav att asylansökan lämnas in av den som ansökan gäller och/eller på en angiven plats.

2. Medlemsstaterna skall se till att varje enskild myndig person med rättskapacitet har rätt att lämna in en asylansökan för sin egen räkning.

3. Medlemsstaterna får föreskriva att en asylsökande får lämna in asylansökningar för personer som är beroende av honom eller henne för sin försörjning. I sådana fall skall medlemsstaterna säkerställa att myndiga personer som är beroende av sökanden för sin försörjning samtycker till att en ansökan lämnas in för deras räkning och, om de inte skulle godta detta, att de ges möjlighet att själva lämna in en ansökan.

Samtycke skall begäras när ansökan lämnas in eller senast i samband med den personliga intervjun med den myndiga person som är beroende av sökanden för sin försörjning.

4. Medlemsstaterna får genom nationell lagstiftning fastställa

a) i vilka fall en underårig har rätt att lämna in en asylansökan för sin egen räkning,

b) i vilka fall en ansökan för ett ensamkommande barn måste lämnas in av en företrädare enligt artikel 17.1 a,

c) i vilka fall inlämnandet av en asylansökan även anses inbegripa inlämnande av en asylansökan för eventuella ogifta underåriga.

5. Medlemsstaterna skall se till att de myndigheter som en person som önskar lämna in en asylansökan kan komma att vända sig till är i stånd att informera personen i fråga om hur han eller hon kan lämna in en sådan ansökan och/eller får kräva att dessa myndigheter skall vidarebefordra ansökan till den behöriga myndigheten.

Artikel 7

Rätt att stanna kvar i medlemsstaten under prövningen av ansökan

1. Sökandena skall ha rätt att stanna kvar i medlemsstaten enbart så länge som förfarandet pågår till dess att den beslutande myndigheten har fattat beslut i enlighet med de förfaranden i första instans som fastställs i kapitel III. Rätten att stanna kvar skall inte utgöra ett berättigande till uppehållstillstånd.

2. Medlemsstaterna får avvika från denna regel endast när en efterföljande ansökan i enlighet med artiklarna 32 och 34 inte kommer att prövas vidare eller när de kommer att överlämna eller i förekommande fall utlämna en person antingen till en annan medlemsstat enligt skyldigheter i enlighet med en europeisk arresteringsorder ([1]) eller på annat sätt, eller till ett tredjeland eller till internationella brottmålsdomstolar eller tribunaler.

Artikel 8

Krav som ställs på prövningen av asylansökningar

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 23.4 i skall medlemsstaterna se till att asylansökningar inte avslås eller nekas prövning enbart på den grunden att de inte har lämnats in så snart som möjligt.

2. Medlemsstaterna skall se till att den beslutande myndigheten fattar sina beslut om asylansökningar efter en korrekt prövning. Medlemsstaterna skall därför se till att

a) ansökningar prövas och beslut fattas individuellt, objektivt och opartiskt,

b) exakt och aktuell information erhålls från olika källor, t.ex. från Förenta nationernas flyktingkommissariat (UNHCR), om den allmänna situation som råder i de asylsökandes ursprungsländer och, vid behov, i de länder som de asylsökande har rest igenom, och att denna information görs tillgänglig för den personal som ansvarar för att pröva asylansökningar och fatta beslut om dessa,

c) den personal som har att pröva asylansökningar och fatta beslut om dessa har kunskaper om tillämpliga normer på området för asyl- och flyktinglagstiftning.

3. De myndigheter som anges i kapitel V skall, genom den beslutande myndigheten, genom sökanden eller på annat sätt, få tillgång till den allmänna information som avses i punkt 2 b, när denna behövs för att de skall kunna utföra sitt arbete.

4. Medlemsstaterna får föreskriva regler för översättning av handlingar som är relevanta för prövningen av ansökningar.

Artikel 9

Krav som ställs på beslut av den beslutande myndigheten

1. Medlemsstaterna skall se till att beslut om asylansökningar meddelas skriftligen.

2. När en ansökan avslås skall medlemsstaterna dessutom se till att de faktiska och rättsliga skälen för detta anges i beslutet och att det ges skriftlig information om hur ett beslut som går sökanden emot kan överklagas.

Medlemsstaterna behöver inte uppge skälen för att inte bevilja flyktingstatus i beslutet om sökanden beviljas en status som ger samma rättigheter och förmåner enligt den nationella lagstiftningen och gemenskapslagstiftningen som flyktingstatus enligt direktiv 2004/83/EG. I dessa fall skall medlemsstaterna se till att skälen för att inte bevilja flyktingstatus uppges i sökandens akt och att sökanden på begäran får tillgång till sin akt.

Dessutom behöver medlemsstaterna inte lämna skriftlig information om hur ett negativt beslut skall överklagas tillsammans med beslutet om sökanden har försetts med informationen i ett tidigare skede antingen skriftligen eller med hjälp av elektroniska medel som är tillgängliga för sökanden.

3. För de ändamål som avses i artikel 6.3, och när ansökan grundar sig på samma skäl, får medlemsstaterna fatta ett enda beslut som omfattar samtliga personer som är beroende av sökanden för sin försörjning.

([1]) Se rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämning mellan medlemsstaterna (EGT L 190, 18.7.2002, s. 1).

Artikel 10

Garantier för asylsökande

1. Medlemsstaterna skall se till att alla asylsökande omfattas av följande garantier i samband med de förfaranden som föreskrivs i kapitel III:

a) Sökandena skall upplysas på ett språk som de rimligen kan förväntas förstå om det förfarande som skall följas och om sina rättigheter och skyldigheter under detta förfarande och de tänkbara konsekvenserna av att inte uppfylla sina skyldigheter och inte samarbeta med myndigheterna. De skall upplysas om den tidsram och de medel som står till deras förfogande för att uppfylla skyldigheten att lägga fram de fakta som avses i artikel 4 i direktiv 2004/83/EG. Informationen skall tillhandahållas i så god tid att de kan utöva de rättigheter som garanteras genom det här direktivet och uppfylla de skyldigheter som anges i artikel 11.

b) Sökandena skall närhelst så är nödvändigt få hjälp av en tolk som kan framföra deras argument till de behöriga myndigheterna. Medlemsstaterna skall anse det vara nödvändigt att tillhandahålla tolk åtminstone när den beslutande myndigheten kallar sökanden till en intervju i enlighet med artiklarna 12 och 13 och adekvat kommunikation inte kan säkerställas utan sådana tjänster. I detta fall, liksom i andra situationer då de behöriga myndigheterna kallar in sökanden, skall kostnaderna för tolken täckas med offentliga medel.

c) Sökandena får inte nekas möjlighet att meddela sig med UNHCR eller någon annan organisation som verkar för flyktingkommissariatets räkning på medlemsstatens territorium enligt avtal med denna medlemsstat.

d) Sökandena skall inom skälig tid underrättas om vilket beslut den beslutande myndigheten har fattat om deras asylansökan. Om en juridisk rådgivare eller annan rådgivare rättsligt företräder sökanden, får medlemsstaterna välja att underrätta honom eller henne om beslutet i stället för den asylsökande.

e) Sökandena skall på ett språk som de rimligen kan förväntas förstå informeras om resultatet av det beslut som fattats av den beslutande myndigheten, om de inte biträds eller företräds av en juridisk rådgivare eller annan rådgivare och om kostnadsfritt rättsligt bistånd inte tillhandahålls. Denna information skall i enlighet med bestämmelserna i artikel 9.2 innefatta upplysningar om möjligheterna att överklaga ett beslut som går dem emot.

2. Medlemsstaterna skall i fråga om de förfaranden som föreskrivs i kapitel V se till att alla asylsökande omfattas av garantier motsvarande dem som anges i punkt 1 b, 1 c och 1 d i denna artikel.

Artikel 11

De asylsökandes skyldigheter

1. Medlemsstaterna får ålägga de asylsökande skyldighet att samarbeta med de behöriga myndigheterna i den utsträckning behandlingen av ansökan kräver en sådan skyldighet.

2. Medlemsstaterna får särskilt föreskriva att

a) de asylsökande skall rapportera till de behöriga myndigheterna eller infinna sig där personligen, antingen genast eller vid en angiven tidpunkt,

b) de asylsökande måste överlämna handlingar de innehar som är av betydelse för prövning av ansökan, t.ex. egna pass,

c) de asylsökande skall informera de behöriga myndigheterna om sin aktuella bostadsort eller adress samt om ändringar av dessa snarast möjligt. Medlemsstaterna får föreskriva att sökanden måste ta emot eventuella underrättelser på den senaste bostadsort eller adress som han eller hon sålunda har uppgivit,

d) de behöriga myndigheterna får kroppsvisitera sökanden och söka igenom de föremål han eller hon bär med sig,

e) de behöriga myndigheterna får ta ett fotografi av sökanden,

f) de behöriga myndigheterna får registrera sökandens muntliga utsagor, förutsatt att han eller hon blivit upplyst om detta i förväg.

Artikel 12

Personlig intervju

1. Innan den beslutande myndigheten fattar något beslut skall den asylsökande ges tillfälle att höras om sin ansökan av en person som är behörig att utföra en sådan intervju enligt nationell lagstiftning.

Medlemsstaterna får även ge varje myndig person som är beroende av den asylsökande för sin försörjning och som avses i artikel 6.3 möjlighet att genomgå en personlig intervju.

Medlemsstaterna får genom nationell lagstiftning fastställa i vilka fall en underårig skall ges möjlighet till en personlig intervju.

2. Den personliga intervjun behöver inte genomföras om

a) den beslutande myndigheten kan fatta ett positivt beslut på grundval av tillgänglig bevisning, eller

b) den behöriga myndigheten redan har haft ett möte med sökanden för att hjälpa honom eller henne att fylla i sin ansökan och överlämna väsentliga uppgifter för ansökan i enlighet med artikel 4.2 i direktiv 2004/83/EG, eller

c) den beslutande myndigheten på grundval av en fullständig prövning av den information som sökanden har lämnat betraktar ansökan som ogrundad i de fall när de omständigheter föreligger som anges i artikel 23.4 a, c, g, h och j.

3. Den personliga intervjun behöver inte heller genomföras om detta möter praktiska hinder, särskilt om den behöriga myndigheten anser att sökanden inte bör eller kan höras på grund av varaktiga omständigheter som ligger utanför hans eller hennes kontroll. Om oklarhet råder får medlemsstaterna begära ett intyg från läkare eller psykolog.

Om medlemsstaten inte erbjuder den sökande möjlighet till en personlig intervju i enlighet med denna punkt eller, vid behov, till en intervju för personer som är beroende av den asylsökande för sin försörjning, skall skäliga ansträngningar göras för att ge sökanden eller personer som är beroende av sökanden för sin försörjning möjlighet att lämna ytterligare upplysningar.

4. Även om någon personlig intervju som avses i denna artikel inte har genomförts, skall den beslutande myndigheten kunna fatta beslut i ett asylärende.

5. Även om någon personlig intervju enligt punkt 2 b och c samt punkt 3 inte har genomförts, skall detta inte påverka den beslutande myndighetens beslut i negativ riktning.

6. Oberoende av artikel 20.1 får medlemsstaterna när de fattar beslut om en asylansökan beakta att sökanden inte har infunnit sig för en personlig intervju, såvida inte han eller hon haft godtagbara skäl för att inte infinna sig.

Artikel 13

Krav på den personliga intervjun

1. Personliga intervjuer skall normalt äga rum utan att familjemedlemmar är närvarande såvida inte den beslutande myndigheten finner det nödvändigt för en korrekt prövning att andra familjemedlemmar är närvarande.

2. En personlig intervju skall genomföras under förhållanden som garanterar tillbörlig sekretess.

3. Medlemsstaterna skall vidta lämpliga åtgärder för att se till att personliga intervjuer genomförs under sådana förhållanden att sökandena kan lägga fram skälen för sina ansökningar på ett heltäckande sätt. Medlemsstaterna skall därför

a) se till att intervjuaren är tillräckligt kompetent för att om möjligt kunna beakta de personliga och allmänna omständigheter som ligger bakom ansökan, inklusive sökandens kulturella ursprung eller utsatta ställning, och

b) utse en tolk som kan garantera en fungerande kommunikation mellan sökanden och intervjuaren. Det är dock inte nödvändigt att kommunikationen äger rum på det språk som sökanden föredrar, om det finns något annat språk som han eller hon rimligen kan förväntas förstå och som han eller hon kan kommunicera på.

4. Medlemsstaterna får fastställa regler för tredje parts närvaro vid den personliga intervjun.

5. Denna artikel skall också tillämpas på det möte som avses i artikel 12.2 b.

Artikel 14

Den ställning som protokollet från den personliga intervjun har i förfarandet

1. Medlemsstaterna skall sörja för att det förs ett skriftligt protokoll över alla personliga intervjuer vilket minst skall innehålla de väsentliga uppgifter för ansökan som lämnats av sökanden i enlighet med artikel 4.2 i direktiv 2004/83/EG.

2. Medlemsstaterna skall se till att sökandena i god tid får tillgång till protokollet från den personliga intervjun. Om tillgång beviljas först efter det att den beslutande myndigheten fattat beslut, skall medlemsstaterna se till att tillgång kan ges inom den tid som krävs för att förbereda och lämna in ett överklagande i rätt tid.

3. Medlemsstaterna får begära att sökanden godkänner innehållet i protokollet från den personliga intervjun.

Om en sökande vägrar godkänna innehållet i protokollet, skall skälen till denna vägran införas i sökandens akt.

Om en sökande vägrar godkänna innehållet i protokollet, skall detta inte hindra den beslutande myndigheten från att fatta beslut om asylansökan.

4. Denna artikel skall även tillämpas på det möte som avses i artikel 12.2 b.

Artikel 15

Rätt till rättsligt bistånd och biträde

1. Medlemsstaterna skall ge asylsökande en faktisk möjlighet att på egen bekostnad rådgöra med en juridisk rådgivare eller annan enligt den nationella lagstiftningen godkänd eller tillåten rådgivare i frågor som rör asylansökan.

2. Om den beslutande myndigheten har fattat ett beslut som går den sökande emot, skall medlemsstaterna se till att kostnadsfritt rättsligt bistånd och/eller biträde beviljas på begäran, med förbehåll för bestämmelserna i punkt 3.

3. Medlemsstaterna får i sin nationella lagstiftning föreskriva att kostnadsfritt rättsligt bistånd och/eller biträde skall beviljas

a) endast för förfaranden vid en domstol i enlighet med kapitel V och inte till ytterligare överklagande eller omprövning som föreskrivs i nationell lagstiftning, inbegripet förnyad behandling av ett överklagande som följer på ett ytterligare överklagande eller en ytterligare omprövning, och/eller

b) endast för personer som saknar tillräckliga tillgångar, och/eller

c) endast till juridiska rådgivare eller andra rådgivare som genom nationell lagstiftning särskilt har utsetts att bistå och/eller företräda asylsökande, och/eller

d) endast om det är sannolikt att överklagandet eller omprövningen godkänns.

Medlemsstaterna skall säkerställa att rättsligt bistånd och/eller biträde som beviljas enligt led d inte godtyckligt begränsas.

4. Medlemsstaterna får fastställa närmare föreskrifter för hur en sådan begäran om rättsligt bistånd och/eller biträde skall lämnas in och handläggas.

5. Medlemsstaterna får även

a) införa belopps- och/eller tidsgränser för tillhandahållandet av kostnadsfritt rättsligt bistånd och/eller biträde, förutsatt att dessa gränser inte innebär att tillgången till rättsligt bistånd och/eller biträde godtyckligt begränsas,

b) när det gäller avgifter och andra kostnader, föreskriva att behandlingen inte skall vara mer förmånlig än den behandling som de egna medborgarna vanligtvis får i frågor som gäller rättsligt bistånd.

6. Medlemsstaterna får begära att helt eller delvis få ersättning för beviljade utgifter om och när sökandens ekonomiska situation avsevärt har förbättrats eller om beslutet att bevilja sådana förmåner fattades på grundval av falska uppgifter från sökanden.

Artikel 16

Räckvidden för rättsligt bistånd och biträde

1. Medlemsstaterna skall se till att en juridisk rådgivare eller en annan, enligt den nationella lagstiftningen godkänd eller tillåten, rådgivare som bistår eller företräder en asylsökande i enlighet med villkoren i nationell lagstiftning har tillgång till sådan information i sökandens akt som kan komma att prövas av de myndigheter som avses i kapitel V, i den mån uppgifterna är relevanta för prövningen av ansökan.

Medlemsstaterna får göra undantag för sådana fall där offentliggörande av uppgifter eller källor skulle äventyra den nationella säkerheten, säkerheten för de organisationer eller den eller de personer som tillhandahöll uppgifterna eller säkerheten för den eller de personer som uppgifterna hänför sig till eller där utredningar i samband med medlemsstaternas behöriga myndigheters behandling av asylansökningar eller medlemsstaternas internationella relationer skulle äventyras. I dessa fall skall de myndigheter som avses i kapitel V ges tillgång till de berörda uppgifterna eller källorna, utom när sådan tillgång är utesluten i fall som rör den nationella säkerheten.

2. Medlemsstaterna skall se till att den juridiska rådgivaren eller en annan rådgivare som bistår eller företräder en asylsökande har tillträde till områden med begränsat tillträde som förvarsenheter och transitzoner för att kunna rådgöra med denne. Medlemsstaterna får endast begränsa möjligheterna att besöka asylsökande inom områden med begränsat tillträde, om denna begränsning enligt nationell lagstiftning är objektivt nödvändig av hänsyn till säkerheten, den allmänna ordningen eller den administrativa verksamheten på området eller för att sörja för en effektiv prövning av ansökan, och under förutsättning att den juridiska rådgivarens eller en annan rådgivares tillträde inte därigenom begränsas avsevärt eller omöjliggörs.

3. Medlemsstaterna får föreskriva regler för juridiska rådgivares eller andra rådgivares närvaro vid alla intervjuer under asylförfarandet, utan att det påverkar tillämpningen av denna artikel eller artikel 17.1 b.

4. Medlemsstaterna får föreskriva att sökanden till den personliga intervjun tillåts ta med sig en juridisk rådgivare eller annan, enligt den nationella lagstiftningen godkänd, rådgivare.

Medlemsstaterna får begära att sökanden är närvarande vid den personliga intervjun även om han eller hon i enlighet med villkoren i nationell lagstiftning företräds av en juridisk rådgivare eller annan rådgivare och får kräva att sökanden personligen besvarar de frågor som ställs.

Frånvaron av juridisk rådgivare eller annan rådgivare skall inte hindra den behöriga myndigheten från att genomföra den personliga intervjun med sökanden.

Artikel 17

Garantier för ensamkommande barn

1. När det gäller alla förfaranden som fastställs i detta direktiv skall medlemsstaterna, utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 12 och 14,

a) snarast möjligt vidta åtgärder för att säkerställa att en företrädare företräder och/eller biträder det ensamkommande barnet i samband med prövningen av ansökan. Denna företrädare kan också vara den företrädare som avses i artikel 19 i direktiv 2003/9/EG av den 27 januari 2003 om miniminormer för mottagande av asylsökande i medlemsstaterna ([1]),

b) se till att företrädaren ges tillfälle att informera det ensamkommande barnet om innebörden och de tänkbara konsekvenserna av den personliga intervjun och, i förekommande fall, om hur han eller hon kan förbereda sig inför den personliga intervjun. Medlemsstaterna skall ge företrädaren möjlighet att närvara vid denna intervju och att ställa frågor och lämna synpunkter, inom en av intervjuaren fastställd ram.

Medlemsstaterna får kräva att det ensamkommande barnet skall närvara vid den personliga intervjun, även om företrädaren är närvarande.

2. Medlemsstaterna får avstå från att utse någon företrädare om det ensamkommande barnet

a) med största sannolikhet kommer att uppnå myndighetsålder innan ett beslut fattas i första instans, eller

b) kostnadsfritt kan använda sig av en juridisk rådgivare eller en annan rådgivare som godkänns som sådan enligt nationell lagstiftning för att fullgöra de ovannämnda uppgifter som tillkommer företrädaren, eller

c) är gift eller har varit gift.

([1]) EUT L 31, 6.2.2003, s. 18.

3. Medlemsstaterna får i enlighet med de lagar och andra författningar som gäller den 1 december 2005 även avstå från att utse en företrädare om det ensamkommande barnet är 16 år eller äldre, förutsatt att han eller hon kan fullfölja sin ansökan utan en företrädare.

4. Medlemsstaterna skall säkerställa följande:

a) Om ett ensamkommande barn intervjuas om sin asylansökan i enlighet med artiklarna 12, 13 och 14, skall denna intervju utföras av en person som har nödvändiga kunskaper om underårigas särskilda behov.

b) Den beslutande myndighetens beslut om en asylansökan från ett ensamkommande barn skall förberedas av en tjänsteman med nödvändiga kunskaper om underårigas särskilda behov.

5. Medlemsstaterna får använda sig av läkarundersökningar för att fastställa åldern på ensamkommande barn i samband med prövningen av en asylansökan.

När så sker skall medlemsstaterna se till att

a) ensamkommande barn före prövningen av asylansökan informeras om att en åldersbestämning genom en läkarundersökning kan komma att göras och att denna information ges på ett språk de rimligen kan förväntas förstå. Denna information skall innehålla upplysningar om undersökningsmetoden och eventuella konsekvenser som resultatet av läkarundersökningen kan få för prövningen av asylansökan och också om konsekvenserna av en vägran från det ensamkommande barnet att genomgå en läkarundersökning,

b) ensamkommande barn och/eller deras företrädare ger sitt samtycke till att en undersökning görs för att fastställa de berörda underårigas ålder, och

c) ett beslut om avslag på en asylansökan från ett ensamkommande barn som har vägrat att undergå en sådan läkarundersökning inte baserar sig enbart på denna vägran.

Det faktum att ett ensamkommande barn har vägrat att genomgå läkarundersökningen skall inte vara ett hinder för den beslutande myndigheten att fatta beslut om ansökan.

6. Barnets bästa skall komma i första hand när medlemsstaterna genomför bestämmelserna i denna artikel.

Artikel 18

Förvar

1. Medlemsstaterna får inte hålla en person i förvar endast av det skälet att han eller hon är asylsökande.

2. I de fall en asylsökande hålls i förvar skall medlemsstaterna säkerställa att det finns en möjlighet till påskyndad rättslig prövning.

Artikel 19

Förfarande när ansökan återkallas

1. I den mån som medlemsstaterna i sin nationella lagstiftning föreskriver en möjlighet att uttryckligen återkalla ansökan skall de se till att den beslutande myndigheten fattar beslut om att antingen avbryta prövningen eller att avslå ansökan om en asylsökande uttryckligen återkallar asylansökan.

2. Medlemsstaterna får också bestämma att den beslutande myndigheten skall ha rätt att avbryta prövningen utan att fatta beslut. I så fall skall medlemsstaterna se till att den beslutande myndigheten inför en tjänsteanteckning i sökandens akt.

Artikel 20

Förfarande om den sökande implicit återkallar eller avstår från sin ansökan

1. Om det finns skälig grund att anta att en asylsökande implicit har återkallat eller avstått från sin asylansökan, skall medlemsstaterna se till att den beslutande myndigheten fattar beslut om att antingen avbryta prövningen eller avslå ansökan på grundval av att sökanden inte har visat sig ha rätt till flyktingstatus enligt direktiv 2004/83/EG.

Medlemsstaterna får förutsätta att sökanden implicit har återkallat eller avstått från sin asylansökan i synnerhet om det har kunnat fastställas att

a) sökanden har underlåtit att besvara en begäran om att lämna information av betydelse för ansökan i enlighet med artikel 4 i direktiv 2004/83/EG, eller har underlåtit att infinna sig till en personlig intervju enligt artiklarna 12, 13 och 14, om inte sökanden inom rimlig tid kan visa att hans eller hennes underlåtenhet beror på omständigheter som han eller hon inte rådde över,

b) sökanden har avvikit eller utan tillstånd lämnat den plats där han eller hon bodde eller hölls i förvar utan att inom skälig tid kontakta den behöriga myndigheten eller han eller hon har underlåtit att inom skälig tid fullgöra sin anmälningsskyldighet eller annan skyldighet att meddela sig.

För att genomföra dessa bestämmelser får medlemsstaterna fastställa tidsfrister eller riktlinjer.

2. Medlemsstaterna skall se till att en sökande som efter ett beslut om att avbryta prövningen enligt punkt 1 i denna artikel åter anmäler sig hos den behöriga myndigheten har möjlighet att begära att asylärendet tas upp på nytt såvida inte ansökan prövas i enlighet med artiklarna 32 och 34.

Medlemsstaterna får besluta om en tidsfrist efter vilken sökandens ärende inte längre kan tas upp på nytt.

Medlemsstaterna skall se till att en sådan person inte avlägsnas i strid med principen om "non-refoulement".

Medlemsstaterna får föreskriva att den beslutande myndigheten skall kunna återuppta prövningen i det skede där prövningen av ansökan avbröts.

Artikel 21

UNHCR:s roll

1. Medlemsstaterna skall ge Förenta nationernas flyktingkommissariat (UNHCR) möjlighet att

a) ta kontakt med asylsökande, även de som hålls i förvar eller i transitzoner på flygplatser eller i hamnar,

b) få tillgång till information om enskilda asylansökningar, om förfarandets gång och om vilka beslut som har fattats, under förutsättning att den asylsökande samtycker till detta,

c) vid utövandet av sin tillsyn enligt artikel 35 i Genèvekonventionen lägga fram synpunkter till vilken behörig myndighet som helst i fråga om enskilda asylansökningar i alla skeden av förfarandet.

2. Punkt 1 skall även vara tillämplig på organisationer som för flyktingkommissariatets räkning verkar i den berörda medlemsstaten i enlighet med ett avtal med medlemsstaten i fråga.

Artikel 22

Insamling av uppgifter om enskilda ärenden

Medlemsstaterna får inte vid prövning av enskilda ärenden

a) direkt röja uppgifter om enskilda asylansökningar, eller det faktum att en ansökan har lämnats in, till påstådd(a) aktör(er) som bedriver förföljelse av den asylsökande,

b) inhämta uppgifter från påstådd(a) aktör(er) som bedriver förföljelse på ett sätt som skulle leda till att dessa aktörer får direkt information om att en ansökan har lämnats in av sökanden i fråga, och som skulle äventyra den fysiska integriteten hos sökanden och hos personer som är beroende av honom eller henne för sin försörjning, eller skulle äventyra friheten och säkerheten för hans eller hennes familjemedlemmar som bor kvar i ursprungslandet.

KAPITEL III

FÖRFARANDEN I FÖRSTA INSTANS

AVSNITT I

Artikel 23

Prövningsförfarande

1. Medlemsstaterna skall handlägga asylansökningar genom ett prövningsförfarande i enlighet med de grundläggande principerna och garantierna i kapitel II.

2. Medlemsstaterna skall se till att ett sådant förfarande avslutas så snart som möjligt utan att åsidosätta en lämplig och fullständig prövning.

Om inget beslut kan fattas inom sex månader skall medlemsstaterna se till att sökanden antingen

a) blir informerad om förseningen, eller

b) på begäran erhåller information om den tidsfrist inom vilken beslut om hans eller hennes ansökan är att vänta. Att sådan information lämnas skall inte innebära någon skyldighet för medlemsstaten gentemot sökanden att fatta ett beslut inom denna tidsfrist.

3. Medlemsstaterna får prioritera eller påskynda en prövning i enlighet med de grundläggande principerna och garantierna i kapitel II, t.ex. om ansökan kan förväntas vara välgrundad eller om den sökande har särskilda behov.

4. Medlemsstaterna får även föreskriva att ett prövningsförfarande i enlighet med de grundläggande principerna och garantierna i kapitel II skall prioriteras eller påskyndas om

a) sökanden vid inlämnandet av ansökan och framläggandet av de faktiska omständigheterna endast tagit med uppgifter som saknar betydelse eller som har en mycket liten betydelse för prövningen av sökandens rätt till flyktingstatus enligt direktiv 2004/83/EG, eller

b) det klart framgår att sökanden inte har rätt att betraktas som flykting eller rätt till flyktingstatus enligt direktiv 2004/83/EG, eller

c) asylansökan anses ogrundad

i) eftersom sökanden kommer från ett säkert ursprungsland enligt artiklarna 29, 30 och 31, eller

ii) eftersom landet som inte är en medlemsstat betraktas som ett säkert tredjeland för sökanden, utan att det påverkar tillämpningen av artikel 28.1, eller

d) sökanden har vilselett myndigheterna genom att lämna oriktiga uppgifter eller falska handlingar eller genom att undanhålla relevanta uppgifter eller handlingar som rör hans eller hennes identitet och/eller medborgarskap och som kunde ha påverkat beslutet i negativ riktning, eller

e) sökanden har lämnat in en annan asylansökan och lämnat andra personuppgifter, eller

f) sökanden inte har lagt fram några uppgifter som med en rimlig grad av säkerhet styrker hans eller hennes identitet eller medborgarskap, eller det är troligt att han eller hon i ond tro har förstört eller gjort sig av med en identitets- eller resehandling som skulle ha bidragit till att fastställa hans eller hennes identitet eller medborgarskap, eller

g) sökanden har lämnat inkonsekventa, motsägelsefulla, osannolika eller otillräckliga uppgifter som gör att hans eller hennes påstående om att ha varit utsatt för förföljelse enligt direktiv 2004/83/EG uppenbart är föga övertygande, eller

h) sökanden har lämnat in en efterföljande ansökan som inte innehåller några nya uppgifter som är relevanta för hans eller hennes särskilda omständigheter eller för situationen i hans eller hennes ursprungsland, eller

i) sökanden utan godtagbara skäl har underlåtit att lämna in sin ansökan tidigare, trots att tillfälle funnits, eller

j) sökanden lämnar in en ansökan enbart för att försena eller hindra verkställigheten av ett redan fattat eller förestående beslut som skulle leda till att sökanden avvisas eller utvisas, eller

k) sökanden utan goda skäl har åsidosatt de skyldigheter som anges i artikel 4.1 och 4.2 i direktiv 2004/83/EG, eller i artikel 11.2 a och b samt artikel 20.1 i detta direktiv, eller

l) sökanden olagligen reste in på medlemsstatens territorium eller olagligen förlängde sin vistelse och, utan goda skäl, varken har anmält sig till myndigheterna eller lämnat in en asylansökan så snart som möjligt med tanke på omständigheterna kring inresan, eller

m) sökanden utgör en fara för den inre säkerheten och den allmänna ordningen i den aktuella medlemsstaten eller har med tvång utvisats som ett allvarligt hot mot den allmänna säkerheten och allmänna ordningen enligt nationell lag, eller

n) sökanden vägrar att fullgöra sin skyldighet att lämna fingeravtryck enligt relevant gemenskapslagstiftning och/eller nationell lagstiftning, eller

o) ansökan har lämnats in av en ogift underårig som omfattas av artikel 6.4 c efter det att ansökan från föräldrarna eller föräldern med ansvar för den underårige har avslagits och inga relevanta nya fakta har åberopats när det gäller hans eller hennes särskilda omständigheter eller situationen i ursprungslandet.

Artikel 24

Särskilda förfaranden

1. Medlemsstaterna får föreskriva följande särskilda förfaranden som avviker från de grundläggande principerna och garantierna i kapitel II:

a) En preliminär prövning i syfte att handlägga ärenden i enlighet med bestämmelserna i avsnitt IV.

b) Förfaranden i syfte att handlägga ärenden i enlighet med bestämmelserna i avsnitt V.

2. Medlemsstaterna får också föreskriva ett undantag från avsnitt VI.

AVSNITT II

Artikel 25

Ansökningar som nekas prövning

1. Utöver de fall då en ansökan inte prövas enligt förordning (EG) nr 343/2003 behöver inte medlemsstaterna pröva om sökanden kan betraktas som flykting i enlighet med direktiv 2004/83/EG, om en ansökan nekas prövning enligt denna artikel.

2. Medlemsstaterna får neka att pröva en asylansökan enligt denna artikel om

a) en annan medlemsstat har beviljat flyktingstatus,

b) ett land som inte är en medlemsstat betraktas som första asylland för sökanden enligt artikel 26,

c) ett land som inte är en medlemsstat betraktas som ett säkert tredjeland för sökanden enligt artikel 27,

d) sökanden har rätt att stanna kvar i den berörda medlemsstaten av andra skäl vilka har lett till att han eller hon beviljats en status med motsvarande rättigheter och förmåner som flyktingstatus enligt direktiv 2004/83/EG,

e) sökanden har rätt att stanna kvar i den berörda medlemsstaten av andra skäl som skyddar honom eller henne från att avvisas i väntan på resultatet av förfarandet för att fastställa en status enligt led d,

f) sökanden har lämnat in en identisk ansökan efter ett slutligt beslut,

g) en person som är beroende av sökanden för sin försörjning lämnar in en ansökan efter det att han eller hon enligt artikel 6.3 har godtagit att det egna ärendet skall utgöra en del av en ansökan som lämnats in på hans eller hennes vägnar och det inte finns några omständigheter kring den beroende personens situation som motiverar en separat ansökan.

Artikel 26

Begreppet första asylland

Ett land kan betraktas som första asylland för en enskild asylsökande, om

a) han eller hon har erkänts som flykting i landet och fortfarande kan erhålla detta skydd, eller

b) han eller hon åtnjuter annat tillräckligt skydd i landet, inbegripet enligt principen om "non-refoulement",

förutsatt att han eller hon åter kommer att släppas in i landet.

När medlemsstaterna tillämpar begreppet första asylland på en asylsökandes särskilda omständigheter, får de ta hänsyn till artikel 27.1.

Artikel 27

Begreppet säkert tredjeland

1. Medlemsstaterna får tillämpa begreppet säkert tredjeland endast om de behöriga myndigheterna är övertygade om att en asylsökande kommer att behandlas i enlighet med följande principer i det berörda tredjelandet:

a) Den asylsökandes liv och frihet är inte hotade på grund av ras, religion, medborgarskap, tillhörighet till en viss samhällsgrupp eller politisk övertygelse.

b) Principen om "non-refoulement" iakttas i enlighet med Genèvekonventionen.

c) Tredjelandet iakttar förbudet mot varje återsändande som innebär åsidosättande av förbudet mot tortyr och grym, omänsklig eller förnedrande behandling i enlighet med folkrätten.

d) Asylsökande har möjlighet att ansöka om flyktingstatus och, om de befinns vara flyktingar, erhålla skydd i enlighet med Genèvekonventionen.

2. Begreppet säkert tredjeland skall tillämpas i enlighet med bestämmelser i den nationella lagstiftningen, inbegripet

a) bestämmelser enligt vilka den asylsökande måste ha en anknytning till det berörda tredjelandet som gör att det skulle vara rimligt för denne att resa till det landet,

b) bestämmelser om vilka metoder de behöriga myndigheterna skall använda för att säkerställa att begreppet säkert tredjeland kan tillämpas på ett enskilt land eller en enskild sökande. Sådana metoder skall inbegripa att i varje enskilt fall bedöma huruvida landet är säkert för en enskild asylsökande och/eller att på nationell nivå fastställa länder som i allmänhet betraktas som säkra,

c) bestämmelser i enlighet med internationell rätt som gör det möjligt att genom en enskild prövning fastställa huruvida det berörda tredjelandet är säkert för en enskild sökande, och vilka minst skall göra det möjligt för sökanden att överklaga tillämpningen av begreppet säkert tredjeland med anledning av att han eller hon skulle utsättas för tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

3. Om ett beslut genomförs endast på grundval av denna artikel skall medlemsstaterna

a) informera sökanden om detta, och

b) förse honom eller henne med en handling på tredjelandets språk där myndigheterna i det landet underrättas om att ansökan inte har prövats i sak.

4. Om tredjelandet inte ger asylsökanden tillstånd att resa in på dess territorium, skall medlemsstaterna se till att asylansökan prövas i enlighet med de grundläggande principer och garantier som beskrivs i kapitel II.

5. Medlemsstaterna skall regelbundet underrätta kommissionen om tredjeländer på vilka detta begrepp tillämpas enligt bestämmelserna i denna artikel.

AVSNITT III

Artikel 28

Ogrundade ansökningar

1. Om inte annat följer av artiklarna 19 och 20 får medlemsstaterna endast anse en asylansökan som ogrundad om den beslutande myndigheten har konstaterat att sökanden inte har rätt till flyktingstatus enligt direktiv 2004/83/EG.

2. I de fall som anges i artikel 23.4 b och beträffande ogrundade asylansökningar, där någon av de omständigheter som förtecknas i artikel 23.4 a och 23.4 c–o är tillämplig, får medlemsstaterna även anse en ansökan vara uppenbart ogrundad, om den definieras på detta sätt i nationell lagstiftning.

Artikel 29

Gemensam minimiförteckning över tredjeländer som betraktas som säkra ursprungsländer

1. Rådet skall genom beslut med kvalificerad majoritet på förslag av kommissionen och efter att ha hört Europaparlamentet anta en gemensam minimiförteckning över tredjeländer som av medlemsstaterna skall betraktas som säkra ursprungsländer enligt bilaga II.

2. Rådet får med kvalificerad majoritet på förslag av kommissionen och efter samråd med Europaparlamentet ändra den gemensamma minimiförteckningen genom att lägga till eller stryka tredjeländer i enlighet med bilaga II. Kommissionen skall behandla varje begäran från rådet eller från en medlemsstat om att den skall lägga fram ett förslag till ändring av den gemensamma minimiförteckningen.

3. När kommissionen utarbetar sitt förslag enligt punkt 1 eller punkt 2, skall den använda information från medlemsstaterna, kommissionens egen information samt, vid behov, information från UNHCR, Europarådet och andra berörda internationella organisationer.

4. När rådet begär att kommissionen skall lägga fram ett förslag om att ett tredjeland skall strykas i den gemensamma minimiförteckningen, skall medlemsstaternas förpliktelser enligt artikel 31.2 tillfälligt upphävas med avseende på detta tredjeland från och med dagen efter rådets beslut om att begära ett sådant förslag.

5. När en medlemsstat begär att kommissionen skall lämna ett förslag till rådet om att ett tredjeland skall strykas i den gemensamma minimiförteckningen, skall denna medlemsstat skriftligen underrätta rådet om denna begäran till kommissionen. Denna medlemsstats förpliktelser enligt artikel 31.2 skall tillfälligt upphävas med avseende på detta tredjeland från och med dagen efter det att medlemsstaten underrättat rådet.

6. Europaparlamentet skall underrättas om tillfälliga upphävanden enligt punkterna 4 och 5.

7. Det tillfälliga upphävandet enligt punkterna 4 och 5 skall upphöra efter tre månader såvida inte kommissionen lägger fram ett förslag före utgången av denna period om att tredjelandet skall strykas i den gemensamma minimiförteckningen. Upphävandet skall under alla förhållanden upphöra om rådet avslår ett förslag från kommissionen om att stryka tredjelandet i förteckningen.

8. Kommissionen skall på begäran av rådet rapportera till Europaparlamentet och rådet om huruvida förhållandena i ett land som är upptaget på den gemensamma minimiförteckningen fortfarande är sådana att de överensstämmer med bilaga II. När kommissionen lämnar sin rapport kan den lämna sådana rekommendationer och förslag som den anser lämpliga.

Artikel 30

Nationellt fastställande av tredjeländer som säkra ursprungsländer

1. Om inte annat föreskrivs i artikel 29 får medlemsstaterna behålla eller införa lagstiftning som, i enlighet med bilaga II, gör det möjligt att på nationell nivå fastställa att andra tredjeländer än dem som anges i den gemensamma minimiförteckningen är säkra ursprungsländer i samband med prövning av asylansökningar. Detta kan inbegripa att en del av ett land betraktas som säker om villkoren i bilaga II är uppfyllda med avseende på den delen.

2. Genom undantag från punkt 1 får medlemsstaterna behålla lagstiftning som är i kraft den 1 december 2005 och som gör det möjligt att på nationell nivå fastställa att andra tredjeländer än dem som anges i den gemensamma minimiförteckningen är säkra ursprungsländer i samband med prövning av asylansökningar om de är övertygade om att personer i de berörda tredjeländerna i allmänhet inte är utsatta för

a) förföljelse i enlighet med artikel 9 i direktiv 2004/83/EG, eller

b) tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

3. Medlemsstaterna får också behålla lagstiftning som är i kraft den 1 december 2005 och som gör det möjligt att på nationell nivå fastställa att en del av ett land skall betraktas som säker eller att ett land eller en del av ett land skall betraktas som säkra för en särskild grupp personer i det landet om villkoren i punkt 2 är uppfyllda med avseende på den delen eller gruppen.

4. När medlemsstaterna bedömer om ett land är ett säkert ursprungsland i enlighet med punkterna 2 och 3 skall de beakta den rättsliga situationen, lagarnas tillämpning och de allmänna politiska omständigheterna i det berörda tredjelandet.

5. Bedömningen av huruvida ett land är ett säkert ursprungsland i enlighet med denna artikel skall grunda sig på ett urval av informationskällor, särskilt information från andra medlemsstater, UNHCR, Europarådet och andra berörda internationella organisationer.

6. Medlemsstaterna skall underrätta kommissionen om de länder som de betraktar som säkra ursprungsländer i enlighet med denna artikel.

Artikel 31

Begreppet säkert ursprungsland

1. Om det fastställs att ett tredjeland är ett säkert ursprungsland enligt antingen artikel 29 eller artikel 30 kan landet, efter en enskild prövning av ansökan, betraktas som ett säkert ursprungsland för en enskild asylsökande endast om

a) han eller hon är medborgare i det landet eller,

b) han eller hon är en statslös person som tidigare hade sitt hemvist i det landet,

och han eller hon inte har lagt fram några allvarliga skäl för att landet inte skall anses som ett säkert ursprungsland med hänsyn till hans eller hennes särskilda omständigheter när det gäller hans eller hennes rätt till flyktingstatus i enlighet med direktiv 2004/83/EG.

2. Medlemsstaterna skall, i enlighet med punkt 1, betrakta asylansökan som ogrundad om det har fastställts att tredjelandet är säkert enligt artikel 29.

3. Medlemsstaterna skall i den nationella lagstiftningen fastställa närmare regler och föreskrifter för tillämpningen av begreppet säkert ursprungsland.

AVSNITT IV

Artikel 32

Efterföljande ansökan

1. När en person som har ansökt om asyl i en medlemsstat lämnar ytterligare utsagor eller en efterföljande ansökan i samma medlemsstat får medlemsstaten pröva dessa ytterligare utsagor eller fakta i den efterföljande ansökan i samband med prövningen av den tidigare ansökan eller i samband med prövningen av det omprövade beslutet eller överklagandet i den mån de behöriga myndigheterna kan beakta och pröva alla fakta som utgör grund för dessa ytterligare utsagor eller den efterföljande ansökan inom denna ram.

2. Medlemsstaterna får dessutom tillämpa ett särskilt förfarande enligt punkt 3, om en person ger in en efterföljande asylansökan

a) efter det att en tidigare ansökan har återkallats enligt artikel 19 eller artikel 20,

b) sedan ett beslut har fattats om den tidigare ansökan. Medlemsstaterna får även besluta att tillämpa detta förfarande endast sedan ett slutligt beslut har fattats.

3. Efter det att den tidigare ansökan har återkallats, eller efter det att beslutet enligt punkt 2 b i denna artikel om denna ansökan har fattats, skall en efterföljande asylansökan först bli föremål för en preliminär prövning om nya fakta eller uppgifter vad avser sökandens rätt att erhålla flyktingstatus enligt direktiv 2004/83/EG har framkommit eller har lagts fram av sökanden.

4. Om, efter den preliminära prövningen enligt punkt 3 i denna artikel, nya fakta eller uppgifter framkommer eller läggs fram av sökanden vilka på ett avgörande sätt bidrar till sökandens möjligheter till rätt till flyktingstatus enligt direktiv 2004/83/EG, skall ansökan prövas på nytt enligt kapitel II.

5. Medlemsstaterna får, i enlighet med nationell lagstiftning, gå vidare med prövningen av en efterföljande ansökan om det finns andra skäl som motiverar att förfarandet tas upp på nytt.

6. Medlemsstaterna får besluta att gå vidare med prövningen av ansökan endast om sökanden utan egen förskyllan i det tidigare förfarandet var oförmögen att bedöma de situationer som avses i punkterna 3, 4 och 5 i denna artikel, särskilt vad gäller rätten till ett effektivt rättsmedel enligt artikel 39.

7. Det förfarande som avses i denna artikel får också tillämpas på en person som är beroende av sökanden för sin försörjning och som lämnat en ansökan efter det att han eller hon enligt artikel 6.3 har godtagit att det egna ärendet skall utgöra en del av en ansökan som lämnats på hans eller hennes vägnar. I detta fall skall man vid den preliminära prövningen enligt punkt 3 i denna artikel utröna om det finns fakta avseende ifrågavarande persons situation som motiverar en separat ansökan.

Artikel 33

Sökande som inte infinner sig

Medlemsstaterna får behålla eller införa förfarandet enligt artikel 32 vad avser en asylansökan som lämnas in vid ett senare datum av en sökande som antingen avsiktligt eller av grov försumlighet inte infinner sig på en mottagningsenhet eller hos behörig myndighet vid en fastställd tid.

Artikel 34

Förfaranderegler

1. Medlemsstaterna skall se till att asylsökande vilkas asylansökningar är föremål för en preliminär prövning enligt artikel 32 omfattas av de garantier som anges i artikel 10.1.

2. Medlemsstaterna får i nationell lagstiftning föreskriva bestämmelser om den preliminära prövningen enligt artikel 32. Dessa bestämmelser får bland annat

a) ålägga sökanden att ange de sakförhållanden och lägga fram de bevis som motiverar ett nytt förfarande,

b) kräva att sökanden lägger fram de nya uppgifterna inom en viss tid efter det att han eller hon erhöll dem,

c) tillåta att den preliminära prövningen genomförs enbart på grundval av skriftliga inlagor, utan krav på att sökanden skall intervjuas personligen.

Dessa villkor får inte göra det omöjligt för en asylsökande att få tillgång till ett nytt förfarande och de får inte heller innebära att tillgången till ett nytt förfarande i praktiken sätts ur spel eller allvarligt inskränks.

3. Medlemsstaterna skall se till att

a) sökanden informeras på lämpligt sätt om utfallet av den preliminära prövningen och, om ansökan inte kommer att prövas vidare, skälen till detta och möjligheterna att överklaga eller ompröva det beslutet,

b) den beslutande myndigheten, om en av de situationer som anges i artikel 32.2 är för handen, så snart som möjligt prövar den efterföljande ansökan i enlighet med bestämmelserna i kapitel II.

AVSNITT V

Artikel 35

Gränsförfaranden

1. Medlemsstaterna får föreskriva förfaranden, i enlighet med de grundläggande principerna och garantierna i kapitel II, för att vid medlemsstatens gräns eller i transitzoner besluta om de ansökningar som lämnats på en sådan plats.

2. Om det emellertid inte finns förfaranden enligt punkt 1 får medlemsstaterna, om inte annat anges i denna artikel och i enlighet med de lagar och andra författningar som är i kraft den 1 december 2005, bibehålla förfaranden som avviker från de grundläggande principerna och garantierna i kapitel II, för att vid gränsen eller i transitzoner kunna besluta om tillstånd att resa in på territoriet för en asylsökande, som anlänt och ansökt om asyl på en sådan plats.

3. De förfaranden som avses i punkt 2 skall särskilt säkerställa att de berörda personerna

a) får tillstånd att stanna vid medlemsstatens gräns eller i transitzoner, om inte annat följer av artikel 7, och

b) omedelbart informeras om sina rättigheter och skyldigheter enligt artikel 10.1 a, och

c) i mån av behov får hjälp av en tolk enligt artikel 10.1 b, och

d) i samband med asylansökan, och innan den behöriga myndigheten fattat ett beslut i sådana förfaranden, intervjuas av personer med tillräcklig kunskap om de tillämpliga normerna på området för asyl- och flyktinglagstiftning enligt artiklarna 12, 13 och 14, och

e) kan rådgöra med en juridisk rådgivare eller annan enligt den nationella lagstiftningen godkänd eller tillåten rådgivare, enligt artikel 15.1, och

f) tilldelas en företrädare i fall av ensamkommande barn enligt artikel 17.1, såvida inte artikel 17.2 eller 17.3 är tillämplig.

Om inresetillstånd vägras av en behörig myndighet skall denna behöriga myndighet dessutom meddela de faktiska och de rättsliga skälen till att asylansökan anses ogrundad eller nekas prövning.

4. Medlemsstaterna skall se till att ett beslut inom ramen för de förfaranden som föreskrivs i punkt 2 fattas inom rimlig tid. Om ett beslut inte har fattats inom fyra veckor, skall den asylsökande beviljas inresa till medlemsstatens territorium så att hans eller hennes ansökan kan handläggas i enlighet med andra bestämmelser i detta direktiv.

5. I händelse av särskilda typer av ankomster eller ankomster som omfattar ett stort antal tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som lämnar asylansökningar vid gränsen eller i en transitzon, vilket gör det praktiskt omöjligt att där tillämpa bestämmelserna i punkt 1 eller det särskilda förfarande som föreskrivs i punkterna 2 och 3, får dessa förfaranden även tillämpas om och under den tid dessa tredjelandsmedborgare eller statslösa personer normalt är förlagda på platser i närheten av gränsen eller i transitzonen.

AVSNITT VI

Artikel 36

Begreppet europeiska säkra tredjeländer

1. Medlemsstaterna får föreskriva att en asylansökan och säkerheten för sökanden när det gäller hans eller hennes särskilda omständigheter enligt beskrivningen i kapitel II inte skall prövas eller inte skall prövas fullständigt i fall där en behörig myndighet på grundval av sakförhållanden har fastställt att den asylsökande försöker resa in eller har rest in olagligt på territoriet från ett säkert tredjeland i enlighet med punkt 2.

2. Ett tredjeland kan endast anses vara ett säkert tredjeland enligt punkt 1 om

a) det har ratificerat och följer bestämmelserna i Genèvekonventionen utan geografiska begränsningar,

b) det har inrättat ett lagstadgat asylförfarande,

c) det har ratificerat Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och följer bestämmelserna i denna, inklusive normerna med avseende på effektiva rättsmedel, och

d) det har fastställts som sådant av rådet i enlighet med punkt 3.

3. Rådet skall med kvalificerad majoritet, på förslag av kommissionen och efter samråd med Europaparlamentet, anta eller ändra en gemensam förteckning över tredjeländer som skall anses vara säkra tredjeländer enligt punkt 1.

4. De berörda medlemsstaterna skall i nationell lagstiftning fastställa villkoren för genomförande av bestämmelserna i punkt 1 och följderna av de beslut som fattas enligt dessa bestämmelser i enlighet med principen om "non-refoulement" i Genèvekonventionen, inbegripet bestämmelser om undantag från tillämpningen av denna artikel av humanitära, politiska eller folkrättsliga skäl.

5. Vid genomförande av ett beslut som enbart grundas på denna artikel skall de berörda medlemsstaterna

a) informera sökanden om detta, och

b) förse sökanden med en handling på tredjelandets språk som underrättar myndigheterna i det landet om att ansökan inte har prövats i sak.

6. Om det säkra tredjelandet inte återtar den asylsökande skall medlemsstaterna se till att det ges möjlighet till ett förfarande i enlighet med de grundläggande principer och garantier som anges i kapitel II.

7. De medlemsstater som har betecknat tredjeländer som säkra länder i enlighet med den nationella lagstiftning som är i kraft den 1 december 2005 och på grundval av kriterierna i punkt 2 a–c, får tillämpa punkt 1 på dessa tredjeländer tills rådet har antagit den gemensamma förteckningen enligt punkt 3.

KAPITEL IV

FÖRFARANDEN FÖR ÅTERKALLANDE AV FLYKTINGSTATUS

Artikel 37

Återkallande av flyktingstatus

Medlemsstaterna skall se till att en utredning får inledas om att återkalla en persons flyktingstatus så snart det framkommer nya fakta eller uppgifter som tyder på att det finns skäl att ompröva giltigheten av hans eller hennes flyktingstatus.

Artikel 38

Förfaranderegler

1. Medlemsstaterna skall se till att när den behöriga myndigheten överväger att återkalla en tredjelandsmedborgares eller en statslös persons flyktingstatus enligt artikel 14 i direktiv 2004/83/EG, skall denna person åtnjuta följande garantier:

a) Han eller hon skall underrättas skriftligen om att den behöriga myndigheten omprövar hans eller hennes rätt till flyktingstatus och skälen för en sådan omprövning.

b) Han eller hon skall få möjlighet att i en personlig intervju enligt artikel 10.1 b och artiklarna 12, 13 och 14 eller i en skriftlig förklaring ange sina skäl till varför hans eller hennes flyktingstatus inte bör återkallas.

Dessutom skall medlemsstaterna inom ramen för ett sådant förfarande se till att

c) den behöriga myndigheten kan erhålla korrekta och uppdaterade uppgifter från olika källor, vid behov t.ex. från Förenta nationernas flyktingkommissariat (UNHCR), om den allmänna situationen i de berörda personernas ursprungsländer,

d) om uppgifter samlas i ett enskilt fall för att ompröva en persons rätt till flyktingstatus, får dessa inte inhämtas från en aktör som utövar förföljelse på ett sådant sätt att en sådan aktör får direkt information om att den berörda personen är en flykting vars status är under omprövning, eller att den fysiska integriteten för den berörda personen och de personer som är beroende av honom eller henne för sin försörjning eller friheten och säkerheten för de familjemedlemmar som fortfarande är bosatta i ursprungslandet äventyras.

2. Medlemsstaterna skall se till att den behöriga myndighetens beslut att återkalla flyktingstatus lämnas skriftligen. De faktiska och rättsliga skälen skall anges i beslutet och information om hur beslutet kan överklagas skall lämnas skriftligen.

3. Så snart den behöriga myndigheten har fattat ett beslut om att återkalla flyktingstatus skall artiklarna 15.2 och 16.1 samt artikel 21 även vara tillämpliga.

4. Genom avvikelse från punkterna 1, 2 och 3 i denna artikel får medlemsstaterna besluta att flyktingstatusen upphör genom lag för det fall statusen återkallas enligt artikel 11.1 a–d i direktiv 2004/83/EG, eller om flyktingen otvetydigt avsagt sig sitt erkännande som flykting.

KAPITEL V

ÖVERKLAGANDE

Artikel 39

Rätten till ett effektivt rättsmedel

1. Medlemsstaterna skall se till att asylsökande har rätt till ett effektivt rättsmedel inför domstol mot följande beslut:

a) Ett beslut som fattats om en asylansökan, inbegripet ett beslut

i) att en ansökan skall nekas prövning enligt artikel 25.2,

ii) som fattas vid gränsen eller i en medlemsstats transitzoner enligt artikel 35.1,

iii) att inte pröva en ansökan enligt artikel 36.

b) En vägran att ta upp prövningen av en asylansökan på nytt efter det att den har avbrutits i enlighet med artiklarna 19 och 20.

c) Ett beslut att inte vidare pröva en efterföljande ansökan enligt artiklarna 32 och 34.

d) Ett beslut att vägra inresa inom ramen för de förfaranden som föreskrivs i artikel 35.2.

e) Ett beslut att återkalla flyktingstatus enligt artikel 38.

2. Medlemsstaterna skall fastställa tidsfrister och andra nödvändiga bestämmelser så att sökanden kan utöva sin rätt till effektiva rättsmedel enligt punkt 1.

3. Medlemsstaterna skall vid behov fastställa föreskrifter i enlighet med sina internationella förpliktelser avseende

a) frågan huruvida rättsmedlet enligt punkt 1 skall medföra att sökandena får stanna i den berörda medlemsstaten i avvaktan på resultatet,

b) möjligheten till rättsmedel eller skyddsåtgärder om rättsmedlet enligt punkt 1 inte medför att sökandena får stanna kvar i den berörda medlemsstaten i avvaktan på resultatet. Medlemsstaten får också föreskriva rättsmedel på eget initiativ, och

c) grunderna för att överklaga ett beslut enligt artikel 25.2 c i överensstämmelse med den metod som tillämpas enligt artikel 27.2 b och c.

4. Medlemsstaterna får fastställa tidsfrister för domstolen enligt punkt 1 för att pröva den beslutande myndighetens beslut.

5. Om en sökande har beviljats en status som enligt nationell lagstiftning och gemenskapslagstiftning ger samma rättigheter och förmåner som flyktingstatus enligt direktiv 2004/83/EG, får sökanden anses ha ett effektivt rättsmedel om en domstol beslutar att rättsmedlet enligt punkt 1 inte är godtagbart eller sannolikt inte kommer att ge något resultat på grund av otillräckligt intresse från sökandens sida att fullfölja förfarandet.

6. Medlemsstaterna får även i nationell lagstiftning fastställa under vilka förhållanden det kan anses att en sökande implicit har återkallat eller avstått från sitt rättsmedel enligt punkt 1, tillsammans med regler om det förfarande som skall följas.

KAPITEL VI

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER OCH SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 40

Överklagande från offentliga myndigheter

Genom detta direktiv påverkas inte offentliga myndigheters möjlighet att överklaga administrativa och/eller rättsliga beslut enligt nationell lagstiftning.

Artikel 41

Sekretess

Medlemsstaterna skall se till att de myndigheter som genomför detta direktiv är bundna av tystnadsplikt enligt nationell lagstiftning vad avser alla uppgifter de får kännedom om i samband med sitt arbete.

Artikel 42

Rapport

Senast den 1 december 2009 skall kommissionen rapportera till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av detta direktiv i medlemsstaterna och föreslå eventuella ändringar som krävs. Medlemsstaterna skall till kommissionen översända alla uppgifter som behövs för att utarbeta rapporten. Efter det att rapporten har lagts fram skall kommissionen minst en gång vartannat år rapportera till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av detta direktiv i medlemsstaterna.

Artikel 43

Införlivande

Medlemsstaterna skall sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 1 december 2007. Avseende artikel 15 skall medlemsstaterna sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 1 december 2008. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texten till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 44

Övergångsbestämmelser

Medlemsstaterna skall tillämpa de bestämmelser i lagar och andra författningar som anges i artikel 43 på asylansökningar som lämnades in efter den 1 december 2007 och på förfaranden för återkallande av flyktingstatus som inleddes efter den 1 december 2007.

Artikel 45

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 46

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna i enlighet med fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

Utfärdat i Bryssel den 1 december 2005.

På rådets vägnar
Ashton of UPHOLLAND
Ordförande

BILAGA I

Fastställande av "beslutande myndighet"

När det gäller bestämmelserna i paragraf 17.1 i Refugee Act 1996 (flyktinglagen), inklusive ändringar, får Irland när landet genomför direktivet fastställa att

— "beslutande myndighet" enligt artikel 2 e i detta direktiv skall vara "Office of the Refugee Applications Commissioner" när det gäller att pröva om en sökande bör eller, beroende på omständigheterna, inte bör förklaras vara flykting, och

— "beslut i första instans" enligt artikel 2 e i detta direktiv skall inbegripa rekommendationer från "Refugee Applications Commissioner" om en sökande bör eller, beroende på omständigheterna, inte bör förklaras vara flykting.

Irland kommer att underrätta kommissionen om varje ändring av bestämmelserna i paragraf 17.1 i Refugee Act 1996 (inklusive ändringar).

BILAGA II

Fastställande av säkra ursprungsländer enligt artikel 29 och artikel 30.1

Ett land skall betraktas som ett säkert ursprungsland om det på grundval av den rättsliga situationen, tillämpningen av lagstiftningen inom ett demokratiskt system och de allmänna politiska förhållandena framgår att det allmänt och genomgående inte förekommer någon förföljelse enligt artikel 9 i direktiv 2004/83/EG, samt ingen tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning och inget hot på grund av urskillningslöst våld i situationer av internationell eller intern väpnad konflikt.

Vid denna bedömning skall man bland annat beakta i vilken utsträckning skydd mot förföljelse eller misshandel ges genom att undersöka

a) landets berörda lagar och förordningar och på vilket sätt de tillämpas,

b) hur landet iakttar de rättigheter och friheter som är fastställda i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och/eller i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter och/eller konventionen mot tortyr, särskilt de rättigheter från vilka det inte går att göra undantag enligt artikel 15.2 i nämnda Europeiska konvention,

c) hur landet iakttar principen om "non-refoulement" i enlighet med Genèvekonventionen,

d) om landet tillhandahåller ett system med effektiva rättsmedel mot överträdelser av dessa rättigheter och friheter.

BILAGA III

Definition av "sökande" eller "asylsökande"

När Spanien genomför bestämmelserna i detta direktiv får landet, i den mån bestämmelserna i "*Ley 30/1992 de Régimen jurídico de las Administraciones Públicas y del Procedimiento Administrativo Común*" av den 26 november 1992 och "Ley 29/1998 reguladora de la Jurisdicción Contencioso-Administrativa" av den 13 juli 1998 fortfarande är tillämpliga, när det gäller tillämpning av kapitel V anse att definitionen av "sökande" eller "asylsökande" i artikel 2 c i detta direktiv skall inbegripa en "klagande" enligt ovannämnda rättsakter.

Den "klagande" skall åtnjuta samma garantier som en "sökande" eller "asylsökande" enligt detta direktiv när det gäller rätten till ett effektivt rättsmedel enligt kapitel V.

Spanien kommer att meddela kommissionen alla relevanta ändringar av ovannämnda rättsakt.

Bilaga 6

Rörlighetsdirektivet

Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG

Rättelse till Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/58/EG om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG

(Europeiska unionens officiella tidning L 158 av den 30 april 2004)

Direktiv 2004/58/EG skall vara som följer:

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2004/38/EG

av den 29 april 2004

om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artiklarna 12, 18, 40, 44 och 52 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag ([1]),

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ([2]),

med beaktande av Regionkommitténs yttrande ([3]),

i enlighet med förfarandet i artikel 251 i fördraget ([4]), och

av följande skäl:

(1) Unionsmedborgarskapet ger varje unionsmedborgare en primär, individuell rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorium, med förbehåll för de begränsningar och villkor som fastställs i fördraget och genom de åtgärder som antas för att genomföra detta.

(2) Fri rörlighet för personer är en av de grundläggande friheterna på den inre marknaden, som omfattar ett område utan inre gränser, där denna frihet säkerställs i enlighet med bestämmelserna i fördraget.

(3) Unionsmedborgarskap bör vara grundläggande status för medborgarna i medlemsstaterna när de utövar sin rätt att fritt röra sig och uppehålla sig. Det är därför nödvändigt att kodifiera och se över existerande gemenskapsinstrument som var för sig behandlar såväl arbetstagare, egenanställda som studenter och andra inaktiva personer för att förenkla och stärka rätten att fritt röra sig och uppehålla sig för alla unionsmedborgare.

(4) För att avhjälpa sektorsuppdelningen och den planlösa hanteringen av rätten att fritt röra sig och uppehålla sig och för att göra det lättare att utöva denna rätt krävs en gemensam rättsakt för att delvis ändra rådets förordning (EEG) nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen ([5]) och för att upphäva följande rättsakter: Rådets direktiv 68/360/EEG av den 15 oktober 1968 om avskaffande av restriktioner för rörlighet och bosättning inom gemenskapen för medlemsstaternas arbetstagare och deras familjer, ([6]) rådets direktiv 73/148/EEG av den 21 maj 1973 om avskaffande av restriktioner för rörlighet och bosättning inom gemenskapen för medborgare i medlemsstaterna i fråga om etablering och tillhandahållande av tjänster, ([7]) rådets direktiv 90/364/EEG av den 28 juni 1990 om rätt till bosättning, ([8]) rådets direktiv 90/365/EEG av den 28 juni 1990 om rätt till bosättning för anställda och egna företagare som inte längre är yrkesverksamma ([9]) och rådets direktiv 93/96/EEG av den 29 oktober 1993 om rätt till bosättning för studerande ([10]).

([1]) EGT C 270 E, 25.9.2001, s. 150.
([2]) EGT C 149, 21.6.2002, s. 46.
([3]) EGT C 192, 12.8.2002, s. 17.
([4]) Europaparlamentets yttrande av den 11 februari 2003 (EUT C 43 E, 19.2.2004, s. 42), rådets gemensamma ståndpunkt av den (EUT C 54 E, 2.3.2004, s. 12) och Europaparlamentets ståndpunkt av den 10 mars 2004 (ännu ej offentliggjort i EUT).

([5]) EGT L 257, 19.10.1968, s. 2. Förordningen senast ändrad genom förordning (EEG) nr 2434/92 (EGT L 245, 26.8.1992, s. 1).
([6]) EGT L 257, 19.10.1968, s. 13. Direktivet senast ändrat genom 2003 års anslutningsakt.
([7]) EGT L 172, 28.6.1973, s. 14.
([8]) EGT L 180, 13.7.1990, s. 26.
([9]) EGT L 180, 13.7.1990, s. 28.
([10]) EGT L 317, 18.12.1993, s. 59.

(5) För att varje unionsmedborgare skall kunna utöva sin rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier på villkor som säkerställer de objektiva villkoren frihet och värdighet bör även familjemedlemmar beviljas denna rätt, oavsett medborgarskap. För tillämpningen av detta direktiv bör definitionen av "familjemedlem" utvidgas, så att den även omfattar registrerade partner om den mottagande medlemsstaten behandlar registrerade partnerskap som likvärdiga med äktenskap.

(6) För att bevara familjens enhet i vidare mening och med förbehåll för förbudet mot diskriminering på grundval av nationalitet, bör situationen för de personer som inte omfattas av definitionen av familjemedlem enligt detta direktiv och som därför inte har någon automatisk rätt till inresa och uppehåll i den mottagande medlemsstaten behandlas av den mottagande medlemsstaten på grundval av dess nationella lagstiftning, så att den kan besluta huruvida inresa och uppehåll ändå kan beviljas sådana personer, varvid hänsyn skall tas till deras anknytning till unionsmedborgaren och andra omständigheter, t.ex. deras ekonomiska eller fysiska beroendeförhållande till unionsmedborgaren.

(7) De formaliteter som är förenade med unionsmedborgares fria rörlighet inom medlemsstaternas territorier bör fastställas tydligt, utan att det påverkar tillämpningen av de bestämmelser som gäller för nationella gränskontroller.

(8) För att underlätta den fria rörligheten för familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat, bör de som redan har fått ett uppehållsdokument undantas från kravet på att erhålla inresevisering i den mening som avses i rådets förordning (EG) nr 539/2001 av den 15 mars 2001 om fastställande av förteckningen över tredje länder vars medborgare är skyldiga att inneha visering när de passerar de yttre gränserna och av förteckningen över de tredje länder vars medborgare är undantagna från detta krav [1] eller, i förekommande fall, tillämplig nationell lagstiftning.

(9) Unionsmedborgare bör ha rätt att uppehålla sig i den mottagande medlemsstaten i upp till tre månader utan andra villkor eller formaliteter än att de innehar ett giltigt identitetskort eller pass, med förbehåll för en mer gynnsam behandling som tillämpas på arbetssökande i enlighet med vad som erkänns av domstolens rättspraxis.

(10) Personer som utövar sin rätt till fri rörlighet bör emellertid inte bli en orimlig belastning för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem under den första tiden av vistelsen. Därför bör unionsmedborgarnas och deras familjemedlemmars uppehållsrätt under längre tid än tre månader vara underkastad villkor.

(11) Unionsmedborgarnas grundläggande och personliga rätt att uppehålla sig i en annan medlemsstat följer direkt av fördraget och är inte beroende av att ett uppehållstillstånd utfärdas.

(12) För uppehållsperioder som överstiger tre månader bör medlemsstaterna kunna kräva att unionsmedborgaren registrerar sig hos behöriga myndigheter på bosättningsorten, vilket skall styrkas med ett bevis om registrering som utfärdas i detta syfte.

(13) Kravet på uppehållskort bör begränsas till unionsmedborgares familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat för uppehållsperioder som är längre än tre månader.

(14) De bevishandlingar som de behöriga myndigheterna begär för att utfärda ett bevis om registrering eller ett uppehållskort bör specificeras uttömmande för att undvika olikheter i administrativ praxis eller skilda tolkningar som blir till ett alltför stort hinder när unionsmedborgarna och deras familjemedlemmar skall utöva sin uppehållsrätt.

(15) Familjemedlemmarna bör omfattas av ett rättsligt skydd för det fall att unionsmedborgaren avlider, skiljer sig, gifter sig eller när ett registrerat partnerskap upplöses. Med respekt för familjelivet och den mänskliga värdigheten samt för att under vissa förhållanden undvika missbruk, bör åtgärder vidtas för att säkerställa att familjemedlemmar som redan uppehåller sig inom den mottagande medlemsstatens territorium får behålla uppehållsrätten uteslutande på personlig grund.

(16) Så länge de personer som omfattas av rätten till bosättning inte utgör en orimlig börda för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem bör de inte utvisas. Därför får en utvisningsåtgärd inte vara en automatisk följd av anlitandet av det sociala biståndssystemet. Den mottagande medlemsstaten bör bedöma om det är fråga om tillfälliga svårigheter och beakta bosättningens längd, personens personliga omständigheter och storleken på det bidrag som har beviljats, när de bedömer huruvida personen ifråga blivit en orimlig börda för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem och bör utvisas. Under inga omständigheter får arbetstagare, egenföretagare eller arbetssökande enligt domstolens definition bli föremål för utvisning, utom av hänsyn till allmän ordning eller säkerhet.

[1] EGT L 81, 21.3.2001, s. 1. Förordningen senast ändrad genom förordning (EG) nr 453/2003 (EUT L 69, 13.3.2003, s. 10).

(17) Permanent uppehållsrätt för unionsmedborgare som har valt att bosätta sig varaktigt i en annan medlemsstat skulle stärka känslan av ett gemensamt unionsmedborgarskap och är en nyckelfaktor för att främja social sammanhållning, som är ett av gemenskapens grundläggande mål. En permanent uppehållsrätt bör därför föreskrivas för alla unionsmedborgare och deras familjemedlemmar som har varit stadigvarande bosatta i den mottagande medlemsstaten i enlighet med villkoren i detta direktiv under fem års tid utan att bli utvisade.

(18) För att utgöra ett verkligt instrument för integration i den mottagande medlemsstat där unionsmedborgaren är bosatt, bör den permanenta uppehållsrätten när den en gång erhållits inte omfattas av villkor.

(19) Vissa särskilda förmåner för unionsmedborgare som är arbetstagare eller egenföretagare och deras familjemedlemmar, vilka kan möjliggöra för dem att erhålla en permanent uppehållsrätt innan de har varit bosatta i fem år i den mottagande medlemsstaten, bör behållas, eftersom de utgör förvärvade rättigheter enligt kommissionens förordning (EEG) nr 1251/70 av den 29 juni 1970 om arbetstagares rätt att stanna kvar inom en medlemsstats territorium efter att ha varit anställda där [1] och rådets direktiv 75/34/EEG av den 17 december 1974 om rätten för medborgare i en medlemsstat att stanna kvar inom en medlemsstats territorium efter att där ha drivit egen rörelse [2].

(20) Förbudet mot diskriminering på grundval av nationalitet innebär att alla unionsmedborgare och deras familjemedlemmar som med stöd av detta direktiv uppehåller sig i en medlemsstat av den medlemsstaten bör behandlas på samma sätt som dennas medborgare inom områden som omfattas av fördraget, med förbehåll för sådana särskilda bestämmelser som uttryckligen anges i fördraget eller i sekundärlagstiftningen.

(21) Det bör emellertid lämnas åt den mottagande medlemsstaten att bestämma om den skall bevilja socialt bistånd under de tre första månaderna av uppehållet, eller för en längre tid när det gäller arbetssökande, för andra unionsmedborgare än de som är arbetstagare eller egenföretagare eller som bibehåller denna status eller deras familjemedlemmar, eller bistånd till uppehälle för studier, inklusive yrkesutbildning, innan rätten till permanent uppehåll erhållits till dessa personer.

(22) Enligt fördraget kan rätten att fritt röra sig och uppehålla sig begränsas av hänsyn till allmän ordning, säkerhet och hälsa. För att säkerställa en snävare definition av de omständigheter och rättssäkerhetsgarantier som avgör om unionsmedborgare eller familjemedlemmar kan nekas inresa eller utvisas, bör detta direktiv ersätta rådets direktiv 64/221/EEG av den 25 februari 1964 om samordningen av särskilda åtgärder som gäller utländska medborgares rörlighet och bosättning och som är berättigade med hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa [3].

(23) Utvisning av unionsmedborgare och deras familjemedlemmar av hänsyn till allmän ordning eller säkerhet är en långtgående åtgärd, som allvarligt kan skada personer som, efter att ha utnyttjat de rättigheter och friheter som de erhåller genom fördraget, verkligen har integrerats i den mottagande medlemsstaten. Räckvidden för sådana åtgärder bör därför begränsas i enlighet med proportionalitetsprincipen, för att ta hänsyn till i vilken grad de berörda personerna har integrerats, hur länge de har vistats i den mottagande medlemsstaten, till deras ålder och hälsotillstånd, deras familjesituation och ekonomiska situation och deras anknytning till ursprungslandet.

(24) Ju högre graden av unionsmedborgarnas och deras familjemedlemmars integrering i den mottagande medlemsstaten är, desto högre bör följaktligen graden av skydd mot utvisning vara. Endast i undantagsfall, av tvingande hänsyn till den allmänna säkerheten, bör utvisning användas mot personer som har varit bosatta under flera år i den mottagande medlemsstaten, i synnerhet om de är födda där och har bott där hela sitt liv. Likaså bör det endast i undantagsfall vara tillåtet att utvisa underåriga, eftersom förbindelsen med familjen bör skyddas, i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter av den 20 november 1989.

(25) Rättssäkerhetsgarantierna bör också specificeras i detalj för att trygga en hög skyddsnivå för unionsmedborgarnas och deras familjemedlemmars rättigheter vid vägrad inresa eller uppehåll i en annan medlemsstat, samt för att upprätthålla principen om att myndighetsåtgärder vederbörligen måste motiveras.

(26) Under alla omständigheter bör unionsmedborgare och deras familjemedlemmar som vägras rätt till inresa eller uppehåll i en annan medlemsstat ha möjlighet till domstolsprövning av beslutet.

[1] EGT L 142, 30.6.1970, s. 24.
[2] EGT L 14, 20.1.1975, s. 10.
[3] EGT 56, 4.4.1964, s. 850. Direktivet senast ändrat genom direktiv 75/35/EEG (EGT L 14, 20.1.1975, s. 14).

(27) I överensstämmelse med domstolens rättspraxis, för att förbjuda att medlemsstaterna fattar beslut om förbud på livstid att återvända till deras territorium för personer som omfattas av detta direktiv, bör det bekräftas att unionsmedborgare och deras familjemedlemmar som har förbjudits att återvända till en medlemsstats territorium har rätt att lämna in en ny ansökan efter en rimlig tid och under alla omständigheter tre år efter det att det slutgiltiga återreseförbudet verkställts.

(28) För att skydda mot missbruk av rättigheter eller bedrägeri, särskilt skenäktenskap eller andra former av förhållanden som ingåtts endast i syfte att åtnjuta rätt att fritt röra sig och uppehålla sig, bör medlemsstaterna ha rätt att anta nödvändiga åtgärder.

(29) Detta direktiv bör inte påverka mer gynnsamma nationella bestämmelser.

(30) I syfte att undersöka hur utövandet av rätten att fritt röra sig och uppehålla sig skall kunna underlättas ytterligare, bör kommissionen utarbeta en rapport för att utvärdera möjligheten att lägga fram nödvändiga förslag i detta syfte, särskilt avseende förlängning av uppehållsperioden utan villkor.

(31) Detta direktiv står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheterna och friheterna och med de principer som erkänns särskilt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. I enlighet med stadgans förbud mot diskriminering bör medlemsstaterna genomföra bestämmelserna i detta direktiv utan diskriminering mellan förmånstagarna till detta direktiv, på sådana grunder såsom kön, ras, hudfärg, etniskt eller socialt ursprung, genetiska särdrag, språk, religion eller övertygelse, politisk eller annan åskådning, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Syfte

I detta direktiv fastställs

a) villkor för unionsmedborgares och deras familjemedlemmars utövande av rätten att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorium,

b) rätten att permanent uppehålla sig inom medlemsstaternas territorium för unionsmedborgare och deras familjemedlemmar,

c) begränsningar i rättigheterna i a och b av hänsyn till allmän ordning, säkerhet och hälsa.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

1. unionsmedborgare: varje person som är medborgare i en medlemsstat.

2. familjemedlem:

   a) make eller maka,

   b) den partner med vilken unionsmedborgaren har ingått ett registrerat partnerskap på grundval av lagstiftningen i en medlemsstat, om den mottagande medlemsstatens lagstiftning behandlar registrerade partnerskap som likvärdiga med äktenskap och i enlighet med villkoren i relevant lagstiftning i den mottagande medlemsstaten,

   c) släktingar i rakt nedstigande led som är under 21 år eller är beroende för sin försörjning, även till maken eller makan eller till sådan partner som avses i b,

   d) de underhållsberättigade släktingar i rakt uppstigande led, även till maken eller makan eller till sådan partner som avses i b.

3. mottagande medlemsstat: den medlemsstat dit unionsmedborgaren reser för att utöva sin rätt att fritt röra sig eller uppehålla sig.

Artikel 3

Förmånstagare

1. Detta direktiv skall tillämpas på alla unionsmedborgare som reser till eller uppehåller sig i en annan medlemsstat än den de själva är medborgare i samt på de familjemedlemmar enligt definitionen i artikel 2.2 som följer med eller ansluter sig till unionsmedborgaren.

2. Utan att det påverkar de berördas personliga rätt att fritt röra sig eller uppehålla sig, och i överensstämmelse med nationell lagstiftning, skall den mottagande medlemsstaten underlätta inresa och uppehåll för följande personer:

a) Alla andra familjemedlemmar, oavsett medborgarskap, som inte omfattas av definitionen i artikel 2.2, om de i det land från vilket de har kommit är beroende av eller bor hos den unionsmedborgare som har primär uppehållsrätt eller om det av allvarliga hälsoskäl absolut krävs att unionsmedborgaren personligen tar hand om familjemedlemmen.

b) Den partner med vilken unionsmedborgaren har ett varaktigt vederbörligen bestyrkt förhållande.

Den mottagande medlemsstaten skall företa en noggrann undersökning av de personliga förhållandena och motivera ett eventuellt beslut att neka dessa personer inresa till eller att uppehålla sig i den medlemsstaten.

KAPITEL II

RÄTT TILL UT- OCH INRESA

Artikel 4

Rätt till utresa

1. Utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna för kontroll av resehandlingar vid de nationella gränserna skall alla unionsmedborgare med giltigt identitetskort eller pass och deras familjemedlemmar, som inte är medborgare i en medlemsstat, och som har giltigt pass, ha rätt att lämna en medlemsstats territorium för att resa till en annan medlemsstat.

2. Personer som avses i punkt 1 får inte åläggas skyldighet att inneha utresevisering eller någon motsvarande formalitet.

3. Medlemsstaterna skall i enlighet med sina lagar för sina egna medborgares räkning utfärda och förnya ett identitetskort eller pass som anger deras medborgarskap.

4. Passet skall vara giltigt åtminstone i alla medlemsstater och i länder som innehavaren måste fara igenom när denne reser mellan medlemsstaterna. Om det i en medlemsstats lag saknas bestämmelser om utfärdande av identitetskort, skall passet gälla i minst fem år från utfärdandet eller förnyelsen.

Artikel 5

Rätt till inresa

1. Utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna för kontroll av resehandlingar vid de nationella gränserna skall medlemsstaterna tillåta unionsmedborgare att resa in på deras territorium med ett giltigt identitetskort eller pass och tillåta familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat att resa in på deras territorium med ett giltigt pass.

Unionsmedborgare får inte åläggas skyldighet att inneha inresevisering eller någon motsvarande formalitet.

2. Familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat skall endast åläggas skyldighet att ha visering i enlighet med förordning (EG) nr 539/2001 eller i förekommande fall med nationell lag. Enligt detta direktiv skall innehav av giltigt uppehållskort enligt artikel 10 medföra undantag för dessa familjemedlemmar från kravet på visering.

Medlemsstaterna skall ge dessa personer all den hjälp de behöver för att få nödvändiga viseringar. Viseringarna skall utfärdas gratis så snart som möjligt på grundval av ett påskyndat förfarande.

3. Den mottagande medlemsstaten får inte införa inrese- eller utresestämpel i passen för familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat om de uppvisar det uppehållskort som föreskrivs i artikel 10.

4. Om en unionsmedborgare eller en familjemedlem till denne, som inte är medborgare i en medlemsstat, inte har de resehandlingar som krävs eller, i förekommande fall, nödvändiga viseringar, skall den berörda medlemsstaten, innan utvisning får komma i fråga, ge dessa personer all rimlig möjlighet att få eller få tillgång till de nödvändiga handlingarna inom rimlig tid eller få bekräftat eller på annat sätt bevisat att de omfattas av rätten att fritt röra sig och uppehålla sig.

5. Medlemsstaten får begära att den berörda personen rapporterar sin närvaro inom dess territorium inom rimlig och icke-diskriminerande tid. Om den berörda personen underlåter att uppfylla detta krav får denne åläggas proportionerliga och icke-diskriminerande sanktioner.

KAPITEL III

UPPEHÅLLSRÄTT

Artikel 6

Uppehållsrätt i högst tre månader

1. Unionsmedborgare skall ha rätt att uppehålla sig på en annan medlemsstats territorium i högst tre månader utan några andra villkor eller formaliteter än kravet på att inneha ett giltigt identitetskort eller pass.

2. Bestämmelserna i punkt 1 skall också tillämpas på familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat, som följer med eller ansluter sig till unionsmedborgaren och som innehar ett giltigt pass.

Artikel 7

Uppehållsrätt för längre tid än tre månader

1. Varje unionsmedborgare skall ha rätt att uppehålla sig inom en annan medlemsstats territorium under längre tid än tre månader om den berörda personen

a) är anställd eller egenföretagare i den mottagande medlemsstaten, eller

b) för egen och sina familjemedlemmars räkning har tillräckliga tillgångar för att inte bli en belastning för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem under vistelsen, samt har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i den mottagande medlemsstaten, eller

c) — är inskriven vid en privat eller statlig institution, som är erkänd eller finansierad av den mottagande medlemsstaten på grundval av dess lagstiftning eller administrativa praxis, med huvudsyftet att bedriva studier eller genomgå en yrkesutbildning

— samt har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i den mottagande medlemsstaten samt avger en försäkran till den behöriga nationella myndigheten, i form av en förklaring eller på något annat valfritt likvärdigt sätt, om att han har tillräckliga tillgångar för att kunna försörja sig själv och familjen, så att de inte blir en belastning för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem under deras vistelseperiod, eller

d) är familjemedlem som följer med eller ansluter sig till en unionsmedborgare som uppfyller kraven i a, b eller c.

2. Uppehållsrätten enligt punkt 1 skall även omfatta familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat när de följer med eller ansluter sig till unionsmedborgaren i den mottagande medlemsstaten, förutsatt att unionsmedborgaren uppfyller villkoren i punkt 1 a, 1 b eller 1 c.

3. Vid tillämpningen av punkt 1 a skall en unionsmedborgare som inte längre är arbetstagare eller egenföretagare behålla sin ställning som arbetstagare eller egenföretagare i följande fall:

a) Om personen har drabbats av tillfällig arbetsoförmåga på grund av sjukdom eller olycksfall.

b) Om personen har drabbats av vederbörligen konstaterad ofrivillig arbetslöshet efter mer än ett års anställning och har anmält sig som arbetssökande vid en behörig arbetsförmedling.

c) Om personen har drabbats av vederbörligen registrerad ofrivillig arbetslöshet efter att ha fullgjort en anställning som varit tidsbegränsad till mindre än ett år eller efter att ha blivit ofrivilligt arbetslös under de första tolv månaderna samt har anmält sig som arbetssökande till en behörig arbetsförmedling. I detta fall skall ställningen som arbetstagare kvarstå under minst sex månader.

d) Om personen inleder en yrkesutbildning. Om han eller hon inte är ofrivilligt arbetslös skall ställningen som arbetstagare kvarstå endast om yrkesutbildningen har ett samband med den tidigare sysselsättningen.

4. Med avvikelse från punkt 1 d och punkt 2 ovan skall endast maken eller makan, den registrerade partner som avses i artikel 2.2 b och underhållsberättigade barn ha uppehållsrätt som familjemedlemmar till en unionsmedborgare som uppfyller villkoren i 1 c. Artikel 3.2 skall tillämpas på hans eller hennes släktingar i rakt uppstigande led samt på makes/makas eller registrerade partners/underhållsberättigade släktingar i rakt uppstigande led.

Artikel 8

Administrativa formaliteter för unionsmedborgare

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 5.5 får den mottagande medlemsstaten ålägga unionsmedborgare att registrera sig hos behöriga myndigheter vid uppehåll som överstiger tre månader.

2. Fristen för registrering får aldrig understiga tre månader räknat från ankomstdagen. Ett bevis om registrering skall utfärdas omedelbart, med uppgift om den registrerade personens namn och adress samt registreringsdatum. Om den berörda personen underlåter att uppfylla registreringskravet får denne åläggas proportionerliga och icke-diskriminerande sanktioner.

3. Det enda krav medlemsstaterna får ställa för att utfärda bevis om registrering är att

— de unionsmedborgare som avses i artikel 7.1 a skall kunna visa upp ett giltigt identitetskort eller pass, en bekräftelse från arbetsgivaren om anställning eller ett anställningsintyg eller bevis på att de är egenföretagare.

— de unionsmedborgare som avses i artikel 7.1 b skall kunna visa upp ett giltigt identitetskort eller pass och bevis på att de uppfyller villkoren i den punkten.

— de unionsmedborgare som avses i artikel 7.1 c skall kunna visa upp ett giltigt identitetskort eller pass, ett bevis på registrering vid en erkänd institution och på att de omfattas av en heltäckande sjukförsäkring samt den förklaring eller dess motsvarighet som avses i artikel 7.1 c. Medlemsstaterna får inte kräva att ett särskilt belopp anges i förklaringen.

4. Medlemsstaterna får inte fastställa något fast belopp som de anser vara "tillräckliga tillgångar", utan de måste ta hänsyn till den berörda personens personliga omständigheter. Detta belopp får i varje fall inte överstiga den beloppsgräns under vilket medborgare i den mottagande medlemsstaten är berättigade till socialt bistånd, eller, om detta kriterium inte kan tillämpas, minimipensionen i den mottagande medlemsstaten.

5. För att utfärda ett bevis om registrering till en unionsmedborgares familjemedlemmar som själva är unionsmedborgare får medlemsstaterna begära att följande handlingar visas upp:

a) Ett giltigt identitetskort eller pass.

b) En handling som bestyrker familjeanknytning eller ett registrerat partnerskap.

c) Vid behov, beviset om registrering för den unionsmedborgare som de följer med eller ansluter sig till.

d) I de fall som avses i artikel 2.2 c och d, handlingar som styrker att villkoren i den bestämmelsen är uppfyllda.

e) I de fall som avses i artikel 3.2 a, en handling som utfärdats av den behöriga myndigheten i ursprungslandet eller i det land från vilket personerna anländer och som styrker att de är ekonomiskt beroende av unionsmedborgaren eller är medlemmar av unionsmedborgarens hushåll, eller bevis på att allvarliga hälsoskäl föreligger som absolut kräver att unionsmedborgaren ger familjemedlemmen personlig omvårdnad.

f) I de fall som avses i artikel 3.2 b, bevis på att ett varaktigt förhållande med unionsmedborgaren föreligger.

Artikel 9

Administrativa formaliteter för familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat

1. Medlemsstaterna skall utfärda ett uppehållskort till unionsmedborgares familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat, om det planerade uppehållet överstiger tre månader.

2. Fristen för att ansöka om uppehållskort får inte understiga tre månader räknat från ankomstdagen.

3. Om den berörde personen underlåter att ansöka om uppehållskort får denne åläggas proportionerliga och icke-diskriminerande sanktioner.

Artikel 10

Utfärdande av uppehållskort

1. Uppehållsrätten för unionsmedborgares familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat skall intygas genom att en handling som kallas "uppehållskort för en unionsmedborgares familjemedlem" utfärdas senast sex månader efter det att ansökan lämnades in. Ett intyg om inlämnad ansökan om uppehållskort skall utfärdas omedelbart.

2. För utfärdande av ett uppehållskort skall medlemsstaterna begära att följande handlingar visas upp.

a) Ett giltigt pass.

b) En handling som styrker familjeanknytning eller ett registrerat partnerskap.

c) Beviset om registrering eller i avsaknad av ett registreringssystem, ett annat bevis på att den unionsmedborgare som de följer med eller ansluter sig till har hemvist i den mottagande medlemsstaten.

d) I de fall som avses i artikel 2.2 c och d, handlingar som styrker att villkoren i de bestämmelserna är uppfyllda.

e) I de fall som avses i artikel 3.2 a, en handling som utfärdats av den behöriga myndigheten i ursprungslandet eller i det land från vilket personerna anländer som styrker att de är ekonomiskt beroende av unionsmedborgaren eller ingår i unionsmedborgarens hushåll, eller bevis på att allvarliga hälsoskäl föreligger som absolut kräver att unionsmedborgaren ger familjemedlemmen personlig omvårdnad.

f) I de fall som avses under artikel 3.2 b, bevis på att det föreligger en varaktigt förhållande med unionsmedborgaren.

Artikel 11

Uppehållskortets giltighet

1. Det uppehållskort som avses i artikel 10.1 skall gälla i fem år från dagen för utfärdandet eller under den beräknade tiden för unionsmedborgarens vistelse om denna inte överstiger fem år.

2. Uppehållskortets giltighet skall inte påverkas av tillfällig frånvaro som inte överstiger sex månader per år eller av längre frånvaro på grund av obligatorisk militärtjänst eller av en frånvaro på högst tolv på varandra följande månader av viktiga skäl, t.ex. graviditet och förlossning, allvarlig sjukdom, studier eller yrkesutbildning eller utstationering på grund av arbete i en annan medlemsstat eller i tredje land.

Artikel 12

Bibehållen uppehållsrätt för familjemedlemmar om unionsmedborgaren avlider eller lämnar landet

1. Utan att det påverkar tillämpningen av andra stycket skall unionsmedborgarens död eller avresa från den mottagande medlemsstaten inte påverka uppehållsrätten för unionsmedborgarens familjemedlemmar som är medborgare i en medlemsstat.

Innan personerna i fråga kan få permanent uppehållsrätt skall de uppfylla villkoren i artikel 7.1 a, 7.1 b, 7.1 c eller 7.1 d.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av andra stycket skall unionsmedborgarens död inte leda till förlust av uppehållsrätten för unionsmedborgarens familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat och som har varit bosatta i den mottagande medlemsstaten som familjemedlemmar i minst ett år före unionsmedborgarens frånfälle.

Innan personerna i fråga förvärvar permanent uppehållsrätt skall det fortfarande vara ett krav för uppehållsrätt att de kan visa att de är anställda eller egenföretagare eller att de har tillräckliga tillgångar för sig själva och sina familjemedlemmar för att inte bli en belastning för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem under sin uppehållsperiod samt har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i den mottagande medlemsstaten, eller är medlemmar i en familj som redan är bildad i den mottagande medlemsstaten av en person som uppfyller dessa villkor. "Tillräckliga tillgångar" skall vara sådana som anges i artikel 8.4.

Den uppehållsrätt som sådana familjemedlemmar har är uteslutande på personlig grund.

3. Unionsmedborgarens avresa från den mottagande medlemsstaten eller unionsmedborgarens död skall inte medföra förlust av uppehållsrätt för unionsmedborgarens barn eller för den förälder som har den faktiska vårdnaden om barnen, oavsett nationalitet, om barnen är bosatta i den mottagande medlemsstaten och inskrivna vid en utbildningsanstalt för att bedriva studier där, förrän deras studier avslutats.

Artikel 13

Bibehållen uppehållsrätt för familjemedlemmar vid äktenskapsskillnad, ogiltigförklaring av äktenskap eller upplösning av registrerat partnerskap

1. Utan att det påverkar tillämpningen av andra stycket skall unionsmedborgarens äktenskapsskillnad, ogiltigförklaring av äktenskap eller upplösning av registrerat partnerskap som avses i artikel 2.b inte påverka uppehållsrätten för unionsmedborgares familjemedlemmar som är medborgare i en medlemsstat.

Innan personerna i fråga kan få permanent uppehållsrätt skall de uppfylla kraven i artikel 7.1 a, 7.1 b, 7.1 c eller 7.1 d.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av andra stycket skall äktenskapsskillnad, ogiltigförklaring av äktenskap eller upplösning av registrerat partnerskap som avses i artikel 2.b inte leda till förlust av uppehållsrätten för unionsmedborgarens familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat

a) om äktenskapet eller det registrerade partnerskap som avses i artikel 2 b, när förfarandet för äktenskapsskillnad eller ogiltigförklaring av äktenskapet eller upplösning av det registrerade partnerskapet inleds, har varat i minst tre år, varav minst ett år i den mottagande medlemsstaten, eller

b) om vårdnaden av unionsmedborgarens barn genom överenskommelse mellan makarna eller partnerna som avses i artikel 2.b eller genom ett domstolsbeslut har överlåtits på den make, maka eller partner som inte är medborgare i en medlemsstat, eller

c) om detta är befogat med hänsyn till särskilt svåra omständigheter t.ex. att ha varit utsatt för våld i hemmet medan äktenskapet eller det registrerade partnerskapet bestod, eller

d) om den make, maka eller partner som avses i artikel 2.b, som inte är medborgare i en medlemsstat, genom överenskommelse mellan makarna eller partnerna eller genom ett domstolsbeslut har rätt till umgänge med ett underårigt barn, förutsatt att domstolen har fastställt att denna umgängesrätt måste ske i den mottagande medlemsstaten och under så lång tid som krävs.

Innan personerna i fråga förvärvar permanent uppehållsrätt skall det fortfarande vara ett krav för uppehållsrätten att de kan visa att de är anställda eller egenföretagare eller har tillräckliga tillgångar för sig själva och sina familjemedlemmar för att inte bli en belastning för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem under sin uppehållsperiod, samt har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i den mottagande medlemsstaten, eller att de är medlemmar i en familj som redan är bildad i den mottagande medlemsstaten av en person som uppfyller dessa krav. "Tillräckliga tillgångar" skall vara sådana som anges i artikel 8.4.

Den uppehållsrätt som sådana familjemedlemmar har är uteslutande på personlig grund.

Artikel 14

Bibehållen uppehållsrätt

1. Unionsmedborgare och deras familjemedlemmar skall ha uppehållsrätt enligt artikel 6 så länge de inte blir en belastning för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem.

2. Unionsmedborgare och deras familjemedlemmar skall ha uppehållsrätt enligt artiklarna 7, 12 och 13 så länge de uppfyller villkoren i dessa artiklar.

I särskilda fall då det finns rimliga tvivel på huruvida en unionsmedborgare eller dennes familjemedlemmar uppfyller kraven i artiklarna 7, 12 och 13 får medlemsstaterna kontrollera att dessa krav är uppfyllda. Denna kontroll skall inte genomföras systematiskt.

3. En utvisningsåtgärd skall inte vara den automatiska följden av att unionsmedborgare eller deras familjemedlemmar har anlitat det sociala biståndssystemet i den mottagande medlemsstaten.

4. Genom undantag från punkterna 1 och 2 och utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna i kapitel VI får en utvisningsåtgärd under inga förhållanden vidtas mot unionsmedborgare eller deras familjemedlemmar

a) om unionsmedborgarna är anställda eller egenföretagare, eller

b) om unionsmedborgarna har kommit till den mottagande medlemsstatens territorium för att söka arbete. I detta fall kan unionsmedborgarna och deras familjemedlemmar inte utvisas så länge unionsmedborgarna kan styrka att de fortfarande söker arbete och att de verkligen har möjlighet att få anställning.

Artikel 15

Rättssäkerhetsgarantier

1. Förfarandena i artiklarna 30 och 31 skall på motsvarande sätt tillämpas på alla beslut som på andra grunder än allmän ordning, säkerhet eller hälsa begränsar unionsmedborgares och deras familjemedlemmars fria rörlighet.

2. Att det pass eller identitetskort som användes för att resa in i den mottagande medlemsstaten och som legat till grund för utfärdande av bevis om registrering eller uppehållskort, har upphört att gälla, får inte ligga till grund för utvisning från den mottagande medlemsstaten.

3. Den mottagande medlemsstaten får inte kombinera ett beslut om utvisning enligt punkt 1 med ett återreseförbud.

KAPITEL IV

PERMANENT UPPEHÅLLSRÄTT

Avsnitt I

Berättigande

Artikel 16

Allmän regel för unionsmedborgare och deras familjemedlemmar

1. Unionsmedborgare som har uppehållit sig lagligt under en fortlöpande period av fem år i den mottagande medlemsstaten skall ha permanent uppehållsrätt där. Denna rätt skall inte vara underkastad villkoren i kapitel III.

2. Bestämmelserna i punkt 1 skall också tillämpas på familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat, men som lagligt har uppehållit sig tillsammans med unionsmedborgaren i den mottagande medlemsstaten under en period av fem på varandra följande år.

3. Stadigvarande uppehåll skall inte påverkas av tillfällig frånvaro som inte överstiger sammanlagt sex månader per år eller av längre frånvaro på grund av obligatorisk militärtjänst eller av en frånvaro på högst tolv på varandra följande månader av viktiga skäl, t.ex. graviditet och förlossning, allvarlig sjukdom, studier eller yrkesutbildning, eller utstationering på grund av arbete i en annan medlemsstat eller i tredje land.

4. När uppehållsrätt väl har förvärvats skall den endast kunna gå förlorad genom bortovaro från den mottagande medlemsstaten i mer än två på varandra följande år.

Artikel 17

Undantag för personer som inte längre arbetar i den mottagande medlemsstaten och deras familjemedlemmar

1. Genom undantag från artikel 16 skall följande personer ges permanent uppehållsrätt i den mottagande medlemsstaten, även om de inte har varit bosatta där under en fortlöpande period av fem år:

a) Anställda eller egenföretagare som, när de upphör att arbeta, har uppnått den ålder som enligt den mottagande medlemsstatens lag krävs för rätt till ålderspension eller anställda som upphör att vara anställda i samband med förtidspensionering, om de har arbetat och uppehållit sig i den medlemsstaten åtminstone under de tolv föregående månaderna och fortlöpande har uppehållit sig i landet i minst tre år.

   Om lagen i den mottagande medlemsstaten inte tillerkänner vissa kategorier av egenföretagare rätt till ålderspension, skall åldersvillkoret anses uppfyllt när personen i fråga har uppnått en ålder av 60 år.

b) Anställda eller egenföretagare som fortlöpande har uppehållit sig i den mottagande medlemsstaten i mer än två år och slutar arbeta där som följd av permanent arbetsoförmåga.

Om denna oförmåga beror på en arbetsolycka eller yrkessjukdom som berättigar personen i fråga till en förmån som helt eller delvis utbetalas av en institution i den mottagande medlemsstaten, skall inga krav ställas på uppehållets längd.

c) Anställda eller egenföretagare som efter tre års fortlöpande anställning och uppehåll i den mottagande medlemsstaten arbetar som anställda eller egenföretagare i en annan medlemsstat men behåller sin bostad i den mottagande medlemsstaten och återvänder dit i regel varje dag eller åtminstone en gång i veckan.

För förvärv av de rättigheter som avses i a och b skall anställningsperioder i den medlemsstat där den berörda personen arbetar betraktas som om de tillbringats i den mottagande medlemsstaten.

Perioder av ofrivillig arbetslöshet som vederbörligen registrerats av en behörig arbetsförmedling eller perioder av ofrivilliga avbrott i arbetet och frånvaro från eller upphörande av verksamheten som beror på sjukdom eller olycksfall, skall anses som yrkesverksamma perioder.

2. Villkoren avseende uppehållets och anställningens längd i punkt 1a och villkoret avseende uppehållets längd i punkt 1b skall inte tillämpas om den anställdes eller egenföretagarens make eller partner enligt artikel 2.2 b är medborgare i den mottagande medlemsstaten eller har förlorat sitt medborgarskap i den medlemsstaten som en följd av äktenskapet med den anställde eller egenföretagaren i fråga.

3. Oavsett medborgarskap skall familjemedlemmar till en anställd eller egenföretagare som uppehåller sig tillsammans med denne i den mottagande medlemsstaten ha permanent uppehållsrätt i den medlemsstaten om den anställde eller egenföretagaren själv har förvärvat permanent uppehållsrätt i den medlemsstaten med stöd av punkt 1.

4. Om emellertid den anställde eller egenföretagaren avlider medan han fortfarande är yrkesverksam, men innan han förvärvat permanent uppehållsrätt i den mottagande medlemsstaten med stöd av punkt 1, skall dennes familjemedlemmar som uppehåller sig tillsammans med denne i den mottagande medlemsstaten dock ha permanent uppehållsrätt där, om

a) den anställde eller egenföretagaren vid sin död fortlöpande uppehållit sig i den medlemsstaten i två år,

b) dödsfallet beror på en arbetsolycka eller en yrkessjukdom, eller

c) den efterlevande maken har förlorat sitt medborgarskap i den medlemsstaten som en följd av äktenskapet med den anställde eller egenföretagaren i fråga.

Artikel 18

Förvärv av permanent uppehållsrätt för vissa familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 17 skall unionsmedborgares familjemedlemmar som avses i artikel 12.2 och artikel 13.2 som uppfyller villkoren däri förvärva permanent uppehållsrätt efter lagligt uppehåll under fem på varandra följande år i den mottagande medlemsstaten.

Avsnitt II

Administrativa formaliteter

Artikel 19

Intyg om permanent uppehållsrätt för unionsmedborgare

1. Medlemsstaterna skall, efter att ha kontrollerat uppehållets varaktighet, efter ansökan utfärda ett intyg om permanent uppehållsrätt för unionsmedborgare som uppfyller villkoren för permanent uppehållsrätt.

2. Intyget om permanent uppehållsrätt skall utfärdas snarast möjligt.

Artikel 20

Permanent uppehållskort för familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat

1. Medlemsstaterna skall för familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat men som uppfyller villkoren för permanent uppehållsrätt utfärda ett permanent uppehållskort senast sex månader efter det att ansökan lämnades in. Det permanenta uppehållskortet skall förnyas automatiskt vart tionde år.

2. Ansökan om permanent permanent uppehållskort skall lämnas in innan det uppehållskortet löper ut. Om den berörde personen underlåter att ansöka om permanent uppehållskort får denne åläggas proportionerliga och icke-diskriminerande sanktioner.

3. Avbrott i uppehållet som inte överstiger två på varandra följande år skall inte påverka uppehållskortets giltighet.

Artikel 21

Stadigvarande uppehåll

Vid tillämpningen av detta direktiv får stadigvarande uppehåll styrkas med varje bevismedel som godtas i den mottagande medlemsstaten. Varje verkställt utvisningsbeslut mot den berörda personen som verkställts i vederbörlig ordning skall medföra att det stadigvarande uppehållet anses avbrutet.

KAPITEL V

GEMENSAMMA BESTÄMMELSER OM UPPEHÅLLSRÄTT OCH PERMANENT UPPEHÅLLSRÄTT

Artikel 22

Territoriell räckvidd

Uppehållsrätt och permanent uppehållsrätt skall gälla inom den mottagande medlemsstatens hela territorium. Medlemsstaterna får begränsa den territoriella giltigheten för uppehållsrätt och permanent uppehållsrätt endast om sådana begränsningar även gäller medlemsstatens egna medborgare.

Artikel 23

Närstående rättigheter

Unionsmedborgares familjemedlemmar som har uppehållsrätt eller permanent uppehållsrätt i en medlemsstat skall, oavsett medborgarskap, ha rätt att ta anställning eller inleda verksamhet som egenföretagare.

Artikel 24

Likabehandling

1. Om inte annat följer av sådana specifika bestämmelser som uttryckligen anges i fördraget och sekundärlagstiftningen skall alla unionsmedborgare som enligt detta direktiv uppehåller sig i den mottagande medlemsstaten åtnjuta samma behandling som den medlemsstatens egna medborgare inom de områden som omfattas av fördraget. Även familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat, men som har uppehållsrätt eller permanent uppehållsrätt, skall åtnjuta denna rättighet.

2. Genom undantag från punkt 1 skall den mottagande medlemsstaten inte vara skyldig att bevilja socialt bistånd under uppehållets första tre månader, eller i förekommande fall den längre period som anges i artikel 14.4 b, och heller inte innan permanent uppehållsrätt beviljats vara skyldig att bevilja bistånd till uppehälle för studier inklusive yrkesutbildning i form av studiebidrag eller studielån till andra personer än anställda eller egenföretagare, personer som behåller sådan ställning eller deras familjemedlemmar.

Artikel 25

Allmänna bestämmelser om uppehållsdokument

1. Innehav av sådant bevis om registrering som avses i artikel 8, av ett intyg om permanent uppehållsrätt, av ett intyg om att ansökan om uppehållskort för familjemedlemmar har lämnats in, av ett uppehållskort eller av ett permanent uppehållskort, får under inga förhållanden göras till ett villkor för att utöva en rättighet eller för att administrativa formaliteter skall utföras, då innehav av rättigheter kan styrkas genom andra bevismedel.

2. De handlingar som anges i punkt 1 skall utfärdas gratis eller mot betalning av ett belopp som inte överstiger de avgifter som landets egna medborgare betalar för liknande handlingar.

Artikel 26

Kontroller

Medlemsstaterna får kontrollera att eventuella krav i nationell lagstiftning på att utländska medborgare alltid skall medföra bevis om registrering eller uppehållskort följs, förutsatt att de ställer samma krav på sina egna medborgare i fråga om dessas identitetskort. Medlemsstaterna får tillämpa samma sanktioner för överträdelse av detta krav som de tillämpar på sina egna medborgare för underlåtelse att medföra identitetskort.

KAPITEL VI

BEGRÄNSNINGAR I RÄTTEN TILL INRESA OCH UPPEHÅLL AV HÄNSYN TILL ALLMÄN ORDNING, SÄKERHET ELLER HÄLSA

Artikel 27

Allmänna principer

1. Med förbehåll för bestämmelserna i detta kapitel får medlemsstaterna begränsa den fria rörligheten för unionsmedborgare och deras familjemedlemmar, oavsett medborgarskap, av hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa. Sådana hänsyn får inte åberopas för att tjäna ekonomiska syften.

2. Åtgärder som vidtas med hänsyn till allmän ordning eller säkerhet skall överensstämma med proportionalitetsprincipen och uteslutande vara grundade på vederbörandes personliga beteende. Tidigare straffdomar skall inte i sig utgöra skäl för sådana åtgärder.

Den berörda personens personliga beteende måste utgöra ett verkligt, faktiskt och tillräckligt allvarligt hot mot ett grundläggande samhällsintresse. Motiveringar som inte beaktar omständigheterna i det enskilda fallet eller som tar allmänpreventiva hänsyn skall inte accepteras.

3. För att bedöma huruvida den berörda personen är en fara för allmän ordning eller allmän säkerhet får den mottagande medlemsstaten vid utfärdandet av beviset om registrering, eller, om registreringssystem saknas, senast tre månader efter den berörda personens inresa på dess territorium eller från den tidpunkt då personen rapporterar sin närvaro inom dess territorium i enlighet med artikel 5.5 eller när uppehållskortet utfärdas, om den bedömer det som absolut nödvändigt, anmoda ursprungsmedlemsstaten och eventuellt andra medlemsstater att lämna upplysningar om huruvida den berörda personen tidigare har förekommit i polisens register. Sådana förfrågningar får inte göras rutinmässigt. Den tillfrågade medlemsstaten skall svara inom två månader.

4. Den medlemsstat som har utfärdat passet eller identitetskortet skall utan formaliteter åter ta emot dess innehavare på sitt territorium om denne av hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa har utvisats från en annan medlemsstat, även om handlingen inte längre är giltig eller innehavarens medborgarskap är ifrågasatt.

Artikel 28

Skydd mot utvisning

1. Innan den fattar ett beslut om utvisning av hänsyn till allmän ordning eller säkerhet skall den mottagande medlemsstaten beakta sådana faktorer som längden av personens uppehåll inom dess territorium, personens ålder, hälsotillstånd, familjesituation, ekonomiska situation, sociala och kulturella integrering i den mottagande medlemsstaten och banden till ursprungslandet.

2. Den mottagande medlemsstaten får inte fatta beslut om utvisning av unionsmedborgare eller deras familjemedlemmar, oavsett medborgarskap, som har permanent uppehållsrätt på dess territorium, utom i de fall det föreligger ett allvarligt hot mot allmän ordning eller säkerhet.

3. Beslut om utvisning av unionsmedborgare får inte fattas, utom om beslutet grundar sig på tvingande hänsyn till allmän säkerhet såsom de definieras av medlemsstaterna, om de

a) har uppehållit sig i den mottagande medlemsstaten under de tio föregående åren, eller

b) är underåriga, utom i de fall utvisningen är nödvändig för barnets bästa enligt Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter av den 20 november 1989.

Artikel 29

Folkhälsa

1. De enda sjukdomar som kan motivera åtgärder som begränsar den fria rörligheten skall vara sjukdomar som kan vara epidemiska enligt Världshälsoorganisationens gällande bestämmelser samt andra smittsamma infektions- eller parasitsjukdomar om de i den mottagande medlemsstaten omfattas av skyddsbestämmelser som gäller för de egna medborgarna.

2. Sjukdomar som uppstår senare än tre månader efter inresan får inte ligga till grund för utvisning.

3. Om det finns starkt grundade skäl får en medlemsstat, inom tre månader efter inresan, kräva att personer som uppfyller villkoren för uppehållsrätt genomgår en kostnadsfri hälsoundersökning för att fastställa att de inte lider av någon av de sjukdomar som avses i punkt 1. Sådana hälsoundersökningar får inte göras rutinmässigt.

Artikel 30

Delgivning av beslut

1. Varje beslut som fattas i enlighet med artikel 27.1 skall skriftligen delges de berörda på sådant sätt att de kan förstå beslutets innehåll och följder.

2. De berörda skall ges exakt och fullständig information om de hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa som ligger till grund för ett beslut som gäller dem, såvida detta inte strider mot statens säkerhetsintressen.

3. Delgivningen skall innehålla uppgifter om till vilken domstol eller administrativ myndighet den berörda personen kan lämna in ett överklagande, tidsfristen för överklagande och, i förekommande fall, hur lång tid som står till dennes förfogande för att lämna medlemsstatens territorium. Utom i väl bestyrkta brådskande fall, skall tidsfristen för att lämna territoriet vara minst en månad från datum för delgivningen.

Artikel 31

Rättssäkerhetsgarantier

1. De berörda personerna skall ha tillgång till domstolsprövning och, i förekommande fall, till prövning av administrativ myndighet, i den mottagande medlemsstaten för att överklaga eller begära omprövning av beslut mot dem av hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa.

2. Om överklagandet eller begäran om omprövning av beslutet om utvisning åtföljs av en ansökan om ett interimistiskt beslut om att verkställigheten av utvisningen skall skjutas upp, får den faktiska utvisningen från territoriet inte ske förrän det interimistiska beslutet har fattats, utom i de fall

— beslutet om utvisning grundas på ett tidigare rättsligt avgörande, eller

— de berörda personerna tidigare har beviljats rättslig prövning, eller

— beslutet om utvisning grundas på tvingande hänsyn till allmän säkerhet enligt artikel 28.3.

3. Domstolsprövningen skall göra det möjligt att granska beslutets laglighet samt de fakta och omständigheter som ligger till grund för den föreslagna åtgärden. Den skall även garantera att beslutet inte är oproportionerligt, särskilt med hänsyn till kraven i artikel 28.

4. Medlemsstaterna får vägra den berörda personen tillträde till sitt territorium fram till domstolsprövningen, men de får inte hindra denne från att personligen försvara sig vid rättegången, utom om dennes närvaro kan orsaka allvarligt hot mot allmän ordning eller säkerhet eller när överklagandet eller omprövningen gäller återreseförbud.

Artikel 32

Varaktigheten av ett återreseförbud

1. Personer som beläggs med återreseförbud av hänsyn till allmän ordning eller säkerhet får lämna in en ansökan om upphävande av återreseförbudet efter en med hänsyn till omständigheterna skälig frist, och i vart fall efter tre år från och med verkställigheten av beslutet om det slutgiltiga återreseförbudet, som lagligen fattats enligt gemenskapsrätten, genom att åberopa bevisning som kan styrka att de faktiska omständigheter som låg till grund för beslutet om återreseförbud har ändrats.

Den berörda medlemsstaten skall fatta ett beslut om denna ansökan inom sex månader efter det att den lämnades in.

2. De personer som avses i punkt 1 skall inte ha rätt till inresa på den berörda medlemsstatens territorium under prövningen av deras ansökan.

Artikel 33

Utvisning som påföljd eller särskild rättsverkan

1. Den mottagande medlemsstaten får besluta om utvisning som sanktion eller som särskild rättsverkan till ett frihetsberövande endast om kraven i artiklarna 27, 28 och 29 är uppfyllda.

2. Om ett utvisningsbeslut i enlighet med punkt 1 verkställs mer än två år efter det att beslutet fattades, skall medlemsstaten kontrollera om den berörda personen fortfarande utgör ett verkligt hot mot den allmänna ordningen eller säkerheten, och bedöma om omständigheterna har ändrats sedan utvisningsbeslutet utfärdades.

KAPITEL VII

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 34

Tillhandahållande av information

Medlemsstaterna skall sprida information om unionsmedborgarnas och deras familjemedlemmars rättigheter och skyldigheter inom det område som omfattas av detta direktiv, i synnerhet genom informationskampanjer via nationella och lokala medier och andra kommunikationsmedel.

Artikel 35

Missbruk av rättigheter

Medlemsstaterna får vidta nödvändiga åtgärder för att neka, avbryta eller dra tillbaka en rättighet enligt detta direktiv i händelse av missbruk av rättigheter eller bedrägeri, till exempel skenäktenskap. En sådan åtgärd skall vara proportionerlig och i enlighet med de rättssäkerhetsgarantier som föreskrivs i artiklarna 30 och 31.

Artikel 36

Sanktioner

Medlemsstaterna skall fastställa bestämmelser om sanktioner för överträdelser av nationella bestämmelser som antas i enlighet med detta direktiv och vidta de åtgärder som krävs för att de skall tillämpas. Sanktionerna skall vara effektiva och proportionerliga. Medlemsstaterna skall anmäla dessa bestämmelser till kommissionen senast den 30 april 2006, och eventuella senare ändringar så snart som möjligt.

Artikel 37

Mer förmånliga nationella bestämmelser

Bestämmelserna i detta direktiv skall inte påverka lagar eller andra författningar i medlemsstaterna som är mer förmånliga för de personer som omfattas av detta direktiv.

Artikel 38

Upphävande

1. Artiklarna 10 och 11 i förordning (EEG) nr 1612/68 skall upphöra att gälla med verkan från och med den 30 april 2006.

2. Direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG skall upphöra att gälla med verkan från och med 30 april 2006.

3. Hänvisningar till de upphävda bestämmelserna och direktiven skall anses som hänvisningar till detta direktiv.

Artikel 39

Rapportering

Kommissionen skall senast den 30 april 2008 till Europaparlamentet och rådet överlämna en rapport om tillämpningen av detta direktiv tillsammans med eventuella förslag särskilt om behovet av att förlänga den tidsperiod då unionsmedborgare och deras familjemedlemmar får vistas inom den mottagande medlemsstatens territorium utan villkor. Medlemsstaterna skall lämna kommissionen de uppgifter som behövs för att utarbeta denna rapport.

Artikel 40

Införlivande

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 30 april 2008. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texten till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv tillsammans med en tabell som visar hur bestämmelserna i detta direktiv motsvarar de nationella bestämmelser som antagits.

Artikel 41

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft samma dag som det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 42

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Strasbourg den 29 april 2004.

På Europaparlamentets vägnar	*På rådets vägnar*
P. Cox	M. McDOWELL
Ordförande	*Ordförande*

Sammanfattning av betänkandet Asylförfarandet – genomförandet av asylprocedurdirektivet i svensk rätt (SOU 2006:61)

Sammanfattning

Uppdraget

Asylförfarandeutredningen har haft i uppdrag att föreslå hur rådets direktiv 2005/85/EG om miniminormer för medlemsstaternas förfaranden för beviljande eller återkallande av flyktingstatus (asylprocedurdirektivet) skall genomföras i svensk rätt. I uppdraget har ingått att undersöka hur den svenska utlänningslagstiftningen och annan för direktivet relevant lagstiftning överensstämmer med direktivets bestämmelser samt att ta ställning till behovet av författningsändringar eller andra åtgärder och lägga fram förslag på de författningsändringar som bedöms nödvändiga.

I uppdraget har särskilt ingått att överväga en särskild ordning för hantering av säkerhetsärendena som uppfyller direktivets krav på ett effektivt rättsmedel och som säkerställer regeringens möjlighet att fullgöra sitt ansvar för rikets säkerhet, varvid säkerhetsärendenas särskilda karaktär och krav på brådskande hantering i vissa fall skall beaktas.

I uppdraget har även ingått att utreda behovet av vissa författningsändringar med anledning av den s.k. Dublinförordningen, artikel 25 i den s.k. Eurodacförordningen och artikel 31 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 (rörlighetsdirektivet).

Bakgrund

Europeiska unionens råd antog asylprocedurdirektivet den 2 december 2005. Syftet med direktivet är att införa tvingande miniminormer för medlemsstaternas asylförfaranden. Ett av Europeiska unionens mål är att upprätta ett gemensamt europeiskt asylsystem. Asylprocedurdirektivet är ett led i strävan att uppnå detta mål.

Asylprocedurdirektivets regler

Direktivet innehåller ett antal grundläggande principer och garantier som medlemsstaterna skall se till är uppfyllda i de nationella asylförfarandena. Det handlar bland annat om rätten att få sin asylansökan prövad, rätten att stanna kvar i landet under prövningen, rätten till information, biträde och tolk samt rätten att muntligen få framföra sina asylskäl. En rättighet som vi ägnar en stor del av betänkandet åt är rätten till ett effektivt rättsmedel.

Det är i första hand fråga om förfaranderegler. Direktivets gränsdragning mot materiella regler överensstämmer dock inte alltid med den svenska motsvarigheten. Exempelvis anges i direktivet i vilka fall som medlemsstaterna får neka att pröva en asylansökan. Det är här inte fråga om en materiell regel i direktivets bemärkelse. En anpassning till direktivets bestämmelser i denna del leder dock till att svenska materiella regler måste ändras.

Rättssäkerhetsgarantierna är som utgångspunkt miniminormer. Det är således tillåtet att införa och behålla förmånligare normer för den enskilde förutsatt att de är förenliga med direktivet.

Direktivets genomförande i Sverige

Rättssäkerhetsgarantierna gäller som huvudregel förfarandet i Migrationsverket, men i vissa fall kan andra instanser omfattas. Så är exempelvis fallet med rätten till ett effektivt rättsmedel.

Generellt sett kan man säga att det svenska asylförfarandet i princip uppfyller direktivets bestämmelser. Endast i undantagsfall har vi varit tvungna att föreslå författningsändringar. Till stora delar är det svenska asylförfarandet mer förmånligt för den enskilde än vad som krävs enligt direktivets miniminormer.

Direktivet omfattar asylansökningar. Däremot omfattar det inte ansökningar som endast avser annat internationellt skydd. Det har enligt vår uppfattning oftast saknats skäl vid våra överväganden att behandla sådana ansökningar annorlunda än asylansökningar. Flertalet av våra förslag omfattar därför även ansökningar om uppehållstillstånd som skyddsbehövande i övrigt.

Det har från flera håll, bland annat från Europaparlamentet och UNHCR, framförts kritik mot direktivet. Kritiken har framförallt bestått i att kritikerna ansett att genomförandet av direktivet kan leda till att internationellt vedertagna normer undergrävs samt till

att medlemsstaternas asylförfaranden försämras. Eftersom det svenska förfarandet i många avseenden redan är mer förmånligt än de föreskrivna miniminormerna har vi endast i några få fall bedömt att vi behövt redovisa och beakta dessa synpunkter.

Våra förslag innebär till stor del att sådant som redan i dag tillämpas i praktiken, men som det inte finns några uttryckliga regler för, författningsregleras. Ett exempel på detta är vårt förslag om att ett beslut om avvisning eller utvisning inte får verkställas innan en asylansökan prövats i en instans. Det torde knappast förekomma att en asylsökande avvisas eller utvisas innan Migrationsverket tagit ställning till asylansökan. Det saknas dock formella regler som uttryckligen anger en asylsökandes rätt att få stanna kvar i landet till dess att ansökan prövats, vilket är ett krav enligt direktivet. Vi har därför ansett författningsändringar vara påkallade i detta avseende. Ett annat exempel är förvarstagna asylsökandes möjligheter att rådgöra med ett juridiskt biträde där vi alltså också föreslår författningsändringar. Även när det gäller skyldigheten att anlita tolk föreslås författningsändringar.

I vissa fall är det fråga om att anpassa svensk författning till mer detaljerade gemenskapsrättsliga regler. Det gäller exempelvis regler om vilken information som skall ges till asylsökande och hur den skall lämnas samt bestämmelser om protokoll, yttranden och kallelser till Migrationsverkets muntliga handläggning. Ett annat exempel är rätten till offentligt biträde. Den allmänt hållna svenska bestämmelsen, om att biträde skall (i vissa fall) förordnas om det inte måste antas att behov av biträde saknas, måste kompletteras för att uppfylla direktivets mer detaljerade miniminorm.

Direktivet innehåller en rad fakultativa regler som medlemsländerna alltså får men inte behöver tillämpa. Vi har endast i några få fall funnit skäl att lägga sådana regler till grund för förslag till författningsändringar. Ett exempel är vårt förslag till kompletterande regler beträffande rätten till offentligt biträde. En fakultativ regel som vi inte ansett skall föranleda författningsändringar är direktivets bestämmelser om möjligheten att prioritera eller påskynda ärenden enligt artikel 23.4. Direktivet innehåller omfattande bestämmelser om sådana ärenden (artiklarna 23.4, 28.2 samt 29–31). Bland annat skall rådet som ett stöd för tillämpningen av artikel 23.4 upprätta en minimiförteckning över s.k. säkra ursprungsländer (artikel 29). Enligt vår bedömning behöver det dock inte genomföras några författningsändringar på grund av dessa bestämmelser.

En stor del av vårt arbete har inriktats på frågan om rätten till ett effektivt rättsmedel. Detta har föranlett oss att föreslå förändringar i instansordningen. Våra överväganden i denna del redovisas mer detaljerat nedan.

I ett fall föreslår vi även ändringar i svenska materiella regler. Det handlar i denna del om att anpassa den svenska första asylland-principen till de gemenskapsrättsliga principerna om första asylland och säkert tredjeland.

Principerna om första asylland och säkert tredjeland

Vi föreslår att den svenska principen om första asylland (som finns i 5 kap. 1 § andra stycket 4 utlänningslagen) anpassas till de gemenskapsrättsliga principerna om första asylland och säkert tredjeland. Den svenska principen motsvarar namnet till trots inte den gemenskapsrättsliga principen. För att uppfylla direktivet i denna del har vi varit tvungna att beakta både direktivets regler om första asylland och säkert tredjeland, genom att i anslutning till bestämmelsen om principen om första asylland föra in hänvisningar till 4 kap. 1 § och 2 § första stycket 1 utlänningslagen. Enligt vår uppfattning är det olämpligt att ha en nationell princip som har samma namn som en gemenskapsrättslig princip men som inte har samma innebörd. Vi föreslår således ändringar i 5 kap. 1 § utlänningslagen och i den rubrik i utlänningsförordningen som namnger principen om första asylland.

Rätten till ett effektivt rättsmedel

Enligt asylprocedurdirektivet skall medlemsstaterna se till att asylsökande har rätt till ett effektivt rättsmedel inför domstol, för att på sådant sätt kunna få till stånd en överprövning av ett beslut om en asylansökan. Ett liknande krav ställs i rörlighetsdirektivet, såvitt gäller överprövning av beslut som inskränker unionsmedborgares m.fl. fria rörlighet enligt det direktivet.

Den genomgripande förändring som den nya utlänningslagen inneburit i fråga om instansordning har i mycket stor utsträckning redan tillgodosett de två direktivens krav i dessa frågor. Sedan den nya utlänningslagen trätt i kraft våren 2006 har, som huvudregel, såväl asylsökande personer som andra utlänningar möjlighet att till

domstol överklaga Migrationsverkets beslut om avvisning och utvisning, samt beslut att inte bevilja uppehållstillstånd. Inrättandet av migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen, i förening med de nya bestämmelserna om förfarandet vid överklagande, har således inneburit att Sverige redan i förväg kommit att uppfylla dessa krav i nästan alla de aktuella utlänningsärendena. I detta avseende föranleder varken asylprocedurdirektivet eller rörlighetsdirektivet någon komplettering eller annan ändring av svensk rätt.

När det gäller instansordningen avviker emellertid ett särskilt område – *de s.k. säkerhetsärendena* – från den ordning som annars gäller som huvudregel enligt utlänningslagen. Det utmärkande för säkerhetsärendena är att det av säkerhetsskäl, t.ex. rörande rikets säkerhet, kan finnas särskild anledning att hindra en utlänning från att vistas i landet. Säkerhetsärenden kan förekomma dels som ärenden enligt utlänningslagen, dels som ärenden enlig lagen om särskild utlänningskontroll (LSU). Oavsett vilken av dessa lagar som tillämpas gäller i dag att Migrationsverkets beslut i säkerhetsärenden kan överklagas endast till regeringen. Visserligen skall regeringens prövning i ett sådant fall föregås av att Migrationsöverdomstolen först håller förhandling och sedan avger ett yttrande till regeringen, men domstolens handläggning resulterar inte i ett avgörande i egentlig mening. En annan sak är att domstolen kan finna att verkställighetshinder föreligger, med följden att regeringen inte får frångå domstolens ställningstagande i just denna fråga.

Enligt vår bedömning omfattas även säkerhetsärenden av asylprocedurdirektivets föreskrifter om domstolsprövning. När det gäller rörlighetsdirektivets bestämmelser om överprövning anser vi, även med beaktande av de språkliga frågor som tidigare berörts av Utredningen om den fria rörligheten för unionsmedborgare (se SOU 2005:49), att det sannolikt inte är tillräckligt med annat än domstolsprövning för att uppfylla det direktivets krav. Slutsatsen är således att båda dessa direktiv, inom sina respektive tillämpningsområden, förutsätter att berörda utlänningar alltid har tillgång till överprövning i domstol. Även med beaktande av den ovan nämnda behörigheten som Migrationsöverdomstolen har i verkställighetsfrågor uppfyller den nuvarande ordningen inte direktivens krav i denna del. Det är därför nödvändigt att även i säkerhetsärenden möjliggöra överprövning i domstol, för båda de kategorier utlänningar – asylsökande och unionsmedborgare m.fl. –

som omfattas av direktiven. I denna del bör alltså den svenska utlänningsrätten ändras.

Utredningen har därför analyserat olika tänkbara alternativ till den nuvarande instansordningen för säkerhetsärenden. Jämte direktivens krav har, som en allmän utgångspunkt, beaktats att den nuvarande särordningen för säkerhetsärenden ytterst har sin grund i regeringens funktion att styra riket, med det övergripande ansvar för rikets säkerhet som detta innebär. Analysen har vidare utgått från de särskilda omständigheter som är förknippade med säkerhetsärenden; bl.a. förekomsten av särskilt känsliga uppgifter och ärendenas ofta brådskande natur. Dessa omständigheter ställer särskilda krav på förfarandet, även vid överprövning. De tänkbara ordningar som utredningen övervägt närmare som alternativ till den nu gällande ordningen avser att:

1. Migrationsverkets beslut får överklagas till Migrationsöverdomstolen, vars avgörande därefter kan överklagas till regeringen.
2. Migrationsverkets beslut får överklagas till Migrationsöverdomstolen, som i vissa frågor inte får avvika från de ställningstaganden som regeringen angett i yttrande till domstolen.
3. Regeringens beslut kan rättsprövas i Regeringsrätten, genom en utökning av tillämpningsområdet för rättsprövningslagen.
4. Instansordningen för säkerhetsärenden anpassas så att den i stora delar liknar den som gäller för övriga utlänningsärenden, varvid ett överklagande leder till en fullständig och slutgiltig domstolsprövning.

Det första alternativet innebär att domstolens avgörande kan komma att, till nackdel för utlänningen, ersättas av ett avgörande av en myndighet som inte är en domstol. Enligt vår uppfattning kan syftet bakom kravet på domstolsprövning därigenom komma att förfelas, varför en sådan lösning med fog kan ifrågasättas. Det andra alternativet innebär att den egentliga prövningen till viss del kommer att ligga utanför domstolens behörighet, varför även det alternativet skulle kunna komma i konflikt med kravet på domstolsprövning. Det tredje alternativet innebär, enligt vår bedömning, att en godtagbar överprövning i domstol kan komma till stånd. Ett sådant förfarande innefattar dock vissa begränsningar, eftersom rättsprövning endast är ett kassationsförfarande och inte

kan leda till att det prövade beslutet ändras. Det fjärde alternativet är det som tydligast är förenligt med direktivens krav. Samtidigt skulle en sådan ordning vara ett betydande avsteg från det förfarande som under relativt lång tid gällt för säkerhetsärenden; ett förfarande som motiverats med de särskilda omständigheter som är förknippade med dessa ärenden. Som framgår nedan lämnar vi, på två olika områden, förslag som utgår från det tredje och det fjärde alternativet.

Vi anser att de skäl, som föranlett att säkerhetsärendena skall hanteras på ett sätt som markant avviker från ordningen i övrigt, har försvagats med tiden eller har på andra sätt mindre vikt. Särskilt kan märkas att den nu gällande ordningen för överprövning innebär att Migrationsöverdomstolen kan binda regeringen i fråga om verkställighetshinder. Ett mycket betydelsefullt inslag i bedömningen av frågan om utlänningen skall få stanna i landet har således redan överförts till domstol. Till detta kommer att förfarandet redan idag bygger på att en annan beslutsmyndighet än regeringen – Migrationsverket – måste ha faktiskt kompetens att hantera de särskilda frågor och de känsliga uppgifter som förekommer i säkerhetsärenden. Möjligheterna enligt sekretesslagen att inskränka partsinsynen i känsliga uppgifter påverkas i princip inte av att uppgifterna efter ett överklagande kommer att behandlas i domstol. Vi anser att säkerhetsärenden kan, även med beaktande av dessa ärendens speciella natur, hanteras på ett ändamålsenligt sätt även om överprövningen av Migrationsverkets beslut sker i domstol i stället för i regeringen. Regeringens ansvar för rikets säkerhet m.m. kan tas bl.a. genom att regeringen verkar för ändamålsenliga materiella regler på utlänningsområdet.

När det gäller *säkerhetsärenden enligt utlänningslagen* har vi vid en samlad bedömning funnit det lämpligast att instansordningen i säkerhetsärenden ändras och att regeringen inte längre skall ha kvar funktionen som överprövningsinstans. Behörigheten att överpröva Migrationsverkets beslut i sådana ärenden bör i stället tillkomma en domstol. Med hänsyn till behovet av skyndsam handläggning och för att begränsa spridningen av känsliga uppgifter anser vi det bäst att överklagande i sådana ärenden skall göras direkt till Migrationsöverdomstolen, vars avgörande inte skall kunna överprövas ytterligare. Detta förslag uppfyller inte bara de krav som de aktuella direktiven ställer, utan gör utlänningslagen förenlig även med andra internationella åtaganden, t.ex. Europarådets sociala stadga. För att instanssystemet skall vara praktiskt hanterbart, vilket förutsätter en

begränsning av antalet varianter av instansordningar inom ramen för utlänningslagen, föreslår vi att den nya instansordningen skall gälla för samtliga säkerhetsärenden enligt denna lag, alltså inte bara för de utlänningar som omfattas av asylprocedurdirektivets eller rörlighetsdirektivets bestämmelser.

Enligt vår bedömning kommer *instansordningen enligt LSU* inte i konflikt med asylprocedurdirektivet. Vi föreslår därför inte någon ändring av instansordningen i LSU, såvitt gäller asylsökande utlänningar. Detta förutsätter emellertid att en asylsökande utlänning får sin sak behandlad i enlighet med det förfarande som påbjuds i utlänningslagen, utan att han eller hon dessförinnan blir utvisad enligt LSU. För att säkerställa att det inte uppstår en konflikt mellan bestämmelserna i LSU respektive asylprocedurdirektivet föreslår vi en uttrycklig regel som innebär att LSU inte kan tillämpas mot en utlänning som förekommer i ett öppet ärende eller mål om asyl enligt utlänningslagen. När förfarandet enligt den lagen har avslutats finns det emellertid, om behov därav fortfarande föreligger, inget hinder mot en tillämpning av LSU med regeringen som andra och sista beslutsinstans.

För EES-medborgare och deras familjemedlemmar gäller emellertid föreskrifterna i rörlighetsdirektivet, även i sådana utvisningsfall som handläggs enligt LSU. Vi anser därför att det för just denna kategori utlänningar bör finnas tillgång till domstolsprövning av utvisningsbeslut enligt den lagen. I denna del anser vi att införande av rättprövning är en godtagbar lösning, även i systematiskt hänseende, som samtidigt innebär att regeringens behörighet kvarstår i de enskilda fallen. Vad som tillkommer genom rättprövningsmöjligheten är en relativt begränsad förändring av överprövningsförfarandet. Antalet fall som blir föremål för rättsprövning kan antas bli ytterst litet.

Utöver de ovan angivna förslagen, som avser instansordningarna i stort, har vi funnit anledning att föreslå några *följdändringar* och andra mindre justeringar som har sitt ursprung i kravet på domstolsprövning. De flesta av dessa ändringar är av rent lagteknisk karaktär. En mer påtaglig förändring är att migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen i vissa fall bör ha behörighet att upphäva allmän domstols utvisningsförordnande p.g.a. brott, för att det skall vara möjligt att bevilja uppehållstillstånd för den berörde utlänningen. Sådan behörighet tillkommer idag endast regeringen. Vårt förslag i den delen utgår från asylprocedurdirektivets krav på domstolsprövning och avser inte

andra utlänningar än de som söker uppehållstillstånd som flykting eller skyddsbehövande i övrigt.

Dublin- och Eurodacförordningarna

I utredningens uppdrag har även ingått att undersöka huruvida svensk rätt uppfyller kravet i artikel 25 i Eurodacförordningen. Eurodac är ett system för hantering av fingeravtrycksuppgifter, vilka kan användas som hjälpmedel för att avgöra vilket land som enligt Dublinförordningen skall pröva en utlännings asylansökan. Artikel 25 föreskriver att medlemsstaterna skall säkerställa att viss uppgiftsanvändning i strid mot syftet med Eurodac bestraffas på lämpligt sätt. Vi anser att svensk rätt, främst genom brottsbalkens bestämmelser om tjänstefel och om dataintrång, uppfyller detta krav. Någon författningsändring är därför inte påkallad.

Vi har inte funnit skäl att med anledning av Dublinförordningen föreslå några författningsändringar.

Ikraftträdande och konsekvenser

Förslagen bör träda i kraft senast den 1 december 2007. Enligt vår bedömning kommer de föreslagna ändringarna inte att föranleda några kostnadsökningar.

Asylförfarandeutredningens lagförslag

Bilaga 8

Författningsförslag

1. Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs[1] i fråga om utlänningslagen (2005:716)

dels att 5 kap. 21 §, 6 kap. 6 §, 10 kap. 16 § och 14 kap. 12 § skall upphöra att gälla,

dels att 5 kap. 1 och 20 §§, 6 kap. 5 §, 8 kap. 14 och 21 §§, 10 kap. 15 §, 11 kap. 2 §, 12 kap. 4, 11, 14 och 20 §§, 14 kap. 5 och 11 §§ och 16 kap. 5 och 6 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen införs fyra nya paragrafer, 12 kap. 3 a §, 13 kap. 9 a och 10 a §§ och 18 kap. 1 a § av följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 12 kap. 20 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

5 kap.

1 §

Flyktingar och skyddsbehövande i övrigt som befinner sig i Sverige har rätt till uppehållstillstånd.

Uppehållstillstånd får dock vägras

1. en flykting enligt 4 kap. 1 § om det finns synnerliga skäl att inte bevilja uppehållstillstånd på grund av vad som är känt om utlänningens tidigare verksamhet eller med hänsyn till rikets säkerhet,

2. en skyddsbehövande i övrigt enligt 4 kap. 2 § första stycket 2 och 3, om det på grund av hans eller hennes brottslighet finns

[1] Jfr rådets direktiv 2005/85/EG av den 1 december 2005 om miniminormer för medlemsstaternas förfaranden för beviljande eller återkallande av flyktingstatus (EUT L 326, 13.12.2005, s. 13, Celex 32005L0085) samt Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier (EUT L 158, 30.4.2004, s. 77, Celex 32004L0038, rättad version i EUT L 229, 29.6.2004, s. 35, Celex 32004L0038R/01/).

särskilda skäl att inte bevilja utlänningen uppehållstillstånd eller om det finns synnerliga skäl att inte bevilja sådant tillstånd på grund av vad som är känt om utlänningens tidigare verksamhet eller med hänsyn till rikets säkerhet,

3. en asylsökande som har rest in från Danmark, Finland, Island eller Norge och kan sändas tillbaka till något av dessa länder i enlighet med en överenskommelse mellan Sverige och det landet, om det inte är uppenbart att utlänningen inte kommer att beviljas uppehållstillstånd där,

4. en asylsökande som i annat fall före ankomsten till Sverige har uppehållit sig i ett annat land än hemlandet och där är skyddad mot förföljelse och mot att sändas till hemlandet eller ett annat land där han eller hon inte har motsvarande skydd,

5. en asylsökande som har särskild anknytning till ett annat land och där är skyddad på det sätt som anges i 4, eller

6. en asylsökande som kan sändas till Danmark enligt konventionen den 15 juni 1990 rörande bestämmandet av den ansvariga staten för prövningen av en ansökan om asyl som framställts i en av medlemsstaterna i de Europeiska gemenskaperna (Dublinkonventionen) och där är skyddad på det sätt som anges i 4.

I Dublinförordningen finns bestämmelser som tillämpas gentemot Europeiska unionens medlemsstater samt Island och Norge.

Andra stycket 4 får tillämpas endast om utlänningen har en anknytning till det landet som gör att det skulle vara rimligt för honom eller henne att resa dit.

Andra stycket 4 och 5 får tillämpas endast under förutsättning

1. att utlänningen har möjlighet att i det landet ansöka om skydd som flykting och, om han eller hon bedöms vara flykting, erhålla skydd enligt konventionen den 28 juli 1951 angående flyktingars rättsliga ställning ändrad genom protokollet den 31 januari 1967 till nämnda konvention,

2. att utlänningen inte riskerar

att utsättas för sådan förföljelse som anges i 4 kap. 1 §, samt

3. att utlänningen inte riskerar att utsättas för sådan behandling eller bestraffning som anges i 4 kap. 2 § första stycket 1.

20 §

Beslut om uppehållstillstånd meddelas av Migrationsverket.

Beslut om uppehållstillstånd får också meddelas av Regeringskansliet.

Beslut om uppehållstillstånd får också meddelas av Regeringskansliet. *Detta gäller dock inte om utlänningen söker asyl.*

Av 8 kap. 14 och 21 §§ och 12 kap. 20 § följer att regeringen och den instans som efter överlämnande eller överklagande prövar beslut om avvisning och utvisning i vissa fall också får besluta om uppehållstillstånd.

6 kap.

5 §

Beslut om arbetstillstånd meddelas av Migrationsverket.

Av 8 kap. 14 och 21 §§ och 12 kap. 20 § följer att regeringen och den instans som efter överlämnande eller överklagande prövar beslut om avvisning och utvisning i vissa fall också får besluta om arbetstillstånd.

8 kap.

14 §

Om regeringen finner att en allmän domstols dom eller beslut om utvisning på grund av brott inte kan verkställas eller om det annars finns särskilda skäl för att beslutet inte längre skall gälla, får regeringen upphäva avgörandet helt eller delvis. Därvid får regeringen fatta beslut också i fråga om uppehållstillstånd och arbetstillstånd.

Om domen eller beslutet om utvisning inte upphävs kan, i fall som avses i första stycket, ett tidsbegränsat uppehållstillstånd och arbetstillstånd meddelas av regeringen. Utvisningsbeslutet får inte verkställas medan tillståndet gäller.

Om en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen, beträffande en utlänning som söker uppehållstillstånd som flykting eller skyddsbehövande i övrigt, efter överlämnande eller överklagande till domstolen finner att utlänningen skall beviljas sådant uppehållstillstånd får domstolen fatta sådana beslut som enligt första och andra styckena får fattas av regeringen.

21 §

När ett överklagat ärende eller mål om avvisning eller utvisning avgörs, får också beslut fattas i fråga om uppehållstillstånd och arbetstillstånd. Detta gäller även om dessa frågor inte har tagits upp av utlänningen.

Vid prövning av ett beslut om avvisning eller utvisning får en migrationsdomstol, Migrationsöverdomstolen *eller regeringen* besluta att utlänningen för viss tid skall förbjudas att återvända till Sverige, även om ingen lägre instans har meddelat ett sådant förbud.

Vid prövning av ett beslut om avvisning eller utvisning får en migrationsdomstol *eller* Migrationsöverdomstolen besluta att utlänningen för viss tid skall förbjudas att återvända till Sverige, även om ingen lägre instans har meddelat ett sådant förbud.

När Migrationsverket, en migrationsdomstol, Migrationsöverdomstolen *eller regeringen* prövar ett beslut om avvisning eller utvisning, får samtidigt sådant beslut meddelas angående den som är under 16 år och som står under utlänningens vårdnad. Detta gäller även om ingen lägre instans har prövat

När Migrationsverket, en migrationsdomstol *eller* Migrationsöverdomstolen prövar ett beslut om avvisning eller utvisning, får samtidigt sådant beslut meddelas angående den som är under 16 år och som står under utlänningens vårdnad. Detta gäller även om ingen lägre instans har prövat denna fråga. I

denna fråga. I mål hos en migrationsdomstol och Migrationsöverdomstolen *samt i ärenden hos regeringen* gäller detta dock inte, om det för barnet har åberopats sådana omständigheter som avses i 4 kap. 1 och 2 §§, *såvida det inte är uppenbart att det inte finns grund för uppehållstillstånd enligt dessa bestämmelser.*

mål hos en migrationsdomstol och Migrationsöverdomstolen gäller detta dock inte, om det för barnet har åberopats sådana omständigheter som avses i 4 kap. 1 och 2 §§, *eller då barnet är en EES-medborgare eller en familjemedlem till en EES-medborgare.*

10 kap.

15 §

Regeringen är handläggande myndighet när ärendet har tagits emot av det departement som har till uppgift att bereda ärendet.

Beslut i frågor om förvar och uppsikt fattas av det statsråd som skall föredra ärendet. Regeringen får inte fatta beslut om att ta eller hålla kvar någon i förvar eller om att ställa någon under uppsikt. Regeringen får däremot upphäva ett beslut om förvar eller uppsikt.

I ett ärende där beslut om inhibition kan meddelas med stöd av 12 kap. 11 § första stycket, 12 *och 20 §§* skall regeringen inte anses som handläggande myndighet innan beslut om inhibition har meddelats.

I ett ärende där beslut om inhibition kan meddelas med stöd av 12 kap. 11 § första stycket *och* 12 § skall regeringen inte anses som handläggande myndighet innan beslut om inhibition har meddelats.

11 kap.

2 §

En utlänning som hålls i förvar enligt denna lag skall vistas i lokaler som har ordnats särskilt för detta ändamål. Migrationsverket har ansvaret för sådana lokaler.

Migrationsverket har ansvaret för behandlingen och tillsynen av en utlänning som hålls i förvar.

För behandlingen av en utlänning som enligt 10 kap. 20 § placerats i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest gäller lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl. i tillämpliga delar. Utlänningen skall, utöver vad som följer av nämnda lag, beviljas de lättnader och förmåner som kan medges

med hänsyn till ordningen och säkerheten inom anstalten, häktet eller arresten.

En utlänning som har ansökt om uppehållstillstånd som flykting eller skyddsbehövande i övrigt och som enligt 10 kap. 20 § har placerats i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest skall ges möjlighet att rådgöra med ett offentligt biträde, advokat eller annan juridisk rådgivare utom om besöket eller kontakten i ett särskilt fall skulle försvåra den verksamhet som rör förvaret. Besöket får övervakas endast om rådgivaren själv begär det.

12 kap.

3 a §

Om en utlänning ansöker om uppehållstillstånd som flykting eller skyddsbehövande i övrigt får ett beslut om avvisning eller utvisning inte verkställas innan ansökan prövats i en instans eller ett beslut fattats att inte pröva ansökan eller att inte bevilja ny prövning.

4 §

Ett beslut om avvisning eller utvisning som meddelas av *regeringen*, Migrationsöverdomstolen, en migrationsdomstol eller Migrationsverket skall verkställas genom att utlänningen sänds till det land eller, om flera länder angetts, något av de länder som anges i beslutet.

Ett beslut om avvisning eller utvisning som meddelas av Migrationsöverdomstolen, en migrationsdomstol eller Migrationsverket skall verkställas genom att utlänningen sänds till det land eller, om flera länder angetts, något av de länder som anges i beslutet.

Ett beslut om avvisning som meddelas av en polismyndighet samt allmän domstols dom eller beslut om utvisning på grund av

brott skall verkställas genom att utlänningen sänds till sitt hemland eller, om möjligt, till det land från vilket utlänningen kom till Sverige. Om verkställighet inte kan genomföras till något av dessa länder får en utlänning i stället sändas till ett land som utlänningen har anknytning till.

En utlänning som skall avvisas eller utvisas får alltid sändas till ett land som utlänningen visar att mottagande kan ske i.

11 §

När regeringen prövar en fråga om att upphäva en allmän domstols dom eller beslut om utvisning på grund av brott, får regeringen besluta om inhibition av det tidigare meddelade beslutet.	När regeringen, *en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen* prövar en fråga om att upphäva en allmän domstols dom eller beslut om utvisning på grund av brott, får regeringen *eller domstolen* besluta om inhibition av det tidigare meddelade beslutet.

När ett ärende enligt denna lag skall prövas av regeringen får, för tiden fram till dess regeringen avgör ärendet, det statsråd som har till uppgift att föredra ärendena besluta om inhibition av avvisning eller utvisning.

14 §

Beslut om avvisning eller utvisning skall verkställas av Migrationsverket, om inte annat sägs i andra, tredje eller fjärde stycket.

Säkerhetspolisen skall verkställa beslut om avvisning eller utvisning i säkerhetsärenden. *Regeringen* eller Migrationsverket får dock förordna att en annan myndighet skall ombesörja verkställigheten.	Säkerhetspolisen skall verkställa beslut om avvisning eller utvisning i säkerhetsärenden. *Migrationsöverdomstolen* eller Migrationsverket får dock förordna att en annan myndighet skall ombesörja verkställigheten.

Polismyndigheten skall verkställa

1. en polismyndighets beslut om avvisning,
2. en allmän domstols dom eller beslut om utvisning på grund av brott enligt 8 kap. 8 §

Migrationsverket får lämna över ett avvisnings- eller utvisningsärende för verkställighet till polismyndigheten, om den som skall avvisas eller utvisas håller sig undan och inte kan anträffas

utan polismyndighetens medverkan eller om det kan antas att tvång kommer att behövas för att verkställa beslutet.

Åtgärder avseende allmän domstols dom eller beslut om utvisning på grund av brott i vissa fall

20 §

Om det i ett ärende som avser en allmän domstols dom eller beslut om utvisning på grund av brott kommer fram att verkställighet inte kan genomföras, skall Migrationsverket inte fatta eget beslut i ärendet utan skyndsamt med eget yttrande lämna över detta till regeringen för prövning enligt 8 kap. 14 §.

Om det vid verkställigheten av ett beslut om avvisning eller utvisning i ett säkerhetsärende kommer fram uppgifter om att verkställigheten inte kan genomföras, skall Migrationsverket skyndsamt överlämna ärendet till regeringen för prövning enligt 18 §. Regeringen skall vid denna prövning inhämta yttrande från Migrationsöverdomstolen. I yttrandet skall särskilt anges om det finns hinder mot verkställighet enligt 1, 2 eller 3 §. Finner domstolen att sådant hinder mot verkställighet föreligger, får regeringen vid prövningen inte avvika från domstolens bedömning.

Regeringen får vid prövning enligt andra stycket besluta om inhibition, uppehållstillstånd och arbetstillstånd samt upphäva beslutet om avvisning eller utvisning.

Om en utlänning i ett ärende som avser en allmän domstols dom eller beslut om utvisning på grund av brott ansöker om uppehållstillstånd som flykting eller skyddsbehövande i övrigt, skall Migrationsverket pröva ansökan. Har frågan om sådant uppehållstillstånd tidigare prövats genom ett avgörande som inte har upphört att gälla, krävs dock för tillämpning av detta stycke att frågan om uppehållstillstånd beviljats ny prövning enligt 19 § eller att sådana omständigheter som anges i 18 § första stycket 1–3 kommit fram. Om Migrationsverket vid prövning enligt detta stycke finner att utlänningen bör beviljas uppehållstillstånd skall verket inte fatta eget beslut i ärendet utan med eget yttrande skyndsamt överlämna ansökan för prövning till den migrationsdomstol till vilken verkets beslut om uppehållstillstånd hade fått överklagas. Är det fråga om ett

säkerhetsärende skall dock överlämnandet ske till Migrationsöverdomstolen. Den domstol till vilken överlämnande har skett får därvid fatta beslut enligt 8 kap. 14 § tredje stycket.

13 kap.

9 a §

En flyktingförklaring eller ett uppehållstillstånd som beviljats en utlänning därför att han eller hon är flykting eller skyddsbehövande i övrigt får inte återkallas utan att utlänningen fått möjlighet att yttra sig.

10 a §

Migrationsverket skall om det är nödvändigt anlita tolk i ett ärende som gäller en ansökan om uppehållstillstånd som flykting eller skyddsbehövande i övrigt.

14 kap.

5 §

Migrationsverkets beslut att inte bevilja ny prövning enligt 12 kap. 19 § får överklagas till en migrationsdomstol.

Migrationsverkets beslut att inte bevilja ny prövning enligt 12 kap. 19 § får överklagas till en migrationsdomstol. *I ett säkerhetsärende får ett sådant beslut överklagas till Migrationsöverdomstolen.*

11 §

I ett säkerhetsärende gäller i stället för det som sägs i 3 § att ett beslut av Migrationsverket i fråga om avvisning, utvisning, uppehållstillstånd eller arbetstillstånd får överklagas till

I ett säkerhetsärende gäller i stället för det som sägs i 3 § att ett beslut av Migrationsverket i fråga om avvisning, utvisning, uppehållstillstånd eller arbetstillstånd får överklagas till

regeringen. Beslut i fråga om arbetstillstånd får dock överklagas endast i de fall frågan om tillstånd har behandlats i samband med ett beslut om avvisning eller utvisning.	*Migrationsöverdomstolen*. Beslut i fråga om arbetstillstånd får dock överklagas endast i de fall frågan om tillstånd har behandlats i samband med ett beslut om avvisning eller utvisning.

Migrationsverkets beslut enligt första stycket får överklagas även av Säkerhetspolisen.

16 kap.

5 §

Förfarandet är skriftligt.

I handläggningen får ingå muntlig handläggning beträffande viss fråga, när det kan antas vara till fördel för utredningen eller främja ett snabbt avgörande av målet.

I migrationsdomstol skall muntlig förhandling hållas, om en utlänning som för talan i målet begär det samt förhandlingen inte är obehövlig och inte heller särskilda skäl talar emot det.

Muntlig förhandling skall vidare hållas i migrationsdomstol i mål som rör utvisning eller vägran att förnya ett uppehållstillstånd för en utlänning som omfattas av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer. Även i mål som rör avvisning eller där ansökan om uppehållstillstånd har avslagits skall muntlig förhandling hållas i migrationsdomstol, om det begärs av en utlänning som omfattas av avtalen och som ansökt om uppehållstillstånd. I dessa fall behöver dock muntlig förhandling inte hållas, om detta skulle strida mot den nationella säkerhetens intresse.

I Migrationsöverdomstolen skall muntlig förhandling hållas i säkerhetsärenden, om det inte är uppenbart obehövligt.

Om en utlänning som har kallats vid vite att inställa sig personligen till en förhandling uteblir, får rätten förordna att han eller hon skall hämtas till rätten antingen omedelbart eller till senare dag.

6 §

I ett mål om avvisning är Migrationsverket motpart till utlänningen.	
När ett beslut i ett säkerhetsärende överklagas är såväl Migrationsverket som Säkerhetspolisen motparter till utlänningen vid handläggningen i Migrationsöverdomstolen *och regeringen.*	När ett beslut i ett säkerhetsärende överklagas är såväl Migrationsverket som Säkerhetspolisen motparter till utlänningen vid handläggningen i Migrationsöverdomstolen.

18 kap.

1 a §

Offentligt biträde skall om klaganden begär det även förordnas i mål och ärenden där ett beslut av Migrationsverket att avslå en ansökan om asyl har överklagats och det är sannolikt att överklagandet kommer bifallas. Detsamma gäller vid överklagande av Migrationsverkets beslut att återkalla en flyktingförklaring eller ett uppehållstillstånd som beviljats av asylskäl.

Övergångsbestämmelser

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 december 2007.

2. Om ett ärende dessförinnan enligt 12 kap. 20 § andra stycket eller 14 kap. 11 § i bestämmelsernas tidigare lydelser har överlämnats eller överklagats till regeringen gäller lagens tidigare lydelse för förfarandet.

2. Förslag till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll

Härigenom föreskrivs[2] i fråga om lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll

dels att 1 § och 5 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen införs en ny paragraf, 5 a § av följande lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

1 §

En utlänning som inte avvisas eller utvisas enligt utlänningslagen (2005:716) får utvisas ur landet enligt denna lag, om det

1. behövs av hänsyn till rikets säkerhet, eller

2. med hänsyn till vad som är känt om utlänningens tidigare verksamhet och övriga omständigheter kan befaras att han kommer att begå eller medverka till terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott eller försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott.

För en utlänning som har sökt uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) gäller, utöver vad som föreskrivs i första stycket, att han eller hon inte får utvisas enligt denna lag innan frågan om uppehållstillstånd har prövats genom ett avgörande som har vunnit laga kraft.

5 §

I ärenden enligt denna lag gäller följande föreskrifter i utlänningslagen (2005:716) i tillämpliga delar:

1 kap. 13 § om skyndsam handläggning,

8 kap. 7 a § om utvisning av utlänningar med permanent uppehållsrätt, EES-medborgare som har vistats i Sverige under de tio närmast föregående åren och EES-medborgare som är barn,

[2] Jfr rådets direktiv 2005/85/EG av den 1 december 2005 om miniminormer för medlemsstaternas förfaranden för beviljande eller återkallande av flyktingstatus (EUT L 326, 13.12.2005, s. 13, Celex 32005L0085).

8 kap. 17 a § om sådana hänsyn som skall tas till anknytningen till Sverige, om fråga uppkommit om utvisning av en EES-medborgare eller en sådan utlännings familjemedlem,

8 kap. 20 § om tillstånd till kort besök,

8 kap. 20 a § om upphävande av ett förbud att återvända till Sverige som meddelats en EES-medborgare eller hans eller hennes familjemedlem,

9 kap. 8 § om fotografi och fingeravtryck,

10 kap. 4 § andra stycket, 5 §, 7 § första stycket, *8–17* §§ om förvar och uppsikt,	10 kap. 4 § andra stycket, 5 §, 7 § första stycket, *8–15 §§ och 17 §* om förvar och uppsikt,
12 kap. *1–5* §§, 13 a §, 15 § fjärde stycket och 21–23 §§ om verkställighet av beslut om utvisning,	12 kap. *1–3 §§, 5 §*, 13 a §, 15 § fjärde stycket och 21–23 §§ om verkställighet av beslut om utvisning,

13 kap. 2–7 §§ om muntlig handläggning i ärenden om förvar eller uppsikt,

13 kap. 11 § om tolkersättning,

13 kap. 12 § om rättelse av beslut på grund av oriktig uppgift,

14 kap. 13 § om överklagande,

16 kap. 1 § andra och tredje styckena om Migrationsöverdomstolen,

17 kap. 1 och 2 §§ om skyldighet att lämna uppgifter, samt

19 kap. 1–4 §§ om kostnadsansvar.

5 a §

Utöver de i 5 § angivna bestämmelserna i 10 kap. utlänningslagen (2005:716) gäller att Migrationsöverdomstolen skall vara handläggande myndighet från det att domstolen tar emot ett ärende till dess det departement som har till uppgift att bereda ärendet tar emot det.

Utöver de i 5 § angivna bestämmelserna i 12 kap. utlänningslagen gäller att ett beslut om utvisning skall verkställas genom att utlänningen sänds till det land eller, om flera

länder angetts, något av de länder som anges i beslutet. En utlänning som skall utvisas får alltid sändas till ett land som utlänningen visar att mottagande kan ske i.

Denna lag träder i kraft den 1 december 2007.

3. Förslag till lag om ändring i lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut

Härigenom föreskrivs[3] i fråga om lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut att 1 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	1 §
En enskild får ansöka om rättsprövning av sådana beslut av regeringen som innefattar en prövning av den enskildes civila rättigheter eller skyldigheter i den mening som avses i artikel 6.1 i den europeiska konventionen den 4 november 1950 om skydd för de mänskliga rättigheterna.	
	En utlänning som är medborgare i en stat som omfattas av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller sådan familjemedlem som avses i 3 a kap. 2 § utlänningslagen (2005:716) och som har utvisats genom regeringsbeslut enligt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll får ansöka om rättsprövning av beslutet.

Denna lag träder i kraft den 1 december 2007.

[3] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier (EUT L 158, 30.4.2004, s. 77, Celex 32004L0038, rättad version i EUT L 229, 29.6.2004, s. 35, Celex 32004L0038R/01/).

4. Förslag till förordning om ändring i utlänningsförordningen (2006:97)

Härigenom föreskrivs[4] i fråga om utlänningsförordningen (2006:97)

dels att det i förordningen införs två nya paragrafer, 7 kap 3 a § och 8 kap. 10 c § samt närmast före 8 kap. 10 c § en ny rubrik av följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 4 kap. 3 § skall lyda "Undantag från 5 kap. 1 § andra stycket 4 utlänningslagen".

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	7 kap.
	3 a §
	Migrationsverket skall informera en utlänning som söker uppehållstillstånd som flykting eller skyddsbehövande i övrigt om det fortsatta förfarandet och om sökandens skyldigheter och rättigheter. Om utlänningen saknar offentligt biträde skall verket också informera sökanden om resultatet av det beslut som fattats om ansökan samt upplysa den som vill överklaga vad han eller hon har att iaktta. Informationen skall lämnas på ett språk som utlänningen kan förstå. Motsvarande information skall ges inför en prövning enligt 12 kap. 19 § utlänningslagen (2005:716).

[4] Jfr rådets direktiv 2005/85/EG av den 1 december 2005 om miniminormer för medlemsstaternas förfaranden för beviljande eller återkallande av flyktingstatus (EUT L 326, 13.12.2005, s. 13, Celex 32005L0085).

8 kap.

Handläggning av asylärenden

10 c §

I ett ärende som gäller en ansökan om uppehållstillstånd som flykting eller skyddsbehövande i övrigt skall det upprättas ett protokoll över den muntliga handläggning som företas enligt 13 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716). Protokollet skall skickas till sökanden för kännedom senast i samband med att beslut meddelas.

Om ett ärende som gäller en ansökan om uppehållstillstånd som flykting eller skyddsbehövande i övrigt gäller ett sådant barn som avses i 2 § lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn, skall även barnets företrädare kallas till den muntliga handläggningen.

Denna förordning träder i kraft den 1 december 2007.

Förteckning över remissinstanser (SOU 2006:61)

Efter remiss har yttrande över betänkande Asylförfarandet – genomförandet av asylprocedurdirektivet i svensk rätt (SOU 2006:61) avgetts av Riksdagens ombudsmän (JO), Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps, Expertgruppen för EU-frågor), Hovrätten över Skåne och Blekinge, Stockholms tingsrätt, Sundsvalls tingsrätt, Regeringsrätten, Kammarrätten i Stockholm, Kammarrätten i Göteborg, Länsrätten i Stockholms län, Länsrätten i Göteborg, Länsrätten i Skåne län, Länsrätten i Östergötlands län, Justitiekanslern (JK), Domstolsverket, Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Säkerhetspolisen, Kriminalvården, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO), Ambassaden i Sarajevo, Ambassaden i Teheran, Ambassaden i Moskva, Migrationsverket, Kustbevakningen, Barnombudsmannen, Tullverket, Lunds universitet, juridiska fakultetsstyrelsen, Skellefteå kommun, Svenska Röda Korset, Rädda Barnens Riksförbund, Sveriges advokatsamfund, Amnesty International - Svenska sektionen, FN:s flyktingkommissariat – UNHCR, Stockholm samt Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar.

Följande instanser har inbjudits men avstått från att yttra sig: Skellefteå kommun.

Följande instanser har erbjudits att lämna yttrande men inte inkommit med något: Sigtuna kommun, Flyktinggruppernas och asylkommittéernas riksråd (FARR) och Svenska avdelningen av Internationella Juristkommissionen.

Sammanfattning av utdrag ur utkast till lagrådsremiss

Flertalet ärenden med säkerhetsaspekter ska enligt förslaget kunna prövas i domstol på samma sätt som andra utlänningsärenden. Dessa säkerhetsärenden ska handläggas enligt utlänningslagen. Migrationsverkets beslut i dessa ärenden ska följaktligen kunna överklagas till en migrationsdomstol. Migrationsdomstolens beslut ska kunna överklagas till Migrationsöverdomstolen.

Särskilt kvalificerade säkerhetsärenden ska handläggas enligt lagen om särskild utlänningskontroll. Detta ska gälla även om ärendet innefattar frågor om uppehållstillstånd, flyktingförklaring eller resedokument. Migrationsverkets beslut i dessa ärenden ska kunna överklagas till regeringen. Har regeringen beslutat att utvisa en EES-medborgare eller en familjemedlem till en sådan medborgare med stöd av lagen om särskild utlänningskontroll ska han eller hon ha möjlighet att hos Regeringsrätten ansöka om rättsprövning.

Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs [1]i fråga om utlänningslagen (2005:716)

dels att 10 kap. 16 § och 14 kap. 12 och 13 §§ ska upphöra att gälla,
dels att 1 kap. 7 §, 5 kap. 21 §, 8 kap. 18-20 och 21 §§, 10 kap. 11 och 14 §§, 12 kap. 4, 14, 16 och 20 §§, 14 kap. 11 § samt 16 kap. 1, 6 och 8 §§ ska ha följande lydelse,

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	1 kap.
	7§
Säkerhetsärenden enligt denna lag är ärenden där Säkerhetspolisen av skäl som rör rikets säkerhet eller som annars har betydelse för allmän säkerhet förordar	Säkerhetsärenden enligt denna lag är ärenden där Säkerhetspolisen av skäl som rör rikets säkerhet eller som annars har betydelse för allmän säkerhet förordar
- att en utlänning skall avvisas eller utvisas,	- att en utlänning ska avvisas eller utvisas,
	- att en utlänning inte ska beviljas flyktingförklaring eller resedokument,
	- att en utlännings flyktingförklaring ska återkallas,
- att en utlännings ansökan om uppehållstillstånd skall avslås,	- att en utlännings ansökan om uppehållstillstånd ska avslås, eller.
eller	
- att en utlännings uppehålls-tillstånd *skall* återkallas.	- att en utlännings uppehålls-tillstånd *ska* återkallas.
	Ett ärende hos Migrationsverket om ny prövning enligt 12 kap. 19 § är ett säkerhetsärende om beslutet om avvisning eller utvisning har fattats i ett

[1] Jfr rådets direktiv 2004/83/EG av den 29 april 2004 om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer skall betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet (EUT L 304, 30.9.2004, s.12, efter ompublicering EUT L 204, 5.8.2005, s. 24, Celex 32004L0083) och rådets direktiv 2005/85/EG av den 2 december 2005 om miniminormer för medlemsstaternas förfaranden för beviljande eller återkallande av flyktingstatus (EUT L 326, 13.12.2005, s. 13, Celex 32005L0085).

säkerhetsärende.

Har en utlänning ansökt om uppehållstillstånd, flyktingförklaring eller resedokument ska, om Säkerhetspolisen ansöker om att utlänningen ska utvisas enligt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll, ärendet i dess helhet handläggas enligt den lagen.

En ansökan om uppehållstillstånd, flyktingförklaring eller resedokument som gjorts av en utlänning som är utvisad enligt lagen om särskild utlänningskontroll och befinner sig i Sverige, handläggs enligt den lagen.

5 kap.

18 §

I beslut om avvisning eller utvisning som meddelas av *regeringen*, Migrationsöverdomstolen, *en migrationsdomstol eller Migrationsverket skall* anges till vilket land utlänningen *skall* avvisas eller utvisas.

I beslut om avvisning eller utvisning som meddelas av *Migrationsverket*, *en migrationsdomstol eller* Migrationsöverdomstolen *ska* anges till vilket land utlänningen *ska* avvisas eller utvisas.

Om det finns särskilda skäl, får mer än ett land anges i beslutet.

Ett beslut av en sådan myndighet som avses i första stycket och som rör avvisning eller utvisning *skall* innehålla de anvisningar om verkställigheten som omständigheterna i det enskilda fallet kan ge anledning till.

Ett beslut av en sådan myndighet som avses i första stycket och som rör avvisning eller utvisning *ska* innehålla de anvisningar om verkställigheten som omständigheterna i det enskilda fallet kan ge anledning till.

19 §

När Migrationsverket beslutar om avvisning eller utvisning, får beslutet förenas med förbud för utlänningen att under viss tid återvända till Sverige *utan att ha tillstånd av Migrationsverket eller, i ett säkerhetsärende, regeringen*.

Ett beslut om avvisning eller utvisning som avser en EES-medborgare eller *hans eller hennes* familjemedlem, får förenas med

När Migrationsverket beslutar om avvisning eller utvisning, får beslutet förenas med förbud för utlänningen att under viss tid återvända till Sverige.

Ett beslut om avvisning eller utvisning som avser en EES-medborgare eller *en sådan medborgares* familjemedlem, får

ett sådant förbud som avses i första stycket endast om beslutet har fattats *på grund* av hänsyn till allmän ordning och säkerhet.

förenas med ett sådant förbud som avses i första stycket endast om beslutet har fattats av hänsyn till allmän ordning och säkerhet.

20 §

En utlänning som med stöd av 13, 19 eller 21 § har förbjudits att återvända till Sverige under viss tid eller utan tidsbegränsning får ges särskilt tillstånd av Migrationsverket att göra ett kort besök här, om besöket gäller synnerligen viktiga angelägenheter. Om det finns särskilda skäl, får ett sådant tillstånd ges också på ansökan av någon annan än utlänningen.

Om en utlänning har förbjudits att återvända till Sverige i ett säkerhetsärende ges ett sådant tillstånd som avses i första stycket i stället av regeringen.

21 §

När ett överklagat ärende eller mål om avvisning eller utvisning avgörs, får också beslut fattas i fråga om uppehållstillstånd och arbetstillstånd. Detta gäller även om dessa frågor inte har tagits upp av utlänningen.

Vid prövning av ett beslut om avvisning eller utvisning får en migrationsdomstol, Migrationsöverdomstolen eller regeringen besluta att utlänningen för viss tid skall förbjudas att återvända till Sverige, även om ingen lägre instans har meddelat ett sådant förbud.

Vid prövning av ett beslut om avvisning eller utvisning får en migrationsdomstol *eller* Migrationsöverdomstolen besluta att utlänningen för viss tid *ska* förbjudas att återvända till Sverige, även om ingen lägre instans har meddelat ett sådant förbud.

När Migrationsverket, en migrationsdomstol, Migrationsöverdomstolen eller regeringen prövar ett beslut om avvisning eller utvisning, får samtidigt sådant beslut meddelas angående den som är under 16 år och som står under utlänningens vårdnad. Detta gäller även om ingen lägre instans har prövat denna fråga. I mål hos en migrationsdomstol och Migrationsöverdomstolen samt i ärenden hos regeringen gäller detta dock inte, om det för barnet har åberopats sådana omständigheter som avses i 4 kap. 1 och 2 §§, såvida det inte är uppenbart att det inte finns grund för uppehållstillstånd enligt dessa bestäm-

När Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen prövar ett beslut om avvisning eller utvisning, får samtidigt sådant beslut meddelas angående den som är under 16 år och som står under utlänningens vårdnad. Detta gäller även om ingen lägre instans har prövat denna fråga. I mål hos en migrationsdomstol och Migrationsöverdomstolen gäller detta dock inte, om det för barnet har åberopats sådana omständigheter som avses i 4 kap. 1 och 2 §§, såvida det inte är uppenbart att det inte finns grund för uppehållstillstånd enligt dessa bestämmelser.

10 kap.

11 §

Varje ny prövning av ett beslut om förvar *skall* föregås av en muntlig förhandling. Detta gäller även en ny prövning av ett beslut om uppsikt, om det inte med hänsyn till utredningens art eller andra omständigheter framstår som uppenbart att en muntlig förhandling saknar betydelse.

Varje ny prövning av ett beslut om förvar *ska* föregås av en muntlig förhandling. Detta gäller även en ny prövning av ett beslut om uppsikt, om det inte med hänsyn till utredningens art eller andra omständigheter framstår som uppenbart att en muntlig förhandling saknar betydelse.

Bestämmelser som gäller för muntlig handläggning hos en myndighet finns i 13 kap. 1-8 §§. I fråga om muntlig förhandling i domstol finns bestämmelser i 16 kap.

I ärenden om förvar som handläggs av regeringen får *det* statsråd *som har till uppgift att föredra ärenden enligt denna lag*, eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer, besluta om muntlig förhandling och uppdra åt en migrationsdomstol att hålla den. Bestämmelserna i 13 kap. gäller i tillämpliga delar vid förhandlingen. Vid den muntliga förhandlingen *skall* en representant från Regeringskansliet närvara. Regeringskansliet får besluta att även andra personer än utlänningen *skall* höras vid förhandlingen. *I säkerhetsärenden gäller i stället att uppdrag att hålla muntlig förhandling får lämnas till Migrationsöverdomstolen.*

I ärenden om förvar som handläggs av regeringen får *ansvarigt* statsråd, eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer, besluta om muntlig förhandling och uppdra åt en migrationsdomstol att hålla den. Bestämmelserna i 13 kap. gäller i tillämpliga delar vid förhandlingen. Vid den muntliga förhandlingen *ska* en representant från Regeringskansliet närvara. Regeringskansliet får besluta att även andra personer än utlänningen *ska* höras vid förhandlingen.

14 §

Migrationsverket är handläggande myndighet

1. från det att verket tar emot ett ärende som verket *skall* pröva och till dess verket fattar beslut eller utlänningen har lämnat landet eller polismyndigheten har tagit emot ärendet, eller, om ärendet överklagas, till dess ärendet tas emot av migrationsdomstolen *eller Migrationsöverdomstolen,* och

1. från det att verket tar emot ett ärende som verket ska pröva och till dess verket fattar beslut eller utlänningen har lämnat landet eller polismyndigheten har tagit emot ärendet eller, om ärendet överklagas, till dess ärendet tas emot av migrationsdomstolen, och

2. från det att verket tar emot ett beslut om avvisning eller utvisning för verkställighet och till dess att beslutet har verkställts eller ärendet lämnas

över till polismyndigheten. I fråga om beslut som gäller omedelbart är, även om beslutet överklagas, Migrationsverket handläggande myndighet till dess domstolen meddelar beslut om inhibition.

12 kap.

4 §

Ett beslut om avvisning eller utvisning som meddelas av *regeringen*, Migrationsöverdomstolen, *en migrationsdomstol eller Migrationsverket skall* verkställas genom att utlänningen sänds till det land eller, om flera länder angetts, något av de länder som anges i beslutet.	Ett beslut om avvisning eller utvisning som meddelas av *Migrationsverket, en migrationsdomstol eller* Migrationsöverdomstolen *ska* verkställas genom att utlänningen sänds till det land eller, om flera länder angetts, något av de länder som anges i beslutet.
Ett beslut om avvisning som meddelas av en polismyndighet samt allmän domstols dom eller beslut om utvisning på grund av brott *skall* verkställas genom att utlänningen sänds till sitt hemland eller, om möjligt, till det land från vilket utlänningen kom till Sverige. Om verkställighet inte kan genomföras till något av dessa länder får en utlänning i stället sändas till ett land som utlänningen har anknytning till.	Ett beslut om avvisning som meddelas av en polismyndighet samt allmän domstols dom eller beslut om utvisning på grund av brott *ska* verkställas genom att utlänningen sänds till sitt hemland eller, om möjligt, till det land från vilket utlänningen kom till Sverige. Om verkställighet inte kan genomföras till något av dessa länder får en utlänning i stället sändas till ett land som utlänningen har anknytning till.
En utlänning som skall avvisas eller utvisas får alltid sändas till ett land som utlänningen visar att mottagande kan ske i.	En utlänning som *ska* avvisas eller utvisas får alltid sändas till ett land som utlänningen visar att mottagande kan ske i.

14 §

Beslut om avvisning eller utvisning *skall* verkställas av Migrationsverket, om inte annat sägs i andra, tredje eller fjärde stycket.	Beslut om avvisning eller utvisning *ska* verkställas av Migrationsverket, om inte annat sägs i andra, tredje eller fjärde stycket.
Säkerhetspolisen *skall* verkställa beslut om avvisning eller utvisning i säkerhetsärenden. *Regeringen eller* Migrationsverket får dock förordna att en annan myndighet *skall* ombesörja verkställigheten.	Säkerhetspolisen *ska* verkställa beslut om avvisning eller utvisning i säkerhetsärenden. Migrationsverket *eller den domstol som beslutar i ärendet* får dock *i beslutet om avvisning eller utvisning* förordna att en annan myndighet *ska* ombesörja verkställigheten.
Polismyndigheten *skall* verkställa	Polismyndigheten *ska* verkställa

1. en polismyndighets beslut om avvisning,

2. en allmän domstols dom eller beslut om utvisning på grund av brott enligt 8 kap. 8 §.

Migrationsverket får lämna över ett avvisnings- eller utvisningsärende för verkställighet till polismyndigheten, om den som *skall* avvisas eller utvisas håller sig undan och inte kan anträffas utan polismyndighetens medverkan eller om det kan antas att tvång kommer att behövas för att verkställa beslutet.	Migrationsverket får lämna över ett avvisnings- eller utvisningsärende för verkställighet till polismyndigheten, om den som *ska* avvisas eller utvisas håller sig undan och inte kan anträffas utan polismyndighetens medverkan eller om det kan antas att tvång kommer att behövas för att verkställa beslutet.

16 §

Om Migrationsverket efter omprövning beviljar en utlänning tidsbegränsat uppehållstillstånd, får verket samtidigt upphäva ett av verket fattat beslut om avvisning eller utvisning. Om Migrationsverket meddelar ett tidsbegränsat uppehållstillstånd utan att upphäva beslutet om avvisning eller utvisning, får beslutet om avvisning eller utvisning inte verkställas medan tillståndet gäller.	Om Migrationsverket efter omprövning beviljar en utlänning tidsbegränsat uppehållstillstånd, får verket samtidigt upphäva ett av verket fattat beslut om avvisning eller utvisning. *Migrationsverket får dock inte upphäva en allmän domstols dom eller beslut om utvisning enligt 8 kap. 8 § eller bevilja uppehållstillstånd för den som har utvisats genom en sådan dom eller ett sådant beslut.*
Motsvarande gäller om en migrationsdomstol, Migrationsöverdomstolen *eller regeringen* i ett överklagat eller överlämnat ärende beviljar ett tidsbegränsat uppehållstillstånd utan att upphäva beslutet om avvisning eller utvisning.	*Om Migrationsverket beviljar ett tidsbegränsat uppehållstillstånd utan att upphäva beslutet om avvisning eller utvisning, får beslutet om avvisning eller utvisning inte verkställas medan tillståndet gäller.* Motsvarande gäller om en migrationsdomstol *eller* Migrationsöverdomstolen i ett överklagat ärende beviljar ett tidsbegränsat uppehållstillstånd utan att upphäva beslutet om avvisning eller utvisning.
Migrationsverket får dock inte upphäva en allmän domstols dom eller beslut om utvisning enligt 8 kap. 8 § eller meddela uppehållstillstånd för den som har utvisats genom en sådan dom eller ett sådant beslut.	

20 §

Om det i ett ärende som avser en	Om det i ett ärende som avser en

allmän domstols dom eller beslut om utvisning på grund av brott kommer fram att verkställighet inte kan genomföras, skall Migrationsverket inte fatta eget beslut i ärendet utan skyndsamt med eget yttrande lämna över detta till regeringen för prövning enligt 8 kap. 14 §.	allmän domstols dom eller beslut om utvisning på grund av brott kommer fram att verkställighet inte kan genomföras, *ska* Migrationsverket inte fatta eget beslut i ärendet utan skyndsamt med eget yttrande lämna över detta till regeringen för prövning enligt 8 kap. 14 §.
Om det vid verkställigheten av ett beslut om avvisning eller utvisning i ett säkerhetsärende kommer fram uppgifter om att verkställigheten inte kan genomföras, skall Migrationsverket skyndsamt överlämna ärendet till regeringen för prövning enligt 18 §. Regeringen skall vid denna prövning inhämta yttrande från Migrationsöverdomstolen. I yttrandet skall särskilt anges om det finns hinder mot verkställighet enligt 1, 2 eller 3 §. Finner domstolen att sådant hinder mot verkställighet föreligger, får regeringen vid prövningen inte avvika från domstolens bedömning.	
Regeringen får vid prövning enligt andra stycket besluta om inhibition, uppehållstillstånd och arbetstillstånd samt upphäva beslutet om avvisning eller utvisning.	

14 kap.

11 §

I ett säkerhetsärende gäller i stället för det som sägs i 3 § att ett beslut av Migrationsverket i fråga om avvisning, utvisning, uppehållstillstånd eller arbetstillstånd får överklagas till regeringen. Beslut i fråga om arbetstillstånd får dock överklagas endast i de fall frågan om tillstånd har behandlats i samband med ett beslut om avvisning eller utvisning.	
Migrationsverkets beslut *enligt*	Migrationsverkets beslut *i fråga*

första stycket får överklagas även av Säkerhetspolisen.	*om avvisning, utvisning, uppehållstillstånd, arbetstillstånd, flyktingförklaring, resedokument och förvar i ett säkerhetsärende* får överklagas även av Säkerhetspolisen.

16 kap.

1 §

De länsrätter som regeringen bestämmer skall vara migrationsdomstolar. Migrationsöverdomstol är Kammarrätten i Stockholm.	*Regeringen får meddela föreskrifter om vilka länsrätter som ska* vara migrationsdomstolar. *Regeringen får också meddela föreskrifter om vilken av dessa migrationsdomstolar som är behörig att pröva säkerhetsärenden.* Migrationsöverdomstol är Kammarrätten i Stockholm.

Om migrationsdomstol och Migrationsöverdomstolen och förfarandet i dessa gäller vad som allmänt är föreskrivet om länsrätt och kammarrätt och rättsskipningen i dessa, om inte något annat följer av denna lag.

6 §

I ett mål om avvisning är Migrationsverket motpart till utlänningen.

När ett beslut i ett säkerhetsärende överklagas är såväl Migrationsverket som Säkerhetspolisen motparter till utlänningen vid handläggningen i Migrationsöverdomstolen och hos regeringen.	När ett beslut i ett säkerhetsärende överklagas är såväl Migrationsverket som Säkerhetspolisen motparter till utlänningen vid handläggningen *i migrationsdomstolen och* i Migrationsöverdomstolen.

8 §

Om det under handläggningen av ett mål i en migrationsdomstol framkommer att det rör sig om ett säkerhetsärende, skall domstolen undanröja det överklagade beslutet och visa målet åter till Migrationsverket för fortsatt handläggning.	Om det under handläggningen av ett mål i en migrationsdomstol framkommer att det rör sig om ett säkerhetsärende *enligt denna lag eller ett ärende som ska handläggas enligt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll*, *ska* domstolen undanröja det överklagade beslutet och *överlämna* målet till Migrationsverket för handläggning
Om det under handläggningen i Migrationsöverdomstolen av ett mål som överklagats från en migrationsdomstol framkommer att det rör sig om ett säkerhetsärende, *skall* Migrationsöver-	Om det under handläggningen i Migrationsöverdomstolen av ett mål som överklagats från en migrationsdomstol framkommer att det rör sig om ett säkerhetsärende *enligt denna lag eller ett*

domstolen undanröja migrationsdomstolens beslut. *Om utredningen i målet behöver kompletteras, får domstolen undanröja Migrationsverkets beslut och visa målet åter till Migrationsverket för fortsatt handläggning.*

ärende som ska handläggas enligt lagen om särskild utlänningskontroll, ska Migrationsöverdomstolen undanröja migrationsdomstolens *och Migrationsverkets* beslut *och överlämna målet till Migrationsverket för handläggning.*

---

1. Denna lag träder ikraft den 1 juli 2009.

2. Om ett beslut av Migrationsverket har överklagats till regeringen och denna inte har avgjort ärendet före ikraftträdandet ska regeringen överlämna ärendet till den migrationsdomstol som är behörig att pröva säkerhetsärenden för avgörande.

3. Om ett verkställighetsärende har överlämnats till regeringen och denna inte har avgjort ärendet före ikraftträdandet ska regeringen överlämna ärendet till Migrationsverket för avgörande.

Förslag till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll

dels att 6 och 7 §§ ska upphöra att gälla,

dels att 1-3, 5, 8 a, 10-14, 23 och 27 §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 6 § ska sättas närmast före 13 b §,

dels att det i lagen ska införas arton nya paragrafer, 2 b, 3 a-3 e, 4 a, 4 b, 9 a-c, 11 a, 13 a-c och 28 a-c §§.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	1 §[1]
En utlänning *som inte avvisas eller utvisas enligt utlänningslagen (2005:716),* får utvisas ur landet enligt denna lag, om det 1. *behövs* av hänsyn till rikets säkerhet, eller 2. med hänsyn till vad som är känt om utlänningens tidigare verksamhet och övriga omständigheter kan befaras att han kommer att begå eller medverka till terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott eller försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott.	En utlänning får utvisas ur landet enligt denna lag, om det 1. *är särskilt påkallat* av hänsyn till rikets säkerhet, eller 2. med hänsyn till vad som är känt om utlänningens tidigare verksamhet och övriga omständigheter kan befaras att han *eller hon* kommer att begå eller medverka till terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott eller försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott.
	2 §
Beslut om utvisning enligt denna lag meddelas av Migrationsverket. Frågan tas upp på ansökan av Säkerhetspolisen.	Beslut om utvisning enligt denna lag meddelas av Migrationsverket. Frågan *om utvisning* tas upp på ansökan av Säkerhetspolisen.
Om en polismyndighet, en länsstyrelse eller Migrationsverket finner anledning att anta att ett beslut om utvisning enligt 1 § bör meddelas, skall myndigheten anmäla detta till Säkerhetspolisen.	Om en polismyndighet, en länsstyrelse eller Migrationsverket finner anledning att anta att ett beslut om utvisning enligt 1 § bör meddelas, *ska* myndigheten anmäla detta till Säkerhetspolisen. Har Säkerhetspolisen ansökt om

[1] Senaste lydelse 2005:720.

utvisning enligt 1 § ska, om utlänningen ansökt om uppehållstillstånd, flyktingförklaring eller resedokument, ärendet i dess helhet handläggas enligt denna lag.

Även en ansökan om uppehållstillstånd, flyktingförklaring eller resedokument som görs av en utlänning som är utvisad enligt 1 § eller motsvarande beslut enligt äldre lag och som befinner sig i Sverige handläggs enligt denna lag.

2 a §

Migrationsverkets beslut i fråga om utvisning får överklagas till regeringen. I övrigt får beslut som meddelas av en förvaltningsmyndighet enligt denna lag överklagas endast i de fall som det anges i denna lag.

Migrationsverkets beslut *enligt denna lag* i fråga om utvisning, *uppehållstillstånd, flyktingförklaring och resedokument* får överklagas till regeringen. I övrigt får beslut som meddelas av en förvaltningsmyndighet enligt denna lag överklagas endast i de fall som det anges i denna lag.

Säkerhetspolisen får överklaga Migrationsverkets beslut enligt denna lag, om det kan överklagas och går Säkerhetspolisen emot.

När ett beslut enligt denna lag överklagas är såväl Migrationsverket som Säkerhetspolisen utlänningens motparter vid handläggningen i Migrationsöverdomstolen och hos regeringen.

2 b §

Har Migrationsverket beslutat att en utlänning som har ansökt om uppehållstillstånd, flyktingförklaring eller resedokument inte ska utvisas enligt denna lag, ska ett överklagande från utlänningen handläggas enligt utlänningslagen (2005:716), om inte Säkerhetspolisen överklagar Migrationsverkets beslut.

3 §

När Migrationsverkets beslut i fråga om utvisning överklagas, skall verket skyndsamt lämna över

När Migrationsverkets beslut i fråga om utvisning överklagas, *ska* verket skyndsamt lämna över

handlingarna i ärendet till Migrationsöverdomstolen.

Migrationsöverdomstolen *skall* med ett eget yttrande lämna handlingarna vidare till regeringen.

I yttrandet *skall* särskilt anges om det finns hinder enligt 12 kap. 1, 2 eller 3 § utlänningslagen (2005:716) mot att beslutet verkställs. *Om det enligt Migrationsöverdomstolen finns sådant hinder mot verkställighet och regeringen beslutar om utvisning, skall regeringen, i enlighet med 10 § första stycket, förordna att beslutet tills vidare inte får verkställas.*

handlingarna i ärendet till Migrationsöverdomstolen.

Migrationsöverdomstolen *ska* med ett eget yttrande lämna handlingarna vidare till regeringen.

I yttrandet *ska* särskilt anges om det finns hinder enligt 12 kap. 1, 2 eller 3 § utlänningslagen (2005:716) mot att beslutet verkställs. *Finner Migrationsöverdomstolen att sådant hinder mot verkställighet föreligger, får regeringen inte avvika från den bedömningen.*

3 a §

Beslutar regeringen att en utlänning inte ska utvisas enligt denna lag och har utlänningen ansökt om uppehållstillstånd, flyktingförklaring eller resedokument, får regeringen överlämna ärendet i dessa delar till Migrationsverket för prövning enligt utlänningslagen (2005:716).

3 b §

Har regeringen beslutat att utvisa en EES-medborgare eller en sådan medborgares familjemedlem har han eller hon rätt att efter ansökan få beslutetprövat av Regeringsrätten enligt 3 d § (rättsprövning).

En sådan ansökan ska ha kommit in till Regeringsrätten senast tre veckor från dagen för beslutet.

Det ska framgå av ansökan vilken rättsregel sökanden anser att beslutet strider mot och vilka omständigheter som åberopas till stöd för detta.

3 c §

Regeringens beslut om utvisning gäller även om en ansökan gjorts

enligt 3 b §. Regeringsrätten får dock bestämma att beslutet tills vidare inte ska gälla.

3 d §

Om Regeringsrätten finner att regeringens beslut strider mot någon rättsregel på det sätt som sökanden har angett eller som klart framgår av omständigheterna, ska beslutet upphävas. Detta gäller dock inte om det är uppenbart att felet saknar betydelse för avgörandet. Regeringsrätten ska, om det behövs, återförvisa ärendet till regeringen.

Om regeringens beslut inte upphävs står det fast.

3 e §

Vid överklagande enligt denna lag är såväl Migrationsverket som Säkerhetspolisen utlänningens motpart vid handläggningen i Migrationsöverdomstolen och hos regeringen.

4 a §

En utlänning som enligt 4 §, eller motsvarande äldre bestämmelser, har förbjudits att återvända till Sverige för en viss tid eller utan tidsbegränsning får ges ett särskilt tillstånd av regeringen att göra ett kort besök här, om besöket gäller synnerligen viktiga angelägenheter. Om det finns särskilda skäl, får ett sådant tillstånd ges på ansökan av någon annan än utlänningen.

4 b §

I ett beslut om utvisning enligt denna lag ska anges till vilket land utlänningen ska utvisas.

Om det finns särskilda skäl, får mer än ett land anges i beslutet.

Beslutet ska innehålla de anvisningar om verkställigheten som omständigheterna i det

	enskilda fallet kan ge anledning till.

5 §[2]

I ärenden enligt denna lag gäller följande föreskrifter i utlänningslagen (2005:716) i tillämpliga delar:

	1 kap. 3 b § om EES-medborgare,
1 kap. 13 § om skyndsam handläggning,	
	3 a kap. 2 § om familjemedlemmar till EES-medborgare,
	4 kap. 1–5 §§ om flyktingar och andra skyddsbehövande,
	5 kap. 1, 3–10 och 12–19 §§ om uppehållstillstånd,
8 kap. 7 a § om utvisning av utlänningar med permanent uppehållsrätt, EES-medborgare som har vistats i Sverige under de tio närmast föregående åren och EES-medborgare som är *barn*,	8 kap. 7 a § om utvisning av utlänningar med permanent uppehållsrätt, EES-medborgare som har vistats i Sverige under de tio närmast föregående åren och EES-medborgare som är *under 18 år,*
8 kap. 17 a § om sådana hänsyn som *skall* tas till anknytningen till Sverige, om fråga uppkommit om utvisning av en EES-medborgare eller en sådan *utlännings* familjemedlem,	8 kap. 17 a § om sådana hänsyn som *ska* tas till anknytningen till Sverige, om fråga uppkommit om utvisning av en EES-medborgare eller en sådan *medborgares* familjemedlem,
8 kap. 20 § om tillstånd till kort besök,	
8 kap. 20 a § om upphävande av ett förbud att återvända till Sverige som meddelats en EES-medborgare eller *hans eller hennes* familjemedlem,	8 kap. 20 a § om upphävande av ett förbud att återvända till Sverige som meddelats en EES-medborgare eller *en sådan medborgares* familjemedlem,
9 kap. 8 § om fotografi och fingeravtryck,	
10 kap. *4 § andra stycket, 5 §, 7 § första stycket, 8*-17 §§ om förvar och uppsikt,	10 kap. *1 §, 2 §, 4 §, 5–10 §§, 11§ första och andra styckena, 15 § andra stycket och* 17 § om förvar och uppsikt,
	11 kap. om hur en utlänning som hålls i förvar ska behandlas,
12 kap. 1–5 §§, 13 a §, 15 § fjärde stycket och 21–23 §§ om verkställighet av beslut om utvisning,	
13 kap. *2*–7 §§ om muntlig handläggning *i ärenden om förvar eller uppsikt,*	13 kap. *1*–7 §§ om muntlig handläggning,
	13 kap. 10 § om motivering av

[2] Senaste lydelse 2006:225.

	beslut,
13 kap. 11 § om tolkersättning,	
13 kap. 12 § om rättelse av beslut på grund av oriktig uppgift,	
	13 kap. 15 och 16 §§ om DNA-analys,
14 kap. 13 § om överklagande,	
16 kap. 1 § andra *och tredje styckena* om Migrationsöverdomstolen,	16 kap. 1 § andra *stycket* om Migrationsöverdomstolen,
17 kap. 1 och 2 §§ om skyldighet att lämna uppgifter, *samt*	17 kap. 1 och 2 §§ om skyldighet att lämna uppgifter,
	18 kap. 1 § andra stycket om offentligt biträde för barn, *samt*
19 kap. 1–4 §§ om kostnadsansvar.	

8 a §

Säkerhetspolisen svarar för att ett beslut om förvar verkställs.	Säkerhetspolisen svarar för att ett beslut om förvar verkställs.
En utlänning som hålls i förvar enligt denna lag *skall* placeras i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest. Den som är under 18 år får dock inte utan synnerliga skäl placeras i sådana lokaler.	En utlänning som hålls i förvar enligt denna lag *ska* placeras i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest. Den som är under 18 år får dock inte utan synnerliga skäl placeras i sådana lokaler.
För behandlingen av en utlänning som placerats i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest gäller lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl. i tillämpliga delar. Utlänningen skall, utöver vad som följer av nämnda lag, beviljas de lättnader och förmåner som kan medges med hänsyn till ordningen och säkerheten inom anstalten, häktet eller arresten.	*En utlänning som är under 18 år som hålls i förvar enligt denna lag ska i första hand placeras i sådana förvarslokaler som Migrationsverket ansvarar för enligt 11 kap. 2 § utlänningslagen (2005:716).*
	9 a §
	Har en ansökan om utvisning gjorts enligt denna lag fattas beslut om förvar eller uppsikt av den myndighet som handlägger ärendet.
	Om en utlänning som har tagits i förvar eller står under uppsikt utvisas enligt denna lag, ska den myndighet som fattar beslutet pröva om utlänningen fortfarande ska hållas i förvar eller stå under uppsikt.

9 b §

Migrationsverket är handläggande myndighet från det att verket tar emot en ansökan om utvisning och till dess verket fattar beslut eller utlänningen har lämnat landet eller Säkerhetspolisen har tagit emot ärendet, eller, om ärendet överklagas, till dess ärendet tas emot av Migrationsöverdomstolen.

Migrationsöverdomstolen är handläggande myndighet från det att domstolen tar emot ett ärende till dess ansvarigt departement tar emot det.

Regeringen är handläggande myndighet när ärendet tagits emot av ansvarigt departement.

Säkerhetspolisen är handläggande myndighet från det att myndigheten tar emot ett beslut om utvisning för verkställighet till dess att verkställighet har skett.

9 c §

Migrationsverkets beslut om förvar får överklagas till Migrationsöverdomstolen. Ett sådant beslut får överklagas utan begränsning till viss tid.

Om ett beslut om förvar har fattats av ett statsråd prövar Regeringsrätten på framställning av utlänningen om åtgärden ska bestå.

Migrationsverkets beslut i särskilda fall i frågor om behandlingen eller placeringen av en utlänning som hålls i förvar får överklagas till Migrationsöverdomstolen.

10 §[3]

Om utvisning har beslutats enligt denna lag men hinder som anges i 12 kap. 1, 2 eller 3 §

Om utvisning har beslutats enligt denna lag *eller om motsvarande beslut har fattats*

[3] Senaste lydelse 2005:720.

utlänningslagen (2005:716) möter mot att beslutet verkställs eller om beslutet av någon annan särskild anledning inte bör verkställas, skall den beslutande myndigheten förordna att verkställighet tills vidare inte får ske (inhibition).

Utvisningsbeslutet och förordnandet om inhibition skall prövas på nytt av den beslutande myndigheten när det finns skäl till det. Så länge utvisningsbeslutet fortfarande gäller men inte har kunnat verkställas, *skall* Säkerhetspolisen före utgången av varje kalenderår efter det då beslutet meddelades anmäla hos den beslutande myndigheten huruvida det finns skäl för prövning av beslutet.

Om regeringen vid prövningen enligt andra stycket överväger att häva ett förordnande om inhibition, *skall* yttrande *inhämtas* från Migrationsöverdomstolen. *Regeringen får häva förordnandet om inhibition endast om Migrationsöverdomstolen funnit att det inte finns sådant hinder mot verkställighet som anges i 12 kap. 1, 2 eller 3 § utlänningslagen.*

Migrationsverkets beslut i fråga om inhibition får överklagas till regeringen. Därvid tillämpas 3 §. Om det inte är uppenbart obehövligt, skall även 6 och 7 §§ tillämpas.

enligt äldre lag men hinder som anges i 12 kap. 1, 2 eller 3 § utlänningslagen (2005:716) möter mot att beslutet verkställs eller om beslutet av någon annan särskild anledning inte bör verkställas, *ska* den beslutande myndigheten förordna att verkställighet tills vidare inte får ske (inhibition) *eller bevilja utlänningen ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Utvisningsbeslutet får inte verkställas under den tid uppehållstillståndet gäller.*

Om den beslutande myndigheten har förordnat om inhibition ska utvisningsbeslutet och förordnandet om inhibition prövas på nytt av den beslutande myndigheten när det finns skäl till det. Så länge utvisningsbeslutet fortfarande gäller men inte har kunnat verkställas, *ska* Säkerhetspolisen före utgången av varje kalenderår efter det då beslutet meddelades anmäla hos den beslutande myndigheten huruvida det finns skäl för prövning av beslutet.

Om utlänningen har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska Migrationsverket pröva utvisningsbeslutet på nytt när uppehållstillståndet löper ut.

Om regeringen vid prövningen enligt andra stycket överväger att häva ett förordnande om inhibition, *ska ansvarigt statsråd eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer, inhämta* yttrande från Migrationsöverdomstolen. *Därvid tillämpas 3 § tredje stycket.*

Migrationsverkets beslut i fråga om inhibition *och tidsbegränsat uppehållstillstånd* får överklagas till regeringen. Därvid tillämpas 3 §.

11 §[4]

Den myndighet som *har beslutat* om utvisning får besluta att utlänningen på vissa tider *skall* anmäla sig hos en polismyndighet (anmälningsplikt), om ett beslut om utvisning enligt denna lag tills vidare inte *skall* verkställas på grund av inhibition. Om utvisningsbeslutet grundas på 1 § 2, får myndigheten också besluta att 19-22 §§ *skall* tillämpas på utlänningen.

Första stycket tillämpas också, om ett beslut om avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen (2005:716) inte kan verkställas och Säkerhetspolisen anmält att det föreligger sådana omständigheter beträffande utlänningen som avses i 1 § 1 eller 2.

Ett beslut av Migrationsverket *i en fråga som avses i* första stycket får överklagas till regeringen. Därvid tillämpas 3 §. *Om det inte är uppenbart obehövligt, skall även 6 och 7 §§ tillämpas.*

Den myndighet som *beslutar* om utvisning *enligt denna lag* får besluta att utlänningen på vissa tider *ska* anmäla sig hos en polismyndighet (anmälningsplikt), om ett beslut om utvisning enligt denna lag tills vidare inte *ska* verkställas på grund av inhibition *eller ett tidsbegränsat uppehållstillstånd.* Om utvisningsbeslutet grundas på 1 § 2, får myndigheten också besluta att 19-22 §§ *ska* tillämpas på utlänningen.

Efter beslut om utvisning enligt denna lag får Migrationsverket på ansökan av Säkerhetspolisen fatta beslut enligt första stycket. Ett sådant beslut får även fattas av regeringen i samband med att regeringen beslutar om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd i ett ärende om verkställighet enligt 13 a § första stycket.

Innan regeringen som första instans fattar beslut om anmälningsplikt ska ansvarigt statsråd eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer, inhämta yttrande från Migrationsöverdomstolen.

Ett beslut av Migrationsverket *enligt* första *eller andra* stycket får överklagas till regeringen. Därvid tillämpas 3 § *första och andra styckena.*

11 a §

Om ett beslut om avvisning eller utvisning enligt 8 kap. utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser inte kan verkställas och Säkerhetspolisen anmält att det föreligger sådana omständigheter

[4] Senaste lydelse 2005:720.

beträffande utlänningen som avses i 1 § 1 eller 2, får Migrationsverket på ansökan av Säkerhetspolisen besluta om anmälningsplikt enligt 11 § första stycket. Om det föreligger sådana omständigheter beträffande utlänningen som avses i 1 § 2, får Migrationsverket också besluta att 19-22 §§ ska tillämpas på utlänningen.

Ett beslut enligt första stycket får överklagas till regeringen. Därvid tillämpas 3 § första och andra styckena.

12 §

Ett beslut *av Migrationsverket eller regeringen* enligt 11 § gäller i längst tre år räknat från dagen för beslutet om avvisning eller utvisning.

Ett beslut enligt 11 *eller 11 a* § gäller i längst tre år räknat från dagen för beslutet om avvisning eller utvisning.

13 §[5]

Om inhibition inte har meddelats, *skall* ett beslut om utvisning enligt denna lag verkställas så snart det kan ske. Säkerhetspolisen *skall* svara för verkställigheten. Den beslutande myndigheten får dock bestämma att en annan myndighet *skall* ombesörja verkställigheten. *För verkställighet av ett beslut om utvisning skall meddelas sådana anvisningar som avses i 8 kap. 18 § tredje stycket utlänningslagen (2005:716).*

Om den verkställande myndigheten finner att verkställigheten inte kan genomföras eller att ytterligare besked behövs, skall myndigheten underrätta den beslutande myndigheten om detta. Innan regeringen har prövat huruvida förordnande om inhibition skall meddelas, får det statsråd som har

Om inhibition *eller ett beslut om tidsbegränsat uppehållstillstånd* inte har meddelats, *ska* ett beslut om utvisning enligt denna lag verkställas så snart det kan ske *efter det att beslutet vunnit laga kraft*. Säkerhetspolisen *ska* svara för verkställigheten. Den beslutande myndigheten får dock bestämma att en annan myndighet *ska* ombesörja verkställigheten.

[5] Senaste lydelse 2005:720.

till uppgift att föredra ärenden enligt denna lag besluta att verkställighet inte skall ske.

13 a §

Om den verkställande myndigheten finner att verkställigheten inte kan genomföras eller att ytterligare besked behövs, ska myndigheten underrätta den beslutande myndigheten om detta. Den beslutande myndigheten ska då pröva frågan om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 10 §.

Innan regeringen prövar frågan om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd ska ansvarigt statsråd eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer, inhämta yttrande från Migrationsöverdomstolen. Därvid tillämpas 3 § tredje stycket.

Innan regeringen har prövat huruvida förordnande om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd ska meddelas, får ansvarigt statsråd besluta att verkställighet inte ska ske.

Muntlig förhandling

13 b §

Migrationsöverdomstolen ska innan den yttrar sig enligt denna lag hålla muntlig förhandling. I fall som avses i 10 § fjärde och femte styckena, 11 § tredje och fjärde styckena, 11 a § andra stycket och 13 a § andra stycket behöver dock inte någon muntlig förhandling hållas, om en sådan är uppenbart obehövlig.

Vid en muntlig förhandling ska utlänningen höras. Migrationsöverdomstolen får bestämma att även andra än utlänningen ska höras vid förhandlingen. Utlänningen ska få tillfälle att ange sin ståndpunkt och att uttala

sig om de omständigheter som åberopas i ärendet.

När muntlig förhandling hålls innan Migrationsöverdomstolen yttrar sig enligt 3 §, 10 § femte stycket, 11 § fjärde stycket eller 11 a § andra stycket ska Säkerhetspolisen och Migrationsverket redogöra för omständigheterna i ärendet och ges tillfälle att ställa frågor till utlänningen och andra som hörs i ärendet. Säkerhetspolisen och Migrationsverket ska även lämna andra upplysningar som behövs för att genomföra förhandlingen.

13 c §

I ett ärende om förvar som handläggs av regeringen får ansvarigt statsråd eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer, besluta om muntlig förhandling och uppdra åt Migrationsöverdomstolen att hålla den.

Vid en muntlig förhandling ska utlänningen höras. Regeringskansliet får bestämma att även andra personer än utlänningen ska höras. En representant för Regeringskansliet ska närvara vid förhandlingen.

Utlänningen ska vid förhandlingen få tillfälle att redogöra för sin ståndpunkt och uttala sig om de omständigheter som åberopas i ärendet.

14 §

Bedöms i fall som avses i 11 § risk *föreligga* för att utlänningen begår eller medverkar till brott mot rikets säkerhet eller brott som anges i 1 § första stycket 2 efter utgången av den i 12 § angivna treårsfristen, får anmälningsplikt beslutas även för tid efter denna frists utgång. På motsvarande grunder får förordnas att 19-22 §§ *skall* tillämpas på utlänningen för

Bedöms i fall som avses i 11 *eller 11 a* § *att det finns* risk för att utlänningen begår eller medverkar till brott mot rikets säkerhet eller brott som anges i 1 § första stycket 2 efter utgången av den i 12 § angivna treårsfristen, får anmälningsplikt beslutas även för tid efter denna frists utgång. På motsvarande grunder får förordnas att 19-22 §§ *ska* tillämpas på

sådan tid, om risken avser brott som anges i 1 § första stycket 2.	utlänningen för sådan tid, om risken avser brott som anges i 1 § första stycket 2.
Frågor som avses i första stycket prövas av Stockholms tingsrätt på ansökan av Säkerhetspolisen. Beslut i en sådan fråga *skall* meddelas för en viss tid och högst tre år, räknat från den dag då beslutet *skall* börja tillämpas.	Frågor som avses i första stycket prövas av Stockholms tingsrätt på ansökan av Säkerhetspolisen. Beslut i en sådan fråga *ska* meddelas för en viss tid och högst tre år, räknat från den dag då beslutet *ska* börja tillämpas.

För förfarandet vid rätten gäller, utom i de hänseenden som anges i fjärde stycket, vad som är föreskrivet om mål som rör allmänt åtal för brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i sex månader.

Tvångsmedel enligt 24 och 25 kap. rättegångsbalken får inte tillgripas. En skriftlig berättelse eller en uppteckning eller upptagning av en sådan berättelse som avses i 35 kap. 14 § rättegångsbalken får åberopas som bevis. Bestämmelsen i 14 kap. 5 § andra stycket andra meningen sekretesslagen (1980:100) gäller inte. Beslutet får grundas även på handlingar eller annat material som enligt första stycket samma paragraf inte får lämnas ut till parter.

23 §

Till fängelse i högst ett år eller, när omständigheterna är mildrande, till böter döms

1. den som hjälper en utlänning som är underkastad förbud enligt 4 § att komma in i Sverige,

2. den som hindrar eller försöker hindra verkställighet av ett beslut om utvisning enligt denna lag, eller

3. en utlänning som bryter mot anmälningsplikt som har beslutats enligt 11 eller 14 §.	3. en utlänning som bryter mot anmälningsplikt som har beslutats enligt 11, *11 a* eller 14 §.

För försök eller förberedelse till brott som avses i första stycket 1 döms till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken.

Om en utlänning under den tid då han står under åtal för brott enligt första stycket 3 fortsätter att begå sådant brott, *skall* vad han gjort sig skyldig till före varje åtal anses som ett särskilt brott.	Om en utlänning under den tid då han står under åtal för brott enligt första stycket 3 fortsätter att begå sådant brott, *ska* vad han gjort sig skyldig till före varje åtal anses som ett särskilt brott.

27 §

I ärende angående utvisning eller anmälningsplikt enligt denna lag samt i ärende hos Migrationsverket eller regeringen angående beslut enligt 11 § *skall* offentligt biträde förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas.	I ärende angående utvisning eller anmälningsplikt enligt denna lag samt i ärende hos Migrationsverket eller regeringen angående beslut enligt 11 *eller 11 a* § *ska* offentligt biträde förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde

saknas.

28 a §

Beslut av Säkerhetspolisen, Migrationsverket eller Regeringskansliet enligt denna lag får överklagas till Migrationsöverdomstolen när myndighetens beslut avser

1. fråga om offentligt biträde, eller

2. ersättning i ett ärende som handläggs enligt denna lag.

28 b §

Bestämmelserna i 9 och 12 §§ förvaltningslagen (1986:223) gäller i fråga om överklagande av Säkerhetspolisens, Migrationsverkets eller Regeringskansliets beslut om avvisande av ombud eller biträde eller om jäv.

Beslut av Regeringskansliet i frågor enligt första stycket får överklagas till Migrationsöverdomstolen.

28 c §

Migrationsverkets beslut enligt denna lag angående ersättning för kostnad för DNA-analys enligt 13 kap. 16 § utlänningslagen (2005:716) får överklagas till Migrationsöverdomstolen.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 april 2009.

2. Om Säkerhetspolisen har ansökt om utvisning före ikraftträdandet tillämpas dock 1 § i sin äldre lydelse.

Förslag till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar ska ha följande lydelse.

2 §[1]

Regeringsrätten prövar

1. överklagande av kammarrätts beslut enligt förvaltningsprocesslagen (1971:291),

2. överklagande av annat beslut i förvaltningsärende som enligt lag eller enligt instruktion för kammarrätterna görs hos domstolen.

Regeringsrätten prövar ansökningar om resning och återställande av försutten tid i andra fall än som anges i 8 §. I 14 kap. 9 § tredje stycket utlänningslagen (2005:716) finns vidare bestämmelser om att Regeringsrätten i vissa fall prövar om beslut om förvar skall bestå.

2. överklagande av annat beslut i förvaltningsärende som enligt lag eller enligt instruktion för kammarrätterna görs hos domstolen,

3. ansökning om resning och återställande av försutten tid i andra fall än som avses i 8 §,

4. ansökning om rättsprövning enligt rättsprövningslagen (2006:304) och 3 b § lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll,

5. framställning om beslut om förvar ska bestå enligt 14 kap. 9 § tredje stycket utlänningslagen (2005:716) och 9 a § lagen om särskild utlänningskontroll.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2009.

[1] Senaste lydelse 2005:719.

Förteckning över remissinstanser (utdrag ur utkast till lagrådsremiss)

Efter remiss har yttrande över utdraget ur utkast till lagrådremiss Genomförande av skyddsgrundsdirektivet och asylprocedurdirektivet – ärenden med säkerhetsaspekter avgetts av Riksdagens ombudsmän (JO), Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps, Expertgruppen för EU-frågor), Stockholms tingsrätt, Regeringsrättens ledamöter, Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Stockholms län, Länsrätten i Skåne län, Länsrätten i Göteborg, Justitiekanslern (JK), Domstolsverket, Rikspolisstyrelsen, Säkerhetspolisen, Migrationsverket, Lunds universitet, Juridiska fakulteten och Sveriges advokatsamfund

Följande instanser har erbjudits att lämna yttrande men inte inkommit med något: Amnesty International, Caritas Sverige, Flyktinggruppernas och asylkommittéernas riksråd (FARR), Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar, Rädda Barnen, Svenska Röda Korset, Sveriges kristna råd, Swera – Svensk flyktinghjälp och FN:s flyktingkommissariat – UNHCR, Stockholm.